MIRCEA CĂRTĂRESCU

ORBITOR

•••

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în Bucureşti. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti în 1980. În prezent este conferenţiar dr. în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti. Este poet, prozator, eseist, critic literar şi publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, Bucureşti, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1984; *Visul* (în ediţiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, Bucureşti, 1989; Humanitas, Bucureşti, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, Bucureşti, 1990; Humanitas, Bucureşti, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, Bucureşti, 1991; Humanitas, Bucureşti, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, Bucureşti, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, Bucureşti, 1994; *Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, Bucureşti, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, Bucureşti, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, Bucureşti, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, Bucureşti, 2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Pururi tânăr, înfăşurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Parfumul aspru al ficţiunii*, audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Plurivers* vol. I şi II, poeme, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timişoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri şi audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2004; *Baroane!*, Humanitas, Bucureşti, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, Bucureşti, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, Bucureşti, 2007; *Dublu album*, Humanitas, Bucureşti, 2009; *Nimic*, Humanitas, Bucureşti, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, Bucureşti, 2010; *Zen. Jurnal 2004–2010*, Humanitas, Bucureşti, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică şi proză, Humanitas, Bucureşti, 2012. Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă, daneză, bască, rusă şi greacă.

Cărţile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România şi din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti, Asociaţia Editorilor din România. Au fost nominalizate în Franţa pentru premiile Médicis, Le meilleur livre étranger, Prix Union Latine. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi", Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit Premiul Internaţional pentru Literatură de la Vileniča (2011), Premiul Internaţional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt", Berlin (2012), Premiul Spycher–Literaturpreis Leuk, Elveţia (2013) şi Marele Premiu al Festivalului Internaţional de Poezie de la Novi Sad (2013).

© Humanitas, 2007, 2014 (ediţia print)
© Humanitas, 2014 (ediţia digitală)

ISBN: 978-973-50-4582-1 (general)
ISBN: 978-973-50-4588-3 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

MIRCEA CĂRTĂRESCU

ORBITOR

aripa dreaptă

Cuprins

„Maran atha! (Domnul vine!)“
Sf. Pavel, *Corinteni*, I, 16, 22

Partea întâi

Era în anul Domnului 1989. Oamenii auzeau despre războaie şi despre răscoale, dar nu se înspăimântau, căci toate acestea trebuiau să se-ntâmple. Era ca-n zilele lui Noe: toţi beau, mâncau, se-nsurau şi se măritau, cum făcuseră din vremurile lui Nimrod, vestitul vânător, şi cum aveau să facă şi copiii lor, sperau ei, şi copiii copiilor lor, secole şi milenii de-atunci încolo. Nici unul dintre ei n-avea să-mbătrânească şi să moară, neamul lui n-avea să se stingă în veci, omul avea să înfrunte şi să biruiască orice cataclism, până la capătul timpului. Iar dacă Soarele avea să se transforme într-o gigantă roşie şi să-nglobeze una câte una planetele din preajma lui, oamenii, care-nvăţaseră să zboare, aveau să migreze în alte constelaţii, şi-acolo aveau să mănânce şi să bea, să se-nsoare şi să se mărite mai departe. Iar dacă universul în eternă expansiune avea să se răcească treptat, până la stingerea finală, oamenii-aveau să treacă, prin hiperspaţii şi găuri de vierme, în universuri paralele, universuri-copii, lumi evoluate şi selectate darwinist ca să-i poată adăposti pe ei, nemuritorii, ca să poată ei bea şi mânca mai departe. Nu existau elohimi care să spună: „Să terminăm cu omul, a cărui răsuflare e-n nările lui, căci ce preţ are el?“

Fuseseră cutremure şi molime pe alocuri, dar oamenii, care ştiau citi faţa cerului şi puteau spune, dacă vedeau un nor la apus: „Mâine are să plouă“, erau orbi la aceste semne. Mâncau mai departe, beau, cumpărau, vindeau, plantau, construiau, cum o făcuseră şi-n vremuri de război, şi-n vremuri de ciumă. Îşi cumpărau aparate de fotografiat şi biciclete, mergeau la cinematograf, vorbeau la telefon, se uitau la televizor, scriau cărţi care-aveau să fie citite şi peste zece miliarde de ani, trăgeau în piept mireasma cafelei de dimineaţă, citeau ştirile-n ziare, pe care le desfăceau larg în faţa ochilor ca să nu vadă realitatea.

Băteau, ca nişte fluturi betegi, dintr-o singură aripă, într-o înaintare stângace care nu era nici zbor, nici târâre. Căci construiau sârguincioşi o istorie a trecutului, fără să se mai sinchisească de una a viitorului. Profeţi nu mai erau, şi cei care văzuseră profeţi nu mai erau. Înaintau fără să ştie spre ce, absurd, ca un animal care-ar avea toate organele de simţ în partea

dinapoi şi şi-ar privi la nesfârşit dâra de bale lăsată în urmă. Cioburile ceştii căzute pe ciment se ridicau singure, se lipeau la loc şi ceaşca se refăcea în mâna lor. Petalele uscate ale irisului din glastră se luminau, deodată, pe pervaz, se-ntindeau şi se frăgezeau, se-ntingeau în cel mai pur violet şi zburau către peţiol ca să reconstituie, picturală şi triumfătoare, inflorescenţa. Un scotom uriaş le acoperea jumătate din câmpul vizual: trecutul era totul, viitorul era nimic. Oamenii mergeau îndărăt, spre piramide şi spre menhire, spre uterele din care-au ieşit, spre punctul de o masă şi-o densitate nesfârşită înaintea căruia nu a fost nici măcar nimic.

Aşa se face că, atunci când un fulger s-a arătat de la o margine la alta a cerurilor, luminând ca ziua emisfera întunecată şi-ntrecând soarele în cea aflată în plină lumină, făcând să strălucească deodată, suprafiresc, râurile întortocheate şi oceanele, fiordurile şi calotele de gheaţă de la poli, animalele pădurilor s-au ascuns în vizuinile lor, păianjenii s-au retras în fundul plaselor şi peştii au coborât în abis, dar oamenii, care ştiu că se-apropie vara când frunza migdalului se frăgezeşte, şi-au pus ochelarii de soare şi s-au suit pe terasele blocurilor, şi-au activat sistemele de securitate, s-au zgâit la cer, cu gurile căscate şi-n cele din urmă s-au întors, ridicând din umeri, la treburile lor. Indicele Nasdaq nu a-nregistrat în acele zile vreo scădere neobişnuită. Furculiţele oprite o clipă în aer şi-au regăsit drumul spre gură, iar perechile ce tocmai se agitau în paturi cu cearşaful boţit, după o oprire speriată, s-au grăbit să dibuie mai departe după orgasmul promis.

Bucureştenii au văzut şi ei, la sfârşitul fatidicului an 1989, ultimul an al omului pe Pământ, fulgerul orbitor, întins pe cer, cu prelungi şi tremurătoare ramificaţii, ca nişte picioare de ofidian căţărat peste lume. Li s-a arătat imediat după ora prânzului, într-o zi mohorâtă de la mijlocul lui decembrie, albind clădirile de pe Magheru, Biserica Armenească, magazinul Victoria şi Comitetul Central ca-ntr-o fotografie supraexpusă. Un milion de feţe întoarse spre cer, chinuite şi-ncercănate, famelice şi cu dinţi cariaţi, abia vizibile din căciuli şi broboade, au căpătat o mască albă şi-nspăimântătoare care le-a schimbat, pentru o clipă, în spectre răzbunătoare venite să-şi ceară sângele înapoi. Pe Buzeşti, câţiva şoferi orbiţi de descărcarea năprasnică au uitat de gropile căscate-n pavaj şi s-au răsturnat pe o rână în Daciile lor ruginite. Apoi oraşul s-a-ntunecat iarăşi, pierind în scala sa obişnuită de

griuri, în cenuşiul său cadaveric care-i era chipul de zi cu zi. La patru şi jumătate era întuneric deplin. Luminile de pe stâlpii de la marginea şoselelor uitaseră să se aprindă, ca şi becurile din case, din cartiere întregi. Prin geamurile blocurilor muncitoreşti, „cutiile de chibrituri“, cum erau numite, se zăreau bărbaţi şi femei orbecăind, somnambulic, în jurul stropului de aur al vreunei lumânări. Privit de sus, în acele momente, Bucureştiul se arăta dintre norii de zăpadă ca un sat foarte întins, vizibil doar prin slabe licăriri de opaiţe. În timp de război, bombardierele-ar fi trecut peste el fără să-l observe. Oraş al morţilor şi al nopţii, al ruinelor şi-al nefericirii. Lichen cenuşiu şi prăfos lăbărţat pe Bărăganul fără sfârşit.

La şapte seara, pe când, înaintând către vest în Europa înzăpezită, Viena, Parisul şi Roma şi Stockholmul şi Lisabona scânteiau ca tot atâtea focuri de artificii proiectate spre cer, pe când şirurile de automobile de pe şosele se scurgeau ca nişte viermi nesfârşiţi, cu lumini roşii într-un sens, albe strălucitoare în celălalt, pe când releele de televiziune şi coşurile super-înalte ale termocentralelor şi reclamele motelurilor şi proiectoarele de la colţurile terenurilor de fotbal transformau continentul într-un flipper excentric, pe când luminile intermitente ale avioanelor suplineau obliterarea stelelor, Bucureştiul murise şi amintirea lui se ştersese de pe faţa pământului. Piatră pe piatră nu mai rămăsese din el. Era o privelişte de mirare, un proverb pentru neamuri, o ruină în care bufniţa şi ariciul îşi făceau cuibul. Dar cum, în marea sa înţelepciune, Domnul a ascuns învăţaţilor lucrurile sfinte şi le-a descoperit copilaşilor, cum nu în Ierusalim, ci în dispreţuita Galilee a ales să ia chip de om, i-a fost dat şi acestui nefericit oraş de beton şi rugină să vadă, înaintea tuturor, minunea.

Căci la acea oră întunecată chiciura de gheaţă care căzuse toată ziua a încetat. Deasupra oraşului cerurile s-au limpezit şi s-au arătat stelele, scânteietoare şi parfumate de parcă un petic din cerul de vară arcuit peste Herăstrău s-ar fi rătăcit între norii îngrămădiţi pe oraş. Atunci, din stele, s-a desprins o arătare ce părea mai întâi o insectă minusculă, ca una dintre lăcustele mărunte ce sar în iarbă înaintea paşilor noştri. Coborând, cu mare încetineală, prudent parcă, deasupra nopţii, detaliile obiectului aceluia, luminat stins de o radiere interioară, au început să se desluşească mai bine. Avea o formă ca de meduză, şi era la fel de străvezie. O boltă ca de safir,

asemenea cerului în curăţia sa, adăpostea sub ea patru stâlpi ultramarini, ce se dovedeau, la a doua privire, patru fiinţe încremenite, cu aripi desfăşurate ca de albatros. Lângă fiecare era câte-o roată acoperită de ochi. Când minunea a coborât, oprindu-se la câteva sute de metri deasupra Intercontinentalului, miliţienii ce patrulau în piaţa pustie din faţa CC-ului au putut vedea (şi raporta superiorilor, alarmaţi) că deasupra bolţii de safir translucid, ca o statuie în vârful unei bazilici, se afla un tron cioplit din aceeaşi substanţă minerală, masivă, ornamentată cu semne şi arabescuri de neînţeles. Pe tron şedea o fiinţă asemenea unui om, într-un veşmânt strălucind ca arama. În jurul său radia o lumină de curcubeu. Misticul aparat făcea un zgomot tumultuos, ca paşii unor mari mulţimi, un vuiet ca de ape mari, atât de intens şi de unanim, încât strungarii, electricienii şi chelneriţele ce dormeau greu în odăile strâmte şi înghesuite, înfăşuraţi în pături ca nişte statui etrusce, se deşteptară o clipă, ridicară capul de pe pernă şi ascultară până ce vuietul se confundă cu ţiuitul sângelui în urechi. Se prăbuşiră iarăşi, apoi, în visele lor cu cotlete de porc, drugi de salam şi găluşte cu prune, visele unei naţii înfometate. Doar un copilaş tuciuriu, prin Rahovei, pe undeva, sărise din pat şi se repezise la geamul plesnit, lipit cu bandă adezivă. Se apucase cu o mână de caloriferul rece şi, îndreptând un deget strâmb către cer, strigase cât îl ţinea gura: „Tatăl meu! Tatăl meu! Carul lui Dumnezeu şi călărimea lui!“ Urmaseră bătăi furioase în peretele subţire ca de carton al garsonierei de bloc confort trei.

În fine, cei rămaşi la cozi peste noapte, la umplut butelii, la carne sau la brânză, înghesuiţi unii-n alţii ca să nu moară de frig, priviră o clipă spre cer, dar fie durerea din cefe, fie frigul pustiitor, fie resemnarea de ocnaşi ce li se zărea în ochi le aplecă iarăşi, adânc, creştetele în pământ.

„Se-ntâmplă ceva la Timişoara“, zice mama, care are desenată câte-o fereastră strălucitoare pe curbura brună a fiecărui ochi. În jurul pupilelor, irişii ei au irizaţii împletite complicat, fibre de ocru şi fibre de cafeniu, zone de ambră şi zone de violet. Dacă un porumbel, lopătând prin ninsoare, întunecă o clipă fereastra bucătăriei, el pune un strop de umbră şi-n ochii mamei. Şi, dacă s-a aşezat, cu gheruţe de coral, pe balustrada pufoasă a balconului, ineluctabila lui formă zgribulită se cojeşte de o pojghiţă de fotoni ce călătoreşte fluturând prin aerul iernii şi se-afundă la mama-ntre genele decolorate de vârstă. Intră-n pupile şi se suceşte acolo, prin lentila de carne transparentă, ce se-ngroaşă deodată ca să prindă clar căpşorul cu ochi rotunzi şi cioc ciudat de crud, şi penajul aripilor, întors pe dos, deodată, de câte-o rafală de vânt. Mama pune boabe de porumb în zăpada afânată de pe balustradă, aşa că avem mereu porumbei cenuşii pe balcon.

În lumina lăptoasă ce ne intră pe geam se-ntinge şi-o nuanţă de un roz delicat. E de la giganticul zid al morii Dâmboviţa, din spatele blocului. Pielea gălbuie a feţei mamei e lucioasă de la aburii ce se ridică din oale. Dumnezeu ştie ce-a reuşit să pună şi azi în ele. Dacă o-ntrebi, îţi răspunde mereu, cu o vorbă auzită pe la cozi, că ea face mereu supă din patru pui: pui apă, pui sare, şi pui nu mai pui… În fiecare dimineaţă dispare undeva. Se-ntoarce vânătă, cu cearcăne la ochi. Chiar dacă vine cu o pungă de gheare şi gâturi, chiar dacă i-a reuşit minunea asta, tot se uită-n jur rătăcit şi rău: ne-a adus crăpelniţă, să-ndopăm în noi, ce ştim noi ce-a-nsemnat coada asta, de la cinci dimineaţa până la… uite, e aproape douăsprezece. Fir-ar ai naibii de nenorociţi, ce crede ei că mănâncă lumea? Aia nu, aia nu… uite-aici pentru ce am stat de mi-a îngheţat sufletu-n mine, fir-ar ei ai naibii să fie! Şi mama răstoarnă pe muşama o grămăjoară umedă de picioare de pui, cadaverice, cu ghearele crispate, retezate mai jos de pulpe, căci pulpele se duc la export… Pentru solzii-ăştia ca de reptilă se omoară lumea. Altădată ne răstoarnă pe masă o halcă tremurătoare de „şuncă Muntenia“. Nimeni nu ştie din ce-i făcută. Tremură ca o piftie. Găseşti prin ea cârpe ca nişte bandaje de tifon. În gură, se desface în zgârciuri şi-n ceva făinos. Nu ştii dacă miroase-a

benzină fiindc-a fost transportată în camion sau fiindc-a fost făcută cu cine ştie ce chimicale. „Bată-i Dumnezeu să-i bată!“, nu mai încetează mama. A răzbit-o. Nu mai poate face faţă. Şi nu-i e de ea, că-şi rupe picioarele alergând pe la cozi, sau că vine cu ţurţuri în sprâncene, dar nu mai are ce să ne dea să mâncăm, şi doar ăsta a fost rostul ei pe lume de când se ştie. Asta o-nnebuneşte. La o lună o dată răstoarnă pe farfurie o bucată de telemea într-o hârtie udă fleaşcă. „A băgat brânză în hală la Obor. Da' nu s-a dat decât o bucată, şi tot n-a ajuns la lume nici pe-o măsea.“ Ne uităm la brânză ca la un lucru din altă lume. Ni se pare că are o aură difuză în jur. Aproape că ne curg balele de poftă. Miroase puţin a rânced, dar ce-are-a face? Mai stai s-o iei la bani mărunţi? E brânză şi gata, slavă Domnului că este! Dar nu ştiu ce Dumnezeu au pus şi-n asta. Când înfigi furculiţa-n ea, scârţâie. La fel scârţâie şi când muşti din ea. Şi e elastică de zici că-i cauciuc. „Nu cumva ai luat-o de la ţărani?“, zice uneori tata, departe, ca-ntotdeauna, de toţi şi de toate. Niciodată nu ştii la ce se gândeşte. Spune şi el câte ceva, doar ca să spună. „Chiar ieri auzeam că l-au prins pe unul care vindea brânză cu aracet, jumătate-jumătate.“ „S-au răit şi ţăranii-ăştia, dragă… Nu le pasă că moare lumea, lor să le fie bine… Şi când te gândeşti că înainte brânza cu roşii era mâncarea săracului. Ţii minte, Costele, doar mai acum zece ani îi vedeai pe hamalii-ăştia de la Mobilă: puneau chiar acilea, -n spatele blocului, câte-o masă de bucătărie, taburete, şi se-aşezau roată, la umbră, să mănânce. Desfăceau din ziare brânză, ouă fierte, le curăţau acolo, chiar pe masă, scoteau roşii de-alea mari şi zemoase ca la ţară, câte-o rudă de salam… mai desfăceau şi câte-o conservă de fasole (cum, Doamne, iartă-mă, or putea s-o mănânce aşa, rece, sleită?) şi… parcă se băteau turcii la gura lor. Şi noi ne uitam la ei de la balcon şi ziceam: Uite mitocanii, neamurile proaste… Mănâncă aşa-n văzul lumii… Ei, mai mănâncă şi tu acum ca ei, să te văd!“

Nimeni nu mai vorbeşte decât despre mâncare. Până şi macaroanele cu marmeladă de după război li se par acum bune. Şi după aia, prin 1960, când au apărut autoservirile… Ăla fusese paradisul lor. Şi aprozarele pline cu legume şi cu fructe. Mama a uitat cum i se lungeau mâinile pân-la pământ de atâta cărat cu plasele ei de rafie roză. Cum îmi spunea „Ţine-te de plasă, Mircişor, ai grijă că te calcă maşinile!“ Şi cum ajungeam cu chiu, cu vai

acasă, şi se-ntâmpla să nu meargă liftul. Mama plângea urcând etaj cu etaj, plasele-i tăiau mâinile (mi le arăta, crâmpoţite, când lăsa-n fine plasele jos în faţa uşii: nici nu mai putea ţine cheia ca să descuie, mă ruga s-o bag eu în broască). Şi nici nu-şi mai aduce aminte ce disperată era când socotea, ca-n fiecare seară, câţi bani s-au dus şi-n ziua aia. Scrisul ei de copil, cu bucle rotunjite exagerat, scrisul ei cu creionul, apăsat, fără gramatică… „Uite-aşa s-au făcut şi azi banii, uite-aşa!" Şi loveşte repede una de alta, în sus şi-n jos, palmele cu degete răşchirate. „Praf s-au făcut. În fiecare zi, suta de lei! Suta de lei în fiecare zi! Îmi vine să mă duc în lume, să-mi iau câmpii…" În schimb vorbeşte la nesfârşit, cu o plăcere care-o face deodată mai tânără, de parcă s-ar fi întors cu adevărat acolo, despre viaţa lor bună de-acum douăzeci de ani. Stă, alege pe masă boabele de fasole uscată (ciugulesc şi eu câte o boabă chircită sau bolnavă şi-o pun în grămada cu pietricele, pământ împietrit şi boabe negre, găunoase sau cojite. Cele grase şi lucioase merg, zuruind, în cratiţa celor drepţi. Cele netrebnice iau drumul gunoiului, acolo unde-i plânsul şi scrâşnitul dinţilor) şi umple bucătăria cu vocea ei care nu-i o voce ca oricare alta, pentru că o percep înainte să o aud, cu simţul special deschis în mine pentru vocea ei: „Păi ce, era ca acum? Să nu mai aibă omu' ce să pună în gură? Era de toate pe-atunci, ţii minte, mamă? Nu stăteam ca acum, la cozi, de la patru dimineaţa, şi să nici nu apuci. Ne duceam ca boierii, când ni se termina mâncarea-n frigider. Ţii minte ce gemuri îţi luam, în borcanele-alea ovale unde ţin acum untura de la tătica? De caise, de zmeură, de ce vreai. Îţi luam şi de-aia de pus în lapte, cum îi zice? Scumpă foc, da' se găsea. Şi ce napolitane, şi ce ciocolate, că nu mă-nduram să vin vreodată fără măcar o ciocolăţiţă la tine, măcar una de-aia mică cu vânătorul şi Scufiţa Roşie pe ea. Cum intram pe uşă, mă căutai în geantă. De ziua copilului îţi luam şi eu ceva mai bun, napolitane Dănuţ din alea cu cremă de cacao… Ei, mai ia-le şi acum la săracii copii. Numai mamă să nu fii în ziua de azi… Când te-mbolnăveai — portocalele colo, la aprozar. Stăteai puţin la coadă şi pe-atunci, e drept, şi mai dădeai peste câte-un vânzător hoţ, dar, vorba e, se găseau? Cine-a mai văzut, de patru–cinci ani, portocale? O să le uite lumea şi numele. Sau cu cafeaua. Când m-am măritat eu cu tata lumea nu bea cafea. Poate domnii, oamenii mari, ştiu eu, să fi băut. Dar dacă te duceai în vizită nu-ţi scotea repede, ca acum, coneacul şi

cafeaua. Îţi dădea dulceaţă, aşa, pe-o farfurioară, şi un pahar de apă. Acum s-a boierit lumea, nu mai poate fără cafea. Doar că nu se mai găseşte. Stau şi mă minunez din ce-or face, dragă, nechezolu-ăsta: parcă-parcă sunt prin el cojiţe de copac… scoarţă tocată… Cică la ei: cafea amestec. Vorba ăluia: un cal şi-un pui… Acu' poate doar doctorii beau cafea bună, că le duce toată lumea. Noi, nechezolul. Ţii minte cum te trimeteam după cafea când erai tu mic? Era pe-atunci vreo problemă? Uite-aici opt cincizeci, du-te, mamă, şi ia o sută de cafea. Ba uneori luam şi câte cincizeci de grame… Ţi-o râşnea acolo, în faţa ta, din boabe, şi tu puneai punga fierbinte în buzunar şi, când ajungeai acasă, tot fierbinte era… Şi mirosea… umplea toată casa! Când erai tu şi mai mic, în Floreasca, luam cicoare. O puneam în lapte. Era aşa, cum sunt dropsurile, un fişic de hârtie, şi-n el erau rotiţele-alea fărâmicioase, parcă era pământ, dar miroseau a cafea. Fărâmam câte o roată de-aia în trei-patru bucăţi şi le puneam în lapte, se făcea, aşa, crem. Era bună. Îţi dădeam şi ţie, că nu era cacao pe-atunci. Ehe, când ne-am mutat noi aici, la bloc, aveai cinci ani, lumea era mulţumită… Ne descurcam, de bine, de rău, dintr-un singur salar… Acum şi dacă ai bani n-ai ce face cu ei. Pe-atunci ăia mai cu cheag strângea să-şi ia maşină… Mânca săracii numai iaurt şi punea ban peste ban. Cum spunea Căciulescu? Îl întreba doctorii: ce-ai mâncat la prânz? Şi el zicea: un ceai. Şi seara? zicea doctorul. Seara, ceva mai uşor… Mai uşor decât ceaiul: ha-ha! Aşa şi ăştia, cu maşinile: iaurt şi iaurt, de li se acrea. Noi n-am avut de unde. Când ne-am însurat nu ne-a dat nimeni nimic. Ne amânam la masă, cum se zicea, adică mâncam pe rând, că aveam o singură lingură. Tătica, zgârcit cum îl ştii. Ai lu' taică-tu nu m-au plăcut, că sunt munteancă. Nici n-au venit la nuntă. Noroc cu Vasilica, că am stat la ea până-am găsit casă la Ma'am Catana, că altfel dormeam pe sub poduri… Şi dup-aia… Vai de lume! O cămăruţă cu ciment pe jos, un pat de scânduri care-a şi căzut cu noi într-o noapte de bun ce era, o maşină de gătit cu lemne şi-atâta. Un difuzor în perete. Tu erai mic, la creşă n-am putut să te ţin, că urlai până te-nvineţeai (ai urlat trei săptămâni în şir, de când te-am dus până te-am luat) şi mi-era că te pierd şi pe tine ca pe Victoraş. Ce era să facem? Tata se ducea la muncă la Atelierele ITB, eu cu tine toată ziua. Şi toată curtea aia era pe tine, că erai singurul copil mic: numai din braţe-n braţe treceai, te pupau de te sufocau. Îi mai ţii minte pe

Coca, pe Victoriţa, pe Nenea Nicu Bă? Nu mai puteau după tine. Hoaţa, aşa trăia ea: când la puşcărie, când îi dădea drumul. Şi când era afară se angaja bucătăreasă pe la creşe, pe la grădiniţe… Murea după tine. «Hai, Mircişor, să vezi ce ţi-a adus Victoriţa!» Şi-ţi dădea rahat şi biscuiţi. Tu erai slăbuţ, te-mbolnăveai una-două. Crescut pe ciment, ce mai… Găsisem pe unul cu o vacă, tot pe Silistra, mai în capăt. Dădea tata un sfert din leafa lui ca să ai lapte proaspăt în fiecare zi, şi măcar că nu-l mâncai. Erai mofturos, aia nu-ţi plăcea, aia nu… Ca şi acum, zi că nu-i aşa!“

Mama râde. Nu doar în ochi, în toată pielea feţei ei, lucioasă şi subţire, se reflectă acum amurgul de iarnă: citadela de cărămidă obliterată de rafalele de zăpadă, vârfurile plopilor, nuiele goale acum, îmbrăcate într-o sticlă delicată. O ascult, uitându-mă la muşamaua feţei de masă. Mut cu degetul, în pătratele ei cafenii, firimituri uscate, seminţe de neghină rătăcite printre boabele de fasole. Nu mă pot gândi decât la un singur lucru: îşi aduce aminte? Ştie cine a fost? Cine este? Există undeva, în spatele ochiului ei pineal, care-i apare-atât de limpede-ntre sprâncene când e fericită, insuliţe neuronale, mitigate în mii de feluri, ce spun cu o mie de voci povestea lui Cedric şi a minunatei dive Mioara Mironescu? Şi cum era când, cu un sân dezgolit, pe tronul ei de serotonină din centrul lumii, ţinea în poală pruncul cu piele de cristal de stâncă, înfăţişându-l tuturor neamurilor din toate universurile? Mai ţinea minte mama că e Maria? Ceva-mi spunea că, dac-aş căuta răbdător, ore-n şir, în geanta ei stacojie de când era domnişoară, şi care ajunsese un depozit de lucruşoare îngălbenite, prefăcute pe jumătate-n talaş şi în viermi — chitanţe vechi, siguranţe, bănuţi ieşiţi din circulaţie, câteva poze alb-negru plesnite şi scrise pe spate cu creion chimic, carnete de sindicat şi de policlinică, livretul militar de apt necombatant al tatei, plicul scorojit, boţit, mirosind a doctorii expirate, cu codiţele mele de copil, celălalt plic, cu hidoasa proteză dentară pe care n-o suportase niciodată — aş da, în fine, în cine ştie ce cută secretă, plină de firimituri şi muşte uscate, de inelul din păr de mamut al cântăreţei de la Bisquit, de o bucăţică pliată dintr-o aripă de fluture uriaş, arsă pe margini, dar păstrând în holograma curcubeeană a solzişorilor ei miros de zarzăre şi de struguri tescuiţi de la Tântava, unde pe vremuri altă Maria, străbunica mamei, se făcea fluturiţă în zori de zi, de o fiolă cu lichid scânteietor, galben- pai asemenea celui

cefalorahidian, pe sticla albăstruie a căreia scria un cuvânt bizar: QUILIBREX… Treptat, rotirea orelor, discul abraziv al tuturor ceasurilor din lume, îi diminuase trupul, îi subţiase părul şi oasele, îi lăsase sânii… Mama se impregnase de bătrâneţe şi delăsare. Maria se prefăcuse în Marioara, cum o strigau tata şi toate rubedeniile, în femeia care are grijă de toţi şi niciodată de ea însăşi, în exilata, în detronata, în amnezica Marioara. Pune-te masă, scoală-te masă. Porneşte-i pe toţi dimineaţa la treburile lor. Spală-i, calcă-i, fă-le de mâncare. Adună lucrurile de prin casă. Mătură, du gunoiul, fă cumpărăturile. Curăţă cartofii, spală vasele. Zi de zi, iar şi iar, până la Paşte, până la Crăciun, până la capătul vieţii. Fără un „mulţumesc" de la nimeni, decât cu mulţumirea că îi ţine pe toţi în rândul lumii, că nu curg zdrenţele de pe ei, că au o ciorbă acolo pe masă. Crăpelniţa de fiecare zi în vremurile astea mai rele ca-n timpul războiului.

„După aia am dus-o şi noi mai bine. Pe tata l-au luat la ziaristică, la «Ştefan Gheorghiu». Scria la gazeta de perete, aia din atelierul lui (ţii minte când te-am dus să-l vezi pe tata la strung, şi tu, să fi avut vreo doi ani şi ceva, ai arătat spre o maşină pe care scria ceva şi-ai zis «Aicea chie ate paf», că tu credeai că peste tot scrie «Lapte praf», ca pe cutiile tale, şi-au râs toţi lăcătuşii ăia să se prăpădească…). Şi le-o fi plăcut la şefi ce scria el acolo, au zis că e un băiat tânăr, promiţător, fiu de ţărani săraci, cum scria pe-atunci în dosare. Şi-a făcut tata doi ani la ziaristică şi-a intrat la *Steagu' Roşu*, pe leafă bună, cu Volgă pentru terenuri… I-au dat şi casă de la ziar, mai întâi la bloc, în Floreasca, unde-am stat doar câteva luni, că ne-a reclamat cineva la Miliţie că lucram la covoare. Şi războiul făcea zgomot, n-aveai ce-i face. Trebuia să loveşti tare cu spata, ca să se taseze lâna printre iţe. Lucram şi eu mai mult dimineaţa, când erau oamenii duşi la servici, dar tot se-auzea. Şi era una Madam Gângu care tot căuta sământă de scandal, de-o ura toată lumea. Aia ne-a pârât. Aşa că am renunţat la covoare şi am rămas acasă, să te cresc pe tine. Dar ne-am mutat la vilă, tot în Floreasca, foarte aproape de unde stăteam. Era pe o stradă, îi zicea Puccini, o străduţă liniştită pe unde dacă-dacă trecea o maşină într-o dimineaţă-ntreagă. Pe atunci nu era Bucureştiu' plin de maşini ca acum. Chiar în capătul străzii era o groapă de gunoaie mare de tot, cu iarbă verde pe margini, de-şi făcuseră ţiganii cocioabele lor acolo… Şi fum toată ziua, ca la şatră, dé… Când

bătea vântul din colo, ne cam afuma… Ţi-aduci aminte când te plimbam pe-acolo, cum am intrat în dărăpănătura ţiganului care făcea cercei şi inele, şi fata lui dormea cu purcelul în pat, şi maică-sa avea-n cozi numai cocoşei de aur, d-ăia de li-i confisca miliţia dacă-i prindea cu ei? Am avut şi noi, Vasilica şi cu mine, un ban de aur din salba lui mămica, da' mi-am zis: ce să fac eu cu jumătate de ban? Şi i-am dat ei şi jumătatea mea, când s-a măritat cu unchiu' Ştefan, să-şi facă vereghete. După aia mi-a părut rău, că, uite, eu şi taică-tău nici acum n-avem, mi-e şi ruşine. Eeeei! Am stat în Floreasca, la vilă, vreo doi ani, până ne-am mutat aici, în Ştefan cel Mare. Era bine… Era bine! E drept, cam strâmt, şi cu bucătăria mică-mititică, doar o chiuvetă şi-o plită, nici vorbă să stai la masă acolo, mâncam în camera mare, unde-aveam şi patul. Şi mai aveam o cameră, mai mult a ta era, şi baia-ntre ele, cu două uşi ce dădeau încolo şi-ncoace. Asta nu era bine, că dacă se ducea cineva la veceu se-mpuţea casa. Şi făceam căldură cu gaze. Cui i-o fi dat prin cap să facă soba între camere, în perete, jumătate aici, jumătate dincolo? Dar, mă rog, bine că mergea. Şi la baie aveam o cadă de-alea scurte, cu scăunel, de nu puteai să te-ntinzi şi tu-n ea ca lumea. În rest, era bine, era frumos, era mereu vară, toţi copăceii din faţă erau plini de flori… Tu intrai şi ieşeai pe geam, că stăteam la parter. În spate aveai solar cu nisip, te jucai acolo cu Doru (îl mai ştii pe Doru de la scara cealaltă?), cu Helga, fata doamnei Elenbogen, unde mergeam să ne uităm la televizor, cu Aurica… Toată ziua eraţi ciuciţi acolo în nisip. N-aveam grija ta. Cartierul era liniştit, Doamne, era ca-n rai. Îţi puneam în mână un bileţel şi bani şi te trimiteam la pâine sau la alimentara, în capătul străzii. Te cunoşteau toate vânzătoarele. «Daţi-mi ce scrie-aici şi restul!», le ziceai, de se prăpădeau de râs. Nici n-aveai patru ani. Erai atât de curat, că se mira toată lumea. Te ţineam numai în alb. Şi când te jucai în nisip, stăteai pe vine şi doar scurmai cu un beţişor. Îmi zicea câte-o vecină: cum faci, dragă, să-l ţii aşa curat? Că al meu se face ca porcu', îi spăl hăinuţele în fiecare seară. Dar erai slăbuţ, nu mâncai… La fiecare masă era chinul de pe lume. Nu mai ştiam ce Doamne iartă-mă să-ţi mai dau…"

„De ce-am plecat din Floreasca?" întreb într-o doară, dar devin deodată atent, căci mama se opreşte din ales boabele de fasole. Bagă mâna-n oală şi îşi priveşte degetele ce apar şi dispar din grămada zuruitoare. Fulgii mari,

grei de apă, care cad cu repeziciune pe cerul iernatic sunt acum roz-murdar pe cerul tot mai întunecat, atât de posac, încât începe să se confunde cu moara. Undeva, foarte departe, răzbate prin ninsoare o luminiţă roşie, abia întrevăzută: e steaua de pe vârful Casei Scânteii. Mă ridic, deschid uşa de la balcon şi ies afară, o dată cu aburul bucătăriei supraîncălzite. Frigul şi umezeala mă-nfioară deodată. Zăpada cade violent, roz-cafenie, mă topesc în amurg, în frig şi-n singurătate. Plopii din spatele blocului îşi împing nuielele-n pâcla cerească, în locu-acela-ndepărtat de unde vin fulgii, negri pe cerul cafeniu, murdar-fluorescenţi când se depun pe sutele de pervazuri de cărămidă de la ferestrele morii, pe frontoanele ei de cetate halucinantă, în curtea ei uriaşă şi pustie. Urme de paşi ies de pe una dintre uşi, înaintează până-n mijlocul curţii şi se curmă acolo. De jur-împrejur, zăpada ce se depune lent, fâsâind abia audibil, în lumina chioară a unui singur bec. „Lumea mea", şoptesc, „lumea ce mi-a fost dată". Întind mâinile, simt pe piele sărutu-ngheţat, apos, dulceag al fiecărui fulg. Mă-ntorc cu faţa spre cer, atât de mult, că simt balustrada cu fiecare apofiză a vertebrelor ce o ating. Ninge pe faţa mea, pe pleoapele mele-nchise, simt puful zăpezii crescând pe masca mea, pe zona aceea ovală unde se concentrează aproape toată umanitatea din mine, aşa cum ochiul primeşte aproape tot ce simte un om. Eu sunt faţa mea, faţă de păianjen şi de arhanghel, de acarian şi de vânt şi de trăsnet şi de cutremur. Faţa mea ce străluceşte fără să ştiu, şi pe care mi-o acopăr acum cu vălul tăcut al zăpezii. Când îmi simt buzele şi pleoapele amorţite şi, în spatele lor, oasele craniene de gheaţă subţire, cu bule de aer din loc în loc, mă ridic, mă scutur de cristalele amestecate cu apă şi reintru în coconul întunecat din jurul mamei. Ea încă prefiră boabele de fasole, ce strălucesc ca perlele acum în bezna oliv a bucătăriei, şi priveşte foarte atent un punct de pe muşama, în care nu se află nimic. De fapt, ştiu ce face, am făcut asta şi eu, de mii de ori. Îşi lasă globii ochilor să diveargă, uşor, pe suprafaţa bej, cu pătrate cafenii, a muşamalei, priveşte neatentă, în ansamblu, nu priveşte, de fapt, ci vede, vede fără să privească pătratele ce-ncep să migreze, fantomatic, unul spre altul, până ce pătratele vecine se suprapun în şiruri ce se desprind din planul lor, şi muşamaua devine deodată un cub de lumină, de aer luminos şi adânc, în care şirurile se scufundă într-o perspectivă spectrală, tăioasă, mistică şi cristalină, încât ştii

că nu mai priveşti un lucru din realitate, ci unul sclipind hipnotic în miezul occiputului tău, în zona vizuală a minţii tale. Cu globii ochilor paraleli, ca ai orbilor, îţi vezi atunci câmpul vizual, îţi vezi văzul, îţi trăieşti fericit şi meditativ interioritatea pură, luminoasă, întinsă la nesfârşit a minţii. Înţelegi atunci cum ai vedea dacă n-ai avea ochi, cum se vede pe sine cosmosul orb şi inteligent care curge, ca o miere-ngroşată, în fagurii ţestelor noastre. E acum întuneric aproape deplin, doar petalele-albastre ale aragazului luminează slab masa, bufetul străvechi cu câteva cioburi de ceşti şi pahare-n vitrina fără geam, pe mama cu părul ei moale şi rebel la orice aranjare. Când trebuie să meargă la vreun botez sau o nuntă, se duce şi ea la coafor, dă o grămadă de bani pentru un permanent caraghios, cu bucle ca sărmăluţele, dar a doua zi părul ei e la fel, lins, inexpresiv, fără însuşiri. Aşa, în mod obişnuit, şi-l pune pe bigudiuri, nişte orori de fier cu elastice jegoase, dar care sunt oricum un progres faţă de moaţele de hârtie de altădată. Ziarele impregnate de cea mai proastă cerneală tipografică, *Scânteia*, *România liberă*, *Sportul popular* şi *Informaţia*, cu care ne ştergeam şi la fund, în care împachetam şi sandviciul pentru la şcoală şi pe care vara le puneam în geam ca să le scoatem, spre toamnă, îngălbenite, îşi găseau parcă, în părul mamei, un fel de apogeu al omniprezenţei lor, al sutelor de întrebuinţări ce li se dădeau: cu moaţe în păr, mama devenea o floare ciudată sau o zeitate enigmatică, împodobită fantast. Un miez al lumii de hârtie în care era scufundată. Sucite şi înfăşurate-n viţe de păr, bucăţile de ziar încă lăsau să se vadă câte-un chip de conducător, câte-un picior de fotbalist, câte-un fragment de articol despre colectivizarea agriculturii. Câte-o seceră şi-un ciocan îmbinate, câte-o stea în cinci colţuri răpită bucoavnelor cabaliste (da, Fulcanelli, pentagrama ce te zăvorăşte în centrul ei), câte-un şir de pătrăţele pentru cuvintele încrucişate. Câte-o dimineaţă-ntreagă, după ce se spăla pe cap, tot moşmondea să şi le prindă în păr. Când era gata, moaţele sucite asemenea capetelor de la bomboanele în staniol, sau asemenea telomerazei, molecula nemuririi, se muiau de la părul ud şi atârnau jalnic în jurul scalpului ei atât de alb, de parcă părul i-ar fi crescut de-a dreptul din ţeastă. Apa curgea şiroaie pe după urechile mamei, pe obrajii ei, pe gât, umezindu-i capotul de finet până între omoplaţi. Atunci îşi băga capu-n cuptor şi răbda aşa aerul fierbinte al arzătorului cu gaz, până ce

părul se usca şi moaţele se-nfoiau atât de tare, că aproape umpleau odaia. Atunci mama era frumoasă. Se privea şi ea-n oglindă, îşi trecea mâna peste uriaşul buchet de ziare-nflorite, foşnitoare, şi, ca să nu-i pară rău când avea să le dea jos, făcea o nebunie: ieşea din apartamentul nostru, străbătea holul vilei, mereu îngheţat şi vernil, şi se arăta-n faţa porţii de la intrare, sub cerurile pline de nori şi melancolie ale după-amiezii. Stătea acolo, ca un păun înfoiat, minute-n şir, neprivind la nimic, lăsându-se doar privită, şi fugea repede-napoi, înspăimântată de propriul ei curaj, căci ca să te-arăţi cuiva cu moaţele-n păr era de mare ruşine. Le scotea apoi şi le arunca, grămadă cenuşie, pe preşul din cameră. În cap avea acum, măcar până seara, aceleaşi sărmăluţe ca ale tuturor femeilor pe care le cunoşteam, ieşind, chipurile, elegant de sub baticurile cu imprimeuri turceşti.

Şi stăteam aşa, la lumina aragazului ce ne tremura pe feţe asemenea lămpii din perete de la Tântava, şi mama se-ntorcea mereu şi mereu la mâncarea noastră cea de toate zilele, la cozi, la sărăcie. „Înainte mă tot frământam ce să vă mai fac de mâncare, mă gândeam, ia să mai fac şi o ciulama, şi un pilaf, că v-ăţi fi săturat şi voi de-atâta carne de porc. Mai făceam şi câte-o ciorbă de lobodă, puneam iaurt în ea… era bună! Dar asta, aşa, la o lună o dată. Ce, era o problemă? Mergeai colo, la hală, la Obor şi găseai într-o parte peşte, în alta măcelăria, cu jumătăţi întregi de porc în cârlige, parcă le văd şi-acum, cu capete de porc pentru cine vrea să cumpere (doar ăia mai săracii luau)… Măcelarii aveau buturugile lor pe care tot tăiau cu toporul coastele de vită sau de porc, de se făceau numai sânge pe şorţuri. Stăteai la o coadă ici, îţi lăsai rând la alta şi-ntr-o oră-ţi făceai cumpărăturile. Bani să ai! Dacă vroiai carne tocată, ţi-o dădea prin maşină-n faţa ta. Vroiai cârnaţi? Era de toate felurile, şi proaspeţi (în maţe adevărate, nu-n plastic, cum i-au pus mai târziu), şi afumaţi, cabanoşi, trandafiri, de care vroiai. Eeeei, alte vremuri. Acum, ţi-e ruşine, dragă, să mai primeşti pe cineva musafir. Nici nu mai merge lumea în vizite, că ştie că n-are ce să-ţi pună în faţă. Acu' zece-cinşpe ani, când venea pe la noi Vasilica şi unchiu' Ştefan sau tanti naşa, găteam cu o seară-nainte. Le puneai întâi, aşa, un aperitiv, telemea, cârnăciori, măsline, un mezel (ce şuncă de Praga era pe-atunci, ce kaizer! îţi lingeai degetele!), nişte ouă umplute, le dădeai o ţuică de la ţară… După aia ciorba, că asta umflă burta. Mai stăteai, mai vorbeai,

mergi şi scoate fripturile din cuptor. Că eu nici n-apucam să stau la masă, mai mult du-te-vino cu farfuriile… Vinu'? Nu-l cumpăram, că era prost, d-ăla de nouă lei, vin de scânduri din gard. Cică Murfatlar, Târnave, Dealu Mare… Aiurea, tot era la fel. Aşa că făceam noi vin acasă, în damigene. Toamna ne duceam în piaţă şi cumpăram un sac-doi de struguri ceasla, albi, negri, cum se nimereau. Îi striveam în oale şi mustu-l turnam în damigene. Se făcea un vinişor roşu şi spumos, să tot bei. Îl aveam până hăt, spre vară… Mai făceam şi vişinată, aia nu-mi prea ieşea. Şi nici nu-mi plăcea cine ştie cât, că mă ameţea. După asta aduceai plăcintele, cu brânză de vaci, cu mere… Să vezi, Vasilica, mi-am adus minte… Când am mers o dată pe la ea. Zice: «Marioaro, azi vă dau numai ciorbă.» Roşie ca racul de ruşine, dar altfel râdea şi ea de prostia care-o făcuse. Se gândise ea să facă sărmăluţe. Luase carnea, o frământase cu orez, cu pâine, cum se face, mă rog, totul era gata, doar că trebuia să mai cumpere varza murată. Se duce ea la piaţa de la ei din Dudeşti-Cioplea şi — ce să vezi? Nici urmă de ăia care vindeau foi de varză şi de viţă murate. Nu veniseră-n ziua aia. Ce să facă ea, ce să facă? Nici timp să mai cumpere carne pentru vreo friptură nu mai avea, că veneam noi… Ei, ce crezi că i-a dat prin minte? Avea pe sobă nişte celofan pentru legat la gura borcanelor, când făcea magiun. A luat celofanu-ăla, l-a tăiat în bucăţi şi — mare ţi-e grădina, Doamne! — a pus carnea de sărmăluţe în ele. A făcut sărmăluţe în celofan! Le-a pus la fiert şi, când s-a uitat, în oală era doar apă cu tocătură, celofanul se topise cu totul…

Era frumos pe atunci. Îţi puneai în minte: hai să mă duc mâine pe la cutare. Lumea n-avea telefon, te duceai pe neaşteptate. Dar toţi se bucurau că ai trecut pe la ei. Şi imediat îţi puneau masă, altfel nu se putea. Puteai tu să zici cât voiai că ai mâncat, că nu ţi-e foame. Pân-la urmă tot îndopat plecai. Şi ce luptă când te sculai de pe scaun: mai staţi, mai staţi, ne supărăm… Dacă era după ei, nu mai plecai deloc. Se făcea noapte când, în sfârşit, te urneai. Doamne, ce stele erau acolo, în Dudeşti-Cioplea, la soră-mea! Era beznă-beznă, nu ca aici, în oraş. Şi puzderie de stele pe cer. Mergeai între mine şi tata, somnoros, până în staţie, aşteptam tramvaiul în pustietatea aia (era capăt de linie: nici o casă-mprejur, cât vedeai cu ochii, doar fabrica aia veche şi părăsită) şi-l vedeam de foarte departe, venind încet, clătinându-se, pe şina lui… Era mai mereu gol, doar cu vatmanul şi

taxatoarea, care dormea cu capul pe tejgheaua ei… Dormeai în braţele mele o oră-ntreagă, până ajungeam acasă… Te duceam în braţe până-n pat, te dezbrăcam, îţi puneam pijama şi tu tot nu te trezeai, atât erai de obosit. Cred şi eu, la Vasilica stăteai doar în vârful cireşului amar. Sau pe arătură, cu copiii, scoteaţi gărgăunii din găuri. Ei, mamă, mai du-te şi acum dacă poţi! Nu zic de Vasilica, ea-i soră-mea, dar la alţii, la Ionel, la Grigore, la tanti naşa… Sau cheamă-i pe la tine, dacă-ţi dă mâna. Ce să le dai? Fraţii Petreuş? Adidaşi? Nechezol? Salamu' de vară, şi ăsta e pe cartelă: două sute de grame pe lună. Ouăle, pe cartelă. Pâinea? Am auzit că-n alte părţi e pe cartelă şi ea, la noi nu, dar stai la coadă de-ţi vine rău ca să apuci. N-am rămas alaltăieri fără pâine? Vai de cozonacu' nostru… Şi uite-aşa se sălbăticeşte lumea: nu te mai duci la nimeni, stai acasă şi-ţi muşti pumnii de necaz. Dar, vorba aia, geaba chichirezi gâlceavă dacă nema putirinţă… Ce să faci? La cine să reclami? Înainte era la fiecare alimentară câte-un caiet legat cu aţă, îi zicea «Condica de sugestii şi reclamaţii». Scriai acolo dacă găseai, cum am găsit io o dată, un cui într-o cutie de ghiveci sau o muscă-ntr-o sticlă de bere. Sau dacă vânzătoarele erau obraznice cu tine. Nu se-ntâmpla nimic, da' măcar te răcoreai şi tu. La colţ, aici, a venit o nebună care-a umplut condica într-o zi: aiureli, sfârşitul lumii… nebunii de-ale ei. Le citea responsabila la oameni, îşi făcea cruce şi râdea. Da' de câţiva ani s-au prostit de tot. Cum se zice: peştele de la cap se-mpute. Nu ştiu, dragă, să vorbim mai încet, să nu ne-audă cineva. Nu mai poţi să-i suporţi: el şi ea, el şi ea, peste tot, numai linguşeli şi porcării… Că mă uit şi la emisiunile astea pentru copii. La ce să se mai uite şi ei? Mai e Mihaela? Mai e Danieluţa şi Aşchiuţă? Vă mai dădea înainte desene animate, emisiuni frumoase, cu căpitanul Val-Vârtej… Mă uitam şi eu cu tine, de drag… Şi duminica dimineaţa cu Daktari, cu planeta giganţilor (ăştia au ţinut-o vreo patru ani, duminică de duminică, de se săturase lumea), ţii minte, cu calu' Fury, cu delfinu-ăla… Le plăcea la copii. Stăteai la televizor, ţin minte, doar în maieuţ, pe covor, iarna, pe frigul cel mai mare. Ce ne păsa? Caloriferele duduia, nu puteai să pui mâna pe ele. Vai de ăştia mici care-au venit pe lume acum. Cu ce i-or spăla? Cum i-or culca în frigu-ăsta, că, uite, stăm cu paltoanele pe noi toată ziua… Nemernicii! Dacă te uiţi la televizor, zici că-i iubeşte toată lumea. Nu mai dă decât emisiuni de-astea omagiale. Îţi vine să

verşi. Vezi copii frumoşi, în pionier, cum stau ţepeni pe scenă şi nu zic decât «Tovaaaarăşe Nicolae Ceauşescu, cutare, cutare, cât te iubim noi… Tovaaaarăşă Elena Ceauşescu, mamă iubitoare şi savantă…» Savantă pe naiba, că io am mai multă şcoală ca ea. De el ce să mai vorbim, ştii bancu-ăla, că le-a luat foc casa şi-au fugit afară, şi când era focu' mai în toi el aleargă repede-n casă şi iese cu nişte papuci. «Da' dragă, nuş'ce, zice ea, ţi-ai pus viaţa-n pericol pentru papucii ăştia?» «Da' ce, tu nu ţi-ai luat cu tine diploma?» Papucii era diploma lui, că el asta a-nvăţat ca meserie, cizmăria. Cică de-aia râde aşa, -ntr-o parte, în poze, de la cuiele de cizmărie de le ţinea-n colţul gurii… Nu e de râs, e de plâns, vai de noi, cine-a ajuns să ne conducă. Eeei… dacă dă Dumnezeu şi trecem şi iarna asta, o scoatem noi cumva la capăt. Tu, Mircea, să nu vorbeşti cu alţii despre chestiile astea. Nici cu prietenii cei mai buni. Nu ştii cine se duce şi spune. Ăştia ştiu tot şi abia aşteaptă să te prindă cu ceva. Era să mor când te-au luat în primăvară. Sărăcuţul de tine, ce-am mai tras cu toţii atunci… Bietul tata umbla buimac, atunci a văzut şi el de ce-s în stare ăştia. Trântea cu lucrurile, şi-a aruncat medalia în closet (aia frumoasă cu coperativizarea, cu care te jucai tu când erai mic, ţii minte c-ai dus-o şi la şcoală şi ţi-a furat-o Porumbel, da' l-a prins învăţătoarea şi ne-a dat-o înapoi)… Doamne, ce frică mi-a fost… Ajunsesem să mă gândesc… ca să vezi ce-ţi trece prin cap în clipe de-astea… mă gândeam: dacă merge medalia asta pe sub pământ, prin ţevi, şi se blochează undeva (că era destul de mare şi avea şi, aşa, un petec de pânză cu un ac de siguranţă, ca să ţi-o prinzi în piept) şi dă vidanjorii de ea — noi le ziceam înainte căcănari — şi-o duce la partid? Dacă-l ia şi pe tata? Şi plângeam, plângeam toată ziua. Noaptea visam numai medalia, cum e dusă de apă printre rahaţi şi murdării, în canale… Şi-n toate visele astea — să nu râzi de mine —, decoraţia ajungea în baia lui Ceauşescu, îi pica-n cadă din robinetu' de apă caldă, când făcea baie. Şi el zicea: «Aduceţi-mi lista cu toţi care-au primit decoraţia!» Şi-o ţinea-n palmă, o-ntorcea când pe-o parte, când pe alta… Câteodată era medalia, câteodată se schimba-ntr-un cocoşel de aur, de-ăla din salba lu' mămica… Vise! Norocu' nostru a fost tot săracu' Ionel, ca şi cu covoarele, atunci, în Floreasca. El a umblat cu intervenţii pe la şefii lui (că şi securiştii sunt oameni, bea şi ei câte-o cafeluţă naturală, mai fumează câte-un Kent, mai citeşte *Cel mai iubit dintre*

pământeni…, de', cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale…), pe la psihiatrie, pe unde te-a dus pe tine. Ţi-a dat înapoi şi foile-alea, că nu vroiai să ieşi de la nebuni, o ţineai gaia-maţu: foile şi foile! Când, mă trezesc într-o zi că vine Ionel cu un pachet mare, legat cu sfoară: «Uite manuscrisu', Marioară». Noroc că n-a scris cu tovarăşu' sau cu partidu', că nu puteam să-l scot. Patru colegi şi-au stors creierii cu el, unu' chiar e scriitor, că avem şi d'ăştia, a scris nişte de-alea poliţiste. Mi-a zis: «Puştiu' e dus cu pluta, nu degeaba-i la psihiatrie. Nu e nimic periculos aici. Numai aiureli, cu cavouri, cu Dumnezeu, cu nişte olandeji… Nu face să ne batem capu'cu el, că avem noi problemele noastre». Chiar, mamă, m-am uitat şi eu puţin la-nceput, şi m-am supărat pe tine: cum ai putut tu să scrii aşa despre noi, că am proteză, că am pe şold… de unde ştii tu ce am eu pe şold, şi ce interesează pe alţii? De câte ori nu ţi-a zis tata să nu mai scrii tot ce-ţi trece prin cap, să scrii şi tu ce se cere… Poate-aveai şi tu vreo carte publicată pân-acum, ca Nicuşor de la scara cealaltă, ca scriitoru-ăstălalt din bloc, de stă la Scara Şase (cum Dumnezeu zicea că-l cheamă?) şi care, la şedinţele de bloc, una-două se ridică şi zice: io sunt scriitor, de parcă-l întreabă cineva ce e… Tu n-ai găsit ceva mai bun de făcut decât să scrii de tata că purta ciorap de damă pe cap. Şi ce dacă purta? Aşa făcea toţi bărbaţii pe-atunci, noaptea se culca cu ciorapu' de damă-n cap, ca să le ţină părul dat pe spate, că aşa se purta: pe spate şi uns cu ulei de nucă. Nu e nici o ruşine. Doar că de ce trebuie să scrii tu despre asta? Scrie şi tu despre ceva frumos, că nu eşti băiat prost, şi-ai citit o grămadă de cărţi. Uite, o carte bună o citeşti şi de zece ori fără să te plictiseşti. Doamne, ce frumoasă e *Dunărea revărsată*, sau aia cu Şuncărică şi cu Ducu-Năucu Păr Cărunt… cum stătea hoţii şi făcea mărgele din melcişori de paste făinoase, îi vopsea, îi înşira pe aţă şi zicea că-i mărgele… Sau *Insula Tombuktu*: stăteam după-mese întregi cu tine sub plapumă şi-ţi citeam din ea până răguşeam şi nu mai vedeam scrisul, că se lăsa întunericul… Cu sălbaticii ăia care scriau pe frunze de palmier… De *Toate pânzele sus* n-am reuşit să m-apuc niciodată, că e prea groasă, de *Regii blestemaţi* la fel. Da'-n schimb de poveşti nu mă satur niciodată, asta, *Basme populare româneşti* e tare frumoasă. Pe ea ai învăţat tu, singur, să citeşti. Parcă te văd: întins pe lada de la studio, în camera din faţă, cu cartea deasupra capului. Când ai terminat *Ileana Cosânzeana, din cosiţă ruja-i*

cântă, nouă împăraţi ascultă, cea mai lungă din carte, nu-ţi mai încăpeai în piele de bucurie. Acum, nici nu mai citesc, îmi mai arde mie de citit? Când eu îmi frământ toată ziua mintea: ce-o să vă pun mâine-n farfurie? Şi unde să mă mai duc, pe viscolu-ăsta, să mai apuc, pe unde mai aud că se dă iaurt, că se dă ouă, c-a băgat oase de vită. Fuge lumea-n toate părţile, disperată, pentru nişte gheare de pui. Şi ei tot de-astea or mânca? Şi el tot aşa i-o zice: Leano, du-te şi stai la coadă, că poate apuci vreun pui de Crevedia…? A fost vara-asta expoziţie, la Pavilionu' de mostre. Când erai mic ne duceam una-două pe-acolo, că era lângă serviciu' lu' tata, la Casa Scânteii. Ţii minte când au apărut primele pixuri de plastic, se minuna lumea. De-acolo le-am luat. Şi când au adus ruşii racheta cu care-a zburat Gagarin… Avem şi-o poză de-acolo, pe undeva prin geanta aia a mea. Ei, anu-ăsta a făcut iar expoziţie, cu multe firme din toată lumea, cu mobilă, cu maşini, cu de toate. Şi-a fost, auzi, dragă, şi un pavilion cu mâncare. Adică ce trimitem noi la export. Acolo lumea n-a avut voie să intre. Cre' şi io! Era acolo toate bunătăţile de pe pământ. Când s-a terminat expoziţia au aruncat în lăzile de gunoi cărticele, aşa… prospecte din alea cu tot ce fusese expus acolo. Şi-au fost oameni care le-au scos şi le-au dat, pe furiş, la trecători, pe stradă, le-au băgat şi prin cutiile de scrisori. Mare curaj au avut. Dacă-i prindea, Dumnezeu ştie ce li se-ntâmpla. Mi-a arătat şi mie madam Soare o cărticică de-astea. Doaaamne, ce era acolo! Uite, şi-acum înghit în sec. Ce şunci, ce cârnaţi, ce caşcaval, roţi întregi, dragă, ce paté de ficat, d-ăla bun, de care era pe vremuri. Da' ce nu era! Pui graşi, cu picioarele-n staniol, le lucea pielea de grăsime, brânză de-aia cu mucegai, cum vezi în filme (nu ştiam că se face şi la noi), crenvuşti, muşchi ţigănesc legat cu sfoară, aşa, cât nişte pepenaşi… Pe altă foaie era peşte, icre roşii, icre negre, batog afumat, tot felu' de specialităţi, cine le-o fi scornit pe toate… Dup-aia vinuri, să vezi în ce sticle frumoase, ce etichete aurite… Sucuri, îngheţată în nişte cutii mari de plastic. Şi ciocolate, dragă, de toate felurile, bomboane umplute cu cremă… Totu', totu', totu' pentru afară, pentru străini. Totu' la export, ca să-şi plătească el datoriile, fi-i-ar datoriile de râs să-i fie! Aş zice: hai, să dăm şi la export, da' să rămână ceva şi bietului om, să aibă cu ce să-şi ţină zilele. Da' ei, nimic! Nimic, dragă, ca câinii. Ne omoară cu zile, ne bagă-n pământ, nenorociţii. Să ajungi tu să mori de foame în ţara românească, cine-a mai

pomenit aşa ceva? Nici când munceai la boier (că nici atunci numai bine nu era), nici pe vremea războiului n-a fost mai rău. Nici pe foametea cea mare de după, prin ’48–’49, când venea moldovenii şi vindea tot ce-avea pentru o bucată de pâine, nu era ca acum. Doamne, Doamne, unde-o să ajungem…“

Ca-n fiecare seară, începe să plângă. Nu-i pun mâna pe braţ, nu-i mângâi părul inform. A doua zi n-am să mă scol, în zori, ca să stau la cozi în locul ei. O să-mi aducă tot ea crăpelniţa-n farfurie. O să mănânc pielea zbârcită a ghearelor şi gâturilor de pui din ciorbă de parcă însuşi trupul chinuit al mamei ar fi dezmembrat în fiertura străvezie. Îi mâncăm cu toţii zilele, o mâncăm de vie. În pijamaua mea rufoasă, aproape putredă, la fel cu cea în care, cu cincisprezece ani în urmă, stăteam pe lada de la studio, privind panorama Bucureştiului prin tripla fereastră a camerei mele din Ştefan cel Mare, cu fesul meu tras până la sprâncene şi în picioarele goale, mă ridic de pe scaun, o privesc multă vreme (icoană-n cărbune, sălbăticită de durere, doar dârele lacrimilor lucind în petalele albastre ale focului de pe aragaz), ascult cum vuieşte liftul în adâncul blocului, cum răbufneşte prin crăpăturile uşii de la balcon vântul îngheţat al iernii. Mă-ndrept spre hol, intru-n sufragerie, unde tata se uită absent la televizor într-un colţ al camerei întunecate şi ajung în camera mea. Închid, ca-ntotdeauna, uşa după mine, uşa dintre mine şi cosmos. Nu aprind lumina. Lucrurile, împrejur, sunt negre şi mute: patul şi şifonierul, masa, scaunul. Latente, increate, aşa cum sunt lucrurile când nu le vede nimeni. Doar când trece, huruind, câte-un tramvai sau o maşină cu farurile aprinse, capătă şi ele o fosforescenţă spectrală. Atunci fâşii de lumină albastră-electric sau verzuie aleargă-ntinzându-se pe tavan. Trec pe lângă manuscrisul meu, mii de foi stivuite pe masă, ultimele câteva palpitând în unda de aer a trecerii mele. Apăs palma stângă pe el şi-i simt zvâcnetul adânc, încăpăţânat, al arterelor de sub piele. Viu, viu şi hialin, străveziu în dungile de lumină ce aleargă prin cameră. Merg la fereastră şi mă ridic, înălţându-mă pe vârfuri, ca să m-aşez pe lada de la studio. Îmi pun tălpile goale pe calorifer şi le apăs acolo, deşi fierul său vopsit e acum îngheţat. Îmi lipesc fruntea de pojghiţa de gheaţă a ferestrei. Respiraţia mea o abureşte-mprejur, desenând, peste ninsoarea năprasnică de-afară, două delicate aripi de fluture. Abia acum, aici, mă copleşeşte plânsul, plânsul disperat al celui mai singur om de pe faţa

pământului. Lacrimile ce-mi inundă corneele se prefac instantaneu în coji tăioase de gheaţă.

Dorm cu faţa-n sus, inert ca statuia unui rege, culcată pe-un mormânt. În adâncul patului meu zace un hoit înfăşurat în cârpe. Deasupra e spectrul meu cufundat în somn. Fără conţinut şi fără consistenţă, sculptat într-o cretă gălbuie. Înfăşurat în cearşafuri, îmi par mie însumi, cum mă privesc de la-nălţimea tavanului, un cocon ţesut în fire de mătase. Pleoapele mele închise sunt bosele visului reliefate pe ţeasta mea. Acum îmi acoperă aproape întreaga faţă. Umbra genelor îmi aleargă oblic peste obraji de câte ori tramvaiele care trec pe şosea fac scânteie la contactul cu firele umede. Globii ochilor îmi alunecă lent sub pleoape, se străvăd sticloşi sub pieliţele străvezii. Apoi se scufundă în carnea tremurătoare a creierului, ca nişte cornițe de melc retrase în cochilie.

În spatele meu, iconostas îngheţat, e tripla fereastră a camerei mele. Pe ea e pictată gigantica panoramă-a oraşului, cupole şi blocuri şi case şi arbori desfrunziţi, siluete de ciment şi beton şi aramă, turnuri de mercur şi de sulf şi de cadmiu, şterse oblic de căderea nesfârşită-a zăpezii. În aripa dreaptă a marelui retablu, pe cerul roşu brăzdat de fulgi întunecaţi, încă se vede un fluture cu aripi de abur. Cel desenat de răsuflarea nărilor mele cu o oră în urmă. De fapt, fereastra e plină de fluturi de abur, sute şi mii de fluturi abia vizibili, dar lucind toţi în lumina perlată. Sunt fluturi micuţi, de la respiraţia mea de când abia ne mutaserăm în bloc: aveam cinci ani şi tata mă ţinea în picioare, pe pervaz, ca să văd căţelul din curtea de vizavi şi îndepărtatul centru de pâine. Fluturi mai largi, de când, respirând fierbinte, pândeam ore-n şir ferestrele de vizavi, sperând să văd, prin crăpătura perdelelor, o pulpă sau un sân dezvelit, al femeilor ce tot călcau rufe şi îi struneau pe copii în acele interioare de neînţeles. Şi fluturii tot mai vaşti, crescând unii din alţii, unii-n conturul altora, umplând fereastra cu un penaj irizat de brumă: cei pe care nu respiraţia mea, ci căldura emisferelor mele, cotiledoane-ntre care creşte, chinuitor de lent, sămânţa Dumnezeirii, i-a desenat, cu trupurile lor ca nişte tije de gheaţă, cu aripile lor asimptotice, cu nebunia contururilor lor de şold, floare şi vulvă, cu tristeţea reiterată a ochilor de păun. Până în zori, ecranul pe care mi se proiecta, ortogonal,

ţeasta de adormit — cum ai vedea de sus cupola unei bazilici — se-acoperea complet de flori groase de gheaţă: fluturi încălecaţi, încâlciţi, risipiţi şi readunaţi, de zăpadă şi limpezime. Şi-ncet, acolo, la căpătâiul trupului meu paralizat, zăcând pe catafalc în cearşafuri, peste panorama-ncâlcită-a oraşului, fraternizând cu ea, amestecându-se cu ea, întingându-se-n ea (de parcă geamul ar fi devenit o membrană extrem de elastică, ce-ar fi-nvelit brusc fiecare crenguţă a copacilor negri şi uzi şi fiecare petic de perete şi fiecare olan din acoperişuri, chiar fiecare fulg de zăpadă, urmărindu-l în geometria sa fibroasă şi repetitivă), se contura un alt oraş, construit în întregime din aripi şi schelete de fluture. Şi-n cameră se lasă frig ca-ntr-un cavou, şi prin geamul brumat răzbeşte lumina galbenă-a zorilor. Pe catafalc, statuia mea prinde contururi precise, de caolin livid, de faianţă. Şi peste tot patul meu se proiectează oblic lumina ferestrei. Patul meu e acuma un insectar uluitor colorat. Pe conturul feţei şi trupului meu se mulează aripi şi pântece inelate, păroase. La fel pe olanda rigidă-a cearşafurilor, pe cutele lor reliefate atât de complex, că nici un topolog nu le-ar putea descrie în ecuaţii nonlineare. Patul meu e un fractal fremătător de ultramarin şi verde şi galben şi negru, de cireaşă putredă şi de suc acru de portocală. De curbe şi prelungiri graţioase, de ochi bulbucaţi şi antene. Sunt o statuie de cretă înfăşurată-ntr-un peplum de aripi de fluture. Sau într-o singură aripă enormă. Un fetus într-o placentă multicoloră.

Mă ghemuiesc atunci în fantasticul meu aşternut şi levitez, cu el cu tot, spre centrul odăii. Rămân aşa, larvă stranie, suspendată între podea şi tavan, luminată tot mai intens de focul rece al răsăritului. Aşa mă găseşte mama, zi de zi, în zori. Mă atrage iarăşi spre pat, ca pe-un mare ghemotoc de hârtie, şi când sunt iarăşi întins pe mormântul meu regal, cu largile cearşafuri de jur-împrejur, îmi trece degetele ei uscate prin păr. Atunci deschid ochii şi încep să visez.

Noapte de vară cu foşnet neliniştit de platani, adus de rafale calde de vânt. Platanii sunt uriaşi, înşiraţi pe ambele părţi ale drumului. Au pete livide de lepră pe trunchiuri. De-a lungul drumului se-ntinde canalul cu apa lui neagră. La lumina becurilor, mici piramide pe creasta valurilor scânteiază ca diamantele. Peisajul e foarte vast, suntem pe o esplanadă întinsă până unde se confundă cu noaptea. Înaintez pe drumul care face o curbă leneşă, privesc în jur, mă feresc de câinii galbeni care aleargă pe lângă mine, inaudibil, parcă neatingând pământul. Casele sunt departe, în pâlcuri, ca nişte insule pe vastul platou. Vântul negru îmi flutură părul, răbufnind brusc de după trunchiuri, de după ziduri. Căci am ajuns într-un orăşel palid şi străbat o cărare printre casele neobişnuit de înalte. Mă opresc o clipă sub fereastra deschisă a uneia: se-aude muzică de radio, se aud şi voci, un râs de fată… Îmi lipesc urechea de zid, poate-aşa am să aud mai bine cuvintele celor care, nevăzuţi, se mişcă în odaia luminată. Nu le pot înţelege, deşi desluşesc fiecare sunet, dar capăt deodată certitudinea că e bine, că pe-aici trebuia s-o iau. Pentru prima dată ştiu încotro mă-ndrept, deşi n-aş putea spune unde. Merg mai departe şi-ajung într-o piaţetă pustie, luminată slab de un singur bec, atârnat în vârful unui stâlp. Pe-o parte e o bisericuţă, pe alta-i un cort mare de pânză aspră, în care pare să aibă loc o petrecere sau o nuntă, dar eu caut restaurantul, şi iată-l, într-adevăr, cu uşile lui larg deschise. Te invită parcă-năuntru. Intru împins din spate de rafalele calde de vânt.

Sălile sunt puternic luminate şi complet pustii. O străbat pe prima, privind în jur la mesele aşternute cu olandă albă şi ţeapănă, la tacâmurile de argint sclipind de-ţi rănesc ochii, la banchetele de pluş roşu, la covorul de asemenea roşu ce se pierde în depărtare. Socotesc că străbaterea primei săli, trecând pe lângă miile de mese în aşteptare, privit în treacăt de rarii chelneri nepăsători, a durat mai mult de o oră. A doua sală e la fel de vastă ca prima, un salon atât de lung, că ultimele mese se tasează una-n alta, alcătuind o singură dungă densă, alb-roşie. Nici un client la mese, tacâmurile îşi risipesc lumina pentru nici o privire. Merg încet, liniştit, ca un călător care

ştie că e pe drumul cel bun. Sunt patru săli identice, dând una-ntr-alta. Ultimul chelner, în costum alb strălucitor, mă conduce cu privirea ochilor lui negri, sub sprâncene uşor încruntate. Ies iarăşi în noapte, privesc o vreme cum pe faţada unei case cu multe ferestre se caţără un copil, vrea s-ajungă de la o fereastră la alta aflată mai sus. E o mulţime de oameni adunată sub faţada barocă, plină de ghirlande şi statui roze-portocalii. Copilul se ţine de câte-o panglicuţă de ghips, de câte-o buclă din părul unei gorgone. E acum răşchirat pe faţadă, nu se mai mişcă, trupuşorul lui aproape gol e un nou ornament al faţadei. Din spatele clădirii se vede deodată o flacără ce iluminează cerul şi se-aude un huruit de tramvai străvechi. E chiar cel pe care trebuie să-l iau ca să ajung la Silvia. Îl las pe copil să împietrească printre stucaturi şi ochiuri de geam şi, fericit, ocolesc clădirea printr-o străduţă îngustă, unde vântul nopţii se simte, fierbinte, ca un vuiet continuu.

E un bulevard cu construcţii ne-nchipuit de înalte de-o parte şi de alta. N-am mai fost pe-aici niciodată. Sunt blocuri interbelice, având în vârf terase retrase tot mai mult, până când o simplă căsuţă, cu un gard de fier forjat împrejur, se ridică pe cea mai înaltă dintre ele. Sunt reclame, panouri cu imagini pe care nu le-nţeleg. Sunt meterezele de marmură ale Casei Scânteii, cine ştie cum ajunsă aici, între faţadele, toate de marmură străvezie, ale acestei părţi necunoscute-a oraşului. Găsesc staţia şi aştept acolo, în pustietate (dar nu sunt la Tunari? parcă simt, în preajmă, chioşcul rotund de ziare), şi-ntr-adevăr vine troleibuzul, aproape fără să facă zgomot, tăind aeru-ntunecat cu cele două tije agăţate de firele de deasupra. Urc, mă aşez pe un scaun şi troleibuzul porneşte. Am mai trăit clipa asta cândva, îmi spun. O emoţie copleşitoare mă cuprinde. Privesc pe geam cum trecem pe străzi necunoscute, printre clădiri ce parcă luminează slab în noapte. Intrăm în pieţe cu palate străvezii şi fântâni arteziene sculptate cu fiinţe ciudate, pe care nu le pot recunoaşte. Cvartaluri după cvartaluri de case vechi, unele ruinate, ni se perindă prin faţă. Inima mi se strânge tot mai tare: nu mai recunosc nimic. Clădirile au ferestre rotunde, sclipitoare, au altoreliefuri cu scene alegorice. Pe podurile de peste apele negre trec oameni, în grupuri care mă sperie. N-au nimic deosebit, şi totuşi fiecare din ei e o fiară. Privesc după ei, casele trec în viteză, fiecare perfect desenată, cu fiecare detaliu

reliefat, cu fiecare cojiţă de var vizibilă ca sub o puternică lupă. Şi fiecare altfel decât celelalte. Dar şirul caselor se întrerupe brusc şi ne afundăm în pustietate. Cobor la capăt, după ce oraşul s-a terminat de mult. Bezna e aproape totală. Vântul negru bate cu putere, păru-mi intră-n ochi şi hainele-mi flutură cu zgomot pe trup. O iau înapoi urmând firele de troleu. Câţiva câini galbeni, cu ochi omeneşti, mă privesc de unde stau ghemuiţi, apoi închid iarăşi pleoapele cu gene livide. Merg multă vreme pe drumul pietruit cu dale negre, lucioase, sonore. Ajung la o casă înaltă şi subţire ca o lamă de brici, o casă gălbuie, cu o intrare plină de lujeri de fier forjat. E singura deschidere în zidul orb, total izolat, ce se înalţă în noapte. Pe tot calcanul, imitându-i aproape perfect rugozitatea gălbuie, şi-ntindea aripile un mare fluture nocturn. Între vârfurile aripilor putea să aibă vreo şapte metri, şi tot atâţia, de deasupra intrării şi până către locul unde-ncepea noaptea, număra trupul său vermiform, cu antene penate. Nu-l desluşeai imediat, căci era ca o delicată alterare a nuanţelor zidului, ca un val tremurător de aer încins, dar când i-am prins contururile am ştiut, şi iarăşi am simţit un val de emoţie şi dorinţă. Ştiam că Silvia locuia acolo. Nu greşisem, nici acum, drumul. Aveam să aflu, iarăşi, ca-n atâtea zeci de rătăciri prin oraşul străin, ce i-a spus la ureche Dan Nebunul, atunci, în holul blocului, şi de ce ea i-a strigat în faţă, cu o expresie de mânie, cu neputinţă pe chipul unei fetiţe, „NU!". Stăteam faţă-n faţă cu clădirea fără ferestre, sau poate cu geamurile acoperite de aripile uriaşei lepidoptere. Nu-mi venea să intru, voiam să-mi prelungesc cât mai mult emoţia şi excitarea. Antenele marii molii tremurau uşor, piciorușele îi păreau nişte nervuri insesizabile pe varul calcanului. Am intrat sub marchiza-nflorată flamboiant, cu mii de şerpi din fier forjat încolăciţi întinzându-şi capetele spre mine, şi am rotit uşor mânerul rotund al uşii. Am intrat în clădire pe un coridor de răcoare şi umbră.

Aici aerul era-ngheţat şi-mpietrit într-o structură de cristal. Ochiurile de geam ale uşii de la intrare se proiectau pe mozaicul podelei: pătrate limpezi, cu umbra mea aşternută peste ele. După vuietul vântului de afară liniştea era atât de copleşitoare, încât m-am întrebat o clipă dacă nu mi-au îngheţat spiralele urechii interne, săpate-n stânca ţestei mele. Pe jos erau băltoace şi cioburi peste care călcam precaut. Culoarul, cu uşi şi panouri de curent electric pe pereţii străbătuţi de tot felul de ţevi, vopsite neglijent în acelaşi

ulei oliv cu care erau mânjiţi şi pereţii, se oprea-n câteva trepte, abia licărind în beznă, ce duceau spre un lift străvechi. Am urcat şi-am încercat să chem liftul, dar n-ajungeam la butonul de pe uşa sa de plasă plină de păcură. În golul ce se zărea prin ochiurile de sârmă groasă atârnau, ca nişte maţe dezgustătoare, cabluri groase, date cu vaselină. M-am aşezat pe trepte, cu capul în mâini: mi-era cu neputinţă să merg mai departe. Am încremenit acolo, ca o statuie decorativă, golit de gânduri şi de voinţă. Întunericul era atât de adânc, încât dacă închideam sau deschideam pleoapele nu simţeam nici o diferenţă. „El locuieşte-n întuneric adânc, în cubul lui de cedru poleit cu aur“, îmi veni-n minte, şi vorbele erau şoptite de Herman. Am închis ochii, ca să aud mai distinct fonemele imateriale ce-mi loveau mintea ca picături de apă într-o peşteră din adânc. Dar nu mai aveam pleoape: noaptea de-afară îmi inundase cu totul ţeasta. Creierul meu era o lagună a nopţii, în care picurase o clipă vocea lui, conturându-i prezenţa, lângă mine, pe trepte, între etajul şapte şi opt, unde ne scălda lumina transfinită venită prin uşa cu geam zăbrelit a terasei.

Nu mai ştiam de ce parte a pleoapelor mele mă aflu, aşa că grăuntele de lumină care vibra departe în tăcerea-ngheţată putea fi, cu şanse egale, un lucru din lumea asta sau o năzărire a minţii mele. Aşa cum vezi stelele mici şi livide pe cerul de vară numai cu coada ochiului, căci dacă le priveşti direct le-nghite pata oarbă de pe fundul retinei, luminiţa de pe culoar dispărea şi reapărea după mişcarea stranie a ochilor şi a feţei mele-n locul acela încremenit. Când m-am ridicat şi am înaintat către ea, nu puteam spune dacă nu cumva am luat-o înspre adâncul greşit al oglinzii. M-am apropiat: lumina venea prin vizorul uneia dintre uşi, ce-avea deasupra litere nedesluşite în extrem de slaba lucire a unei plăcuţe de alamă. Am apăsat clanţa şi am intrat într-o cameră fără alte uşi sau ferestre. Pereţii erau abia luminaţi de un bec chior, care pâlpâia scrâşnind în dulia lui agăţată strâmb de tavan cu două fire negre şi zbârcite. Pe jos erau duşumele grosolane, tocite, cu porţiuni cenuşii unde fibrele lemnului erau putrede. Şi chiar în mijlocul podelei, aşa cum ştiam foarte bine, se afla deschiderea rotundă ce ducea spre Silvia. Da, mai fusesem acolo, mai coborâsem de-atâtea ori scara-n spirală ce se pierdea sub pământ! Platanii, restaurantul, câinii galbeni, troleibuzul şi casa moliei uriaşe: era traseul, mereu şi mereu reluat,

ce ducea către Silvia. Şi mereu era o noapte de miez de vară, cu aceleaşi rafale de vânt cald şi întunecat. Şi-ntotdeauna pe marginea drumului de noapte cu troleul erau palate. Înalte şi spectrale, cu faţade încărcate de statui. Erau cupole şi ouă de piatră pe-acoperişuri. Erau luminatoare rotunde sub cornişe, scânteind în iluminaţia oraşului necunoscut şi totuşi atât de familiar, în lumina portocalie a becurilor, ce dădea zidurilor o dulceaţă de marmură şi de lujer. Ştiam acum că şi Silvia era doar o statuie la o răspântie de drumuri, o figură alegorică pe care trebuia s-o interpretezi corect ca să poţi merge şi mai departe, pe cărările lumii şi ale minţii, identice, dar necongruente, ca două triunghiuri sferice cu baza pe cercul cel mai întins. De-atâtea ori căutarea mi se oprise acolo, în faţa ei, de parcă ea ar fi fost răspunsul, aşa cum credinciosul jertfeşte unui zeu neînsemnat, al unui copac sau al unei stânci, fără să-şi ridice vreodată ochii spre fulgerul orbitor al bolţii, unde toate stelele din tot cosmosul îşi trimit întreaga lumină laolaltă cu a soarelui, într-un extaz olbrichtian. Sau, altă dată, un cuvânt sau un gest vag al idolului din această ogivă mă trimiseseră către altă ieşire decât cea acoperită cu draperia de cârpă, şi de-acolo spre locuri de-o oroare dincolo de puterea mea de rechemare a amintirii.

Am început să cobor treptele scăriţei în spirală, îngustă şi strâmtă, cu balustradă rece de fier. După câteva sute de răsuciri foarte strânse am păşit, în fine, pe coridorul atât de ştiut. Mereu ajungeam aici ameţit de înghiocările scării. Mereu culoarul acela care ocolea un mare spaţiu gol, la mijloc, se învârtea cu mine, lent şi clătinător, o vreme, până ce, încet, rămânea neclintit. Erau, de jur-împrejur, pereţi albi cu uşi ca de cabinet medical şi scaune meschine, incomode, acoperite cu plastic cafeniu, lipite-ntre ele, câte patru-cinci, de-a lungul pereţilor. Dacă te-apropiai de balustradă priveai spre palierele de mai sus şi de mai jos, nesfârşite. Cele de jos se pierdeau într-un abis care-ţi strângea stomacul şi te făcea să icneşti. La-nceput suisem şi coborâsem scările ce duceau spre alte paliere, dar ele păreau toate la fel, însingurate şi pustii, luminate nu se ştie cum, căci nu puteai zări nici o sursă de lumină. De după unele uşi se auzeau clinchete şi zbârnâituri, de după altele câte-un oftat sau câte un geamăt. Dar cele mai multe erau tăcute ca înseşi zidurile-n care se desenau, tăcute doar aşa cum poate fi o lume în care urechea n-a apărut, în care auzul e la fel de

necunoscut ca simţul vrolului în lumea noastră. Căutam acea străveche scenă pe care n-am putut-o niciodată localiza: sunt cu mama într-o încăpere întunecată. E o sală de aşteptare a unei instituţii. Am rămas singurii care n-au fost chemaţi încă. Ne-nvăluie un amurg dens, roşiatic. Stăm pe banchete lipite spate-n spate, pe mijlocul sălii dreptunghiulare. Aşteptăm, mama poate ştie ce anume, eu sunt stăpânit de un sentiment adânc, chinuitor, de singurătate. Se face tot mai întuneric, dar unul cald, căprui, cu raze sclipitoare amestecate în el… N-am găsit, pe palierele străbătute, nimic care să semene cu amintirea aceasta. Obosit, după ce coborâsem mii de etaje, mă aşezam pe unul dintre scaunele cafenii, mirosind pătrunzător a plastic şi-a burete, şi stăteam nemişcat, pe culoarul singuratic, privind uşile de dincolo de hău, aşteptând ca vreuna să se deschidă şi cineva necunoscut şi teribil să apară în prag, să mă cheme înăuntru…

Poate că scara-n spirală se oprea, printr-o neînţeleasă coincidenţă, chiar pe culoarul Silviei, dar mai era de crezut că la fiecare etaj era altă Silvia, şi că, ieşind de la ea prin uşa acoperită cu cârpă, ajungeai mereu în alt Bucureşti, identic şi totuşi diferit, aşa cum două sfere de cristal pot fi identice, dar nu pot ocupa acelaşi loc în spaţiu. Poate că ieşeam mereu în alt oraş, în alt cartier, dintr-un infinit de oraşe suprapuse, fiecare cu arborii, ferestrele şi fetiţele sale, total identice, făcând aceleaşi gesturi în aceeaşi clipă, mai mult, fiecare enzimă din fiecare celulă a fiecărei fiinţe vii făcând aceeaşi mediere a aceleiaşi reacţii chimice în aceeaşi milionime de secundă. Sau poate că lumile suprapuse ca nişte lamele de microscop sau ca nişte foiţe de hârtie de calc difereau doar prin câte-un amănunt: printr-o singură pată de pe lăbuţa unei pisici, printr-un singur geamăt al unei femei ce se masturbează, printr-o singură nuanţă de verde a unei înserări peste un lac din Siberia, printr-un singur electron, printr-un singur surâs. Cel mai mult îmi plăcea însă să mi le-nchipui ca pe cadrele îngheţate ale unei lumi cvadridimensionale, diapozitive pe care dacă le-ai putea vedea în succesiune rapidă (dac-ai putea urca sau coborî douăzeci şi patru de etaje pe secundă) ai avea spectacolul hiperlumii, aşa cum o vede, poate, Dumnezeirea. Ai putea vedea în succesiune lumi ce se dezvoltă şi mor şi, aşa cum putem privi în seiful desenat pe hârtie al unei lumi în două dimensiuni, pe când fiinţele din acea lume-şi opresc privirea în pereţii lor

dintr-o singură linie, din capătul infinit al lumii cu o dimensiune în plus putem privi (şi pătrunde) în case-ncuiate, în cranii, în vagine, în structura fină a spaţiului la scara Planck. Am citi toate gândurile şi nimic nu ne-ar rămâne ascuns. Am fi deodată în mijlocul discipolilor buimăciţi, am pieri deodată din închisori ferecate cu drugi şi lanţuri groase ca pe mână.

Ţipetele de copil torturat răzbătând de după prima uşă nu mă mai înspăimântau de mult. Nici vuietul ca de cascadă al uşii următoare, nici vocile, ca dintr-un film la televizor, al celei de-a treia. Încercasem toate clanţele: uşile erau încuiate şi-aşa aveau să rămână, poate, etern. În fiecare cameră erau, poate, o victimă şi-un călău, colaborând într-un nesfârşit joc al durerii insuportabile, al păianjenului şi-al moliei albe, paralizate, în deplina putere a monstrului. Ştiam acum a câta din şir era uşa Silviei: am luat-o spre stânga şi-am ocolit pe jumătate, aproape, spaţiul gol din mijloc. Nimic nu distingea uşa în faţa căreia m-am oprit de toate celelalte. Albă, lucioasă nu pentru că ar fi fost luminată de un bec, ci fiindcă iradia ea însăşi o lumină unsuroasă, ca toate lucrurile din jur, cu o clanţă stropită cu aceeaşi vopsea, din imemorabilul şi improbabilul timp al vopsirii uşii, uşilor. Am apăsat pe clanţă şi am deschis, către interior, acolo unde mă aştepta fata pe care n-o mai văzusem din copilărie, dar pe care-o vedeam totuşi mereu, în mereu repetata mea călătorie (şi ce magică potrivire de cuvinte: copilărie, călătorie, cuvinte făcute parcă să se substituie la nesfârşit unul altuia, ca o suveică depănând fire de diamant), cu mereu acelaşi traseu: platanii uriaşi, foşnind în vânt, restaurantul gol şi puternic luminat, drumul cu troleul printre clădiri necunoscute şi spectrale, casa cu zid orb şi intrare Jugendstil, scara-n spirală, palierele suprapuse, golul din mijloc. Totul atât de precis conturat, înşurubat, încastrat, ca piesele unui mecanism, ca părţile unui organ anatomic cu o funcţie puţin clarificată, de parcă ai diseca un dragon sau un inorog, i-ai privi inima, plămânii, intestinele şi deodată ai da de-un organ în formă de stea de mare sau de litera H, acoperit de pieliţe perlate…

Am intrat, intram întotdeauna. În camera fără ferestre — căci ne aflam adânc sub pământ — se afla doar un pat cu tăblii de fier, un pat ca de spital, cu cearşafuri apretate, cam roase (o ilizibilă monogramă cusută cu aţă roşie într-un colţ), sub care se distingea marginea unei muşamale. Un cântar vopsit în alb şi un dulap de metal, tot alb, cu vitrină, în care luceau metalic

câteva cutii pentru seringi formau restul mobilierului. În camera Silviei mai era ceva, un miros rotitor de penicilină, venind dinspre peretele opus intrării, acoperit de mucegai cu micelii şi măciulii complicate. Ceilalţi pereţi erau imaculaţi, abstracţi şi tăcuţi, căci ochiul nostru e astfel făcut încât să ignore pereţii. De-aceea, poate, nu vedeam niciodată de la început ieşirea din cameră. Pe pat dormea cu faţa-n jos, cu trupul subţire reliefat prin rochiţa săracă, decolorată de sute de spălări şi uscări la soare, cu perişorul blond, până la umeri, risipit pe faţă şi pe pernă, Silvia, fata la care veneam mereu ca să-i pun o singură întrebare. În camera de dispensar de cartier, din cele-n care miroase mereu a pipi de copil, rochiţa, o dată cu flori roşii pe pânza imaculată, era acum o pată spălăcită de sânge. Din mânecuţele bufante ieşeau braţele fetei, unul vârât sub trup, celălalt aruncat neglijent pe pernă, cu un contrast frapant între părţile din afară ale mâinii, unde pielea era întunecată, cu firişoare aurii, şi interiorul, de la subţioară la antebraţ, livid şi străbătut de artere albăstrui. O cută a rochiţei lăsa să se vadă până sus pulpa dreaptă, fesa micuţă şi un petec de chiloţel tetra pus strâmb, cu mici animale desenate abia vizibil. Mereu era aşa, fiecare fir de păr, fiecare boţitură a rochiţei, fiecare geană decolorată mereu în aceeaşi poziţie, ca într-o fotografie pe care-aş privi-o de sute de ori fără ca oamenii de acolo să clipească din ochi vreodată sau să-ntoarcă vreodată capul. Aş fi fost înspăimântat de moarte dacă s-ar fi-ntâmplat s-o găsesc ridicată în capul oaselor şi privindu-mă-n ochi cu ochii ei albaştri, placizi, de copil amărât. Silvia era sora mai mică a lui Marian, Marţaganul, cum îi ziceam noi. Mama lor era vânzătoare la cofetăria de pe Tunari, de lângă centrul de sifoane şi gheţărie. Vindea nişte prăjituri greţoase, cu cremă roz şi vernil, învelite-ntr-un fel de glazuri ca nişte flegme. Umblau muştele pe ele toată ziua. Lumea, pe-atunci, era de fapt plină de muşte, le vedeai înecate cu sutele în farfurioarele cu Muscamor, lipite de fâşiile atârnate din tavane, rotindu-se prin clădirile poştei, ale CEC-ului, ale Circumscripţiei Financiare, ale Miliţiei, prin policlinici şi alimentare, sugând cu trompele lor avide bomboanele, biscuiţii, transpiraţia oamenilor, cauciucul din jurul geamurilor prin tramvaie… Mama le dădea afară de zece ori pe zi, cu câte-o fustă sau cu o cămaşă de-a lui tata, dar prin geamurile larg deschise intrau mai multe decât ieşeau… Şi Silvia, şi Marţaganul ieşeau în fiecare zi la

joacă în spatele blocului, cu câte-o prăjitură trandafirie, cu moţ de ciocolată deasupra, căscau câte-o gură uriaşă şi înfulecau din ele, mânjindu-se pe obraji până-n ochi, ştergându-şi degetele slinoase pe ceilalţi copii… Vorbeau urât şi scuipau, nimeni nu-i iubea, nimeni nu-i băga-n seamă. Şi totuşi nu Iolanda, cea cu funde în cozi, de olandă, fetiţa frumoasă, în rochiţe noi şi cochete, căreia nici un băiat, oricât de derbedeu, nu îndrăznea să-i spună porcării sau s-o tragă de cozi, sau să-i pună poalele rochiţei în cap, cum făceau cu celelalte, nu fetiţa fericită şi bine hrănită fusese Aleasa, ci Silvia, fiica străzii, care, crescând, avea să ajungă o lucrătoare amărâtă la Spaţii Verzi, cu trei copii acasă şi fără bărbat, şi-n cele din urmă, la treizeci şi opt de ani, avea să moară de pancreatită într-un salon jegos de spital…

Fetiţa visa. Grupe întregi de muşchi, pe pulpe, pe antebraţe, pe gâtul subţirel, zvâcneau şi se frământau, câteodată atât de puternic, încât patul de metal se zguduia uşor, scârţâind. M-am aşezat pe pat, la căpătâi, şi-am privit-o minute-n şir în tăcere. Ochii-i erau întredeschişi, lăsând să se vadă, sub genele alburii, cornee gălbui ca ale orbilor. Mi-am trecut, ca-ntotdeauna, degetele prin părul ei, simţindu-i craniul mic şi subţire ca hârtia. Mi-a fulgerat prin minte o scenă pe care mereu, copil, o simţisem atroce. Nu mă impresiona prea tare cum tăia tata gâtul găinilor vii pe care le cumpăram de la Gostat: priveam totul de la balcon destul de nepăsător. Mă şi distra cum sărea găina decapitată, stropind cu sânge iarba şi rezervorul de beton ca dintr-o arteziană. Dar mă-nfioram când îl vedeam pe tata, două ore mai târziu, cum scoate din ciorbă, cu degetele, capul găinii, cu ciocul retezat, dar cu creasta intactă, zbârcită doar de fiertură, cum îl pune pe tocător şi-l despică-n două cu cuţitul, şi-apoi cum ciuguleşte, dintre oasele cafenii ale ţestei, creieraşii mai mici ca sâmburii de cireaşă. Îi arunca-n gură şi-i înghiţea întregi, făcându-mi cu ochiul şi zicându-mi hâtru: „Să mă fac şi eu deştept ca găina asta…“

N-am răbdare să mai aştept. Sunt teribil de excitat, sexul mi-e erect şi neplăcut umed. „Silvia“, îi şoptesc, şi şoapta mea devine, în camera subterană, un ţipăt teribil, reverberat între pereţii puternic luminaţi. Etajerele de sticlă din dulapul vopsit în alb zdrăngăne ca la un cutremur. Întoarsă-n urechile mele, şoapta-mi răneşte timpanele. Silvia sare-n sus, ţipând aproape inaudibil, se trage-napoi până ce spinarea i se lipeşte de

tăblia metalică şi ridică pumnul, gata să mă lovească-n faţă. Are gura deschisă şi faţa schimonosită de groază. Lumina o orbeşte, visul i se roteşte încă în ţeastă, va mai dura până să coboare prin ţeava vertebrelor în rezervorul de unde vin visele, ca rădăciniţele boabelor de fasole pe care le puneam pe-un tifon, deasupra unui borcan cu apă. Laţele-i atârnă în ochi, sub rochiţă corpul îi e de mic animal cu piele aurie. Mă vede cu ochii ei apoşi, de un albastru pe care doar cerul bucureştean îl are în timpul verilor uriaşe: prăfos, placid, fără pasiune şi totuşi de o nostalgie nesfârşită. Se destinde, se aşază pe genunchi, netezindu-şi poalele rochiţei, care acum chiar pare şorţul plin de sânge al unui chirurg. Zâmbeşte. M-a recunoscut.

Îmi vorbeşte cu o voce ciudată, ca de femeie matură. Îmi vorbeşte mult, râde, îşi arată un dinte crescut puţin încălecat peste celălalt. Mă ia de mână, şi-atunci observ prima dată că am mâini de copil, că suntem, de fapt, de aceeaşi vârstă. Îmi văd, în picioare, sandalele din imitaţie de piele întoarsă, peste şosete cu dungi, îmbâcsite de praf. Îmi văd genunchii goi şi, deasupra lor, dunga pantalonilor scurţi, jigăriţi, cu care ieşeam altădată la joacă. Silvia-mi povesteşte despre prietenele ei, despre frate-su, o poveste cu nişte mărgele de plastic găsite sau pierdute, despre jocul numit „elasticul“, dar nu mai am răbdare s-o ascult. Să mă uit în ochii ei mă răvăşeşte, îmi face rău. Ameţit, mă aplec la urechea ei şi-i şoptesc *vorbele acelea*, care-mi ies şuierate şi-ntretăiate. Respiraţia mi-e fierbinte. Urechea Silviei e caldă, elastică, străvezie. Ating cu vârful limbii cercelul ei cu pietricele roşii, ca boabele unei zmeure… Îmi strecor palma în chiloţii ei tetra, cu inimioare, şi-i simt cu degetul umezeala.

Şi-atunci, cu obrajii în flăcări, mă ridic în picioare în vârful patului, îmi netezesc rochiţa şi-i strig în faţă băiatului brun, cu faţa subţire, numai ochi, care mă priveşte sfârşit şi rugător: NU! Mă arunc iarăşi în genunchi, îmi apropii faţa de-a lui până i-o ating cu nasul şi părul, şi-i urlu iarăşi, răguşit: NU! Îl privesc cum se ridică de pe pat, stângaci, cu picioare subţiri şi strâmbe, cum ezită o clipă, cum iese în cele din urmă, cu capul plecat, prin cadrul fără uşă din perete, acoperit doar de o cuvertură înflorată, o zdreanţă aproape, cum draperia improvizată se mai mişcă o vreme, ascunzându-şi şi descoperindu-şi iarăşi, sub cute, scena de vânătoare, cu un cerb încolţit de lupi şi o cabană pitorească într-un peisaj muntos, cafeniu şi incert, pe când

continuu să strig tot ce strigăm cu toţii, întotdeauna, de când ştim ce-nseamnă noaptea şi crima şi ura şi iadul şi distrugerea şi durerea şi ţipătul şi nebunia: nu u nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu nu.

Pe platformă, la Teiul Doamnei, e coadă la pâine. Să tot fie sute de inşi, între care şi femei, şi copii de şapte–opt ani. E frig de crapă pietrele. Toţi au sacoşe lăsate jos, între picioare, şi-şi ţin mâinile-n buzunar. Se-ntorc cu spatele, rebegiţi, când mai răbufneşte câte-o rafală de crivăţ. Mulţi sunt încotoşmănaţi cu cojoace de blană de oaie, vopsite cafeniu, cu nasturi îmbrăcaţi în piele, cei mai mulţi însă poartă vechi paltoane de stofă de culoarea zidurilor zgrunţuroase din preajmă. Pe jos, zăpada bătută de atâtea picioare e o mocirlă amestecată cu hârtii, scuipaţi şi mucuri de ţigară. Ca să se-ncălzească, oamenii se-mbulzesc unii-n alţii. Dar şi ca să nu piardă nici un pas dacă şirul, acum pe trei–patru rânduri, avea să-nceapă, în fine, să se urnească. Maşina cu lăzi de pâine n-a ajuns încă, deşi e douăsprezece: se circulă greu. Colentina e aproape blocată. Troleele abia-abia înaintează prin nămeţi, ocolind atât de departe pe lângă maşinile înzăpezite ce ocupă toată banda de lângă trotuar, încât una-două le sar de pe fir cornițele zvelte. Şoferul coboară-njurând şi trage de funii, la spatele troleului, până ce, cu multă caznă, potriveşte iarăşi glisoarele îngheţate pe fir. O flacără verde ţâşneşte atunci şi podeaua maşinii începe să tremure sub picioarele călătorilor înghesuiţi ca-ntr-un vagon de vite.

Cei de la coadă sunt mai tăcuţi şi mai plini de importanţă ca de obicei. Doar câte-un grupuşor de vecine mai pălăvrăgeşte despre ce-a mai băgat pe la Lizeanu şi ce-au mai apucat pe la Tunari. Despre ce-au de gând să gătească de Revelion. Despre ce-au auzit c-o să fie la televizor în noaptea cea mare. Bărbaţii, însă, tac, palmând ţigara din care trag cu iluzia că se mai încălzesc, zgârcindu-se ca să atingă cât mai puţin scoarţa-ngheţată a pantalonilor de pe ei. Puţini, mai cu seamă doi–trei cu câte-o jumate de „Doi ochi albaştri“ în buzunar, îşi apropie feţele unele de altele şi-şi suflă-n faţă, alături de damful de spirt şi de prună, cuvinte care-i răscolesc, îi fac deodată responsabili şi gravi în propriii ochi. Dar, înainte de a spune ce au pe suflet, privesc mereu în jur, şi au şi de ce: cozile sunt înţesate de informatori, lucrători cu urechea, vorba ceea: „Cu ciocanul, nicovala şi scăriţa îmi câştig şi eu fărâmiţa“… Şi ce fărâmiţă… Lumea face bancuri pe

seama lor, dar de fapt tuturor le e frică. Acum sunt şi patrule peste tot: îi vezi mergând în şir, câte cinci–şase, trecând pe lângă alimentarele pustii, librăriile prăfuite, restaurantele decăzute unde nu poţi mânca nimic, cozile de oameni cenuşii ca şi zidurile blocurilor muncitoreşti, fără verdeaţă-ntre ele, cu faţadele mâncate de lepră. Sunt miliţieni, soldaţi din trupele de Securitate şi gărzi patriotice. Oamenii se prefac că nu-i văd, dar îi înjură printre dinţi: „Mama voastră de nenorociţi!“ Mai ales cozile, stadioanele, locurile unde se-adună multă lume sunt supravegheate. Securiştii sunt pretutindeni. Nenumărate bancuri vorbesc despre scrumierele cu microfoane, despre băieţii cu ochi albaştri care stau grămadă pe la cozi, provocând lumea, spunând că nu e bine, până ce şeful lor, şi el deghizat în om simplu care-aşteaptă să bage carne, le zice „Mai împrăştiaţi-vă şi voi!“, multe cântece populare sunt cântate sentimental, nazalizat, gen Belone sau Golănescu, cu cuvintele schimbate: „Cine bate seara la fereastra ta? E Securitatea, nu te speria…“ Securiştii par a fi peste tot, par mai mulţi chiar decât cei care nu sunt securişti… Şi cine, dacă priveşte sincer în propriul suflet, nu e, de fapt, şi el puţin securist? Cine nu şi-a pârât colegul în vreo şedinţă de partid, aşa, din pură prostie, ca să nu tacă sau ca să iasă-n evidenţă, că şi-a depus actele să plece din ţară, că are valută, că îşi înşală nevasta… Cine-a avut puterea să reziste când securistul fabricii, şcolii, IAS-ului i-a propus să facă note informative? Dar nimeni nu priveşte-n propriul suflet. Li se pare că asta nu contează, că ei sunt oameni mărunţi, care trebuie să trăiască şi ei pe lângă alţii… Toţi tună şi fulgeră-mpotriva doctorilor care primesc cadouri, a profesorilor ce vând notele pe atenţii, dar nici unul nu s-ar duce, Doamne fereşte, la dispensar fără pachetul de Kent sau punga de cafea naturală, că doar sunt şi ei oameni, nu trăiesc în pădure. Fiecare cu ce are de dat la schimb: măcelarii şi vânzătoarele de la alimentara o duc cel mai bine. Ferice de diriginta care are două-trei mămici vânzătoare: nu duce lipsă de brânză sau de ouă. Dar şi muncitorii fac şmecheriile lor. Din ţesătorii ies femeile cu prosoape înfăşurate în jurul mijlocului, pe sub fustă. Strungarii scot piese pe poarta fabricii… mecanicii auto, ferice de mama lor: îi vezi graşi ca porcii în salopetele lor jegoase, cu ghiulurile pe degete ca nişte bube de aur. Ălora nu le lipseşte nimic. Cine are să dea la schimb e boier: copiii lui fac meditaţii ca să intre la Liceul

Sanitar, de la Sindicat ia bilete pentru Călimăneşti sau Herculane, îl trece printre primii pe listă ca să-i dea casă la Sfatul Popular… Se descurcă. Cine n-are nimic, casnicele, pensionarii — la coadă, din zori până-n noapte. Lumea-i înjură pe securişti, dar, dacă se ştie-n bloc că burlacul de la trei e ofiţer MAI, oamenii-l salută pe scară şi se trag sfioşi într-un colţişor dacă iau liftu-mpreună. Despre câte unul umblă tot felul de poveşti: ba că e francmason, ba că el şi colegii lui sunt homosexuali şi de-asta sunt aşa de uniţi între ei — ca spartanii, dom'le! —, ba că ar face parte din secta Ştiutorilor, care, chipurile, stăpânesc lumea. Dar câte nu vorbesc oamenii pe la cozi… Pe securişti îi recunoşteai, umbla vorba, după anumite semne tainice, aşa cum extratereştrii din serialul ce se dăduse sâmbătă seara cu câţiva ani în urmă, *Invadatorii*, luau chip omenesc, dar se dădeau de gol pentru că nu puteau să-ndoaie degetul mic de la mâna dreaptă, îl ţineau mereu întins, aşa cum se ţine ceaşca de cafea la mahala… „Uitaţi-vă la picioarele lor, când li se ridică manşeta: dacă e ras pe picioare, e poponar, că de-asta le zice «pede-raşti»". Cert e că toţi aveau ochi albaştri, asemenea petliţelor de la uniforma Ministerului de Interne, „şi dacă unul cu ochi căprui e prea deştept ca să-l dea afară, îl obligă să poarte lentile albastre de contact". Ce bine era să ştii că Râmaru omora numai femei blonde! La fel şi cu securiştii: ochii lor albaştri excludeau nouăzeci la sută din români, adică şi pe mine, şi pe dumneata…

Acum era însă groasă, nu se mai putea. Gorbaciov îl pupase pe nea Ceaşcă pe gură când venise la Bucureşti: sărutul morţii. Cred şi eu: la ultimul congres, nebunul ameninţase cu bomba atomică. Se prostise de tot nea Nicu în ultima vreme. Nu mai dădea deloc mâncare la oameni, totul se ducea la export, ca să-şi plătească datoriile externe. Pentru oameni plănuia cantine colosale în care să vină să mănânce zilnic porcăriile pe care le dădea el. La cazanul comun, cum nu-ndrăznise nici Stalin să le dea ruşilor. Nu era cartier în Bucureşti unde să nu se ridice o asemenea hardughie de beton, cu câte o cupolă deasupra: circurile foamei, cum le zicea lumea. Dar Casa Poporului, dar Bulevardul Victoria Socialismului, numai floricele de marmură, domnule, numai coloane şi arcuri… Dar pe Splaiul Dâmboviţei? Păi numai gardul de fier forjat de-a lungul râului tre-să fi costat o avere. Şi înăuntru! Ce săli, ce coridoare, ce tavane de sticlă colorată se zvoneşte c-ar

fi înăuntru, în măgăoaie! Ce covoare persane, de mii de metri pătraţi, şi groase de intri-n ele până la piept. Ce candelabre cu sute de braţe, cu mii şi zeci de mii de înflorituri de cristal. Şi oamenii mor de foame… „Rozătorii“, cum cică le-a zis el când a trecut cu maşina lui prezidenţială pe lângă o coadă: „Ia uite, rozătorii!“ Totuşi, cică el ar fi mai cumsecade, dar Leana îl îndeamnă la rele. El a făcut multe lucruri bune înainte, Canalul Dunărea-Marea Neagră, Transfăgărăşanul… Construcţii care-or să rămână, dom'le, orice s-ar zice, ca piramidele. Sau metrou'. Ştiau oamenii ce e metroul? Şi uite, acuma e bun. Dar de când Leana, savanta de renume mondial, chimista cu diplome pe la toate universităţile din lume, care nu ştie să vorbească şi stă ca ţoapa pe la recepţii, îşi acoperă pizda cu poşeta, a început să urce în ierarhia de partid (vorba aia, Sue Ellen…), de când a făcut-o pe ea, dobitoaca, viceprim-ministru şi draci, şi laci, de-atunci s-a-ntors totul pe dos. Cică de ce nu s-a mutat capitala la Braşov? Că n-a vrut Tâmpa… Da pe-aia o ştii? Cică de ce nu ia cuvântul Tovarăşa la congrese? Fiindcă evită… Ea, otrava asta, e de vină pentru ce se-ntâmplă, ea şi muierile tâmpite pe care le-a pus peste tot, cică să nu fie discriminare: Gâdea, Găinuşă, numai nume de-astea… Lasă, că nici cu alde Cioară sau Burtică nu mi-e ruşine, dacă e vorba de nume. Că şi al lor, Ceauşescu, vine de la ceauş, un d-ăla de strângea birurile, d-ăla mereu cu biciu-n mână. Ceauşescu din Scorniceşti. Ce să mai scornicesc să le mai iau oamenilor încă o piele de pe spinare?

Un freamăt, o mişcare unanimă ca-n Eisenstein, în partea din faţă a cozii, nevăzută, căci se află hăt, departe, după colţul blocului, se transmite cu viteza fulgerului, sărind dintr-un inel în altul al lui Ranvier, activând în cascadă ionii de potasiu, făcând gloata să se năruie deodată înainte, cu forţa animalică a apelor dezlănţuite: a venit pâinea! Brusc, coada se scurtează la o treime din cât a fost, se-ngroaşă ca o râmă, aşa încât ultimii veniţi, care de fapt nu au nici o speranţă să apuce, dar stau ca să aibă conştiinţa împăcată, trec rapid de centrul de reparat brichete, de magazinul de mobilă cu două fotolii mâncate de şoareci în vitrină, şi intră într-un gang sinistru, cu un curent care i-ar lua pe sus dacă n-ar sta atât de-ncleştaţi unii-ntr-alţii. „Să dea doar câte una, să ajungă la toată lumea!“, strigă câte-o băbuţă strivită între alţi doi–trei pensionari. Dârzenia din ochii lor n-ai mai întâlnit-o decât

în filmele ruseşti cu partizani. Şoimii cozilor. Mulţi şi-au făcut din asta o meserie. Stau la coadă în locul altora şi câte-o noapte-ntreagă pentru cinşpe– douăzeci de lei. Oricum n-au somn, oricum nu le plâng copiii acasă. Ciolane bătrâne, braţe ajunse până la genunchi de atât cărat la papornițe. De dimineaţă până seara coadă la farmacie, de seara până dimineaţa coadă la carne. Şi aşa ultimii cinci ani din viaţă trec mai plăcut. Măcar la coadă mai schimbi o vorbă…

Coada se stabilizează deocamdată, căci maşina descarcă cel puţin o oră: până numără vânzătoarea pâinile, până face hârtiile, una, alta, trece timpul. Aşa că oamenii se-ntorc, vecini sau prieteni, unii spre alţii şi reiau vorba. Cică se-ntâmplă ceva la Timişoara. A ieşit lumea-n stradă, ca la Braşov, în ’87. A zis la Europa Liberă. Lasă, dom’le, că şi ăia minte ca o gazetă americană. Cine să-i creadă pe vânduţii ăia? Cre’ şi io că latră, că trăieşte bine acolo, pe unde-or fi, nu stă la cozi de dimineaţă până seara. Nu mănâncă salam cu soia. Şi ciocolată cu talaş, dac-o găseşti şi pe-aia. E drept că mai ascultă lumea câteodată Europa, mai ales tineretul, dar aşa, pentru muzică, pentru… Nu politica. Că e uşor să stai departe şi să zici că nu’ş ce, că nu e bine… Io pe ăştia care fug în străinătate nu ştiu ce le-aş face. I-a ţinut statu’ în şcoli, i-a îmbrăcat, i-a hrănit, a cheltuit o groază de bani cu ei şi acu fuge din ţara-n care s-au născut. Io n-aş pleca din ţara mea, să mă taie cu cuţitul. Ce să caut în altă parte? Aici m-am născut, aici am crescut… Fie pâinea cât de rea, nu, ştiţi cum se zice? Tot mai bună-n ţara mea. Şi ce, parcă dincolo umblă câinii cu covrigi în coadă? Sunt destui săraci şi pe-acolo. Dac-au fugit românii, ce-au făcut? Îi slugăreşte pe ăia. Cine-a fugit? Stricatele. Aia cu cerbu’, ailaltă cu figură de mironosiţă, „Bună seara, zâna pădurilor“… Cică oricum se droga şi (în şoaptă, cu o figură de o indignare revărsată) avea un câine mare de tot, înţelegi? Cu câinele, da, dragă… S-a stricat lumea de tot… Ia mai lăsaţi-o cu ţara mea. Muriţi de foame şi tot ţineţi coada pe sus, ca caprele râioase. Ţara mea, ţara mea… Nu v-aţi săturat de ce vă vâră ăştia-n cap. Să vă zic eu cum e cu ţara noastră frumoasă şi bogată. Bogată e, e drept, da’ nu pentru noi, vorba ăluia: „Munţii noştri aur poartă, noi cerşim din poartă-n poartă“… Uite cum e cu ţara: cică limbricul iese cu fi-su dintr-un cur plin de căcat ca să-i arate cum e afară. Şi fi-su zice: „Tăticule, ce e chestia aia albastră de deasupra noastră,

care luceşte aşa de frumos?“ „Ăla, fiule, e cerul.“ „Şi, tăticule, ce e chestia asta verde care freamătă-n vânt?“ „Asta, fiule, e iarba.“ „Şi, tăticule, ce simt în nări atât de dulce şi de plăcut?“ „E mirosul florilor, fiule.“ Limbricu-ăla mic se gândeşte ce se gândeşte şi dup-aia zice: „Păi, tăticule, dac-aici e atât de frumos, de ce trebuie să trăim noi în gaura aia păroasă, în duhoarea aia de căcat, în bezna aia groaznică?“ Da' taică-su-i zice răstit: „Fiule, să nu mai vorbeşti aşa! Aia-i Patria.“

Nu râde nimeni. Nici nu-i răspunde. Cunoaştem noi. Dup-aia se duce şi te toarnă. Şi stai, tată, la puşcărie că ai râs la un banc. Dar pălăvrăgeala cu Timişoara nu poate fi stăvilită. Se stinge ici, se reaprinde acolo, că gura lumii-i slobodă. A spus la Europa că popa ăla bozgor, Tökes, cu sectanţii lui, s-a baricadat într-o biserică şi ungurii au făcut lanţ în jurul ei. A venit Securitatea, miliţia, i-a bătut, da' s-au întors la loc. N-a avut ce să le facă. Şi dup-aia au ieşit oamenii-n stradă. Au ieşit în centru şi au intrat în Sfatu' Popular, în primărie, acolo. Şi-au scos portretele lu' Şefu' şi le-au dat foc, au scos din bibliotecă operele lu' Tovarăşu' şi le-au aruncat de pe geam… E dandana mare, dom'le. O să pună armata pe ei, o să scalde Timişoara în sânge… O să pună o pulă. De ce vorbiţi tâmpenii? Ce, la Braşov a pus armata pe ei? Mai suntem pe vremea moşierilor şi fabricanţilor? Da, da' şefii muncitorilor de la Tractorul au cam dispărut dup-aia, nu mai ştie nimeni de ei. Cine ştie pe unde le putrezesc ciolanele… Ştii dumneata că au dispărut. Tare deştept eşti. Nu, dom'le, la Timişoara e ceva, dar nu e sfârşitu' lumii. Au ieşit nişte derbedei puşi pe spart şi jefuit. Nişte căcăcioşi. Să pui armata pe ei? Ha! Doar aşa, o ţeavă de mitralieră să le bagi sub nas, şi se cacă pe ei, se-mprăştie ca potârnichile. Păi io, în '43, când am fost cu… Du-te, tataie, acasă, te caută moartea cine ştie pe unde şi tu eşti aici şi vorbeşti prostii. Nu vedeţi ce se-ntâmplă? Nu vedeţi că am rămas ultimii, noi şi albanejii? În Cehia, în Polonia, în RDG s-a terminat cu ăştia, doar la noi jigodiile nu le dă nimeni jos. Să vă spun ce-a fost la noi, la Suveica. A venit unu' la şedinţa de partid să ne prelucreze. Ne-a zis că comunismu' trece prin momente grele în lume, peste tot au fost puse la cale lovituri… cum zicea el… aşa, reacţionare. Şi tot îi dă el cu norii negri, cu conspiraţia, că toate astea au să-nceteze şi că comunismul va birui, cum a zis Tovarăşu', ca un Făt-Frumos, când un maistru de la războaiele de ţesut (că suntem noi

numai femei, dar şefii tot bărbaţi sunt, dé! Aşa o fi şi pe lumea-ailaltă?) ridică deodată mâna şi rămâne aşa cu ea. Ăla rămâne cu gura căscată şi-ncepe să se bâlbâie: „Da, da, spuneţi, tovarăşu'…" Şi se scoală nebunu' ăsta (că-l ştim noi bine ce-i poate pielea, de câte ori trece pe lângă vreo fată mai tânără îi bagă mâna pe sub fustă) şi cică: „Tovarăşe, am înţeles cu comunismu' şi cu norii negri. Dar aş vrea să ştiu şi io… aşa, o curiozitate personală… Nu zic c-o să se-ntâmple şi la noi, da'… dacă totuşi se-ntâmplă… în ce gaură de şarpe o să vă ascundeţi?" Să vedeţi acolo sală încremenită. Nu se auzea nici musca. Ăluia i-a căzut faţa, s-a făcut negru. A mai bâiguit ceva şi s-a cărat repede. Nu ştiu ce s-o mai întâmpla, azi îl cheamă pe maistru la partid, da' zicea că nu se duce, că să-l pupe secretarul în…

Începe să se dea pâine. Primii iau câte zece-cincisprezece. Cei din spate zbiară că să le dea mai puţine, să apuce toţi. Vânzătoarea urlă că nu mai vinde. O ladă din stivă cade pe jos şi pâinile se-mprăştie în noroi. După multe parlamentări, se convine să se dea doar câte două. „S-a băgat ţiganii-n faţă!" urlă unul cu căciulă ţărănească. „Scoateţi ţiganii afară! Huooo!" Toată coada urlă şi se zvârcoleşte. Cei care-au apucat ies din înghesuială cu nasturii rupţi la palton, dar fericiţi. Trec cu sacoşele pline de-a lungul cozii, urmăriţi de sutele de ochi de sub căciuli şi broboade. Ce noroc pe capul lor. Dar, fiind pâine, coada merge destul de repede, nu ca la carne sau la brânză. În cel mult trei sferturi de oră pâinea se termină. Ultimele se vând pâinile rebutate, cu cocoloaşe cenuşii pe ele, strâmbe, rupte, noroite. Bune şi alea, că burta nu are ferestre. „O să mâncăm şi noi ca oltenii", zice o gospodină la vreo patruzeci de ani, roşie la faţă, cu şolduri uriaşe. „Nu ştiţi cum mănâncă oltenii ca să aibă mai mult ce mânca? Ia o strachină mare, pune în ea puiu' cu mujdei şi pune un geam deasupra. Şi se-aşază toţi în juru' mesei şi-ntinge cu mămăliga în geam. Şi dup-aia se duce la culcare mulţumiţi că a mâncat pui cu mujdei. Vai de cozonacul nostru!"

Cum era de bănuit, nici o treime din coadă n-a apucat. „Vedeţi că a băgat şi la Doamna Ghica", zice un trecător care vine cu plasele din care iese o coadă de peşte. „Da' peştele de unde l-aţi luat?" „Din hală, da' s-a terminat", zice omul. Coada se risipeşte brusc, cei care n-au apucat se duc spre alte centre sau chiar la poarta fabricii de pâine. Rămâne un grup de

beţivi, cei cu Timişoara, cei cu gura mai slobodă. Au paltoanele albe de zăpadă, zăpadă-n păr şi-n gene. Beau şi ei să se-ncălzească. S-a lăsat şi un fel de ceaţă, abia dacă se mai zăreşte şoseaua, cu maşinile care trec ca nişte fantome prin viscol. Bărbaţii pun lumea la cale. C-o fi, c-o păţi. Cade nea Ceaşcă, s-a zis cu el. Lumea nu-l mai iubeşte, că nu le mai dă să mănânce. Face măgădăi de marmură, îngropa-s-ar în ele… „Domus Aurea", şopteşte unul. „Cum? Ce?" „Împăratul Nero." „Ăla de-a dat foc Romei? Am citit şi io *Quo Vadis*…" „Până şi-mpăratul Nero se spăla la cur cu Dero", se bagă altul. „Nero a dat foc Romei ca să elibereze o suprafaţă uriaşă din centrul ei. Acolo şi-a înălţat palatul, Domus Aurea. Îi zicea aşa pentru că avea o cupolă de aur, care se rotea lent cu un mecanism hidraulic. Palatul era-n mijlocul unor grădini nemaivăzute, cu lacuri şi pavilioane, cu o statuie enormă a lui Nero însuşi, de unde şi-a luat numele Colosseumul." „Da' pe-asta o ştiţi? Foarte iute mori cu cobra, da' mai iute mori cu Mobra!" „După ce Nero a murit, la nici treizeci şi unu de ani, palatul şi grădinile au fost distruse. Din opera lui poetică n-a rămas decât un vers. Nu lipsit de graţie." Şi beţivul ce spusese toate astea ca din carte îl recită cu ochii întredeschişi: *Colla Cytheriacae splendent agitata colombae*... Dacă n-ar fi fost atât de ciudat şi de decăzut, atât de gârbov încât nu-şi putea ridica privirile din pământ şi se uita mereu pe sub sprâncene, ai fi zis că are cei mai frumoşi, mai incredibili ochi albaştri din lume. Dar totul, în afara lor, era nespus de jegos şi de uzat. „Ce artist uriaş pierde lumea, a spus Nero înainte de a muri." Deştept mai eşti, nea! Ţi-ai găsit, Şefu' şi Nero! Ce-are sula cu subprefectura? Deşi să ştii că poate ai ceva dreptate. Păi n-a făcut şi Nea Nicu o poezie, când a schimbat imnu'? „Roşu, galben şi albastru / E al nostru tricolor, / Se înalţă ca un astru / Gloriosu' meu popor." „Popoarili", începe să-l imite altul, „Dhragi tovahrăşi şi pretini…" Cică s-a dus Şefu' într-o vizită de lucru într-o fabrică, şi ce să vezi? Toţi muncitorii purtau blugi americani! Şefu', să moară, nu altceva. Să vină dihrectoru'! Ce-i asta, tovahrăşe? Da' directoru' cică: „Păi n-aţi zis dumneavoastră să-şi pună salopete Lee?"

Beau cu toţii, îşi trec sticla de rachiu de la unul la altul, trag şi câte-o Mărăşească sau un Carpaţi fără, îi troieneşte zăpada cum stau sprijiniţi de geamurile alimentarei. Vitrinele sunt complet goale. Doar mai în fund se văd nişte rafturi cu borcănaşe de murături. Cel cu reclamele mai aruncă

câte-o pastilă: „Avem pantofi pentru bărbaţi cu botul lat… Avem ciorapi pentru femei cu găuri“, de unde discuţia trece de la politică la femei, la găurile lor păroase dintre picioare, la ce să le faci ca să le înnebuneşti… Pe când unul le zice, a nu ştiu câta oară, despre biluţele de rulment pe care şi le-a băgat el sub pielea pulii, celui care vorbise despre Nero i se face rău şi se lasă uşurel în genunchi, apoi cade pe-o parte în zăpadă. Se ţine strâns cu mâinile de cap, acum gol şi cărunt, căci fesul i-a căzut şi zace ca o cârpă de şters pe jos într-o băltoacă murdară. Geme tare şi ochii i s-au dat peste cap. Ceilalţi îl ridică în grabă, înspăimântaţi: a mai leşinat şi săptămâna trecută. „Mergeţi la şosea, opriţi o maşină“, le zice o femeie ai cărei ochelari au dioptrii neobişnuit de mari. „Duceţi-vă direct la Urgenţă, să nu moară aici, fără lumânare, Doamne fereşte…“ S-au adunat în jur tot felul de inşi. Până şi patrula combinată a Miliţiei, Securităţii şi gărzilor patriotice s-a oprit, cu AKM-urile la spate, şi soldaţii cu mutre de ţărănuşi se holbează la cel care, acum, face o spumă rozalie la gură. „Cine e, dragă?“ „Îl ştiu, e unu' Herman de la Circ, din blocu' cu mobila. Trage la măsea, da' nu e om rău, nu face scandaluri, nu se ia de lume. Păcat de el, om învăţat“…

Pe când beţivii îl cară pe bolnav spre şosea, locul lor e luat imediat de o mare de oameni adunată instantaneu, ca argintul viu, din zece părţi deodată. Toată platforma se umple ca la defilare, căci se aude că la alimentara o să bage în după-masa asta mălai.

Pe spate, draperia dintre camera Silviei şi micul apartament din vila unde locuiau părinţii lui Mircişor, în Floreasca, avea o împletitură ciudată de nervi şi vase de sânge, un plex neural bine irigat, din care, ca o beteală, porneau firişoarele sidefii ale nervilor izolaţi în tecile lor de mielină, ca să se piardă, alergând de-a lungul pereţilor ca nişte fire electrice, pe sub mobile, pe sub preşurile din cârpe colorate, să facă plăci motorii, lăţite ca nişte lipitori, pe fiecare perete, pe fiecare bibelou din bufet („găinile“ Marioarei, cum le zicea Costel, care ar fi făcut praf, dacă era după el, toată populaţia aceea de puişori, iepuraşi, păpuşi cu rochii de burete şi te miri ce mai găsea nevastă-sa pe la piaţă, că nu era zi să nu vină cu câte-o „găină“ şi s-o pună, sfioasă şi fericită, ba pe tişlaifărul de pe bufet, ba pe măsuţa din sufragerie, în mijlocul rotocoalelor milieurilor ei de macrameu, ba Dumnezeu mai ştie pe unde, chiar şi la baie, pe etajera chiuvetei), pe fiecare picior al scaunelor hodorogite. Totul era viu şi vibrând în acel câmp vizual limpede, scânteietor, cu vaste şi adânci ceruri albastre, care era Floreasca.

Vila de pe strada cu nume de muzician era ultimul şi cel mai enigmatic compartiment al nautilului. Mircea nu mai putea pătrunde acolo, în mersul lui cu spatele de-a lungul propriei şire a spinării, cu opriri în fiecare mandala cu petale de vânt a fiecărei chakre, de la globul de foc orbitor ce abia-i atingea ţeasta, mistica Shahasrara, unde acum, în clipa asta, un alt Mircea formează bucle cu pixul în solitudinea barocă de la Solitude, şi până la şarpele Kundalinda, încolăcit în dreptul rectului şi al testiculelor, acolo unde timpul devine câmp şi-apoi materie, decât în somn şi-n vis. Nici casa în formă de U din Silistra nu era mai greu de atins. Până găsise, în fine, traseul care-ncepea mereu cu noaptea fierbinte de vară şi foşnetul platanilor uriaşi, rătăcise prin nenumărate alte vise, toate îndreptate, ca nişte degete arătătoare, către Floreasca, dar ajungând în cu totul alte locuri, asemenea celor o mie de drumuri ale unui labirint de cristal: vezi limpede, prin pereţii lui, trandafirul mistic din centru, dar nu-l poţi ajunge niciodată până când nu-ţi dai seama că labirintul însuşi e trandafirul, că pereţii lui de cuarţ scânteietori sunt petalele înghiocate strâns şi că mersul tău prin el e

Minunea. În fiecare punct al traseului greşise drumul în sute de nopţi, şi fiecare astfel de vis îl adusese într-o casă, mereu alta, necunoscută şi totuşi uimitor, leşinător de familiară. De cele mai multe ori, Mircea rătăcise drumu-n piaţeta cu bisericuţa făcută parcă din piese de ARCO, restaurantul cu uşile deschise şi cortul de pânză în care, într-adevăr, avea loc o nuntă. Aproape-ntotdeauna intrase în cort, atras de gălăgia de-acolo, dar când îl vedeau, mesenii, toţi îmbrăcaţi în cafeniu, toţi ţinându-şi feţele-n umbră, tăceau deodată, şi Mircea înainta către mireasa ce sta la masă în fundul cortului, privit cu ostilitate de zecile de nuntaşi. Mire nu exista. Mireasa era singură, într-o rochie de mătase albă, cu ape gălbui în penumbra uleioasă. Când ajungea-n faţa ei, se ridica încetişor şi-l privea ca o chelneriţă, cu mâinile puternice proptite de marginea mesei. Pe farfurie, între cuţitul şi furculiţa lucind ca mercurul, se afla doar o băşică de peşte, însângerată şi sidefie. Femeia era încercănată, trecută din copt, dar îi zâmbea desfrânat cu buzele gros rujate. Era neobişnuit de ţâţoasă, marginea de dantelă neagră a sutienului i se vedea sub decolteul rochiei, iar sfârcurile i se profilau limpede prin mătasea subţire. Se priveau o clipă în ochi, femeia înţelegea şi, cu două mişcări rapide, se despuia până la brâu. Avea pielea albă ca laptele, grăsuţă şi moale, cu câteva aluniţe translucide pe netezimea ei. Sutienul de dantelă neagră înfăţişa scene ciudate, de bătălie parcă. Apoi mireasa lăsa capu-n pământ, îşi sucea mâinile mult la spate şi şi-l elibera din copci, făcându-l să zboare pe podea. „Ia uite“, zicea prinzându-şi sânii, cu vagi vinişoare verzui, în palme, şi privindu-şi cu un fel de dragoste şi mândrie areolele grena, brobonate cu mici pete alburii. Stacojiul acela, gurguiele aspre şi totuşi moi îl fascinau, îl făceau să uite de drumul lui. Rămânea acolo, privind globii grei şi moi din palmele femeii, carnea burţii ei puţin lăţite pe şolduri, buricul înfundat în curbura pântecului. „Ia uite“, spunea femeia, „eu le zic Urim şi Tummim“. Urim, repeta Mircea, atingând cu degetele ţâţa dreaptă a femeii. Şi Tummim, simţind sub degete căldura ţâţei stângi. Mireasa-l lăsa să-i atingă cu ambele palme sânii, şi-şi desprindea părul din spelci, lăsându-l să-i acopere umerii. Nuntaşii priveau cu toţii, avid, reflexele părului elastic, castaniu, care făcea bucle moi de-a lungul braţelor miresei. „Vrei să-ţi arăt acum şi chivotul?“, îi şoptea ea, dar abia apuca Mircea, cu o voluptate ulcerantă, să presimtă, ca-ntr-o viziune

cerească, vulva animalică şi păroasă dintre pulpele prinse-n ciorapi din aceeaşi dantelă neagră ca şi sutienul, păianjenul vorace cu cheliceri sângerii care-l pândea în plasa lui deasă de mătase albă, cu ape uleioase, că suna deodată, puternic şi imperativ, clopotul bisericii, şi el îşi aducea aminte că imediat avea să-nceapă să zboare, aşa că se smulgea din faţa femeii obscene, străbătea-n fugă culoarul dintre mesele nuntaşilor şi ieşea sub stele, în piaţeta slab luminată.

Nici nu ieşea bine din cort, că începea să se-nalţe. Vertical, fericit, într-o aură galbenă violentă, într-un clocot de fotoni ce ilumina noaptea. Ajuns la sute de metri deasupra piaţetei, ce se mai zărea doar ca un punct difuz de lumină spălăcită, Mircea vedea oraşul revărsat până la necuprinsul orizont, cu Dâmboviţa şerpuind printre construcţii ciclopice, iluminate până la transparenţă, cu zone de beznă adâncă şi zone de lumină fosforescentă, cu cele mai bizare, mai manieriste cupole şi fleşe, cu câte-un ou de piatră străvezie pe fiecare vârf al fortăreţelor şi ministerelor, cu un covor uluitor de stele presărat ca o făină strălucitoare deasupra.

Zbura fără efort, cu pupilele lărgite de atropină, îmbătat de lumina ce-l înfăşa, se-nălţa până-n stratosferă şi cobora apoi la nivelul acoperişurilor, ca să-şi vadă faţa-n bovindourile de sub cornişa Universităţii (de ce sub fiecare scria cu litere gotice HARDMUTH?), să-şi lipească obrazul de statuile alegorice ale Comerţului, Artelor sau Agriculturii, să le vadă însufleţindu-se, acolo, ameţitor de sus, pe postamentele lor dintre capitelurile corintice, întorcându-se după tânărul ce plutea pe lângă ele, agăţându-se apoi disperate de câte-o ghirlandă de ipsos sau de un corn al abundenţei ca să nu se prăbuşească în gol… Zborul lui Mircea printre cupolele oraşului trezea un popor întreg de statui: atlaşii de sub balcoane deveneau transparenţi ca nişte radiografii, li se zăreau coastele, sternurile şi oasele iliace prin carnea lor de cristal, prin muşchii de cristal încordaţi de povară, planturoasele femei goale presărate peste tot sub mii de pretexte, o dată şi jumătate cât statura unui om, întindeau braţele către cer, lăsând să se vadă delicata lor pilozitate axilară, mirosind plăcut a căldură şi transpiraţie, cherubinii de ghips cu nasurile mâncate şi obrajii scorojiţi deveneau pentru câteva clipe copii bucălaţi, somnoroşi, cu pieliţa obrăjorilor îmbujorată şi subţire. Până şi mascaroanele şi gorgonele de piatră ce-nzorzonau vreo casă veche,

negustorească prindeau viaţă pe zidurile devenite cumva organice, şi care pulsau lent în ritmul arterelor unei unanime inimi subterane. Statuile oraşului, deznădăjduiţii, muţii, neconsolaţii săi locuitori, de la bărbaţii de stat de prin pieţe, acoperiţi de găinaţ de porumbel, până la embrionii monstruoşi din ouăle de piatră, aşteptau, infinit răbdătoare, nopţile în care zborul lui Mircea le-nsufleţea pentru un sfert de ceas. Atunci, în lumina mistică a trenei sale fotonice, coborau, de pe faţade şi socluri, bărbaţi şi femei în falduri de piatră, de aramă sau de ipsos lepros, se-mbrăţişau cu priviri tragice când, grupuri-grupuri, se-ntâlneau pe străzile tăcute şi pustii, pentru ca apoi, în bezna parcurilor, să se dedea unui desfrâu fără limite, unei obscenităţi disperate, avide de viaţă şi sex, unei risipe de spermă minerală ce, ţâşnită pe iarbă şi pe frunzele boscheţilor, cristaliza în bobiţe limpezi, ca de răşină de prun, pe care copiii le găseau dimineţile următoare şi, ajunşi acasă, se-nchideau cu ele-n debara ca să vadă cum luminau în întuneric.

Mircea zbura, rotindu-se sub stele după cum îi era voia, privind prin ferestre femeile nefericite, poeţii şi perverşii ce încă nu se culcaseră, cu desăvârşire liber, până şi de propriul său corp, până şi de propria sa căutare. Nu mai ştia de ce este acolo, cum se face că poate zbura, nu se mai întreba cine este. Într-un fel, nu mai era nimeni, căci nu mai avea conştiinţă, ci trăia într-o conştiinţă vastă şi curgătoare, nu mai vedea, ci era văzut din toate părţile deodată, de parc-ar fi zburat în spaţiul logic şi-n câmpul vizual al altcuiva. Şi-ntr-adevăr, zburând până la limita orizontului, Mircea dăduse, în toate direcţiile, peste aceleaşi impenetrabile ziduri de os, giganticele oase parietale, temporale şi occipitale, cu suturile în zigzag dintre ele, care-nchideau, ca o cupolă de bazilică înălţată deasupra stelelor şi-a galaxiilor, oraşul.

Şi-ntotdeauna, după ce plutea un timp fermecat de puterile lui neaşteptate (căci dacă dorea un obiect, un măr dintr-o piaţă de legume şi fructe, un clopoţel de la uşa unei farmacii, o carte de pe noptiera unei fete ce respira briza nopţii la fereastra deschisă a unei mansarde, ajungea să-ncrunte sprâncenele şi să-şi îndrepte privirea interioară către propriul ochi pineal, şi acel lucru tresărea de la locul lui şi, săltând tot mai accelerat, îi ajungea-n mâini), se simţea brusc săgetat în inimă de o viziune copleşitoare. Vedea întotdeauna o casă. Casa *lui*, casa pe care-o căuta de atâta vreme. Pe care-o

iubea şi-o visa. O emoţie cu neputinţă de exprimat, o nefericire dulce, arzătoare, tânjitoare şi-n cele din urmă fericită, fericită mai presus de orice îl îmbăta şi-l făcea să renunţe la zbor. „Da, aşa era!“, îşi spunea, aşa era pe-atunci, aşa era casa în care trăise odinioară, când creierul său era mult mai mare decât cel de acum proporţional cu trupul. Totul în el cunoştea acea casă mereu căutată, organismul său era ca un cifru pentru ea, tălpile lui îi cunoşteau podeaua, cohleele lui ştiau orientarea fiecărei odăi. Acolo, în adânc, voise mereu să se-ntoarcă!

Cobora pe pământ şi-o lua pe străduţele sonore şi pustii, pe lângă ziduri cu obloane albastre, închise, pe sub balcoane cu ipsosul spart, lăsând să li se vadă scheletul de fier ruginit. Nu ezita nici o clipă, ceva în el ştia drumul, aşa cum, la vârsta de patru ani, ştia să meargă la centrul de pâine din colţ ca să ceară vânzătoarei „două pâini negre şi restul“… Şi-ajungea curând în faţa casei, care mereu se-nălţa deodată, neaşteptat, în faţa lui, aplecată spre el, gata să-l strivească. Uneori îi apărea pe o colină-nverzită, aşezată pe colţ, ca prova unei corăbii, cu ziduri albastre şi ferestre înguste, cu o galerie la singurul etaj, aşteptându-l să pătrundă pe holurile ei răcoroase, printre locatarii ei stranii, să caute uşa apartamentului, să intre cu o emoţie delirantă, răvăşitoare, în sala subterană, cu pereţi grosolani de paiantă, unde aici, acum, i se părea că locuise odată. Să înainteze pe podeaua ei de lut umed, să tragă-n nări damful ei de pământ reavăn, să privească pupele grase de cărăbuşi din pereţi, să-şi plimbe degetele de-a lungul cablurilor electrice de pe zid, ce duceau spre un bec în botniţă de sârmă. Acolo, în mijlocul sălii, simţea mereu cum urletul galben, de supremă combustie în propriul hipocamp, de parcă ar fi fiert în aur topit, îi urca-n gât irepresibil, şi cum minusculii muşchi ai fiecărui fir de păr de pe pielea lui înfrigurată se contractă la vederea, într-un colţ întunecat, pe un scaun simplu de bucătărie, a unei femei care trebuie să fi fost mama, şi Mircea trebuia atunci să se dizolve în urlet, privindu-i faţa desfigurată. Rămânea veşnic în acea fundătură, cu acea mamă care nu era a lui, de parcă, în orbirea extazului şi-a nostalgiei, s-ar fi cuibărit la pieptul unei coropişniţe uriaşe.

Alteori casa era stacojie, profilată pe cerul negru ca smoala, cu frontoane puerile linse de norii de ploaie ce zburau neobişnuit de repede pe deasupra. Mircea suia trepte ce-i ajungeau până la genunchi, deschidea uşi de o

înălţime enormă, uşi ca de palat sau de catedrală, pătrundea în holuri spaţioase, atât de cunoscute. Trăise acolo, de zeci şi sute de ori umblase prin locurile acelea ciudate, ştia prea bine uşile cu geam mat din capăt, dunga cafenie a zugrăvelii pereţilor, mirosul de petrosin al bordurii zidurilor. Spaţiul din jurul lui era viu şi sensibil, ca un câmp emoţional, simţea frică pe o direcţie-a lui, fără să ştie de ce, şi bucurie pe alta. Către o anume uşă nu putea înainta, de parcă aerul cafeniu dintre el şi cadrul ei s-ar fi făcut din ce în ce mai dens şi mai rigid. În casa asta Mircea simţea mii de nuanţe de teamă, de nelinişte, de groază şi de panică, amestecate cu plăcerea uimită de a fi acolo, de a fi regăsit casa. Intra, cu sfiala pătrunderii într-un templu, într-o cameră uriaşă, cu plafonul zugrăvit în roz, cu mobile care-i erau atât de familiare, cu o masă acoperită cu olandă orbitor de albă. La masă stăteau un bărbat şi-o femeie necunoscuţi, cu feţe care-l speriau. Ieşea de acolo şi, într-un holişor îngust, dar de necrezut de înalt, ca puţul unui lift, găsea, pe o măsuţă (l-a găsit de sute de ori), un clopot de sticlă sub care se afla o cheiţă albastră, cu fluture la capăt, asemenea cheiţelor maşinuţelor sau păpuşilor cu mecanism. Rămânea etern acolo, cu cheiţa în palmă, într-o altă fundătură a labirintului ce alcătuia, cu zidurile lui de cuarţ, trandafirul.

Mircea îşi amintea şi alte case, toate descoperite cu chinul unui mistuitor orgasm, toate reale până-n cele mai mărunte detalii, aşa cum nu pot fi niciodată bietele simulacre de beton şi cărămidă în care trăim. Niciodată nu iubise ceva cu dulcea suferinţă cu care descoperea acele case, care toate erau „casa în care copilărise cândva“. Uneori, i se-nfăţişa ca un palat gigantic şi baroc, dar cu pereţi de hârtie, alteori era o vilişoară pătrată, copleşită de luna plină, având pe faţadă o literă verde: R. În adâncul alteia era o foarte lungă sală cu podea lucioasă de parchet bine lustruit, dar camera magică era deasupra ei. Mircea deschidea un chepeng în tavan şi, înfiorat, pătrundea-n acea încăpere cu întregul mobilier vopsit în roşu, roşu de garanţă. Scaunele cu speteze curbe din jurul mesei (cu o faţă de masă-nflorată şi ea cu bujori sângerii), servantele şi bufetele lipite de pereţi, totul era de purpură curgătoare, zvâcnindă… Şi toate acele flori carnivore, şi altele, şi altele în fiecare noapte, se aflau „în Floreasca“, de parcă aşa s-ar fi numit un strat neuronal al minţii sale, aşa cum altele se numeau Insula, Fasciculul Vicq d’Azyr sau Aria Wernicke. Şi nu doar în creier, ci şi-n

articulaţii, în tensiunea unor grupe de muşchi, în unele postúri ale degetelor (care codifică, în *mudre* subtile, întregul catalog al strângerilor noastre de inimă), în mişcările lente ale viscerelor era dizolvat câte un strop de Florească, de „acolo“, de „casa copilăriei“, de „strada cu nume de muzician“. Pisica galbenă ce ţâşnise de sub cadă, Ciacanica pe care nu putuse niciodată s-o pună-n mişcare, foile din *Povestea lui Saltan*, răsfoite de vânt pe pervazul ferestrei, pata de vopsea sângerie lăţită pe uşă, pereţii zugrăviţi cu rolul în căcăniul acela groaznic, totul era răspândit în întregul trup al lui Mircea, care-şi amintea cu vertebrele şi cu intestinele, visa cu omoplaţii şi cu nervii optici şi plângea cu şuvoaie fluorescente de serotonină. În fiecare dintre acele case-capcană era-nchis, pentru totdeauna, un copil care avea ochii lui…

„Mirrrcea!“ Băieţelul ieşise-n fugă, ţipând, de după draperia de la debara, unde se ascunsese ca să nu-l găsească „priza cu ochişori“, dar unde fusese şi mai rău, căci acolo era mereu întuneric şi mirosea a piele de la cizmele de militar ale lui tata şi a cânepă de la un sac plin de rufe murdare, şi mai era acolo o păpuşă de cârpă care te lua deodată-n braţe şi, cu dinţii ei desenaţi cu creion chimic pe rotocolul feţei, te muşca de deget, adânc, până curgea sânge. Şi trebuia să te duci apoi la nenea doctorul, care-ţi făcea injecţie cu o seringă cât tine de mare. Totuşi, cu toate că-i era nespus de frică de păpuşa de cârpă, mai mult chiar decât de priza cu ochişori, se mai ascundea câteodată-n debara, fiindcă acolo, doar acolo era întunericul atât de adânc, încât începea să vadă, tolănit pe mormanul de vechituri, nişte cerculeţe verzi în faţa ochilor, nişte steluţe care sclipeau şi dansau în noapte şi care, încet-încet, se lipeau între ele, şi atunci copilul vedea lucruri care se mişcau caraghios şi neaşteptat, omuleţi care se luptau, căţei şi case, şi turnuri, şi mulţi oameni într-o staţie de tramvai, şi-o farfurie plină cu căpşuni tăiate, presărate cu zahăr. N-avea decât să stea acolo, fără să se gândească la nimic, şi să se uite ca la televizorul lui tanti Elenbogen. Până la urmă, desenele alea verzui care se schimbau dintr-unele-ntr-altele luau tot forma păpuşii de cârpă desenate cu creion chimic, şi iarăşi trebuia să fugă, urlând cât îl ţinea gura, lăsând în urmă o dâră subţire de sânge. Acum alergase prin casă tropăind ca un roboţel, până ce, după ce nimerise de două ori într-o odaie greşită, dăduse în fine de mama, în pat, unde, în cămaşa ei de noapte din finet portocaliu, citea dintr-o carte. La-nceput, casa avusese foarte multe odăi, prin care rătăcea disperat, fără să reuşească niciodată să ajungă unde voia. Când credea că va da de baie, intra în camera părinţilor. Dacă voia să coboare în stradă, de pe pervaz, nimerea în bucătărie. Coridoarele nespus de lungi şi de încâlcite, cu preşurile lor aşternute pe duşumeaua de lemn grosolan, vopsit cafeniu, se reduseseră treptat, în multele zile de când locuiau acolo, la două, ca şi camerele, dacă nu socoteai bucătăria, debaraua şi baia. Şi mai era ceva: camerele nu mai vuiau. La-nceput pereţii făceau un zgomot ca un mârâit adânc de animal, ca vuietul

unor ape mari. Şi se-nclinau către el, de la-nălţimea lor de necrezut, încruntându-se şi certându-l. Culoarele se clătinau la trecerea lui, şi el ameţea de parcă ar fi trecut peste prăpăstii pe punţi înguste şi legănătoare.

Acum se liniştiseră şi, în afară de faptul că erau grozav de mari, ca şi scaunele şi masa, şi că băiatul abia putea vedea becurile atârnate-n tavan, acoperite cu ziare decolorate, atât de sus se-nălţau deasupra pereţilor strâmbi, casa putea fi acum locuită cu destulă încredere. Ca să-mblânzeşti un loc trebuia să-l bătătoreşti cu picioarele, să-l atingi repetat cu mânuţele, uneori să-l şi miroşi sau să-l lingi. Casa era acum blândă, deşi uneori mai tresărea, mârâind, ca un câine trezit din somn, dar dacă deschideai uşa trebuia să te ţii de mâna mamei. În jurul ei şi-al lui tata se făcea câte-un cerc de lumină, oriunde mergeau. Mircişor rămânea în cercul fermecat şi nu-i era frică. De câteva ori luaseră şi tramvaiul şi trecuseră prin locuri străine şi rele, dar şi în tramvai cercul acela de aur poleise scaunele, geamul şi o parte din călători, aruncându-şi lumina blândă, calmantă, şi peste ţeasta cu perişor castaniu a băieţelului care voia mereu să stea singur pe scaunul de lemn, lat ca un tron, şi să-şi lipească buzele de fereastra prăfuită.

Se-aruncase-n pat, peste mama lui, turtindu-i cartea de faţă, proptindu-i un genunchi în burtă, de-o făcu să icnească. Femeia nu se supără însă, ci-l primi lângă ea zâmbindu-i cu toată faţa: mânca-l-ar mama pe el să-l mănânce! Şi-ncepură jocurile lor obişnuite, în timpul cărora Mircişor se strica de râs: gâdilături pe la coaste şi-n talpa piciorului, muşcături prefăcute de piept şi de burtică, de care se apăra ţipând şi dând din picioare, ciupituri voluptuoase de pulpiţele goale… „Uite-aşa, uite-aşa te mănânc…“, îl ameninţa mama, tăvălindu-se cu el, chirăind cu el, roşie ca focul, cu părul în dezordine. Se luptau, râdeau, se-mpingeau, până ce gluma se-ngroşa şi câte-un picior aruncat cu putere o izbea în bărbie sau câte-un degeţel îi nimerea în ochi. „Vezi că după râs vine plâns“, şi aşa se şi-ntâmpla câteodată. În plăcerea fără frâu a tăvălelii lor prin cearşafurile boţite, copilul se-ntrecea cu gluma, nu mai voia să se-astâmpere. Apuca-n mâini şuviţe întregi din părul mamei, şi pumnişorii-ncleştaţi nu i-i mai deschideai decât cu forţa. Sau îi plesnea, de bucurie, câte-o palmă peste faţă, de-o făcea să ţipe de durere. Atunci, după multe insistenţe să se potolească, o-ncasa. Când simţea arsura palmelor la fund, nu-i venea să creadă. Doar se jucau atât de

frumos! Rămânea o clipă nedumerit, transpirat şi roşu ca un rac fiert, apoi se pornea pe nişte zbierete de animal înjunghiat, atât de sfâşietoare, că mama nu mai ştia cum să-l mai potolească, cum să-l mai alinte, ce să-i mai cânte şi să-i mai ciripească la ureche doar ca să-l vadă iarăşi înseninat. „Iart-o pe mama, n-a vrut mama să te lovească“, bâiguia femeia, legănându-l în braţe şi distrându-l cu jocuri de data asta mai paşnice. „Trece doamna prin salon“, îngâna ea ca o vrajă, plimbându-şi degetul în jurul feţişoarei încă înlăcrimate, iar apoi degetul, cu unghie nefăcută, se oprea pe „năsuc“: „Şi apasă pe buton: ţârrr!“ De câte ori îi apăsa nasul, plin acum de mucişori din cauza lacrimilor, mama făcea iarăşi „Ţârrr!“ atât de vesel, că băiatul se mai dădea pe brazdă, amestecând câte-un hohot de râs, smuls cu forţa, printre smiorcăieli. La „goangă, goangă, un-te duci?“ nu mai putea să se ţină tare, ci se-mpăca deodată cu mămica lui şi-ncepea să chicotească iar, ca şi când nu s-ar fi-ntâmplat nimic: „la Mircică, să-l mănânc“, răspundea goanga, care-nainta şovăind de-a lungul piciorului, apoi în sus către burtică. „Şi de unde-o să-l apuci?“ Copilul, ştiind ce-avea să se-ntâmple, se chircea tot, apărându-şi pieptul cu degetele răşchirate, dar mâna mamei găsea mereu punctul vulnerabil: o bucăţică dezvelită de burtă cu buric proeminent, un umăr micuţ şi gol, o pulpă dolofană, o guşuliţă străvezie, asudată de efort, şi se repezea cu iuţeala unei insecte de pradă asupra zonei fără apărare: „De-aici, de-aici, de-aici, de-aici!“ Băieţelul se zvârcolea de râs şi de frică, apoi se ghemuia lângă femeia uriaşă, umezindu-i cu gura o cută a cămăşii de noapte.

Mama începea atunci să-i citească din cartea ei, din paginile roşietice care miroseau frumos şi din care, uneori, câte-un minuscul scorpion de hârtie, ce se hrănea cu cleiul legăturii şi cu celuloză, se ivea o clipă, traversa rapid foaia şi se pierdea iarăşi în grosimea cărţii. Dar copilul n-avea răbdare să asculte poveştile alea despre oameni mari, despre călătorii în inima Africii negre, despre insula Tombuktu şi locuitorii ei negri ca abanosul. Se zvârcolea câteva minute pe-o parte şi pe alta, şi apoi revenea, ca de-atâtea ori, la întrebarea cu care o sâcâia tot timpul: „Cum eram eu când eram mic?“ Asculta mereu, cu o plăcere fără margini, cu ochii pierduţi pe fereastră, istoriile despre Silistra, despre casa în formă de U, despre căţeluşul Gioni, despre curcanii ţinuţi în coteţul din plasă de sârmă şi cărora

Mircişor, miezul miezului acelei lumi de zori îngheţaţi şi soare triumfător, le tot cânta, ca să-i vadă umflaţi şi bolborosind de indignare: „Sâc că n-ai mărgele / Roşii c-ale mele!“ Urmând linia de ghidaj a vocii mamei, Mircea părăsea realitatea şi era din nou acolo, urca din nou treptele de lemn ale casei, umbla prin galeria de la etaj, privind, pe rând, în toate încăperile cu uşa deschisă, înţesate de bărbaţi neraşi, în maieuri, şi femei în capoate-nflorate, slinoase, amestecând veşnic cu lingura de lemn în oalele de pe foc… Ajungea, după un drum lung şi periculos, în dreptul camerei lui Nenea Nicu Bă, unde erau nişte scatii într-o colivie bătută-n perete, trecea către aripa cealaltă, unde nu se mai sătura să se uite la vaporul, lung de mai bine de un metru, ce naviga, cu pânzele lui apretate, pe o ladă în care fuseseră portocale, şi-n fine cobora pe scara simetrică din capătul opus al galeriei, unde, pe o treaptă de piatră încinsă de soare, stătea veşnic bătrânul Catana, cu barba lui până la brâu, îngălbenită de tutun, la fel de-ncâlcită şi evanescentă ca şi norii de deasupra casei. Deşi auzise cuvintele astea de sute de ori, băieţelul era încă avid după ele şi murea de bucurie de câte ori le auzea. „Mai ţii minte, Mircişor, cum te aşezai şi tu lângă el şi-l întrebai în fiecare dimineaţă (cum te învăţasem eu): moşule, bătrân mai eşti, dar cu baba cum trăieşti? La care el zicea mereu: ca câinele cu pisica…“ Mama se oprea, de parc-ar fi vrut să vadă mai limpede lumea aceea muncitorească, pestriţă, luminată fantastic de pielea ei perlată de femeie tânără, lume-n care adusese doi feţi cu stea-n frunte, dintre care de unul nu avusese parte… Cei doi prunci lăsaseră la răscrucea casei în formă de U din Silistra câte o porumbiţă, o rujă şi o năframă. „Care dintre noi se-ntoarce primul, să se uite la ce a lăsat celălalt: dacă porumbiţa tânjeşte şi nu vrea grăunţe, dacă ruja e veştejită şi năframa destrămată, înseamnă, frate, că eşti de-acum singur pe lume…“ Povestea apoi mai departe, mai mult pentru ea: cum până la un an îl ţinuse pe Mircişor doar în pat, căci pe jos era ciment îngheţat, cum îl punea între perne, „ca boierii“. Cum îi arăta desenele din cărţi, cum i le desluşea: „ăsta e nenea, asta e tanti, uite şi-o pisică…“, mimând o bucurie fără margini când dădea pagina şi-i găsea acolo pe Ciopârţilă, pe Foltea sau pe Unchiul Stiopa Miliţianul. Îi spunea poezii care pentru copil erau magice, căci cuvintele se atrăgeau, tărăgănat şi inevitabil, unele pe altele, aşa-ncât să le ţii minte întotdeauna: „Vine raţa de la baltă / Cu codiţa

ridicată, / Se suie pe cuibu-şoooor / Şi face un ou-şoooor / Să-l mănânce Mirci-şor!“

Copilul era total dependent de vocea mamei, care scânteia acum ca un fir flexibil de mătase, pe când camera din jur devenea o ceaţă colorată, confuză şi fără însemnătate. Îşi amintea, erau în degetele, în pleoapele şi-n buzele lui imaginile şi mirosurile, adierile de vânt şi vocile de-atunci. Retrăia triumful acelor dimineţi, când ieşea doar în chiloţei în curtea plină de lume, singurul copilaş din vecinătate, şi când, sufocat de pupături şi giugiuleli, trecea din braţe-n braţe. Vedea încă feţele aspre, degetele-nnegrite, de strungari sau de gunoieri, părul vopsit violet al vreunei prostituate, dinţii de aur ai ţigăncilor grase ca hipopotamii. Simţea, mai presus de orice, mireasma leşinătoare a oleandrilor roz, ce se-amesteca, în mahalaua fermecată a memoriei lui, cu aburul ciorbelor şi duhoarea de nesuportat, acră şi lemnoasă, a degetelor pline de pete de tutun.

Se vedea şi pe el, strălucitor şi compact, perfect în fiecare amănunt, în articulaţia genunchiului lui şi-n încolăceala intestinelor, în umbra delicată a coastelor şi-n structura fibroasă a genelor, în „totoşul“ zbârcit şi-n ouşoarele din scrotul cu sutură vizibilă la mijloc. Îşi zărea uneori faţa în oglinda pe care tatăl lui o scotea-n curte, dimineţile, ca să se bărbierească. O agăţa de plasa coteţului unde, pe lângă curcan, mai apăruseră cine ştie cum şi un păun şi-o păuniţă, cu gâturi albastre metalic, cu ape verzi, şi cozi cu ochi prinşi într-un arabesc de cârlige. În oglinda aia veche, ce arunca focuri peste mijlocul casei, orbindu-l pe câte-un chiriaş, se vedeau două feţe lipite una de alta, rânjind cu gura până la urechi: un tată săpunit de la o falcă la alta, cu o barbă de spumă din care doar gura roşie, ca de clovn, se ivea, şi un băieţel cu ochi negri, foarte palid, plin şi el de spumă pe nas şi pe urechi. Ăsta era el, nici n-ar fi putut fi altfel, aşa-l arătau şi cele două-trei poze făcute pe-atunci: un cap mare de băiat, cu părul lung până pe umeri, cu o buclă prinsă-n faţă cu agrafă, un trupuşor cu pielea elastică, în costumaş croşetat, picioare goale de sus, de la coapsă şi până la ghetuţele scorojite. O expresie de copil abia trezit din somn, nemulţumit şi îndurerat. Bineînţeles: nenea fotograful era-mbrăcat în alb ca un doctor şi-l ţintea cu o maşinărie necunoscută, ce i-ar fi putut face un rău neştiut… Mereu rămâneau în urma lui acei Mircişori „de când era mic“, se cojeau de pe el o dată cu cojirea, din

când în când, a întregii lumi dimprejur: casele se cojeau când se mutau din una-ntr-alta (stătuse la tanti Vasilica, apoi pe Silistra, apoi la bloc, în Floreasca, iar acum la vilă, la câteva străzi mai încolo), vara se cojea făcând loc toamnei, care-şi jupuia şi ea pielea arămie ca să lase loc fragedului lăstar al iernii, soarele se descuama în fiecare seară, ca din pielea lui spartă să se ivească piatra luminoasă a lunii… De fiecare dată se desprindea o dată cu ele şi câte-un Mircişor fantomatic, uşor ca hârtia, ce era luat de vânt şi împins pe tărâmul amintirii. Copilul îi putea mânui şi-ndrepta împotriva vântului de parc-ar fi ţinut în pumn firele a nenumărate zmee în formă de Mircişor, ce umpleau un cer vast şi adânc, cu doar doi-trei nori pufoşi pe întinderea lui.

Mama-i povestea, uitând de ea şi de băiatul ei, ca şi când ar fi fost atrasă de epava unei nave scufundate, acoperite de madrepori, unde-i rămăsese trupul înecat într-o catastrofă cumplită, ciugulit de peşti, ros de sare şi totuşi mai strălucitor ca oricând, căci prin găurile ovale ale fluturelui ei iliac se strecurau acum meduzele străvezii ale adâncului, şi pe craniul ei se lipiseră anemonele de mare, cu filamente lungi, unduitoare, ca un păr răvăşit de curenţi. Pentru ea, curtea pestriţă din Silistra chiar fusese o astfel de navă măreaţă, sortită să se scufunde, ca toate zilele care-au fost şi nu vor mai fi niciodată. Băiatul o asculta cu ochii în gol, cu atât mai atent, în visătoria lui, cu cât ştia mai bine toate măruntele amănunte pe care mama le schimba într-o saga plină de strălucire: cum stătea sub masă, unde se simţea la adăpost, şi-i striga bărbatului foarte tânăr, cu părul ca pana corbului, pe care-l vedea numai serile şi duminicile: prostule! nebunule! într-un act de sfidare supremă, care-l îmbăta de conştiinţa propriului curaj; cum căzuse Nenea Nicu Bă cu bicicleta, cu el cu tot, când îl luase la plimbare, aşezat pe bară; cum făcuse pipi într-o oală mare de ciorbă de fasole pusă la răcit pe prag, într-o zi de vară când îl lăsaseră-n fundul gol, şi cum nu se hotărâseră să arunce mâncarea lor pe două zile pentru un ţâş de copilaş (aici tata adăuga mereu că maică-sa, buna de la Budinţ, găsise-ntr-o zi un şoarece înecat într-o ulcică cu lapte şi, fără o vorbă, îi storsese bine blăniţa şi băuse liniştită laptele mai departe…); cum pierduse un clopoţel într-o baltă din faţa casei şi cum plânsese apoi până făcuse febră şi trebuiseră să cheme Salvarea; cum se prăbuşise tavanul odăii peste geamantanul vechi în care se

jucase cu un minut înainte şi din care ieşise la chemarea mamei, care nu-l chemase de fapt, şi care era-n altă parte a casei; cum căzuse patul cu ei, într-o noapte; cum îl treziseră pe Mircişor dintr-un somn de după-amiază, strălucind amândoi de bucurie, şi-l întrebaseră dacă vrea ca tăticul lui să se facă ziarist, iar el izbucnise în plâns, căci ziarişti, pentru el, erau ăia jerpeliţi şi beţivi care vindeau ziare; cum ieşise prima dată afară din curte, pe strada plină de noroaie, ca să se joace cu Mia-Gulia-linge-farfuria şi cu fratele lui; cum se arsese la mânuţă cu fierul de călcat, cu cărbuni, care era pentru el tot ce-şi imagina mai înspăimântător…

Copilu-şi aducea aminte şi de alte imagini colorate (căci aşa erau: poze, poze fără legătură unele cu altele, momente cine ştie de ce păstrate de fiinţa uriaşă care trăieşte în noi, sau mai curând care ne înconjoară din toate părţile, ca un înger gravid cu noi şi a cărui misiune e să ne aducă, în fine, pe lume, pe un pământ nou, sub un cer nou), despre care mama nu-i vorbea niciodată. O văzuse-ntr-o zi, mare, albă şi complet dezbrăcată, întinsă pe pat. Se apropiase de ea şi-i atinsese cu degetul pata stacojie de lupus de pe şold, fluturele acela maladiv ce-şi pierdea vârful aripii drepte în încâlceala părului ei pubian. Mama-i şoptise să iasă afară, să se joace cu Gioni, fiindcă tata trebuia să-i facă o frecţie. Şi-apoi îl văzuse pe bărbatul cu barba mereu verzuie, cu părul dat pe spate şi ochii incredibil de negri care stătea, gol până la brâu, în cadrul uşii, aducând în cameră o mare umbră. Nu ştia ce văzuse la el de-l înspăimântase atât de tare, dar multă vreme visase după aceea că tatăl lui se apropia de mama cu un aparat de fotografiat ca al lui nenea care-i făcuse lui pozele în curte şi că-i lipeşte lentila îngheţată a obiectivului de burtă, făcând-o să ţipe, să ţipe tare, de multe ori, până sfârşea ţipătul într-un geamăt de agonie. Şi-şi mai amintea, atât de limpede, cum stătea-n pat, în camera îngustă, unde abia dacă mai încăpea o masă — pe care trona mereu fierul de călcat —, iar mama-i ţinea alături o oglindă mare, în care se vedea şi-şi zâmbea lui însuşi. Aveau să treacă decenii până să-nţeleagă că nu fusese nici o oglindă, că-i zâmbea fratelui său, Victoraş, identic dar incongruent cu el, ca mâna dreaptă şi mâna stângă, ca două triunghiuri sferice care ar putea fi suprapuse perfect doar dacă l-ai întoarce pe unul în a patra dimensiune, scoţându-l din temniţa oribilei noastre lumi cu podeaua de spaţiu şi pereţii de timp. Identici dar opuşi, identici în

desimea infinită a lumii şi opuşi în fiecare clipă a ei, gemenii aveau să se caute prin paradisul sumbru al cosmologiei, prin cenuşiul lumii omeneşti şi prin infernul luminos al mecanicii cuantice, ca să se dizolve în flacăra orbitoare, creatoare şi distrugătoare de lumi, din care o scânteie e sădită şi-n adâncul miezului de nucă al minţii noastre…

Dar mama se ridica, apoi, să-şi vadă de rufele care se muiau în lighean, iar Mircişor venea după ea, cu tălpile goale, în baia cea cu două uşi, se suia pe capacul de la closet şi începea să-şi exerseze „r"-ul, cea mai nouă şi mai glorioasă descoperire a lui. De câteva zile putea să-l spună pe „r", aşa-ncât Işa cel de altădată, devenit apoi Micea, se schimbase-acum într-un războinic teribil numit „Mirrrcea", care rârâia mereu ca o morişcă până-i amorţea limba. Nu mai vorbea decât cu „r", unde trebuia şi unde nu trebuia, spunând cu încăpăţânare „rapte", „ringură", „rumină", în ciuda corectărilor enervate ale tatălui său, care ţinea ca băiatul să vorbească corect. „Chie, mamă, chie!", o îndemna copilul pe maică-sa să-i deseneze „o cal ci-un bacă", la care tatăl, de fiecare dată, privindu-l aspru, îi zicea „*un* cal şi-*o* vacă, blegule. Ce-i atât de greu?" Cel mai mult se enervase când copilul spunea, în loc de cap, „pac". „Zi, mă, după mine: cap!" Şi Mircişor, cu ochii-n ochii lui: „Pac!". „Mă, uită-te la mine, zi după mine: c!" Mircea repeta: „c"; „c"; „a"; „a"; „p"; „p"; „Bine, acum zi: cap." „Pac", spunea băiatul cu seninătate, la care lua o scatoalcă după ceafă. „Lasă-l, Costele, c-o să vorbească el bine", zicea Marioara luându-şi băiatul în braţe. „Aşa-s copiii, unii vorbeşte mai repede, alţii mai greu, da' pân-la urmă toţi ajung să vorbească bine."

Mama umplea aproape toată baia cu trupul ei slab, cu sânii lăsaţi, înfăşurat acum într-un capot cu flori liliachii. Tot timpul spăla ceva în chiuvetă sau în ligheanul de tablă verzuie, în care copilul bătea, când îl găsea pus la uscat, cu fundu-n sus, de trezea morţii din mormânt. Pentru el, baia avea multe puncte de interes, era-ntr-un fel ca fundul unui om, mereu acoperit, mereu de ruşine, misterios şi incitant. Erau trei recipiente de porţelan acolo, gata să primească mizeria ciudată pe care oamenii o leapădă de pe ei sau din ei. La „ghivetă" îl fascinau „rubinetele", cum le ziceau ai lui: le-ar fi întors toată ziua, uitându-se cum vine apa pe ţeavă, învolburată şi sucită ca un şurub, şi cum dispare cu zgomotu-ăla ca de pârţ în gaura de

dedesubt. Când scăpa nesupravegheat, se făcea leoarcă pe maieuţ şi chiar şi pe chiloţi, căci de pe capacul closetului ajungea bine la „rubinete". Ştia c-avea să mănânce bătaie, dar asta avea să fie altă dată, nu-n clipa aceea când risipea apa cu degetele, privind-o cu un râs prostesc cum i se-ntinde până la coate, cum îi moaie maieul şi-i coboară pe picioare, rece şi fluturătoare, iar apoi era o bucurie şi mai mare să calce-n ea cu şosetele şi s-o ducă, fleaşca-fleaşca, prin toată casa. Mai curioasă era cada, din cele meschine, cu scăunel, unde nu puteai sta întins. Când făcea baie, se băga în adâncitura unde cei mari îşi ţineau doar picioarele. La robinetele de-acolo n-avea voie să umble, şi nici nu-i plăcea, căci unul era rece ca gheaţa şi celălalt fierbinte-fierbinte, căci la el venea apa fiartă din marele cilindru de deasupra căzii, sub care, dacă deschideai o uşiţă, vedeai focul urlând cu o nemaipomenită furie. N-avea voie să deschidă uşiţa, căci, la fel ca şi din prize, focul ar fi ţâşnit şi l-ar fi ars şi el ar fi murit. De câte ori îi făcea baie, mama turna-n cadă un strop din ceva violet, care mirosea ciudat. Toată apa se făcea atunci mov, de parcă (aşa cum îi arătase tata odată) cineva ar fi aruncat în ea un vârf de creion chimic. În apa aia liliachie făcea baie Mircişor, în apa aia care mirosea a… subţioară, a peşte, a zarzără… nu urât, sau urât, dar plăcut. Îşi lingea câteodată dosul palmei şi mirosea apoi pielea pe care se usca saliva. Îi plăcea mirosul ei acru şi cumva ruşinos. Îi plăcea să-şi pună degetul pe fund şi să-l miroasă apoi. Nu trebuia să spună asta la nimeni, bineînţeles, toţi îl îndemnau să miroasă câte-o floricică, dar nu benzină, rufe mudare sau după ce ducea mâna la cocoşel. Unele mirosuri, chiar dacă foarte plăcute, îi erau interzise cu desăvârşire. La fel, mama nu-i dăduse voie să se joace, în cadă, un joc ce i se păruse foarte interesant (şi pe care-l continuase pe ascuns multă vreme): într-o stare de visare şi uitare de sine, îşi rula pielea de pe cocoşel înăuntru, până ce ţumburuşul îi ajungea mic cât un buric, şi-apoi îşi trăgea pe deasupra pielea de peste ouşoare, lăbărţată de fierbinţeala apei. Nu mai avea nimic atunci între picioare, era neted ca o păpuşă, în afară de o uşoară umflătură pe care şi-o contempla mulţumit de aşa ispravă. Mama-l certase foarte aspru când îi arătase, crezând c-o va bucura şi pe ea, cum îi dispăruse puţulica. La fel avea să-i spună, de-a lungul întregii copilării, toate porcăriile, bancurile şi cântecelele cu prostii pe care-avea să le audă de la alţi copii, sperând mereu că-i vor

plăcea şi ei şi trăgând de fiecare dată ponoasele. Era de neînţeles de ce părinţii îi încurajau unele plăceri şi-i interziceau altele, la fel de interesante. Niciodată nu-i explicau, mereu ţipau la el: n-ai voie să te sui pe masă, n-ai voie să-ţi pui nisip în cap, n-ai voie să lingi geamul, n-ai voie aia, n-ai voie ailaltă… Se forma astfel o graniţă ciudată între lucruri, întărită zi de zi prin ţipete şi cicăleli, deşi copilu-ncerca mereu să amestece iarăşi lumile, căci nu putea pricepe legile despotice cărora le era supus. Pentru el, toate bucuriile erau la fel: o cârpă de şters pe jos, acrită şi jegoasă, mirosea la fel de interesant ca o garoafă. Un „cacamuc“ scos din nas, în parte limpede, în parte uscat, era demn de a fi arătat, în structura lui inedită, ca oricare dintre bibelourile de pe tişlaifăr. În mare secret, băieţelul continuase să se bucure de toate feţele lumii lui, ignorând încăpăţânat linia roşie dintre ele, care de altfel ar fi putut fi trasă, credea el, şi altfel, oricum, între lucruri şi fapte. Îşi putea-nchipui şi că graniţa e chiar acolo unde o trăseseră (şi-o întăreau în fiecare clipă) părinţii, dar că toate ar fi fost invers: că i-ar fi zâmbit aprobator văzându-l că face pipi pe preşuri şi l-ar fi certat şi chiar bătut dacă stătea cuminte la masă… De-asta, poate, îl atrăgea atât de mult, mai mult decât chiuveta şi cada, closetul de porţelan cu colac şi capac de lemn din camera de baie.

Acolo făceau părinţii lui caca şi pipi, aşa cum el făcea la oală. Uneori, mama-l punea şi pe el pe colac, dar îl ţinea, pentru că era prea larg pentru funduleţul lui. Atunci îşi dădea drumul. Era foarte plăcut să faci pipi. Îl simţeai fierbinte prin cocoşel şi, dacă te uitai în jos, între picioare, îl vedeai cum curge cu putere, gălbui şi sclipitor, în apa de pe fundul bolului de faianţă. Să faci caca nu era aşa de bine pe closet, căci picioarele îţi amorţeau şi, chiar dacă te ţinea mama, ţi-era mereu frică să nu te scape şi să te duci pe canal. S-ar fi dus atunci prin multe ţevi întortocheate, alături de alţi copii căzuţi în closete, pân-ar fi ajuns într-o mare de caca şi pipi, unde ar fi rămas multă, multă vreme. În plus, de câte ori un caca-i ieşea din fund, cădea pleoscăind în apă, şi apa-l stropea pe fese şi ouşoare, ceea ce nu-i plăcea deloc. Mama rupea apoi un ziar şi-l ştergea la fund, şi nici asta nu-i plăcea, pentru că hârtia aspră şi plină de cerneală tipografică îi rănea mereu funduleţul. Dar toată lumea se ştergea cu ziare, era mai bine decât să te

ştergi cu palma şi să dai apoi pe pereţi, ca ţiganii. Aşa că Mircişor prefera oala mare şi pântecoasă pe care-l puneau de obicei.

De foarte curând ştia că mama n-are cocoşel. Când era mic, crezuse că şi mama, şi tata au. Acum ştia că numai tata, deşi nu i-l văzuse niciodată cu adevărat, ci doar observase că în chiloţi are ceva umflat, că doar tata, vara (şi-n Floreasca era vară tot timpul), stătea doar în chiloţii lui de pânză albă, lungi până la genunchi. Pe mama n-o vedea-n chiloţi — şi când o văzuse complet despuiată, -n Silistra, fusese prea mic ca să-şi dea seama —, dar *ştia* că n-are cocoşel, fiindcă… Avea-n schimb ţâţe, pe când tata n-avea. De-acolo-i dăduse lui să sugă când fusese doar un bebeluş. Mama nu se mai dezbrăca de tot în faţa lui, dar îşi punea şi-şi scotea sutienele de faţă cu el, fără să-i dea vreo atenţie, dându-i peste mână doar dacă el, amuzat de areolele neobişnuit de largi din jurul sfârcurilor, încerca să le atingă cu degetele. Atunci femeia se-ntorcea cu spatele, ceea ce era la fel de desfătător, căci pe spinarea plină de aluniţe i se vedeau vertebrele, ca un şir de alte ţâţici mici şi albe. Mama făcea şi ea pipi, dar nu printr-un viermişor ca al lui, ci prin păsărică. Fetiţele aveau păsărici, şi când se făceau mari ajungeau femei. Femeile aveau tot păsărici. Asta nu trebuia să ştie nimeni, era cel mai mare secret.

În general, îşi dăduse băieţelul seama cu mirare, partea de sus a trupului era bună, iar partea de jos era rea. Sus avea perişorul, care era plin de bucle şi pe care mama i-l împletea uneori şi-n codiţe, ochii cu care vedea, urechile cu care auzea… Când era mic, credea că dacă-nchidea ochii nu mai putea să-l vadă nimeni. Acum ştia că nu-i aşa. Lucrurile şi oamenii nu dispăreau când nu le mai vedea, erau tot acolo, deşi nu-şi putea închipui cum erau, dacă nu mai aveau formă, culoare, tărie sau pufoşenie. Cum erau când el închidea ochii? Nişte mogâldeţe, poate, ceva de care-i era frică. Ochişorii lui luminau lumea, poate de-asta toţi vorbeau atât de frumos despre ochi. Dar şi gura avea un nume bun, deşi mai puţin decât ochii. Pentru că, dacă din ochi curgeau lăcrimioare, nimeni nu ţipa, nimeni nu se îngreţoşa, ba chiar mama i le pupa câteodată, dar era poate singurul lucru care-i ieşea din trup şi nu era scârbos. Guriţa era frumoasă, toată lumea spunea, numai că să scuipi nu era frumos. Scuipatul era ceva foarte scârbos, cu toate că toată lumea avea scuipat în gură. Şi să-ţi curgă mucii era scârbos. Nu trebuia să-i

lingi cu limba sau să-i ştergi pe mânecă. Aveai batistuţă, care mirosea a cald şi-a cărbuni, de la călcat. Dar, în afară de astea, capul, mâinile, pieptişorul şi burtica erau bune şi frumoase. De la buric în jos însă, începea ce era cu adevărat scârbos şi ruşinos: cocoşelul, ouşoarele, fundul mai ales. Erau nişte găuri acolo pe unde ieşeau pipiul şi caca, de-asta era ruşine să le arăţi. Şi tot de-asta baia era cumva altfel decât restul casei, de parcă ar fi fost fundul ei. Şi ea avea găuri prin care ieşea afară murdăria de pe mâini, de pe trup, ca şi caca şi pipiul celor ce stăteau în casă. Cele trei vase de porţelan alb erau păstrate însă foarte curate de mama, care le spăla mereu, cum îl spăla şi pe el, de altfel, pe la fund.

Baia lor avea două uşi. Una dădea spre camera părinţilor, ocupată aproape în întregime de un pat cu lenjeria îngălbenită şi în mare dezordine aproape întotdeauna, căci Mircişor se-nfăşura mereu în cearşafuri, le smulgea de pe saltea, le boţea sub el, sărea-n pat peste perne şi pături… În partea cealaltă era fereastra: de pe pat ajungeai uşor la pervaz, de unde puteai coborî, dacă geamul era deschis, direct în străduţa însorită şi tăcută, plină de tufe de forsythia galbene orbitor şi de garduri vii, şi mai ales acoperită de cel mai intens şi mai adânc cer de vară pe care ţi-l puteai închipui. Copilul nu ştia pe atunci că în Floreasca era vară întotdeauna, vară cu dimineţi îngheţate, vesele şi strălucitoare, cu amieze spectrale şi-ncremenite sub un soare unanim, şi cu seri trandafirii, pentru că întregul cartier fusese acoperit, încă din anii ’50, cu o mare emisferă de sticlă. Fusese una dintre condiţiile pe care aliaţii le puseseră când cedaseră Rusiei ţările din Est: veţi distruge totul acolo, dar măcar păstraţi câteva insule care să amintească, peste decenii, că aţi fost odată parte din graţia şi farmecul lumii libere. Astfel de cupole, risipite pe harta Estului, din RDG până-n Bulgaria şi-n ţările baltice, au putut fi văzute, ca nişte gămălii de bold scânteietoare, din cosmos de către primii astronauţi, care-au raportat uimiţi că, deşi americanii acoperiseră absolut la-ntâmplare cartiere vechi şi nostalgice presărate de la Rin până la Volga, în oraşele năruite de diviziile germane mergând spre est, apoi de cele ruseşti, înaintând spre vest, şi-n fine de escadrele anglo-americane trimiţând de sus covoare de bombe, cupolele arzătoare formau literele, perfect vizibile de pe orbită, ale cuvântului

ORBITOR

Clopotul de sticlă de peste Floreasca era punctul de pe „i“, fapt pe care Securitatea română, când a avut acces la documente, l-a comentat în fel şi chip, interpretându-l teosofic, antroposofic, psihanalitic, geostrategic şi militar şi lăsând până la urmă chestiunea într-un dosar închis, să-şi mai bată şi alţii capul cu ea. Fapt e că acolo, pe pervaz, cu piciorușele atârnând în afară pe zidul zgrunţuros al vilei, copilul stătea ore-n şir, răsfoind paginile încălzite de soare ale cărţii despre Saltan, cu vântul parfumat, încărcat de polen, jucându-i-se-n perişorul moale, arămiu şi-ncins în lumina strălucitoare. Vizavi era o altă vilă, scundă şi galbenă, în susul străzii erau nişte vechi răcitoare verzi, aruncate de cine ştie cine, apoi venea gardul de sârmă al unui liceu. Mai departe era groapa ţiganilor. În josul străzii, pe care nu treceau maşini aproape niciodată, erau, la capătul lumii locuite, alimentara şi centrul de pâine. Dacă mergeai şi mai încolo, unde nu mai puteai respira decât ţinut de mânuţă de mama, ca şi când schimburile de gaze s-ar fi făcut acolo, între palmele strâns lipite, prin liniile vieţii, ale destinului şi-ale şansei încâlcite unele-n altele, găseai, după câteva-ntortocheri pe străduţe identice cu a lor, dispensarul, cu umbra sa îngheţată, cu cabinetele lui din care se auzea mereu câte-un orăcăit de bebeluş. Mircişor simţise cum, înaintând tot mai mult, în toate direcţiile, în lume, o umfla cu paşii săi, îi dădea volum, consistenţă şi siguranţă, ca şi când lumea ar fi fost la-nceput zbârcită, cu pereţii lipiţi unii de alţii, ca o mănuşă de cauciuc în care trebuia să sufli cu putere ca să vezi cum se desface fiecare deget din mugurul său zgârcit şi lipicios. La-nceput umflase casa, apoi pornise să destindă şi să netezească, în stea, locurile nenăscute încă din jurul ei. Fără-ndoială că dispensarul sau alimentara, sau liceul, sau groapa ţiganilor nu avuseseră cu adevărat realitate până nu ajunsese el acolo, să le vadă, să le simtă mirosul, să le pipăie, să le *construiască*-ntr-un fel. Copilul se simţea-nspăimântat când se gândea că sunt încă lucruri chircite, ca nişte noduri întunecate, care-l aşteaptă pe el să le desfacă în toată lărgimea volumelor lor. Fiecare lume avea-n mijlocul ei câte-un băieţel, ca s-o lumineze treptat, tot mai departe, cu cât băieţelul se face mai mare. Dar erau şi lumi întunecate, pline de mogâldeţe de beznă moale, căci în ele nu se

născuse încă nici un băieţel. Şi iar se-ntorcea Mircişor la întrebarea cu care-i tot bătea la cap pe părinţi: cum sunt lucrurile când nu le vede nimeni?

Cealaltă uşă a sălii de baie dădea spre camera lui, o odaie îngustă şi fără nici o fereastră. De va fi avut vreuna, Mircea n-avea să-şi aducă niciodată aminte de ea, cum îşi amintea de zidurile zugrăvite cu rolul — ciupercuţe căcănii —, de pătuţul lui cu cearşafuri cenuşii de parc-ar fi fost o singură mare foaie de funingine întinsă pe salteaua mirosind a pipi şi de becul foarte slab atârnat în tavan, neacoperit nici măcar cu ziarul vechi şi pe jumătate ars din cealaltă cameră. De la pătuţ la perete rămânea un spaţiu cât să-ncapă un preş, pe care se juca de obicei, în schimb tavanul era nemaipomenit de sus, întins poate pe ambele etaje ale vilei. În afară de pat, în cameră mai era doar o ladă mare, de fapt o fostă servantă dintr-o garnitură desperecheată de mobilă de sufragerie, plină cu jucării. Copilul n-avea să uite niciodată prima, chiar prima seară în care ajunsese în casa cea nouă, tocmai din cauza potopului de jucării cu care se alesese atunci pe neaşteptate. Părinţii făcuseră schimb de locuinţă cu o familie care avusese o fetiţă, şi care-i lăsaseră noului stăpân al camerei un sac întreg de jucării, cele mai multe vechi şi stricate, soioase, ciudate… Fusese o seară de taină, magică: la lumina cafenie venită de foarte, foarte sus, mama şi tata îmbătrâniseră brusc, aveau cearcăne negre sub ochi, iar nasurile le lăsau o umbră ascuţită pe buze şi bărbie. Ochii şi dinţii le luceau slab, cuvintele le ieşeau din gură pâsloase, şoptite, şi se risipeau imediat prin colţurile negre ca smoala ale odăii. Tata ţinea sacu-n picioare, iar mama scotea din el, unul câte unul, idolii aceia de spaimă şi întuneric. Cele mai multe păpuşi erau de cârpă (la lumina zilei aveau să se dovedească impregnate de jeg), dezbrăcate de rochiţe şi cu capete hâde, ciobite, de carton ghipsat. Unele aveau ochi care se închideau dacă le lăsai pe spate, când spuneau şi „mama“, sau or fi spus vreodată, pentru că acum ochii lor erau daţi peste cap şi-şi arătau albeaţa ca din ochii orbilor, iar sunetul pe care-l scotea mecanismul din piept părea mai curând un ţipăt de durere, o cerere disperată de ajutor. Ce fetiţă o fi fost aia care-şi chinuise păpuşile în aşa hal? Pe faţa celor cu capete de cârpă şi păr de aţă-ncâlcită desenase cu creion chimic nişte rânjete care-ţi făceau părul măciucă. Ochii lor albaştri, vopsiţi în fabrică, fuseseră mâzgăliţi pe deasupra, furios, cu acelaşi vârf liliachiu. Vreo doi urşi nenorociţi de pluş îşi

arătau paiele dinăuntru prin mai multe răni decât putea avea un soldat căzut în război. Unul nu mai avea picioare, altul era legat strâns de lăbuţele din faţă cu un cablu grosolan de plastic. Pe rând, ieşeau din sac broaşte de tablă desfăcute, întâi carcasele cu ochi bulbucaţi, apoi mecanismul, ca nişte trăsurele pline de roţi dinţate, căluţi cu coama smulsă, picioare şi capete desperecheate, piese de ARCO: dreptunghiuri roşii şi albastre, un con verde, triunghiuri de lemn nevopsit… Apoi, bucăţele din Albă-ca-Zăpada: o parte din braţ cu un sfert de buchet de flori, un fragment total neidentificabil, parcă un genunchi şi un cap de pasăre, faţa tembelă a unui pitic… Încă o păpuşă mâzgălită pe toată faţa şi, în sfârşit, arătarea pe care tatăl lui o numise, de cum o scosese din sac, Ciacanica, un nume caraghios, dar care-i dădea fiori lui Mircişor. Era ca un fel de clovn, cu ochi mari şi trişti, înstelaţi, dar în schimb cu o gură roşie întinsă de la o ureche la alta, ca o rană în care s-ar vedea carnea vie. Spre deosebire de celelalte, păpuşa asta era băiat, şi purta pe ea o cămaşă şi-un pantalon dintr-un material mătăsos, cu flori, păstrat ciudat de bine faţă de starea celorlalte păpuşi. Pe faţa lui Ciacanica nu se vedea, la fel, nici o urmă de creion. Păpuşa era foarte moale, n-avea decât o urmă de umplutură, în schimb în piept simţeai la pipăit un dreptunghi foarte bine delimitat. După mai multe dibuiri, tata-l strânsese-ntre degete şi, deodată clovnul făcuse o plecăciune! Dar trebuia să ai degete puternice pentru asta, Mircişor nu reuşise niciodată, oricât l-ar fi strâns de piept. După câteva zile, intrigat, îi scosese hainele înflorate şi-i dezvelise trupul slăbănog, de pânză albă, ce se simţea ca apretată la pipăit. Atunci văzu că fata cea zăludă nu-l lăsase nici pe el în pace. Îi făcuse-ntre picioare, cu o furie evidentă, o gaură ruptă, franjurată, o înţepătură de foarfecă sau de creion. Rana aceea îl impresionă atât de tare, încât simţi cum i se strâng, cu o durere violentă, ouşoarele proprii, ca şi când pe ele le-ar fi înţepat fata aceea rea. La sfârşit, când tot preşul era plin de jucării într-un morman diform de table şi cârpe, mama-şi mai băgase o dată mâna până la umăr în sac şi scosese de pe fundul lui, ţinându-l de-un picior, un păianjen negru ca antracitul, mare cât o farfurioară, cu labele răşchirate. Pe spate avea câteva puncte roşii, ca de foc. Îl aruncă repede, scăpând şi sacul, într-un colţ al camerei, unde se topi în umbră. Plecase apoi cine ştie unde, căci băiatul n-avea să-l mai vadă niciodată. Atunci se speriase rău, încât

trebuiseră să-l treacă din braţe-n braţe ca să-l potolească din urlete. Degeaba încercaseră să-l culce în pătuţul lui: niciodată, cât stătuseră în vila din Floreasca, nu dormise în camera lui, ci doar în patul părinţilor, între ei. Dacă voiau să-l silească să doarmă-n odaia cu păpuşile (o dată l-au şi-ncuiat acolo), urla până se-nvineţea, până aduna la uşă toţi vecinii, până venea miliţia, chemată de cine ştie cine. Aşa că, după ce că apartamentul era atât de mic, o cameră rămânea şi nefolosită. Ziua doar, cu uşa larg deschisă, Mircişor se mai juca acolo câteodată, făcând case din piesele de ARCO pe preşul multicolor. Mai făcea, din bucăţelele alea ciudat decupate — şi pe spate cu un model de floricele — şi veşnicul tablou al *Albei-ca-Zăpada*, pe care după o vreme ajunsese să-l facă şi pe dos, doar după forma pieselor, fără să se mai ia după desen. Dar păpuşile rămăseseră închise în ladă pentru totdeauna. Când era foarte linişte, le auzea şuşotind şi mârâind acolo, şi-atunci fugea repede la bucătărie, în braţele mamei, a cărei transpiraţie, de la aburul gros al oalelor ce tot fierbeau pe maşina de gătit, avea miros de ceapă şi de bulion.

Ai lui încercaseră din răsputeri să facă odaia lui Mircişor locuibilă, dar ea, orice-ar fi făcut ei, arăta tot ca un dulap strâmt şi absurd de înalt. Într-o zi chemaseră doi zugravi, doi puştani de vreo şaptesprezece–optsprezece ani, ca să tragă o vopsea nouă, mai luminoasă peste pereţii-ăia de cenuşă, dar totul se termină cu o catastrofă, căci băieţii-n salopete pline de var şi cu băşti îndesate până la sprâncene se dovediseră nişte ageamii fără speranţă. Copilul se uita cu mare bucurie cum zugravii goleau încăperea, cum patul în care nu dormise niciodată şi lada cu păpuşi dispăruseră, ca şi preşul de pe jos, cum ziare vechi se-ntindeau acum pe toată podeaua. Intrase-n camera complet goală şi-i ascultase vuietul adânc. Era acum şi mai sinistră. Pe pereţi se vedeau urmele unor mobile de mult dispărute, ale unor tablouri care cândva fuseseră agăţate sus, mai sus decât putea ajunge cel mai înalt om, în hornul acela ce suia spre cer. A doua zi, băieţii aduseseră pompa şi varul şi stropiseră pereţii cu un strat umed, gălbui, care mirosea a crud. Se suiseră pe o scară cu două pante, în formă de A, şi începuseră să tragă pe perete cu rolul de cauciuc pe care ieşeau în relief un fel de ciupercuţe. Rolul fusese muiat în vopsea, astfel că modelul se repeta pe pereţi de sus până jos, aceeaşi şi-aceeaşi alternare de două ciupercuţe, una mai mare şi una mai

mică, şi o singură ciupercă mare, ieşind din iarba desenată şi ea stângaci. Le făcuseră pe toate maro, un maro-nchis, posomorât, de parcă un strat gros de igrasie ar fi cuprins pereţii. Ziarele de pe jos ajunseseră atât de murdare, că nici nu li se mai vedeau scrisul şi pozele de-atâtea urme de tălpi pline de var. Zugravii glumeau cu băieţelul, cântau în gura mare cântece populare din cele ce se dădeau atunci la radio şi până la urmă îşi dăduseră de tot în petec. Unul dintre ei, în vârful scării, începuse să meargă cu ea, ca pe catalige, de-a lungul pereţilor, balansându-şi găleata cu vopsea şi prefăcându-se că se prăbuşeşte. Era ca un om uriaş, cu capul înfundat în tavan. Băiatul se ferea, râzând în hohote, din calea picioarelor lui gigantice, care târau cu ele ziarele de pe duşumea, se uita-n sus până i se-nţepenea ceafa, apăsa cu piciorul pe furtunul de cauciuc al pompei… Toţi se distrau grozav. Odaia era aproape gata, nu mai trebuiau decât să tragă dunga, foarte sus, la o palmă de tavan. Pentru dungă, tata alesese, cum era moda pe-atunci, sângele. La câţiva ani, nu se ştie cum şi de unde pornită, venea câte-o idee nouă despre cum ar trebui să arate zugrăveala unei case. Ba se punea în var mica pisată, ca să sclipească apoi pe pereţi, ba se trăgea dunga nu pe pereţi, ci pe tavan, ca un brâu de jur-împrejur, şi-apoi se pictau pe friza aceea fructe, flori sau animale ca-n caietele şcolarilor mici, ba atârnau din tavan mulţimi de ţurţuri de ghips, ca-n peşteri. Anul acela se răspândise-n Floreasca moda dungii de sânge. Dunga asta, care se presupunea că avea să apere odăile şi pe cei din ele de toate nenorocirile, se trăgea în ultima zi de zugrăvit, cu o ceremonie specială. Mai întâi, era aleasă „vopseaua". De obicei, sângele era de găină. Nu era nevoie, pentru toată casa, de mai mult de două-trei găini, din ale căror gâturi retezate sângele se scurgea-ntr-un pahar de sticlă. Dar cei mai cu dare de mână foloseau sângele de oaie sau de porc, mai gros şi mai întunecat, cu o mai mare putere de vindecare. Nu puţini plăteau din greu pentru o ceşcuţă de sânge de elefant, de focă sau de tigru de la circ, căci se zvonea că o mare binecuvântare cobora asupra casei astfel împodobite. Bietele animale ajunseseră placide şi anemice. La Circul de Stat şi la Grădina Zoologică se luaseră măsuri, se făcuseră şedinţe de partid în care îngrijitorii-şi făcuseră o autocritică principială, dar corupţia nu putuse fi stăvilită. Căci unul, se zicea, îşi trăsese dungile cu sânge de delfin şi după trei săptămâni câştigase un Wartburg la loz în plic, altul se

vindecase de cancer la oase în anul în care trăsese dunga cu sânge de girafă, altul fusese numit gestionar la aprozar în urma folosirii sângelui de rinocer. Bineînţeles, apăruseră escrocii care-ţi vindeau, la talcioc, sticluţe învelite-n ziar, cu sânge de balaur, de inorog, de vasilisc, de te miri ce alte lighioane, şi găsiseră şi cumpărători pentru ele. Nu era greu să-ţi dai seama cât de insistent se şoptea pe la cozi că, prin ministere, pe la Gospodăria de Partid, prin clădirea Comitetului Central şi chiar la Casa Scânteii dunga se trăgea doar cu sânge de om, proaspăt recoltat de la donatorii care primeau apoi şi o masă gratuită. Nu degeaba vedeai prin oraş afişe care-ndemnau lumea să meargă la centrele de recoltare… Dar omul simplu nu-şi bătea capul cu aşa ceva. Să fie la ei acolo. El chema zugravii care, la sfârşitul trebii lor, se suiau pe scară, întindeau o sfoară muiată-n var, o ciupeau ca să lase o urmă dreaptă pe perete şi apoi, cu un metru de lemn şi-o pensulă, trasau, cu sânge aprins, dunga cea păzitoare de rele. În acest timp sosea preotul, însoţit de ţârcovnic şi de o şleahtă de cerşetori. În veşmintele sale cele mai sfinte, cu patrafirul cusut cu aur şi mărgăritare, preotul cădelniţa şi cânta, apoi deschidea marea carte ferecată-n argint, cu opale dulci la colţuri, la fila unde se vorbea despre nenorocirile abătute asupra Egipetului pe vremea lui Moise, când Domnul îi împietrise inima lui Faraon, ca să nu lase poporul lui Israel să plece-n pustie. Ultima şi cea mai cumplită plagă, după valurile de lăcuste, broaşte, păduchi şi muşte câineşti, după întunecarea soarelui şi prefacerea apelor în sânge, fusese pieirea celor dintâi născuţi ai egipţienilor, de la întâiul născut al măgăriţei din iesle până la întâiul născut al lui Faraon. Dar nimeni nu murise dintre fiii poporului sfânt: „În ziua a zecea a acestei luni, fiecare om să ia un miel pentru familia lui, un miel pentru fiecare casă… Să ia din sângele lui şi să ungă amândoi stâlpii uşii şi pragul de sus al caselor unde îl vor mânca… Sângele va fi pentru voi ca un semn pe casele unde veţi fi. Eu voi vedea sângele şi voi trece pe lângă voi, aşa că nu vă va nimici nici o nenorocire atunci când voi lovi ţara Egipetului.“

Fireşte, la ei acasă nici nu putea fi vorba de popă, nu-l primeau ei nici când venea cu botezul. Tatăl băiatului îi ura pe popi, spunea că toţi sunt nişte paraziţi. Aşa că zugravii trebuiseră să se mulţumească doar cu Mircişor ca martor al strădaniei, dar mai ales al hârjoanei lor descreierate. Căci abia venise unul dintre ei cu borcanul de „vopsea“ de la bucătărie

(unde în oale fierbeau găinile donatoare), că celălalt, cocoţat în vârful scării, îşi şi-ncepuse seria de giumbuşlucuri. Jongla cu pensula, o arunca pe la spate şi-o prindea iarăşi, străbătea camera, cutremurând-o cu paşii lui enormi, se scălâmbăia la copil în toate felurile. După ce a-nşfăcat borcanul de la celălalt, zugravul s-a prefăcut, uitându-se fioros, că bea din pocalul ţinut cu amândouă mâinile… Atunci s-a petrecut dezastrul: puştiul s-a dezechilibrat deodată, s-a sucit disperat ca să nu se prăbuşească cu scara cea dublă şi, pe când borcanul, căzându-i din mâini, s-a izbit violent de uşă, plesnind în mii de cioburi şi-mproşcând sânge pretutindeni, scara s-a înclinat pe-o parte şi-a rămas proptită într-un perete, cu zugravul înspăimântat agăţat de ea. Zgomotul fusese ca de sfârşit de lume. Mama venise în goană de la bucătărie şi-ncepuse să ţipe şi ea, văzând sângele-ăla împrăştiat pe uşă, pe jos şi pe pereţi, şi pe copilul ei lipit de un zid, alb ca varul, ud şi el de sânge de sus până jos.

Atunci văzuse Mircea moaţele mamei — căci tocmai se usca la căldura aragazului — înfoindu-se ca o-ncâlceală furioasă de şerpi. Urlase la zugravi să se care din casa ei şi să nu-i mai vadă vreodată, apoi se aruncase asupra copilului, îl luase-n braţe şi-l vârâse direct în cadă, înnebunită ca nu cumva să-l vadă tăiat de cioburi, pusese duşul pe el şi spălase tot sângele ăla, care se ducea acum pe canal, gâlgâind, ca să însufleţească, îşi închipuia el, cine ştie ce fiinţe de dedesubt, care aşteptau răbdătoare izvorul de viaţă. Căci viaţa trupului era în sânge. Adânc în pământ se aflau poate ficaţi şi rinichi, straturi de grăsime şi măduve ale spinării care, de câte ori un copil se tăia la deget, îi sugeau avid sângele scurs prin vinele ţevilor de canalizare. Şi-atunci făpturi înfricoşătoare deschideau pleoapele în întuneric. Despuiat de hainele ude, trupuşorul lui n-avea decât o singură rană, la încheietura mâinii stângi, a cărei cicatrice avea s-o poarte toată viaţa. Semiluna de ţesut cicatrizat avea să-i fie chiar de folos, căci numai gândindu-se la ea, localizând-o cu mintea, de parcă n-ar fi fost o rană reală, pe pielea mâinii, ci una de cristal sclipitor între două circumvoluţii, copilul afla care e mâna lui stângă, care e direcţia stângă în lumea ce i se învârtise până atunci, simetrică,-n jur. Mai târziu avea să fie convins că, dacă n-ar fi avut acel semn de aducere-aminte, pur şi simplu diferenţa dintre dreapta şi stânga n-ar fi existat, şi el şi-ar fi putut pune mănuşa stângă pe mâna dreaptă,

pantoful drept în piciorul stâng şi, când ar fi-ntins degetul mâinii drepte spre oglindă, ca să-l atingă pe cel al geamănului său (între vârfuri rămânea mereu o sinapsă minusculă în care se vărsau veziculele pline cu neurotransmiţători), joacă pe care-o relua mereu şi mereu — de multe ori se săruta în oglindă sau îşi lipea tot trupul gol, când ieşea din cadă, de trupul geamănului din adânc —, ar fi întâlnit, dincolo de sticla-ngheţată, tot degetul arătător al mâinii drepte. Într-un fel, rana sa inventase asimetria trupuşorului său şi a lumii.

Petele de sânge din camera copilului nu putuseră fi, însă, şterse. Se-ntindeau, ca nişte hărţi visătoare, pe uşă, şi ca nişte insule tot mai izolate pe cei doi pereţi din preajmă. Câte orori se adunaseră-n locul acela blestemat! Păpuşile gemând şi oftând în lada lor, zugrăveala mucegăită, ca de cavou, sângele, apoi, lăbărţat stacojiu peste ea… Era ca şi când odaia aceea ar fi căpătat tot mai mult o viaţă a ei, umflată la umbră, hrănită din putregaiul şi piatra de sulf a cine ştie cărei alte lumi. Dormind între părinţii lui, în camera luminoasă chiar şi noaptea — căci trupurile părinţilor radiau slab, liniştitor, răsfrângându-şi aurele peste copil ca două delicate plăpumioare —, Mircişor călătorea adesea în camera cealaltă. Se scula din pat, păşea peste trupul mamei, care dormea spre peretele sălii de baie, deschidea uşa băii şi lipăia cu tălpiţele goale pe mozaicul dintre cele trei boluri de faianţă, inegale şi aşezate la-nălţimi diferite. Când închidea uşa după el, se făcea întuneric total. Se aşeza pe capacul closetului şi rămânea nemişcat minute, ore, eternităţi în şir, în bezna totală. Era atât de dulce să te dizolvi în beznă! Să fii bezna, fără de margini, fără de amintiri, beznă înăuntru şi în afară. Atunci simţeai cât de accidentală, de inutilă, de improvizată era lumea, unde orice lucru, orice istorie, orice formă şi orice gând ar fi putut fi şi altfel, sau ar fi putut să nu fie. În acele clipe din vis copilul iubea întunericul total şi aseptic, atât de curat în sămânţa lui că, de fapt, nu putea fi deosebit de lumina totală, orbitoare, a fiinţei. Căci aici ochiul, organul care ne vorbeşte despre lumină trivializând-o-n limba grosieră a senzaţiilor, era cu desăvârşire exclus. Nu de *acea* lumină era vorba, şi nu de *acel* întuneric. Ci de bezna orbitoare, de lumina adâncă a celor cu cecitate psihică, cei ce nu-şi pot imagina cum este văzul. Sau de felul în care un mort percepe lumina şi bezna. Sau o piatră, sau un nenăscut. Băieţelul se scălda-n întuneric, îl lăsa

să-i curgă înăuntrul şi-n afara trupului, vieţii, minţii, destinului său. Foarte târziu se smulgea din starea aceea de plăcere nelimitată şi-şi continua călătoria. Deschidea uşa opusă şi se afla pe coridor, călcând pe preşul moale de cârpe, acum golite de culoare. Tăios şi oblic, pe un perete, cădea lumina de lună. Deschidea uşa camerei lui şi rămânea în prag, cu ochii larg deschişi, pregătit să înfrunte intolerabilul.

Ce se-ntâmplă? Ce *Dumnezeu* se întâmplă? Patruzeci de mii de morţi la Timişoara? Tancuri? Arme automate contra demonstranţilor? Consiliul Popular din centru distrus cu lovituri de tun? Generali trimişi să radă oraşul de pe faţa pământului? Vecinii nu se mai ascund, Europa Liberă se aude prin toate zidurile. E o voce alertată, exaltată, de parcă ar comenta un meci de fotbal. Dacă ieşi, în aer e miros de praf de puşcă, de testicule de vier. Patruzeci de mii de morţi! Sânge risipit în zăpadă. Lovitura năprasnică a obuzelor de tanc în ziduri. Vitrine făcute ţăndări. Tineri strigând şi cântând, aruncându-şi braţele spre cer. Apoi căzând seceraţi de mitraliere, striviţi de şenile. Supravieţuitorii fug, târând un picior sfârtecat, bâjbâind cu ochii însângeraţi, ţipând „mamă“! O fată tânără înaintează cu o floare-n mână spre o fortăreaţă pe şenile. Capacul se ridică, un tanchist aproape adolescent scoate capul şi-i urlă: „Pleacă! Dă-te la o parte!“ Sare de pe turelă şi-o îmbrânceşte din calea coloanei neiertătoare de blindate (la sfârşitul filmului se vor căsători…).

„O, inimă, ce-nseamnă mări de sânge?“ Ce-i pentru mine Timişoara, ce am eu cu toate astea? N-am înţeles niciodată ce-i cu mâzgăleala asta obscenă pe un perete, numită istorie. Legi, revoluţii, războaie, campanii. Dar o singură literă din manuscrisul meu e mai reală decât toate astea. Pasărea ce zboară peste câmpul de luptă nu ştie ce-nseamnă Stalingrad. Păduchele de pe trupul soldatului ignoră durerea atroce a glontelui din intestine. Trăim sub ţărâna grea a mileniilor, scânteiem o clipă în bezna veşnică, nepriviţi de nimeni, neştiuţi de nimeni. Un milion de oameni rupţi în bucăţi, gazaţi şi carbonizaţi într-o singură bătălie: în sătucurile din Ceylon nu s-a auzit despre ei. Peste-un secol, nimeni n-o să mai ştie nimic şi, chiar dac-or să ştie, tinerii vor spune: nu e problema noastră. Noi privim către viitor. Peste toată suferinţa din lume au ars mereu aceleaşi impasibile stele.

Nu pot simţi durerea de dinţi a altuia, nici dragostea lui, nici plictisul lui. Sunt blocat în propria mea suferinţă. Urli în agonie, dar şi o faţă pictată, şi o sculptură pot avea aceeaşi grimasă chinuită. Suferă un cap sculptat care

urlă? E ceva *real* aici? Privind un trecător de pe stradă, un organism biologic învelit în stofă, am vrut de-atâtea ori să-i dezvelesc, într-un viol disperat, adevăratul chip, să-i jupoi de pe el aglomerările celulare: pielea feţei, ochii, craniul şi maxilarele, să-i desfac brutal emisferele cerebrale ca să găsesc acolo, eliberate de atâta carne storcită şi tremurătoare, câmpul *lui* vizual, senzaţia *lui* de vertij din cohlee, „amarul“ lui, „galbenul“ lui, amintirea primei *lui* zile de şcoală. Să le iau în palmă, ca pe nişte dropsuri străvezii, să le-ncerc ca pe hainele altuia, să văd cu centrii vederii din occiputul lui, să aud cu spiralele lui ciliate, ce răspund la frecvenţe diferite ca nişte tuburi de alamă… Să mă doară dinţii lui, să iubesc femeia lui, să-mi trec degetele prin păr cu gestul lui atât de deosebit. Să mor de moartea lui, să-mi dispară amintirea *lui* de pe pământ… Dar poate că nu voi găsi nimic din toate astea, ci doar simulacre, păpuşi care-nchid ochii şi zic „mama“, vopsele care imită chipul omenesc, personaje din vise sau din romane, atât de rotunde şi-atât de vide, emisfere de Magdeburg ţinute laolaltă de presiunea copleşitoare a minţii tale. A minţii mele care tremură din încheieturi.

Ies, în ninsoare, pe şosea. Nici măcar lumina pură a zăpezii nu salvează oraşul de aerul lui sinistru. Oamenii mor de frig în apartamente. Caloriferele sunt îngheţate bocnă şi ţevile se sparg mereu. Faţadele niciodată revopsite s-au mâncat de la ploi şi de la arşiţa verilor. Mii de blocuri identice, cu fierul balcoanelor ruginit, cu crăpături verticale, de-a lungul a zece etaje, prin care poţi să intri cu totul, cu şiruri de chiloţi puşi la uscat pe frânghii improvizate. Oamenii, în haine grele, jerpelite de atâta purtat, umblă de colo-colo, încercând să mai respire o dată, să mai mănânce o dată… Crăpelniţa lor cea de toate zilele. Merg cu mâinile-n buzunare, cu capu-n jos, fulgii sclipitori mi se-ncâlcesc în gene, îmi înţeapă ochii, îmi intră după ceafă, prefăcându-se acolo în pârâiaşe de apă-ngheţată. Ajung în staţie, la Tunari, unde aştept troleul mai bine de jumătate de oră. În timpu-ăsta văd trei patrule ale armatei, miliţiei şi gărzilor patriotice. Ţevile AKM-urilor abia aşteaptă să se-ncingă. În încărcătoarele curbe sunt strălucitoare, unsuroase cartuşe de război, cu vârfuri arămii. Ciudat, cei care mărşăluiesc, în şir indian, cu arma la umăr, par mai speriaţi decât trecătorii. „În ce gaură de şarpe o să vă ascundeţi?“ Troleul soseşte mişcându-se ca după mort în

valurile de zăpadă. Ne-nghesuim, piept în piept, în vehiculul supraîncărcat, cu feţele la un centimetru una de alta, în duhoarea de oaie udă ce se ridică din cojoacele şi şubele şi căciulile ruseşti ale oamenilor. Ne respirăm respiraţiile grele, ne simţim forma trupurilor strivite unu-ntr-altul. Maşina porneşte, ne cară greoaie prin tunelele străzilor. Oraş al cenuşii, oraş al ruinelor! Rămăşiţă a unui bombardament nuclear, desfăşurat cu-ncetinitorul în patru decenii… Şi oamenii sunt contaminaţi, le cade părul, pe piele le cresc ciuperci, ochii li se acoperă de albeaţă… Când o femeie trece cu plasele, toate capetele din troleibuz se rotesc brusc către ea. S-o fi băgat carne pe Dorobanţi? Burţile-ncep să ghiorăie şi, dac-ai putea vedea prin ţeste ca prin nişte vase rotunde de Jena, ai zări fripturi rumenite, împănate cu feliuţe de usturoi, chiftele marinate în sos gros şi picant, pe un pat de piure, şniţele cu pesmetul crocant, mustind ca în pliantele de la expoziţie. Înainte mai găseai la câte un chioşc merdenele, brânzoaice, pateuri cu ciuperci sau cu carne, să mănânce omul pe drum dacă i se face foame… gogoşi cu zahăr pudră pe deasupra… Acum nu mai e nimic. Ţi se lipesc maţele de şira spinării.

În troleibuz, mai ales când se pune-n mişcare şi vorbele pot fi acoperite de zgomot, se vorbeşte, se şuşoteşte. Necunoscuţii, bărbaţi şi femei, siliţi să se uite unii-n ochii altora şi-aproape să-şi atingă buzele unele de altele în înghesuială. Şoptesc mereu un singur cuvânt, care prinde consistenţă-n aer, ca acel nesfârşit *bitte schön, danke schön* al nemţilor ce-şi treceau unii altora cărămizile. Timişoara, Timişoara. Patruzeci de mii de morţi. Portretele şefului incendiate, cărţile lui cu coperţi roşii făcute morman, în faţa librăriilor, şi oamenii pişându-se pe ele. Steaguri tricolore din care s-a decupat stema. A rămas o gaură mare, prin care se văd soldaţii din trupele de securitate, cu scuturi albe, şi tancurile. Stema Republicii Socialiste România: cununa de spice, steaua roşie a comunismului, un peisaj cu munţi, păduri de brazi, un râu molcom, o sondă. Voievozii adunaţi toţi în jurul Tovarăşului, cu cocarda tricoloră pe piept şi topuzul în mână. El şi ea între copii, porumbei şi crengi de măr înflorite. El, cu mâna întinsă, între muncitori şi ţărani, arătându-le Calea, dându-le indicaţii preţioase. Ciocnind o cupă de Cotnari cu însuşi Ştefan cel Mare. Şi de Revelion, de la unsprezece jumate şi până la ceasul a cărui limbă zvâcnea nervos către

miezul nopţii: „Dhragi tovahrăşi şi pretini…“ Sunt mii de arestaţi la Timişoara, şopteşte o femeie cu broboadă vişinie, îi bate, îi torturează. Îi aruncă, de vii, goi şi legaţi cu sârmă ghimpată, pe maidane, în gerul de minus optişpe grade. S-au găsit sute de morţi aliniaţi într-o sală de sport, arşi cu ţigara şi cu ochii scoşi, adaugă şi un bătrânel cu faţa rumenă. Doamne, ce sălbăticie! Cine să fi făcut aşa ceva? Cine-i putea urî atât de tare pe oamenii ăia? Cum cine? Miliţienii! Securiştii! Câţi sadici sunt printre ei, aşa să trăim noi. Şi pe ta-su l-ar tăia în bucăţi. Au găsit şi-o femeie spintecată, cu copilul scos din burtă şi pus pe piept. Amândoi acoperiţi de zăpadă, congelaţi de frigul iernii. Femeia avea burta cusută cu sfoară de împachetat. Ăştia sunt monştri, nu oameni. Oraşul e total izolat, nimeni nu intră, nimeni nu iese. Ceauşescu, cică, ar vrea să stea de vorbă cu demonstranţii, să trimită vreun ministru de-al lui acolo, cum a făcut în Valea Jiului, da’ nu-l lasă Leana. Dobitoaca vrea să trimită avioane, să arunce bombe. Să nu se mai audă de Timişoara. Doamne, ce-o să mai fie şi cu noi? Tânăra obeză vrea să se-nchine, dar nu-şi poate scoate mâinile din înghesuială. Îşi face atunci cruce cu limba, aproape că mă linge pe obraz…

Troleibuzul înaintează tot mai greu, ninge năprasnic, maşinile de pe marginea drumului sunt nişte forme ovale ca mormintele, insuportabil de albe. În staţii se produc adevărate bătălii. Ca să coboare, oamenii se smucesc dintre ceilalţi, îşi rup nasturii de la cojoace, îşi pierd căciulile. Urlă şi se-mbrâncesc, încearcă să-şi croiască drum printre cei care, şi mai mulţi, şi mai disperaţi, vor să urce. Stau ciorchine pe scară, în viscol, maşina nu poate porni, oamenii strigă: „Daţi-vă jos! Daţi-vă jos!“ Dar cum să se-ndure să coboare, când au stat o oră-n staţie şi când următorul troleibuz vine tot peste-o oră? Sunt prins din toate părţile, nu mă ţin de nimic, îmi apăr doar coşul pieptului cu mâinile, să nu fie strivit ca o colivie de sârmă. Mă-nalţ cu gândul deasupra troleului, îl văd de sus înaintând ca un gândac greoi pe o şosea căreia nu i se mai văd contururile. Mă ridic şi mai sus, deasupra oraşului întins ca o lepră pe pielea răbdătoare-a pământului, străbat stratul gros de nori şi deodată mă aflu în slava cerului, scânteietor de albastru, iluminat de un soare măreţ şi efervescent. Planeta-i înfăşurată-n nori de zăpadă, nu se vede nici un petec de pământ. Mă-nalţ mereu, până ce-o văd, sferică şi cristalină, pe fondul nopţii adânci, însămânţate de stele. Foarte

aproape, luna sclipeşte stins, fantomatic. Pământul ajunge curând un fir de praf, pierdut în eterna mişcare browniană a altor fire, galaxia prinde contur, titirez de aur gazos, cu miezul închegat şi dulce, ca să se piardă şi ea în roiul ei din Sagittarius, şi roiul în superroiuri, descriind în forma intelectului nostru patternuri de fagure şi de presărare, depuneri fractalice de găinaţ luminos, de făină astrală în spaţiul cu unsprezece dimensiuni, dintre care şapte strâns înfăşurate la scara Planck. Şi ţi se revelează deodată, urcând şi mai sus pe scara gigantescă-a holonilor, lumi în lumi, lumi de lumi de lumină pulverizată, grăunţe de lumină formate din grăunţe de lumină şi formând grăunţe de lumină, clopotul inflaţional al lumii noastre, tot numai duh sfânt şi vânt înfocat, plăsmuit cu singurul scop de a mă naşte pe mine, la capătul a cincisprezece miliarde de ani de explozie uluitor de fin controlată. Căci eu sunt treapta a doua a lumii ce mă are în centru, sunt explozie în explozie, expansiune ovariană în expansiunea cosmică întinsă ca o rochie-nflorată-mprejur. Curând mă înalţ şi mai sus. Ţin acum clopoţelul, cu buza lui răsfrântă, în eternă expansiune, în palma mea dreaptă. Mă joc cu el, îl fac să sune proaspăt şi cristalin: „cling!“ În jurul lui, ca-ntr-o mare plină de meduze, sunt alte clopote, bilioane, luminându-mi faţa şi pieptul. Mă dizolv apoi într-o linişte de aur, dispar în ţesătura spaţiului, a timpului şi-a minţii mele, în branele şi stringurile eternităţii.

Tresar când zecile de călători încep să zbiere toţi deodată. Troleul s-a zguduit brusc, pe acoperiş s-a auzit o izbitură puternică, vehiculul s-a înţepenit şi refuză să mai plece. „Băăăăăăăăă!“, strigă cineva ca nebunul, „ce faci, ne laşi în drum? Să-ţi dea Dumnezeu trei maşini frumoase la poartă: salvarea, morga şi pompierii!“ Şoferul a coborât, se-njură şi se-mbrânceşte cu oamenii şi pân-la urmă intră într-o tutungerie, lăsându-şi maşina baltă. Toată lumea coboară şi, trăgându-şi căciulile pe ochi, se-ndreaptă spre staţia următoare. Mulţi renunţă la troleibuz şi-o iau pe jos, pe şina de tramvai peste care un vânt violent suflă zăpada. Cobor şi eu, ultimul, şi merg apoi, vreo trei sferturi de oră, aplecat, cu ochii-n pământ, prin viscol. Vântul lateral mă târăşte cu el, mă izbeşte de ziduri şi de vitrine. Îmi văd doar propriile picioare, îmi simt doar propriul gâfâit ce-mi umezeşte mustaţa, ale cărei fire îngheaţă instantaneu. Patruzeci de mii de morţi, de parcă unul singur n-ar fi prea de ajuns. Un milion de morţi cu

plămânii arşi de iperită. Eretici fierţi în ulei, scufundaţi lent în cazanul clocotit. Trădători îngropaţi până la brâu în pământ, siliţi să privească tractorul cu şenile, venind încet spre ei, să-i facă una cu pământul. Corpuri goale, vii, înnebunite de groază, aruncate-n gropi cu lei, cu şobolani înfometaţi, cu scorpioni, cu păianjeni… Oameni mâncaţi de cancer, striviţi în accidente de automobil, prăbuşiţi cu avionul, căzând minute-n şir şi ştiind că n-au nici o şansă de scăpare. Generaţii după generaţii îmbătrânind şi murind. Nici un supravieţuitor. Timpul devorator, ce nu ia prizonieri, mai nemilos ca orice lagăr de concentrare. Totul pe-un fir de praf în mişcare browniană prin inconcevabilul univers. Unde-ncap aici alegerea şi mântuirea? Cine să te-aleagă tocmai pe tine, arhitectura ta de oase şi muşchi, nu alta decât a bacteriilor, a acarienilor? Cum să mântuieşti o algă sau un oxiur? Cum să-ţi spună vreodată microbul, pe când îl priveşti la microscop: „Doamne, ajută necredinţei mele“? Şi totuşi asta spun mereu şi mereu, nopţile, înainte să adorm, privindu-mi fereastra plină de stele. Aseptice, impasibile, despărţite de noi prin vidul dintre Lazăr cel sărac şi Lazăr bogatul, prin care stropul de apă al milei şi al credinţei, lacrima izvorâtă din ochiul celui ce suferă toate ororile lumii, nu mai poate călători.

Se-ntunecă uşor, zăpada se face trandafiriu-cafenie, cerul e la fel de posomorât ca şi pământul, dar între ele a rămas o geană de lumină difuză. O casă ruinată, în care s-au adăpostit ţigani (vezi un danci lipindu-şi nasul de un geam luminat, la etaj) se înalţă, singură ca un donjon, pe câmpul de la marginea oraşului. Îmi amintesc vag că pe lângă ea era drumul spre spital. Aş fi vrut mereu atât de mult să intru pe poarta ruginită, larg deschisă, să pătrund în gang şi să urc apoi pe treptele-nguste, printre pereţii apropiaţi şi igrasioşi. Să ajung sus, în lumină de amurg, pe un hol cu ziare pe jos, suflate din loc în loc de curentul izbucnind prin ferestrele sparte, aducând steluţe sclipitoare de zăpadă. Aş fi împins, după multă vreme, uşa de la singura odaie locuită şi i-aş fi văzut acolo, aţintindu-şi spre mine ochii galbeni, polip uman cald şi binecuvântat, gata să mă primească în intimitatea visului său singuratic. Douăzeci de mâini cu inele de argint întinse spre mine, ţâţe goale, tatuate în jurul sfârcurilor, prunci mucoşi aruncaţi pe o plapumă mâncată de molii, o conservă veche din care mănâncă pe rând, cu linguri de cositor. Aş fi trăit acolo, cu ei, tot restul

vieţii, luminat de ochii lor trişti, de câine bătut, aş fi-nvăţat să fac inele din monede străvechi, cu capete de împăraţi necunoscuţi. Ei nu ştiau ce-i istoria, nu-nţelegeau biruinţele şi hecatombele. Nu aşteptau vreo mântuire şi n-aveau cuvinte, în limba lor concretă ca o scândură sau ca un cleşte, pentru ieri, pentru mâine, pentru îngeri şi pentru idei. Dormeau grămadă când osteneau, în capul oaselor, pe laviţele lor aşternute cu preşuri, iar când li se făcea foame ieşeau să pună mâna pe ceva de mâncat. Când un flăcău şi o fată se-ncleştau unul de altul, se uitau toţi, jur-împrejur, atingându-i şi mirosindu-i, pipăindu-i ei vulva de iapă, tumefiată de plăcere, şi lui boaşele negre, striate, în continuă pompare între pulpele albe ale ţigăncii. Dar casa-n ruină, roz acum în înserare, mi-era la fel de intangibilă ca şi Ierusalimul ceresc, şi-o las în urmă pe drumul ce se-ndreaptă, nesfârşit de lung, spre spital. De jur-împrejur nu mai e nimic, doar ninsoarea fâşâind peste straturile deja depuse, doar zgomotul paşilor mei afundându-se în mormanele de cristale afânate. Fiecare steluţă de gheaţă în cinci colţuri are laturile împărţite-n trei. Pe fiecare treime centrală a fiecărei laturi se construieşte altă stea cu cinci colţuri, cu fiecare latură împărţită-n trei. Şi pe fiecare treime centrală a lor se construieşte o altă stea în cinci colţuri, şi tot astfel la nesfârşit. Iar din ascuţitele şi sclipitoarele construcţii ale nimănui se aşterne zăpada moale, udă a unui câmp de la marginea Bucureştiului.

Clădirea spitalului iese, brusc şi neaşteptat, din ceaţă când nu mai sunt nici o sută de paşi până la ea. N-o luminează decât ferestrele palide ale saloanelor. Intri la camera de gardă, te ştergi pe picioare, te scuturi de zăpada care te-a troienit. Pronunţi un nume: Herman. Deşi l-ai spus aproape în şoaptă, cuvântul se-ntoarce-n urechile tale ca un urlet insuportabil. Ţi-l aminteşti, într-o străfulgerare, cum stătea-n pragul uşii, în aerul rarefiat al etajului şapte, schimbat la faţă, cu halatul său răsucit în jurul trupului ca o oglindă lichidă în care feţele copiilor se-ntingeau în anamorfoze teribile, din care picurau, ca-ntr-un caleidoscop multicolor, imagini topite unele-ntr-altele: catedrale, reptile, mecanisme stranii, sori, fete urlând în chinurile unui infern ce trecea-ncet în imagini de paradis. Iar trăsăturile chipului său angelic şi totuşi cumplit se dizolvau în cea mai orbitoare lumină. Niciodată, mai târziu, nu i se mai arătase astfel, nici când stăteau, după-amieze-ntregi, pe treptele blocului, între etajul şapte şi opt, în lumina uşii cu geam ce

dădea pe terasă, nici când îl lăsa dormind în patul lui, în cămăruţa din vârful blocului de pe Uranus, după ce-l aduna, tot mai alcoolizat, tot mai bolnav, incredibil îmbătrânit în aceşti ani, de pe soclul statuii lui C.A. Rosetti, unde-şi făcea veacul cu alţi beţivi din zonă, ce ieşeau de la bodega Izvor. „Atât de desfigurată îi era faţa şi atât de mult se deosebea înfăţişarea lui de cea a fiilor oamenilor“, îmi şoptesc pe când înaintez pe culoarele pictate într-un oliv uleios, „dispreţuit şi părăsit de oameni, om al durerii şi obişnuit cu suferinţa.“ Trec pe lângă saloane cu bărbaţi în pijamale albastre, cu maieurile ivindu-li-se pe dedesubt, pe lângă saloane cu femei în capoate cu buline, zăcând pe paturile de metal. Cei mai mulţi au craniile rase, cu semne ciudate, ca nişte ideograme japoneze, pictate în albastru şi stacojiu pe suprafaţa lor lucioasă. Mulţi au cicatrice curbe, cusute grosolan, urme ale unei recente trepanaţii. Bucăţi malignizate din cea mai preţioasă substanţă din lume le-au fost extrase sau distruse cu injecţii cu alcool, cu electrozi incandescenţi sau, dimpotrivă, printr-o îngheţare instantanee. Cum scotocesc cu linguriţele în borcanele de iaurt, cum citesc ziarul la lumina de amurg a saloanelor, cum zac, încotoşmănaţi în veşnicele lor halate de cârpă ordinară, ei nu mai par oameni, ci bolnavi, într-o lume încremenită astfel de o eternitate şi având să dureze la nesfârşit, o singură clipă nesfârşită. Căci cine se gândeşte, privind un scaun, că el e doar o fază a substanţei în eternă devenire, că a fost odată un trunchi de arbore, care la rândul lui a fost o sământă? Bolnavii din saloanele de neurochirurgie n-au fost niciodată copii şi adolescenţi şi n-aveau să devină hoituri descompuse, puţind insuportabil în sicriele lor. Ei erau bolnavi pur şi simplu, şi-aşa aveau să rămână mereu, în lumina binecuvântată a minţii.

L-am găsit pe Herman într-o rezervă îndepărtată, la capătul unui culoar de cel puţin un kilometru lungime, luminat foarte slab, din loc în loc, de becuri cu botniţă de metal. Pe acel culoar nu erau uşi, pereţii erau netezi, vopsiţi până la mijloc cu unanimul verde-nchis, posomorât, al tuturor policlinicilor, dispensarelor şi spitalelor, locuri lugubre pline de oameni care aşteaptă. Din loc în loc se aflau şi aici scaune lipite-ntre ele, acoperite cu mereu aceeaşi muşama cafenie. M-am aşezat şi eu pe unul, la mijlocul coridorului, ca să simt o clipă cea mai omenească tristeţe din toate câte există: cea de a aştepta pe-un culoar de spital, în faţa unui zid gol.

În boxă era un singur pat, în care dormea el, cu faţa la perete, încât nu ieşea de sub pătură, la vedere, decât un craniu ras cu grijă, de foarte curând, şi împărţit în pătrate de diferite mărimi printr-o reţea ciudată de linii verzi, roz şi intens albastre. Până a apărut cel mai bizar doctor pe care l-am întâlnit vreodată, am avut timp să mă apropii de pat, să mă las în genunchi în faţa acelei ţeste brodate parcă şi să mă pierd în labirintul de linii tatuate sofisticat pe curbura ei, începând din spatele urechilor păroase şi până la ceafa tragic frântă, de parcă micul falus al axisului ar fi deraiat din mandala împreunării cu atlasul, înclinând fruntea lui Herman adânc în ţărână. Erau linii drepte, alergând în depărtare ca nişte piste de aeroporturi, erau inexplicabile triunghiuri. Erau şi desene de o claritate magică, o maimuţă cu coada răsucită-n spirală, un păianjen coborât pe un fir şi mai ales o mare pasăre ce-şi întindea aripile tubulare peste occiput, de parcă ar fi fost nişte degete ce ţineau delicat globul de fildeş al craniului. Am zărit şi instrumentele care gravaseră aceste desene de neînţeles pe scalpul lui Herman: pe scăunelul rotund, de metal, de lângă pat era aşezată o valijoară palidă, ca de os străveziu, cu interiorul capitonat cu mătase albă, încreţită. În adânciturile acestui pat sclipitor se aflau instrumente cu mânere de metal mat şi cu extensii lucioase în formă de ace, cleşti, pense şi ferăstraie, combinate cu mult mai monstruos decât sculele de tortură ale dentistului şi decât cele din trusa torţionarului, de multe ori aceleaşi, căci din ele izvora, ca o lumină pură, durerea vie care-nfloreşte, la intervale îndelungate, din trupul nostru uscat. M-am ridicat din nou în picioare şi-atunci, abia, am văzut că de sub pătura marelui bolnav ieşeau o mulţime de fire, ce pătrundeau într-o conductă groasă, gofrată, de plastic cenuşiu. Ea şerpuia leneş pe podea şi se pierdea după o draperie de pânză cauciucată. Am dat draperia-ntr-o parte şi-am găsit o altă-ncăpere, plină-ochi de aparatură care-n acel moment nu funcţiona. Mai multe monitoare din cele medicale, mici cât o carte poştală, erau stinse. Conducta intra într-o fantă de metal din corpul masiv pe care erau ataşate manetele, monitoarele, indicatorii luminoşi, clopotele de sticlă, cilindrii cu burdufuri în interior, acum încremenite. Tăcerea era vătuită şi adâncă. Fiecare obiect pe care-l atingeam ţipa, rănindu-mi timpanele. Când talpa ghetei mi se dezlipea de podeaua de mozaic, lăsând încă bălţi murdare de la zăpada prinsă-n adânciturile

cauciucului, parcă se rupea o coajă, încet şi chinuitor, de pe o rană mustind de sânge.

Ştiam de câteva luni că Herman se simte rău. Totu-ncepuse în primăvară, când fusese arestat şi interogat. Atunci, în camera îngustă şi-naltă ca un puţ în care, de foarte sus, i se proiecta o lumină aurie peste trupul gârbov, pe când un bărbat în negru, un anonim care i-ar fi putut fi vecin sau cumnat, dar care avea acum drept de viaţă şi de moarte asupra lui, ceea ce-l făcea teribil ca un arhanghel, îi arăta un vraf de foi scrise cu pixul şi-i citea din ele cu o voce monotonă, atunci, în odaia aceea în care ar fi putut fi înălţat pe o cruce de scânduri fără ca nimeni pe lume să-i cunoască lacrimile de sânge şi agonia, avusese primele secuse, prima prăbuşire pe podeaua-ngheţată, unde convulsiile-l făceau să izbească sacadat cu ţeasta de ciment. Fusese bătut, chiar bătut crunt, e drept, timpanul de la urechea stângă-i plesnise de la o palmă năprasnică, dar Herman (mi-o spusese de-atâtea ori, zâmbind ciudat) nu lega crizele lui epileptice de aceste torturi. „E altceva", îmi zicea mereu, „sămânţa vine din altă parte." „E bine", îmi spunea. „Nu-ţi face griji. Sunt boli spre moarte şi boli spre viaţă. Boli groteşti şi boli graţioase. Şi, mai ales, sunt boli care ţi se dau ca să-nsoţească un dar ceresc, şi care, oricât de greu ar fi de-ndurat, sunt luminate prin el."

Am tresărit violent, de parc-aş fi fost surprins făcând ceva oribil şi nepermis, când cineva şi-a dres glasul în boxa lui Herman. M-am întors, deodată, înfiorat, şi l-am văzut. Îl mai văzusem o dată. Cândva avusesem un vis în care apăruse şi el, un bărbat tânăr, într-un veşmânt alb, cu o faţă frumoasă şi totuşi nu de om. Pe atunci îmi apăruse pe piele, exact sub stern, o mare pată zmeurie, ale cărei filamente începuseră să se-ntindă, ca degetele unei pălmiţe de copil, spre buric, pe care degetul mijlociu îl şi atinsese în cele din urmă. Cum nu merg la doctor niciodată, pentru că mi-e groază de clipa când boala mea capătă nume şi prin asta îşi sporeşte-nzecit malignitatea, spaima se adună în mine până se revarsă mânjind totul în jur. Mă sucesc atunci nopţi întregi, înfăşurat în cearşafurile leoarcă de transpiraţie, gemând, urlând uneori ca un animal jupuit de viu. Adorm spre dimineaţă ca să visez chirurgi ce-mi detaşează capul de pe umeri şi-l pun pe muşamaua pală a unei mese de operaţie. Dar în visul din acea noapte călătoream cu o corabie pe o mare întunecată. Deasupra erau nouă imense

luni de sânge. Foarte departe se zărea un munte încărcat de palate. Am acostat pe o limbă de nisip şi-am înaintat către primele construcţii ce se iveau la poalele muntelui. Erau palate de cleştar, artificioase şi pustii. Am străbătut câteva portaluri şi m-am găsit într-o piaţă cu o fântână la mijloc. O străjuiau, de-o parte şi de alta, doi bărbaţi îmbrăcaţi în alb, doi tineri frumoşi şi cumva inumani, căci cel care-i modelase dăduse dovadă de prea multă virtuozitate, ca un sculptor ce-şi lustruieşte statuile-atât de îndelungat, încât trăsăturile lor capătă o dulceaţă impersonală. M-am apropiat, şi unul dintre ei mi-a spus pe un ton ciudat, de o ironie reţinută, cum i-ai vorbi unui copil prefăcându-te că-l iei foarte în serios: „De data asta ai fost iertat. Întoarce-te acasă, boala ţi se va vindeca.“ Şi aşa se-ntâmplase. Medicul care stătea acum faţă-n faţă cu mine ar fi putut fi unul dintre cei doi, în ciuda numelui foarte banal scris cu aţă roşie pe buzunarul de la piept al bluzei. Mă privea cu ochi albaştri, întrebători, aşa că i-am spus că sunt vecinul şi singurul apropiat al bolnavului, aşa că am venit ca să… ştiu că nu e o oră potrivită, dar m-am grăbit să vin în clipa când am aflat… Tânărul mă privi încă o dată, tăcut şi impersonal, apoi se aplecă asupra valijoarei de fildeş şi-ncepu să clinchetească printre instrumentele de-acolo. Scoase până la urmă un fel de seringă care, în loc de gradaţii, avea pe cilindrul de sticlă hieroglife de neînţeles. Trase în ea un lichid galben uleios şi se-ndreptă către pat. Înfipse acul, nu în trupul bietului meu prieten, ci într-unul dintre firele groase ce ieşeau de sub pătură. „Acum o să-l putem vedea cu cea mai mare limpezime“, murmură doctorul, care părea acum un ins atât de-ncântat de un film, încât nu-l poate vedea decât împreună cu altcineva, care să-i împărtăşească ardoarea. Se-ndreptă spre draperie, o dădu într-o parte şi, cu o singură rotire a unui comutator, puse-n mişcare întreaga aparatură din camera de alături. „Da, abia acum o să-l vedem clar.“ M-a apucat apoi de-ncheietura mâinii drepte şi m-a târât în faţa patului. „Îngenunchează!“, mi-a şuierat, şi s-a aşezat şi el, sprijinit pe-un genunchi, în dreptul ţestei rase, multicolore, a celui ce dormea mai departe cu faţa la perete. „Practic chirurgia cerebrală de şaisprezece ani, dar n-am mai întâlnit niciodată un asemenea caz, o asemenea minune. Am extras meningioame cât un ou de găină, carcinoame cât o portocală. Am văzut tumori ce-i făceau pe bolnavi blânzi ca sfinţii sau, dimpotrivă, desfrânaţi fără ruşine. Am scos tumori

rotunde şi sidefii ca nişte perle (o fostă iubită de-a mea a purtat la gât, la o serată, un colier de ţesuturi maligne), tumori azurii ca turcoazul, stacojii ca rubinele… Am acasă-n cilindri de sticlă tumori în formă de iepure, de inimioară, de frunză de stejar şi chiar, lucru rarissim, în formă de litere. Ştii dumneata că am reuşit să scriu cuvântul CREIER cu melanoame în formă de litere? L-am prezentat acum trei ani la congresul balcanic de chirurgie cerebrală de la Sofia. A fost un triumf. Dar uite ce-avem aici! E unic, e magic, e de neînchipuit!“

Lumina din încăpere diminuă până la un brun cald, cu umbre sepia, catifelate. Atunci mi-am dat seama că sursa ei mi-era necunoscută, căci nici un bec nu se vedea în rezervă. Ţeasta lui Herman căpătă o lucire stinsă, de piele, desenele se-nceţoşară şi reliefurile — crestele parietalelor, mica apofiză occipitală — căpătară o dulceaţă de peisaj deluros. Totul se desfăşură de-aici încolo cu o încetineală hipnotică. Obraz lângă obraz, respirând neauzit, doctorul şi cu mine am văzut cum, mai întâi, pielea ţestei devine gălbuie, nuanţă după nuanţă, în degradeuri infinite, de parcă pieliţe după pieliţe s-ar fi descuamat de pe luciul ei, ducând cu ele straturi după straturi de tatuaj, sebum, glande sudoripare şi rădăciniţe ale părului, corpusculi ai lui Golgi şi capilare viorii. Gălbuiul acela spectral se limpezi apoi, ca o substanţă lăptoasă, şi în curând o coajă de sticlă moale acoperea craniul, vizibil deodată în toate detaliile sale, ca printr-o lupă scânteietoare. Puteai zări porozitatea oaselor, calciul lor ca de madrepor, comisurile în zigzag, curbura lustruită, ca de piatră răbdând de milenii curentul apelor deasupra ei, a cupolei înălţate pe umerii noştri, a catedralei fantastice construite de sângele nostru, aşa cum sângele melcului edifică, din acelaşi buretos caolin, spirala asimptotică a cochiliei. Dincolo de curbura ţestei lui Herman, topite în penumbra cafenie, puteam zări stânca facială, orbita dreaptă în care ochiul sferic era desenat riguros ca-ntr-o planşă anatomică sub pleoapa total transparentă, zigomaticul drept şi o parte din maxilar. Sub pielea de sticlă subţire, muşchii translucizi ca organele meduzelor lăsau la vedere, pretutindeni, coralul nostru interior.

„Priveşte acum“, şopti medicul, transfigurat de plăcere. Mă apucase de braţ şi mă strângea dureros, dar, deşi acasă, când m-am dezbrăcat şi mi-am pus pijamaua ca să m-arunc asupra manuscrisului în care scriu aici, acum,

pe când mijeşte de ziuă, literele astea care nu *pot* spune nimic — această carte ilizibilă, această carte —, am văzut urme vinete de degete, în acele clipe nu mai aveam simţuri decât pentru ceea ce se-ntâmpla cu ţeasta lui Herman, pentru minunea de dincolo de cuvinte ce mi se dezvăluia cu o-ncetineală de organism nevertebrat, peristaltic. Chiar sub îndoitura păturii puteam zări acum, tivit cu albastru electric, fluturele etmoidului, ce susţinea cu aripile lui de heruvim baza craniului, ca un Atlas ce-ar purta în spinare sfera platonică a pământului. „Te laud, Doamne“, îmi veniră-n minte cuvintele străvechi, „fiindcă la baza fiecărui craniu al nostru ai pus un fluture, spre îndemn şi spre mângâiere…“ Dar, încetul cu încetul, şi acel fantomatic contur păli şi-n cele din urmă se stinse.

Un ţiuit intens, un glissando cu înălţări şi coborâri ca sunetul unei sirene, începu să se-audă din camera cu instrumentar medical, în tăcerea care pân-atunci fusese totală, ca de planetă în care urechea n-a fost creată încă. De la primele rafale ale acestui sunet *galben*, craniul începu şi el să se dizolve. Încă mai lent decât scalpul, chinuitor de urmărit, ca înaintarea pe cadran a acului ce indică orele. La-nceput credeai că ţi s-au înceţoşat ochii: comisurile nu mai erau atât de limpezi, porozitatea osului se estompase. Dar pe măsura trecerii minutelor, şi curând a orelor, rotunda piatră de râu deveni lăptoasă, apoi laptele ei se tulbură de parc-ar fi fost diluat cu şuviţe turbionare de apă. Spălat de ele, craniul se subţia, devenea străveziu ca unghia, ca substanţa străvezie a cornului. Pe poarta de fildeş ieşeau visele mincinoase, dar acum poarta era de corn şi aveam, în fine, să cunoaştem visul adevărat, trimis de zei, orbitoarea Orama.

Curând, doar porţiunile mai groase ale ţestei obturau încă, umbre în curs de topire, minunea. Pe mari suprafeţe, oasele deveniseră total cristaline, lăsând să se zărească dura mater, purpurie ca o foiţă ce-nfăşoară portocalele pe care scrie Jaffa. Mă aşteptasem să zăresc o cârpă lividă, grosolană, aşa cum arată ea în borcanele cu spirt din muzeele de naturale, dar dura mater din craniul de cristal al lui Herman mustea de viaţă şi sânge. Era vie, pulsa din zvâcnetul arterial a milioane de capilare, era bogat inervată şi, mai ales, avea o gingăşie stranie, feminină, în gestul ei rotund de ocrotire şi hrănire şi alinare. „Unde-ai mai văzut asta?“, chicoti fericit doctorul, ca un copil care l-ar pune pe altul la-ncercare cu o şaradă de nedezlegat.

Când craniul se limpezi total, vizibil acum doar prin reflectări, sclipiri şi mici jocuri curcubeene-n penumbră, meningele rămase o vreme concret ca nimic altceva pe lume, mai material ca realitatea însăşi, ca o imagine de o rezoluţie infinită. Nu îl vedeai (nici măcar aşa cum doar un ochi de copil poate vedea lucrurile), ci *se vedea*, era modelat în substanţa ideală a câmpului vizual, şi-ar fi fost la fel de vizibil în absenţa oricărui ochi care să-l vadă. Era acolo, şi-n sugativa lui groasă şi elastică era-mpachetat ceva ce pulsa lent, în acelaşi ritm cu ţiuitul ce devenea tot mai puternic, mai bogat, asemenea corului a milioane de voci. Era un cântec de slavă, o unire a unei oştiri îngereşti, o pirotehnie de glasuri de fetiţe strigând din toate puterile, ca-ntr-o bucurie supremă sau în chinuri înfiorătoare: osana!

Nu mai ştiam dacă e sunet sau flacără, foc furios şi mistuitor. Încercam să-i răbdăm nemaipomenita-nteţire uitându-ne mai departe la spectacolul permis minţilor noastre. Căci în infernul de ţipete dumnezeieşti, de beregate sângerând stropi de aur topit, de coarde vocale incendiate, de melci ai urechii interne zdrobiţi de pământ, făcuţi una cu noaptea, ţesutul hrănitor începuse să se dizolve. Ca şi scalpul, ca şi craniul, pachetul meningeal se desfăcu privirilor noastre floral şi multicolor, apoi petalele îi păliră. Am început să bănuiesc lucrul monstruos şi fermecător din ţeasta lui Herman, şi-apoi l-am şi văzut, din ce în ce mai distinct, mai irecuzabil, mai dens, mai greu, mai înduioşător şi mai adevărat. Părea să plutească-n aerul veşted, la câţiva centimetri de perna pe care se odihnea capul marelui bolnav.

O dată pe lună tata dădea cu analcid. Era, într-un fel, o zi solemnă, anunţată din timp. Toţi din casă, dar mai ales tata, căpătau, încă de dimineaţă, un fel de aer îndârjit, de parcă s-ar fi dus la război. Şi-ntr-un fel chiar se duceau, căci oamenii, în cărţi, se luptau între ei sau cu zmei şi cu balauri care nici nu existau în realitate (nici bau-bau, nici strigoii, nici Dumnezeu şi nici sfinţii nu existau în realitate), dar de-adevăratelea se luptau cu muştele, ţânţarii şi puricii, care se făceau din praf. Şi, deşi mama mătura în fiecare zi praful din casă, tot era plin de ele, „bată-le Dumnezeu să le bată!“ Pe Mircişor îl ciupeau câteodată puricii de-l făceau tot o băşică, dar era ruşine să spui că ai purici, trebuia să zici că ai „urticare“. Se scărpina atunci cu rotiţele dinţate ale unei broaşte de tablă, desfăcute din carcasa lor. Sau cu petalele de metal ale „fetei din dafin“, o păpuşică de cauciuc ce ieşea dintre petale dacă apăsai un piston. Şi ţânţarii-l muşcau, iar muştele îi umblau pe buze şi pe mâini, gâdilându-l. Ele aveau la cap un fel de trompiţe. Iar burţile le erau pline şi palide, cu un punct negru la coadă. De-acolo, la unele ieşea un fel de viermişor. Uneori, muştele zburau câte două, încălecate. Erau mămica şi puiul ei, îi explicase mama, dar atunci de ce puiul era câteodată mai mare ca mămica lui? De trei–patru ori pe zi, mama deschidea larg geamurile şi le dădea afară cu un prosop, dar multe intrau la loc. Atunci mama se-nfuria şi se punea la pândă, cu palmele desfăcute. Şi când se punea o muscă pe masă sau pe perete, pac! o strivea între palme. Dup-aia se ducea să se spele de sângele, maţele şi picioruşele de muscă rămase pe palme. În afară de muşte, ţânţari şi purici (pe care-i lua mai mult de la Tântava), mai existau şi microbii, dar ăştia erau atât de mici, că nici nu-i puteai vedea. Dumnezeu şi sfinţii nu se vedeau nici ei, nimeni nu-i văzuse vreodată, dar nu fiindcă erau foarte mici. Era greu de-nţeles cum microbii, deşi nu se vedeau, ca şi sfinţii, totuşi existau, pe când sfinţii sau Maica Domnului, nu. Dacă-ţi cădea o felie de pâine cu untură pe jos, nu mai trebuia s-o mănânci, pentru că se suiau microbii pe ea. Şi, dac-o băgai în gură, microbii ţi se suiau pe limbă şi-ncepeau s-o muşte. Te muşcau şi de stomac, dacă-nghiţeai. Mircişor nu era prea cuminte şi, cu toate că-i era

frică de microbi, mânca dude de pe jos şi punea şi gura pe barele de la tramvai, lingea geamurile… Atunci simţea pe limbă picioruşele microbilor şi dinţii lor ascuţiţi. Scotea limba cât putea şi se uita la vârful ei. Îi vedea jucând tontoroiul acolo.

Tata nu se ducea în ziua aia la serviciu, fiindcă dădea mereu cu analcid duminica. Chiar după ce mâncau de dimineaţă, se ridica fără o vorbă de la masă şi, cu Mircişor după el, mergea în debara, unde avea el cutia cu scule. Era o cutie de pantofi, de fapt, din carton, ruptă şi jegoasă ca vai de ea, unde-şi ţinea tata sculele cu care şi Mircişor avea câteodată voie să se joace. Şi sculele astea erau aşa: ciocanul, mocsul, şpiţul, două pile atât de mizerabile că nici nu puteai pune mâna pe ele, o pânză ruptă de bomfaier şi nişte glaspapir. Şi nişte sârmă, cuie şi şuruburi. Tot acolo ţinea şi pompa de analcid, cu care însă copilul n-avea voie să se joace şi, mai ales, s-o lingă, deşi-i plăcea mult de tot, fiindcă era aurie, iar pe butoiaş avea desenată o floare roşie şi scria ceva. Mai era şi un cap de mort desenat sub scris. Dar pompa de analcid mirosea a analcid, care era otravă pentru muşte, atât de puternic, că nu-ţi prea venea să te atingi de ea. Undeva, sus, pe un raft la care copilul nu putea să ajungă, ţineau analcidul. Era într-o sticlă mare, cu cocean în loc de dop. Tata o lua şi-ncepea să toarne, cu grijă, din ea în butoiaşul pompei, strigând la copil să se ducă de-acolo. Apoi punea buşonul de metal la loc. Ce ciudat era tăticul lui, care încă-şi mai păstra pe cap fesul făcut dintr-un ciorap de nailon al mamei, ca să-i preseze părul, să-i stea pe spate, şi care-acum îşi mai lega şi o basma peste nas şi gură, ca bandiţii. Cât de eroic arăta, ca Saltan din cartea lui răsfoită de vânt pe pervaz, când, cu pompa plină în mână, pornea la luptă, cu hotărâre, spre camera lui Mircişor. Mama se sprijinea o clipă de el, ca şi când şi-ar fi luat rămas-bun pentru mulţi ani, îi spunea „ai grijă“, şi-l petrecea cu drag din ochi. „Tati, tati, ai grijă!“, striga şi băiatul, cu inima cât un purice. Avea să se descurce tăticul lui? Avea să biruiască? De după uşa închisă, auzea zgomotele-ndepărtate ale bătăliei: sâsâiturile pompei, bâzâitul înfuriat al muştelor, ţiuiturile ţânţarilor, piuitul puricilor, mârâitul înfundat al microbilor. Şi-l închipuia pe tăticul lui ca pe-un zeu teribil şi răzbunător, învârtind pompa înspre cele patru zări şi trăsnind marile fiinţe-naripate ce roiau în jurul lui. Vedea muştele sufocându-se, blestemând, încercând să-l zgârie cu ghearele lor ascuţite ca

bricele, să-l sugă cu trompele păroase. Ţânţarii îi dădeau roată ca nişte lăstuni, se aşezau pe spatele lui, îşi împingeau prin pijamaua lui vărgată acele de pe capetele mititele, dar tata, cum simţea, se-ntorcea brusc şi le sufla-n faţă un jet ucigător de analcid, şi ţânţarii cădeau, îşi spărgeau capetele pe ciment. Cei mai răi erau microbii. Negri, păroşi, cu câte douăsprezece picioare, îi ajungeau tatii pân-la genunchi. Cămăruţa era plină de ei, ca de-o blană fremătătoare, din care sclipeau colţii teribil de ascuţiţi şi sutele de ochişori (fiecare microb avea câte şase). Dar tata dansa peste ei, făcea piruete şi salturi rapide, le lua vederea cu strălucirea de aur a pompei şi-apoi, privindu-i crunt şi-mpingând pistonul tot mai sacadat, îi răsturna cu labele-n sus pe podele şi le-mprăştia sângele verde pe pereţi. Câte-un „Paştele mă-tii“ şi-un „Moaşă-ta pă gheaţă!“ se auzea din vacarmul bătăliei, şi-atunci copilul, cu urechea lipită de uşă, tresălta de bucurie, căci ştia că tatăl lui era încă în viaţă. Privea-n sus către mama, care asculta şi ea cu urechea pe uşă, şi-şi zâmbeau fericiţi. După multă vreme, uşa se zgâlţâia, ei se dădeau înapoi înfioraţi şi tata, roşu ca racul fiert, cu ochii injectaţi, puţind a chimicale, străbătea clătinându-se holişorul fără să se uite la ei şi, într-un potop de înjurături, se lăsa să cadă, gâfâind, pe scaunul cel mai apropiat din sufragerie. În mâna dreaptă, răstignită pe spătar, avea încă pompa însângerată verzui, cu tija destinsă şi butoiaşul atârnând spre podea. Tuşea apoi câte-un sfert de oră de ziceai că-şi scuipă plămânii.

Mircişor nu avea voie să intre-n cameră imediat, dar după vreo două ore (timp în care tata curăţa de monştri, stropindu-i cu otrava din pompă, şi sufrageria) putea să păşească pe un covor de muşte agonice, încă împingându-se în vreo două picioruşe ca să-şi răstoarne carcasa pe spate. Apoi rămâneau aşa, tremurând fin din vârful picioarelor şi-mpingându-şi, rugător parcă, trompiţele înainte. Triumfător, tăticul lui îşi dădea-n cele din urmă jos de pe el ţoalele împuţite de otravă, îşi scotea batista de pe faţă şi ciorapul de pe cap şi rămânea doar în chiloţii lui de pânză albă, gen Dinamo Moscova, cum zicea el, şi-atunci în mijlocul sufrageriei, luminând-o parcă cu ochii lui catifelaţi, se înălţa cel mai frumos bărbat din lume, atletic şi brunet, învingător şi netemător, a cărui faţă de actor de cinema păstra mereu, în umbra verzuie a bărbii, în dulceaţa pometilor, în melancolia absentă a privirii, ceva din uimitoarea soartă a lui Witold Csartarowsky,

nobilul polon şi strămoşul său neştiut. Mai ales părul tatălui era frapant, înmărmuritor de frumos: firul, de un negru albastru, era gros ca părul din coada cailor, şi când îl pieptăna lins pe spate, dat bine cu ulei de nucă, se umplea de ape şi reflexe, ca o oglindă de piatră neagră, lustruită. Tata intra în baie şi, după o vreme, striga după mama, să vină să-l spele pe spate. Când mama deschidea uşa de la baie, Mircişor vedea prin aburii groşi trupul lui tata în cadă şi gaura de sub cadă, de când cu pisica, şi-apoi mama-i spunea: „Du-te şi tu pe-afară şi te joacă", şi se-nchidea şi ea în baie cu tata. Tăticul avea douăzeci şi şase de ani, mămica treizeci, iar el numai patru. Aşa trebuia să răspundă când îl întreba cineva câţi ani are: „Eu am patru ani."

Mergea în camera părinţilor, se suia-n patul desfăcut şi, de-acolo, urca pe fereastra întotdeauna deschisă, care arunca peste cearşafuri o lumină înmiresmată. Zilele, în Floreasca, erau neasemuit de frumoase. Copilul se oprea o clipă pe pervazul cald, privind vilişoara galbenă, fără acoperiş, unde stătea Marilena, salcâmii în floare, ai căror ciorchini parfumaţi îi mânca lacom de câte ori mama îi rupea din copac câte unul, şi tufele de forsythia, cu florile lor în formă de stea, atât de galbene, încât îţi rămâneau în faţa ochilor mult după ce te uitai la ele. La fel de galben nu mai era decât polenul gros din miezul crinilor roşii pe care mama-i ţinea pe celălalt pervaz. Dacă-ţi băgai nasul în ei, îl scoteai plin de un praf galben, care te făcea să strănuţi.

În depărtare, peste norii albi şi strălucitori de deasupra liceului, se zărea efectul de curcubeu al bolţii cristaline ce acoperea Floreasca. Copilul se-ntorcea, îşi lăsa picioruşele să atârne în gol sub fereastră, pe peretele zgrunţuros al vilei — la-nceput îşi făcuse zgârieturi lungi pe pulpe, căci purta doar faimoşii lui „spilhozei" galbeni, cu răţuşcă în piept, dar în cele din urmă învăţase să coboare nevătămat —, şi curând era jos, pe cărarea îngustă dintre vilă şi stratul de trandafiri. Vara era toridă, încăpătoare ca un hangar, trandafirii erau mai înalţi decât el şi colorau umbra în roz, tăcerea era plină de bâzâitul albinelor şi al bondarilor. Dacă s-ar fi putut vedea (cum îl vede Mircea, scriind febril la manuscrisul lui viu şi opalin, desenând cu pixul literă după literă, ce imediat întind micelii în grosimea păroasă a paginilor şi se interconectează, prin sinapse cu mii de butoni, cu toate

celelalte litere, dispuse-n straturi şi-n grupuri autorezonante, pentru ca-n cele din urmă foile să rămână doar suportul de cultură, hrănitor şi susţinător, al unei tridimensionale reţele de litere, scânteind în aer ca un burete albastru şi gânditor; şi cum îl vedea celălalt Mircea, în sihăstria de la Solitude, uitându-i-se primului peste umăr şi mâzgălind, la rândul său, cu pixul, litere în caietul cu copertă albastră; şi cum îi cuprindea pe toţi, cei vii şi cei morţi, cei reali şi cei virtuali şi cei creodici şi cei de vânt şi cei de foc Mircea adevăratul, cel care nu scria, ci sculpta o lume fractalică într-o sticloasă carne neuronală), Mircişor n-ar fi văzut atunci un copil, ci un fel de iluzie optică, o formă de umbre, fluturi şi flori, un caleidoscop în sandăluţe bălţate şi ele, camuflaj perfect, topire totală în adâncul colorat al verii şi-al amintirii. Trecea pe sub trandafiri şi forsythia şi garduri vii, şi toate-i colorau ochii în violet şi mov şi roz şi verde întunecat, părul în culoarea crudă a cârceilor de viţă. Mergea-n spate, unde era o curte vastă, cu un solar plin de nisip. Salcâmii erau acolo o pădure-ntreagă, încărcată de flori. În jurul lor, aerul era gelatinos, opunea rezistenţă, aşa-ncât băiatului abia dacă-i era permis să ajungă până la solar. De-acolo vedea spatele vilei, care, în mod ciudat, n-avea zidul dinspre curte. Poate că se dărâmase demult, sau poate că nu existase niciodată. Din curte îi puteai vedea toată ziua pe vecini în pijamale sau chiar în chiloţi, mişcându-se brambura în cutiuţele lor, gătind, pupându-se, făcându-şi lecţiile… Seara, lumina lunii pline le făcea cămăşile de noapte străvezii. Copiii vecinilor, chiar şi-ai celor de la etaj, se hârjoneau ce se hârjoneau prin camerele umbroase şi deodată făceau câte-un mare salt în gol, aterizând, cu lopăţele, găletuşe şi triciclete cu tot, în nisipul umed al solarului. Deasupra celor vreo zece camere în care puteai privi nestingherit se afla acoperişul ţuguiat, de olane, frumos desenat pe azurul cerului.

În mijlocul lumii era o casă. În mijlocul casei era o mamă. În mijlocul mamei stătuse el, şi amintirea acelor luni fericite îl atrăgea încă acolo, cu forţa unui milion de braţe moi şi elastice. În templul ciudat al vilei din Floreasca se afla o singură, gigantică statuie de zeiţă. Dar cu câtă enigmă în jurul ei! Căci era o zeiţă a dragostei şi a morţii, a extazului şi a groazei fără sfârşit. Mircişor se-nvârtea ce se-nvârtea la solar, dar întors mereu, asemenea lunii, cu faţa spre vilă şi spre mama. Se plictisea repede şi-o lua

pe partea cealaltă, înconjurând clădirea şi intrând prin faţă, pe uşile batante care duceau în hol. Acolo stăpânea o mare umbră. O umbră verde, solemnă, îngheţată. Pereţii vopsiţi în oliv aveau neregularităţi pe care le-ai fi putut privi mai bine dacă n-ar fi fost spaima: un tablou electric, nişte ţevi care alergau de-a lungul pereţilor, o vitrină de lemn cu hârtii îngălbenite prinse cu bolduri, un şir cafeniu de cutii de scrisori. Într-o parte, holul cobora câteva trepte, şi-acolo se afla o uşă de garsonieră. În partea opusă începea scara care ducea spre etaj. Copilului îi venea, când era singur, să fugă cât mai repede în faţa uşii de la apartamentul lor, să bată cu pumnii până ce mama avea să-i deschidă, dar uneori ceva-l împingea tot mai departe în inima casei aceleia ce părea să se-ntindă în toate dimensiunile minţii lui. Se oprea, înghiţindu-şi frica, în faţa tabloului electric, cu semnul fulgerului desenat pe el. Mirosea a interzis, a ameninţare. „Mircişor, mamă, n-ai voie la prize, n-ai voie la curentu' electric! Să nu cumva să pui mânuţa acolo!" Vocea mamei îi suna în urechi chiar şi când doar zărea vreo priză. Prizele erau foarte rele. Din ele, dacă puneai mâna, ieşea foc şi te ardea rău, rău, rău. Mai cu seamă din priza cu ochişori. Era o priză de ebonită neagră, mai mare decât celelalte din casă, în care tata nu punea niciodată vreun ştecher. Se afla pe peretele holişorului în care dădea camera lui, şi copilul, când trecea pe-acolo, o ocolea înfricoşat, cu ochii strâns închişi, căci ochişorii prizei te chemau către ea, te-ndemnau să bagi acolo o andrea ca să vezi ce se-ntâmplă. Cu câtva timp în urmă, pe când mama călca un vraf de rufe, se apucase să facă un castel din piese de ARCO şi, pe când punea pe vârful cel mai înalt conul albastru, se simţise deodată privit cu atenţie. Era priza cu ochişori, care-l pândea de pe perete şi ale cărei găuri profunde căpătaseră câte-un punct de lumină arzătoare. Erau acum ochi adevăraţi, sferici, sclipitori, ochi de păianjen, de parcă păianjenul mare şi negru găsit de mama pe fundul sacului cu jucării s-ar fi adăpostit acolo, în priză, şi s-ar fi uitat, rău, la el prin găurile ei. Se ridicase brusc, dărâmându-şi castelul, şi alergase la cutia cu scule a tatii. Scosese din ea două cuie lungi, aproape cât antebraţul lui şi, alergând cu ele în hol, le înfipse brusc, până la floare, în ochii fiarei, care ţipă deodată înfiorător, cum ar ţipa un om cu ochii smulşi din orbitele lor. Copilul se pomenise smuls în aer cu o forţă de necrezut, învârtit şi izbit de un perete, dar nu de curent, cum s-ar fi crezut, ci de

mama sa, căci în cele din urmă nu mai văzu decât faţa desfigurată de groază a mamei, care-l ţinea-n braţe ţipând şi gemând, năclăită de lacrimi şi salivă. Seara, la masă, părinţii se uitau la el ca la o minune, căci, dacă n-ar fi fost pana de curent din cartier, ce începuse cu o clipă-nainte de momentul când copilul vârâse cuiele-n priză şi ţinuse până la prânz, ar fi jelit acum un mic cadavru carbonizat. „Doamne, iartă-ne", bâiguia mama întruna, iar tata, cu picioarele cocoţate pe scaun, doar în chiloţi, se uita furios în farfurie, hotărât cu tot dinadinsul să nu înţeleagă.

Dar ce-l atrăgea cel mai tare în holul vilei, în cavoul acela încăpător, era scara ce ducea la etaj. Holul avea o mare deschidere centrală, în jurul căreia, dacă-ţi dădeai capul pe spate, vedeai inelul etajului pierzându-se-n ceaţă, iar mai sus de el, la o incredibilă înălţime, cupola pictată a plafonului şi luminatorul ei rotund, prin care se prefira o lumină lăptoasă. Pe cupolă erau pictate, în culori puternice şi contrastante, scene alegorice pe care copilul nu le-nţelegea, o învălmăşeală de nori şi de trupuri goale, de care înaripate ce goneau într-o lumină de amurg şi de mari şi palide şi melancolice ruine. Toată bolta era dominată de enormul trup al unei femei goale, zugrăvit în racursi, aşa-ncât capul şi sânii se zăreau foarte puţin, scurtate de liniile de fugă, pe când, în prim-plan, pulpele i se desfăceau triumfătoare, cărnoase şi cu uşoare vergeturi. La locul lor de îmbinare, acolo unde Mircişor ştia că ar fi trebuit să fie păsărica, se afla marele luminator circular prin care uneori, într-adevăr, pătrundeau în hol vrăbii şi lăstuni.

Singur în vastitatea holului de la intrare, băieţelul începea să urce, şovăitor, treptele care-i veneau până la genunchi. Paşii-i răsunau în aerul îngheţat şi-şi putea auzi, de la o vreme, şi răsuflarea. Cât de ciudat că lumea nu se-ntindea numai orizontal, pe suprafaţa pământului, pe unde te duceau drumurile şi tramvaiele, de la vila din mijloc până pe tărâmurile îndepărtate unde stăteau tanti Vasilica sau tanti naşa. Foarte devreme descoperise Mircişor că adevăratele căi duceau în sus şi în jos. Dacă, întinzându-te pe pământ, îi cuprindeai formele şi culorile şi mirosurile şi splendoarea, doar urcând şi coborând îi înţelegeai rostul cutremurător şi ascuns. Urcând, Mircişor ajungea-ntotdeauna sub bolta pictată a micului şi fragedului său craniu; coborând, rătăcea în labirintul vintrelor sale. El în centrul vilei, vila

în centrul Floreascăi, Floreasca în centrul lumii, ca într-un joc închis într-o sferă de diamant, pe care-ar fi ţinut-o în palme, încălzind-o cu căldura degetelor sale micuţe.

Etajul de sus era cel cu fetiţele. Fiindcă acolo, sub bolta strident colorată, domnea o lumină de lapte şi ceaţă, contururile fetiţelor erau dulci, iar obrajii lor — de porţelan. Pe ei condensa în broboane de apă ceaţa aceea grea, şi hainele lor erau umede. Uşile apartamentelor erau enorme şi lucioase ca nişte lespezi de mormânt. Nu se deschideau niciodată. De jur-împrejur, plafonul înconjura deschiderea ovală din mijloc, fără vreo balustradă, aşa că la marginea aceea tăioasă, de unde se vedea, în adânc, holul de la parter cu uşa părinţilor săi, Mircişor nu putea ajunge din cauza vertijului care-i cuprindea vintrele, strângându-i-le ca o gheară. Dar tocmai acolo stăteau fetiţele, pe preşuri, cu păpuşile lor pe care le hrăneau cu linguriţa. De cum creştetul său cu perişor buclat şi lucios se arăta deasupra planşeului, cum urca încet treptele scării, ochii fetiţelor se-ntorceau toţi către el, ca un banc de peşti cu mişcări uimitor sincronizate. Gurile fetiţelor, puternic rujate pe feţele lor albe şi lucioase, se rotunjeau într-un O cu nenumărate striaţii şi crăpături. Se ridicau în genunchi şi-l chemau, cu braţele lor de porţelan ieşindu-le din mânecuţele de pânză-ncreţită. Hainele le erau amestecate cu ceaţa şi formau împreună o spumă roz, satinată, împestriţată de floricele. Băiatul ştia că nu-i bine să stea cu ele, şi totuşi stătea acolo ore-n şir, după-amieze-n şir, lăsându-se tăvălit, alintat şi răsfăţat de fetiţe. Nu s-ar fi mirat atât de trupurile lor fragede dac-ar fi avut solzi de şarpe sau trei ochi în frunte, sau dacă de sub rochiţe le-ar fi ieşit picioare-mblănite de leu. Dar ele păreau să fie la fel ca şi el, chiar dacă erau mai mari cu câţiva ani, chiar dacă ştiau literele şi puteau desena zâne. Aveau bucle căprui ca şi el, în care erau prinse flori şi pampoane, n-aveau ţâţici, la fel ca şi el, în afara a două pete stacojii pe piept, vorbeau la fel de subţire ca el. Dar n-aveau cocoşel între picioare, văzuse el bine şi de-aici ştia că nici mama lui nu avea, căci fetiţele se suceau şi se-nvârteau pe preşurile lor, dezvelindu-şi picioarele şi chiar burţile, şi-n chiloţeii lor umezi de ceaţă nu era nimic, doar un mic val al pânzei tetra, de parc-ar fi intrat într-o cută a pielii. Prin cuta aceea de sub burtă făceau şi ele, probabil, pipi. Mai ciudat e că din faptul că n-aveau cocoşel se desprindeau şi alte lucruri ce i se păreau nespus de ciudate:

purtau rochiţe, care lui îi erau interzise, aveau şi cercei în urechi. Furau de acasă rujurile mamelor lor şi se dădeau gros pe buze. Furau şi sticluţele de ojă şi se dădeau pe unghii, la mâini şi la picioare. Aduceau şiruri de perle şi-şi înconjurau cu ele gâtişoarele străvezii. Într-o zi îl făcuseră şi pe el fetiţă. Îl cuprinseseră cu o sută de braţe de porţelan, îl dezbrăcaseră gol-goluţ (Mircişor credea că vor fi pline de admiraţie pentru ciucurelul său, dar ele abia dacă-i aruncaseră o privire amuzată) şi-i trăseseră pe el o rochiţă cu imprimeuri, care-i rămăsese vreuneia dintre ele mică. Îi puseseră clipsuri în urechi, mari, aburiţi şi rotunzi ca nişte bomboane, şi-apoi se apucaseră să-l fardeze şi să-l rujeze ca pe o păpuşă, pe când el scâncea şi-ncerca, nehotărât, să le scape din mâini. Îi pictaseră-n stacojiu fiecare unghiuţă şi-i puseseră brăţări la încheieturile mâinilor. Se jucaseră apoi împreună multă vreme, fetiţele zicându-i Mircica şi prăpădindu-se de râs. Dar el nu râdea. Stătea în picioare, cuprins de un teribil sentiment de nesiguranţă şi de pericol, de parcă un păianjen mare cât el l-ar fi cuprins între labe şi-ar fi-nceput, cu încetul, să-l înfăşoare-n fire de mătase. Trecuse de partea cealaltă, vedea deodată lumea din partea cealaltă. Nimeni n-avea să ştie vreodată cum e lumea văzută de un om, căci nu existau oameni, ci doar bărbaţi şi femei. Pentru fiecare, celălalt era înfricoşător şi teribil, căci îi semăna fără să-i semene, şi, cu cât diferenţa era mai mică, intrai cu atât mai mult în panică, erai cu atât mai alarmat şi mai uimit. Acolo, între picioare, începea totul, dar linia aceea brutală trecea de fapt printre două lumi, aproape la fel şi totuşi iremediabil străine, ca acele desene în care trebuie să ghiceşti câteva diferenţe. Când privea o fetiţă, Mircişor privea-ntr-o oglindă nespus de stranie, în care dreapta rămânea dreapta şi stânga, stânga, dar cocoşelul devenea păsărică şi pantalonii rochiţă, şi părul tuns scurt, bucle până la mijlocul spatelui. Şi, aşa cum doar întoarse în a patra dimensiune mănuşa dreaptă se putea folosi pentru mâna stângă, exista poate undeva o răsucire a lumii, a visului sau a minţii pe unde, trecând, din bărbat te schimbai în femeie, metamorfoză la fel de-nălţătoare ca şi a omizii ce devine fiinţă înaripată, în crisalida-n care se devălmăşesc spaţiul, timpul şi toate celelalte iluzii.

După orele petrecute la fetiţe, băiatul se-ntorcea acasă ruşinat şi înfiorat, ca atunci când făcea o faptă foarte, foarte rea: când strivea un gândac verde-

metalic cu talpa săndăluţei sau când izbea un melc de pământ până ce-i vedea, prin cochilia făcută zob, cărniţa băloasă, martirizată. După toate astea fugea, cu piele de găină pe braţe, de parcă fiinţele atât de groaznic strivite s-ar fi putut răzbuna pe el într-un mod magic şi necruţător. La fel îl umpleau de o plăcere înfricoşată şi vinovată jocurile fetiţelor, scosul limbii, de pildă, căci ele, acolo, pe marginea prăpastiei lor, zvâcneau deodată spre el, sprijinindu-se pe braţe şi, întinzând gâturile, scoteau deodată limbi lungi, cărnoase, roşii de parc-ar fi mâncat mereu numai căpşuni şi vişine, cu papilele tumefiate şi vinişoarele albăstrui de sub limbă lucioase de salivă, şi rămâneau aşa, ca un tablou vivant, câteva minute bune, cu gâturile umflate de strădania de a scoate cât mai mult limba, cu ochii limpezi ca ai animalelor împăiate. Sau jocul de-a săriturile, în care fiecare mergea pe buza palierului, se lăsa pe vine şi zvâcnea deodată peste golul din mijloc, cu rochiţa fluturând, aterizând, la capătul unui salt uriaş şi descreierat, în partea opusă, unde, în aerul oliv, luceau alte uşi de apartamente funerare. Sau scuipatul de la etaj, în care fetiţele mergeau împreună pe cercul ameţitor şi, cu ochii-nchişi, se gândeau o vreme numai la dulciuri, prăjituri, savarine şi sarailii, marţipan şi ciocolată cu lapte Pitic, jeleuri pastelate şi spirale cu cremă, până ce gura li se umplea de apă. Atunci o vărsau toate deodată, în şuvoaie subţiri, clare şi hialine, ce se-ntindeau neîntrerupte, elastice, până la parter, scânteind magic în raza groasă a luminatorului din vârful cupolei…

Mereu cobora de la fetiţe în fugă, privind în urmă să vadă dacă nu vin după el ca să-l înşface cu limbile lor mai lungi decât palmele lui. Se proptea de uşa apartamentului său şi bătea cu pumnii până ce mama îi deschidea şi-l trăgea de ureche până la baie, unde-l spăla de ruj şi de alte porcării, trăgându-i la fund şi ţipând din toate puterile: „Crăpare-ar fierea-n tine să crape, că nu te mai potoleşti odată! Lasă că mă-nfig eu într-o zi şi în măgăriţele alea, de să mă ţină minte şi să nu-şi mai bată aşa joc de tine, copil prost ce eşti!“ Atunci se punea şi el pe urlat, se tăvălea pe jos şi se-nfăşura în preşurile de cârpă până se-nvineţea, nu atât pentru că-l dureau palmele mâncate la fund sau urecheatul mamei, ci fiindcă se simţea vinovat, vinovat până-n adâncul inimii, şi fiindcă ruşinea nu se putea risipi altfel. „Lasă că vine el tata acasă, vai de pielea ta o să fie, că mi-ai mâncat zilele

de-mi vine să mă duc în lume şi să nu mă mai întorc…“ Dar după o vreme sfârşeau ca întotdeauna, îmbrăţişaţi, roşii şi asudaţi de efort, râzând printre lacrimi şi privindu-se-n ochi fericiţi. Se trânteau amândoi în patul boţit, mama-l sucea şi-l învârtea, ridicându-l în aer cu picioarele şi aruncându-l pe-o parte, se făcea că-l scapă dincolo de marginea patului, ca să-l salveze apoi şi să-l readucă cu căpşorul buclat pe pernă. Îi citea apoi din *Insula Tombuktu* poveşti cu oameni negri şi cu vrăjitori, iar el rămânea cu ochii în gol, agăţat de vorbele mamei, într-o lume ce căpăta deodată contururi de aur topit şi de umbră.

În ţeasta lui Herman se afla, ghemuit, un copil. Un făt mare şi greu, cu capul spre baza craniului, pregătit pentru naştere. Ocupa aproape tot interiorul cavităţii de os, devenită acum transparentă ca de cleştar. Un cordon ombilical lega copilul de un strat subţire de creier, ce încă-i servea de placentă şi care devenise şi el străveziu. Doar trupuşorul elastic şi sănătos, acoperit cu o lanulă delicată ca o blăniţă din fire de mătase şi având deja pe cap perişor auriu, se zărea bine, real ca orice obiect din lumea fizică, lăsând o umbră pe perna de care-l despărţeau câţiva centimetri. Degeţelele şi urechile mai subţiri lăsau să treacă prin ele o lumină roşcată, dar în rest pielea-i era frumoasă şi mată, întinsă bine pe spatele cu omoplaţi neverosimil de mici şi cu apofizele vertebrale abia vizibile sub un strat dulce de ţesut adipos. Trăsăturile feţei, atât cât i se vedeau (căci capul, cât un măr mare, era întors către genunchi), erau bine conturate: pleoape ovale, cu rădăciniţele genelor deja pigmentate, nasul cu nări fragede şi gura cu buze pline, desenate parcă. Era un copil frumos, un băieţel voinic gata să moştenească lumea. Pleoapele i se mişcau uşor când pe sub ele treceau foarte lent, dintr-o parte-ntr-alta, umflăturile tari ale viitoarelor cornee transparente. Ghemuit în pântecul său de os, copilul visa.

„Nu e uluitor?“ şopti doctorul, întinzând mâna către capul lui Herman şi bătând uşor, cu unghia, în craniul transparent, cum baţi în sticla acvariilor. „Şi nu e miraculos că pacientul încă trăieşte? Am văzut bolnavi cu jumătate din creier extras şi pe care, măcar la prima vedere, i-ai fi putut crede oameni perfect normali. Dar aici tumoarea asta drăgălaşă, cum vezi, a ocupat toată cavitatea. Mai e-nfăşurat doar în cele şase straturi corticale, e drept, cele mai bogate-n conexiuni, materia cenuşie gânditoare. Dar şi pe astea le papă pe zi ce trece, cum a devorat în ultimele luni totul, nucleii bazali, pata roşie, hipocampul şi amigdala, talamusul şi hipotalamusul, zonele senzoriale şi cele motorii, o mulţime de centri vitali fără de care omul pur şi simplu nu poate supravieţui. Şi totuşi vagabondul ăsta alcoolic a dus totul pe picioare, şi-a văzut de boscheţii lui, de beţivii lui fără să se-ntrebe cum Dumnezeu poate merge, cum îi bate inima şi cum poate-nghiţi şi cum respiră şi cum se

screme dacă nu mai are centrii neurali care fac toate astea posibile. În două–trei săptămâni noi, ăştia, neurochirurgii, n-o să mai avem ce face, va trebui să chemăm mamoşul. Căci năzdrăvanu-ăsta trebuie să aibă deja vreo trei kile şi n-o să mai aştepte mult. Deja trage uneori nişte călcâie-n meninge, de ne schimbă EEG-ul în seismograme!“

Eram la milioane de kilometri sub pământ. De fapt, pământul era infinit, uniform şi compact, şi în toată extinderea lui nemăsurată nu exista decât o imperfecţiune, ca o bulă de aer într-un geam gros, una singură în toată materia nesfârşită: rezerva lui Herman în care, îngenuncheaţi, contemplam fătul cu părul de aur. Eram un cadru îngheţat din filmul tridimensional al lumii, o cutiuţă de lumină căpruie în noaptea fără limite şi fără sfârşit. Ne duceam viaţa în subteran, ca nişte insecte livide şi oarbe, cu peri lungi şi fragili ce căutau permanent împrejur gura improbabilă a unui tunel, ieşirea către o imposibilă mântuire. Căci şi dac-am găsi o ieşire din lumea noastră concavă (Horbiger avea dreptate: trăim într-o cavernă săpată în stânca nesfârşită a nopţii, luminaţi, din centru, de soarele ovarian), ea n-ar fi, n-ar putea fi către un spaţiu deschis, de azur luminos, în care am zbura fericiţi după atâta înghesuială şi noapte, ci spre un mănunchi de tunele ramificate, crăpături în jurul micii caverne în care, după o călătorie lungă cât viaţa, ne-am lăsa oasele pe drum, la doar un milimetru de lumea noastră. Sau am pătrunde în altă cavernă, cu alte raiuri şi alţi zei, la fel de neînsemnată fisură în granitul eternităţii. Ah, Herman, dacă regatul Ierusalimului Ceresc după care bâjbâim cu toţii ca orbii, măcar că nu e departe de fiecare dintre noi, e doar o altă scobitură în noapte, de mii de ori mai măreaţă, şi totuşi la fel de neînsemnată în miezul întunecimii? Dacă lumina după care tânjim e beznă adâncă faţă de adevărata lumină?

„Când a venit prima dată la noi şi i-am făcut primele investigaţii, am fost convins că are un melanom banal. Era acolo, ciudat plasat, e drept, chiar în centrul creierului, în mijlocul pachetului de fibre ale punţii lui Varolio. Nu era mai mare decât o cireaşă. Total inoperabil, fireşte, un caz trist, din cele care ne vin din timp în timp ca să sfârşească în urlete sfâşietoare, în rezerve îndepărtate. Nici tehnicile clasice, nici cele stereotactice nu puteau fi aplicate. Am fost la un pas de chimioterapie şi-am fi început-o dacă nu observam o ciudată pulsaţie a tumoarei, de parcă în centrul ei ar fi bătut

rapid o inimă micuţă. Dumnezeule, e chiar o bătaie de inimă, ne-a spus anestezista, aşa începe, acolo, în uter… L-am trimis acasă atunci, era prea atipic pentru noi, şi treceam şi printr-o criză serioasă de spaţiu: am pus o vreme bolnavii şi câte doi într-un pat, dar l-au readus după o lună, după ce căzuse într-un tramvai. Ne uitam pe imaginea din monitoare şi nu ne venea să credem: era limpede acum că se petrecea o minune, că nu era nici o tumoare în craniul ăsta decrepit şi cu părul murdar, ci un fetus, un fetus de trei luni, cu ochiul vizibil, mare şi-ntunecat, şi mugurii membrelor bine precizate. Bărbatul ăsta avea, în jumătate de an, să nască un copil din pântecul lui cerebral. Era un semn ceresc, o prevestire teribilă. Curând, spitalul nostru gemea de securişti. L-au mutat în boxa cea mai îndepărtată. Au adus aici o aparatură despre care nici nu ştiam că există (i-am auzit vorbind despre ingineria inversată şi despre baze subterane undeva lângă lacul Baikal), o tehnologie nouă şi uimitoare, pe care ne-au învăţat în mare secret s-o folosim. Am asistat la interogatorii şi-aşa am aflat că acest Herman era o cunoştinţă veche a lor. Mai fusese deţinut pentru un tablou şi pentru un manuscris…“ Aici doctorul m-a privit deodată în ochi: „Manuscrisul *tău*, Mircea.“

Am tresărit, înfiorat, când doctorul mi-a pronunţat numele. M-am uitat speriat în ochii lui. Ştiuse de la-nceput cine sunt, era din aceeaşi poveste, filamentele de pastă albastră ale cuvintelor „doctor“ şi „Mircea“ (şi Herman, şi Dumnezeu, şi Albinosul şi Maarten) se-mpletiseră ca nişte cârcei strălucitori pe canavaua aceloraşi pagini de manuscris, manuscrisul meu ilizibil, manuscrisul pentru care fusese arestat Herman. „Abia atunci am aflat că cerşetorul de la marginea podului era pilonu-n jurul căruia se rotesc stelele. Am înţeles că fără Herman Secta n-ar fi existat, am ştiut că el era glasul ce striga-n pustie: neteziţi căile Domnului! Iar acum aveam capul lui chinuit pe pernă, ca pe o tavă de argint. Securiştii veneau în stoluri, îl năpădeau nopţile, îi mâncau aerul, umpleau boxa cu duhoarea transpiraţiei lor. Voiau să vadă, să se convingă, se uitau ca la circ sau ca la un peep-show în ţeasta transparentă prin care se zăreau încă limba şi glandele parotide, iar sus, sub boltă, copilaşul deja cât o piersică, dormind în pătuţul său neural. Iar Herman stătea pe marginea patului, în faţa lor, cu cablul cel gros atârnându-i de trup precum coada unei reptile preistorice, cu ţeasta rasă şi

străvezie aplecată-n pământ, răspunzând la-ntrebările lor halucinante cu aceleaşi fraze repetate mereu şi mereu, cu un zâmbet stingherit, ca şi când ar fi redescoperit, mereu şi mereu, sursa nefericrii sale şi a miracolului care se întâmpla. „A fost Soile, a fost când ne-am jucat de-a ceru-nstelat… Când s-a stins lumina… Când mi-a pătruns sperma ei siderală în ţeastă…“ Iar securiştii, asudând tot mai tare, notau de fiecare dată fiecare cuvânt, subliniind mereu numele Soilei şi adăugându-i semne de întrebare. „Se ţine tare“, îi auzeam spunându-şi unii altora pe coridor, la plecare, adăugând apoi ceva despre cleştii electrici şi despre vârârea unghiilor în crăpătura uşii. Erau convinşi că Herman făcea parte dintr-o conspiraţie ocultă, cu scopuri politice clare şi extrem de periculoase: răsturnarea sistemului socialist la instigarea agenturilor străine. Nu ne permiteau să-l ţinem mai mult de-o săptămână, trebuia să fie liber, ca ei să-l poată fila, să-i ducă la casa conspirativă pe care o bănuiau pe undeva prin cartierul Pajura…“

Şi deodată se făcu beznă, totală şi îngheţată. „Nenorociţii“, am auzit vocea medicului lângă mine, „iar au întrerupt curentul. N-ai idee câţi bolnavi mor cu zile din cauza tâmpeniei lor de economie la curent. Feţii din incubatoare, bolnavii conectaţi la aparatul de dializă, cei din plămânul artificial, cei de la reanimare… Stai pe loc o clipă, nu te mişca absolut deloc…“ Vocea doctorului se-ndepărtă, ceva metalic se trânti pe podea, doctorul izbucni în înjurături, apoi continuă cu o voce clară în acea totală şi derutantă deprivare senzorială: „Închipuie-ţi, eşti în operaţie, operaţie pe creier… viaţa şi moartea sunt o chestiune de milimetri… pacientul e deja trepanat şi tu-i scotoceşti în ţeastă cu instrumentele tale. Şi tocmai când te-ntrebi câţi milimetri cubi sunt de scos, se stinge lumina… Dumnezeule, se-ntrerup toate sistemele care-l ţin în viaţă… se sting monitoarele… el, săracul, nu ştie nimic, dar îţi imaginezi panica noastră, a celor din jurul blocului operator? Ne moare în mâini, şi nu-i nimic de făcut… Surorile-ncep să urle, noi lăsăm la o parte orice prudenţă, aruncăm pe jos scalpelul şi zbierăm ca nebunii: daţi lumină, daţi lumină, futu-vă muma-n cur de nemernici!… Câte femei n-au născut la lumina lanternelor şi chiar a lumânărilor… Şi ştii câtă economie fac nenorociţii cu tot preţul suferinţei ăsteia de neimaginat? Tot ce consumă populaţia înseamnă doi la sută din… unde naiba e tabloul electric? Noi, din fericire, avem generator propriu, tot

flăcăii ăştia cu haine de piele ni l-au adus… Deci, numai doi la sută din consumul industrial. Ei, cât din ăştia doi la sută înseamnă consumul din spitale? Câtă economie se face cu preţul unei femei care moare pe masa de naştere? Sau al unui bolnav de rinichi cu dializa-ntreruptă? Ştii ce se-ntâmplă cu ăştia din urmă? Nu e glumă, e ca la Auschwitz, prietene. Nu sunt decât câteva aparate-n tot Bucureştiul. Se ajunge la ele cu mari pile şi intervenţii. Ăia săracii crapă. Dar şi dintre ceilalţi crapă destui… aha, uite-l aici… că îi sortează în funcţie de vârstă. Cei peste patruzeci de ani nu mai au dreptul la dializă… La naiba, niciodată nu dau de la-nceput de clăpiţa aia… Sunt condamnaţi la moarte. Şi cu salvările e la fel: ai peste 70 de ani? Salvarea nu mai vine, adio, ţi-ai trăit traiul, ţi-ai mâncat mălaiul…"

Lumina umplu rezerva la fel de brusc, de miraculos ca şi-ntunericul de dinainte. Fără tranziţie şi fără memorie. Eram acum singur cu Herman. Doctorul tot manevra comutatoare la panoul său, ţiuitul reapăru, dar cu totul altfel şi neobişnuit, ca o melodie cântată invers, şi am putut vedea cum, cu mult mai rapid decât procesul de transparentizare, straturile de ţesut din jurul pruncului se opacizează, textura le redevine de-a dreptul tactilă (sugativa groasă a meningelui, porozitatea aspră a oaselor craniene, pielea lucioasă, tatuată mirific a scalpului), aşa încât, în mai puţin de zece minute, marele bolnav era iarăşi acolo, dormind cu faţa la perete, o tufă de păr cărunt ieşindu-i din urechea dreaptă. Zbârnâitul fu retezat într-o clipă şi doctorul reveni-n încăpere. „În momentu-ăsta tot Bucureştiul e scufundat în întuneric. Dacă trece un avion pe deasupra, nu bagă de seamă că a trecut peste capitala unei ţări europene. Vorba bancului: dac-ar mai fi şi puţină mâncare, ar fi ca pe vremea războiului. Apropo, ştii de ce românii sunt cei mai religioşi oameni din lume? Fiindcă postesc toată ziua, seara aprind lumânări şi duminica merg la slujbă… adică la serviciu, înţelegi…"

Dar nu m-am grăbit să-nţeleg, pentru că Herman a prins chiar atunci să se foiască-n pat, apoi s-a ridicat încet în capul oaselor. Medicul s-a repezit să-l sprijine, şi mai ales să se asigure că electrozii lipiţi pe pielea lui, şi ale căror fire multicolore ieşeau de sub poala pijamalei ca să pătrundă-n conducta cenuşie, nu i se desprinseseră în timpul somnului. Coloana vertebrală a omului durerii se frânsese-n unghi drept între umeri, aşa că ochii-i priveau întotdeauna drept în podea. Faţa lui, odată atât de frumoasă, luminată de

ochii intens albaştri, era acum a unui bătrân boschetar, nebărbierit şi încercănat, cu gura amară. A rămas multă vreme pe marginea patului, cu capul proptit în palme, ţinându-l ca pe un lucru greu şi preţios care n-ar face parte din corpul său, ca pe-un potir de aur plin cu un sânge sfânt. Medicul îşi aruncase o mână peste umerii lui Herman şi atârna de el ca o mare aripă albă. Am avut iarăşi sentimentul că suntem adânc sub pământ, grupaţi într-o scenă alegorică de neînţeles. Şi-atunci am auzit chemarea. Nu era vocea lui Herman, deşi el mişcase buzele, neluându-şi privirile din mozaicul rece al podelei. Nu era o voce de om. Era glasul pe care l-a auzit Zaharia, dormind în templu, când, din miezul minţii lui, a fost chemat pe nume, de parcă cineva aruncase o pietricică-ntr-un bazin întunecat. Şi deodată o undă de aur, fără vocale şi fără consoane, fără timbrul vreunui laringe, fără băşici minuscule de salivă strivite-ntre limbă şi cerul gurii. Nu un zgomot, nu un sunet, ci un concept pur, luminos, triumfător, pornind din centrul minţii şi zguduind universul. M-am auzit chemat pe nume cu o şoaptă picurată în creier: Mircea. Tâmplă lipită de tâmplă, Herman şi medicul mă priveau acum cu ochi identici, imposibil de albaştri. Nu auzeam nimic, şi totuşi cuvintele, lipsite de sintaxă şi de morfologie, îmi luminau, val după val, înţelegerea. Fii gata, înţelegeam. Timpul s-a apropiat, înţelegeam. Victor e la porţi şi răcnetul său este unul de fiară. Victor, omorâtorul. Păianjenul ce veşnic, veşnic, veşnic înfăşoară-n mătase fluturele alb şi-l târăşte apoi, viu şi cu ochii în flăcări, în gaura lui de infern. „Iată-mă, Doamne“, am şoptit şi eu, dar clipa trecuse şi vizita la bolnav se terminase, şi Herman mă privea acum cu ochi tulburi, fără să dea vreun semn de recunoaştere. Apoi s-a trântit pe-o parte în pat şi a început să geamă cu capul în palme. „Să nu-l obosim“, mi-a spus doctorul, privindu-mă fără echivoc. Am luat-o înapoi pe nesfârşitul coridor, m-am rătăcit printre saloanele cu bolnavi şi, când am ieşit pe uşa spitalului, un frig înspăimântător m-a copleşit. Viscolea. Era încă-ntuneric, dar în zare se întindea, între blocurile de var şi cenuşă, o dungă portocalie. Venea dimineaţa.

„Ai auzit, mamă, ce se-ntâmplă? Fii atent, mamă dragă, să nu cumva să ieşi afară zilele astea, că e jale cu J mare! Am văzut la televizor cu ochii mei. Nebunu' a strâns lumea la miting, o mare de oameni cu steaguri şi lozinci, pe frigu-ăsta… de parcă nu-nţepeneşte lumea destul pe la cozi… Noroc că a stat zăpada şi-a ieşit soarele… Şi-a-nceput, dragă, să dea uite-aşa din mână şi să zică răguşit nu ştiu ce, de-ale lui, că e bine, că o să fie bine, şi tot vorbea el aşa, când s-a-ntâmplat ceva, oamenii a-nceput să strige, da' nu «Ceauşescu PCR» sau «Ceauşescu şi poporu'», ca înainte. Nu, strigau şi se mişcau, se agitau, parc-am auzit şi nişte bubuituri… Şi să vezi că ăl bătrân a rămas cu gura căscată şi-i fugeau ochii, aşa, spre mulţime. Nu ştia ce se-ntâmplă. A-nceput să bată-n microfon cu degetu'… Alo, alo, zicea… A venit unul şi i-a zis ceva la ureche, da' el parcă era dus pe altă lume… Şi să vezi ce-a-nceput să zică dup-aia, că-mi venea nu ştiu ce să-i fac. Cât sunt io de fricoasă, am început să ţip la el, acolo-n televizoru' lui, l-am făcut în toate felurile. Auzi, nenorocitu', cu ce mai vrea să ne scoată ochii: că mai dă o sută de lei la salar, nu ştiu cât la indemnizaţie… Da' că n-are lumea ce mânca, la asta nu se gândeşte, bată-l Dumnezeu să-l bată de tâmpit, şi el, şi Leana! Că aşa ceva nu s-a mai pomenit în ţara românească, să moară lumea de foame, să n-ai tu ce să pui la copii pe masă… Şi să vezi, dragă, a-nceput lumea să-l huiduie fără frică, auzeam bine cum striga ca la fotbal: Huooooo! Huoooo! Cre' că auzea şi el, că deodată s-a schimbat aşa la faţă, i s-a arătat bătrâneţea-n ochii ăia capii ai lui, a mai venit unu' şi i-a spus să plece, da' lui tot nu-i venea să creadă… El crede că lumea-l iubeşte, ticălosul… Să-l vezi cum stătea acolo şi se uita, un moş nenorocit cu căciulă de oaie… că te şi-ntrebi cum a prostit cizmaru-ăsta atâta lume, cum a băgat el frica-n atâţia oameni… Până la urmă a plecat şi au tăiat brusc emisiunea de parcă ar fi avut, cum era înainte, «defecţiune tehnică». Că la-nceput televizoru' nu mergea cine ştie ce, programu' era scurt şi într-o zi (marţi, mi se pare) era şi pauză. Şi mai tot timpul se-ntrerupea emisiunile şi apărea pe ecran cuvintele-astea: defecţiune tehnică. Mai ţii minte televizoru' nostru ăla vechi, Rubin 102? Avea ecranu' cât o felicitare de

Anul Nou. La ăla ne uitam. Atunci aveai ce vedea, era varietăţi, cu Căciulescu, cu Puiu Călinescu, era cântăreţe de muzică uşoară ca lumea, serioase, Pompilia Stoian, Doina Badea de-a murit la cutremur… Şi nu era, dragă, numai cu partidu', cu patria şi cu Ceauşescu ca acum. Cam pe când s-a trecut la emisiuni color a-nceput şi porcăria, că zicea atunci, la-nceput, «parţial color», şi ieşise un banc, că e parţial color fiindcă Tovarăşu' şi Leana sunt color, şi tot restu' alb-negru… De-atunci s-au prostit cu toţii. Înainte mai râdea lumea, se mai distra, acum nimic. Mircişor, mi-a zis doamna Rădăuceanu să nu ieşim în seara asta, că e revoluţie. Vine câte unu' dinspre centru şi zice că e prăpăd. Au umplut oamenii străzile şi strigă contra lui Ceauşescu. Doamne, cât curaj trebuie să aibă… Doamne-fereşte, să nu pună nebunu' armata pe ei, vai de bieţii tineri… că ăsta e-n stare de orice. Cică Leana ar fi zis să radă Timişoara de pe faţa pământului, cu avioanele… cu bombe… E-n stare, hoaşca bătrână. Că numai ea e de vină pentru tot, ea cu prostia din capu' ei. «Mamă iubitoare, savant de renume mondial»… Mai multă carte am io decât ea, olteancă rea şi proastă! Măcar Gheorghiu-Dej era moldovean, mai moale, mai aşezat, da' de când au venit oltenii-ăştia doi n-a mai fost chip de trăit. E drept că la-nceput a fost bine, era de toate. Da' dup-aia li s-a suit la cap, că ei sunt cine ştie ce os domnesc şi noi toţi ăştilalţi slugile lor. Că cică dormea nea Nicu şi Leana în patu' lor şi deodată Leana începe să vorbească prin somn: «Maiestate… maiestate!» Şi nea Nicu se bucură că Leana-i zice aşa, da' ea bâiguie mai departe: «Mai e state pe unde n-am fost?» Şi dup-aia începe el să vorbească prin somn: «Ledi, ledi…» Şi Leanei îi creşte pipota că bărbată-su îi spune lady. Da' el zice mai departe: «Ledi… le dibuim noi…» Că aşa şi era, umbla ăsta ca nebunu' pe la toţi negrii din Africa, doar-doar i-or da ceva din bogăţiile lor. Numai că ăia era canibali cu toţii. Cum murea un şef de stat, ăla care venea după el îi mânca ficatu', ca să-i moştenească puterile, cică. Îi arăta şi la teleenciclopedia: goi cum i-a făcut maică-sa, doar cu nişte frunze în faţă. Ăia oameni fericiţi: nu le trebuie haine, nu le trebuie nimic. Mâncarea în pom, toată noaptea cântat şi dansat… Trai neneacă! Ţii minte că-ţi citeam când erai mic din *Insula Tombuktu*, cu sălbaticii ăia. Ei, cu ăştia avea Tovarăşu' ce-avea. Tot mai aducea câte unu' la Bucureşti şi scotea lumea pe traseu să strige: «Ceauşescu, Bokassa!» Şi ce-a câştigat până la urmă?

Praful de pe tobă. L-a luat regina Angliei şi l-a plimbat în caleaşcă. Cu asta s-a ales, parcă nu putea să pună Andruţă caii la căruţă, în Scorniceştii lui, şi să-l plimbe cât vrea dacă are poftă de plimbare. Li s-a suit la cap, a-nceput să creadă că e şi el ca Ştefan cel Mare, ca Mihai Viteazu', vreun voievod sau domnitor… Şi-a făcut şi palat — Casa Poporului (cică acolo şi lanţul cu care tragi apa la closet e de aur), şi buzdugan cu care apare în toate pozele… Şi-a pierdut minţile la bătrâneţe. Dă-l naibii, să-şi pună şi coarne dacă vrea, şi pene-n fund, numai să trăim şi noi pe lângă ei, de ce ei să aibă toate bunătăţile şi noi să răbdăm? Ei să trăiască ca regii şi noi să murim de frig în casă (cică «mai puneţi un pulovăr pe voi» — ticălosul!) şi să luăm salamu' pe cartelă… Şi ce salam… ce-or băga-n el, soia, naiba ştie, că cică-n parizer pune hârtie igienică tocată… Vai de lume… Vai şi-amar de noi, că nu se mai poate trăi. Dacă stai să-i asculţi, totul e nemaipomenit, la noi e cel mai bine, ei se gândeşte toată ziua doar la fericirea poporului… e comuniiiiiism, e egalitaaaaate… Adică io sunt egală cu coana Leana, umblu şi io în blană de leopard, mănânc şi io ananaşi şi icre negre, umblu şi io prin toată lumea ca ea! Ce-am ştiut io toată viaţa? Tântava şi Bucureştiul. Şi de două ori în alte părţi: Oradia şi Govora, şi-atât. Nu zic că de ce n-am fost şi io în străinătate, că nu umblă nici pe-acolo câinii cu covrigi în coadă. Unde să mergi? Măcar să-mi cunosc eu ţara mea. Dar tare-am vrut, Mircea, să merg şi io' o dată cu avionul, să zbor şi eu printre nori. Înainte puteai să iei avionul de la Băneasa, erau nişte zboruri de plăcere: te plimba o oră– două deasupra oraşului şi te lăsa jos. Toată viaţa am vrut să zbor şi eu o dată cu unul dintre ele… Da' de unde bani? Trei pe-un salar, şi mobila pe reciproc, rate şi iar rate… Şi vă trebuia şi vouă haine, că ieşeaţi în lume, tu la şcoală, tata la ziar… Io puteam să stau cu trei zdrenţe pe mine, dar măcar tata să arate bine, să fie la fel ca colegii lui. Un lucru nu mi-a plăcut la el, că-ntr-o vreme începuse să-şi ia şi el Snagov în pachete de-alea roşii, de doişpe lei. M-am înfipt atunci rău în el. Bine, mă, vezi că eu m-am delăsat de tot ca s-avem ce pune-n gură, şi tu te-ai boierit? Păi tu te compari cu Matei şi cu Verendeanu, care stă toată ziua la coniace, care au maşini, că, vorba aia, nu căţel, nu purcel, şi nevestele lor lucrează, nu ca mine, toată ziua de fundu' lu-ăsta mic… A lăsat-o mai moale, a dat-o iar pe Carpaţi, da-i mai găseam din când în când câte-un pachet de Snagov ascuns prin geantă…“

Mama are cearcăne adânci sub ochii căprui, mult mai deschişi la culoare ca ai tatei. Când mi-o amintesc tânără, mi se strânge inima. Universul îmbătrâneşte, se smochineşte şi trebuie să treacă, dar nu pot accepta ca mama să-mbătrânească, e prea nedrept, prea prostesc. Simte şi ea sadismul ăsta astral, timpul în ireversibilă dilatare despărţind oamenii, întunecând fotografiile, distrugând dragostea şi viaţa şi tinereţea şi speranţa, şi mai ales îndepărtându-ne de noi înşine, înstrăinând-o pe ea de Maria, fata din geana de lumină a zorilor ei, ca şi când noi toţi, cei sortiţi să-i judecăm o dată pe îngeri, am trăi aici, pe pământ, o tragică metamorfoză inversată: din leneşe lepidoptere navigând peste mări de iridiu în pragul tinereţii noastre, ne schimbăm în omizi, în râme, în viermi orbi, în miriapozi şi în scolopendre, supurând bale neputincioase din pielea noastră bătrână, învinsă, din mia de răni de pe trupul nostru dezgustător. Fluturi cu ochi de copil pe aripile colosale, ne-amestecăm zborul cu norii şi cu Dumnezeirea, până ce deodată aripile ne iau foc în aer, se cangrenează de frecarea cu lucrurile, şi din toate rămâne trupul târându-se pe pământ, ducându-şi cu greu sutele de segmente pline de ouă sidefii, corpusculii chinuitori ai amintirii. O tenie ca un film cu sute şi mii de cadre, tot mai întunecat-sepia, cu tot mai multe zgârieturi pe măsură ce se-ndepărtează de scolexul cu ventuze şi căngi ce ne ţine, încă, ancoraţi de realitate. În poza ei din tinereţe, cu zimţi ca de timbru pe margini, cu emulsia îngălbenită şi plesnită la un colţ, mama e orbitor de tânără şi de frumoasă. Stă dreaptă şi zâmbitoare, cu ironie şi îndrăzneală în priviri, în curtea casei din Silistra. Pantofii ei cuminţi apasă iarba crescută, cu floricele minuscule, printre pietrele cubice cu care e pavată curtea. Trupul tânăr, în bluză şi fustă, e suplu, curat şi feciorelnic, şi la fel sunt buzele ei minunat arcuite, faţa subţire şi ochii căprui luminos, singurii care n-au îmbătrânit pe faţa mamei mele care acum stă în bucătărie, priveşte muşamaua hipnotic şi-mi povesteşte. Pe-atunci, până şi-n poza asta ştearsă se vede, din umeri îi creşteau un milion de braţe de aur. Purta peste buclele castanii o diademă bătută-ntr-un milion de briliante, fiecare un univers cu miliarde de galaxii. Acum sorii s-au stins, braţele s-au uscat şi mama e o femeie în vârstă.

„Când au venit comuniştii, noi eram tineri, ce ştiam noi? Pentru alde noi, ăştia de la ţară, munciţi ca vai de lume, era o schimbare bună. Că nici cu

boierii n-o scoteai la capăt. Sau cu patronii: munceai până-ţi scuipai plămânii din zori până-n noapte. N-am fost şi eu ucenică? Şi-au venit ăştia şi ne-au spus: gata, de-acuma voi sunteţi stăpânii. O să terminăm cu regii, cu popii, cu boierii, o să fim toţi egali şi-o să muncim cu spor. Au ieşit şi filmele alea, tare frumoase erau, dragă, *Răsună valea*, *Dragoste la zero grade* cu Iurie Darie tânăr… (Ce-o fi şi-n sufletul actorilor ăstora când se văd acum în filme de demult, tineri şi frumoşi?) Şi toate filmele astea ne-ndemnau să muncim cu veselie, că munceam de-acum pentru noi. Şi ne băgau toată ziua-n şedinţe unde ne tocau la cap, de parcă ne păsa nouă de ce ziceau ei. Noi ne ştiam oameni mici, lăsam pe alţii să-şi bată capu' cu politica. Noi, fetele, ca fetele, aveam în cap doar filme, băieţi… Ăia vorbeau la masa roşie, noi le făceam ochi dulci… Cum zicea unchiu' Ştefan că spusese un propagandist d-ăsta la ţară, la o şedinţă (zic şi eu ca el, acum, pe româneşte): «Tovarăşi, pân-acum toţi s-au căcat în capu' nostru. Acum avem şi noi gură!» Şi, ha, ha, ha, cam aşa şi era, că dacă era să luăm vreuna cuvântul, dintre noi, muncitoarele, ne scriau ei pe-o hârtie ce trebuia să spunem. Altfel, munca era ca la patron, ba şi mai rău, că acum trebuia să depăşim planul, eram angajaţi în întreceri, cea mai bună țesătoare, cel mai bun strungar… Şi era după război, foamete, nenorocire. Frumos era doar când ieşeam la defilare, mai ales de 1 Mai şi 7 Noiembrie, cu steaguri roşii, cu secera şi ciocanu'. Cântam *Internaţionala*, fluturam din steguleţe, aveam şi nişte flori de hârtie… Ajungeam până la tribuna oficială unde erau conducătorii, generalii… Cânta fanfara, era foarte frumos în anii când nu ploua. De vreo două ori l-am văzut şi pe tovarăşu' Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu pardesiu gri, pălărie gri, ne făcea cu mâna… Şi lângă el era unu' chel ca-n palmă, caraghios, tovarăşu' Chivu Stoica. În rest, nu ştiam decât drumu' de la Donca Simo până unde stăteam, cu lelica Vasilica, la Sfântu Gheorghe (tramvaiul trecea pe atunci prin faţa Universităţii şi de-acolo mergeam pe jos), şi până la cinema Înfrăţirea-ntre popoare, unde se dădea filmele alea ruseşti de război, care nu-mi plăceau, dar şi unele comice. Ce-am mai râs la *Toată lumea râde, cântă şi dansează*, când s-a trezit porcu' beat, pe tavă, cu măru-n gură… E, asta era viaţa mea. Nu ştiam alta, şi eram tinere. Ce ne păsa? Ne spălam pe cap în albie şi ieşeam afară cu părul ud, fără nimic pe cap, iarna, în viscol. Şi abia dacă ne puneam un dres subţire

pe sub fustă… Nu-mi băteam io capul cu partidu', cu politica. Da' după ce m-am cununat cu tata, el îmi mai explica, el a crezut, săracu', tot ce i-au băgat în cap ăştia. Scria la gazeta de perete, la ITB, era şi ceva pe la sindicat… Cum ne-am cunoscut, mi-a arătat carnetul lui roşu de UTM-ist (vorbea încă pe bănăţeana lui: «Uite, io mi-s utemist»…), cu o poză caraghioasă, ţin minte, de am izbucnit în râs: avea un basc pe cap tras până la sprâncene, ca tractoriştii. N-avea nici douăşdoi de ani… În primele noastre luni de stat împreună, ţin minte, io făceam mâncare şi el stătea pe scaun, cu picioarele ridicate lângă fund, pe marginea scaunului, şi tot povestea de la şedinţele lor, cu Uniunea Sovietică, unde chipurile curgea lapte şi miere (las' că-i ştiam io pe ruşi, ce le poate pielea), cu Partidul Muncitoresc, cu reacţionarii, cu popii… Cu imperialiştii americani… Îmi citea din ziare, mai târziu îmi citea şi articolele lui din *Steagul roşu*, că l-au luat dup-aia la ziar. Eu doar ziceam câte-un «da?», «aha!» sau «adică cum?», ca să vadă că sunt atentă, da' de fapt mă gândeam la ale mele: ce să mai gătesc, când să spăl rufele… Acum, Dumnezeu ştie ce-o să mai fie. L-or da jos, nu l-or da? Parcă nu-mi vine să cred. Mi-e să nu pună armata pe ei, săracii copii. Am fost în camera din faţă şi-am deschis geamu', şi parcă se-aude ceva dinspre centru, un fel de vuiet, mi s-a părut c-aud şi împuşcături. Doamne, fereşte-ne! Şi dac-o să-l dea jos p-ăsta, să zicem, ce-o să fie? O să fie mai bine? Aiurea! Cine ştie ce ticălos o să mai pună. Ce mi-e Tanda, ce mi-e Manda? Numai să mai dea şi mâncare la lume, colo, în rest, facă toţi ce-or vrea. Că acuma n-o să mai aibă nici unul pretexte de-astea, că să ne plătim datoriile externe, că cică s-au plătit. Cel puţin aşa se laudă ăl bătrân. Câte vagoane de brânză şi de carne am dat noi la ruşi şi la toată lumea anii-ăştia! Atâţi bani să am eu… Am auzit c-o să-l pună pe Nicuşor, ăsta măcar o să ne vândă cu totul, şi pieile de pe noi, şi ciolanele, că altceva nu mai e de vândut. Un derbedeu, vorbeşte lumea că se-nhaită cu toate vagaboandele, c-o ţine numai într-un chef. Ce vrei, prinţişor, băiat de bani gata… Să pună şi pe Ăl-din-baltă, Doamne iartă-mă, numai s-o ducem şi noi mai bine. Că nici Ceauşescu n-o trăi cât lumea, chiar dacă nu-l dă acum jos. Dac-a ajuns şi tata să-l înjure… Ţii minte ce bucuros a fost el atunci, în '65, când au anunţat la televizor că după Dej o să vină tovarăşu' Nicolae Ceauşescu. «Foarte bine, zicea el, e tânăr, 45 de ani, o să fie bine!»

Şi a fost, dragă, de ce să nu spui, a fost cât ai fost tu în şcoală, începuse lumea s-o ducă bine. Da’ a-mbătrânit, s-a ramolit, i s-a suit scorpia în cap şi-a-nceput cu ideile lui tâmpite, cu plata datoriilor, cu Casa Poporului, cu ce deştepţi sunt ei doi, că nu le-a mai ajuns nimeni cu prăjina la nas. Acum tata, săracu’ de el, se-nroşeşte aşa la faţă când aude de ei, de mi se face frică să nu dea-n apoplexie. Tot îi zic, Costele, Costele, mai încet că ne-aud vecinii. «Lasă să m-audă», răcneşte, «că ăsta nu mai e nici comunism, nici socialism, nu mai e nimic! Au pus mâna, clanul lor nenorocit, pe toată ţara asta. Au trădat idealurile nobile ale socialismului!» Şi dă-i, şi-njură, ştii tu cum face tata când rămâne fără ţigări sau când calcă-ntr-o pioneză: paştele mă-sii de hoţi! de dictatori! de faşcişti! Noroc că nici vecinii nu-s tocmai breji, chiar şi militarul de sub noi mai zbiară câteodată când îl aude cu «popoarili» şi cu «pretenii», la televizor. Tata zice mereu că comunismul e bun, da’ că Şefu’ n-a ştiut să-l aplice cum trebuie. Uite, zice, Gorbaciov, băiat deştept, încearcă să mai facă ceva, să-i mai dea jos pe dictatorii ce se puseseră peste tot în fruntea bucatelor. Nenorocirea e că ţările alea au luat-o apoi spre capitalism, s-au depărtat cu totul de idealul omenirii, de viitorul nostru de aur. Viitorul de aoleu, mai bine zis, cum zic ăia mai glumeţi dacă-i întrebi dacă veregheta lor e de aur: e de aoleu… Eh, ce să mai vorbim… cât îl vezi tu de om liniştit, de zici că nu-i cu tine-n cameră niciodată, tata e tare chinuit de ce se-ntâmplă. I-e frică şi lui să nu fie, ferească Sfântul, ca-n Ungaria, în ’56, când i-au spânzurat de stâlpii electrici pe activişti şi securişti… Măcar că el a fost doar cu ziaru’ lui, cu agricultura… da’ cine mai poate şti? Dacă vine vreo revoluţie, te pomeneşti că-i trăsneşte vreunuia prin cap: ia să-i împuşcăm noi pe toţi membrii de partid. Că şi la noi, la Tântava, s-a-ntâmplat aşa, după război, când au venit cu colectivizarea. Ce, erau de capul lor? Care n-a vrut să dea pământurile, i-a bătut de i-a lăsat schilozi. Dup-aia, oricum, a luat caii la toată lumea şi i-a împuşcat pe şanţ. I-au luat şi lu’ tătica. El n-avea pământ de dat, da’ avea doi cai frumoşi, murgi, şi-o căruţă nouă. A rămas cu căruţa în hambar, te jucai tu în ea toată ziua, când erai mic…“

Mama tace. Când vine vorba de Tântava, vorbele ei prind să fermenteze ca laptele bătut. Fără să-şi dea seama, se-ntoarce la graiul ei, la inflexiunile lui naive, la dezacordurile lui caraghioase. Toată spoiala anilor bucureşteni

se topeşte ca glazura roşie de pe o pastilă de B complex, vopsindu-i buzele şi cerul gurii, schimbându-i expresia şi gesturile. E iar ţărăncuţa cu coade lungi de la coada vacii, copila care cânta în încăperea strâmtă a şcolii săteşti: „Hai să zicem una, una este luna. Hai să zicem una, să se facă două. Două mâini copilul are, una este luna…“ Vorbele devin mai rare şi mai legănate, până ce i se opresc cu totul în gură, ca o piatră rotundă în levitaţie între limbă şi cerul gurii, într-o clipă de graţie în care spaţiul se schimbă în timp şi dispare, iar apoi încep să curgă invers, către laringe, coarde vocale şi trahee. Cuvintele spuse invers, ca o stranie melodie, pătrund în plămâni, se ramifică-n tubuşoare gofrate tot mai înguste, intră-n alveole şi se dizolvă în sânge, şi atunci părul de pe braţele mamei se zbârleşte şi ochii i se umezesc, şi-n pupilele brusc lărgite şi peste irişii căprui se-ntinde deodată imaginea unei case de ţară cu un păr plin de pere mălăieţe în curte, cu un câine pe lanţ şi mulţi gutui, şi mulţi corcoduşi, şi un cuptor de lut cu geamul cât palma. Mama-i atunci toată numai Tântava, locul de pe pământ în care se visează, noapte de noapte, şi a cărui limbă o va vorbi până la moarte.

Mergem amândoi în camera din faţă, străbătând casa scufundată în întuneric. Tata e la televizor, acoperit de alge şi madrepori, cu părul lui odată albastru de negru, acum complet cărunt, fluturându-i în curenţii din cameră. Peşti cenuşii, translucizi, înoată lent în apa tulbure, trăgând după ei o dâră de excremente. Milieuri şi tişlaifăre plutesc răsucite deasupra mesei, scaunele se clatină, încrustate cu cuiburi de scoici. Abia ne târâm picioarele în nisipul gros de pe podea, plin de viermi şi de bucăţi informe de fier ruginit. Ne-mpingem uşor şi ne-nălţăm în apa gelatinoasă, înotăm între podea şi tavan, cu hainele când lipite de trup, când înfoiate ca nişte clopote de meduze, pătrundem în holişor prin uşa putredă, ce se sfărâmă în mii de aşchii, şi ajungem în camera mea, în faţa triplei ferestre ce dă în Ştefan cel Mare. Înotăm lent în lumina verzuie-a amurgului, printre foile manuscrisului meu, plutind acum, răsucite, cu scrisul şters de ape, prin toată camera, şi ieşim, prin geamul deschis din partea dreaptă, deasupra oraşului scufundat. Vâslim lent din mâini peste cupolele de aramă, ne răsucim sub covorul de stele, care, ştim acum, e doar scânteierea valurilor de deasupra. Apoi clădirile colosale, cu coloane şi capiteluri, ministerele şi hotelurile, universităţile şi magazinele, înţesate de poporul lor de statui, locuite de

crabi şi vizitate de bancuri de peşti, încep să se dizolve ca nisipul. Se prăbuşesc ca Babilonul şi Alexandria, ca Urukul şi Avalonul, până ce piatră pe piatră nu mai rămâne din ele. Înotând înaintea mea, cu rochia ei ieftină fluturând peste dunele de nisip, printre hamsii şi baracude, mama întoarce capul spre mine, mă priveşte cu ochii ei mari de focă şi-mi face semn s-o urmez. Din două lovituri puternice ale braţelor se ridică la verticală şi se repede deodată, cu o viteză tot mai nebunească, spre cercul de aur topit, pâlpâitor, de deasupra. Curând se pierde într-o suprafirească lumină.

Mircişor se afla în pragul camerei lui, scăldat în lumină de lună. Prin uşa dată acum de perete vedea petele de sânge, negre ca smoala, de pe pereţi, formând hărţi cu fiorduri, peninsule şi ostroave ale unui continent infernal. Şi fiecare peninsulă, dac-o priveai mai bine, avea alte peninsule mici crescute din ea, şi fiecare din ele avea altele şi mai mici, şi-aşa mai departe, la nesfârşit. Cât frig putea veni prin porii pereţilor de beton! Câtă nebunie puteau cuprinde ochii vii ai păpuşilor cu cap de carton smălţuit, cine ştie cum evadate din lada lor şi risipite prin colţuri! Păianjenul nu se vedea, dar într-un fel era pretutindeni, dizolvat în umbra marelui cavou. Îi puteai mirosi subţiorile celor opt sau optzeci de mii de picioare, îţi pătrundea în plămâni puful lui negru, otrăvitor. Tăcerea era înmărmuritoare. Tălpiţele goale ale copilului în pijamaua cu elefănţei stăteau lipite atât de strâns de cimentul rece de pe holişor, de parcă ar fi fost nişte ventuze, iar el ar fi atârnat de tavan cu capul în jos. Lumina lunii era clară, albastră, vezicantă, o simte pe obrazul drept ca pe-un şuvoi de spirt medicinal, dar mirosea ciudat, slab, a migdale. Copilul pătrundea în propriul său mormânt, în cenotaful singuratic al minţii sale. Până la patul lipit de perete nu erau decât trei paşi, dar aşa cum sunt doar câţiva centimetri de oţel între tine şi comoara din seif. Niciodată nu i-ar fi putut străbate. Se-nchipuise de-atâtea ori întins pe patul tare din camera lui, o păpuşă de carne rece. Copil mort, acoperit de crini albi, cu miezul cleios. Polenul plouând peste el, peste ochii lui larg deschişi, peste buzele albe ca hârtia, peste unghiuţele albăstrii încleştate-n cearşaf. Aripi livide ieşindu-i de sub trup şi atârnând pe podea în zdrenţe şi găuri. Să fii mort, să nu mai simţi nimic niciodată.

Înaintă până-n mijlocul camerei, pe preşul multicolor ziua, alcătuit din benzi întunecate, mai gri sau mai negre în timpul nopţii. Păpuşile încercau să-l muşte de glezne cu dinţii lor ca de peşti abisali, iar Ciacanica scoase un ţipăt de agonie când talpa copilului îl călcă din greşeală pe piept. Băiatul îl ridică de pe podea şi-l strânse la piept, căci era, până la urmă, singurul lui aliat. Împreună le era mai uşor să coboare în canalele de dedesubt. Mircişor îşi vâra mâna în gaura dintre picioarele lui Ciacanica, acolo unde fetiţa cea

rea îi făcuse o rană adâncă, după ce, poate, îi tăiase mai întâi cocoşelul cu foarfeca, şi acum îl mânuia ca pe o marionetă îmbrăcată toată pe degetele lui. Arătătorul îi pătrundea-n cap, simţindu-i acolo creierul umed, iar degetul gros şi mijlociu îi intrau lui Ciacanica pe braţe, şi acum el făcea tot ce voia băiatul. Dar toate fetiţele şi toate femeile aveau o gaură-ntre picioare, care era păsărica lor. Poate de-asta nu şi-o arătau niciodată (şi nici nu era voie să vorbeşti despre ea), poate de teamă să nu-şi vâre cineva mâna-n ele, pe-acolo, până la cot, şi să-nceapă să le mânuiască, să le mişte mâinile şi să le-ntoarcă şi capetele în toate părţile ca la nişte păpuşi foarte mari. Căci dacă eşti mânuit trebuie că ţi-e foarte frică, pentru că nu mai trăieşti tu, ci altul trăieşte în tine şi face cu tine ce vrea el. Şi tu simţi şi vezi totul, dar n-ai nici o putere, cum trebuie să fie groaznic să fii prins într-o pânză groasă de păianjen şi să vezi cum vine păianjenul să te sugă, şi tu să nu poţi face nimic decât să te uiţi la el… Poate că femeile trăiau mereu cu frica asta, să nu le intre vreun şarpe în păsărică, sau bărbaţii lor, noaptea, când ele dorm, să nu bage mâna-n ele şi să-nceapă să le mişte încetişor… Iar dacă unele au un copil în burtă, nu se poate să nu se teamă că prin gaura aia cineva ar putea să li-l fure, să-l scoată de-acolo când el e încă mic cât un omuleţ de plastic şi să-l facă copilul lui…

Pe peretele din dreapta era un loc pe care băiatul îl observase de mult, pentru că acolo ciupercuţele de pe pereţi, înşirate în benzi monotone, mucegăite, până la tavan, nu se potriveau. Era o linie unde câte-o jumătate de pălărie cădea ceva mai jos decât cealaltă jumătate, şi asta nu se vedea de la-nceput, dar Mircişor n-avea, în multe după-amieze, nimic altceva de făcut decât să urmărească cu degetul contururile petelor de sânge şi să se uite la pereţii ce-i apăreau ochilor lui tineri la o rezoluţie aproape infinită, încât broboanele de vopsea verde-nchis nu doar că se vedeau perfect limpede, dar în fiecare zgrunţure copilul vedea cavităţi buretoase, cu pereţii extrem de neregulaţi, de care stăteau lipiţi cârduri de acarieni cu corp gălbui-translucid, cu peri lungi şi piese bucale de gelatină, cu un fel de cioturi ca de mutilaţi în loc de labe şi cu grămezi de ouă vizibile prin grosimea inelată a pântecelui, cu pori deschişi în pielea lor de sticlă moale, căptuşiţi cu celule într-un peristaltism continuu, ale căror nuclee roşietice conţineau pachetele unsuroase ale cromozomilor, formate din şiruri de ADN

— cât îl distrau pe copil spiralele lor ca de hârtie —, alcătuite la rândul lor din baze purinice şi pirimidinice în continuă alternare… Urma o prăpastie uriaşă, pe care privirea ageră a lui Mircişor o străbătea într-o clipă, şi-apoi se zăreau giganticele structuri nucleare, ca nişte stele pântecoase, înconjurate de norul statistic al electronilor, pe care nu era greu să-i vezi pe fiecare-n parte, căci, fiind identici, toţi erau de fapt unul singur. Ochiul pătrundea între neutrino şi quarkuri, distingea amuzat între narq, parq şi larq, între culori şi savori, ca apoi o nouă râpă neagră să se-ntindă şi-acolo, în fundul lumilor, distincte ca un zid din lingouri de aur, la scara Planck, să se zărească granulele de spaţiu şi perlele de timp pe care nici cea mai ascuţită privire din lume, a embrionilor, a îngerilor şi-a celor morţi, nu le mai putea vreodată eviscera. Băiatul se smulgea atunci din concentrarea aceasta a privirii aşa cum un ţânţar îşi scoate acul din carne şi se trezea iarăşi în faţa peretelui zugrăvit cu ciupercuţe, pe care se desena cu claritate o uşă, de înălţimea lui Mircişor şi lată cât să-i treacă, fără efort, umerii înguşti de băieţel. Acum ştia bine ce e-n maţele vilei, deşi nu era niciodată acelaşi lucru, dar la-nceput, când împinsese prima dată, cu amândouă palmele, uşiţa vag conturată pe perete, şi pe care multă vreme n-o observase, îl străbătuse o-nfiorare funebră, fusese cuprins de un rău asemenea celui trăit cu câteva luni în urmă, când se trezeau toţi trei, noaptea, la nişte gemete şi ţipete care se auzeau înfundat şi totuşi din casă, de foarte aproape. Mama se trezea prima: „Costele, ce-i asta? Ai auzit?“ Şi pân-la urmă se sculau toţi, aprindeau lumina, Mircişor începea să scâncească… Tata se ridica şi căuta în toată casa, cu ciocanul în mână, căci se temeau să nu fi intrat vreun hoţ, să fure ceva. Dar nu era nimeni. Se culcau la loc şi, tocmai când să aţipească, izbucnea iar un ţipăt din acela, neomenesc şi parcă totuşi scos dintr-un gâtlej de om, de femeie înspăimântată. Aşa au dus-o vreo săptămână, speriaţi şi nedormiţi, până când tata, când era pe closet, şi-a dat seama de unde venea sunetul. Era o dimineaţă rece, cu lumină limpede şi crudă. Când uşa băii era deschisă, lumina, filtrată prin frunzele trandafirilor de la geam, pătrundea până-n baie, făcând să sclipească cele trei boluri de porţelan. „Vine de sub cadă, am auzit acum clar“, i-a zis tata mamei, care, în capotul ei liliachiu şi din nou cu moaţe-n cap, se uita la el nedumerită, în mirosul de caca ce cuprinsese

toată casa. „Du-te şi adu-mi dalta şi ciocanu'." Tata făcuse sub cadă, muncind multă vreme, căci era ciment, o gaură ce se lărgea tot mai mult. Toată sala de baie se umpluse de praf de ciment, pe care băieţelul călca bucuros, cu tălpile goale, şi-l căra apoi pe preşuri şi pe podea. Când gaura a fost largă cât un cap de om, tata a aprins un chibrit şi l-a băgat înăuntru, ca să vadă dacă e ceva acolo. Şi era, căci tata s-a tras brusc la o parte, smulgându-şi mâna din gaură, şi dintr-un deget îi curgea sânge. „Paştele şi dumnezeii mă-tii!", a urlat mai mult speriat decât furios, şi-n clipa aia din gaură a ţâşnit ceva ce i s-a părut copilului o flacără portocalie. Era o pisică, mare şi scheletică, sălbăticită de foame, cu dinţii rânjiţi şi ochii arzători. Căzuse prin aerisire, de vreo zece zile, în spaţiul de sub cadă şi nu mai reuşise să iasă. Nu băuse apă şi nu mâncase nimic în tot timpu-ăsta. S-a oprit, cu blana vâlvoi, urlând ca disperata, sub pat, unde i-a pus mama o farfurioară cu lapte. A turnat lapte de vreo zece ori, căci pisica lingea totul într-o clipă, mârâind şi rânjindu-şi colţii. Era intens portocalie, de te dureau ochii când o vedeai în lumină. Mereu, când era-n faţa uşiţei din peretele zugrăvit cu ciupercuţe, Mircişor se aştepta să ţâşnească de acolo o astfel de fiară de foc, care să-l mistuie dintr-o dată, ca pe copiii obraznici care umblă la priză. Dar nu se-ntâmpla aşa. Împingea uşiţa şi se pomenea într-un loc rece şi uscat ca un beci, cu toţi pereţii de ciment ordinar, zgrunţuros, pătaţi pe alocuri de păcură. Locul, complet gol, era bine luminat: un bec cu apărătoare în jurul lui, ca să nu fie furat, îşi împrăştia razele din tavan. Pe jos era acelaşi ciment grosolan, cu capete de fier ruginit ieşite din loc în loc, şi totul era acoperit de un strat de moloz. Nici uşi, nici ferestre, doar o scară de metal, cu balustradă, care cobora la subsolul vilei. Mircişor îl auzise pe tatăl lui că vila avea un subsol, dar crezuse că e garsoniera femeii bătrâne care locuia cu câteva trepte mai jos de palierul de la parter, într-un fel de groapă unde Mircea se mai juca, din când în când, cu băieţeii de seama lui. O dată se deschisese uşa şi o bătrână îl chemase-năuntru, iar copilul se speriase foarte rău, pentru că acea cameră, cu o laviţă acoperită de pături în fund, cu o masă pe care se afla veşnic un fier de călcat cu cărbuni, aşezat cu vârful în sus, şi cu o maşină de gătit într-o parte, era chiar camera în care locuise el în Silistra, nu semăna doar, ci era chiar aceea, până-ntr-acolo că de sub pat ieşea colţul cărticelei *Unchiul Stiopa miliţianul*, din care-i citea

mama de-atâtea ori când îl punea între perne „ca boierii". Prin uşă venea un curent puternic, care-i ridicase copilului şuviţe de păr din cap, şi aerul acela mirosea a oleandri până la leşin, a oleandri şi a rântaş, mirosul casei magice, în formă de U, casa copilăriei lui din Silistra. Băiatul ştiuse că, dacă ar fi intrat acolo, s-ar fi făcut iarăşi mic, de numai un anişor, dar că n-ar fi apărut nici mama, nici tatăl lui, ci ar fi rămas mereu în braţele acelei femei foarte, foarte bătrâne, care-şi presărase în urmă dinţii, în adâncul de codru al vieţii ei, ca să poată regăsi drumul îndărăt.

Dar nu acela era subsolul. Cobora, scări după scări după scări, treptele de fier, prea înalte pentru picioarele lui, până ajungea în sala maşinilor. Acolo erau maşinile care ţeseau realitatea. Pe măsură ce lucrurile se toceau, ele ţeseau repede, dintr-o materie subţire ca firele de păianjen, petice, înlocuitori, piese de schimb pentru ele. Mai întâi, formele erau iluzorii şi străvezii, dar suite în lume, în aerul tare al caselor, străzilor, cerului albastru, ele se lipeau peste obiectele în veşnică diminuare şi-ncet, încet deveneau opace, colorate şi tari ca tabla, ca nisipul, ca pielea obrajilor, ca puful de pe pieptul păsărilor. Când o frunză cădea din copac, maşinăriile acelea negre şi unsuroase, cu o mulţime de roţi dinţate, pinioane, leviere, cruci de Malta şi cremaliere, cu lentile holbate şi pistoane subţiri ca degetul, o refăceau imediat, întâi ca un mugur verde la subţioara copacului, apoi ca o mânuţă zgârcită, în fine întinsă şi străbătută de nervuri. Dacă zâmbetul se ştergea pe faţa vânzătoarei de la centrul de pâine, maşinile-i fabricau repede altul, pe care Mircişor îl vedea sclipind în penumbra subsolului înainte ca el să urce, suflat ca un fulg, de marile ventilatoare din podea, şi să se aştearnă din nou pe faţa şi-n ochii femeii ce stătea între franzele şi japoneze fierbinţi, abia scoase din cuptor. Dacă o clădire era dărâmată, dacă dentistul scotea cuiva un dinte, dacă un bătrân scădea în înălţime, dacă o hăinuţă-i rămânea lui Mircişor mică, imediat braţele-acelea mecanice le redesenau în aer cu gesturi precise, impersonale şi magice, completându-le, compensându-le, ridicându-le şi mângâindu-le cu tandreţea rece şi eficientă a insectei ce-şi plimbă delicat, în fălcile tăioase, pupele dintr-o odaie subterană în alta. Erau nenumărate astfel de maşini. Copilul se plimba printre ele aşa cum mama lui, la Donca Simo, avusese grijă de opt războaie de ţesut deodată, zburând de la unul la altul, legând iţele rupte, punând sculurile în suporturi, în

lumina de lapte ce venea pe geamurile atelierului. Toate maşinile, observase el, îşi trăgeau substanţa, materia aceea lipicioasă pe care-o ţeseau în fire, dintr-un singur mare rezervor de cristal, o emisferă mai mare decât orice văzuse băieţelul până atunci în afară de bolta uriaşă sub care era adăpostit cartierul Floreasca, scufundat într-o vară eternă. Copilul în pijama cu elefănţei, cu tălpile goale, înainta pe mozaicul cald, printre maşinării de zece ori mai înalte ca el, ce făceau să vibreze tot spaţiul acela vast şi slab luminat. După un drum întortocheat, blocat mereu de înlănţuiri neaşteptate între maşinării: curele de transmisie, benzi rulante şi mai ales cabluri înfăşurate, ca furtunul de la duşul lor, în spirale de metal, ajungea lângă marea cupolă transparentă în care fremăta substanţa sidefie, curcubeeană, din care se plămădea lumea. Oraşele, tramvaiele, oamenii, norii — totul, tot ce vedeai la suprafaţa pământului (Mircişor însuşi putea privi cum fiecare strat descuamat din epiderma lui subţire era înlocuit imediat de un văl fantomatic de celule vii), ba chiar şi maşinăriile însele, supuse şi ele corodării în mediul toxic al timpului, şi care se refăceau permanent, lustruindu-se şi remodelându-se între ele —, totul era construit din sideful acela gros ca mierea, tras în fire strălucitoare. Mult mai târziu avea să afle copilul că, totuşi, existau două lucruri pe lume ce nu se puteau reface, pentru că, dintru-nceput, erau plămădite chiar din acel sidef: neuronii şi spermatozoizii, agenţii spaţiului şi cei ai timpului, îngerii animali şi vegetativi ai vieţilor noastre. Dacă îmbătrâneau şi mureau, pe ei nu-i aştepta nici o înlocuire, nici o reparaţie, nici o proteză, nici o mântuire. Ţinta lor era una singură, Dumnezeu sau ovulul mistic, unul şi-acelaşi lucru, diferind doar prin calea aleasă către palatul etern, către regatul în care toţi tânjim să ne-ntoarcem. Iar gloria lor era dizolvarea în acea distrugătoare lumină.

Ajuns la peretele de cristal, călduţ la atingere, copilul mergea de-a lungul lui, privindu-şi vaga reflectare în geamul curb până când, la capătul unui drum nesfârşit, ajungea-n zona din care porneau canalele. Erau trei canale, mai întâi înguste ca nişte tobogane cu apă, apoi tot mai largi, care se curbau şi ele după marea emisferă, pătrunzând sub plafon şi descoperind astfel că bila de cristal era-ntreagă, perfect sferică, având însă o faţă ascunsă, coborând un sfert de kilometru sub pământ. Prin canale curgea o apă verde, uşoară, agitată, făcând mii de-ncreţiri ce luceau la lumina slabă ca nişte

mirifice flori de mină. Băieţelul îşi scotea pijamaua şi rămânea gol, înduioşător de micuţ şi graţios în măreţia de nespus a acelei săli. Încerca apa cu degetul, deşi ştia că e caldă de la contactul cu marea sferă, şi-apoi încăleca jgheabul dulce ca interiorul scoicilor. Se lăsa să alunece, o dată cu apa, în spaţiul necunoscut de dedesubt, spiră după spiră după spiră în jurul rezervorului minunat, privind stânca aspră pe care o avea la dreapta, încrustată cu filoane de jasp şi de porfir, în care se săpau mici caverne pline de insecte transparente şi oarbe.

Când alegea primul canal, cel mai îndepărtat de uriaşa sferă de cuarţ, se lăsa purtat de apa ce curgea într-o albie tot mai largă, până ce devenea un fluviu ceţos, rostogolindu-se sub norii incendiaţi ai unui asfinţit etern. Înota fără efort în apa imaterială, gazoasă, pe care copilul putea s-o şi respire, aşa că nu de puţine ori cobora sub faţa valurilor ca să primească pe trupul gol lumina venită din adânc. Fiindcă sub pântecul şi pulpele lui se-ntindea un vast oraş scufundat, iluminat feeric, cu fleşe şi cupole de aramă, cu ouă de piatră înălţate peste faţadele îngălbenite. Scoţându-şi iarăşi capul din apă, scuturându-şi perişorul încărcat de glicerină, băiatul înainta incredibil de repede prin apele fluviului, până ce ajungea, la un mal al său, la gura unui canal, prin tunelul căruia cobora o dată cu o ramură subţire şi fragedă a marelui fluviu. Canalul era-ntortocheat şi avea de-a lungul său câteva şiruri de cablu grosolan din care atârna, din loc în loc, câte un bec cu apărătoare de sârmă. După ore de plutire prin canalul cu pereţi galbeni ca o rădăcină sinuoasă a lumii, Mircişor ajungea într-o piscină plină de abur, unde într-o lumină verde-întunecată înotau (dar mai ales stăteau, cu picioarele-n apă, pe bordura dreptunghiulară, într-un spaţiu îngust, irespirabil, aproape de nezărit în aburul otrăvit) zeci de bărbaţi goi, scheletici, cu pielea veştejită şi galbenă. Cei mai mulţi aveau chelie şi, pe corpurile bătrânicioase, urmele unor răni înspăimântătoare, cicatrice cusute cu sfoară de împachetat, hernii cât un cap de copil, testicule până la pământ, umflate de elefantiazis. Copilul se-nspăimânta de ochii lor trişti, de cioturile membrelor ce le lipseau, de apa sulfuroasă în care stăteau lipiţi unii de alţii, privind cu ochi largi în jur, de parcă s-ar fi aşteptat, din clipă-n clipă, să fie-nşfăcaţi de insectele oarbe ce mişunau pe pereţii piscinei. Grota se rezăvora ermetic după ce copilul pătrundea-n strâmtimea ei înţesată de oameni, şi nu mai era

nici o speranţă, cum nici nu fusese vreodată: eoni după eoni aveau să rămână acolo, goi şi suferinzi, aşteptând în zadar ca apele să fie tulburate de un înger ce s-ar fi coborât din înalt ca să-i elibereze şi să-i vindece. Şi mereu se-ntâmpla astfel. Unul dintre bărbaţi se desprindea din aburul rotitor şi venea către el. Poate că-i şi zâmbea, dar zâmbetul nu putea fi văzut pe faţa tragic răsucită spre podea a omului schilodit, ai cărui ochi albaştri îl priveau pe sub sprâncene. Cu nespusă blândeţe, îl scotea, ridicându-l de subţiori, din apă şi-l lua apoi de mânuţă ca să-l îndrume spre latura opusă tunelului prin care copilul sosise. Toţi bărbaţii din sală ieşeau din apă, se ridicau şi-i urmăreau cu privirea, şi-i arătau unul altuia cu puţinele degete rămase pe mâinile atinse de lepră, se dădeau la o parte din drumul lor cu un fel de mistică veneraţie, căci copilaşului cu ochi negri pe feţişoara lividă îi datorau fericirea sălbatică de a trăi, fie şi încărcaţi de boli, plini de paraziţi, mutilaţi şi neputincioşi, fie şi în dubla, teribila închisoare a unei piscine ermetice şi-a unei şi mai criptice pagini de manuscris.

Cel cu gâtul frânt ca de o labă grea de leu sau de înger îl purta pe copil către o uşă batantă, cu lemnăria vopsită în albăstrui, şi se oprea în prag, dând drumul mânuţei asudate. Băieţelul împingea uşa şi ieşea sub un cer de toamnă. Era un spaţiu îngust, între blocuri cenuşii, un fel de curte interioară de asfalt. Pe-o latură avea un gard din prefabricate de beton, dincolo de care, printre salcâmi cu frunze rotunde, se zărea o imensă clădire de cărămidă, cu frontoane şi foişoare ca de castel din basme. Moara Dâmboviţa, se gândea copilul, bucuros că o recunoscuse, după cum, cu mirare şi bucurie, i se limpezeau şi celelalte lucruri din jurul său: groapa, podul de deasupra ei, tronul de metal pe postamentul său de ciment masiv, transformatorul acoperit de litere scrise cu cretă colorată şi mai ales copiii care, la sosirea lui, se opriseră din jucat capra şi se-ngrămădiseră bucuroşi în jurul său. Erau toţi acolo, erau Silvia şi Iolanda, erau Lumpă şi frati-su, Mirel, erau Vova şi Paul Smirnoff, Dan Nebunul şi Marţaganul. Era locul fermecat de la Scara Unu, învăluit în parfumul aspru al ficţiunii. Şi mereu Mircişor, care acum ştia cine e şi ce vor copiii de la el, se urca pe tronul de fier ruginit şi-ncepea să le spună o poveste, de data asta nu era despre *Viteazul în piele de tigru*, nici cea despre *Cele unsprezece lebede*, nici povestea prinţului Saltan din cartea de pe pervazul vilei din Floreasca. Era o

poveste care le cuprindea însă pe toate, cum îi cuprindea acum şi pe copii, cum te cuprinde somnul, făcându-i să uite de jocuri, de încăierări şi de părinţii lor care, în maieuri şi capoate, fumau câte-o ţigară în balcoanele de deasupra, uitându-se-n zare către turnurile Casei Scânteii, vizibile încă după şirul de plopi. Era povestea despre ţara Tikitan.

În alte nopţi, Mircişor alegea canalul din mijloc şi aluneca de-a lungul lui, o dată cu apa uşoară şi agitată, bălăcită de mânuţele lui până când se risipea într-o cascadă de stropi strâmbi şi strălucitori, până ce ugerul greu al sferei de cristal se pierdea undeva deasupra. Îl mai vedea o vreme plutind peste răsucirile sinuoase ale canalului ca o planetă melancolică, pentru ca apoi copilul să se piardă-n întunecime. Luneca acum, cu o viteză înspăimântătoare, printr-un tunel cu pereţii stacojii, de parc-ar fi fost alcătuiţi din crusta de pe genunchii lui după ce cădea şi se julea, şi pe care şi-o smulgea cu voluptate. Şi apa devenea treptat roşiatică, iar de la o vreme prin curenţii ei lipicioşi se zăreau, în transparenţă, globule roşii şi globule albe, dâre de grăsimi şi zaharuri, anticorpi cu pseudopode cercetătoare. După multe încolăciri între pereţii de carne vie şi zgârci elastic, ajungea la un ţărm tăcut, presărat cu mari schelete ale unor fiinţe imposibile. Copilul trecea printre ele uimit şi plin de o bucurie întunecată. Ştia că şi-n corpuşorul său se construiesc neîncetat oasele ce-l susţin, ca un coral interior pe care carnea informă se caţără tot mai sus către lumină. Îşi secretase ţeasta, depunere cu depunere de calciu, nu altfel decât îşi plămădeşte melcul spirala sa de piatră asimptotică, pentru ca animalul moale al minţii sale să locuiască acolo. Dar nu ştia cum se plămădesc oasele fătului în pântecele mamei sale, nici nu putea face măcar un fir de păr din capul unui om. Cum ar fi putut biata sa trufie copilărească să înfrunte puterea Leviathanului? Înainta printre ruinatele monumente organice, se odihnea pe vertebre la fel de înalte ca el, se ghemuia în orbite în care-ncăpea perfect, de parcă ar fi fost chiar ochiul lor, evaporat demult… Intra în grota unei stânci uriaşe, cobora printre flori de malachit şi arici de cuarţ până în sala cea mare a unui mausoleu subteran. Era ca o catedrală scufundată, dar cu cât mai melancolică! Erau peste tot colosale monumente funerare, din piatră marmorată, verde şi roşie, şlefuită până la luciul unei oglinzi. Erau coloane canelate, multe sfărâmate şi prăbuşite pe podeaua cu

mozaic geometric, dulce şi lustruită şi ea, atât de vastă, încât îi vedeai curbura ce-o urma pe-a pământului. Pe uriaşele sarcofage de porfir şi granit erau statui translucide, sprijinind cruci de onix sau sfere de chihlimbar, urmărindu-l pe copil cu ochii lor orbi, cu buzele lor încreţite, încărcate de dispreţ. Mari tablouri în rame baroce înfăţişau schelete umane, cu fâşii de carne uscată încă agăţate de ele, cu urme de păr zbârlit pe ceafa craniilor chele, ce asaltau femei rubiconde, goale şi îngrozite, le trânteau pe paturi cu baldachin şi, pe când le arătau triumfător clepsidra pe jumătate goală, le violau cu sălbăticie, tăbărând câte cinci sau şase pe una singură, ca o haită de lupi ce-a încolţit o căprioară. Alte picturi erau pline de o lumină de amurg, în care, străvezii ca zahărul, clădiri antice, temple şi băi şi vile cu frontoane triunghiulare şi geamuri rotunde, se ruinau în singurătate. Pe dalele lor de piatră ciclopică, grupuri mărunte de oameni în veşminte necunoscute formau procesiuni derizorii, ca de purici de plante. Căci cea mai modestă boltă, cel mai jos plafon de pe pilaştrii de alabastru erau de o sută de ori mai înalte ca ei. Deasupra, nori contorsionaţi, ireali, manierişti măreau până la disperare singurătatea.

În gigantica, îngheţata catacombă, lumina venea, în raze oblice şi verzui, de la o nemăsurată înălţime, aşa că băieţelul era scăldat pe jumătate într-o apă lăptoasă şi crudă, iar pe jumătate era-ntr-o umbră adâncă. Mergea, lipăind, înfiorat de răcoare, săptămâni întregi, până ce, la marginea vederii, apărea scânteia pe care o aşteptase de când pusese piciorul în criptă. Lumina, de un alb orbitor, creştea diamantină până ce căpăta contur: o raclă de cristal în centrul sălii pline de morminte şi de statui. Când ajungea lângă ea, băiatul desluşea pereţii de cristal şi capacul unui mormânt de o strălucire curcubeeană, nepământească. În el, ca-ntr-o crisalidă străvezie, pulsa singurul lucru viu din nava giganticei catedrale: un cocon umed, palid, cu membrele zgârcite, abia schiţate, cu caneluri şi apendice stranii, cu coji ca de sticlă aburită peste umflăturile tulburi ale ochilor, ce nu-şi croiseră încă drum printr-o carne hialină ca piciorul de scoică. Aparatul bucal, deja schiţat, al nimfei de mărimea unui om era spiralat ca un arcuşor de ceas, iar aripile, zbârcite şi livide, abia se zăreau sub silueta mumiei vii din sarcofagul de cleştar. Copilul atingea cu mânuţele pereţii tari şi reci, privea uimit lentele mişcări peristaltice de sub pielea de moluscă a nimfei, agitaţia

somnambulă a capului ei cu enorme umflături oculare, şi-apoi mergea mai departe, spre extremitatea opusă a catacombei. Deschidea, împingând din toate puterile, o uşă de mahon sculptat, de zece ori mai înaltă ca el şi se pomenea în altă sală a muzeului, în care exponatele din vitrine, animalempăiate cu ochi de sticlă, şerpi incolori din borcanele cu formol, insecte şi ţestoase, dar mai ales enorme lepidoptere înviaseră şi spulberaseră habitatele de sticlă ale dioramelor, iar acum se apropiau ca o mare de blănuri, pene şi chitină, gata să-l încolţească şi să-l rupă-n bucăţi. Dar nu atât viermuiala şi răgetele faunei dezlănţuite îl înspăimânta, cât faptul că… avea un trup de fată, că privea prin ochii unei fete tinere, şi brusc îi revenea în memorie totul: era Andrei, adolescentul nefericit şi schizoid îndrăgostit de Gina, cu care străbătuse sală după sală Muzeul Antipa complet pustiu, ţinându-se de mână, ca Adam şi Eva-n paradisul lor, punând nume stranii, latineşti, animalelor şi-apoi făcând dragoste, pentru prima oară, în mijlocul grădinii cu vitrine şi exponate. Şi-şi amintea cum, după desprindere, îndrăgostiţii se priviseră-n ochi şi cum în ochii căprui, propriii lui ochi, o văzuse pe ea, şi astfel aflase că fusese schimbat, transferat în Gina şi ea în el, şi că acum avea ceea ce-şi dorise întotdeauna, buzele ei, sânii ei, şoldurile ei, labiile ei, dar nu în felul în care şi le dorise, căci o umpluse toată cu mintea lui în expansiune, înnebunită de dragoste şi de nostalgie. Iar acum fugea de hoarda animalelor înviate ce încercau să-l (s-o) încolţească prin sălile înguste ale bătrânului muzeu de naturale. Când mandibulele călugăriţelor şi chelicerii tarantulelor şi măselele hienelor şi ghearele furnicarilor îi apucaseră deja, şi-i zdrenţuiseră rochia, Mircişor-Andrei-Gina reuşise, izbit, izbită pe faţă de aripile fluturilor tropicali, să iasă-n goană pe poarta de la intrare, trântind-o la loc peste valul multiform al fluidului viu. Acum se găsea în Piaţa Victoriei, noaptea, în slaba lumină portocalie a câtorva stâlpi îndepărtaţi. Rareori trecea câte-o maşină. Departe, în faţa Consiliului de Miniştri, vreo doi miliţieni sporovăiau neauzit. Cobora treptele muzeului şi-o lua la stânga, spre Kiseleff, călcând stângaci în pantofiorii cu tocuri înalte. Noaptea era blândă, străbătută de adieri calde de vânt. Părul lung, buclat, de culoarea lemnului de stejar, i se răsfira pe umeri. Se-ntreba dacă s-o ia spre Floreasca, Ştefan cel Mare sau Armenească, dacă

e copil, bărbat sau femeie, dacă visează, îşi aminteşte sau e treaz. Rămânea pe loc, în mijlocul pieţei pustii, ca o statuie alegorică întruchipând Ezitarea.

Dar băieţelul alesese acum a treia dendrită, canalul cel mai apropiat de sfera de cuarţ plină de acea spermă ciudată, lipit electrostatic, parcă, de ea, căci era canalul care urma cel mai fidel curbura pântecoasă a marelui atanor. Se lăsa să alunece în jgheabul plin de aceeaşi apă uşoară şi verde care-i cuprindea, călduţă, trupuşorul fragil. Cobora, în cercuri cu diametrul tot mai mic, adâncindu-se către centrul pământului, cum altădată florentinul îşi croise drum de-a lungul trupului fantastic al lui Satan, târându-se pe pielea lui ca un mărunt parazit, contemplându-i creierul, inima şi plămânii, străbătând diafragma în care, ca-ntr-o oglindă, „în jos“ devenea „în sus“, şi urcând de-a lungul intestinelor, ficatului şi boaşelor negre ca smoala, spre stele pe care ochii omeneşti nu le mai văzuseră niciodată. Doar că Mircişor n-avea nici o călăuză spre locurile de jos, dimpotrivă, era el însuşi un fel de frăţior mai mare al lui Ciacanica, zgribulit în braţele lui, cu trupul ud fleaşcă, şi căruia băieţelul îi rotea din când în când capul ca să vadă locurile minunate prin care treceau.

Căci în punctul cel mai de jos al ocolirii sferei de sidef, acolo unde burta ei grea se reducea la un singur punct, o singularitate asemenea Big Bangului, de unde pornise un univers finit, dar fără de margini, dezvoltat într-un timp imaginar, perpendicular pe timpul arătat de ceasornice, jgheabul pe care aluneca Mircişor se despărţea de mănunchi şi pătrundea brusc în stânca din jur, ca un conduct auditiv în peretele gros al ţestei. În ochii de clovn ai păpuşii însufleţite de mânuţa băiatului se reflectau acum imagini fantastice, ale unei lumi de-o frumuseţe atât de tristă, încât numai creierul de noapte şi vid dintr-un cap de carton smălţuit o putea suporta. Mircişor aluneca pe toboganul liliachiu cu ochii închişi, dar prin transparenţa braţului său drept se puteau vedea, ca prin corniţele melcilor, nervi optici, lungi şi-ntunecaţi, ce-i ajungeau în degetul arătător şi-n cel mijlociu, unde se deschideau, negri scânteietori, în pupilele dilatate ale păpuşii, prin ochii căreia copilul absorbea acum imaginile unei lumi fabuloase.

Erau fractali, verzi ca lăcustele, purpurii ca asfinţiturile, azurii ca adâncul cerului, aurii ca viespile, curgători şi-nfloriţi, şi spiralaţi, şi ameţitori,

gonind o dată cu copilul în josul tunelului neted şi flexibil ca o venă. Cozi de păun şi aripi de fluture şi fulgi de zăpadă, şi ţărmuri norvegiene, şi răsărituri din Caspar David Friedrich se-ntindeau pe pereţi, se-ntingeau unele-n altele, îşi mâncau culorile şi transparenţele şi reflexele într-o omotetie totală. Se năşteau în mijlocul corurilor de îngeri şi piereau în bătălii eroice, absurde şi uitate. Întindeau braţe ce se desfăceau în braţe ce se desfăceau în braţe. Unduiau ca viermii fascinanţi ai abisurilor, pictaţi cu garanţă, miniu şi azur. Se jucau, într-un triunghi de oglinzi, cu cioburi zgrunţuroase de smarald. Deschideau petale de iris indigo, ce se schimbau în şerpi veninoşi, ce se schimbau în fluturi. Vulve cărnoase, între pulpe deschise larg, se topeau în căpşoare spiralate de ferigi, iar ele în nori, destrămaţi şi iar refăcuţi peste oraşe incendiate…

Tot trupul copilului era acum tatuat cu fractali, şiroia de lacrimi şi frumuseţe. Pe faţa lui alunecau păianjeni multicolori, închinări ale magilor, umbre carmin de corali. Era o tortură insuportabilă, căci ai fi vrut ca fiecare imagine să-ncremenească pentru totdeauna, ca extazul mâncătorului de haşiş, ca fericirea ejaculării. Dar frumuseţea pierea, petalele lumii se veştejeau, şi verdele crud al unui fir de iarbă nu putea fi-nlocuit cu aurul gros al unui coif de hitit, nici cu buzele unei curtezane…

Tunelul sfârşea într-un crâng de salcâmi cu ciorchini de flori printre şirurile frunzelor rotunde. Era o noapte de vară, cu o lună uriaşă pe cer. Lilieci mari şi tăcuţi fulgerau prin faţa discului portocaliu şi pe deasupra şcolii părăsite. Nana avea încă inima strânsă de chinul dulce al drumului prin tunel, dar Zizi, ţinută de cozi, părea să nu-şi mai aducă nimic aminte. Ruina şcolii, cu ferestrele ei, de unde tocăria fusese smulsă de mult, şi pe care creşteau buruieni, lucea stins din câteva ochiuri de geam rămase întregi. Fetiţa pătrunse în holul şcolii, luminat, prin găurile căscate în zid, de o albăstrime spectrală. O luă de-a lungul culoarului pustiu, pe care se-nşirau uşile claselor, date de perete, lăsând să se vadă tabla, băncile şi catedra, înecate în umbre adânci. Auzea deja murmurul prietenelor ei undeva, foarte departe, spre capătul nesfârşitului culoar. Pe jos zăceau extemporale boţite, corectate cu cerneală roşie, neagră acum ca smoala în lumina de lună. Mirosea a urină şi a fecale-nvechite. Liliecii pătrundeau prin ferestre, chiţcăind abia audibil, şi, când dădeau o roată prea aproape de

Nana, gata să i se-ncurce în păr, fata se apăra cu păpuşa, pe care-o rotea furioasă-mprejur.

Lumină de foc, zgomot trosnitor de flăcări ieşeau pe uşa uneia dintre clase, şi fetiţa recunoscu vocile Adei şi Carminei, a Garoafei, a Puiei, a Balenei şi mai ales vocea dragă a lui Ester. O strânse pe Zizi la piept, ştiind deja că păpuşa e condamnată, simţind deja-n nări mirosul de cârpă arsă, de carton smălţuit carbonizat. Se opri, îşi îndreptă rochiţa, ridică bărbia şi intră în sala de clasă în mijlocul căreia ardea un rug purpuriu…

Mircişor nu ştia ce-nseamnă toate aceste vise, nici nu şi le amintea dimineaţa, când se trezea singur în patul larg şi boţit, şi fugea s-o caute pe mama la bucătărie. Nu percepea nenumăraţii senzori, ascunşi după mobile, camuflaţi într-un bibelou, deschizând ochi rotunzi în spatele galeriei ce susţinea perdeaua, răsucind corpusculi ai lui Golgi în epiderma groasă a podelelor, şi care-i măsurau, secundă de secundă, glicemia, tensiunea arterială, activitatea electrică din creierul lui de copil, îi desenau în aer, anticipându-le, mişcările din clipa următoare, făceau previziuni despre gândurile lui, intenţiile, dorinţele, fricile şi bucuriile lui. Nu ştia că firele de păr castaniu toate îi erau numărate şi că nici unul nu se clătina-n curentul din cameră (pe fereastra deschisă cartea despre Saltan se răsfoia singură-n lumina verde-albastră-aurie a verii) fără ca modificările lui spaţiale să nu fie traduse în complicate tabele de logaritmi, desenate în sisteme de coordonate în care firişorul lucios şi căprui pâlpâia stingher. Da, fiecare fir de păr îi era numărat şi, când trupuşorul de patru ani i se mişca, încă somnoros, în căutarea mamei, lipăind pe scândurile vopsite maro şi-mpiedicându-se-n preşuri, o aură ca două palme grijulii se curba tandră în jurul lui, ca două palme apărând de vânt o flacără de lumânare. Era vegheat, îndrumat, obstacolele-i erau îndepărtate din cale, era disciplinat, spre binele lui, cu suferinţe şi nemulţumiri, dar mai ales era privit, din toate părţile deodată, de un vast şi limpede câmp vizual, din care trupul lui disloca un volum scânteietor. Iar vizual însemna aici scriptural, căci predestinarea e întotdeauna legată de o privire şi o scriptură, un ochi care scrie şi un manuscris care vede departe, care-şi aduce aminte de ce va fi. Copilul se mişca-n lumea lui însorită, ce-i scălda obrăjorii într-o lumină de zori, îngheţată şi veselă, dar în acelaşi timp era-ncremenit pentru totdeauna într-

un manuscris cu pagini ce, suprapuse ca nişte diapozitive, îl construiau în timp, pietrificându-i fiecare mudră, fiecare poziţie codificată a minţii, braţelor şi gândurilor lui. E cu neputinţă să-ţi tragi mâna din gestul pe care l-ai făcut ieri, aşa cum insectei din chihlimbar şi celui ce-ţi surâde dintr-o poză veche nu le mai sunt îngăduite un tremur de antene, un strigăt de disperare.

Scriu în camera din faţă a locuinţei din Ştefan cel Mare. Am în craniu un manuscris boţit, înghesuit acolo, scris cu bilioane de litere cenuşii. Încerc să-l reproduc, identic, pe foile albe. Nu-nţeleg ce scrie în el, copiez doar, ca un copil retardat, forma buclată-a axonilor, proiecţiile hipotalamusului pe scoarţă. La dreapta foii încă virgine pe care încep s-o maculez, manuscrisul meu s-a-nălţat, între crinii roşii ai mamei, până aproape de tavan. Fundaţia acestui Babel dement e-ngălbenită şi putredă. Scorpioni de hârtie şi urechelniţe se arată printre foile încreţite, pătate de pastă de pix, le rod, formează-n stânca lor caverne şi tunele, se integrează în manuscris, apar printre personaje… Nu mai ştiu când trăiesc şi când scriu. Când merg pe stradă, îmi dau seama deodată că sunt pe o stradă inexistentă în Bucureştiul real, că e strada descrisă de mine cu o zi înainte-n această carte ilizibilă, această carte… Când scriu, zăpada începe să cadă iar pe marea fereastră triplă a camerei mele, obliterând blocul obtuz de peste drum, încărcând arborii de pe marginea şoselei. Şi atunci ştiu, aşa cum în unele vise începi să-nţelegi că visezi, că asta nu e cu putinţă decât dacă mai există un manuscris, un hipertext care uneşte manuscrisul meu şi scriitura ce urzeşte povestea, necongruente, deşi identice, asemenea triunghiurilor sferice care nu pot fi suprapuse vreodată. Las fraza neterminată şi mă ridic de la măsuţa de lemn gălbui, trecând, iată, din manuscris în scriitură. Pe aripa dreaptă a tripticului, slava lui Dumnezeu se străvede, foarte sus, între norii dezordonaţi, încremenită ca o ihneumonidă. Merg la oglindă şi mă privesc în această a doua cameră ce se adânceşte din sticlă. Asimetria ochilor şi a gurii mele mă izbesc din plin. Ochii-mi sunt adânc şi tragic încercănaţi, cel drept căprui şi scânteietor sub o sprânceană frumos arcuită, stângul îngustat şi fără luciu pe faţa negricioasă, ca de sfânt bizantin. Sunt aici, în camera cu un scaun, o masă şi-un pat, într-o chinuitoare singurătate. Mă privesc în ochi un timp nesfârşit, străbătând de atâtea ori oglinda ca să mă văd şi din

partea cealaltă, încât nu mai ştiu pe ce parte a sticlei pătate de muşte şi praf m-am oprit. Mă bufneşte un plâns isteric, de neconsolat. M-a copleşit deodată nefericirea fără limite a vieţii mele. Aveam să rămân aici, în camera asta, scriindu-mi cartea, până la sfârşit, trecându-mi în ea toată seva trupului meu, desenând literele cu fiere şi limfă şi spermă şi sânge şi urină şi lacrimi şi scuipat până ce-aveam să rămân scheletic, livid şi chircit ca un păianjen uscat, mort de foame în pânza lui fără noroc. Aşa aveau să mă găsească-ntr-o zi, prăbuşit cu capul pe manuscrisul îngălbenit, transformat într-un morman de ţărână friabilă…

Mă opresc în faţa uriaşei ferestre pe care Tu ai desenat Bucureştiul cu însuţi degetul Tău (căci rândurile astea le scrii Tu, rândurile astea în care mă sileşti să mă opresc în faţa Bucureştiului înzăpezit de pe fereastră şi să văd blocul pe care mi-l aşezi Tu în centrul focal al privirii, şi să plâng lacrimile pe care mi le rostogoleşti Tu pe obraz când scrii, în hiperlumea Ta, „el plânge“), privesc aparatul atât de străin de pe cer, înveşmântat în haloul său curcubeean, şi strig către el cuvintele pe care mi le-ai dat să le strig, pe care le voi striga mereu, la aceeaşi pagină din aceeaşi carte, de câte ori va fi deschisă de-o mână şi privită de-un ochi: „Doamne, vino!“

Partea a doua

Pe terasa blocului din Ştefan cel Mare, dincolo de uşa cu lacăt ruginit prin geamul căreia venea o lumină transfinită, se înălţau două coloane de bronz, numite Iachin şi Boaz, care captau vocea şoptită a Dumnezeirii. Capitelurile lor în formă de floare de crin erau împodobite cu o reţea de lănţişoare şi rodii turnate măiastru şi lustruite atât de îndelungat, încât aruncau focuri peste frontonul, mai înalt decât blocul şi sfâşiind norii, al morii Dâmboviţa. Mircea, care nu fusese niciodată (căci era de neimaginat) pe terasă, le putea vedea indirect în privirile vreunui morar ce scotea o clipă capul pe geamurile albite de făină şi-şi ducea braţul îndoit la ochi, orbit de fulgerarea oglinjoarelor de bronz. Tot pe terasă, de unde se văzuse odată panorama copleşitoare a Bucureştiului revărsat pe coline, casele vechi, cu acoperişuri de olane, amestecate cu arborii şi, în zare, sub norii iluminaţi din interior, parcă, ai verii, clădirile înalte zidite între războaie, cu calcane oarbe şi sinistre pictate cu reclame de o înduioşătoare naivitate, mai exista, zicea Herman, o mare de bronz sprijinită pe spinarea a doisprezece tauri tot de bronz. Marele vas era rotund şi plin de o apă neagră. Herman apăsa pe ultimul cuvânt, privindu-l în ochi pe copilul ce stătea lângă el, pe treptele de ciment dintre etajul şapte şi opt, ca şi când ar fi-ncercat să-i transmită ceva ce cuvintele nu-i puteau spune, şi chiar într-un fel reuşea, căci de fiecare dată în adâncul minţii lui Mircea se deştepta, în acea clipă, aceeaşi amintire a unui vis de odinioară. Era într-un parc, după ce se stinseseră ultimele raze ale amurgului. Se lăsase un întuneric trist şi uscat, nu deplin, un aer de cenuşă funerară prin care cineva, nu se ştie cine, o fiinţă prin ochii căreia puteai privi, înainta lent, evitând masele-ntunecate ale crângurilor şi-ale gardurilor vii, geometrice. Ajungea într-un spaţiu larg şi pustiu, având în mijloc un bazin dreptunghiular, abia vizibil în lumina scăzută. Apa din bazin era liniştită şi neagră, oglindă care nu reflectă nimic. Mircea stătea acolo, -n întunecime, lângă bazinul de piatră, copleşit de o jale adâncă, insuportabilă. În marea de bronz de pe terasă era aceeaşi apă, nu la fel, ci aceeaşi, aceeaşi din visul lui. Coloanele, zicea Herman, privindu-l pe sub sprâncene, filtrau eterul asemenea antenelor penate ale fluturilor, captând

feromonii mistici ai Dumnezeirii. Mesajele din înalt veneau rar şi aleatoriu, diluate în spaţiu şi-n timp, cu kilometri cubi şi secole-n jurul lor, trecând, asemenea neutrinilor, prin grosimea pământului, neoprite de ziduri de plumb, nedeviate de magneţi, străpungând inimi, intestine şi rinichi ce nu le puteau desluşi moleculele complicate, căci numai duhul conta, carnea nu folosea la nimic. Până şi creierul cu care oamenii se împăunau era carne, carne cafeniu-cenuşie, sortită unei descompuneri rapide. Cuvântul cobora uneori între oameni, mireasma lui uluitor de evanescentă se vărsa peste văi locuite şi metropole şi sate şi peşteri, dar nici carnea, nici mintea nu-l opreau în plasele lor, aşa cum noi nu simţim mirosul femelei de fluture şi nu vedem mai jos de roşu, mai sus de violet. Cum nu poţi auzi dacă nu ai în stânca ţestei melcul delicat al urechii interne, nu poţi fi nici mântuit dacă n-ai în tine organul mântuirii, cum fluturele mascul are antenele sale penate. Trebuie să fii construit pentru mântuire cum eşti construit pentru mers şi pentru acuplare, iar prin asta eşti deja unit cu constructorul, aşa cum lumina e unită cu ochiul construit de ea-n carnea noastră şi cum gustul căpşunii e unit cu papilele de pe limbă. „Dar“, spunea Herman în acele după-amieze în care stăteam ore-n şir împreună, irealizaţi de penumbră şi tresărind la zgomotul apocaliptic al liftului, „deşi nu poţi fi mântuit dacă nu eşti deja făcut pentru mântuire, faptul că ai organul ce detectează prezenţa Cuvântului nu înseamnă că eşti deja mântuit, ci e doar o dovadă că mântuirea există. Poţi fi predestinat, şi totuşi neales, ca fecioarele cu ovare fertile nedorite de vreun bărbat, ca o floare de gura-leului deschisă mirific pe câmp într-o lume fără albine. Poţi şti că există Ieşirea, că există Regatul, dar că tu, făcut pentru ele, minunat în veşmintele tale de nuntă, nu vei primi totuşi chemarea. Poţi fi profet în vremurile-n care viziunile sunt rare, atât de rare încât nici una nu te smulge din patul tău ca să te arunce-ntre nori, aşa cum timpanele tale tânjinde s-ar veşteji într-o lume a eternei tăceri.

Fiecare dintre noi are organul de simţ pentru Dumnezeu. Mai limpede sau mai înceţoşat, mai distrat sau mai atent aţintit. E drept, nu-l percepem întreg, în toată năpraznica sa măreţie, ci atât cât ne e dat, cum din spectrul electromagnetic percepem doar un segment minuscul. Suntem orbi la infranaştere şi la ultramoarte. Viaţa noastră e bucăţica de miracol ce ni se dă, e gaura din zid prin care, voyeuri transcendentali, privim în grădina

desfătărilor. De la amiba cu o singură pată fotosensibilă la îngerul cu priviri ce străbat obiectele şi citesc gândurile, el întreg, fotosensibil, cu piele şi aripi de retină, toţi privim dansul încremenit al Dumnezeirii, spectacolul total şi etern, iluminat o clipă de ochii noştri. Viaţa noastră, minunea că suntem pe lume, că gândim, că înghiţim, că ejaculăm, că defecăm, că ne-ncălzim în soarele primăvăratic, că ne doare şi că urlăm în chinuri, că visăm şi că imaginăm, e marele nostru organ de simţ deschis către Cel care l-a construit, imprimându-l în carnea noastră. Suntem zone din Dumnezeu, pixeli din Dumnezeu, solzişori coloraţi pe-o aripă de fluture întinsă cât universul şi care fâlfâie-n interiorul propriului ei contur…"

Herman are acum în ţeastă un prunc ghemuit, greu şi cu pielea luminoasă. Cu o lună în urmă i s-a răsucit cu capu-n jos şi aşteaptă acum, tresărind în somn, naşterea. Sunt vremuri cumplite, vremuri apocaliptice. Azi-noapte am văzut oameni murind. Azi am văzut oameni fericiţi şi totuşi la fel de chinuiţi de insuportabila lor fericire de parcă ar urla în infern. Îmi spun mereu: ce am eu cu toate astea? Ce-nseamnă pentru mine mări de sânge? Încerc din răsputeri să nu permit manuscrisului meu să devină jurnal, cum nu i-am permis, de la-nceput, să fie literatură. Vreau să scriu mai departe despre cavernele mele interioare, despre halucinaţiile mele mai adevărate ca lumea, despre Desiderio Monsú, pictorul bicefal al ruinelor, despre Cedric şi despre Maarten şi despre nobilul polon şi despre statui şi despre Ştiutori, dar halucinaţia a dat în zilele astea pe dinafară şi-a umplut lumea, şi mi-e tot mai greu să mai ştiu de ce parte a fiecărei foi a manuscrisului meu mă aflu, de parcă fiecare foaie ar fi o oglindă pe faţa căreia se-ntâlnesc două lumi la fel de-ndreptăţite să-şi spună „reale". În lumea reală s-a arătat, iată, deasupra Bucureştiului înfăşurat în iarnă, Slava lui Dumnezeu, aidoma celei văzute de Iezechiel la râul Chebar. Cu un binoclu obişnuit poţi să-i vezi detaliile, cum stă încremenită-ntre nori: heruvimii cu patru feţe şi copite aidoma celor de viţel, dar din aramă lustruită, roţile îmbucate-n alte roţi, pline de ochi pe obezi şi pe spiţe, bolta ca de safir, „aidoma cerului în curăţia sa" şi, deasupra, pe tronul împărătesc, „ceva ce semăna la-nfăţişare cu un om", înconjurat de o aură curcubeeană. Cum să nu scrii despre asta, cum să nu-i laşi pe Vasili şi pe Monsieur Monsú între insectele livide ce se hrănesc cu hârtie şi să nu-ţi schimbi

caietul în jurnal, în jurnal zilnic, în jurnal impregnat de ceea ce am abhorat mai mult până azi: de ţesătura de haos şi ciumă şi gloate şi regi şi lipsă de sens şi nefericire, adică de istorie, istorie, istorie. N-am avut copilărie şi nici tinereţe, n-am înţeles nimic din ce se petrece pe lume, am crezut mereu că voi fi, toată viaţa, un monstru singuratic, fără femeie, fără casă, fără o piatră pe care să-mi pun capul, sortit să scrie, ani şi ani, o carte ilizibilă şi nesfârşită, dar care avea să substituie într-o zi universul. Şi iată-mă acum scufundat până-n gât sub fustele murdare ale istoriei, strigând cu gloatele, ridicând pumnii spre cer (unde vehiculul ceresc a luminat toată noaptea peste nebunia de pe Calea Victoriei), înfierbântat de ceea ce crezusem până azi că e doar o succesiune nefericită de crime fără sens: o revoluţie, izgonirea unui tiran, înşfăcarea puterii de către hidra cu o mie de capete. Dar am fost, azi-dimineaţă, în Piaţa Palatului, în faţa Comitetului Central, şi au fost acolo un milion de oameni, şi-am văzut elicopterul alb ridicându-se de pe terasă cu încărcătura lui prezidenţială, şi am urlat, eu, văduvitul, sumbrul, neconsolatul, eu, alef la puterea alef şi Dumnezeu la puterea Dumnezeu, o dată cu un milion de oameni care peste optzeci de ani vor fi toţi, fără excepţie, morţi, şi-atunci nu mai pot împiedica manuscrisul să fie jurnal, jurnal cu foile transparente, de parcă aş scrie pe ambele părţi deodată un text multidimensional, cum scrii pe o bandă a lui Möbius cu o faţă de realitate şi una de vis, curgând cu fiecare literă una-ntr-alta şi construind astfel hiperrealitatea acestei lumi şi acestei cărţi, acestui creier şi acestui sex, acestui spaţiu şi acestui timp.

Ieri dimineaţă m-am trezit cu vorbele lui Herman în minte. Nu mă mai gândisem la ele de mai bine de douăzeci de ani, deşi, ca toate celelalte, fuseseră-n mintea mea tot timpul, în camere încuiate cu lacăte moi, de carne, de culoarea pielii scrotului, înşirate de-a lungul unor culoare pustii. Iachin şi Boaz, mi-am şoptit când încă nu eram desprins bine din somn, şi am sărit din pat, fiindcă trebuia să le văd, deşi le ştiusem mereu acolo, le văzusem atât de limpede când contemplam Bucureştiul revărsat sub ţeasta mea ca sub un cer strălucitor. Oraşul mi se arăta atunci ca o machetă cu nenumărate construcţii de cristal, excentrice şi amestecate: case negustoreşti lângă blocuri moderniste dintre războaie, „cutii de chibrituri“ din ghetourile muncitoreşti lângă biserici şi palate, Casa Scânteii, la o margine, cu fleşele

ei ascuţite, circurile foamei risipite prin cartiere şi, în mijloc, ca un mausoleu colosal, Casa Poporului, fantasmă înfăşurată în ceţuri, Domus Aurea răsucindu-se după soare pe rulmenţii ei de aur şi cristal. Şi-n toată întinderea alburie, anonimă şi sticloasă, doar câteva case vii, intens colorate, cu acoperişuri de ţiglă poroasă şi pereţi vopsiţi în galben, roz spălăcit, cu geamuri acoperite cu hârtie albastră, cu lemnul putred al cercevelelor, cu umbrele plopilor şi salcâmilor şi oleandrilor împestriţându-le faţadele. Locuri vii într-o machetă moartă, miresme vii (lături, garoafe, zorele mov căţărate pe garduri): casa în formă de U din Silistra, blocul din Floreasca, vila din acelaşi cartier de sub bolta scânteietoare de plexiglas care prezerva torpoarea verii eterne, blocul din Ştefan cel Mare, lipit de castelul Direcţiei Generale a Miliţiei sculptat într-un bloc anonim de cristal. M-am îmbrăcat şi-am ieşit în frigul luminos al dimineţii, am traversat şoseaua cum făceam altădată ca să cumpăr o pâine de la centrul de lângă curtea lui Nenea Căţelu, am intrat în prima scară a blocului de vizavi, cel care-mi furase oraşul, şi-am urcat cu liftul până pe terasă, de unde-am privit, peste şosea, la blocul meu. Deşi ştiam că sunt acolo, nu m-am putut opri să nu strig de uimire: şi pe castelul cu creneluri de jucărie al Miliţiei erau antene, parabolice şi-n formă de scară, încălecate, dar în centrul blocului nostru, ca două coşuri pe-un transatlantic, se aflau cu adevărat coloanele de bronz şi se vedea bine, sclipind în soare, bazinul cu buza răsfrântă, sprijinit pe spinarea taurilor de aramă. Lângă garsonierele aşezate ca nişte căsuţe stinghere pe terasă erau cărucioare şi vătraie din aceeaşi aramă lucioasă, ornamentate cu arabescuri şi excrescenţe ciudate. De altfel, tot blocul îşi schimbase înfăţişarea: radia acum o lumină aurie, blândă, abia vizibilă, desprinsă din ziduri şi ferestre, din vitrinele magazinului de mobilă şi al centrului de reparat televizoare de la parter, aşa încât gangurile în care se aflau scările blocului păreau mai adânci şi mai misterioase.

M-am întors acasă, am mâncat în sufragerie, cu ai mei, ciorba şi tocana de cartofi de fiecare zi şi am mai scris câteva pagini, apoi, în camera mea mohorâtă. Când am simţit că mintea mi se dislocă de-atâta halucinaţie şi nefericire, am mers la bucătărie, unde mama zăcea obosită pe un scaun vechi şi slinos. Mi-a vorbit mult despre tinereţea ei, despre şedinţele de la Donca Simo, despre revoluţia care pare să fi-nceput şi-n Bucureşti, aşa

cum, la Europa Liberă, ziceau că strigaseră timişorenii revoltaţi: „Azi în Timişoara, mâine-n toată ţara!“ M-a plictisit cu-ndemnurile ei la prudenţă, aşa cum toată copilăria o făcuse: „Dacă eşti cuminte, toată lumea o să te iubească, o să-ţi dea jucării şi bomboane…“ Să fii în rând cu lumea, să n-aibă nimeni ce să zică rău despre tine, să n-o faci pe ea şi pe tata de ruşine. „Noi suntem oameni mici, Mircea, nu-i treaba noastră politica“… Patruzeci de mii de morţi la Timişoara. Vagoane încărcate cu morţi, goi şi legaţi cu sârmă ghimpată, cu semne de tortură sălbatică pe ei, sosind la Bucureşti ca să fie incineraţi. Şi noi, oameni mici, asemenea furnicilor de pe trunchiurile de copac, oarbe la tot ce e dincolo de doi centimetri în jurul trupurilor negre şi tari. Viaţa noastră de doi centimetri grosime. Atunci s-a-ntâmplat ceva cu mine: o priveam pe mama cum plutea în bucătărie, scufundată până la piept, o dată cu moara şi cu iarna şi cu porumbeii, în apele dense ale manuscrisului meu, şi deodată m-am întrebat dacă nu cumva şi lumea e o formă de realitate, poate la fel de consistentă ca ficţiunea, dacă nu cumva şi viaţa e la fel de adevărată ca visele… Mi-am privit mâinile, pe care le socotisem mereu o iluzie optică, aşa cum în câmpul vizual îţi zăreşti, fantomatice, nasul şi genele: stăteau proptite ferm pe muşamaua cu pătrate cafenii. O mică vână pulsa lângă rădăcina degetului mijlociu. Am ştiut că trebuie să permit ochilor mei să vadă frumuseţea şi nenorocirea, inimii mele să se scufunde în mări de sânge.

Am ieşit în oraş şi, pe când o luam spre Dorobanţi pe lângă troienele de zăpadă, m-am gândit iarăşi la vorbele lui Herman, pe care altădată le sorbeam fără să le pot înţelege, aşa cum îngropăm adânc sub pământ, dincolo de Cercul Polar, capsule pentru viitor, cu câte ceva din viaţa noastră de-acum: un pantof de damă, un ziar împăturit, un tranzistor pe trei picioruşe de sârmă, o bucată înfăşurată de film developat. Am rătăcit o vreme, cu mâinile înroşite de frig, prin oraşul tăcut, am ajuns în centru şi-am văzut autobuzele cu militari — petliţe albastre: trupele Ministerului de Interne — ce grăbeau spre Piaţa Palatului, spre Comitetul Central unde Ceauşescu ţinuse un discurs, am stat pe o bancă, frânt de oboseală, pân-a căzut seara. Am văzut cum cerul s-a făcut galben-verzui, apoi sângeriu, cum zăpada roză a devenit cenuşie. Biserica Kretzulescu, stacojie ca o rană, se profila tăioasă pe cerul încă luminos spre apus. Am treizeci şi trei de ani şi

nici un prieten. Plimbări singuratice, în fiecare zi a vieţii mele. Trecători îndepărtaţi, femei care se uită prin mine, miliţieni suspicioşi, Dacii cu tabla strâmbă, pline de praf, gonind cine ştie unde… Nu mă grăbeam s-ajung acasă, la manuscrisul meu monstruos ca un cuib de păianjen, ţesut din saliva mea scânteietoare. Stăteam pe bancă, scăldat în amurg, simţind amara fericire de a trăi. Îmi închipuiam braţul gol al unei femei iubite, pe care-ţi plimbi mâna până la subţioara moale şi moscată, părul mătăsos al unui copil. Baletând împreună cu ei prin nopţi şi prin zile, neschimbători într-o lume neschimbătoare, spunând clipei să stea pe loc. Imanenţi, amestecându-ne gesturile şi gândurile, mirosul pielii şi buclele părului, într-o casă plină de lumină, în care ţevile nu se sparg şi zugrăveala nu se-nvecheşte. Aceeaşi zi repetată la nesfârşit, cu o femeie şi un copil, într-o perlă sferică, ocrotită de zei zâmbitori care nu există…

Când m-am ridicat, se făcuse noapte. Veneau steluţe rare de zăpadă, lucind o clipă în lumina portocalie, zgârcită, a becurilor fluorescente. Am luat-o spre Athenée Palace, de unde veneau zgomote înfundate, deodată însufleţite de câte-o rafală de vânt. Erau strigăte, pe măsură ce înaintam se auzeau mai desluşit, veneau ca de pe un stadion plin, unde se joacă un meci pasionant. Mi s-a părut chiar c-aud cântecul suporterilor de pe Dinamo, aşa cum ne ajungea, verile, prin geamul deschis de la balcon, în după-amiezele de duminică în care ne uitam la *Planeta giganţilor*: „Ole-ole-ole-ole…“, urmat de răbufniri unanime, un urlet general ce comprima aerul ca un avion cu reacţie, purtând spre blocul nostru unda de şoc: goooooool! „E jale cu J mare“, mi-am zis, amintindu-mi şi zâmbind de-ngrijorarea mamei, şi-am luat-o la fugă pe lângă Palat, către defileul îngust al Căii Victoriei, unde, într-un clarobscur violent, sub aceleaşi becuri portocalii, sute de tineri înjghebau şi destrămau, cântând şi scandând, tablouri alegorice delirante. Parcate chiar în faţa hotelului, două tanchete aşteptau să intre în acţiune. Un cordon de scutieri stăvilea valul pestriţ al demonstranţilor fără ca deocamdată să intervină. Pe trotuare şi la ferestrele blocurilor vechi şi-nnegrite de poluare erau sute de gură-cască, ascultând impasibili chemările celor de pe carosabil, îndemnurile lor de a li se alătura. „Nu vă fie frică, Ceauşescu pică!“ scandau, agitându-şi braţele, beţi de bucurie, şi strângându-se unii-n alţii ca să formeze o singură, invincibilă fiinţă. De la

un balcon, cineva filma cu un Betacam din cele mari şi-nvechite. „O, inimă, ce-nseamnă mări de sânge?“ Am traversat repede, chiar prin dreptul tanchetelor pătrăţoase, părând acum negre ca smoala, şi-am trecut printre doi scutieri cu figuri de copii înspăimântaţi. M-am trezit în mijlocul bărboşilor şi fetelor ce cântau, roşii la faţă şi sfidători, acelaşi imn, cu aceeaşi nebunie patetică în priviri: „Ole, ole, ole, ole, Ceauşescu nu mai e!“ „Bravo, bătrâne“, îmi strigă un ins brun, bărbos, cu o chelie-nroşită de frig, după care-ncepu să strige iar, la unison cu ceilalţi: „Ve-niţi cu noi! Ve-niţi cu noi!“ Simţeam cum urcă-n mine o beţie necunoscută. Am început să strig cu toţi cei din jur, bătând aerul cu pumnul strâns: „Jos Ceauşescu! Jos, jos, jos!“, în noaptea coaptă pentru haos şi nebunie.

Colonelul de securitate în rezervă Ion Stănilă se afla şi el la faţa locului, deşi un ochi neiniţiat l-ar fi detectat cu greu în mulţime. Căci ce suspiciuni ar fi putut trezi o bătrânică de pe trotuar care, în dreptul unei vitrine cu manechine fără cap, făcea poze cu un vechi aparat Leica, aşa, într-o doară, ca să arate nepoţilor cum e la revoluţie? Ţac, şi pe peliculă se-ntipărea figura vreunuia dintre cei vreo trei sute de tineri care se agitau şi strigau la unison. Ţac, şi un ochelarist cu căciulă de blană pusă strâmb i se alătura şi el dincolo de lentila bătrână şi de nădejde ca un câine credincios. Ţac, şi o fată în capul gol, scoţând aburi din gura care tocmai striga ceva, era trasă şi ea-n poză, într-o lungă galerie de inşi încuiaţi, fiecare, în cadrul său de 35 mm, aşa cum aveau să stea, uşă-n uşă, şi la Jilava, nenorociţii de ei… Colonelul nu era om rău, dar slujba era slujbă şi, în definitiv, el doar îi poza, pe când colegii specializaţi în treburi murdare, ce urmau să-şi intre-n pâine spre dimineaţă, aveau să scoată de la ei şi laptele supt de la mă-sa. Câteodată mai veneau pe la el, mai mult invitaţi de nevastă-sa, pe care-o apuca din când în când stenahoria, băieţii de la anchete şi interogatorii, „minerii“, cum li se mai zicea, fiindcă lucrau doar în săli subterane, şi-atunci să vezi ce discuţii tehnice înflăcărate purtau alde Vereştiuc şi Manea pe deasupra castronului cu ciorbă de perişoare, cum drămuiau avantajele şi dezavantajele metodei argentiniene a cleştelui electric, a celei vietnameze cu fântâniţa de sânge sau a neaoşei, primitivei, dar magic de eficientei prinderi a buricelor degetelor în crăpătura uşii. „Grozave perişoarele, doamnă Emilia, se topesc în gură“, şi apoi, în aceeaşi frază, „dar eu mă despart de Gonçalves şi Tellier, care în ’58 arătau că globul testicular e mai puţin sensibil în zona epididimului. Cercetările mele pe şaisprezece subiecţi, cu rata de supravieţuire de…“ Şi Manea, molfăind un ardei copt, cu oţetul curgându-i pe la colţurile gurii: „Dar nu e mai puţin adevărat că, după Wei, rezistenţa electrică a scrotului prezintă o paradoxală…“ Şi iar „în lumina cercetărilor recente“… „bunăoară“… „pe de altă parte“… Vereştiuc era un erudit cu degete subţiri, abonat la reviste de specialitate, un virtuoz al durerii pure, sub mâinile căruia, ca un pian bine acordat, trupul celui supus

torturii emitea în cascade ca din Grieg başii grei ai bătăii peste rinichi cu săculeţele pline de nisip, acutele măselelor găurite cu bormaşina, armoniile în surdină ale lovirii boaşelor sau staccato-ul smulgerii cu penseta a firelor din mustaţă, de la subţiori sau chiar a delicatelor firişoare anale. Pe Ionel, băiat de la ţară, discuţiile astea presărate cu pedanterii îl făceau să verse, dar pe nevastă-sa, care şi la cincizeci de ani rămăsese la fel de rea de muscă şi de ţicnită ca-n tinereţe, conversaţia despre testicule (niciodată „coaie“, căci cei doi erau savanţi serioşi, autori de manuale cu autoritate-n domeniu) zdrobite, arse cu ţigara sau bătute cu creionul până la înnegrire, despre femei violate de şiruri de soldaţi înainte de-a fi supuse torturilor o excita la culme şi, după ce oaspeţii plecau, urma un dezmăţ nemaipomenit, căruia bietul pensionar îi făcea faţă pe zi ce trecea mai puţin. Nici nu termina Ionel de spălat vasele, că se şi pomenea cu tovarăşa Emilia de la Biroul de Partid peste el, în ţoalele de sex din dantelă roză, cu pielea ei numai pistrui vizibilă prin ochiurile de plasă ale ciorapilor, cu ţâţele acum cam căzute, cu niţică burtă şi ceva vergeturi, dar încă futeşă până la Dumnezeu. Şi, una-două, îl târa ca o păienjeniţă în dormitor, unde începeau circul şi nebunia. Doamne sfinte, ce imaginaţie avea şi jidovcuţa lui rujată şi pe dinţi, cu părul ei ca de liţă, abia cu câteva fire albe! Băbuţei cu Leicka i se trezi, chiar şi-n frigul nopţii, scula bătrână când îşi aduse aminte scenariul din noaptea trecută: Estera era securistă, trimisă în Timişoara ca să recupereze operele Tovarăşului până nu le pun pe foc derbedeii. Se strecoară printre revoluţionari — tineri musculoşi, bruneţi, neiertători — în clădirea Consiliului Popular şi-ncepe să adune, din bibliotecile prăfuite, *Operele* legate în coperţi pânzate, roşii, şi să le ascundă sub fustă, într-o trăistuţă specială. Dar deodată uşile se izbesc de pereţi şi apar vreo cincisprezece… „Nu sunt cam mulţi, dragă?“ (Ionel, sub plapumă, frecat de o mână expertă.) *„Cinci*sprezece, am zis, şi nu mă mai întrerupe!“… Vreo cincisprezece revoluţionari, cu steaguri tricolore din care au decupat stema… Încearcă să se-ascundă, dar ei o reperează, se năpustesc asupra ei, o pipăie şi-i găsesc între picioare Documentele Congresului al XIV-lea al PCR! De-acum nu mai are scăpare. Îi smulg hainele de pe ea, o pun cu pieptul pe un birou acoperit cu pânză roşie şi-apoi… ah, aah… până seara… şi toată noaptea… şi de la capăt… „dragule, dă-mi-o… te rog, te implor, dă-

mi-o şi-n popou… aaaaah! aaaaaaah!“ Total nebună femeia, dar aşa fusese întotdeauna: îl punea să strige când *Sieg Heil*, când *Venceremos!*, uneori cântau împreună *Bandiera Rosa*, alteori *Mândră tinereţe legionară*… Esenţial era să fie prinsă de mulţi, cât mai mulţi bărbaţi, fie ei ustaşi, comunişti, peronişti sau ceceni, şi pedepsită adânc şi-ndesat pentru multele ei neclarităţi ideologice… E drept, unei asemenea muieri n-avea cum să-i ajungă un singur bărbat, şi Ionel o mai prindea (numărase de-a lungul anilor 84 de flagranturi) cu câte-un haidamac, chiar în patul conjugal, dar se resemnase pân-la urmă, că vorba ceea: ce-i mai bine, să-mparţi un tort şi cu alţii sau să mănânci un căcat de unul singur? Doar că acum trebuia să facă neapărat ceva ca să scape de erecţie. Era tare neplăcut, căci, pentru adevărul psihologic al deghizamentelor sale, colonelul nu neglija nici detaliile de obicei nevăzute, aşa că acum, pe lângă peruca vopsită-n albastru de genţiană şi ochelarii cu rame groase de baga, paltonul din imitaţie de leopard şi cizmele până la şolduri (recuzita feminină o împrumuta de obicei de la colegele lui, aşa-zisele liftiere şi cameriste de la Inter), Ionel găsise cu cale să poarte-n acea noapte fatală şi chiloţi de damă cu fundiţe şi danteluţe, din care mai bine de jumătate din ştoiul său încă viguros ieşise afară şi se simţea umed pe burtă. Degeaba se gândi colonelul la subiectele-standard în asemenea situaţie: s-o reguleze pe coana Leana, pe alde Gâdea sau Găinuşă, că tot nu-i trecu, şi eficienţa pozării avea de suferit. În disperare de cauză, recurse atunci la arma secretă care, deşi nu dădea greş niciodată, avea şi efecte secundare de temut. Se gândi la revoluţia ungară din ’56, la miile de activişti şi securişti spânzuraţi de neoanele Budapestei şi rămaşi acolo, pe stâlpi, până-au intrat tancurile sovietice şi ostaşii prieteni ai Armatei Roşii i-au dat jos, ţinându-se de nas de putoarea cadavrelor cu limbi învineţite. I se făcu, sub perucă, părul mai ţeapăn decât sula din chiloţi, care se blegi instantaneu, şi — efectul secundar — aşa avea să rămână cel puţin o săptămână de atunci încolo. Dar, la cincizeci şi nouă de ani, câţi avea acum colonelul, îşi mai putea permite câte-o pauză…

Se pensionase de zece ani dar, şi din motive financiare, şi fiindcă se plictisea între patru pereţi, Ionel mai servea patria din când în când cu câte-o misiune care, dacă nu-i aducea cine ştie ce, măcar îi mai dezmorţea oasele. Nu mai erau zilele de glorie de altădată, se dusese luciul de pe

nasturii auriţi de la uniformă şi de pe decoraţii. Adevărata viaţă fusese în anii ’60 şi ’70, acum se-ntorsese din nou roata şi toată ţara se scălda iarăşi în rahat ca sub Gheorghiu-Dej. Se-ntorsese teroarea, cu toate că ăsta de-acum, Iulică Vlad, n-avea nici pe departe coaiele până la pământ ale lui Drăghici. Ăla era odată om, îl văzuse şi Ionel de câteva ori: nu se lăsa pe seama gealaţilor, punea el mâna personal unde era mai greu, asemenea voievozilor noştri care cu spada sau cu barda-n mână, doar în cămaşă şi cu părul fluturând, se vârau unde era bătălia mai grea. Smulgea mărturisirile cu eleganţa neatentă cu care unii dentişti smulg măselele cariate. Şi unde nu era nimic de mărturisit, tot le smulgea, căci principiul de bază al Securităţii române era că toată populaţia conspiră neîncetat împotriva orânduirii socialiste. Totuşi, om paşnic, venit de la coada vacii, lui Ionel nu-i plăcuseră nici sângele, nici urletele, nici măcar excitantele contorsionări ale trupurilor prăjite cu lampa de acetilenă. Văzuseră şi superiorii ce slab de înger e şi-l dăduseră la munca de jos: filaje, deghizamente, valijoara cu pomezi şi mustăţi false, sânii din ghemotoace de şosete, cocoaşa artificială, astea fuseseră de el timp de aproape patruzeci de ani, încât pielea feţei i se umpluse de pori ca a femeilor, clovnilor şi actorilor de estradă. Ba puţin a lipsit să nu fie trimis şi prin puşcării, infiltrat între poponarii tatuaţi de-acolo, Doamne fereşte, ca să smulgă cine ştie ce secrete şoptite dulce la ureche în timp ce rozeta lui… La cât de prost şi de papă-lapte era socotit, ar fi ajuns de mult să poarte dop roşu în fund dacă nu-l scotea, mereu şi mereu, din toate rahaturile, tovarăşa Estera (mai târziu Emilia) de la Biroul de Partid al Municipiului Bucureşti, ce veghea asupra lui ca o zână bună. Că ştiuse şi el o dată-n viaţă să-şi facă un viitor: când o luase de nevastă, jucând găina în satul lui, pe când flăcăilor li se scurgeau balele după mireasa cu voal şi lămâiţă, roşie ca racul şi cu pleoapele plecate, pe care-o furaseră spre dimineaţă pe când socrul mic îl plimba în roabă pe ginere, şi-o duseseră-n fundul grădinii ca să afle cât de mult îşi merită însemnele fecioriei. Şi, ce s-o mai lungim, n-o fi fost femeia lui uşă de biserică în pat sau pe câmp, dar în carieră îi păstrase o fidelitate fără pată, ajutându-l nu doar să nu-nfunde curtea marţială pentru nenumăratele lui boacăne, neglijenţe şi fantezii, dar şi să avanseze încetişor-încetişor, pe neobservate, din locotenent să se preschimbe-n lent major, apoi în maior (în ciuda

cumplitei întâmplări cu femeia-păianjen, care-ar fi pus capăt carierei oricui), în lent-colonel şi-n cele din urmă să se pensioneze colonel plin, cu pensie mare şi o grămadă de timp ca să cultive cârciumărese şi bujori în curtea unei case impunătoare. Şi asta, se mândrea el, doar din plasat scrumiere cu microfoane prin baruri, din tuns tineri pletoşi pe bulevardul Magheru şi din învârtit hârtii cu delaţiuni ridicole cum că cutare a zis că suntem o ţară de hoţi şi cutare a spus bancul cu Tovarăşul şi Gina Lollobrigida, şi cutare a făcut greşeli de ortografie într-o lozincă de pe perete. Aşa că dacă acum, Doamne fereşte, derbedeii-ăştia care urlă de-i sparg urechile l-ar răsturna pe nea Ceaşcă, pe el l-ar spânzura degeaba… La gându-ăsta, mâinile în mănuşi de macrameu, care nu ţineau cald, îi tremurară şi poza tipului cu chelie care tocmai urla din răsputeri „Li-ber- ta-te! Li-ber-ta-te!“ avea să se dovedească inutilizabilă.

Doar că şefu' n-avea să cadă aşa, că fac gură câţiva copii înfierbântaţi. Chiar dacă nu l-ar apăra armata şi MAI-ul (care-avea şi el armata lui, aproape cât cealaltă, cu trupe antitero şi transmisiuni şi camioane şi elicoptere, şi tot ce vrei), că de-aia era ditamai Comandantul Suprem — s-ar fi făcut el şi mitropolit în locul lui Teoctist dacă-l lăsa ideologia —, avea nea Nicu la dispoziţie şi alte arme secrete. Păi copiii fără părinţi din internate? Nu li se spunea încă de mici că tatăl lor era Ceauşescu şi mama lor — coana Leana? Nu erau dresaţi ca nişte câini-lupi să sfâşie pe oricine-ar fi făcut rău iubiţilor părinţi? Nu mulţumeau, înainte de fiecare masă, în picioare şi-ntorşi către Primăverii, Partidului şi Secretarului General pentru ciorba din farfurie? Din ăştia, tineri fără tată şi fără mamă, la propriu şi la figurat, îşi făcuse Tovarăşul gărzile personale. Îi vedeai, în negru, tunşi regulamentar şi cu feţele palide, cu fanatismul arzându-le-n ochi, pretutindeni unde se afla tăticul lor iubit, pregătiţi să-şi azvârle piepturile-n faţa oricărui atentator. Erau falange de mii de orfani, înarmaţi până-n dinţi şi gata de orice, la fel de redutabili ca armata de femei, nemţoaice din RDG, care-l apărau pe marele pretin al Tovarăşului, Ghaddafi. Fiecare dintre ei creştea câte-un rotweiller durduliu, singurul lor prieten pe lume, pe care-l ţinea câţiva ani, învăţându-l toate atrocităţile, până ce câinelui, rasă creată de nazişti prin demonice manipulări genetice, îi putrezea creierul şi se zbătea-n chinuri groaznice. Atunci îl împuşcau cu mâna lor, cu glonţul legat

la gât căţeluşului încă de când se născuse. Bineînţeles, în armata de orfani absolut toţi erau homosexuali, ceea ce-i ţinea uniţi ca pe spartani. Iar dacă nici falangele negre nu ţineau piept derbedeilor, nea Ceaşcă tot n-ar fi căzut, căci (şi aici până şi monologul interior al colonelului dădu sonorul cu câteva liniuţe mai jos) Securitatea, care-l apăra, nu era o simplă instituţie a statului, precum, să zicem, CIA sau KGB-ul, ci o frăţie mistică milenară. „Băieţii cu ochi albaştri“ erau o rasă aparte, înrudită cu gugumanii de sub Făgăraş şi cu blajinii, şi care, încă din vremurile miticului Deceneu, îşi pusese puterile oculte în slujba neamului românesc, recunoscut drept cel mai nobil dintre toate neamurile pământului (nu spusese însuşi Herodot că dacii erau cei mai viteji şi mai cinstiţi dintre traci?). În secolul trecut, savanţii români, fii adevăraţi ai acestui popor mesianic, demonstraseră că eroii şi zeii lumii antice hălăduiseră exclusiv pe meleagurile dacice. Că muntele Olimp era de fapt Ceahlăul, iar Parnasul, numit uneori şi Musaios datorită încărcăturii sale de trupuri rubiconde cu liră, se identifica, fără doar şi poate, cu Busaios, Buzăul din zilele noastre. Însuşi numele măritului rege Decebal venea din misticul Deke-Balloi (zece coaie), semn al puterii şi-al neînfricării. Încă de-atunci, confreria băieţilor cu ochii albaştri îi purtase pe români în inima munţilor, în caverne subterane nemăsurate, unde creşteau cristale cu puteri magice, ce nu se mai găseau nicăieri în lume, aşa că România era, de fapt, centrul energetic secret al planetei, şi poate chiar al Universului. Fiecare conducător patriot al neamului românesc era iniţiat, în momentul în care suia pe tron, în misterele cristalelor curcubeene, care-i dădeau puterea şi înţelepciunea să-şi păstorească turma către Noul Ierusalim care era comunismul. În lungul şir de martiri şi arhierei se înscriau toţi cei ce, pentru uzul plebei dezmăţate, fuseseră zugrăviţi în filmele Epocii de Aur, în *Dacii*, în *Columna*, în *Mihai Viteazul*, în *Buzduganul cu trei peceţi*. Aici, regii bătrânei Dacii şi voievozii de mai târziu vorbeau ca din documentele PCR nu din stângăcia scenariilor, ideologizate de culturnicii comunişti, cum se spunea la Radio Şanţ, după cum nici figuranţii care-ntruchipau oşteni daci sau răzeşi moldoveni nu îşi uitaseră din greşeală ceasurile la mână. Totul era acolo gândit până-n ultimele detalii, filmele erau pline de aluzii şi simboluri pentru iniţiaţi. Faptul că, în toiul bătăliei dintre daci şi legionarii romani, se puteau vedea-n zare stâlpi de telegraf şi

coşuri de termocentrală reprezenta legătura indestructibilă dintre trecut şi prezent, străbătute deopotrivă de firul roşu al iniţierii în Naţional-Securism, cum auzise Ionel că numeau ierarhii (începând de la a douăzecea treaptă de iniţiere) doctrina comunistă originală de pe meleagurile Mioriţei. E drept că băbuţa cu păr violet ieşind de sub toca mâncată de molii, cocârjată în rafalele de vânt îngheţat de pe Calea Victoriei, asurzită de vacarmul sutelor de demonstranţi, rămăsese de decenii doar diacon al sectei, deci abia pe treapta a doua a scării ce se pierdea în zarea de aur unde oficia miticul şi nevăzutul Korutz, marele preot din acel an, dar, ca în bancul cu cei şapte pitici căţăraţi unul peste altul ca să vadă pe fereastră ce fac Albă ca Zăpada şi prinţul în noaptea nunţii („Şi-acum, Albă ca Zăpada, o să-ţi fac ce nu ţi-a mai făcut nimeni niciodată", zice prinţul, şi piticii-şi transmit în jos, de la unul la altul: „O fute-n urechi, o fute-n urechi, o fute-n urechi"…), mai prindea şi el câte-o frântură de ici, câte una de colo din adevărurile eterne, destul cât să-nţeleagă firele tainice care legau asasinarea ciobanului pe gura de rai în care se celebra nunta sa cu mireasa lumii de martiriul lui Brâncoveanu şi-al lui Ioan vodă cel Viteaz şi de destinul glorios al lui nea Ceaşcă, menit poate să ajungă mai mare decât toţi martirii la un loc, aşa cum şirul biblic de profeţi e încununat de Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu. Aşa că Şefu' era acoperit şi din partea asta. Nici un fir de pe cap n-avea să i se clintească, străjuit cum era de energia cristalelor curcubeene…

Şirul gândurilor depănate sub peruca bătrânicii fu deodată întrerupt de un vuiet surd, ca la defilarea tancurilor, de 23 August. Scutierii, care stătuseră pân-atunci nemişcaţi ca păpuşile, făcând pe ei de frică (amărâţi de răcani din cine ştie ce UM pierdut în inima Bărăganului, futuţi în perioadă de le ieşiseră creierii pe nări, alergaţi kilometri-ntregi cu masca pe figură, târâţi prin câmpuri de fasole, trântiţi pe crivăţ prin cimitire, spălând closete cu periuţa de dinţi, puşi să se îmbrace-n şapte secunde, să-şi facă patu-n aşa fel ca o monedă aruncată pe cearşaf să sară-n sus zece centimetri, să-şi cureţe ore-n şir AKM-ul pe ţeava căruia se-adăposteau „balauri"), fără să răspundă celor ce le urlau în faţă: „Criminalilor! De ce-l apăraţi pe dictator, pe cizmar, pe nenorocit?" sau persuadaţi să lepede scutul alb şi bulanul şi să li se alăture, „că suntem fraţi cu toţii, măi băieţi!", se dădură-ntr-o parte la un semnal, şi cele două tanchete se iviră ameninţător, dând colţul hotelului. Se

opriră cu boturile lor retezate, de bărci, şi cu ţevile scurte ale mitralierelor îndreptate spre grupul strâns al tinerilor care, braţ la braţ, şiruri întregi, le făceau faţă cu un curaj nebunesc şi sfidător. Trecură-ncet cu şenilele peste baricadele improvizate din nişte garduri de metal alb, cu jardiniere pentru flori în care persista zăpada de acum două zile, şi care se turtiră ca nişte cutii de carton sub şenilele vehiculelor blindate. Un ofiţer cu portavoce începu să vorbească aspru şi lătrat, cuvintele pierzându-se-n vânt când rafalele veneau către el, sau răbufnind insuportabil când direcţia vântului se schimba: „Cetăţeni, părăsiţi zona! Vă ordon să vă-mprăştiaţi! Avem ordin să tragem! Părăsiţi zona!“ Şi-apoi, lăsând jos aparatul de plastic portocaliu şi adresându-se doar celor din faţa lui: „Duceţi-vă, dom’le, acasă, nu vă nenorociţi! Avem ordin să tragem, pe bune… Măi, băieţi, avem şi noi copii ca voi, nu ne băgaţi în păcat…“ Dar spusele i se pierdură cu totul într-un uragan de urlete care-aminteau izbitor, iarăşi, de vuietul ameninţător al unui stadion: „Huoooooo! Huoooooo! Jos Cea-u-şes-cu! Jos! Jos! Jos!“ şi din ce în ce mai puternic: „Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te!“

Cei de pe trotuar, multă vreme nehotărâţi dacă să intre-n falanga demonstranţilor sau să stea între ape, să poată zice la o adică „stai, dom’le, că eu doar mă uitam“, dar dacă se-ntorcea roata să se bată-n piept că au fost acolo, se strecurară, unul câte unul, pe străzile laterale, aşa că revoluţionarii nu-i mai aveau ca spectatori decât pe scutieri, tanchetele şi vreo trei–patru colegi de-ai lui Ionel, deghizaţi în curve, cerşetori, mutilaţi de război şi te miri mai ce, filmând la greu, de la şold, din poşeta găurită, dintre doi nasturi ai paltoanelor mult mai înguste în umeri decât ar fi trebuit sau, dimpotrivă, largi de-ar fi-ncăput doi în ele. Ionel se adăposti într-un intrând al hotelului: ştia că nu-i de glumă. Răcanii nici nu erau înarmaţi, decât cu bulanele lor, dar trebuiau să apară trupele speciale, ca la Timişoara, şi ăia erau în stare de orice. Tanchetele se-mpotmoliseră deja în marea de oameni care-ncercau să le-mpingă înapoi, băteau cu palmele-n blindajul lor vopsit în kaki, se căţărau pe apărătoarele şenilelor… „Ieri în Ti-mi-şoa-ra“, începu unul, ţâpurind, cu coardele gâtului umflate de efort. „Azi în toa-tă ţa-ra!“, îi răspunseră cei din jur, şi lozinca se răspândi fulgerător în tot grupul. Ţac, colonelul îl poză pe zavragiu, însemnându-şi şi chipul său în minte ca pe unul dintre capii răzmeriţei. Era greu să-i distingi unul de altul, cum mai toţi

erau bărboşi, mai toţi în jur de treizeci de ani, generaţia care, în loc să construiască socialismul, se trezise în muzica pletoşilor din Occident, Beatleşii ăia care purtau păru-n ochi şi urlau ca nebunii, şi credeau că tot ce zboară se mănâncă. Degeaba li se făcuse educaţie comunistă şi ateistă în şcoli, degeaba li se spusese că înaintarea omenirii spre comunism e legică şi ireversibilă, degeaba toate ziarele aveau rubrici cu „realităţi din lumea capitalului“, unde se arătau nivelul de sărăcie din America, ravagiile drogurilor, mulţimea celor fără locuinţe, şomajul şi delincvenţa… Ei tot în curul nenorociţilor ălora de capitalişti se uitau toată ziua, îi imitau în toate, în muzica lor bestială, în dansurile lor scabroase, în modele lor din caverne, cu laţele jegoase atârnându-le până la brâu, cu tangalejii plini de ţinte, cu pardesiele malagambiste, cu favoriţii à la Aurelian Andreescu. Ce face omul, face şi maimuţa, vorba aia… Iar fetele, ce să mai vorbim: minijupe până-n pizde, sutiene nema, o generaţie de stricate, de dezmăţate, de aiurite. Câte pletane nu tăiase el cu foarfeca, în duşmănie, când însoţea patrulele de miliţie pe Magheru, câte minijupe nu despicase între picioare, de fugeau fetele în scările blocurilor ca să nu le huiduie mulţimea… Să fi fost ei copiii lui, ce le-ar mai fi pus pielea-n băţ! Bine că nu i-a dat Dumnezeu (vorba ateistului) copii pe lumea asta care-o luase razna. Îi vedeai, dom’le, sprijinind zidurile, câte trei–patru, cu chitările, cu discuri jerpelite, cu ochelari de soare de-ăia şmecheri… De câte ori trecea pe lângă câte-un grup d-ăsta, nu se putea stăpâni să nu le strige: „La muncă! La strung, futu-vă muma-n cur de paraziţi!“, la care ei se uitau la el aşa, de parcă l-ar fi scuipat… Şi ăştia, tineretul mereu cu mâna-n buzunarul părinţilor, mereu cu ţigara-n bot şi coniacele-n nas, ăştia făceau acum pe nebunii, se ridicau împotriva regimului care-i hrănise, îi îmbrăcase şi-i ţinuse-n şcoli în cei treizeci de ani de când ieşiseră din găoace. Lepre, vânduţi, nenorociţi… Da’ lasă, că or să le scoată lor revoluţia pe nas. Dacă n-or să-nfunde toţi puşcăriile şi Curtea Marţială, să-mi zici mie cuţu! Chiar în dimineaţa asta o să-i vezi la Jilava, strigând-o pe mă-sa şi căcându-se pe ei de-atâţia pumni şi bocanci mâncaţi în figură.

Ţac! Încă o faţă care… i se părea cunoscută de undeva, deşi… nu-l văzuse de multă vreme… Băbuţa uită o clipă de cifoza avansată care-i cocârja coloana, se-ndreptă voiniceşte şi se ridică pe vârfuri ca să-l vadă

mai bine pe junele cu faţa lividă şi subţire, cu ochi întunecaţi şi mustaţa rară, fibroasă, care, în mijlocul agitaţiei demonstranţilor, părea stingher şi, parcă, din alt film, de parc-ar fi fost singura siluetă alb-negru nimerită într-un tablou de grup colorat spectral, în tonuri de urină, cianură şi sânge-nchegat. Drăcia dracului, era Mircea, băiatul Marioarei! Nu-ncăpea nici o-ndoială, la cât de prăpădit părea, la felul cum stăteau hainele pe el ca pe cuier, nu putea fi altcineva. Faţa uşor asimetrică, sub căciula de blană, purta pecetea schizofreniei, căci, cu toată părerea de rău pentru Marioara, fosta lui vecină (vecinică, vecinică, vorba cântecului…) de pe Silistra, asta era fii-su, un dement, un antisocial, care nu făcea toată ziua decât să scribălărească la un fel de roman tâmpit şi de necitit. Dacă n-ar fi fost Ionel, drăguţul de Mircişor (şi poate şi tăticul şi mămica lui) ar fi fost acum la balamuc, în Valea Mărului, sau la puşcărie. Căci în lumea mai bună şi mai dreaptă ce se făurea în patria noastră, nimeni nu era de capul lui, să pună pe hârtie verzi şi uscate. Până şi poeziile despre Tovarăşu' şi Leana nu se scriau aşa, de oricine, cum îi venea pe chelie, ci erau comandate tovarăşilor scriitori de încredere, care le făceau după canoane bune şi aprobate de însuşi Dumnezeu (Dumitru Popescu, mare gazetar, orice s-ar zice!), precum figurile de sfinţi de altădată. Ce, pe Sfântul Sisoe îl puteai face gras? Se ştia despre fiecare cum se cuvine să fie zugrăvit, cu barba despicată sau rotundă, neagră sau căruntă, cu aura pe vârful capului sau pusă cochet pe o ureche… La fel, în orice poezie trebuiau să apară anume cuvinte cu o anume gradaţie. Nea Ceaşcă era „cârmaci meşter“ aşa cum Ahile era iute de picior. Lenuţa era „savantă de renume mondial şi mamă iubitoare“. Nu puteai să scrii din capul tău că era deşteaptă sau frumoasă sau futeşă, sau dracu' mai ştie cum… Avea şi el acasă (că li se distribuise la serviciu) un *Omagiu*, ditamai cărămida de vreo mie de pagini, ilustrată cu portretele şefului pe fond azuriu, pictate de vestitul B. Sălaşa, şi plină de poezii bine simţite de ăla gras ca un porc (cum naiba-l cheamă?), de ţuţărul tovarăşului Barbu şi de alţi o sută mai mărunţei, toate cu cârmaci şi genii ale Carpaţilor şi oameni de omenie şi mame iubitoare, dar făcute frumos, dom'le, cu rime meşteşugite, nu hodoronc, tronc, „Mama are trei căţei, / Cine-i pupă-n cur pe ei?“, sau cântecelele alea tâmpite pe care le mai auzeai pe la copii, înainte să fie plesniţi peste gură şi instruiţi să nu le mai spună pe stradă, în

gura mare: „Cin-se plimbă cu bărcuţa? / Ceauşescu şi Lenuţa. / Cin-se plimbă cu vaporu'? / Ceauşescu şi poporu'"… Nu, Mircea ăsta era un caz. După părerea colonelului Stănilă, n-ar fi trebuit lăsat să umble liber pe stradă. Era nebun săracul. Biata Marioara, amărâtul de Costică (băiat bun, cu şcoală şi deloc cu nasul pe sus) să fie blagosloviţi cu un astfel de băiat… De câte ori nu-ncercaseră să-i deschidă ochii, de câte ori nu-i spuseseră: „Măi băiete, păcat de capul tău ăla bun, de cărţile citite! Că scrii numai tâmpenii. Nu vezi şi tu cum se trăieşte pe lume? Scrie şi tu ce trebuie, ce se cere, că altfel rămâi de căruţă…" Costică mai intra-n el din când în când, îl închidea cu el în cameră şi făcea aşa, pe loc, o şedinţă de partid cu el. Îl lua tare de tot, uitându-i-se-n ochi: „Ia zi, ce-ai de gând? Ce-ai de gând? Ce e-n capul tău ăla sec? Vorbeşte! Hai, spune, că nu-ţi fac nimic: ce tâmpenii ţi-au mai intrat în cap?" Şi-aşa, ore-ntregi, fără nici un rezultat, că puştiu' tot ce ştia el făcea! De două ori îi confiscaseră jucăria (teancu-ăla de foi incredibil de jegoase şi boţite între care se-ngropa de nici creştetul nu i se mai vedea, acolo-n camera din fund de pe Ştefan cel Mare, că fuseseră şi ei pe la Costică şi Marioara în vizită de câteva ori, şi nesimţitul nici nu catadicsise să se arate, să-i zică şi lui bună ziua, sau vorba cealaltă. Trebuise să se ducă el acolo, în camera cu geam uriaş de unde Bucureştiul se vedea până la orizont. Şi-l vedea acolo, zgârcit şi nemişcat, ca o tarantulă în terariul ei de la Antipa, scriind şi scriind şi scriind, iar când îi punea o mână pe umăr, tresărea de ziceai c-a dat damblaua-n el. Dar câte nu face omul de dragul unor ochi luminoşi şi căprui, pe care i-a iubit la tinereţe… Marioara nimerise bine, Costel era băiat tare serios, şi el urcase, ca şi Ionel, de la coarnele plugului până în clasa conducătoare, prima generaţie încălţată, cum se zice, nimerită direct pe culoarele Casei Scânteii, cu Volgă pentru deplasări pe teren şi cu secretară căreia-i dicta articolele. Colonelul avea acasă o poză care-i plăcea mult: ei doi cu hainele schimbate-ntre ei: Ionel rămas doar cu pantalonii de la uniforma de ofiţer şi cu haina de la costumul lui Costel, iar Costel, chipeş în haina de uniformă, cu pantaloni de costum. Tineri amândoi, privind încrezători spre obiectiv. Ostaşi ai lumii noi, care din păcate se cam împotmolise pe drum. Dar, oricâte neîmpliniri, greşeli şi chiar crime se petrecuseră, comunismul rămânea cea mai mare idee a omenirii. Ce dacă prezentul era de rahat, ce dacă muriseră milioane de

oameni sub Stalin? Ajungea să ai o idee mare şi să aştepţi, chiar şi o sută de ani: ea tot avea să triumfe. Avea dreptate Mao, care se zice că spusese: „Au murit trei milioane de oameni. Ei şi? Şi-a schimbat pentru asta cursul fluviul Yang-Tze?“ Or fi murit ei, dar vorba e: se vede Marele Zid de pe lună sau nu se vede? Asta conta: piramidele, colosul din Rodos, Luvrul, Casa Poporului… O să mai întrebe cineva câţi nenorociţi or fi căzut de pe schele? Ce contează e că Pentagonul e o cocioabă pe lângă ea. Cât îl urăsc ăştia acum, şefu' o să intre totuşi în istorie, dom'le, orice s-ar zice… Pe când puţoii-ăştia care zbiară ca opăriţi or să intre doar după gratii, vai de mama lor, ba să fie fericiţi dacă nu s-or alege şi cu plutonul de execuţie.

Dar sângele apă nu se face. Îi părea rău de Mircea, care-avea să-nfunde puşcăria nevinovat. Un biet lunatic, s-o fi rătăcit şi el pe drum (că umbla ca hăbăucul, lovindu-se de toţi stâlpii) şi-a nimerit între haidamaci, între coate-goale. Mai bine l-ar fi băgat la balamuc, în primăvară, când l-au ţinut în arest vreo lună, de i-au făcut toate testele de pe pământ. Numai că Ionel minţise când îi spusese Marioarei că el, cu pilele lui, l-a scos din rahat. De fapt, băiatul fusese anchetat în condiţii ultrasecrete de nuş' ce comisie ştiinţifică, pare-se că se petreceau cu el chestii… necurate, de mare însemnătate, naiba ştie… bălmăjeau ăia ceva, dar cine să-i priceapă? Fapt e că nu tu bătăi, nu tu ochi umflaţi, nu tu unghii smulse, nu nimic. Ieşise de-acolo nevătămat, cum l-a făcut mă-sa (pardon, Marioara), şi până şi teancul de foi i l-au dat să se spele pe cap cu el, după ce au fotografiat cu atenţie fiecare pagină-n parte. Drace, şi dac-o fi (mă gândesc acum) totuşi ceva de capul nebunului ăstuia, dac-o fi cine ştie ce cod secret în pologhia aia a lui? Poate că el scrie acolo „morcov“, pronunţă „cartof“ şi-nţelege „vânătă“, sau dracu' ştie… Sau trebuie să citeşti din trei în trei litere, sau de la coadă la cap… Aiurea, e nebun! Uite-l şi-acum ce stingher e, chiar în gloată, cum strigă şi el, cu juma' de gură, cum o pupă şi el, ca în vis, pe tipa care-l pupase cu o clipă-n urmă pe obraji… Colonelul dădu filmu-napoi cu un cadru şi trase repede altă poză pe deasupra. Poate scapă amărâtul, poate colegul care filma de la etaj nu l-a prins şi pe el, oricum unghiul lui e destul de cotoios, de sus şi pieziş, cu greu prinzi limpede feţe identificabile.

Frig, drace, de crapă pietrele. Şi un cer limpede, cu stele presărate ca vara peste construcţiile moderne, dintre războaie. Şi bâzdâgania aia-ntre ele, că

nimeni nu ştie ce naiba o fi: cupola aia verde-albăstrie, cu pilotu-ăla pe scaunul din vârf… Îi dăduseră roată elicopterele militare, îl somaseră să coboare, degeaba. Avea-n jur un fel de câmp, un fel de unde care nu lăsau să treacă nimic, nici glonţ, nici rachetă… Stătea pe cer, de-a-mboulea, de câteva zile, ca-n poezia aia veche: „Câte stele sunt pe cer / Toate pân-la ziuă pier, / Numai una, cea mai proastă, / Şade pe uzina noastră.“ Ei, zacă sănătoasă. Bătrânica înarmată cu vechiul aparat foto se trase, zgribulită şi şontâcăind, mai spre ofiţerul cu portavoce, care-i comanda pe scutieri, şi faţă de care se legitimase de la-nceput: „Care mai e situaţia, tov. maior?“ „Tov. colonel, raportez“… „Ei, pe loc repaos, maior. Cum e, dom'le, situaţia? Ce se-ntâmplă?“ „Nu se ştie, dom'le, e haos. Uitaţi-vă şi dumneavoastră: în aparat unii zice una, alţii zice alta… Ce ordine să asculţi? E groasă rău. Nu se ştie pe ce parte cade banu'. Deocamdată ne facem datoria, că ordinu' nu se discută, se execută. Îi belim p-ăştia. Da' sunt mulţi, uite, mereu raportează miliţia şi armata: un grup de demonstranţi aici, altu' pe Magheru, altu' pe pizda mă-sii, vreo cinşpe grupuri compacte, dom'le. Au ridicat baricade în tot centru'… la restaurantu' Budapesta, în Piaţa Palatului… Li s-a urât cu binele, futu-i în gură de proşti, li s-a suit la cap tot felu' de idei. Ochelarişti şi bărboşi nenorociţi, se crede ei mai deştepţi ca toţi ceilalţi…“ Ofiţerul mai răcni o dată-n portavoce: „Vă ordon pentru ultima oară: părăsiţi zona! Mergeţi la casele voastre! Avem ordin să restabilim liniştea publică prin orice mijloace. Repet: prin orice mijloace!“ Băbuţa se foi neliniştită. O ardeau buzele după o ţigare, dar nu se putea. Tinerii făceau un scandal mai mare ca oricând, vuia centrul. Acum le urlau în faţă scutierilor: „Huoooo! Huoooo! Câinii lu' Ceauşescu! Lichelelor!“ şi chiar dădeau câte-un brânci în scuturile de plastic. Deocamdată însă, soldaţii-aveau ordin să nu riposteze. „La Timişoara s-a tras, tov. colonel. A tras armata, a tras şi miliţia, s-a folosit echipamentul din dotare. S-a aruncat şi cu petarde. Aşa a fost ordinele, ce să facă? Tragem şi noi, că nu ne e frică de pulele-astea, da… tov. colonel, iertaţi… dacă se-ntoarce roata? Cine-o să fie atunci criminalii? Asta ne frământă pe noi. Futu-i mama mă-sii de situaţie-n care-am ajuns… că zicea la Radio Şanţ (nu că ascult, da' mi-a zis şi mie alţii) că mămăliga nu explodează. Uite c-a explodat, dom'le, a explodat în paştele şi grijania mă-sii!“ Maiorul izbucni în înjurături

fioroase, urlate în faţa tinerilor din primul rând, care se ţineau de braţ şi cântau. Mucoşii nu ştiau ei câtă suferinţă şi nelinişte provocau în sufletele militarilor cinstiţi. Că doar atâta rămăsese demn şi necorupt în ţara asta de jigodii: armata, dom'le. Civilii? Uite-i: o gloată de nesimţiţi, de nespălaţi. De mult s-ar fi dus totul de râpă dacă nu era armata. Ea apăra graniţele ţării, altfel bozgorii şi ruşii era de mult stăpâni aicea, ea veghea la suveranitatea naţională şi apăra cuceririle socialismului. Ea construia marile ctitorii — că orice s-ar zice, Canalul sau Transfăgărăşanu' era o chestie, tată, nu glumă — cu ea se culegeau recoltele de pe câmp. Cu amărâtul de soldat de la dilibau, futut în perioadă de nici nu mai ştia cum îl cheamă. Trăgea cu puşca de trei ori într-un an şi patru luni, în schimb căra cu spinarea zi de zi, la construcţii, pe câmp, unde era nevoie. Maiorul nu avea o jignire mai mare în vocabularul lui, de altfel cât se poate de buruienos, decât zdrobitorul „Civililor! Civili împuţiţi!", pe care doar la cea mai adâncă mânie îl arunca răcanilor ce stăteau smirnă, cu arma la picior, în faţa lui.

Aparatul walkie-talkie începu să cârâie, abia auzit în vacarmul general, şi o voce ca de Donald răţoiul îi vorbi maiorului la ureche: „Alo, Carpenule… Carpenule, eşti acolo?" Armata angajase un botanist ca să dea nume de cod la sute de unităţi, după modelul filmului *Stejar extremă urgenţă*, aşa că puteai răspunde la nume aiuritoare ca „scoruş", „tamarisc", „zadă", „corcoduş" sau „bonzai", ca să nu mai vorbim de „piciorul-cocoşului", „şapte fraţi pătaţi", „băşina-porcului" sau „pizda-ţigăncii", parole date în disperare de cauză o dată cu înmulţirea unităţilor mobile. „Da, Pălăria-Şarpelui, te aud…" Peruca albastru-genţiană se apropie şi ea cu urechea de aparat. „Intraţi în dispozitiv de luptă. Blocaţi demonstranţii şi-ntr-o parte, şi-n cealaltă, spre Hotel Bucureşti. Nu mai iese nimeni. Tanchetele să tragă-n aer. Vedeţi, dom'le, să nu nimerească-n oamenii noştri de la etaje, că ştiţi cine stă pe Calea Victoriei… Vă trimitem trupe speciale de la UM 0835… Trec pe recepţie!" Maiorul răcni şi el în aparat: „Pălăria-Şarpelui, raportez: am înţeles! Blocăm demonstranţii. Comunic tanchiştilor să deschidă focul în aer. Terminat." „Carpenule, treci la arestări imediat cum sosesc dubele care vin cu plutonul, înţeles?" „Să trăiţi, am înţeles: trecem la arestări când sosesc dubele."

Colonelul putea socoti de-acum misiunea-ndeplinită: patru role de film pline cu mutrele zavragiilor. Rebegit de frigul crunt al nopţii de decembrie, băgă aparatu-n poşetă, dădu mâna cu maiorul şi, şontâc-şontâc, o luă către piaţă. Mirosea-n aer a război, a praf de puşcă, deşi nu se trăsese încă nici un glonţ, cel puţin în acea parte a Bucureştiului. Sinistra iluminaţie portocalie vopsea-ntr-un pământiu adânc Muzeul de Artă, Biblioteca Universitară şi sediul Securităţii de pe colţ. Spaţiul gol era enorm şi respira o tensiune greu de suportat. Mai jos, Comitetul Central al Partidului era păzit de miliţie şi armată. Câteva camioane cu prelată erau parcate neglijent în spaţiul de sub balcon, între brazii acoperiţi încă de zăpadă. Rafale de vânt aduceau, intermitent, vuietul de pe Calea Victoriei, amestecat cu ace de gheaţă. Ce căuta, la acea oră târzie din noapte, o bunicuţă cochetă, cu mănuşi de macramé, în peisajul sinistru al pieţei pustii? Nimeni n-ar fi putut spune. Se ducea la vreo coadă, poate, căci şi-n zilele astea cumplite cozile erau la fel de lungi ca-ntotdeauna, sau avea poate insomnie şi se plimba, nostalgică, prin locurile unde alergase cu cercul înainte de război… Primele împuşcături o ajunseră pe la Kretzulescu, ca nişte plesnete seci, îndepărtate. Un urlet frânt de vânt în zeci de pachete sonore le urmă, pe când bătrânica gheboasă, vârând mai adânc capu-ntre umeri, o coti pe lângă biserică spre Piaţa Palatului.

„Fluturii“, zicea Herman, stând lângă Mircea în adâncul timpului şi totuşi prelungit tot mai fantomatic către prezent ca un ciudat efect fotografic. După-amiaza de vară arunca doar un pseudopod de lumină difuză în spaţiul alb şi îngust dintre etajul şapte şi opt, dar băiatul se simţea totuşi scăldat în soare, de parcă planşeul blocului şi toate structurile de deasupra, casa liftului, garsoniera lui Herman, zidurile şi uşile, ar fi devenit deodată prisme grele şi transparente de cristal. Când era în clasa întâi apăruseră primele rigle de plastic transparent care, dacă nu mai puteau fi scrijelite şi tatuate cu cerneală precum cele de lemn, aveau în schimb magia lor intensă, care era cea a luminii. Toate lucrurile privite prin ele se înconjurau de un curcubeu lichid şi tremurător, cu culorile cele mai pure pe care copilul şi le putea închipui. Totul avea o aură: învăţătoarea, colegii în şorţuleţe pepit, iepuraşii de carton înşiraţi pe marginea tablei. Iar când învăţătoarea se apleca asupra unui copil, ca să-i îndrepte buclele şirului de litere H din caiet, curcubeele care-i înconjurau se contopeau într-unul singur, cu purpura, verdele, violetul şi portocaliul pulsând viu în aerul prăfos al clasei. Mircea ştia foarte bine că aurele fuseseră întotdeauna acolo, că fiecare fiinţă şi fiecare obiect era înconjurat de un curcubeu şi că rigla era ca o fereastră prin care vedeai cum sunt ele cu adevărat. Da, pielea noastră lumina, ochii ne străluceau, membrele emanau o rouă însorită, din subţiorile noastre ţâşneau raze. Aşa eram noi cu adevărat şi aşa aveam să rămânem întotdeauna. La fel, întreaga vară ce a urmat întâmplării cu scripetele şi găleata în care copiii se înălţau la cer prin hornul ameţitor de la Scara Unu, Mircea s-a simţit, acolo, între etajul şapte şi opt, lângă Herman, incendiat, albit de o lumină transfinită, ca-ntr-o fotografie enorm supraexpusă. Dimineţile se juca în spatele blocului, unde odată se-ntindea labirintul şanţurilor de canalizare. Acum ţevile fuseseră astupate, şi acel nivel subpământean şi preistoric în care copiii, cu măşti înspăimântătoare pe feţe, jucaseră teribila Vrăjitroacă rămăsese în adânc ca un strat arheologic, ca un nivel recesiv şi obnubilat al minţii, de parcă peisajul bucureştean dintre bloc şi moară ar fi fost chiar un strat cerebral al copilului, sub care

alte constelaţii neuronale luceau stins, aşteptând să fie decopertate cândva, şi cioburile sale neolitice, şirurile rupte de mărgele şi săpăligile de bronz să fie expuse în vitrinele vreunui muzeu sumbru al nostalgiei. Cândva, şi stratul de la suprafaţă, unde copiii se jucau fotbal cu nasturi sau sprijineau zidurile povestind şi râzând, avea să fie acoperit de ţărână. Cândva, scheletele mici şi fragile, încă înfăşurate în cârpe, ale Silviei, ale lui Marţaganul, Mimi, Lumpă, Dan Nebunul, cafenii şi dislocate de povara ţărânii, aveau să fie scoase cu grijă la suprafaţă. Şi ruinele melancolice ale morii Dâmboviţa şi-ale blocului 15 aveau să domine, gigantice şi fragile, ca nişte bucăţi de măsele cariate, partea aceea de oraş şi de lume. Până când şi ruinele aveau să se ruineze, şi peste praf avea să se-aştearnă praful.

Copiii nu ştiau însă ce dramă avea să se-ntâmple cu trupurile lor, cum vor fi-mpodobite curând cu bătrâneţe şi degenerare. Cum vor purta pe degete, inele karmice, boli şi dureri insuportabile, cum infarctul le va-nconjura umerii ca o mantie sângerie. Nu vedeau prin grosimea timpului coroana grea a cancerului ce-avea să le-apese tâmplele, colanul accidentelor de automobil, ordinul beţiei şi-al disperării agăţate de pieptul lor scheletic. Încă nu se treziseră vreodată din somn, acoperiţi de sudoare, gemând şi răcnind de groază la gândul că-ntr-o zi aveau să moară, şi-apoi nu vor mai fi niciodată, că vor dispărea pentru cât va ţine veşnicia. Că nu vor mai gândi şi simţi, că viaţa lor a fost o scânteie într-o noapte fără sfârşit care mai bine nu s-ar fi aprins, mai bine nu s-ar fi aprins… Aveau decenii îndelungate-nainte, iar timpul stătea deocamdată pe loc, într-o eternă dimineaţă în care, vii şi fragezi, cu braţe străveziu-roşietice, se alergau la „gardiana zece-zece“, se ascundeau la „faţea“, se cotonogeau la fotbal, se deşelau la „capra“ şi „lapte gros“, spuneau bancuri, scuipau, râdeau şi se-njurau, şi se-ncăierau fără să le pese că trăiesc pe-un fir de praf dintr-un coloid fără margini, ce avea să se stingă cu-ncetul într-o mare de clipe, de ani, de milenii, de ere, de eoni, de yugas şi kalpas…

Mircea nu ştia că acea vară, veşnică şi pieritoare-n acelaşi timp, veşnicăpieritoare şi pieritorveşnică, avea să rămână centrul de lumină al vieţii lui, cu dimineţile filtrate prin frunzişul castanilor din parcul Circului şi cu după-amiezile în care, aproape zi de zi, îl asculta pe Herman. De când îl salvase din prăbuşirea sa de opt etaje, oprind cu preţul palmelor

însângerate frânghia ce se desfăşura liberă, cu o viteză nemaipomenită, pe asfalt, pe când, de cealaltă parte a scripetelui, găleata cu copilul încremenit de spaimă se prăvălea prin puţul de beton şi ferestre, Herman, ce li se arătase copiilor, în primăvară, schimbat la faţă şi strălucind ca un zeu, se apropiase mult de băiatul atât de oarecare, atât de slăbuţ şi stingher, ce mai mult asista la jocurile celorlalţi decât să se joace şi el. Pe la patru după-amiaza, când blocul dormea adânc, toropit de căldură, Mircea ieşea pe-afară, spre mirarea părinţilor, care-l ştiau sălbatic şi mai curând gata să stea pe capul lor toată ziua. Mai respira şi maică-sa două–trei ore, după ce toată dimineaţa robotise la bucătărie. Iar tata nu venea niciodată înainte de cinci, şi lui, oricum, totul părea să-i fie indiferent. Cum ieşea pe uşă, se uita-ntâi în spatele uşiţei de sticlă vopsită grosolan în alb, pe care scria HIDRANT, căci ştia că blocul avea să fie mai departe generos cu el, cel puţin până-mplinea paisprezece ani şi nu mai era copil, şi-ntr-adevăr încă găsea acolo, în fiecare zi, fructele ciudate pe care blocul le rodea numai pentru el, căci doar el ştia secretul uşiţei de la etajul lor. În fiecare zi găsea acolo altceva: o maşinuţă roşie de metal, cu uşi şi capotă care se deschideau, o napolitană cu nume necunoscut înfăşurată-n poleială colorată, un creion roz, o pară zemoasă cu codiţa crescând direct din zid, încât trebuia să rupă fructul ca din pom, un pachet de cărţi de joc Păcălici, ce-avea pe fiecare carte desenaţi un bărbat sau o femeie în costume naţionale. Uneori însă trântea uşiţa înspăimântat, căci înăuntru îşi răsucea trupul tare o scolopendră uriaşă sau plesnea un ou mare cât tot interiorul acelei firide, şi din crăpătură se scurgea o dâră de sânge… Urca apoi pe scări, trecând prin fantasticele peisaje ale etajelor şase şi şapte, străine, geometrice şi pustii, şi ajungea tocmai sus, la opt, unde, între casa liftului şi uşa cu geam zăbrelit al ferestrei, se afla uşa garsonierei lui Herman.

„Fluturii“, spunea Herman, şi într-adevăr, de câte ori băiatul suna la uşă, în pragul ei apărea un fluture halucinant, mare cât un om, cu ochi fosforescenţi, bulbucaţi şi-mpărţiţi în milioane de hexagoane, cu o trompă subţire şi străvezie, răsucită ca un arc de ceas şi tremurând ca şi el. Un strop de apă, mare şi scânteietor, atârna de ea mai tot timpul. Pântecul păros era-nfăşurat în aripi, iar aripile înfăţişau Lumea. Cu nebunia ei înstelată, cu culorile ei răvăşitoare, de la albul perlat al viermelui din caisă la violetul

sumbru al supernovelor, de la trandafiriul nopţilor polare la galbenul murdar al oraşelor în ruină, de la verdele îngheţat al lacurilor din saline la căpruiul umed al ochilor Pantocratorului. Viziunea orbitoare dura câteva clipe, până ce Mircea începea să distingă, în explozia curcubeeană, sfâşietoare, din pragul uşii, silueta adânc gârbovită a prietenului său, pe-atunci încă neverosimil de tânăr, ochii lui azurii şi, în locul aripilor fantastice, kimonoul său obişnuit în care stătea veşnic prin casă. Mai distingea, în spatele lui, licărul unei arhitecturi abstruse, de parcă tot peretele din spate al garsonierei ar fi fost transparent şi prin el s-ar fi zărit construcţii din altă lume, împovărate de amurg şi statui… Dar Herman trăgea repede uşa după el (mama lui, cu care locuia, avea să rămână, până la sfârşit, o fiinţă imaterială ca aerul: cineva îşi dregea glasul, din când în când, în spatele uşii de placaj pe care nu scria nimic), îl mângâia distrat pe creştet pe băiatul care îl vizita şi, zi de zi, ca şi când întreaga vară ar fi fost o singură zi adâncă şi-ncăpătoare, coborau împreună cele câteva trepte care duceau spre spaţiul alb, oarecare, dintre etajul şapte, unde era ultima uşă a liftului, şi ultimul etaj, peste care se revărsa lumina aurie, caldă, a după-amiezii. Se aşezau pe trepte, sub geamurile aflate undeva foarte sus pe perete, şi Herman, după ce tăcea o vreme (uneori tăcea ore-ntregi, până la sfârşitul zilei, şi niciodată Mircea nu pleca atunci mai sărac, mai dezamăgit sau mai trist: asculta atunci tăcerea impregnată de huruitul adânc şi-ndepărtat al morii Dâmboviţa, de foşnetul fulgilor de plopi ce troieneau pe lângă gardul de beton, de râsete de copii în spatele blocului sau în vreun apartament îndepărtat, o tăcere bogată, boţită, cu o textură complicată ca de covor persan), începea, privind mozaicul podelei — în pietricelele căruia Mircea vedea scene bizare, mereu altele, căci creierul său era avid de chipuri şi de poveşti şi, asemenea paranoicilor, descoperea, în ţesătura aleatorie a lucrurilor şi-a clipelor, sensuri teribile, cabale viclene, ameninţări difuze —, să vorbească, de unul singur, de fapt, despre lucruri din care copilul rareori putea să culeagă vreun înţeles familiar, dar care-i sunau totuşi limpede în ţeasta lui subţire, de parcă ea ar fi fost un clopot ce, uneori, intra-ntr-o ciudată rezonanţă cu vocea aceea monotonă şi totuşi pasionată. Mircea înţelegea nu cuvintele sau sensul lor, ci inflexiunile vocii, încărcătura ei somatică, aşa cum înţelegi lemnul fagotului şi arama cornului englezesc.

Era ca şi când Herman i-ar fi transmis nu gândurile şi ideile lui atât de bizare, ci o planşă amplă şi detaliată a aparatului său fonator, a traheei, laringelui, coardelor vocale, a limbii şi-a dinţilor şi-a buzelor lui, ca şi când s-ar fi oferit pe el însuşi ca hrană sonoră copilului, trupul său frânt ca o pâine acolo, în spaţiul acela în care nu călcase picior de om. Mesajul nu erau cuvintele, era însuşi mesagerul, aşa cum, înainte să-i fi grăit ceva fetei din încăperea de lut, îngerul deja însemna „Bucură-te, Marie!“ La sfârşitul verii copilul se-ntorsese la şcoală, şi o altă istorie, o altă geografie, până şi o altă matematică luaseră locul spaţiilor hermaniene, aşa cum peste enorma şi enigmatica preistorie se aşternuse pojghiţa scriiturii ce simplificase, falsificase şi tocise totul în cale (căci înţelepciunea omului e deşertăciune în ochii lui Dumnezeu), iar peste abisurile interioare — gheaţa subţire a raţiunii. Iar Herman, cu discursurile lui monotone şi pasionate, ce n-aveau alt conţinut decât mereu repetatul: dormi! al hipnotizatorului, rămăsese în centrul ţestei lui Mircea, un geniu al abisului sculptat în însăşi substanţa sa cerebrală, căci plăntuţele neuronale ce-nsemnau Herman crescuseră şi se-ntreţesuseră atunci, în acea vară, la energia soarelui melancolic aplecat asupra lor: ţeasta vecină, lumea vecină a marelui gârbovit. Rămăsese acolo, uitat, timp de decenii, asemenea zmeului închis într-un butoi, în camera interzisă a palatului din poveşti. Mircea intrase, în cele din urmă, în odaia de lut, şi-acum privea încremenit cum cercurile de fier plesnesc, unul după altul. În curând, butoiul avea să se spulbere-n ţăndări.

Poate că-n Akasia, memoria universală care *este* lumea, dincolo de iluzoria ei curgere dinspre trecut spre viitor (căci de fapt suntem un obiect compact, deja în totalitate prezent, având la un capăt un ovul fecundat iar la celălalt un cadavru, iar lumea e un obiect deja în totalitate prezent, cu un punct de lumină intensă la un capăt şi frig absolut la celălalt; în realitate, deja cu toţii am îmbătrânit, am murit şi-am reînviat şi ne-am găsit mântuirea), cuvintele lui Herman s-au păstrat intacte şi eterne, neatinse de praf, necorupte de bolboroseala vidului. Dar Mircea avea să le uite, pe cele mai multe, fără să regrete prea tare, căci în definitiv ceva din Herman se transferase în el, aşa cum capeţi, când citeşti o carte, o grefă pe creier, un implant al minţii celui ce-a scris-o. Dar cele câteva spuse care-i rămăseseră le păstra ca pe nişte relicve stranii şi-ntunecate, ca pe un osuar heteromorf

în care nu crezi neapărat, dar pentru care simţi respect şi pietate, aşa cum în firida unei catedrale săruţi braţul mumificat, ferecat în argint, al sfântului protector. Mircea plănuise de mult să încastreze în manuscrisul lui nesfârşit un insectar de vorbe şi viziuni, catifelate şi obscure asemenea marilor fluturi de noapte, vorbele enigmatice ale lui Herman, dar haosul dement al istoriei îl prinsese şi-l răsucea acum în bătaia tuturor vânturilor. Timpul se scurtase, Mircea privea acum tot mai des către cer, şi doar în serile târzii, când singurătatea devenea dureroasă ca o jupuire de viu, se mai ridica din pat ca să presare semne scrise cu pixul pe faţa foii deja imprimate, alb, de la scrisul de pe foaia precedentă. De multe ori îl apuca, astfel, dimineaţa.

„Fluturii", spunea Herman. „Nu pasărea, ci fluturele a fost, pentru greci şi pentru cei de dinaintea lor, simbolul sufletului şi-al nemuririi. Fără imaginea lui simetrică şi străină (căci insectele, care sunt tot ADN, proteine şi supravieţuire, ca şi noi, sunt totuşi pentru mintea noastră tot ce poate fi mai monstruos şi mai fascinant, căci sunt mecanisme de carne, nervi, vacuole, ace şi piese bucale funcţionând în afara oricărei conştiinţe) n-am fi-nţeles niciodată logica resurecţiei şi, mai mult ca sigur, am fi ignorat faptul că avem un suflet nemuritor. Fluturele a inventat sufletul uman. El ne-a fost dat ca simbol viu şi perfect al situaţiei noastre pe acest pământ unde curg lapte, miere, sânge şi urină. N-am fi ştiut niciodată că aici, în lumea de culori şi mirosuri, suntem omizi, tuburi ce degradează materia, tuburi digestive cu priviri. Ne târâm în planul realităţii, căci nu ne putem imagina un altul, înaintăm pe creanga noastră spre mereu alte mănunchiuri de frunze, înghiţim substanţa lor structurată şi lăsăm în urmă o dâră de substanţă amorfă şi asta e tot, spun cei mai mulţi, cei care sunt orbi la lumina ce vine din viitor. Asta e tot, autostructurare, autogenerare, autoselecţie, imanenţă totală, oarbă, colcăială în smârcurile paradisiac-infernale ale istoriei. Nici un alt sens decât viaţa pur şi simplu, nici o speranţă: zidul de care curând ne lovim e de o grosime infinită. Să bem şi să mâncăm, căci mâine vom muri. Şi vom muri copios, vom muri din abundenţă, sardanapalic. Va fi o orgie a morţii fără de margini, o dispariţie fără de urme. Tubul digestiv ce se târăşte peristaltic, cu ochi ce văd la un centimetru distanţă, cu sexe ce văd doar la o generaţie depărtare, se va

resorbi în ţărână, hăcuit de furnici şi descompus de bacterii, până când praful şi praful prafului se va alege de arhitectura sa moale.

Suntem omizi, dar tocmai prin asta ştim că vom fi fluturi. Viermele inelat şi păros, cu desăvârşire orb la viitor, nu-nţelege că totul în el tânjeşte şi-mpinge spre asta, aşa cum, copii, nu-nţelegem cum vom gândi ca adulţi, căci înţelegerea nu-i treaba noastră, ci a oaselor şi glandelor noastre, a logicii şi-nţelepciunii mării de gândire în care, ca o meduză transparentă, pulsăm. Vine o clipă când marea omidă nu mai bea şi nu mai mănâncă. O nostalgie crepusculară o-nvăluie, o nostalgie inversă, îndreptată nu spre trecut, ci spre viitorul de care-o desparte ciudata ei cecitate. Presbită şi vizionară, începe deodată să secrete lichidul scânteietor din care-şi construieşte sicriul, firul de cuarţ ce o zideşte de vie, până ce lada de cleştar e întreagă, şi în interiorul ei se zăreşte o fiinţă diformă, de lapte şi membrane, cu imense pleoape închise şi muguri din care e cu neputinţă de bănuit ce va răsări.

Fără imaginea fluturelui n-am fi ştiut niciodată că mormântul nostru e-o crisalidă. N-am fi bănuit că amorful şi haosul vieţilor noastre au în ele sămânţa unei magice simetrii. Cavouri, sarcofage, mausolee! Mereu profilate pe amurg, mereu socotite lăcaşe ale putreziciunii, dar mereu construite de noi, cu obstinaţie de insecte, în loc să ne aruncăm trupurile pe maidane. Marile crisalide de la Gaza, marile armate de lut din crisalidele Chinei, câmpurile de crisalide de la marginea oraşelor. Crisalida gigantică, gelatinoasă a oceanului, cu morţii săi prefăcuţi în bărbaţi-sirenă…

În starea de Bardo a crisalidei, omida devine nimfă. Enigmatică şi tăcută, sumbră şi oraculară ca nimic altceva pe lume. Căci nu mai e o fiinţă, ci o axă de simetrie, o muchie de sticlă amorfă a oglinzii. Aici burta se preface-n aripă, carnea în spirit, orizontalul în vertical, realul simţurilor în realul de dincolo de simţuri, viaţa în ultra-viaţă. Dacă privim spre mormânt, în lungul vieţii noastre şi dincolo de ea, zărim numai o noapte eternă, e ca şi când am privi într-o oglindă acoperită, la un priveghi, şi-am lua muselina funebră drept propriul nostru chip. Fluturele ne spune că abia dincolo de mormânt e gloria şi strălucirea adevăratei noastre fiinţe.

Dar nu e un dincolo orizontal, în prelungirea crengii şi-a dârei de excremente, ci unul în unghi drept, perpendicular pe realitate. Ieşit umed

din crisalidă, cu aripile mototolite ca două ghemotocuri cenuşii, ca emisferele noastre cerebrale pe care o dată le vom întinde şi ne vom înălţa peste lume, fluturele rămâne o vreme agăţat de coaja sa de cristal, pompând fluidul noului său sânge în aripi, până ce ele se-ntind uriaşe, colorate curcubeean, ca vasele unei clepsidre orizontale — căci timpul său e de-acum perpendicular pe istorie şi destin —, peste un cer nou şi-un pământ nou, şi-n cele din urmă se înalţă profetic în dimensiunea nicicând bănuită de omida care a fost, sfâşiind iluzia fermecătoare a existenţei.

Suntem omizi şi vom deveni fluturi, iată întreaga noastră poveste, tot sensul nostru în lume, într-o singură imagine providenţială, pe care-o poate-nţelege oricine, cu mintea, cu inima sau cu labirintul său visceral. Suntem fiinţe cu metamorfoză, deja construite pentru mântuire. Ştim că mâine soarele va răsări, şi asta-nseamnă că ni s-au deschis deja, înmugurite timid, organele de simţ pentru viitor, căci altfel cum am îndrăzni să credem asta? Când frunza migdalului se frăgezeşte, înţelegem că primăvara-i aproape. Când vedem un nor la apus, ne spunem „Mâine va ploua". Sunt primele mărci ale naturii noastre vizionare. Vom fi întregi doar când vom vedea viitorul la fel de limpede ca trecutul şi când vom înţelege că ele sunt una, când, în fiecare clipă, ne vom înălţa deasupra realităţii fâlfâind maiestuos din cele două aripi, la fel de pline de nervuri şi imagini aprinse, trecutul şi viitorul. Atunci vom fi ceea ce am fost întotdeauna, Vestitori, Văzători şi Martori ai minunii ce nu se arată în lume, ai miracolului, doar, că lumea există… Atunci vom ţine-ntre degete universul nostru inflaţionar ca pe-un clopoţel auriu, al cărui sunet dulce îl vom sorbi uneori, cu nesfârşită nostalgie: cling!"

Herman se ridica, îmi trecea degetele prin păr, ca prima dată când l-am văzut, în liftul abia montat, şi, fără nici o vorbă, urca treptele spre garsoniera lui. Eu îmi legam şireturile de la tenis, cu care mă jucasem în tot timpul cât îl ascultasem pe prietenul meu mai mare, şi intram şi eu în casă, la timp ca să găsesc pe masă mapa lui tata, abia sosit, şi să scot din ea ziarele ca să văd (era tot ce se putea citi printre pozele retuşate ale Tovarăşului) cu cine joacă Dinamo în duminica următoare.

„Li-ber-ta-te, li-ber-ta-te!“ strigau cei trei sute de tineri în frigul, întunericul şi dezolarea marelui canion al Căii Victoriei, când, fără nici un avertisment, cele două tanchete traseră primele rafale din mitralierele de la bord. Flacăra lor, ca un blitz puternic, încremeni o clipă agitaţia haotică a trupurilor îmbrăcate greu, de miez de iarnă, într-un tablou livid: fantasme fără sânge, ochi strălucitori, guri deschise atât de larg încât li se vedea, în fundul gâtului, omuşorul, mâini crispate pe hainele altora, plete de femeie răsfirate în aerul dimprejur, incendiindu-l. Şi răsuflarea alburie a trei sute de guri, înălţându-se încremenit spre cer, aburindu-l ca pe oglinjoara apropiată de buzele muribundului, strigând ea însăşi propria ei lozincă: „Suntem vii, suntem încă vii!“ Aproape instantaneu explodă zgomotul, răsfrânt în vitrinele cu perdeluţe plisate de la braserie, în plăcile de travertin ale blocurilor interbelice, făcând timpanele să sângereze şi viscerele să se chircească. Ţipete ascuţite, ale fetelor, derută îngrozitoare, încercarea de a fugi înapoi, spre Piaţa Victoriei, izbirea de scuturile de plastic, durerea surdă a bastoanelor de cauciuc peste cap, peste spinare, căciulile căzute pe jos, călcate-n picioare, fuga-napoi, câţiva căzând, agăţându-se disperat de ceilalţi. Presiunea enormă a trupurilor căutând scăpare, apăsând haotic când într-un punct, când în altul al mulţimii elastice, ca-ntr-o sală de cinema care-a luat foc, ca la o coadă unde-a băgat carne. O fată şi-a pierdut cunoştinţa şi-a fost târâtă afară, pe trotuar. Un bărbat cu ochelari striga din răsputeri: „Staţi pe loc, se trage în aer!“, dar tocmai atunci izbucnesc alte flăcări la gura mitralierelor îndreptate, abia acum câţiva au răgazul să observe asta, spre cer, ca şi când ar fi vrut să doboare carul de foc aşteptând acolo, mult deasupra istoriei, între stele. „Nu vă fie frică, se trage în aer!“, răcni el din nou, şi cei din jur îi repetară, în cercuri tot mai largi, spusele: „Nu vă fie frică! N-au voie să tragă-n oameni!“, până ce tinerii se regrupară şi unul dintre ei, un bărbos cu o frunte taurină, care dăduse şi până atunci tonul strigătelor şi cântecelor, urlă deodată, roşu şi răguşit: „Nu vă fie fri-că, Cea-u-şes-cu pi-că!“, fără să ştie atunci că asta avea să rămână lozinca cea mai puternică, mai înviorătoare, mai dătătoare de speranţă a acelor zile de

decembrie. Curând, marele grup era din nou unit, înfrunta din nou scutierii, ţinându-se de braţe şi simţindu-se din nou invincibil, strigând la unison, de zeci de ori, în faţa soldaţilor ce luaseră poziţie de luptă, cu bulanele agitate ameninţător: „Nu vă fie frică, Ceauşescu pică! Nu vă fie frică, Ceauşescu pică!“ Dacă doar cu o oră-n urmă (când Mircea se alăturase demonstranţilor) militarii stăteau pasivi, cu ochii-n gol, mărginindu-se să se apere, cu scutul, de îmbrâncelile inşilor mai îndrăzneţi, acum loveau fără milă pe oricine se apropia, aşa încât între ei şi demonstranţi se formase un coridor de câţiva metri, în care aveau loc incidente punctuale, deocamdată nesoldate nici cu arestări, nici cu molestări serioase. Obişnuiţi să asculte orbeşte de ordine, scutierii nu-şi permiteau nici să gândească, nici să simtă, căci ofiţerii le spuseseră că-i împuşcă cu mâna lor la cel mai mic semn de fraternizare cu derbedeii. Şi s-ar fi ţinut de cuvânt. Doar cu câteva zile-n urmă, la UM 7432 Băneasa, un lent-colonel împuşcase un soldat, la revista de front, pentru că refuzase să execute ordinul: „Culcat! Târâş pe burtă!“ pe care i-l dăduse, înfuriat că militarului îi lipsea un nasture la manta. Unităţile militare lucrau cu pierderi planificate: în fiecare an mureau, şi la MAN, şi la MAI, în jur de zece soldaţi la fiecare unitate, fie că se sinucideau în gardă, când aveau în încărcător cartuşe de război, fie că primeau un glonţ între umeri, ca din întâmplare, la tragerile de noapte, sau erau, mai rar, ce-i drept, împuşcaţi de nişte brute de ofiţeri. Mulţi băieţi de la ţară nu suportau, pur şi simplu, „greutăţile şi privaţiunile vieţii de militar“, cum se zicea: aruncau AKM-ul pe câmp şi-o luau spre satul natal, neîncercând măcar să se ascundă. Era firesc: stătuseră, ce-i drept, la coada vacii de când fuseseră nişte ţânci de trei ani, şi luaseră destule palme grele după ceafă de la tată, de la fraţii mai mari şi de la cine se mai nimerea, dar nimeni nu-i ţinuse-n poziţie de drepţi câte-o zi lungă de vară toridă, nimeni nu-i târâse prin noroaie, cu masca de cauciuc pe figură. Nimeni nu-i umilise, nu-i „futuse“, cum ziceau ei, luni de zile, şi nu le strigase: „Scoate, soldat, mâinile din buzunar, că-ţi mănâncă pula unghiile!“ Nu le spusese „tilicari căcăcioşi“, „pufoşi nenorociţi“, şi nu le cântase-n pofidă, sub geamurile dormitorului: „Goarna sună iar alarmă, / Tilicarii-o iau la goană. / Doar TR-iştii merg la pas, / 70 au mai rămas!“

Jumătate de oră lucrurile rămaseră neschimbate. Portavocea îşi spunea din când în când poezia, care nu mai îndemna, de-acum, oamenii să se-mprăştie, căci capcana era-nchisă, ci doar să nu provoace scutierii, aparatul walkie-talkie tot guiţa ceva la brâul maiorului, tanchetele înaintau încet şi mai slobozeau în aer câteva rafale când îşi aduceau aminte. Mulţimea cânta şi dansa pe loc, ca să se-ncălzească, striga sloganuri şi se-mbrăţişa, încurajată de faptul că nu părea să se-ntâmple nimic rău. Până şi fata care leşinase era iar în coloană, chiar lângă Mircea, undeva spre prima treime a grupului de demonstranţi. Era o studentă, probabil, de cel mult douăzeci şi doi de ani, cu un paltonaş cochet, de stofă neagră pe ea şi o fâşie multicoloră la gât. Era brunetă şi, sub căciuliţa de blană, i se zăreau cerceii prinşi de lobii urechilor: două mici perle pe câte o frunzuliţă aurită. Ea îl sărutase pe obraji când se hotărâse să intre-n rândul demonstranţilor, şi-acum îl ţinea de braţ cu un fel de tandreţe. În partea cealaltă, strângându-i mâna dreaptă dureros, avea un vlăjgan de aproape doi metri, cu capul gol, chel şi bărbos, unul Călin, iar în faţa lui striga din răsputeri Florin, un tip pe care-l mai văzuse undeva („hai, bătrâne, bravo, hai cu noi! Nu ne ştim de undeva? N-ai fost pe la Cenaclul Lunii?“), şi într-adevăr, de-acolo-l ştia, cu câţiva ani în urmă îl dusese Herman pe Schitu Măgureanu, la ultimul etaj al unei clădiri ce tremura periculos de câte ori un tramvai urca panta de-a lungul Cişmigiului. Acolo se ţinuse o şedinţă de cenaclu, şi Mircea-i cunoscuse pe tinerii poeţi despre care vorbea toată lumea, nişte puşti în blugi care mâncau poezie pe pâine, sarcastici, ironici şi descreieraţi, ce nu bănuiau cu câtă osârdie doi-trei colegi de-ai lor notau în carneţele şi-nregistrau cu casetofoane ascunse tot ce se discuta acolo, în deplină libertate interioară. Aşa încât versurile citite atunci de Florin, în faţa a zeci de inşi cărora, ca pe un tobogan uriaş, li se ducea stomacul în gât şi li se zbârlea părul pe braţe, aveau un auditoriu mult mai mare decât se aşteptase: „Până când, Catilina, ai să mai apari / pe pagina întâia a cimitirelor?“ Îi mai văzuse atunci pe Sandu, care citise un poem despre pupincurişti şi puţopalmişti, pe Nino, cu teribilul lui „Se vede pământul. Nimic nu se-ntâmplă / Dum-dum, dezarmaţii-şi bat singuri, cu pumnul, / Un glonte în tâmplă“, pe Cărtărescu, foarte înalt şi cu părul roşcat, tuns perie, declamând alexandrinii unei epopei „despre un dictator şi o revoluţiune“, pe Madi, cea

cu buze pline şi ochii trişti, pe Traian, cu ciocaţii şi ţăcălia de muşchetar care-l făcuseră celebru, citind ceva despre „o mie de laţuri pentru o sută de gâturi"… La sfârşit, se ridicase şi unul, Gaius, care ceruse voie să recite şi el o poezie scurtă şi, când mentorul, faimosul Nichi, îi permisese, cu vocea lui subţirică şi pergamentoasă, tânărul nu recitase, în tăcerea mormântală, decât atât: „Sculaţi, voi, oropsiţi ai vieţii, / Voi, osândiţi la foame, sus!" Urmase un uluitor ropot de aplauze, ca o eliberare supremă. Cine dintre cei de faţă şi-ar fi-nchipuit vreodată c-o s-ajungă cândva să aplaude entuziaşti versuri din *Internaţionala*? Nichi fusese chemat apoi, îi spusese Herman, care-o ştia şi el de la un student alcoolic, la Biroul de Partid al Universităţii, unde tovarăşa Stănilă (care-n secret avea o slăbiciune pentru bărbatul frumos ca un actor de la Hollywood ce conducea Cenaclul Lunii) îi pusese-n faţă stenograma lecturilor şi-a discuţiilor şi, pe un ton inchizitorial, îl întrebase: „Cum permiteţi, tovarăşe profesor, asemenea provocări ordinare în cenaclul pe care-l conduceţi?" Iar Nichi, cu zâmbetul lui jucăuş, îi răspunsese: „Păi, doamnă Emilia, ce vreţi mai mult decât ca studenţii noştri să aplaude *Internaţionala*? Nu asta-i învăţaţi la toate şedinţele de propagandă?" „Nici o doamnă Emilia, tovarăşe, aici nu suntem la cafenea. Şi-n privinţa versurilor, să ştiţi că nu suntem nici noi proşti, ştim şi noi cine-s oropsiţii vieţii şi osândiţii la foame…" Cenaclul Lunii fusese-nchis, curând după seara aceea de pomină, pentru subversiune. Celor care citiseră aveau să le fie întocmite dosare groase de Securitate.

Mircea venise-n silă la cenaclu, adus aproape cu forţa de Herman. Deşi scria, şi scrisese mii de pagini până atunci, simţise mereu că nu în poeme sau în romane trebuia căutat adevărul, că nu aceea era calea. Fireşte, în adolescenţă scrisese şi el literatură, crezuse şi el că lumea exista doar ca să fie scris un vers frumos, visase la romanul ce avea să înlocuiască universul. Scrisese disperate poeme de dragoste pentru nimeni, fantaste alegorii, cântase liber despre moarte, chiparoşi şi infernuri. Dar mai ales visase cărţi, cărţi întregi, pe care era numele lui, dar pe care nu-şi amintea când le scrisese. Într-o noapte, visase o întreagă carte de povestiri, cu subiecte graţioase, neaşteptate, entuziasmante, emoţionante până la oroare sacră şi leşin, o carte scrisă de mână cu scrisul său, şi din care citise toată noaptea cu-nfrigurare. Spre zori se ridicase din pat, cutremurat, mersese la fereastra

acoperită toată cu brumate flori de gheaţă şi-şi proptise fruntea de zăpada lor barocă, în lumina stranie a zorilor de iarnă. Şi se trezise chiar aşa, în picioare, lângă fereastră, având în spate camera în care citise din caietul său cu povestiri, identică până la detalii, ca o imagine din oglindă, cu cea din visul său, şi doar cu un trandafir absent din buchet, un trandafir cu petalele tatuate: caietul nu mai era nicăieri, trama poveştilor şi ciudatele lor personaje dispăruseră cum se topeşte zahărul în apă. Săptămâni întregi încercase să-şi aducă aminte măcar una dintre povestiri, măcar câteva fraze care-l uimiseră şi-l injectaseră cu cea mai pură heroină în acea noapte. Îşi amintea valuri de milă, reverberaţii de tristeţe, fulguraţii de bucurie, dar nici un cuvânt. *Diavolul de hârtie*, îi venise brusc în minte mult mai târziu, pe când mânca, singur în bucătărie, şi fraza asta, care nu fusese în manuscris, i-a fost brusc copleşitoare ca o revelaţie. Dacă şi-ar fi reamintit vreodată şi carnea de litere desenate cu pixul a acelei scrieri pierdute, ar fi numit-o *Diavolul de hârtie* şi ar fi fost prima lui carte publicată. Dar Mircea n-avea să publice nimic, niciodată. Nu voia să deseneze ieşiri pe zidul infinit de gros al craniului său, ci să-l spargă în ţăndări şi să umple lumea cea cu un miliard de miliarde de dimensiuni. Manuscrisul său era tot ce putea fi mai diferit de un roman: era o carte. Ea nu putea fi citită, cum nu poţi citi o piatră sau un nor. O scria nu cu pastă de pix, ci cu însăşi măduva spinării lui, care-i scădea zilnic, milimetric, în tubul vertebrelor. Literele cărţii lui erau neuroni, capitolele erau arcuri reflexe, personajele aveau toate faţa şi vocea lui, teribile ca de arhanghel, automate ca de larvă trichoforă. Paginile sale nu erau texte, ci o colecţie de textúri ale lucrurilor din lume: oglinda tare şi unsuroasă a bilei de rulment, rozul granulat al pânzei de corabie în amurg, densitatea-ngheţată a aerului din catedrale, moliciunea umedă şi-ncreţită a labiilor, fragedul tulpinii de rodul-pământului… Scrisul lui voma şi ejacula, digera şi vedea, agoniza şi secreta fiere, gândea şi defeca, fiindcă el scria cum alţii trăiau, şi nimic din gloria şi turpitudinea vieţii nu-i erau străine.

În grup mai era şi pictorul Ion, bărbos şi el, ca şi Călin, transfigurat ca şi el de entuziasm. „Nu vă fie frică, fraţilor!“ striga, fericit că, în sfârşit, după decenii cenuşii, era acum trup din trupul istoriei. Pe deasupra trecu un elicopter militar, foarte jos, la câţiva metri de acoperişuri. Urletul palelor

sale acoperi, un minut bun, toate celelalte zgomote, consfinţind în acea zonă din centrul oraşului un fel de tăcere paradoxală, un zgomot alb şi indescifrabil. În acea linişte asurzitoare, fata căzu. Se prelinse pe lângă Mircea, strânsoarea braţului îi slăbi şi, înainte să observe cineva, era întinsă din nou la pământ, ca atunci când mitralierele de pe tanchete trăseseră prima dată. Mircea se aplecă asupra ei, şi deodată i se tăiară picioarele. Rămase-n genunchi, în zăpada mocirloasă, privind gaura largă, gâlgâind de sânge, dintre ochii celei ce, cu o clipă mai-nainte, strigase neauzit alături de el. Acum era o mască-nspăimântătoare, cu ochii larg deschişi şi gura cu o expresie inumană. Sângele i se scurgea peste orbita stângă şi-i dispărea-n păr, negru în ţâşnirea de lumini a farului uneia dintre tanchete. Mircea nu putu să vorbească. Trebuiră să-l ridice cei din jur, care se aruncară imediat asupra trupului fetei ce nici n-avea nume: li-l spusese, dar îl uitaseră toţi pe loc. „Fraţilor, se trage! E moartă, Dumnezeule mare!“ urlă cel cu ochelari, din rândul din spate: „Duceţi-o pe margine! Cine-a tras? De unde s-a tras?“ Era clar că nu scutierii, nici tanchetele nu trăseseră. „S-a tras de aproape, din spate! Trage cineva dintre noi, fraţilor“, se auzi altă voce tânguitoare, spartă de frică.

„Unul dintre voi este un diavol“, îi fulgeră lui Mircea prin cap, şi, rapid, alte imagini-gânduri, prostesc amestecate, îl copleşiră. Îşi aminti în aceeaşi secundă ce nu voia să se termine despre sindromul Capgras: soţul începe, treptat, să-nţeleagă că soţia lui nu mai e ea însăşi, că a fost înlocuită cu cineva care-i seamănă perfect, dar care-l spionează şi-i meneşte un destin cumplit. De obicei, bolnavul îşi omoară partenerul, şi doar atunci anomalia îi este descoperită (dar dacă e chiar aşa, se-ntrebase mereu Mircea, citind despre acest sindrom, dacă partenerii unor oameni chiar erau înlocuiţi de sosii înspăimântătoare?). Unul dintre demonstranţi era un străin sumbru, înarmat, care tocmai omorâse de-aproape, cu sânge rece. Ţinuse arma în buzunar şi trăsese prin stofă, ca-n filme? Nu părea să fie astfel. În jurul fetei împuşcate se făcuse roată, cineva o ridicase şi o-ntorsese cu faţa-n jos, aşa că acum se vedea-n părul ud, în occiput, orificiul de intrare al glontelui, şi era limpede că se trăsese de la o palmă distanţă, uşor de jos în sus, probabil cu un pistol, un TT militar, poate. O luară pe braţe şi-o depuseră pe trotuar. Câţi morţi aveau să zacă alături de ea, cu feţele acoperite, ca a ei, de un

palton (bărbosul cu fruntea bombată şi-l scosese pe-al lui, rămânând doar în pulovăr), până la prima geană a dimineţii?

Era ireal, aveau cu toţii, acum, când erau în pericol de moarte, când văzuseră cât de uşor se moare, senzaţia aceea de vis pasiv, de balet fără muzică, de secvenţe de film perindate prin faţa ochiului minţii pe care-o ai când eşti în faţa unor fapte ce nu se pot întâmpla, când vezi cuţitul fluturându-ţi prin faţa ochilor şi ştii, şi ceva în tine acceptă asta cu cea mai stranie seninătate, că în clipa următoare ţi se va-nfige în pântece, când te prăbuşeşti de la etaj şi ştii, şi accepţi cu un fel de candoare de copil, că fiecare os al tău se va sparge de asfalt, că pielea-ţi va crăpa şi sângele va ţâşni, când te îneci şi te primeşte o mare lumină filtrată prin apa tulbure, şi cineva în tine spune şoptit: „acum voi muri“… În bezna aproape totală, spartă doar de proiectoarele isterice ale tanchetelor, putea fi oricine. În frământarea neîntreruptă a grupului de demonstranţi, cel din spatele tău putea fi, peste o clipă, în cu totul altă parte. Acum, tinerii se ţineau de braţ, în şiruri lungi, şi nu se puteau stăpâni să nu se uite, din minut în minut, brusc, înapoi, aşteptându-se să vadă, aţintită spre faţa lor invadată de o transpiraţie rece, ţeava pistolului lucind slab în noapte. „Băăăă!“ urlă un ins voinic, în cojoc de piele, „dacă te prind, te tai fâşiuţe cu lama, băăăă! Te belesc, securist împuţit ce eşti!“ (dar dacă era chiar el?). Mircea simţi, mult mai crispată ca înainte, strânsoarea celor de lângă el. „Fraţilor, să rezistăm până dimineaţa!“ urlă un alt glas, foarte departe în spate. „Jos Ceauşescu! Jos dictatoru'! Jos securiştii!“ „Jos, jos, jos!“ începură iarăşi să strige toţi, sacadat, întorcându-se din nou către şirurile de scutieri, ce păreau acum cu mult mai paşnici, căci faţa lor se vedea, pe când a ucigaşului era ascunsă.

Dinspre piaţă venea acum un huruit, ca şi când un convoi de camioane s-ar fi apropiat. Şi într-adevăr erau două camioane militare cu prelată şi două dube negre, cu împletitură de sârmă la geamuri. Veneau în mare viteză, cu farurile pe lumină de drum, şi frânară scrâşnit în spatele zidului de scutieri. Aproape-n aceeaşi clipă săriră din camioane vreo două duzini de vlăjgani în negru. Ofiţerul strigă ceva-n portavoce, zidul se sparse, scutierii se regrupară pe două rânduri, iar trupele speciale se repeziră-n tăcere peste manifestanţi, apucându-i şi târându-i către dube. Haosul deveni fără margini. Tinerii se trântiră pe jos, încleştaţi unii-n alţii, rezistând din toate

puterile, uzi leoarcă de la mocirla de pe stradă, iar inşii în negru îi spărgeau ca pe nişte bucăţi dintr-un puzzle al disperării. Îi târau de câte-o mână sau de un picior, îi loveau crunt cu cotul în figură, îi luau pe sus, câte trei–patru şi-i azvârleau în dube ca pe nişte saci de nisip, claie peste grămadă. Câţiva tineri se căţărară pe botul prismatic al tanchetelor şi se ţineau acolo, chiar de farurile încinse şi de ţevile mitralierelor, lovind cu bocancii în uslaşi. Una dintre tanchete ţâşni în faţă, imposibil de-nţeles de ce, intrând în plin în câţiva protestatari trântiţi pe asfalt. Răcnete îngrozitoare, agonice, se auziră. Jumătate din corpul unui bărbat era acum sub şenile. Sângele-i ţâşnise pe gură. Altuia-i prinsese şi zdrobise întreg piciorul. Unul dintre soldaţi scăpă jos scutul de plastic, cu ochii holbaţi la tancheta care se oprise şi acum dădea încet înapoi. Cei suiţi pe ea băteau în geamurile blindate, groase de-o palmă: „Ce-ai făcut, criminalule, nenorocitule? Omori oameni, jigodie? Dă-napoi, dă-napoi, futu-ţi…“ Miros de sânge şi fecale se-mprăştie peste scena halucinantă, privită de sus de stelele reci, impasibile. Au murit trei milioane de oameni. Ei, şi? Şi-a schimbat pentru asta cursul fluviul Yang-Tze? Mircea se simţea într-un film de război, mai mult, la o filmare nocturnă a unor scene de bătălie. Era ireal, moartea şi agonia nu puteau exista-n lumea făcută, se ştie, ca să ajungă la un vers frumos. Pentru cineva, la un pas de el, venise deja apocalipsa, cineva lângă el avea trupul zdrobit de şenile şi altcineva avea tibia ţăndări, genunchiul sfărâmat, şi urla până la leşin. Dar cum ne poate durea dintele altuia şi cum putem şti dacă cel ce urlă, cu ochii ieşiţi din orbite, nu e un actor sau un simulant? Cum pot simţi durerea ta şi cum pot vedea galbenul tău? Cum pot şti că nu eşti un vis al minţii mele, tu, cel cu dinţii sparţi, acum, de un bocanc năpraznic în figură? Era ireal, cu mult mai şters, mai butaforic şi mai livid decât orice literă din manuscrisul său. De aceea nici măcar nu se zbătu, nici nu se apucă de alţii când un ins cu mustaţă neagră şi ochi goi îl înşfăcă şi-l târî, mirându-se poate cât e de uşor, spre uşa din spate, căscată, a dubei. Abia vizibili în întunericul ei catifelat, de pe băncile laterale îl priveau, palizi, cu oasele feţei ieşite prin piele, cei arestaţi înainte. Îl ajutară să se ridice de pe podea şi-l înghesuiră şi pe el pe un colţ de bancă. Nimeni nu vorbea, toţi îşi închipuiau cumplite scene de tortură. De-acum erau pe drumul morţii, şi orice fantasmă a minţii putea prinde, deodată, realitate. Aveau să li se arate cumpliţii zei îmbrăţişaţi,

întinzându-le cranii pline de sânge. Se gândeau la săculeţii lungi de nisip care-ţi fac praf organele interne, fără să lase vreun semn pe piele, la coastele, mandibulele şi arcadele sparte cu lovituri de bocanc. Se gândeau la bolduri înfipte sub unghii, la sfârcuri retezate şi la testicule zdrobite cu-ncetul. Dacă Ceaşcă n-avea să cadă… dacă Securitatea… ei aveau să iasă, peste ani sau decenii, cu sănătatea mâncată, cu viaţa distrusă… Sau plutoanele de execuţie… Patruzeci de mii de morţi la Timişoara… Femeia moartă, cu fătul smuls din pântece… Morţii goi, vineţi, legaţi cu sârmă ghimpată, aliniaţi pe zăpadă… Valuri de adrenalină le usca pielea, dinţii clănţăneau, ochii se înfundau în orbite… Câte-o fată cu căciula pierdută şi păru-ncâlcit, câte-un ins orbecăind fără ochelari aterizau buşind, din când în când, pe podeaua ce lucea stins. Iarăşi toate zgomotele fură prefăcute-n tăcere de palele unui elicopter, care mătura centrul oraşului cu un proiector cu lumină orbitoare. Şi brusc, după minute, ore sau secole, uşa se trânti, se auziră comenzi şi duba porni către necunoscut. Geamurile vopsite nu lăsau să treacă decât, uneori, puţina lumină lăptoasă. O fată izbucni în hohote isterice de plâns. Singurele organe de simţ rămase active şi dominante erau canalele semicirculare din stânca tâmplelor, cele ce-nregistrau curbele şi acceleraţia. Auzeau uneori ceva ce semăna a strigăte şi împuşcături. „Băieţii rezistă", spuse cineva, dar nimeni nu răspunse. Oboseala şi foamea, ridicate teribil în trupurile ce nu simţiseră nimic pân-atunci, ca ale dervişilor, dominau acum frica. Zăceau, fără nici un gând, sau cu atâtea gânduri, că însumarea lor dădea zgomot alb, pe banchete, izbiţi la fiecare cotitură de pereţii metalici, până când drumul deveni drept şi pe geamuri nu mai venea nici o lumină.

Revoluţia română, o fată de zece metri înălţime, cu sânii goi vădindu-se prin ia cusută cu arnici peste care atârnă o salbă de ducaţi austrieci şi cu şoldurile cuprinse într-o catrinţă de borangic cu fotă în faţă şi în spate (port din Argeş, se vede treaba) păşea maiestuos pe Bulevardul 1848, cu părul negru fluturând în brizele de monoxid de carbon ale dimineţii. Văzându-i profilul nobil, de camee, ridicându-se dintre construcţiile eclectice, ruinate şi-ngălbenite, privitorul de pe vreun balcon din depărtare ar fi crezut o clipă că o statuie ciclopică avea să decoreze fântânile de pe Bulevardul Victoria Socialismului, sau avea să fie plasată chiar deasupra Casei Poporului, ca o întruchipare alegorică a etnogenezei daco-romane sau ca o replică sfidătoare a Statuii Libertăţii din Imperiul Sclaviei: doar şi Casa Poporului putea fi socotită, măcar ca volum, cea mai mare clădire din lume, lăsând Pentagonul de ruşine… S-ar fi frecat însă la ochi în clipa următoare, când ar fi observat gesturile braţelor marmoreene şi totuşi vii ale femeii uriaşe, cu care-ndemna coloanele muncitoreşti s-o urmeze, ca şi strălucirea din ochii ei ca mura, codaţi şi sprâncenaţi, ochi de româncuţă cum nu mai găseai pe lume. S-ar fi ciupit, crezând că visează, dar nu, nu era bălmăjeala subconştientului care numai la dânsa-ntr-însa se gândeşte zi şi noapte: dacă era un vis, era visul cu ochii deschişi ai bravei naţiuni române care, iată, apucase şi ea, în urma altora, ceasul deşteptării. Mămăliga explodase în cele din urmă, şi din coaja ei aurie ieşise mândreţea de fată cu panglici tricolore în păr, aşa cum la petrecerile din anii nebuni, între frapiere cu şampanie, serpentine şi mitraliere, răsărea câte-o fată-n costum de baie dintr-un tort uriaş. Nu mai putea fi nici o-ndoială, era Revoluţia, şi insul din balcon, ignorând că se născuse colateral, cu câteva minute în urmă, dintr-o meschină necesitate diegetică, reintră brusc în apartament, se-mpiedică de pantalonii de pijama pe care voise să şi-i scoată instantaneu, rămase gol, cu o burtică deloc flatantă revărsată peste parafernaliile derizorii, apoi îşi trase-n mare grabă nişte ţoale pe el şi, încă îmbrăcându-se, se repezi pe uşă, că doar nu putea să rămână el singurul sceptic în mijlocul entuziasmului naţional. Să-l urmărim şi noi, dacă tot l-am inventat, pe câteva străduţe cu

case boiereşti în mizerie, arse de soarele unei zile de iarnă neobişnuit de calde, păşind pe urmele lui cu mare atenţie să nu-l călcăm pe şireturile descheiate. Pe drumul spre bulevard se aplecă şi ridică o petliţă albastră, umedă, desprinsă cine ştie cum de pe gulerul unui militar de la MAI. O băgă-n buzunar exaltat, cu gândul să o arate mai târziu nepoţilor, dacă i-o avea vreodată, trombonindu-i că a smuls-o el însuşi soldatului în toiul evenimentelor, după ce i-a tras şi câteva labe-ndesate. Cum ieşi-n bulevard, pe lângă nişte vitrine amărâte cu produse de papetărie, personajul nostru, virtual asemenea mezonilor Pi, fu izbit de o enormă explozie de fericire populară, ale cărei ecouri le percepuse doar vag pân-atunci, ca zgomotul înfundat de pe Dinamo sau Ghencea când un jucător faulta în careu.

Era un fluviu de oameni, ca la 23 August, curgând prin canionul caselor negustoreşti cu tencuiala spartă şi-ngălbenită, ale căror balcoane greoaie erau înţesate de lume ce aplauda, ridica pumnul spre cerul mat al iernii sau — cel mai adesea — gest nemaiîntâlnit pân-atunci, căci bucureştenii-l făcuseră cel mult cu un singur deget, mijlociul, ridicat când spre slava cerului, când îndreptat spre vreo delicată prezenţă feminină dintr-un tramvai trecând în viteză, când, cel mai adesea, spre propria gură, ceea ce nu-nsemna nicidecum universalul semn „mi-e foame“, ci era o insinuare că adolescenta studioasă, cu mapa ei plină de cursuri pe genunchi, văzută o clipă pe geamul troleibuzului, era de fapt o curvoaie imperială ce practica murdarul sex oral — două degete despicate, aşa cum îşi pun coarne copiii când sunt traşi în poză. Cu muşchii umflaţi patetic, cu venele de pe fruntea cojită gata să plesnească, atlaşii ce sprijineau balcoanele urmăreau doar cu ochii — vii, verzi sau albaştri pe feţele lor bărboase de stuc — coloanele de muncitori, iar mascaroanele cu feţe cumplite de gorgonă îşi agitau şerpii din păr, ce se suceau ca nişte lujeri de smarald, doar-doar or apuca în gurile lor sângerii, de orhidee, vreo victimă cu căciula rusească-ndesată pe ochi. O dată înghiţit de mulţime, personajul nostru, viu doar pentru o nanosecundă, se risipi în vidul clocotind de energie latentă al paginii albe, din care toate izvorăsc, pentru ca toate să se-ntoarcă din nou în mormântul ei. Ne rămâne să descriem noi înşine grandioasa defilare, şi pentru aceasta ne vom înălţa o clipă la cer ca să putem vedea mai bine oraşul îmbrăcat astăzi în haine de sărbătoare. Bucureştean, neam de cioban, îl tot tachina pe Mircea tatăl său,

făcând aluzie la legendarul Bucur, fondatorul pierdut în ceţurile Vlăsiei, cel care-şi făcuse primul ţarc de oi lângă apa mocirloasă a Bucureştioarei, sau în preajma Dâmboviţei, cu apa ei cea dulce. Pe vremea lui Ţepeş Vodă, care nu fusese Dracula, ci un voievod viteaz şi drept, cu mici ciudăţenii care, se ştie, însoţesc orice minte de geniu (era un punct de onoare pentru orice român să risipească dezonoranta confuzie), târgul Bucureştilor se lăţise, între pădurile colcăind de fiare sălbatice, şi se-mpodobise cu frumoase biserici, înălţate ca mulţumire pentru victoria-n bătălii a prinţului cu ochi uriaşi, strălucitori, şi mustaţă peste o enormă şi umedă buză inferioară. După fiecare bătălie, prizonierii, turci, tătari sau români dintr-o altă ţărişoară, erau supuşi unei extrem de delicate operaţii. Cu nişte ciocănele speciale de lemn le era vârâtă, milimetru cu milimetru, o ţeapă în perineu — şi nu în anus, cum s-a insinuat cu vădită rea-voinţă de către istoricii iredentişti —, vârful ei pătrunzând cu precizie în spaţiul dintre carcasa corporală şi prapurul ce-nveleşte organele interne, fără să sfâşie nici o membrană şi fără să rănească nici un organ, până ce ţeapa ieşea prin spinare, la stânga sau la dreapta coloanei vertebrale. Atunci subiectul acestei operaţii era ridicat şi-avea să rămână, viu şi (aproape) nevătămat, câteva zile bune în această pitorească ipostază ce avea avantaje evidente faţă de demodata crucificare. Când se adunau destule astfel de artefacturi umane ca să dea o umbră deasă (cam douăzeci de mii erau, se considera, suficiente), voievodul se aşeza sub ele la masă, la iarbă verde, închinând în dreapta şi-n stânga cupa sa de aur, încrustată cu safire şi rubine, în sănătatea celor dragi. Duhoarea celor înfipţi în ţepe, deja fezandaţi şi cu ochii ciuguliţi de păsări, îi făcea bine domnitorului, asemenea brizei sărate a mării. Toţi cetăţenii micii patrii valahe aveau parte de un strop din măreţia vestitului prinţ, căci la toate fântânile se bea apă din cupe de aur foarte asemănătoare, lăsate pe ghizdul fântânii, fără lanţ şi fără pază, căci hoţilor dovediţi li se trepanau membrele (nu neapărat doar cele implicate în furt), iar apoi, când erau prinşi că cerşesc la capătul podurilor, erau adunaţi în câte-un han, ospătaţi bine din mila domnească, după care li se dădea foc, ceea ce, pentru anumite gusturi, era un spectacol foarte înveselitor. La curtea măritului prinţ veneau adesea soli din zările cele mai depărtate, aducând ofrande demne de regina din Saba. Plecau de obicei duşi pe litiere

de arbănaşi, căci pe propriile picioare e mai greu când turbanul ţi-e bine fixat de craniu cu o duzină de cuie mari, de tâmplărie. Poeţii şi pictorii naţionali se întrecuseră să descrie nobleţea şi învăţătura morală a unor astfel de scene.

Urbea se-nălţase în jurul turlelor Mitropoliei, se lăţise pe dealurile din preajmă, se transformase-n gravuri melancolice ale călătorilor străini, ce înfăţişau pâlcuri de case păstorite de câte-o biserică încununată de cupole, sub câte o flamură uriaşă desfăşurată pe cer şi fâlfâind ţeapăn, pe care scria BUKAREST, BUCAREST, BUKREŞ sau altfel, în cele mai ciudate ortografii. Pe la 1800 oraşul avea curţi domneşti, greoaie case boiereşti, între care se-ntindeau grădini uriaşe şi maidane năpădite de buruieni, hanuri şi drumuri noroioase, mahalale întinse, cu muşcate-n ferestrele acoperite cu băşică de bou, muieri despuiate ce se scăldau în râul unde se aruncau şi lăturile şi unde pe lângă goliciunea lor publică alunecau raţe şi ştiuci, fanarioţi cu gigantice tombatere, ţărani puţind a usturoi, cu cobiliţele pe umeri, ţigănci cu ţâţele goale, căruţe cu coviltir înaintând greoi pe şleauri pline de balegă, fumuri groase din hornuri dărăpănate, berze rotindu-se deasupra calcanelor oarbe, bordeie de pământ, dărâmate peste copiii goi şi flămânzi ce se jucau cu puţa-n ţărână. Turnul Colţei, greoi ca un zigurat de lut, la fel de fragil, se-nălţa pe-atunci la vreo 70 de metri peste târgul cu uliţe-ntortocheate, sfâşiind norii posomorâţi ce se legănau, corăbii leneşe, pe Bărăgan.

Din oraşu-ăsta rămăsese acum doar ce localnicii numeau „centrul istoric“: trei străduţe pe patru, cu case înfiorător ruinate, cu piatra cubică smulsă, cu maidane pe care se aruncau carcase de frigider, pisici moarte şi cârpe-mpuţite. La geamurile fără sticlă, cu tocăria smulsă, se arăta câte-un cap zbârlit de danci, şi ţigănci cu fuste-nflorate aruncau lighene cu lături peste trecătorii de pe Lipscani, ce se-nghesuiau să-şi cumpere pantofi ieftini sau să-şi umple brichetele la tarabe mizere. O gură de moş, cu măsele sparte şi-ngălbenite, şi mai adesea cu gingia goală, iată centrul istoric pe care, în ascensiunea noastră de montgolfier, îl zărim primul, ca pe-o machetă a ruinei
şi dezolării.

În jurul său se înălţase Micul Paris, iar în jurul Micului Paris, Belgia Orientului. La 1900, Regatul României făcea mari eforturi de modernizare. Se înălţaseră clădiri neoclasice, cu coloane, arhitrave şi frontoane pline de zeiţe ale Justiţiei, Agriculturii şi Industriei, se urcaseră pe piedestalele lor bărbaţii neamului, cărora muze planturoase, cu şunci de bronz pe şolduri, le întindeau pana, se-ntinseseră şine pe care mergeau clătinându-se tramvaie cu cai, se croiseră bulevarde numite cu numele Maiestăţilor Lor, căci aveam de-acum dinastie germană coborâtă direct din almanahul din Gotha, Hohenzollern-Sigmaringen, pe Carol de Hop în Ţol, zi-i Mărie, cum îi ziceau ţăranii neobişnuiţi cu nobila rostogolire a vocabulelor nemţeşti, după cum, cu decenii în urmă, vorbiseră la clăcile lor despre isprăvile lui Nea Pulă Ion, împăratul franţuzilor. Universitatea, Grand Hotel-urile de la „bulivar“, Capşa, automobilele păcănind pe urma trăsurilor de la Şosea — toate astea ar fi fost demne de tandrele lor porecle, de flatantele lor comparaţii cu ţinuturile lumii civilizate, dacă n-ar fi fost amestecate indistinct cu oraşul precedent, căci oboarele de vite, mustăriile şi cobiliţarii, mahalalele cu hingherii şi amorurile lor deocheate, scotocitorii-n gunoaie şi mâncătorii de stârvuri, copiii de doisprezece ani slugărind la stăpân şi tălăniţele putrede de sifilis de la Crucea de Piatră se vedeau la fel de bine ca şi palatele cu colonade şi statui ale lui Pache, cel ce croise metropola de pe Dâmboviţa. Mireasma de musaca, mititei şi sarmale se-nălţa deasupra noii Cetăţi a Luminii ca un deisis bizantin, aducându-i la acelaşi numitor, voluptuos condimentat, grandoarea şi turpitudinea.

Înălţându-ne şi mai sus în balonul nostru vărgat, cuprindem în privire Bucureştiul dintre Războaie, sau de după Marele Război, cum i se zicea pe-atunci, căci mica şi brava naţiune de la Dunăre intrase şi ea, ca la ’77, în focul bătăliilor, pe care le pierduse una după alta, în ciuda minunilor de vitejie de la Mărăşeşti, Mărăşti şi Oituz, când soldaţii noştri luptaseră doar în indispensabili cu nemţii avantajaţi de portul uniformei regulamentare. Ciudat însă, după totalul chix militar, tânărul regat se trezise cu teritoriul şi populaţia dublate şi, prin urmare, cu veleităţi de preeminenţă politică, economică şi, mai presus de orice, intelectuală asupra fraţilor noştri bulgari, cu binecunoscutele lor cefe groase. Modernism, liberalism, avangardă, arhitectura pătrăţoasă a stilului internaţional, le-am avut pe toate cu vârf şi-

ndesat, şi zborul nostru peste oraş dovedeşte că le mai avem încă, în destul de bună condiţie, în afară de cele câteva blocuri prăbuşite la cutremur. E un oraş cu bulină roşie, cu instalaţiile de apă ruginite, cu igrasie pe pereţi, invincibilă ca o naţiune barbară, cu interioare mirosind a bătrâneţe şi boală. E locuit de un asortiment variat de nomenclaturişti, securişti, artişti ai poporului, gestionari de Gostat, cântăreţe de muzică uşoară şi poeţi ai vremurilor noi, faună ce-a înlocuit-o pe cea veche la naţionalizare, când viperele regimului burghezo-moşieresc au fost alungate. Cartiere de vile umbrite de carpeni uriaşi au supravieţuit de-atunci, dar, neîngrijite, scorojite, pline de mobilă ordinară, s-au mâncat şi ele, încetul cu încetul, până la condiţia de căsoaie sinistre, cu câte-o Dacie pe butuci în curţile cu gard ruginit.

Dar dacă oraşul vechi s-a ruinat cu încetul şi s-a umplut cu veselă şi neplătitoare populaţie nomadă, cel nou s-a născut deja în ruine. Dincolo de cercul pe care alunecă leneş tramvaiul 26, plin cu manechine de ghips ce duc în plase pâini umplute cu vată, se-ntind noile cartiere muncitoreşti, ridicate în ritm tot mai accelerat pentru oamenii muncii după 1950, dovadă a grijii pentru om a Partidului clasei muncitoare. Hectare de blocuri, toate făcute de-o mamă şi de-un tată, cutii de chibrituri în care n-ai loc să te-ntorci, celule de beton cu plafoane ce parcă se prăbuşesc peste tine, strivindu-te de viu. Blocuri peste blocuri, la o palmă unele de altele, cu nume codificate ca piesele de pe-o plăcuţă electronică, blocuri cu gheene revărsate, puţind a gunoi menajer, cu ţevi de plumb otrăvitor ce duc spre robinete, cu plumb iradiant în BCA-ul omniprezent. Combinate avicole pentru oameni, lagăre cenuşii de exterminare unde obrajii se resorb înăuntru şi pielea se veştejeşte. Mii, zeci de mii de blocuri muncitoreşti cu pereţi subţiri ca hârtia, prin care auzi râgâitul, înjurăturile, scremetele şi gemetele vecinilor, blocuri unde iarna apa din calorifere îngheaţă şi le sparge, unde vara îţi fierb creierii de zăpuşeală. Sute de mii de blocuri cu cutiile de scrisori din hol ruginite şi îndoite, cu tabelele de întreţinere mâzgălite de analfabeţi, cu duhoare de ciorbă şi de varză fiartă pe scări, cu mâzgăleli şi desene porcoase pe toţi pereţii, populate de-o gloată ce nu ştie altceva decât slujba şi acasă, de femei fără dinţi, de bărbaţi păroşi, în maieuri, de copii psihopaţi ce joacă vrăjitroaca în spate, printre Dacii şi Oltcituri. Cu timpul,

şi aceste ruine s-au ruinat mai departe. Nevopsite de decenii, un cui nebătut de ani de zile. Plăcile din prefabricate s-au spart şi fierul armăturii a ieşit la iveală de unde nu te aştepţi. Balustradele balcoanelor au ruginit. Crăpăturile din ziduri sunt mari de bagi pumnul prin ele. În toate balcoanele sunt şiruri de chiloţi la uscat, drugi de salam de vară, jardiniere sparte, de plastic, în care scârmă câte-un pui de pisică, în lipsa florilor, de-a căror existenţă lumea nu pare să ştie. Blocuri din care nu e scăpare, căci eşti în Coreea de Nord şi tovarăşul Kim, în varianta caucaziană, veghează la fericirea generală. Primăverii, Cotrocenii, Floreasca, sub enorma ei cupolă de sticlă, Mântuleasa sunt peticele decente ale cosmosului citadin ce ne-ngheaţă şi zâmbetul, şi spiritul de farsă pe buze.

Am început capitolul veseli, dar mărturisim că ne-am întristat. Ne-a ajuns şi nouă: toată viaţa trăită la bloc, din ghetou în ghetou, în compartimente de nautil cu buget redus (buget zero), cu un destin pe măsură: naştere, muncă, moarte, pe care doar întâlnirea, imposibilă statistic (dar universul e imposibil statistic), cu Herman l-a zădărnicit. Semănătorul a ieşit să-şi semene aria, dar sămânţa a căzut pe beton prefabricat, căci nimic altceva nu era în preajmă. Cum să iasă din ea o floarea-soarelui sau o orhidee? Ce-aveau să recolteze îngerii, la sfârşitul timpurilor, din milioanele de seminţe azvârlite în cămine muncitoreşti şi-n garsoniere confort IV? Va veni mântuirea în mijlocul gândacilor de bucătărie? Va sta îngerul pe hol, lângă gheenă, mânjindu-şi aripile în resturi de tocană şi grăind cu voce de trianglu şi carillon: tu da, tu nu, tu da, tu nu…?

Dar lacrima ni se usucă iute pe obraz, căci avem o treabă de dus pân-la capăt. În fine, iată ce observăm acum, în dimineaţa asta caldă, de 22 decembrie, de la-nălţimea de unde cuprindem tot oraşul, până la centura unde traficul e dificil şi lent: de pretutindeni, de la marginea megalopolisului, de pe platformele industriale din preajma termocentralelor şi-a capetelor de tramvai, şuvoind prin umbra castelelor de apă şi-a fabricilor părăsite, se revarsă spre Centru coloane nesfârşite de cetăţeni, asemenea razelor unui soare centripet. E imposibil să nu existe o coordonare: din Pipera, de la 23 August, de la Timpuri Noi şi din Dămăroaia, coloanele au plecat, parcă, în ordinea depărtării de Centru şi se mişcă măsurat, de parcă ar comunica (telepatic?) unele cu altele. Sporind

rezoluţia imaginii, vedem şuvoiul trecând în triumf printre şirurile de blocuri cu zece etaje, de la balcoanele cărora nenumăraţi inşi fac cu mâna ca la defilare. Lipsesc, e drept, florile artificiale, portretele, carele alegorice şi paletele cu PCR, în schimb se flutură destule steaguri tricolore, cu stema îndepărtată cu grijă, aşa cum s-a-ntâmplat, spontan, se pare, în toată ţara. Coloanele se-ngroaşă continuu, pe măsură ce-naintează, alimentate cu populaţia blocurilor în care rămân doar gospodinele şi copiii mici, căci Crăciunul bate la uşă şi nu poţi lăsa oalele pe foc tocmai acum, dărâmă-se lumea. Ajungând iarăşi, *deus ex machina*, la nivelul străzii, privirea ne e atrasă, dincolo de entuziasmul general şi de îmbrăţişările zgomotoase („băi, frate-miu", avea să povestească cineva mai târziu, „ce zi a fost aia, să n-am parte! Dacă-mi cerea cineva cămaşa de pe mine atunci, pe bune că i-o dădeam!"), de câteva detalii ciudate: pe bulevard scrie pe toate zidurile, cu acelaşi scris uriaş, căcăniu, JOS CISMARU şi chiar JOS CEUŞESCU. Apoi, peste tot sunt plutoane de miliţieni ce stau pe margine, în mantalele lor de iarnă, cu chipiele pe cap, holbându-se la lume cu o expresie buimacă, de parc-ar fi chiar cei din bancuri, care bagă capu-n closet fiindc-au auzit că după ras se dă cu apă de toaletă şi aşteaptă în faţa liftului pe care scrie „ascensor pentru 4 persoane" ca să mai apară încă trei inşi şi să poată urca. Cei cu un creier rotund ca o bilă, pe care se vede o singură circumvoluţie, şi aia dovedindu-se până la urmă a fi doar dunga de la chipiu…

Oamenii trec pe lângă ei fără frica de altădată, se hlizesc, rânjesc („bulangii nenorociţi, v-a venit sorocul şi vouă!") şi merg mai departe, cu gloata, fără să ştie unde şi ce-are să se mai întâmple. Strigă şi ei aceleaşi lozinci ca tinerii din noaptea trecută: „Ole, ole, ole, ole, / Ceauşescu nu mai e!" şi „Ve-niţi cu noi!", şi „Li-ber-ta-te. / Li-ber-ta-te!", dar sunt şi subtile diferenţe: nu se mai moare, nu se mai bate, nu se mai arestează. Bulevardul principal, ce duce spre Universitate, e acum prea strâmt pentru uriaşa coloană. Se merge-ncet, ca la ieşirea din sălile de cinema, călcându-l pe picioare pe cel din faţă. Dar asta e nimic faţă de vârtejul gigantic din Piaţa Universităţii, înconjurată de brâuri de miliţieni cocoţaţi pe scările ce duc spre Teatrul Naţional. Aici s-au reunit coloanele venite din toate cartierele, şi apoi fluxul uman, după câteva momente de dezorientare, o ia, spontan, se pare, din nou, pe Magheru. Înălţată pe vârfuri, o fătucă de liceu vede, în

depărtare, spatele unui tanc pe care s-a căţărat o mulţime de inşi cu steaguri şi cu semne ale victoriei făcute cu o sută de mâini deodată. Într-o străfulgerare de inspiraţie, ţâpureşte din toţi rărunchii: „Armata e cu noi!“ Lozinca ridică brusc temperatura cu zeci de grade. De-a lungul întregului bulevard se scandează la nesfârşit „Armata e cu noi! Armata e cu noi!“ Se pare că sunt mai multe astfel de tancuri încărcate de oameni, înaintând lent prin nebunia bulevardului, asemenea carelor alegorice de altădată pe care sportivii făceau piramide şi ţesătoarele lucrau la războaie, şi unde statistici cu litere de-o şchioapă arătau realizările ultimului cincinal. În faţa tancurilor se afla şi un automobil militar având deasupra două pâlnii de megafoane. Cineva vorbea răspicat, repetând mereu aceleaşi fraze care tunau între zidurile hotelurilor de lux ca acel „Trageţi pe dreapta!“ ce preceda coloanele oficiale în alunecarea lor fantomatică. Cine era zeul înţelept, responsabil şi atotputernic care vorbea mulţimilor din maşina blindată? Cine îşi luase sarcina copleşitoare să călăuzească masele spre libertate? Nimeni nu se-ntreba asta, aşa trebuia poate să fie, aşa cum într-un vis nu te miră că umbli gol pe stradă. Iar în zare, scăldată în lumina portocalie a dimineţii, Revoluţia română, înaltă până la etajul trei al clădirilor, şi cu toate astea extrem de feminină, încât câţiva mitocani din preajmă tot încearcă să i se uite pe sub fustă, îşi zornăie salbele de pe piept şi-şi unduieşte boiul, îmbărbătând cetăţenii pe calea istoriei glorioase a neamului. În lumina razantă, râurile şi înfloriturile iei sunt saturate de culoare, căpătând un aer sărbătoresc. Paietele de pe fotă, mari cât nişte farfurioare, sclipesc mov, aruncând înşelătoare oglindiri peste vitrinele Cinematografului Scala şi-ale Librăriei Sadoveanu.

Cu un procedeu cinematografic destul de ieftin, dar de efect (căci nici un artist adevărat nu ignoră puterea fantastică a clişeului), baleiem peste ciudata defilare în care atâtea reminiscenţe se întretaie — ieşirea suporterilor înfierbântaţi de pe Dinamo, cu steagurile fluturând pe geamul tramvaielor, cu şoseaua Ştefan cel Mare copleşită de puşti măslinii şi asurzită de scandări: „Di-na-mo, ie, ie, Di-na-mo!“, cozile uriaşe la carne de la Obor, peste care statuia ţăranului de la 1907 cu pumnul ridicat spre cer aruncă o umbră sinistră ca-n Chirico, defilările de la 23 August şi 1 Mai —, ne prefacem că ezităm şi, în cele din urmă, între

sutele de mii de feţe rotunde şi exaltate, cu gurile căscate spre cer, focalizăm brusc pe una, aparent identică oricărei alteia, cum feţele furnicilor ne par identice şi cum pisica de acum trei sute de ani e identică celei de azi. Trei sferturi din ce vedem sunt feţe. Partea de sus a tubului digestiv, unde sunt concentraţi analizatorii, în jurul creierului, ca stropii de rouă pe o floare. Aşa cum în partea de jos sunt sexele, căci suntem simetrii bipolare: sus legătura cu spaţiul, jos legătura cu timpul. Avem în creier structuri neurale specializate în recunoaşterea feţelor. Nu distingem între feţele de lăcustă, dar faţa umană, la fel de anonimă, poate, pentru fiinţele mai minunate ca noi, aplecate nevăzut asupra noastră („căci Domnul nu se uită la chipul omului“), capătă pentru noi o rezoluţie enormă şi la fel de multă semnificaţie. Ca homunculul diform lăţit anamorfotic pe emisferele cerebrale, suntem trei sferturi feţele noastre, de care atârnă codiţa vibratilă a trupurilor. Apropie-ţi faţa de ochii sugarului de o lună, şi el se va-nsufleţi. Nici nu trebuie să fie o faţă: o foaie pe care-s desenaţi doi ochi ajunge ca să-i declanşeze un zâmbet. Poate că astfel zâmbim şi noi unei măşti pe care-o credem Dumnezeirea, consolându-ne că oricum e mai bine decât prosopagnozia de care atâţia par a fi atinşi…

E faţa lui Mircea, mai palidă şi mai suptă chiar decât de obicei, cu ochii strălucind de nesomn, cu buza de jos crăpată şi umflată, e Mircea târât de mulţime în strâmtoarea de pe Oneşti, pe unde coloana a luat-o la stânga, frecându-se de vitrinele Galeriilor Orizont şi-ndreptându-se, de-acum era clar, către marele spaţiu deschis din faţa Comitetului Central, unde, cu optsprezece ore în urmă, avusese loc mitingul fatal. Soarele strălucitor, impropriu pentru fotografii, al dimineţii de iarnă îi supraexpune pomeţii, fruntea şi mărul lui Adam, adâncindu-i, în schimb, găvanele ochilor. Înaintează şi el o dată cu mulţimea, ca spermatozoizii dintr-o ejaculare impetuoasă lunecând între pereţii musculoşi ai vaginului, către ovulul încă nevăzut care — doar noi ştim asta — le vine maiestuos în întâmpinare pe o colosală trompă a lui Eustachio.

Mircea e frânt de oboseală, halucinat de foame. De fapt, aproape că doarme-n picioare, târât de gloată, în orice caz se scufundă adesea, pentru minute-n şir, sub faţa sclipitoare, ca a mării-n amurg, a conştiinţei. Coboară înot, cu mişcări lente, cu părul de bărbat-sirenă fluturând în curenţii reci,

către fantasticele oraşe scufundate ale minţii lui, amestecând iernile şi primăverile, soarele şi stelele, amintirile şi dorinţele în fractali şi fractali de fractali. Şi mereu regăseşte acolo-n adânc aceeaşi scenă, leşinătoare şi nebunească, cu aceleaşi două fiinţe închise pentru totdeauna-n aceeaşi bolgie de infern: păianjenul şi fluturele, călăul şi victima, înfruntându-se şi rănindu-se şi refăcându-se şi iar sfâşiindu-se, sub pământ, de unde nici un urlet nu răzbate. Fluturele alb, cu aripi pufoase şi ochi arzători, zbătându-se-n plasa murdară, cu o aripă încă liberă, umplând aerul oliv cu milioane de solzişori, şi păianjenul alergând către el pe pârghiile lui invincibile, negru-antracit, şi-nfăşurându-l ca pe un cocon cu balele lui scânteietoare. Şi-apoi sugând carne şi organe lichefiate din trupul viu, paralizat şi conştient, incapabil măcar să ţipe. Uneori, camera subterană — poate singura din univers — era odaia lui din Floreasca, unde nu dormise niciodată. Alteori, pe fundul văilor visului, în stadiul al patrulea, în care cea mai enigmatică stare a minţii, somnul REM, îşi desfoaie coada ca un păun, Mircea se găsea din nou la închisoarea psihiatrică unde, în primăvară, injectat cu monohidroclorídă de piperidină, aiurase zeci şi zeci de ore de noapte în faţa planşelor Rorschach, cu teribilele lor lepidoptere aleatorii de cerneală, cu puterea lor de a extrage din creier frici animalice şi gingăşii îngereşti, ruşine şi ură şi profeţie. Cu aripile acelea perfect simetrice, de sânge-nchegat şi urină cristalizată, se-amesteca şi bătaia teribilă de la Jilava, din noaptea aceea, dosurile de palmă peste gură din celula în care fuseseră aruncaţi trei inşi, lanterna pusă-n ochi, ura puţind a usturoi a anchetatorului: „Futu-ţi norocul mă-tii, faci pe nebunul, ai? Ieşi în stradă, ai? Pişa-m-aş în gura lu' mă-ta de căcăcios! Lasă că vă dau io revoluţie, de-o să vă pară rău că v-a fătat scroafele care v-a fătat!“ Şi băiatul de şaisprezece ani care până-n zori a plâns tot timpul, într-un colţ al celulei, prăbuşit pe ciment, răcnind din când în când: „O să ne-mpuşte, mamă, o să ne-mpuşte!“ Şi celălalt, unul dintre bărboşi, cu un spate de o colosală lăţime, de parc-ar fi fost unul dintre Atlaşii de ghips de sub balcoanele oraşului vechi, îndurând fără o vorbă bătăile, căci pe el, întărâtaţi de statura sa atletică, îl călcaseră-n picioare şi-i rupseseră degetele şi coastele. Apoi intrase-n scenă securistul bun, cu false aripi curcubeene în spate, scriindu-le datele-n nişte formulare, aplecându-şi urechea ca s-audă ceva ieşind dintr-o gură cu limba însângerată şi dinţii

sparţi, ferindu-şi manşeta pantalonului de mizeria fiziologică din celulă şi agrăindu-le cu milosârdie creştinească: „Bă, băieţi, bă, în ce căcat v-aţi băgat? Asta vă trebuia vouă, să vă rupeţi gâtul acum, când trebuia să vă faceţi şi voi un rost în viaţă? Băi, nu po' să pricep ce e-n mintea voastră. Ce căcat o fi şi pe dincolo, de nu mai puteţi după el, de vă sufocaţi în containere şi vă-necaţi în Dunăre ca s-ajungeţi acolo? Nu-i mai bine să stai tu-n ţara ta, unde te-ai născut, care ţi-a dat şcoală pe gratis, care te-a-mbrăcat şi te-a făcut om? Ce vă lipseşte, bă? Dispensare gratuite, chirii şi întreţineri mici, reciproc ca să-ţi poţi lua şi tu o mobilă, acolo, un frigider… Ce n-aţi avut, băi copii, ca să ieşiţi voi în stradă şi să faceţi panarama asta? Mâncare? Păi te văd voinic ca un urs. Ştiţi voi, măi băieţi, că America e ţara obezilor, că sunt ghiftuiţi de borăsc cu tot felu' de creveţi şi melci şi scârboşenii? I-aţi văzut cum mâncau gândaci în *Mondo Cane*? Credeţi că ăia minte, bă? Nici aşa nu-i bine. Nici risipă să nu fie. Că nici nu se gândeşte ei la copiii ăia scheletici din Biafra pe care se pun muştele ca pe hoituri. Ştiţi cum mănâncă americanii? Mănâncă jumate dintr-un borcan de gem şi dup-aia-l aruncă. Păi nu-i păcat? Nu-i mai bine să facem economie, cum zice to'ar'şu Ceauşescu? E drept, dăm păpică la export, brânză, carne, da' nu e vina conducerii de partid şi de stat. Voi nu aveţi un pic de minte? Nu vedeţi cum ne strânge capitaliştii de coaie? Ce să facem? To'ar'şu a vrut să fie bine, a făcut combinate chimice, rafinării, canalu', a făcut maşina Dacia, de tablă bună, nu ca Trabantu' , de mucava. Pân' acu' vreo zece ani îi pupaţi picioarele, că părinţii voştri vă ţinea în puf, ca pe prinţişori. Voiai ciocolată? Na ciocolată. Voiai şi tu un suc? Uite sucu'. Natural, de portocale. «Cico-cico, portocale la pahar.» Nu porcării chimice ca Coca-Cola. Şi căldură? Nu era căldură-n case? Io pe-ai mei ăia micii îi ţineam toată iarna doar în chiloţei, se târa pe duşumea, se frigea de calorifere. Acu' nu mai e aşa, recunosc, da' nu-l futeţi pe to'ar'şu' cu asta, că tot vina capitaliştilor e. Putea to'ar'şu' să prevadă criza mondială a petrolului din '79? Era el Mafalda? Asta ne-a belit, nu greşelile noastre. Sau canalu'. E de vină tov. Ceauşescu că n-au mai făcut nemţii bucata lor, pe Elba sau unde-o fi fost? El a vrut să facă o treabă, pentru binele poporului, să aibă lumea ce mânca. Da' nu vedeţi, minţi de găină ce sunteţi, că suntem înconjuraţi de duşmani? Că toţi ne vrea bogăţiile? Că ne pune toţi beţe-n roate? Păi cui să-

i convină miracolul românesc? La bozgori? La ruşi? Dacă n-ar fi fost tovarăşu', eram de mult în fecale: ruşii în ţară (bun, i-a dat afară Gheorghiu-Dej, da' şefu a mers pe linia lui: neamestecu' în treburile interne), Ardealul la unguri… am fi rămas de căruţă, cu-un teritoriu nici cât să chiorăşti un purice… Ce să-nţeleagă tinerii ăştia debusolaţi? Ştie cum îi cheamă pe Bitălşi, da' pe voievozii românilor nu ştie. Le pute tot ce e românesc. Mai vorbeşte-le de patrie, de popor, de datorie: parcă vorbeşti cu pereţii. Îţi rânjesc în faţă, vezi-Doamne, ei sunt mai deştepţi. Vai de curu' vostru de trădători şi vânzători de ţară…

Gândiţi-vă şi voi un pic: voi ce-aţi fi făcut în locu' lu' Tovarăşu'? Oţelu' şi chimicalele şi tractoarele le-am făcut prea scumpe, că nu era vorba de criza energiei când le-am proiectat, era pe-atunci energie căcălău. Da' a crescut kilowatul până la cer. Şi te-ai trezit că ai băgat miliarde în hale şi cuptoare şi coşuri pe care-acum le desfaci şi le vinzi cu bucata, la preţ de fier vechi. Nu vindeam noi ARO, fosfaţi şi azotaţi, instalaţii petroliere? Cine să ni le mai cumpere acum, când le face ăilalţi de trei ori mai uşoare şi mai ieftine? Şi-atunci din ce să trăim? Din industrie uşoară, acolo am ajuns, că dacă ştiam făceam numai asta. Carne, brânză, textile. Chiloţi, bă, asta am ajuns să exportăm, futu-i mama mă-sii de treabă. Şi brânza Mioriţei, că tot oaia, săraca, e mai miloasă cu neamul românesc.

Acum pricepeţi? Sau o-ntoarceţi ca la Brăila? Dăm mâncarea la export, da' mai rămâne şi pentru populaţie, că altfel nu mai eraţi voi aici, graşi de plesneşte şoriciu' pe voi. Vă dăm cât vă trebuie, nu să vă-mbuibaţi, iar cu valuta din exporturi clădim ctitorii, monumente ce-o să înfrunte secolele, că nimeni nu mai întreabă ce-or fi mâncat ăia care-a făcut piramidele, sau Taj Mahalu'. Transfăgărăşanu' se vede după lună şi voi cârtiţi că n-aveţi un salam pe zi să vă umpleţi maţele? Casa Poporului e mai mare ca Pentagonul. Păi care voievod de-al nostru a mai făcut aşa ceva? Regele? Se compară Peleşu' cu Casa Poporului? N-aţi intrat voi înăuntru să vedeţi ce candelabre, ce marmuri, ce sclupturi în abanos… Peleşu' e o lăbăreală pe lângă ea, vă spun io, că io am intrat. Te uiţi în sus la tavane de-ţi scrânteşti gâtu' şi nu te mai saturi să te tot uiţi…

Da' ei, cică: nu e libertate. Nu putem să spunem liberi ce gândim. Ei şi gânditu'! Poate cum să i-o mai tragă vreunei fufe, sau cum să-şi mai

zbârlească părul ca s-arate ca poponarii ăia care cântă rock. Alte gânduri nu cred că vă mai trece prin cap. Spune, tată, ce vrei, te ţin eu? Îţi cos eu gura să nu spui? Numai să nu fie lucruri duşmănoase la adresa conducerii de partid, a to'ar'şului, a orânduirii noastre socialiste. Vorbeşte tot ce vrei, să te doară fălcile de atâta vorbit, da' să fii om, patriot, bun român, altfel la balamuc sau la puşcărie cu tine, că ajunge un măr stricat ca să le strice pe toate alea bune. Peste tot e aşa. Ce, vă-nchipuiţi că un englez poate să strige pe stradă «Îmi bag pula-n regina Angliei»? Sau un american «Mă fut în ea de Casa Albă»? O striga vreun nebun, da' dup-aia suportă consecinţele. Scaunu' electric, tată, că nu eşti tu de capu' tău nici acolo! Vorbeam cu un informator de-al meu, un boşorog, fost legionar (că cu asta l-am prins şi-l ţin bine: toarnă moşu' de-i ies ochii din cap), şi ăsta-mi spunea: «Dom'le, io mi-am făcut studiile în Germania, pe vremea lu' Hitler. Şi vă spun pe cuvânt de onoare că dacă erai om de treabă şi nu vorbeai ce nu trebuie, nu-ţi făcea nimeni nimic…» Normal, ce să aibă Gestapoul cu tine dacă-ţi vedeai de treaba ta? Fă-ţi, tată, studiile, scrie-ţi poeziile cu floricele şi păsărele, mergi şi la o cârciumă, bea cumpătat, mai adu-ţi şi o fată la hogeac… Crezi c-o să te arestăm pentru asta? Nici vorbă, ba-ţi spunem şi «Să-ţi fie de bine»! Da' nu comenta tu politica Partidului, că eşti un căcat cu ochi, habar n-ai ce se petrece pe lume. Voi credeţi că securiştii e criminali, brute, că nu facem decât să snopim în bătaie? Da' spuneţi-mi şi mie unde pe lume nu e Securitate? CIA ce căcat e? Că e stat în stat şi, poate nu ştiţi, da' ei l-au omorât pe Kennedy… Securitatea noastră pe cine-a omorât, bre? Poate prin anii '50, doi-trei bandiţi din munţi. Da' în rest, nu mai ştiu. Securitatea română, să ştiţi şi voi, e a poporului şi din popor. Şi trebuie să ştie tot ce mişcă pentru binele poporului. N-aveţi grijă, că nu punem noi microfoane ca s-auzim cum vă futeţi nevestele în dormitor. Şi nu băgăm bani grei în reţele de informatori ca să ne spună *Scufiţa Roşie* sau *Capra cu trei iezi*. Ştim noi care-s duşmanii poporului, ăia de se uită-n gura lu' popa Calciu şi-a Monicăi Lovinescu, ăia de iese, ca voi, în stradă ca să urle tâmpenii. De, capu' face, capu' trage…

Crezi că te arestez dac-ai spus un banc cu nea Nicu? Nu te arestez, tăticule, că eu am alte treburi pe cap. Dar vin la tine şi-ţi spun: uite înregistrarea aici. Ce preferi: să te bag în puşcărie la poponari, să-ţi spargă

ăia rozeta, sau să-mi faci nişte rapoarte despre ce se vorbeşte la tine la servici, sub nume conspirativ, de n-o să afle nici dracu' niciodată? Aşa lucrăm noi acum, avem metode specifice. Şi pân-acum nu mi s-a-ntâmplat să prefere vreunu' poponarii, nici măcar ăia pe care-i luam pe motiv de homosexualitate. P-ăştia, fie vorba-ntre noi, eu i-aş gaza pe toţi, mama lor de curişti, ruşinea poporului român! Legea e prea blândă cu ei când le dă doar câţiva ani de-nchisoare… He-he-he, că veni vorba, mi-am adus aminte de un banc… şi să mă ia naiba dacă nu vi se potriveşte bancu-ăsta de zici că pentru voi l-a făcut cine l-o fi făcut. Cică o armată de spermatozoizi ţâşnesc dintr-o pulă şi merg, voioşi şi viteji, printr-un tunel lung şi-ntunecos. Abia aşteptau s-ajungă mai adânc, în pizda gagicii, să-şi facă treaba acolo. Ca orice oaste, au trimis o iscoadă înainte, să vadă ce şi cum. După o vreme, iscoada se-ntoarce şi strigă: «Fraţilor, suntem pierduţi! Am dat de căcat!» He-he, aşa şi voi cu revoluţia voastră. Una-i socoteala de-acasă, şi alta e cea din târg…

Şi-acu, măi băieţi, că tot aţi dat voi de un căcat cât Casa Poporului, fiţi buni şi spuneţi-mi cum îi cheamă pe ăia care-a mai fost cu voi noaptea asta. Nu-mi închipui că-i ştiţi pe toţi, da' măcar aşa, câteva nume, să aflăm şi noi cine ne sunt eroii, să nu murim proşti. Io nu vă bat, nu vă joc în picioare. Nu e stilu' meu. Aveţi dreptu' să tăceţi, ca-n filmele americane. Că la poponarii de la Jilava deja le curg balele după voi, fete mari şi frumoase cum sunteţi… Vă las o oră să reflectaţi, să vă aduceţi aminte, şi vin înapoi…“

Dindărăt, aripile lui ca din Fra Angelico arătau trenţăroase, ca preşurile de altădată din Floreasca sau ca nişte cârpe-mpuţite de spălat pe jos. Securistul nu se mai arătase niciodată, pierit în cine ştie ce gaură de şarpe, iar cei trei băieţi plini de sânge fuseseră scoşi afară, pur şi simplu, fără o vorbă, şi li se arătase drumul din faţa penitenciarului, şerpuind pe câmpia orbitoare, înzăpezită. Lumina revărsatului zorilor, polarizată, răsucită ca-ntr-un glob de cristal, se confundă-acum, în mintea-n stare de Bardo a lui Mircea, cu strălucirea şi hărmălaia giganticei pieţe din faţa Comitetului Central, în care un milion de oameni umpluseră nu doar suprafaţa ovală, acoperită de piatră cubică, ci parcă tot aerul pur şi îngheţat al dimineţii, în care un vag parfum de monoxid de carbon ne aminteşte că ne aflăm în Bucureşti. Puţin din cerul boltit gigantic peste piaţă, sprijinit solid pe

librăria Kretzulescu, pe Palatul Regal transformat în muzeu de artă, pe Biblioteca Universitară şi pe teribila, misterioasa clădire a Comitetului Central, se mai zărea de atâtea mâini cu degetele desfăcute-n semnul victoriei, de-atâtea steaguri tricolore cu stema decupată, de-atâtea turele de tancuri pacifiste, încărcate de inşi exuberanţi. Megafoanele maşinii blindate hârâiau ceva neinteligibil, dar foarte convingător, iar Revoluţia se oprise-n fine chiar lângă CC, proptindu-şi sânii cu duda ţâţii ivită din altiţă pe balconul Patriei. Biata fătucă dârdâia de frig, îşi prinsese umerii-n palme şi-şi freca braţele, pe când poporul pigmeu din jurul ei se căţăra-n brazii ornamentali din apropiere, pe stâlpii de neon şi pe orice bordură mai înaltă, ca să fie martor, să aibă ce povesti nepoţilor în îndepărtatele şi paşnicele seri de iarnă din imperiul libertăţii, când România avea să fie bine şi tot românul avea să prospere…

Dus de şuvoi, Mircea se regăsi şi el în faţa balconului prezidenţial, de unde, cu o zi-n urmă, vâjul decrepit, cu căciula de astrahan îndesată pe sprâncene şi cu Leana lângă el, făgăduise mulţimii cincizeci de lei în plus la salariu şi aşteptase, cu ochii lui stinşi de ţăran bătrân, uralele obişnuite. Din locul unde se afla, Mircea putea atinge poalele Revoluţiei române şi chiar, într-un impuls de prunc anxios, înşfăcă în pumn pânza aspră, cusută cu cruciuliţe de arnici, a fotei. Piciorul femeii gigante era vârât într-o opincuţă cochetă, de piele fină, iar când vântul flutură deodată poalele fotei, cei din preajmă putură vedea limpede ciorapii de plasă neagră şi jartiera-ncreţită, roşie ca para focului, care-ncingea coapsa falnicei româncuţe, aşa-ncât o erecţie unanimă se răspândi în piaţa atât de vastă, încât i se zărea curbura, mulată pe curbura Pământului. Pe cine dintre mirii înflăcăraţi avea să aleagă regina balului? Cu ce muscali şi turci avea să danseze acaná, într-o orgie a libertăţii cum de la ’48 nu se mai pomenise? După ce se-mperechează, furnicile-şi smulg singure aripile şi trec la lucruri mai pedestre. Aşa avea să fie şi-acum? Parcă nu ne vine să credem, căci muncitorimea de pe platformele industriale e încă îmbătată de fericire şi amor, face încă semnul coarnelor din milioane de mâini vânjoase, deprinse cu mânuirea pieselor grele, a ţevilor şi reperelor din uzinele ţării. Fiecare speră să fie el cel ales, fiecare are-n pantaloni un baston de mareşal, întărâtat de măreaţa zi a nunţii cu Istoria. Iar Revoluţia, clinchetindu-şi salba de cocoşei, le vine-n

întâmpinare, supunându-se voinţei poporului: îşi aruncă privirile asupra mulţimii şi, deodată, începe să-şi aleagă peţitorii cu o siguranţă zâmbitoare, de parcă i-ar fi cunoscut de când lumea. Se apleacă uşor asupra masei viermuitoare, întinde braţul şi apucă gingaş, între două degete încărcate de inele, câte-un demonstrant, îl ridică-n dreptul feţei, îi dă un pupic cochet în creştet şi-l aşază uşor pe balcon. Eliberat de strânsoare, ipochimenul îşi îndreaptă hainele, roşu-n obraji de emoţie, şi ia apoi o atitudine responsabilă şi severă, alunecându-şi privirile peste marea de oameni de la picioarele lui. Se simte acum la înălţimea Revoluţiei, a situaţiei, a momentului în care, în faţa Europei, trebuie să dăm dovadă de tact… Ţărăncuţa uriaşă se-apleacă iar peste gloată (Mircea-i simte o clipă părul pana corbului biciuindu-i obrajii ca în copilărie, când stătea pe capra căruţei la Tântava, şi caii-l mai plezneau cu cozile peste faţă), oamenii i se uită iar între ţâţe, câte-un ducat cât o roată de camion îl mai face pe câte unul knock-out, dar avântata române îşi urmează nedezminţit misiunea: ridică alt revoluţionar în balcon, apoi altul şi altul, până când, în cele din urmă, vreo treizeci de oameni în paltoane negre alcătuiesc formaţia completă. *Rien ne va plus*. Femeia se retrage modestă într-un colţ, ascultând, la unison cu nesfârşita adunare, discursurile aleşilor. Ne retragem şi noi, discreţi, din *cubiculum*-ul înzăpezit în care se celebrează misterul nupţial, nu atât de cosmic ca nunta baciului moldovean de altădată, dar fără-ndoială la fel de plin de consecinţe de bun augur pentru destinul neamului. Mai apucăm să vedem un elicopter alb, cu însemne prezidenţiale, care se-nalţă de pe acoperişul Comitetului Central, trăgând după el un banner uriaş pe care scria cu litere stilizate, chipurile „româneşti“, ca pe eticheta de „Doi ochi albaştri“: LASĂ CĂ NE MAI ÎNTÂLNIM NOI… Revoluţia se-ntinde după el, încearcă să-l prindă-n pumn ca pe-o muscă, dar aparatul cel alb şi dolofan îi scapă printre degete şi se-ndepărtează, peste sutele de calcane oarbe, acoperişuri cu ţuguie şi cupole ruginite, carpeni desfrunziţi, stadioane-n paragină, platforme industriale dărăpănate, petice de câmp şi de pădure înzăpezite, pe direcţia zidului părăsit şi neisprăvit de cazarmă provincială în faţa căruia aşteaptă deja, cu arma la picior, plutonul de execuţie.

„Telomeraza“, spunea Herman, iar Mircea, care stătea lângă el, pe treptele răcoroase dintre etajul şapte şi opt, aproape dizolvat în lumina venită de pe terasă, prin geamul uşii încuiate, încă se mai gândea la Mona, sora lui Simfonia-n Do Major, căreia-i ceruse o bucăţică din creta colorată cu care desena pe asfalt regine ucigaşe, iar ea-i întorsese spatele şi-şi ridicase brusc rochiţa, ivindu-i chiloţii stând strâmb pe un fund ca de băiat, plesnindu-se cu palma peste ei şi strigându-i cu ură: „Asta nu vrei să-ţi dau?“, şi chiar dacă băiatul n-ar fi simţit obida asta şi fierbinţeala lacrimilor în ochi, tot n-ar fi rămas mut de uimire, căci pentru el te-lo-me-ra-za era doar un cuvânt ciudat, ca acelea inventate pentru jocul de spânzurătoare sau ca numele imposibile pe care Jean de la şapte se jura că le au unii oameni, Karaconstantinopolovescovici, de pildă, şi alte bazaconii. Că, dacă stăteai să te iei după el, pe ambasadorul Italiei îl chema Mapuccio de Daravela, pe-al Uniunii Sovietice Nataşa Suscracinskaia şi pe chinez Nam ce Fu… Te-lo-me-ra-za, cinci pietricele ca nişte măseluţe aruncate de Herman pe mozaicul holişorului, sărind cu un ţiuit dulce în toate părţile şi rămânând apoi imobile, ca într-un joc în care poţi ghici viitorul. Mircea nu ştia, şi chiar dac-ar fi ştiut, nu i-ar fi păsat prea mult, căci încă mintea lui nu se lepădase de miracol şi timusul încă nu i se resorbise sub stern, că acea structură biologică infimă de la capetele cromozomilor, răsucită acolo de un număr de ori, ca staniolul la capetele bomboanelor de Anul Nou, avea să fie descoperită abia după decenii, când noile microscoape electronice aveau să aducă detalii din granulaţia moleculară a celulei. Dar Herman se afla mereu între două aripi imense, era un axis mereu nemişcător între feţele lumii. Era corpul fluturelui, chiasmul optic, faţa de sticlă-a oglinzii, cotorul cărţii deschise, puntea lui Varolio şi cursorul clipei de-acum. Cum contopim în aria optică din occiput imaginea din ochiul drept cu cea din ochiul stâng, Herman îşi amintea viitorul şi prevestea trecutul într-o icoană a lumii în care totul era deja întâmplat. Cartea era deja în întregime scrisă, dar pentru cititorul aflat la jumătatea ei paginile din dreapta, deşi acoperite de litere identice cu cele deja străbătute, erau enigmatice, neliniştitoare şi sacre, de

parc-ar fi fost scrise-ntr-un alfabet străvechi, hieroglific. Orbirea la viitor, scotomul acesta ereditar ce ne lipsea de jumătate din câmpul temporal, ne făcea-n ochii celor sănătoşi, ca îngerii sau ca Herman, la fel de demni de milă, poate şi de mirare amuzată, ca acei stranii bolnavi, afectaţi de leziuni ale creierului, ce nu mai au partea dreaptă sau stângă a lumii şi care mănâncă doar jumătate din fiecare fel de mâncare şi-şi îmbracă doar jumătate de trup. Ce leziune, pe creier sau în destin, ne lipseşte de viitor? Fără-ndoială, ceva de felul telomerazei, ar fi răspuns Herman, cel pentru care trecutul şi viitorul, veghea şi visul, memoria şi clarviziunea, realul şi virtualul, aripa stângă şi aripa dreaptă a eternilor fluturi ai minţii noastre se contopeau mereu într-o viziune androgină, covârşitoare, de neînţeles cu pelteaua tremurătoare din ţestele noastre, cum ganglionii râmei nu pot opera cu tabele de logaritmi. Doar cu două aripi fluturele îşi putea lua zborul, perpendicular pe univers, cum s-ar desprinde de pe un perete şi-ar lopăta prin aerul întunecat al serii. O cale mult mai bună e dragostea, a spus cineva, dar dragostea însăşi e-mbrăţişarea a două făpturi schilodite, fiecare cu-o singură aripă, a sexului ei, şi zborul, apoi, printr-un aer de aur, căci la confluenţa dintre feminin şi masculin izvorăşte timpul, cea de-a patra dimensiune. „Telomeraza. Spiralele ascuţite de ADN din capătul cromozomilor. Prezente peste tot, în toate celulele noastre, în afara neuronilor, singurii ce nu se divid niciodată. La fiecare diviziune a celulei — şi sunt doar optzeci în cursul vieţii unui om, de la oul iniţial până la organismul adult, de miliarde de celule, toate izvorâte din primul ou prin puterea fantastică a dublării, aşa cum ajungem până la Lună dacă-ndoim o foaie de numai cincizeci de ori şi depăşim toate recoltele pământului dacă punem un bob în prima căsuţă a tablei de şah, două în a doua, patru în a treia, opt în a patra — telomeraza pierde o spiră din molecula ei răsucită, şi celula e cu o răsucire mai aproape de bătrâneţe şi moarte. Începem să-mbătrânim, după metronomul teribil al telomerazei, de la prima-mpărţire a ovulului fecundat, şi-apoi, în optzeci de etape, moartea se naşte-n noi şi creşte pe când noi scădem, prinde glas când vocea noastră devine spartă şi şovăitoare. Copii, avem deja un geamăn sinistru ghemuit în pântec, şi care-şi croieşte drum, rupând cu dinţii ţesuturile vii, ocolind viclean organele vitale, până ni se substituie triumfător, pe patul de moarte. «Să terminăm cu

omul, a cărui suflare e-n nările lui!» Avem în noi, în fiecare pachet de gene, din fiecare celulă, condamnarea la moarte, mormântul nostru e la optzeci de paşi de noi, şi de când suntem doar un mugure de celule ne grăbim către el, cu agitaţia caraghioasă a broscuţelor ţestoase ce, abia ieşite din ou, se-ndreaptă spre mare.

Dar oare soarele nu-i şi el, pentru noi, o gigantică spirală de telomerază? Ni se scurtează viaţa cu fiecare rotire în jurul lui. Şi viaţa omului e de şaptezeci de ani, iar a celor mai viguroşi, de optzeci, se spune Acolo. Cu fiecare tură în caruselul solar, oasele ni se fac mai fragile, carnea ni se desface de pe schelet aburoasă ca puful de păpădie. Roţi în roţi, ceasuri în ceasuri, spirale-n spirale, iar noi, răstigniţi în miezul acestui aparat de tortură, şiroim de lacrimi şi sânge… Cine ne-a aşezat între telomerază şi soare, la jumătatea distanţei dintre atomi şi stele, altă simetrie, alte aripi cu care lopătăm spre miezul trandafirului cu un infinit de petale? Avem în corp exact atâţia atomi câţi aştri sunt în univers, de parc-am fi o lupă măritoare, sau cum talamusul mediază între trupul şi sufletul nostru cerebral…"

Herman tăcuse şi deodată-şi întorsese capul, cu trăsăturile lui pe atunci atât de tinere, şi-l privi pe sub sprâncene pe copil. Un slab miros de alcool venea dinspre el, şi Mircea-şi reaminti de prima zi în care-l întâlnise, când urcaseră cu liftul, împreună, şi marele gârbovit îl mângâiase pe creştet. Dar numai cu o oră-n urmă Mona-i arătase fundul şi nu-i dăduse nici o bucăţică de cretă roz sau albastră ca să deseneze şi el un tanc îndreptat cu ţeava către moară. Lacrimile-i izvorâseră din ochi tot timpul în care-l ascultase, cu gândurile aiurea, pe Herman, şi doar acum marele lui prieten le văzuse şi i le ştergea, stângaci, din genele ude şi de pe obraji. Bătrâneţea şi moartea erau pentru bătrâni şi pentru morţi. Pentru copil erau cerurile nemaipomenit de adânci ale acelor veri, bancurile lui Jean, zbieretele lui Lumpă, strigătul mamei de la balcon, în fiecare seară, ca un ecou al întunecimii. El creştea încă, în mijlocul ruinei şi-al nenorocirii, telomeraza lui avea un număr infinit de răsuciri, soarele lui n-avea să se stingă nicicând, iar pulberea de stele din cosmosul nesfârşit i se lipea de genele-nlăcrimate. Aveau să mai treacă eoni până ce teribila planşă numărul cinci din insectarul lui Rorschach (*Hermann* Rorschach) avea să se-ntindă de-a lungul întregii lui vieţi, atingându-i naşterea cu aripa stângă şi moartea cu aripa dreaptă şi

ţipând insuportabil peste îngerul înlăcrimat, cu poligonul şi pătratul lui magic.

„Telomeraza, enzima bătrâneţii şi-a morţii, e ţepuşa pusă de Domnul în carnea mea, căci puterea Lui în slăbiciune se desăvârşeşte…“, mai zise Herman, şi aplecă din nou capul nefiresc către piept, proptindu-şi ca un fetus fruntea de stern şi strivind-o acolo, de parc-ar fi vrut să realizeze în acea clipă-n care lumina se făcea deja roz ceea ce au visat mereu misticii şi profeţii: fuziunea dintre creier şi inimă.

„Vino, mamă, să vezi, e revoluţie la televizor!“, îmi spune mama de cum am intrat pe uşă, seara târziu, după ce, plecând de la miting („oameni buni, vine spre noi o coloană de tancuri dinspre Ploieşti!“, strigase cineva de pe balcon în portavoce, şi lumea se-mprăştiase, ca altădată după ce afla că nu mai e pâine la centru), am umblat de colo-colo pe străzile oraşului, printre grupuri de oameni ce vorbeau în acelaşi timp, apoi, pe străzi tăcute, printre case îngălbenite, ornamentate absurd, cu muchiile ciubucăriilor şi pletele îngeraşilor sparţi încă acoperite de un deget de zăpadă murdară.

Tata, scăldat în lumina albastră a ecranului, ca-ntotdeauna, îmi spune un „bună“ din colţul lui şi-mi arată, fără un cuvânt, ce se-ntâmplă la televizor. Nu sunt obişnuit să privesc în acest acvariu, căci lumea are ca graniţă pielea mea şi nimeni nu-mi poate spune ceva nou. Fără să ies pe uşă, călătoresc până-n cele mai îndepărtate regiuni ale vertebrelor mele, fără să mă uit pe fereastră văd până-n adâncul rinichilor mei… Pe ecran e un clarobscur dramatic, ca-n pânzele romanticilor: un balcon lung şi extrem de inegal luminat, nişte feţe crispate, dârze ca ale ostaşilor Armatei Roşii din filmele de război ruseşti. S-a reluat deci mitingul din faţa CC-ului. Cineva vorbeşte la microfoane, flancat strâns de alţi inşi ce parc-ar vrea să-l apere cu trupurile lor. „I-a luat naiba, am scăpat de ei“, zice mama uitându-se cu mâinile-n şolduri. „Acum să vedem ce-o să mai fie, da’ mai rău nu se poate. A dat mai devreme ceva cu unii care vorbeau la televiziune, într-un birou, ziceau c-a fugit Ceauşescu, că o să fie bine. A venit şi un general şi-a zis că armata e cu poporul. Doaaamne, am scăpat de nemernicii ăştia, cine-ar fi zis, dragă? Dup-aia a venit şi-un miliţian, cică şi ei sunt tot cu poporul şi se bucură şi ei că au scăpat de dictator. Şi cică de-acuma nu le mai zice miliţie, ci poliţie. Şi mulţi, mulţi, unu’ după altu’, că dacă nu mai e pază la poartă intră oricine… Au intrat în direct şi tot felul de nebuni, şi un popă, şi-au făcut toţi cruce, să vezi, dragă, aşa, în ochii lumii… Asta n-am mai pomenit din tinereţe, că noi cu biserica… A, l-am văzut şi pe Caramitru, actoru’… Şi-acum e miting mare în Piaţa Palatului, credeam că eşti şi tu acolo.

Mamă, să nu te bagi, că nu ştii ce se-alege din asta. Mai bine stai tu în casă, că se vede foarte bine şi de la televizor"…

Mă aşez lângă tata, două măşti albăstrui, cu întuneric în locul ochilor. Lumina pâlpâie ca flacăra unui foc straniu. Cineva vorbeşte în balcon, citeşte ceva de pe o foaie, dar nu înţeleg, e o limbă străină şi îndepărtată. Mai mult îmi spun sticlirea bibelourilor din vitrină („găinile" mamei aliniate frumos pe milieurile lor), oglinda cu ape strâmbe în care înoată feţele, în întunericul sufrageriei, vuietul stins al morii Dâmboviţa, care nu şi-a încetat lucrul nici acum, în adânc de decembrie. Lumina galbenă ca urina, parcimonioasă şi conspirativă a celor câteva becuri din Piaţa Palatului loveşte de-a valma bucăţi de zid, palide acum ca pielea şopârlelor, feţe livide, tije metalice de microfoane, ricoşează din ele după ce anumite lungimi de undă au fost absorbite în pălării, în paltoane, în câte-un fulg răzleţ de zăpadă, în aburul ieşit din gurile vorbitorilor, călătoreşte în bilioane de şiruri paralele de fotoni mişcându-se câte doi, cicloid, în duble spirale ca ale moleculelor de ADN, purtând cu ele imaginea străvezie, volatilă, fantomatică, *ineluctabilă* a lucrurilor, cămăşuţele lor de noapte, lenjeria lor de sex, neglijeul de lumină a tot ce există, pătrunde în lentilele holbate ale camerelor de luat vederi, se densifică şi se diluează în diverse medii de refracţie, se transformă-n semnale electrice, trece printr-un labirint de tranzistori şi de diode, uzină-n miniatură de prelucrat lumină sau informaţie, e totuna, e amplificată şi emisă în aer, străbate *ineluctabil* aerul cu turbioanele lui nocturne, în care se-amestecă disperare şi stele (nu ştii de unde vine vântul şi unde se duce: aşa e şi duhul lui Dumnezeu), se opreşte-n calcanele oarbe, cu tencuiala căzută, a blocurilor ridicate între războaie, în nuielele desfrunzite, negre şi ude-ale plopilor, în ceaţa ce se lasă în pieţele pustii, Nacht und Nebel, în ţiglele poroase, umede, ale acoperişurilor, în părul scobit cu dalta al statuilor alegorice, ce-şi mişcă deja, neliniştite, degetele de ghips şi şerpii împletiţi pe caduceu, simţind că se apropie şi ceasul lor, ca să se-agaţe în fine, străvezie şi *ineluctabilă* lumină din lumină hertziană, în plasele de păianjen ale miilor de antene de pe acoperişul blocurilor muncitoreşti. Când avea nu mai mult de trei ani şi mama-l lăsa la o vecină caldă şi parfumată la etajul de sub ei al blocului din Floreasca, ea-i arăta, ţinându-l în poală şi presându-i căpşorul pe sânii ei moi, mai mari

decât ţeasta lui, dintr-o carte magică, uriaşă, cu pagini ţepene de carton trandafiriu, şi-acolo erau desenate blocuri, cu pătrăţelele geamurilor întunecate şi cu o puzderie de antene pe acoperişuri, iar deasupra lor se balansa pe-un arcuşor o lună rotundă, arămie, decupată dintr-un alt carton, şi luna asta avea faţă omenească şi zâmbea… Semnalul era decodat într-o mică şi lucioasă cutie de ebonită, apoi cobora printr-un fir ce străbătea trei etaje pe faţa blocului şi le intra în balcon, se-ncurca printre borcanele cu murături ale mamei şi, printr-o gaură de sfredel în cerceveaua geamului, intra în sufrageria lor la fel de-ngheţată ca afară, unde şi ei trei, în pulovere şi cojocele, scoteau aburi când vorbeau, la fel ca oratorii din balconul Patriei. Firul antenei se cupla printr-un ştecher-banană cu mufa din cartonul gros, cenuşiu, de pe spatele televizorului şi-apoi fluidul *ineluctabil* se rătăcea iar într-o pădure multietajată de lămpi pline de praf, pe care scria ceva în ruseşte. Televizorul nostru se strica des, mereu se ardea câte-o lampă sau se slăbea vreun contact, şi-atunci venea reparatorul, cu geanta lui plină de sârmă încolăcită de cositor, moale de-o puteai frământa între degete, de piese murdare, şuruburi unse cu vaselină, cleşti înnegriţi şi un letcon butucănos, cu mânerul de ebonită spart la un colţ. Muta televizorul pe masă şi-i scotea capacul din spate, desfăcând mii şi mii de şuruburi cu şaibe de carton cafeniu. O dată capacul scos, ni se dezvăluia ochilor un oraş straniu, fascinant, ca de pe o planetă îndepărtată din colecţia mea de „Povestiri ştiinţifico-fantastice". Terase şi esplanade înţesate de clădiri de sticlă fumurie, fiecare bine fixată pe soclul ei. Bolţi strălucitoare, reţele de cablaj subteran, stâlpi ceramici pe care strălucea codul culorilor, mecanisme complicate cu miez de ferită, piese de plastic ce se-mbinau cu clinchet, o arhitectură ininteligibilă şi distantă, încastrată în paliere cafenii de carton presat. Iar în centrul acestui oraş abstrus, un pântec uriaş de sticlă groasă, vopsită gri-fer, acoperită de inscripţii enigmatice şi-având în capătul posterior un tun transparent, în carnea căruia se desluşeau structuri de folie metalică, strălucitoare: tubul catodic, recipient de vid, interfaţă între lumea noastră şi o altă civilizaţie, rece şi tehnologică, neinteresată de larvele palide pe care, efect colateral şi indiferent, le scălda în lumină albastră. Ce fusese la un capăt lumină liberă şi tristă ieşea din tunul ecranului ca flux de electroni spectrali, baleiaţi spre sticla din faţă în şiruri drepte de puncte ce

se-aprindeau şi se stingeau, recompunând, în alb-negru, feţele şi vocile şi grimasele şi gesturile şi pereţii de piatră galbenă şi marea de oameni scandând ceva într-o piaţă de la mai mulţi kilometri distanţă, deasupra căreia, nevăzut de carele de reportaj, staţiona un obiect de pe altă lume. Iar noi priveam ecranul pe care roiau puricii demenţi ai imaginii, prefăcându-ne că nu ne-ndoim de realitatea celor ce se-ntâmplau acolo, deşi lumina, singurul adevăr, fusese împinsă prin nenumărate filiere înguste, convertită şi reconvertită de sute de ori, aşa încât corespondenţa dintre scena reală şi circul de purici de pe ecran era mai mult decât dubioasă. În oraşul din carcasa de lemn furniruit existau fără-ndoială clădiri şi cupole în care servicii secrete cu minusculi funcţionari controlau drumul fiecărei cuante de energie în parte, sculptând informaţia după criterii oculte, modelându-i şi modulându-i meandrele până la nemairecunoaştere. Niciodată nu existase, între minte şi lume, un intermediar atât de viclean, de trădător şi de otrăvit, o fereastră spre lucruri atât de asemănătoare unei maşini de tocat: bucăţile de lumină compactă ieşeau pe cealaltă parte în şiruri unde roşul cărnii alterna cu albul grăsimii, deja mestecate, deja înţelese, pline de conservanţi şi stabilizatori şi emulsifianţi şi întăritori de gust, aidoma cu cei din bomboanele de ciocolată şi rahatul pe cutiile cărora scria cu onestitate: „Colorat sintetic, aromat artificial“…

„S-a terminat“, zice tata cu toată amărăciunea din ultimii ani adunată în câteva vorbe. „S-au dus dracului cu tâmpenia lor cu tot. Comunismul nu se face cu paranoici şi analfabeţi. Şi-au bătut joc de tot şi de toate. Nici porcii nu mănâncă ce-au făcut ei din ţara asta.“ Tata e omul cu ochi visători şi catifelaţi de care mi-a fost întotdeauna frică. Cu aceeaşi privire pierdută trăgea la pilă, în tinereţe, la atelierele ITB, cu aceiaşi ochi nesfârşit de blânzi intra mai târziu în birourile preşedinţilor de GAC-uri ca să-i întrebe despre recolte şi capete de vite, aceleaşi gene lungi le apleca peste documentele de partid şi peste pagina sportivă a ziarelor, cu aceleaşi lungi tăceri neatente, lungi opriri ale minţii îşi umplea zilele între rare, dar teribile izbucniri de furie devastatoare. Omul absent şi de neînţeles care, nu se ştie de ce, se interpunea uneori între mine şi mama, ştirbindu-i rotunjimea până la forma unei seceri de lumină sau eclipsând-o cu totul în câte-o explozie epileptoidă, strânsese în el, de-a lungul vieţii, o dezamăgire tot mai amară,

ca o gastrită a minţii ce nu-l mai lăsa nici să trăiască, nici să moară. Întreaga lui viaţă crezuse în doar două lucruri, ciudat îngemănate în mintea lui de om „sucit“, cum vorbea despre el mama: în comunism şi în Maria. Dar mica şi misterioasa croitoreasă cu care se-ntâlnise odată, parcă în altă viaţă, femeia goală, rubensiană, ce născuse un fluture şi-l crescuse cu laptele ei între cei patru pereţi ai unui lift dezafectat, fata care-i spunea poveşti despre neamul ei de bulgari coborâţi din munţii Rodopi devenise acum Marioara, o simplă gospodină, o „casnică“ la fel cu toate vecinele de pe scara blocului. Iar comunismul… Visul de aur al omenirii… Cea mai nobilă idee care trecuse vreodată prin mintea unui om… Îi dădeau lacrimile de câte ori se gândea. Fusese un amărât de ucenic, venit de la ţară, cu mintea ca o foaie albă de hârtie când tovarăşii îl luaseră şi i-o umpluseră cu… tot cu un fel de icoane, ca pe pereţii casei părinteşti din Budinţ, de deasupra paturilor înalte, cu crivaturi mirosind a cald şi a oaie. Doar că în locul Născătoarei, al lui Cristos şi al Sfântului Gheorghe înfigând lancea în balaurul roşu ca focul fusese acum învăţat să se închine altor Dumnezei de lumină: Lenin, cu ochii lui ageri, cu fruntea lui înaltă, vorbind avântat, cu o mână în buzunar, muncitorilor şi ostaşilor cine ştie unde, cine ştie când, mergând la teatru şi râzând în hohote, îndrăgind copilaşii (toţi aceşti Dumnezei şi Fii ai omului lăsau copilaşii să vină la ei cu buchete de flori şi zâmbete fericite); Marx şi Engels, mereu nedespărţiţi, bărboşi şi înţelepţi, scriind *Capitalul*, arătând că baza determină suprastructura, că Hegel trebuia să-şi aşeze sistemul cu fundu-n sus, că religia e opiul popoarelor, că munca l-a creat pe om („munca l-a făcut pe om maimuţă“, cum glumea deplasat cumnatu-său, Ştefan), că istoria omenirii este împărţită în cinci etape: comuna primitivă, sclavagism, feudalism, capitalism şi socialism, toate-ndreptându-se către soarele orbitor al comunismului, când vor dispărea statul, proprietatea, orice formă de exploatare. Electricitatea şi puterea sovietelor aveau să rezolve toate problemele omenirii, bolile trupului şi ale sufletului, şi omul avea să renască din ţărână, la ultima trâmbiţă, musculos şi dârz, în vârstă de treizeci de ani. Şi-atunci avea să se arate steaua-n cinci colţuri, Pentagrama sacră, şi planeta avea să devină Ierusalimul ceresc, îndelung prevestit de socialiştii utopici, de Fourier, de Cernîşevski, de clasicii marxism-leninismului. Venea apoi, fireşte, Stalin, călăuzitorul popoarelor, uriaşul blând de la Kremlin, cel

care câştigase de unul singur bătălia cu balaurul hitlerist, omul hâtru, plin de un umor popular sănătos, făuritorul celui mai drept stat din istorie, Uniunea Sovietică, prietenul nostru de la Răsărit. Căci inima, nu uitaţi, tovarăşi, bate în stânga pieptului, şi lumina, tovarăşi, vine de la răsărit. Ucenicul mergea cu fervoare la cursuri, lua notiţe cu creionul lui bont, se dumirea clipă de clipă, îndrumat părinteşte de tovarăşii activişti. Pe ce lume trăise până atunci? În ce întuneric orbecăise? Cât de proşti i se păreau acum oamenii de rând, ţăranii care nu vroiau să-şi dea pământurile la întovărăşiri, cei care cârteau că nu e mâncare, că normele sunt prea mari la fabrică… Ce monstruoşi erau capitaliştii, moşierii şi fabricanţii care exploataseră oamenii muncii în timpul regimului burghezo-moşieresc! Graşi ca porcii, călare pe sacul lor de bani, apăraţi de mitraliere şi de slugoii lor intelectuali, capitaliştii, şi mai ales imperialiştii americani, cei mai răi dintre toţi, conspirau permanent împotriva popoarelor care, călăuzite de comunişti, îşi luaseră soarta-n mâini şi făureau socialismul. Nu-nţelegeau, tâmpiţii, că era inevitabil, că legile istoriei arătau clar că după capitalism urmau socialismul şi comunismul, în care exploatarea omului de către om avea să fie definitiv desfiinţată. Popii, burghezii, latifundiarii pierduseră deja lupta şi erau pe marginea prăpastiei. Capitalismul era în putrefacţie, pe când orânduirea socialistă avea să triumfe pe tot globul, zdrobind capul balaurului cu lancea sa de oţel. Istoria şi locul lui în ea, în rândul maselor proletare, îi erau acum flăcăului în salopetă, cu câteva tuleie de mustaţă, limpezi ca-n palmă. Avea şaisprezece ani, vârsta avântului revoluţionar, când regele şi banda lui de exploatatori fuseseră izgoniţi de popor, care instaurase Republica Populară Română, stat al oamenilor muncii de la oraşe şi sate. La conducerea ţării venise un simplu muncitor, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, care, din fruntea Partidului Muncitoresc Român, veghea ca ţara să fie îmbelşugată. Pe ogoarele înfrăţite arau acum tractoare, prin holdele de grâu veneau clătinându-se semănători, fabrici şi uzine se ridicau pe tot cuprinsul ţării. La şcoală, copiii învăţau despre lupta comuniştilor în ilegalitate, despre figuri luminoase ca I.C. Frimu, Olga Bancic, Donca Simo, Vasile Roaită, fiecare cu instrumentul cu care fusese torturat alături, aşa cum odinioară Sfântul Laurenţiu era înfăţişat în fresce şi vitralii ţinându-şi grătarul în mână, iar Sfânta Cecilia îşi purta pe o tipsie de argint cei doi sâni retezaţi, ca două

şarlote cu câte-o cireaşă însiropată în vârf. Niciodată Costel nu fusese mai fericit. Era UTM-ist („io mi-s utemist, Marioară, ia uite carnetul!"), soldat modest şi hotărât al lumii noi, duşman neîmpăcat al viperelor ce căutau încă să scoată capul şi să muşte. Lupta de clasă se ascuţea permanent, popii ascundeau revolvere sub sutană, „foştii" — chiaburi, proprietari încă de mici ateliere, funcţionari — încercau să se-ntoarcă la vechile metehne, cârtind împotriva noii orânduiri. Nu trebuia să li se arate nici o milă. De multe ori se întrebase, mai târziu, ce-ar fi făcut în acei ani dacă i s-ar fi dat putere, dacă, de pildă, n-ar fi căzut la proba fizică pentru admiterea la Securitate, unde fusese trimis înainte să ajungă la ziaristică. Ce nenorocit se simţise atunci, când din cauza unor tracţiuni în braţe, la bară, şi a respiraţiei care i se tăiase la proba de rezistenţă pierduse şansa de a deveni apărător al cuceririlor revoluţionare ale poporului român. Ofiţerii de securitate erau adevăraţi eroi, căliţi în lupta cu bandiţii din munţi şi cu elementele duşmănoase care se ascundeau, încă, printre oamenii cinstiţi. Ei luptau cu spionii, cu foştii nazişti, cu sabotorii… Cât de mult îi plăcuseră, de-a lungul vremii, romanele poliţiste, *La miezul nopţii va cădea o stea*, *Sfârşitul spionului fantomă* şi altele, în care ofiţerii de Securitate, maiorul Frunză şi căpitanul Lucian, bunăoară, erau zugrăviţi ca oameni drepţi, cinstiţi şi curajoşi, buni soţi, buni taţi, neiertători însă cu duşmanul de clasă… N-a fost să fie, îşi spunea cu obidă până prin 1980, cu uşurare după aceea. Iar azi, când, poate, securiştii aveau să fie trimişi în mină, să-şi scuipe plămânii acolo, sau, şi mai rău, aveau să fie spânzuraţi de stâlpii de neon, ca la Budapesta în '56, îşi binecuvânta trupul de mămăligă care se opusese unei cariere întunecate. Poate că acum ar fi avut pe conştiinţă săteni căpiaţi în bătaie, schilodiţi şi chiar omorâţi fiindcă n-au vrut să dea pământurile la colectiv, au ascuns o parte din produse sau şi-au apărat caii când au fost luaţi şi împuşcaţi pe şanţuri. Poate-ar fi băgat oameni la puşcărie pentru un banc sau o vorbă aruncată la cârciumă. Şi, poate — dar asta nu, cu nici un chip, căci şi-ar fi vărsat şi maţele din el; deşi, poate, cu timpul, s-ar fi obişnuit şi cu asta, căci se deprinde omul cu toate —, ar fi schingiuit, în beciuri de piatră, nenorociţi legaţi în lanţuri, duşmani ai poporului, e drept, dar totuşi făpturi de carne şi sânge şi ţipete, şi urină slobozită, şi măsele împrăştiate pe jos — nu, nu, asta niciodată…

Fusese trimis în schimb la ziaristică şi, curând, era unul dintre acarienii ce se mişcau lent de-a lungul culoarelor unei construcţii de marmură albă ca laptele, înălţată după chipul şi asemănarea Universităţii Lomonosov, avântându-şi fleşele către cer ca o nouă catedrală împodobită cu noi garguiuri, noi firide cu sfinţi, noi basoreliefuri: secera şi ciocanul, steaua-n cinci colţuri, stema ţării, dăltuite pentru eternitate în plăci de travertin. Enormul lăcaş de-nchinăciune primise numele de Casa Scânteii. Se vedea de departe, ca un monument megalitic, străin cu desăvârşire de oraşul prăfos, negustoresc şi balcanic ce i se aşternea docil la picioare. În faţa arcadelor şi cornişelor şi turnurilor de marmură ce sfâşiau norii se afla statuia lui Lenin, de cinci ori mai înaltă decât un om obişnuit, şi care părea singurul locuitor legitim al construcţiei ridicate la scara eternităţii. Costel auzise şi el zvonul, propagat de elemente cu o slabă conştiinţă revoluţionară, femei de serviciu angajate cu sutele să lustruiască scările monumentale de marmură translucidă, portari şi liftieri mărunţi ca puricii de plante la posturile lor, în gherete şi ascensoare cu gratii metalice, că la lăsarea nopţii, mult după ce zecile de mii de preoţi şi enoriaşi ai Templului Luminii plecau pe la casele lor şi doar steaua roşie rămânea să sclipească pe vârful cel mai înalt al monumentului întunecat, omul de aramă cobora de pe soclul său placat cu obsidian, străbătea cu paşi grei aleea până la intrarea principală şi pătrundea în construcţia pustie. Cobora în catacombele unde linotipurile care scoteau ziarul *Scânteia*, organul Partidului, zăceau încremenite, lucind slab la câte o geană de lumină, urca pe scările colosale, arcuite maiestuos, până la etajele unde, de-a lungul culoarelor neomenesc de înalte, se-nşirau uşi de birouri şi redacţii meschine ca pentru pigmei, şi-n cele din urmă adăsta în umbra deasă a holurilor îngheţate, sprijinite pe coloane corintice, groase cât arborii bătrâni. Acolo, Lenin îşi scotea, cu gesturi lente, pardesiul de aramă şi, trântindu-se pe podea, cu genunchii la piept, ca un boschetar pe banca unui parc, se-nvelea cu el şi, curând, se cufunda în visele lui cumplite şi de neînţeles, de zbuciumul cărora trepida întreaga clădire. Dar tânărul ziarist, trecut prin cursuri convingătoare de ateism ştiinţific, nu credea în astfel de superstiţii. Nu exista nimic supranatural. Materia era realitatea obiectivă ce exista în afara conştiinţei noastre şi pe care o cunoşteam cu ajutorul simţurilor. Lenin stătea bine

acolo unde era, prins în buloane groase pe soclul său, şi n-avea ce căuta în bazilica ridicată în numele lui.

Lucra la *Steagul roşu*, ziarul regiunii Bucureşti, pe care-o brăzda-n lung şi-n lat cu Volga neagră, masivă ca un tanc, cu tabla de-un deget grosime, pe care-o avea la scară, căci pe-atunci Partidul îşi răsplătea generos fidelii, pe tovarăşii ziarişti şi tovarăşii scriitori. Maşina, condusă de-un şofer maniac-depresiv, care când zbura cu o sută cincizeci pe oră, când se târa ca melcul, şi care era, ca toţi şoferii ambasadelor, reprezentanţelor, ziarelor şi uniunilor de artişti, ofiţer sub acoperire atât de încărcat de microfoane încât uneori le puteai zări iţindu-i-se şi din nări, avea în faţă un grilaj nichelat, ca nişte dinţi rânjiţi dindărătul cărora, după fiecare cursă pe la Roşiori, Videle, Alexandria, Călăraşi, Olteniţa sau Slobozia, cele mai triste însăilări sub-sub-suburbane de pe faţa pământului, scoteai pumni întregi de vrăbii însângerate. Aşa-şi dusese viaţa vreo cincisprezece ani, mereu pe teren, mereu sosind seara, mâncând pe apucate şi mergând la culcare, pentru ca a doua zi s-o ia din loc, iarăşi, spre dezolantele lui ruine din Bărăgan, spre grajdurile cu vaci murdare şi lanurile cu porumb atins de tăciune, spre comune uitate de Dumnezeu, cu carnetul de notiţe după el, cu mapa burduşită de *Sportul popular*, *Informaţia* şi *Rebus*, el, descendentul celei mai nobile case aristocratice polone şi-al unui neam străvechi şi misterios… Asculta, cu ochii lui de fecioară mereu pierduţi în gol, pălăvrăgeala inginerilor agronomi, a preşedinţilor de GAS-uri, accepta resemnat pepenii şi lădiţele cu roşii pe care i le îndesau în portbagaj, apoi masa la bodega respingătoare, „cheful“ ce se prelungea până noaptea târziu — el, care nu bea aproape niciodată pentru că ştia că se-mbăta până şi de la mirosul ţuicii obşteşti, tulbure, acră şi afumată, cu care era îndemnat peste tot —, şi-n cele din urmă Volga pornea iar pe drumuri îmbeznate, măturând spectral, cu farurile, şleaurile căruţelor şi aprinzând ochii vreunui câine singuratic, pe când luna rotundă, de culoarea urinei stătute, umplea de disperare ţinutul neted ca-n palmă.

Era mulţumit, câştiga bine din salariu şi din articole, scria acum curgător, din rutină, dar, dacă l-ai fi-ntrebat de ce, de fapt, trăieşte, nu prea ar fi ştiut ce să-ţi răspundă. Îşi iubea oare nevasta, copilul? Avea prieteni la care ţinea? Avea credinţe, convingeri? Părea că toate aceste lucruri, la care nu se

gândea niciodată, erau un fel de afecte recesive, un genotip psihic pe care nu făcuse decât să-l preia de la cei dinaintea lui — din care nu-i cunoştea decât strict pe părinţii şi bunicii lui din Budinţul natal — şi să-l transmită mai departe, cum îmi transmisese şi mie uşurarea şi beatitudinea şi uitarea de sine a privitului în gol.

Timpul trecea, şi viitorul de aur al omenirii nu părea să se apropie. Dumnezeii noii credinţe deveniseră evazivi şi îndepărtaţi. Se mai defila de 23 August cu Marx, Engels şi Lenin, trei profiluri de camee alăturate, ca o trupă de cântăreţi ce fac armonice la unison, dar cine mai ştia ce-i cu ei? Din ’53, golemul de la Kremlin, cu ochii lui asiatici şi mustaţa ţepoasă, se prăbuşise şi nu se mai auzea de el. De prin ’60 nu mai era proslăvit omul sovietic. Internaţionalismul proletar făcuse loc, insidios, patriotismului romantic, asemenea celui de la ’48. Trupele sovietice părăsiseră ţara. Ziaristul trebuise să abandoneze, din drum, un set întreg de credinţe, singurele pe care le avea, tot cursul scurt de marxism-leninism gravat adânc în circumvoluţiile lui virginale. Cum e să afli, deodată, că Dumnezeu este rău? Că Isus este fiul unei prostituate şi-al legionarului Panthera? Idolii pe care-i aruncase în foc reveneau, răzbunători, cu săbiile în flăcări, şi urcau iarăşi în stranele lor cereşti. Icoanele pe care le spărsese cu toporul, pe care scuipase-n dispreţ erau iarăşi aşezate pe catapeteasmă, încadrate-n strălucitoare rame de aur. Unde erau Stalin, Iulius Fucik, Gorki, unde Olga Bancic, Eftimie Croitoru, Theodor Neculuţă, A. Toma? Costel auzea tot mai puţin nume atât de glorioase doar cu câţiva ani în urmă: Mihai Beniuc, Dan Deşliu, Maria Banuş, Eugen Frunză, scriitorii noştri dragi, cum erau numiţi la radio şi în ziare. Unde erau stahanoviştii, eroii întrecerilor socialiste, unde era steaua roşie în cinci colţuri care vestea lumii zorii unei ere noi? Dar cântăreţii de muzică populară zicând-o pe moldovineşte, pe placul lui Gheorghiu-Dej, despre înfăptuirile de pe ogoarele-nfrăţite, despre hidrocentrala de la Bicaz şi combinatul de fire şi fibre sintetice de la Săvineşti? Cântecele de viaţă nouă erau, încet-încet, uitate, ca şi tinereştile isprăvi ale brigadierilor de la Bumbeşti-Livezeni, pline de avânt revoluţionar. În schimb, începea să se-audă, mai întâi timid, apoi tot mai arogant, o altă voce, pe care comuniştii se obişnuiseră s-o asocieze pân-atunci mai curând legionarilor şi slugoilor vechii orânduiri: proslăvirea

eroilor neamului, a voievozilor din trecut, a scriitorilor clasici, pân-atunci uitaţi sau puşi la index, căci până şi cei progresişti, scria în prefeţele cărţilor cu coperţi roşii scoase la ESPLA, nu putuseră înţelege lupta de clasă şi făcuseră multe greşeli ideologice, nefiind înarmaţi cu doctrina marxist-leninistă. Asta li se iertase, totuşi, unora, căci, în definitiv, pe când scriau ei, doctrina asta nici nu exista, aşa că erau admişi, ca vechii eroi ai Antichităţii, virtuoşi, dar necunoscători ai Cuvântului lui Cristos, într-un limb special, unde nici nu erau chinuiţi, dar nici nu puteau vedea lumina. Se vorbea tot mai îndrăzneţ de independenţă, de lupta poporului român pentru unitate naţională, în general naţionalismul înlocuia, rapid, miturile importate sau fabricate pe loc după modele sovietice. Costel se-ntrebase o vreme dacă nu cumva Partidul începea să devieze de la linia dreaptă, dar văzând că noua orientare pornea chiar de la eroul lui, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, muncitorul care luptase în ilegalitate, suferise în lagăre şi ieşise învingător din înfruntarea cu elementele trădătoare, deviaţioniste, care păcăliseră o vreme vigilenţa revoluţionară a comuniştilor, Ana Pauker şi ungurul Luca, se resemnase şi o lăsase şi el mai moale cu exemplele colhozurilor şi cu învăţăturile tovarăşului Stalin, despre care aflase, ca într-un vis urât, că practicase obscurul cult al personalităţii. Era bine, în definitiv, că mai creşteam şi noi în ochii noştri, că nu mai auzeai la şedinţe de omul sovietic în sus şi omul sovietic în jos, că mai afla omul, la cursurile serale, şi despre Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul sau Alexandru cel Bun, nu doar de luptele ţăranilor contra boierilor hrăpăreţi.

Aşa că se bucurase nespus când văzuse la televizor că, după tragica moarte a lui Gheorghiu-Dej, venise la conducerea Partidului şi a ţării un om tânăr, puţin cunoscut lui pân-atunci, Nicolae Ceauşescu. Era un bărbat cu părul cârlionţat, cu nasul drept şi nările largi, cu o privire ageră, care vorbea cam olteneşte, căci era om din popor, cu origine sănătoasă. De prima dată când îl vedeai, la tribună, privind fericit în jur, îmbătat de uluitoarea sa ascensiune, îţi dădeai seama că era altceva decât bătrânii tovarăşi stalinişti şi că era hotărât să fie un conducător bun şi-nţelept, care să preia o ţară de chirpici şi s-o lase de marmură. Era un miracol că tocmai el, un tinerel faţă de ceilalţi membri ai conducerii de partid şi de stat, fusese preferat, aşa că, până să se dezmeticească, oamenii-şi transmiseseră unul altuia un banc, cică

Gheorghiu-Dej, bolnav de cancer în fază terminală, cu masca de oxigen pe figură, fusese înconjurat de membrii Comitetului Central, care-l imploraseră să desemneze un urmaş la conducerea ţării. Şi deodată Dej intrase în agitaţie şi, cum nu mai putea vorbi, ceruse prin gesturi disperate creion şi hârtie. Emoţionaţi, au înţeles cu toţii că sosise clipa cea mare. Creionul se mişcase spasmodic pe foaie până când cuvântul „Ceauşescu" se contură în faţa ochilor uimiţi ai fruntaşilor Partidului. Câţiva alergară să comunice ştirea ziarelor, radioului şi televiziunii, dar cei ce mai adăstaseră-n jurul marelui bolnav văzură că el mai adăuga ceva pe hârtie, tot mai vânăt la faţă şi mai agitat: „Ceauşescu, ia piciorul de pe furtun, că mă sufoc…" suna întregul mesaj. Dar fusese, se pare, prea târziu.

Era doar un banc tâmpit, scornit de vreun duşman al poporului. Când ziariştii se duceau la bufet, să mănânce un cârnăcior şi să bea un păhărel de tărie, câte unul mai strecura, când se cherchelea, şi câte-o astfel de prostie. Costel se ridica atunci de la masă şi pleca, sincer indignat. Fierbea câte-o seară-ntreagă împotriva jigodiei aceleia, care, zilele următoare, dispărea câteodată din peisaj, că doar Securitatea nu stătea cu mâinile-n sân. De câte ori nu-i spusese Ionel: „Mă, Costică, ştii că se fac acum pe Lotru două hidrocentrale uriaşe. La prima muncesc cei ce au spus bancuri politice, iar la cealaltă cei ce le-au ascultat şi nu ne-au raportat nouă"… În realitate, tovarăşul Ceauşescu nu era chiar un necunoscut, dimpotrivă, lucrase la cadre, ca şi Stalin altădată, şi, ca putere în partid, numai tovarăşul Drăghici îi putea sta alături. Poate că mulţi dintre cei bătrâni se gândiseră că, fiind tânăr, îl vor putea suci cum voiau ei, dar, dacă gândiseră aşa, se înşelaseră foarte tare. La următoarele defilări de 1 Mai şi 23 August, portretele conducătorilor se răriră, Bodnăraş, Chivu Stoica şi alţii din vechea gardă dispărură şi chiar se zvonea acum că ar fi fost agenţi sovietici, iar despre Gheorghiu-Dej se mai vorbea doar cu jumătate de gură. Se schimbase până şi numele statului, din Republica Populară Română devenise Republica Socialistă România.

Şi venise perioada Miracolului românesc, a patriotismului fierbinte şi-a dezvoltării industriale fără precedent. Oţelării, combinate chimice, noi hidrocentrale, între care bijuteria de la Porţile de Fier, apoi automobilul românesc, tractorul românesc, frigiderul românesc. Alimentarele de la colţul

străzilor erau înlocuite de autoserviri pline de produse în ambalaje atrăgătoare. Tovarăşul Ceauşescu îşi îndrepta privirile, tot mai evident, către Vest, încât bancurile, mereu dispreţuitoare faţă de şefii de state (Stalin şi Hruşciov în iad, în mari cazane pline cu căcat), îl arătau acum ca pe un erou şmecher, care-i păcăleşte pe ruşi: e ca o maşină care semnalizează la stânga şi-o ia apoi frumuşel la dreapta… Cu ce bani se făceau marile transformări, cât costau porturile şi combinatele, cine finanţa explozia economică românească („cu pivotul ei, industria grea"), asta nu se-ntreba nimeni. Rafinăriile apăreau, pur şi simplu, din entuziasmul popular, din patriotismul milenar al poporului. Oare nu-nvăţau toţi copiii la şcoală, din noile manuale, că voievozii români învingeau armate enorme, ale unor mari imperii, cu câteva pâlcuri de ostaşi? Nu conta numărul oamenilor, nici banii, ci dragostea de patrie, din care izvorau direct avuţiile naţionale. Aveau să treacă zece ani până să afle poporul că trebuia să plătească nişte datorii externe de care n-avusese habar.

Şeful statului căpătase, cam în vremea aceea, darul ubicuităţii. Pentru că nu mai făcea faţă, în ciuda muncii sale neobosite, din zori până-n noapte, tuturor obligaţiilor interne şi externe, a hotărât, precum fusese Moise sfătuit altădată de socrul său Ietro, să-şi delege sarcinile unor oameni de încredere, fără ca totuşi steaua sa în ascensiune să fie ameninţată. Aşa se face că Securitatea desfăşurase o acţiune amplă, strict secretă, prin care fuseseră descoperite, în cătune îndepărtate, dar şi în mari centre industriale, sosii perfecte ale Tovarăşului, în număr de unsprezece, care, după o instruire intensivă, fuseseră răspândite pe mapamond în aşa fel, încât să nu lipsească vreun Ceauşescu din nici un punct fierbinte al lumii. Unul media între palestinieni şi evrei în Orientul Apropiat, altul vizita fabrica de automobile de la Piteşti, unde începuse producţia Daciei cea cu capota în formă de V de la Victorie, cu totul altul se lăsa plimbat încoace şi-ncolo, prin faţa palatului Buckingham, în caleaşca flamboaiantă a reginei Angliei. Un Ceauşescu îl aşteptase cu nerăbdare pe Nixon la aeroport şi-l sâcâise insistent, pe când treceau în revistă garda de onoare: „Mi-ai adus blugii?", altul ţinuse un discurs incendiar în ziua invadării Cehoslovaciei de trupele Tratatului de la Varşovia, plângând cu lacrimi de crocodil, de muiase până şi inima disidenţilor („orice s-ar zice, Tovarăşul e tare, şi-n definitiv puţin

naţionalism nu ne strică“). Vreo trei–patru fuseseră necesari simultan în Africa, unde statele independente, socialiste, răsăreau ca ciupercile, aşa-ncât nu mai ştiai ce şef de trib şi ce şaman să perii mai întâi, doar-doar ţi-o vinde nişte cupru sau nişte magneziu, acolo, pe mărgele şi oglinjoare. În tot acest timp, apăreau în organul oficial al Partidului, ziarul *Scânteia*, fotografii şi articole în care Tovarăşii mişunau pretutindeni, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, cu aceeaşi privire ageră, cu acelaşi nas în formă de săgeată pe care şi-l vârau peste tot. La câteva luni o dată, duzina de Ceauşeşti se reunea, Tovarăşul cel adevărat îi muştruluia bine pe ceilalţi, iar securiştii aveau grijă să-l distingă, totuşi, pe cel real după o parolă care se schimba la intervale regulate.

În acest timp, Costel îşi trăia şi el micul miracol, bucuros şi neîncrezător totuşi în noua lui situaţie. Ce drum lung parcursese de la coada vacii până pe culoarele grandioasei Case a Scânteii! Cât de mult i se lărgise orizontul! Se mutase-n case din ce în ce mai spaţioase, câştiga tot mai bine, aveau acum până şi televizor, nu mai trebuiau să se ducă la vecini ca să-l vadă pe *Sfântul* sau meciul de duminică. Dacă şi Marioara ar fi lucrat, şi-ar fi permis până şi maşină, o Dacie 1100 acolo, cum începeau să aibă tot mai mulţi. Se-ntreba câteodată cum or fi trăit ani de zile fără frigider sau fără aragaz, cum o fi fost să mănânci, ca-n primii lor ani împreună din Silistra, în fiecare zi doar macaroane cu marmeladă… Uitase, trăia acum beatitudinea celor douăzeci de milioane de români care erau din nou mândri de neamul lor şi decişi să construiască socialismul pe plaiurile strămoşeşti. Câteodată se-ntreba însă dacă socialismu-ăsta nu începuse să semene cam mult cu viaţa burgheză, a celor care fug doar după bunuri materiale şi avantaje de toate felurile. Unde era conştiinţa revoluţionară din anii ’50, unde era lupta de clasă, tot mai ascuţită? Rămăsese doar într-o expresie banală: „Te-ai ascuţit ca lupta de clasă“, îi spunea maică-sa lui Mircişor când făcea mofturi la masă. Unde erau vigilenţa de altădată, cântecele brigadierilor, tribunalele populare ce demascau duşmanii noii orânduiri? Totul se potolise, intrase-n rutină. Pâslăriţa şi Aurelian Andreescu imitau cântăreţii străini, muzica populară ieşise din graţiile publicului, o mai auzeai doar pe la nunţi. Aveau şi românii acum trupele lor rock, pletoşii lor, paraziţii lor… Din când în când mai auzeai că a fugit câte unul în străinătate, trădându-şi patria care-l

făcuse om. Una peste alta, însă, era bine. Costel începuse să cumpere cărţi, să-şi facă o bibliotecă, apoi se luase după alţi colegi şi devenise un pasionat filatelist. Nu era zi să nu vină acasă cu vreo serie de timbre: cosmonauţii sovietici şi astronauţii americani, savanţi celebri, păsări, flori, chiar timbre vechi, cu capul regelui Ferdinand pe ele. Minunate pătrăţele colorate din state cu nume stranii: San Marino, Ghana, Sharajah, Trinidad şi Tobago îşi luau locul cuminţi în clasoare, păstorite de câte-o coliţă uriaşă, cu filigran. Mircea furase într-o zi un timbru care îl înnebunise de la prima vedere. Pe el scria Uruguay şi făcea parte dintr-o serie cu tablouri celebre. Era o fată la fereastră, văzută din adâncul camerei întunecate şi profilată, incredibil de graţioasă, pe liliachiul intens al înserării. O lună rotundă şi fragilă îi lumina obrazul scăldat în lacrimi. Mircea păstrase timp de câţiva ani timbrul în carnetul de note. Serile, se aşeza el însuşi pe lada de la studio şi, cu picioarele pe calorifer, aştepta răbdător ca oraşul revărsat la picioarele sale şi cerul de deasupra să capete exact nuanţa de violet din micul tablou. Asta nu se-ntâmpla decât când era lună plină. Simţea atunci o schimbare ciudată în corpul său. Părul i se revărsa pe sâni şi pe umeri, şi o sfâşiere a inimii cum nu mai trăise decât acolo, în faţa oraşului copleşit de amurg, îi aducea lacrimi licăritoare în ochi. Stătea acolo, plângând, până când casele vechi, cu luminile deja aprinse, arborii contorsionaţi, şinele violete de tramvai şi Criştii răstigniţi pe fiecare stâlp încărcat de lămpi fluorescente deveneau o mâzgăleală de lumină înstelată, întinsă haotic pe retinele ei…

Marea iluzie durase doar câţiva ani. Duzina de Ceauşeşti risipită din creierii munţilor până-n inima junglelor îşi împărţi până la urmă mapamondul în regate trufaşe, de sine stătătoare, şi sosiile (între care originalul se pierduse până la urmă cu desăvârşire) începură o luptă necruţătoare-ntre ele. Alianţe se făcură şi se desfăcură, se-ntâmplară convertiri miraculoase, asedii şi revolte. Muriră pe rând (şi fură îngropaţi, tot asemenea lui Moise, în locuri necunoscute) Revoluţionarul, Patriotul, Călătorul neobosit, Mediatorul, Oponentul curajos, Liderul deschis către modernitate. Câştigă până la urmă lupta, cum se-ntâmplă de obicei, sosia cea mai grotescă, cea mai criticată la toate şedinţele, Ceauşescul cel mai reacţionar şi mai tâmpit, care, pentru multele lui păcate, fuasese exilat în zona asiatică, să pătimească alături de tovarăşii Kim Ir Sen şi Pol Pot, să

mănânce rădăcini şi să bea apă nefiltrată. Pe când ceilalţi îşi risipeau energia sub soarele pâlpâitor al românismului, încercând să demonstreze că genialul nostru popor a inventat nu doar stiloul, insulina, cibernetica şi caroseria aerodinamică, ci şi roata, focul, poezia, chiloţii de sport şi cârligul de rufe, că zeii greci au trăit în Carpaţi şi că Eminescu, poetul naţional, fusese deopotrivă cel mai mare matematician, fizician, astronom, filozof, chiropod, necromant, ORL-ist, olar şi patafizician al vremii lui, că dacă n-ar fi fost scutul românesc, care oprise barbarii, Europa nu şi-ar mai fi construit catedralele, Van Gogh nu şi-ar mai fi retezat urechea şi Andy Warhol n-ar mai fi pictat polaroidul Marilynei Monroe, Ceauşescul extrem-oriental rezista în chistul său hidatic, aşteptând momentul potrivit să răsară, soare rotund şi purpuriu, din ţara dimineţilor liniştite. Nu doar setea de putere îl atrăgea către patria originară, nu doar rotunjimile deal-vale ale plaiurilor mioritice. Mai erau şi alte curbe fascinante pe acel plai de dor. Dintre toţi cei doisprezece Ceauşeşti, identici la-nfăţişare ca făcuţi de-un tată şi de-o mamă, el se nimerise singurul în stare să aprecieze cum se cuvine farmecele tovarăşei Elena Petrescu, fostă Lenuţa lui Briceag, fostă Miss Industria Pielăriei, pe care-o dorise sălbatic de prima dată când o văzuse în reşedinţa din Primăverii. Câtă gingăşie pe obrazul ei, ce sfială în ochii ei olteneşti, cu câtă pudoare îşi acoperea veşnic pântecul cu geanta! Tovarăşa avea un potenţial pe care bărba-su, originalul, nu-l valorificase nici în pat, nici în politică, ceea ce fusese o mare greşeală. Ceauşescul din Phnom Penh îşi promisese să-i sufle scorniceanului nu numai şefia Partidului şi a ţării, dar şi nevasta, pe care avea de gând, asemenea lui Pygmalion, s-o transforme într-o adevărată doamnă (mă rog, Tovarăşă, cum se zicea acum, ba chiar în Tovarăşa absolută).

Când, în iulie 1971, Ceauşescu se-ntorsese din vizita în Coreea de Nord, purta cu el nu doar o insignă cu portretul Tovarăşului Kim Ir Sen la butonieră, o copie a filmului „Copiii din Valea Tigrului“ (care-i plăcuse pentru că numele marelui conducător era rostit acolo de şapte sute de ori, şi de fiecare dată toţi cei de pe ecran izbucneau în plâns) şi câteva rădăcini suculente în geanta diplomat, pacheţel de drum făcut de nişte tovarăşe muncitoare cu zâmbete fericite pe feţe, ci şi Adevărul Absolut, concretizat în doctrina comunistă originară, pierdută în Europa coruptă, dar regăsită în

ciudata comunitate Amish a comunismului care era Republica Populară Democrată Coreeană. Găsise acolo, pe meleagurile acelea îndepărtate, un popor harnic şi dârz, îndrumat de un mare şi misterios conducător, ce nu se arăta, asemenea zeilor, decât sub forma statuilor colosale de pe înălţimi şi de la răspântii şi a fotografiei unice din unicul ziar, a unui bărbat binevoitor, cu ochii oblici, ce lumina cu surâsul său părintesc bordeiele, palatele, fabricile, atelierele, cazărmile, gările, tribunalele, lagărele, camerele de tortură, până şi closetele patriei dimineţilor liniştite. Ceauşescu nu putuse, în cursul vizitei sale, să privească vreodată cerul fără să vadă, pe o colină, chipul de piatră al noului Buddha, cu mâna-ntinsă către Coreea de Sud (cârpa de şters pe jos a americanilor) şi nu putuse face pipi decât privind în ochii galeşi ai înţeleptului bărbat. Adevăratul comunism se construia acolo, unde şcolarii, în pauze, făceau cărămizi şi unde femeile, la o oră de la naştere, intrau iarăşi până la genunchi în noroiul fertil al orezăriilor. România dăduse-napoi în privinţa doctrinei marxist-leniniste, căci sărăcia ei era mediocră faţă de cea cu adevărat principială a Chinei, Vietnamului sau Coreei de Nord, iar diversitatea ei socială era inacceptabilă. „Lumina vine de la Răsărit“, îşi spuse liderul micii ţări balcanice, şi se-ntoarse în ţară hotărât să repare ce stricaseră ceilalţi Ceauşeşti, timp de şase ani de ploconire în faţa capitaliştilor. Trebuia să se termine cu moleşeala populară, cu parazitismul, cu pletele, cu bărbile, cu muzica deşănţată. Cu intelectualii care scriau într-o păsărească de neînţeles. Trebuia unitate, trebuia ca toate privirile să fie îndreptate spre un singur om. Asta nu-nsemna, fireşte, cultul personalităţii, pentru că acel om, asemenea icoanelor care nu erau însuşi Dumnezeu (căci era interzis să-ţi faci chip cioplit), era doar un simbol naţional în care, ca-n focarul lentilei, se concentrau istoria, aspiraţiile şi voinţa suverană a neamului românesc. Fiindcă mândreţea munţilor noştri cu brazi seculari, bogăţiile subsolului nostru, deşteptăciunea naturală a poporului român, boiul gingaş al femeilor, originalitatea tradiţiilor şi obiceiurilor noastre trebuiau să poarte un nume, unul singur, vestit în toate colţurile lumii, li s-a spus, simplu şi vibrant, Ceauşescu. E drept, la-nceputul înţeleptei sale guvernări patriarhale, ultimului Ceauşescu, triumfător între sosii, nu-i prea plăcuse sonoritatea acestui nume, care la el era, oricum, de-mprumut (pe el îl chemase, de fapt, Ionescu): Ceauşescu

venea de la „ceauş“, vătaf cu biciul în mână. Una dintre primele sale iniţiative, când se reîntorsese în patrie, fusese să dea sarcină unui comitet de academicieni să-i găsească un nume pe măsură. După multe zile de sfat, ei ajunseseră la concluzia că numele cel mai potrivit pentru marele lider era Priceputu, ca un reflex al competenţei universale pe care, de-atunci încolo, avea să şi-o aroge. Primele decrete, precum cel prin care medicii, profesorii, inginerii sau scriitorii erau obligaţi să poarte o uniformă specifică meseriei lor, au fost semnate, în consecinţă, *N. Priceputu* şi, ca urmare a ilarităţii acestui popor blestemat, care nu cunoaşte Scripturile, au trebuit abrogate. Ceauşescu spumegase de furie: uniformele fuseseră deja pregătite şi, cu ceaprazurile lor, cu tighelurile, cu şnururile, cu culorile şi materialele diferite pentru fiecare categorie socială, ar fi uşurat mult viaţa publică. De-acum, fiecare ar fi ştiut limpede care-i e locul şi rolul pe lume, pe stradă orice cetăţean şi i-ar fi găsit cu uşurinţă pe-ai săi şi nu s-ar fi amestecat, din greşeală, cu inşi cu care n-are nici o treabă. Problema cea mai grea fusese cea a uniformei ofiţerilor de securitate, care lucrau în regim conspirativ, şi a turnătorilor din reţeaua lor. Ca să iasă cât mai puţin în evidenţă, ofiţerilor li se aprobase până la urmă o ţinută discretă: haină de piele neagră, pălărie, ochelari negri. Turnătorii: salopete, sarafane, cojocele, iţari, şorţ de piele şi orice ar fi purtat ei oricum, pe unde trepădau şi trăgeau cu urechea. Dar n-a fost să fie. Din toată frământarea, doar copiii, viitorul naţiunii, s-au ales cu ceva. Uniformele de pionieri s-au înzorzonat cu atâtea insigne, decoraţii, trese, şnururi şi alte angarale, încât şcolile începuseră să arate a cazărmi militare. Până şi copiii de grădiniţă erau vârâţi de-acum într-o combinaţie de oranj şi albastru la care doar un pictor expresionist abstract ar fi visat, şi li se făcuse şi un jurământ solemn la intrarea în organizaţia Şoimilor Patriei: „Jur cu-o mână pe fundiţă / Şi cu alta pe oliţă / Că la pipi şi la caca / Voi fi totdeauna gata“…

Costel îl văzuse la-nceput cu ochi buni pe noul avatar al seriei Ceauşeştilor: avântul revoluţionar şi naţionalismul păreau a face casă bună împreună. În câteva cuvântări bine simţite, cetăţenii ţării, puşi pe căpătuială, fuseseră urecheaţi ca nişte şcolari: conştiinţa le rămăsese în urmă faţă de stadiul construirii socialismului. Se lăsaseră pe tânjală, se culcaseră pe laurii victoriei Miracolului românesc, ai ritmului de creştere, printre cele mai mari

din lume, a economiei naţionale. În loc s-o ţină tot aşa, ca s-ajungă să vadă şi ei, cât de curând, societatea fără clase, se blazaseră precum creştinii, sătui să aştepte atât de promisa a doua venire, amânată de pe o generaţie pe alta. Dragostea de patrie, mândria de a fi români şi de a construi un socialism original în ţinuturile străbune trebuiau reintroduse, cu orice preţ, în sufletele oamenilor muncii, chiar dacă ei, căpăţânoşii, preferau să mănânce iaurt ca să-şi ia maşină la fel ca vecinii lor. Trebuiau recuperate cultura şi artele, servitoare credincioase ale aparatului de propagandă în timpul stalinismului, şi care acum fuseseră cu totul scăpate din mână. Tovarăşului îi ajungeau la urechi lucruri de necrezut: poeţii se dedaseră iarăşi la intimismul şi formalismul burgheze, sterile, pictorii umpluseră expoziţiile cu pătrate şi triunghiuri colorate, romancierii pileau până cădeau sub mese la Mogoşoaia şi-apoi scriau despre tot felul de aiureli, fiecare cum îl tăia capul. Până şi cenzura începuse să închidă ochii la cele mai transparente aluzii, lăsând să treacă piese de teatru şi filme, cărţi şi articole pline de otravă la adresa societăţii socialiste multilateral dezvoltate, cum fusese pe-atunci numită varianta noastră de orânduire. Arta, de-aici înainte, trebuia să se-ntoarcă la originile ei sănătoase, să se adape de la izvor, şi nu de la ulcior. E-adevărat, scriitorul trebuia să aibă şi curaj, era nevoie şi de oameni care să pună degetul pe rană, adică pe rănile guvernării lui Dej şi-a acoliţilor lui, spionii Moscovei, care făcuseră mari greşeli. Comunismul era o doctrină genială, dar el fusese aplicat greşit de nişte oameni care nu-l putuseră înţelege în esenţa lui, care era cea a umanismului revoluţionar.

Şi-atunci se petrecu întâmplarea ce-avea să rămână-n istorie sub numele de Noaptea limbilor lungi. La iniţiativa Secretarului General al Partidului şi a lui Dumnezeu (şeful secţiei de propagandă) au fost convocaţi, într-o noapte de pomină a anului 1972, numeroşi poeţi, prozatori, muzicieni, artişti plastici, actori şi ziarişti, care umplură Sala Palatului cu un murmur surescitat. Aveau să fie decoraţi? Decapitaţi? Instruiţi, muştruluiţi, răsplătiţi? Ropote de aplauze izbucniră când Tovarăşul se arătă pe scenă, însoţit de nişte inşi în salopete de lucru, cu câte-un metru articulat în mâini şi-un creion lat, de tâmplărie, după ureche. Dumnezeu, ce păşea în urma tuturor în larga lui cămaşă albă, cu aura triunghiulară aşezată niţel strâmb şi cu ochelari cu rame de baga strălucitoare, le explică răbdător că Tovarăşul

dorea să urmeze exemplul strălucit al marelui împărat roman Heliogabalus (căci, se ştie, cu toţii ne tragem de la Râm), care-şi alegea demnitarii după lungimea şi voioşia mătărângilor acestora. Cum forma noastră de guvernare era originală, fusese totuşi respinsă din capul locului imitarea servilă a unor modele străine, fără legătură cu tradiţia noastră milenară. Aşa că, în locul organului care-a dus faima ciobanilor noştri pe toate meridianele lumii („Este pula ciobănească tipul pulii româneşti“, recită Dumnezeu, cu patos, începutul singurei noastre epopei naţionale terminate vreodată), Tovarăşul a indicat, drept organ central al doctrinei sale, limba. De la Esop citire, stimaţi artişti, limba, de vită sau de porc (cu sau fără măsline), este tot ce e mai bun şi mai rău pe lume. Prin limbă se-ncheie pacea, se leagă căsătoriile, se aude Cuvântul cel dintru început. Tot prin limbă, însă, se poartă războaiele, duşmăniile, dihoniile şi alte faceri de rău. De-acum înainte, tovarăşi, limba va fi, în patria noastră socialistă, măsura tuturor lucrurilor.

Rând pe rând, artiştii naţionali urcară pe scenă, unde meşterii tâmplari îmbrăcaţi ca meşteri tâmplari le trăgeau limba afară din gură de-un cot şi o-ntindeau de-a lungul segmentelor metrului. Tot ce depăşea o palmă era primit, restul era aruncat înapoi în iaz, să mai crească. Curând, rămăseseră înşiraţi pe scenă vreo treizeci-patruzeci de monştri de ambele sexe, toţi cu limbile făcute sul în gură asemenea cameleonilor şi gata să lingă pe loc orice s-ar fi prelins din persoana sacră a Tovarăşului şi a Tovarăşei (prezentă şi ea, mai discret, în uniformă de leopard, într-un colţ al scenei). Cât de mult şi-ar fi dorit ei ca Partidul să aibă un singur cur, ca să-l poată linge cu o singură mişcare meşteşugită! Între ei erau faimosul pictor B. Sălaşa, ce-şi muia penelul de-a dreptul în albastrul de Voroneţ, filmoloaga L. Coproiu şi mai ales cel ce-avea să rămână un Orson Welles al stihului românesc, Aviar Găunescu, a cărui limbă de porc îi înconjura trupul de nu mai puţin de douăsprezece ori înainte ca vârful să i se târască prin praf. Cunoscut până în îndepărtata Japonie sub numele de Yegura Kakuru, Aviar avea să se ataşeze de părţile dinapoi ale Secretarului General asemenea peştilor paraziţi, cu ventuză. Un limbist mai mărunţel era W.C. Teodosie, căruia i se prezicea însă un mare viitor.

O dată aleşi, cântăreţii neamului se puseră pe treabă şi grădina lui Dumnezeu (pentru intimi, Dumitru Popescu) înflori cu exuberanţa a

milioane de trandafiri. Ţara deveni un mare câmp de defilare şi-n acelaşi timp o uriaşă scenă. Unde se mai văzuseră toate astea? Se demonstra, de 23 August şi de 1 Mai, pe stadioane. Zeci de mii de tineri cu flori în braţe formau cu trupurile lor numele Ceauşescu. Sute de megafoane cântau în acelaşi timp imnul însufleţitor: *Poporul, Ceauşescu, România*. Festivalul Naţional „Cântarea României“ descoperea talentele din popor, adăpate de la izvorul artei autentice: babe cu doar doi dinţi în gură lălăind ceva pe legea lor, câte un baci decrepit şuierând în frunză, copii râzăreţi greşind paşii la horă. Apăreau an de an *Omagii*, *Lauri pe stemă*, *Plecăciuni smerite*, *Encomioane umede*, *Închinări dorsale* şi alte cărţoaie groase, ferecate-n argint şi-ncrustate cu mărgăritare, în care Tovarăşul apărea ca meşter priceput, cârmaci ager, om de omenie, strateg neabătut, arhitect al lumii noi, geniu al Carpaţilor şi-al restului geografiei, urmaş al voievozilor, geamăn al lui Decebal, principe al Universului cunoscut şi văr al Eternităţii. Pictorii îl încondeiau pe pereţii mânăstirilor, intercalându-l discret între ctitorii bărboşi, cu bisericuţe de jucărie în mâini, reprezentându-l în obişnuitul lui costum de inspiraţie coreeană, cu şapcă de pensionar pe cap, purtând pe palme cine ştie ce combinat de îngrăşăminte azotate, îl zugrăveau pe gigantice ecrane de pânză aninate peste faţadele magazinelor şi blocurilor şi-aveau mare bătaie de cap să picteze fiecare piatră cubică din pavaje cu binecunoscutul chip al şefului Patriei. Toate manualele şcolare aveau acelaşi chip pe prima pagină, imprimat tridimensional pe plăcuţe zimţate de plastic, aşa-ncât copiii nu mai învăţau nimic, căci se distrau ore-n şir privind cum Tovarăşul face cu ochiul. Tovarăşul Ceauşescu era zilnic în ziare, la televizor, la radio, în frigider, pe talpa fierului de călcat, îşi iţea chipul vioi, creţ şi cu nasul săgeată pe cutiuţele prezervativelor româneşti, care se spărgeau *ante portas*, pe cutiile de chibrituri şi pe flacoanele de medicamente. Prin manevrele paranormale ale Mamei Omida fuseseră resuscitaţi în secret toţi voievozii trecutului, pe care, prin decret, Ceauşescu-i numise membri supleanţi ai CC al PCR. Jurnalul de la ora 19, la singurul post al televiziunii naţionale, îi arăta de-acum pe toţi, într-un semicerc de scaune domneşti, ascultând deferenţi, pe când Tovarăşul, în mijlocul stranei, cu mâna întinsă, le arăta calea spre viitor şi-i certa din când în când dacă-i prindea şuşotind sau uitându-se după muşte. Erau cu toţii acolo, în costume

de epocă, uşor de recunoscut: Ştefan cel Mare, un pitic uitându-se furios pe sub sprâncene, Mihai Viteazul, negricios şi cu cuşma pe o ureche, Mircea cel Bătrân, vâj cocârjat în baston, ridicându-şi sprâncenele cu palma, Vlad Ţepeş cu ochi de fecioară perversă şi buză umedă, Alexandru Ioan Cuza cu mântăluţă ca de Superman şi tone de decoraţii pe piept, alţi doi-trei mai necunoscuţi care făcuseră şi ei câte ceva, sau cel puţin se lăsaseră rupţi în patru de cămile ca să rămână-n istorie. De după spătarele înalte, sculptate cu animale heraldice, priveau cu jind câţiva iobagi în zdrenţe, Horia, Cloşca şi Crişan, Gheorghe Doja şi Moş Ion Roată, care, nefiind nobili, căpătaseră doar statutul de observatori. Burebista, Decebal şi Deceneu, care nu fuseseră din păcate tocmai români, ca şi Glad, Gelu şi Menumorut, care nu se ştie prea bine ce fuseseră, erau aduşi pe post de aplaudaci şi-l şicanau pe Tovarăş izbucnind în ropote de câte ori deschidea gura.

Se construiau blocuri pentru oamenii muncii în aşa fel încât, din avion, ele să alcătuiască numele CEAUŞESCU. Se sculptau munţii, încât din Lună să se poată citi, pe creasta lor, CEAUŞESCU. Se modelau norii, cu rachete speciale care sculptau în ei numele CEAUŞESCU. Revistele de paranormal şi ufologie povesteau despre descoperirea, în lanurile de grâu ale patriei, a unor litere apărute peste noapte, alcătuind cuvântul CEAUŞESCU. Artificiile de 26 ianuarie, ziua de naştere a Tovarăşului, compuneau din steluţe violete şi portocalii numele CEAUŞESCU. Fiecare volum publicat, fie şi cele despre enterocolite, meteoriţi, dans contemporan, jazz, practici şamanice în Novaia Zemlea, demonologie şi trigonometrie sferică, trebuia să aibă la bibliografie *Operele* Tovarăşului, volume identice, legate în pânză roşie, cu paginile umplute de litere culese la-ntâmplare.

Până la un punct, oamenii se amuzaseră cu arlechinul naţional, râseseră de pozele lui bătăioase, de strofocările lui la televizor, de fanfaronada lui cotidiană. Făcuseră băşcălie mare de faptul că, aflat în vizită de lucru la un institut de cercetare, Tovarăşul se repezise la doi savanţi în halate albe şi-i apucase de bărbi: „De când aveţi voie cu bahrbă, dehrbedeilor?“ Numai că cei doi tineri nu erau amărâţi de-ai noştri, ci chimişti faimoşi, de la o universitate americană, veniţi să pună pe picioare industria românească de profil. Se distraseră când, arătându-i-se macheta unei rafinării, Tovarăşul tot punea mâna pe câte o hală sau un coş şi le muta în altă parte, până când

arhitecţilor exasperaţi le-a dat prin minte să lipească bine, cu clei, cubuleţele de lemn pe planşă. Abia atunci Ceauşescu, după un efort disperat de a smulge o clădire, le-a spus dezamăgit: „Acum e bine, tovahrăşi.“ Ilaritatea era generală când se-auzea că Şeful, după ce vizitase fiecare CAP din ţară, fiecare orăşel şi fiecare cartier, a luat elicopterul şi s-a dus în creierii munţilor, unde i se spusese lui că se afla singura stână din România încă nevizitată, unde trăia singurul concetăţean care încă nu primise indicaţiile lui preţioase. Elicopterul aterizase pe-o gură de rai, unde un baci în şubă miţoasă, cu bărbia proptită-n ciomag, picotea lângă un ciopor de oi. Nea Nicu se apropiase de el şi-i spusese: „Bună ziua, tovarăşe“. „Bună să-ţi fie inima, domnule.“ „Ascultă, tataie, dumneata ştii cine-s eu?“ „Nu, domnule.“ „Cum, nu ştii cine sunt eu? Uită-te mai bine, moşule: sunt ăla despre care scrie-n toate ziarele, care e tot timpul la televizor, care aleargă prin toate ţările“… Atunci baciul, luminat deodată, îi spusese: „Bată-te să te bată, Dobrine, că tare-ai mai îmbătrânit“…

Tatăl lui Mircea se distra şi el, o dată cu ceilalţi, de isprăvile forţosului naţional, care tot rupea lanţuri la bâlciuri de doi bani. Nu era frumos că se arăta atât de-nsetat de glorie, că zilnic mai inventa câte ceva ca să se dea-n bărcile patriei în văzul tuturor, dar, în definitiv, viaţa oamenilor era cea care conta. Puteai să trăieşti bine dacă te obişnuiai să mergi cu ochii închişi. Regulile erau simple: nu te uita la telejurnal, nu citi decât pagina de sport a ziarelor, nu asculta radioul decât când e muzică, chiuleşte de la şedinţe. Şi mai ales nu uita că, încă, paradisul era la vârful degetelor tale: maşina Dacia, bicicleta Pegas, motoreta Mobra, frigiderul Fram, napolitanele Dănuţ, supa concentrată Supco, băuturile răcoritoare Cico şi Frucola, şi mai ales omniprezenta Eugenia, biscuiţii cu cremă care reprezentau epoca mai mult decât stema ţării sau drapelul tricolor. Românii cumpărau eugenii cu sacul, le cărau acasă cu cărucioarele pentru butelii şi-şi zideau din ele (cum erau tari ca piatra) cazemate în care rezistau încă rigorilor socialismului. În mijlocul „ha-ha-ha“-ului general ce ieşea din aceste căsuţe de purcei înţelepţi, peste care lupul degeaba sufla până-i cădeau izmenele, se auzea, discret, şi „hi-hi-hi“-ul părinţilor lui Mircea. Ei, pălăvrăgeşte şi Nea Nicu vrute şi nevrute, dar lasă că-i bine. Încă-i bine. Avem căldură, avem mâncare, de ce să ne plângem? Ce, ar trebui să ne luăm după mincinoşii de

la Vocea Americii sau Europa Liberă? Ăia, se ştia, erau trădătorii de patrie, care denigrau realizările socialismului. Erau plătiţi pentru asta cu bani grei de către capitaliştii care voiau să ne distrugă, să ne ia Ardealul, să ne dea pe mâna ruşilor, să ne cumpere ţara, să ne aducă la sapă de lemn.

Dar într-o zi măscăriciului i se făcu rău. Medicii veniţi în goană găsiră, întins pe canapea, în reşedinţa din Primăverii, unde la chiuvetă erau robinete din aur masiv, un Tovarăş livid şi străveziu ca o insectă, pe a cărui piele de sticlă mată hainele stăteau ca pe un manechin ciudat. Cum nu-i putură găsi nici puls şi nici răsuflare, deşi mişcări peristaltice, abia sesizabile, ale organelor interne arătau că e încă viu, îl trimiseră urgent, cu o limuzină neagră fără geamuri, la Fundeni, unde cei care-i făcură tomografia rămaseră uluiţi: în cutia toracică a Secretarului General se afla încă un Ceauşescu, al treisprezecelea, deocamdată nu mai mare decât un deget, dar crescând minut cu minut din carnea gazdei sale, pe care o devora cu ferocitate, cu dinţi ascuţiţi ca de ştiucă, având mare grijă să ocolească organele vitale. Explicaţia ştiinţifică a acestui fenomen atroce era simplă: de fapt, măscăriciul şi larva ucigaşă fuseseră gemeni univitelini. Primul se dezvoltase normal, pe când al doilea somnolase timp de decenii în umezeala călduţă a plămânului drept al fratelui său, până când prea multul zbucium al acestuia pe marea scenă a ţării îl deşteptase la o viaţă parazitară.

Pruncul creştea într-o zi cât alţii într-un an, ca un Făt-Frumos al noii orânduiri, aşa încât, la capătul a doar patruzeci de zile, umpluse în întregime pielea sticloasă a marelui conducător, prin care se zărea acum, bine, chipul cel nou. Era o schimbare la faţă derutantă şi neliniştitoare. Deşi trăsăturile chipului corespundeau punct cu punct portretului „într-o ureche“ care-mpodobea sălile de clasă şi birourile oficiale, în ele se insinuase ceva înfricoşător, încât zâmbetul batjocoritor, de prefăcută supunere faţă de clovnul ce se-mpopoţona cu însemne regale, îţi îngheţa acuma pe buze. Acest ultim Ceauşescu era mai bătrân şi mai însingurat. În ochii lui, vădiţi încă tulbure prin coaja de sticlă, se insinuase melancolia ucigaşă a marilor tirani: Tiberius, Nero, Caligula … Faţa veştedă şi-ncreţită, cu un aer încăpăţânat de păsăroi bătrân, îşi accentuase linia virilă a nasului şi cea obscen femeiască a gurii ce acum zâmbea strâmb şi pizmaş. Larva mai zăcuse vreo zece zile pe patul imaculat, umflându-se şi dând înapoi ca un

aluat pus la dospit, până când găsi forţa ca, într-o încordare supremă, să crape în lung imago-ul membranos şi să se arate lumii întregi într-o ipostază pe care mulţi o prevestiseră, dar puţini o vedeau posibilă în realitate.

Căci, încă niţel livid şi umed din laptele pupei abia părăsite, Nicolae Ceauşescu al Treisprezecelea apăru deodată la tribuna Sălii Palatului, în faţa plenului Marii Adunări Naţionale, într-un veşmânt nou, împestriţat de culori de avertizare: cu cocardă tricoloră de-a lungul pieptului şi topuz de aur în mâna dreaptă, cu stânga sprijinită pe Constituţie, cartea cărţilor neamului, Ceauşescu se proclamă pe sine însuşi Preşedinte al Republicii Socialiste România, cu aceeaşi neruşinare barocă cu care Bokassa se proclamase împărat în ţara lui din miezul Africii Negre. Tovarăşul Kim Ir Sen fusese lăsat mult în urmă (un amărât de şef de partid, în definitiv). Marile modele erau acum Dionis, tiranul Siracuzei, Caracalla şi Cosimo de Medici. Agitând buzduganul pe sub nasul aleşilor ce, ridicaţi în picioare, aplaudau până ce mâinile le deveneau roşii ca fundul prostituatelor pălmuite, inofensivul, truculentul Nea Nicu se schimbă în cumplitul Ceaşcă, şi bancurile, trusa de supravieţuire a românului, pieriră brusc, o dată cu ultimul zâmbet din ţară. Doar Salvador Dalí, cel care prevestise de mult că România avea să se-ntoarcă la monarhie, fusese încântat de paranoia oficială a noului preşedinte, şi chiar se arătase dornic să-i viziteze reşedinţa, cu modesta condiţie ca, pe aeroportul bucureştean, să treacă-n revistă, la braţ cu dictatorul, garda de onoare, alcătuită din o sută de mii de conserve de peşte frumos aliniate pe asfalt…

Proiectele lui Nea Ceaşcă erau acum supraomeneşti, căci, asemenea faraonilor, devenise şi el un om-zeu, omniscient şi omnipotent. Tot ce înălţau cei douăzeci de milioane de sclavi trebuia să se vadă de pe Lună, dacă nu cumva chiar de pe Sirius: Transfăgărăşanul, drumul care şerpuia peste crestele cele mai înalte ale ţării, şi pe care n-avea să meargă nimeni niciodată. Canalul Dunăre-Marea Neagră, atât de cântata „magistrală albastră“, pe care nici un vas n-avea să se-ncumete vreodată. Casa Poporului, cea mai mare clădire din lume ca volum, a doua ca suprafaţă, în care n-avea să intre vreodată un singur om iubitor de oameni. Uitându-se crunt pe sub sprâncene, proaspătul Preşedinte al Galaxiei decretă că România avea să construiască de-atunci încolo Socialismul Megalitic,

perpetuum mobile ce-şi scotea energia din neant şi melancolie. Sculptarea blocurilor de piatră, cioplirea marmurei de Ruşchiţa, baterea tijelor de fier încinse la roşu pentru mugurii şi lujerii Art Nouveau ai balustradelor şi porţilor imperiale aveau curând să fie dublate de modelarea în carne vie a însuşi poporului peste care fiara cu chip de om stăpânea de-acuma deplin. Cei trei F, foamea, frigul şi frica, începură să bântuie România.

Costel nu mai înţelegea. Ce-aveau toate astea de-a face cu socialismul şi comunismul, cu viitorul luminos al omenirii? Tot mai mult se vădea că, peste popor şi peste comunişti (care ajunseseră la vreo patru milioane, căci tare greu avansai fără carnet de partid), apăruse un strat nou, ca un neoplasm ce se-ntindea rapid, ca o râie care măcina epiderma naţiunii: era clanul Ceauşescu, un pumn de fraţi, surori, neveste, fii, cumnaţi şi cumnăţele, strâns uniţi în jurul despotului, într-o totală uitare a eticii şi echităţii socialiste, guvernând prin teroare, căci Securitatea, ce cam lâncezise în anii ’70, redevenise o unealtă a fricii, un instrument de tortură psihologică de neînchipuit. Undeva, în camera secretă a marelui şi pustiului său palat interior, ziaristul pe probleme de agricultură începu să murmure. Mai întâi, plata datoriilor externe. De ce trebuia făcută, şi încă în zece ani? Toate statele lumii aveau datorii, ba încă aveau datorii cu atât mai mari cu cât economia lor era mai puternică. Puteam noi plăti câte-un miliard de dolari pe an? Nu mirosea asta a nebunie? Sigur, era bine să fim independenţi, să ne apărăm sărăcia, cum scrisese un poet, dar la ce ne-ar folosi independenţa între ruine, cu burta ghiorăind de foame? Căci singura sursă de plată era industria alimentară, altceva nu mai aveam: utilajele petroliere, combinatele, barajele, porturile se duseseră toate pe apa sâmbetei. Aşa că brânza, carnea, ouăle, untul luau calea exportului, smulse de la gura copiilor pentru o sinistră himeră. Totuşi, dintr-un fel de loialitate faţă de omul care făcuse cunoscută România pe toate meridianele şi refuzase să intre cu tancurile în Praga, Costel îşi înghiţise întrebările, îşi înăbuşise îndoielile. Mai ştii, poate că aşa trebuia să fie, poate că mintea genială a Tovarăşului făcuse o mutare ce putea părea perdantă, dar care, pe termen lung, avea să aducă râuri de lapte şi miere în ţărişoara mult iubită. Că doar toţi poeţii cântau, încordându-şi lira: „Mândră corabia, meşter cârmaciul!“ Puteau poeţii să se înşele?

Când veni prima iarnă cu caloriferele îngheţate, cu apa care făcea pojghiţă de gheaţă în căni, cu gazele mai întâi cât o unghie, apoi cât un vârf de ac, apoi dispărute cu desăvârşire, cu lumina care se stingea de zece ori pe zi, cu sinistrele nopţi în care nămeţii erau cât casa şi în adâncul blocurilor întunecate se zăreau mişcându-se lumânări, cu maşinile Salvării care nu-i mai luau pe bătrâni, părinţii lui Mircea începuseră să-njure în gura mare, şi primul „nemernicii" sună cu ecou între pereţii sufrageriei, de parcă ar fi ieşit dintr-o ţeavă de pistol. Începură cozile interminabile la „crăpelniţa" de zi cu zi şi uciderea pruncilor în pântecele martirizate ale femeilor, condamnate să fete asemenea vitelor, ca să crească şeptelul de sclavi al ţării. Căminele deveniră lagăre de concentrare ale copiilor abandonaţi, câinii se-nmulţiră pe străzi şi atacau în haite, de cum se lăsa întunericul. Bisericile erau puse pe roate, ca nişte troleibuze transcendentale, cu arhimandriţii lor bărboşi la volan, şi ascunse după perdele de blocuri. Altele erau dărâmate în împrejurări apocaliptice. Costel îi ura pe popi din tinereţile lui, dar nu-i plăcuse ce se-ntâmpla într-o dimineaţă-ngheţată, pe Barbu Văcărescu, lângă clădirea ISPE-ului: utilaje portocalii, pe şenile, în jurul unei bisericuţe pitoreşti, pe jumătate deja dărâmată, şi o bilă uriaşă de oţel lovind în obrazul sfinţilor zugrăviţi cu gingăşie şi pietate, fiecare cu nimbul său ce parcă lumina zăpada murdară. De pe frontonul încă-n picioare, ochiul triunghiular, căprui, îl privise atât de intens, de omenesc, îi ceruse atât de imperios o reacţie, o lacrimă, un gest de mânie, încât ziaristul se cutremurase şi cu mare greutate trecuse mai departe. Vremurile bune se duseseră pentru totdeauna, luând cu ele Volga cea neagră, salariul mare, speranţa de mai bine, fantasma comunismului triumfător, şi-n cele din urmă ultimul bastion ce-i rămăsese fostului lăcătuş, fostului student la ziaristică, fostului credincios al noii dogme, fostului închinător la noii zei, semizei şi eroi: onestitatea scrisului său, conştiinţa curată a celui ce nu făcuse rău, deşi trăise, începea să creadă acum, în mijlocul unui rău difuz, cu tot atâtea măşti câte pusese şi scosese de pe obraz noua orânduire. Răul atacase stomacul ghiorăitor, pielea-ngheţată, mintea în panică, iar acum cobora către inimă. Căci directivele care veneau unele după altele începură să-i oblige pe ziariştii din agricultură să raporteze recolte fabuloase, succese exorbitante, mult dincolo de orice credibilitate. Noul faraon stăpânea

vremea, eclipsele şi alinierea planetelor, trimitea ploi la timp şi mărea exponenţial fertilitatea ţării unde curgea, la televizor, lapte şi miere. Costel trebuia de-acum să înfăţişeze noul Canaan, cu crengile pomilor rupându-se de greutatea roadelor, cu ciorchini de struguri căraţi pe prăjini de patru oameni puternici, cu grâul dând recolte de zece ori mai mari decât cele fireşti, cu vacile fătând câte şase viţei şi oile câte doisprezece miei deodată… Întotdeauna, e drept, cifrele, în agricultură, fuseseră niţel ajustate, dar în limitele bunului-simţ. Acum era nebunie pură, venin pur de scorpion imperial căruia nu-i mai păsa de nimic. Mai mult decât frigul, foamea şi frica, pe Costel îl copleşea acum ruşinea, pata roşie din obrajii care-i ardeau de câte ori trebuia să mintă sfruntat, el, care crezuse în adevărul vremurilor ce-aveau să vină. Nu mai ştia unde să se ascundă, în ce gaură de şarpe să se vâre.

De vină pentru schimbarea la faţă a tiranului, se zicea tot mai des, era Leana. *Cherchez la femme*. Olteanca rea şi proastă, în blană de leopard, cu poşeta în dreptul pizdei, cea de care râseseră odată toate bancurile, asemănând-o cu frumoasa închipuită Olive Oil din desenele animate. Cea care, când o lua şeful cu el pe la Paris sau pe la Londra, vizita muzeele şi nu recunoştea nici o pictură, până când, în fine, exclamase în faţa unui cadru: „A, pe asta o recunosc, e ţăranca lui Grigorescu!“, la care ghidul îi răspunsese stânjenit: „Nu, tovarăşa Ceauşescu, e doar o oglindă veneţiană“. Cea care, după ce se-ntorsese de la Versailles, fusese-ntrebată de prietene: „Cum sunt, dragă, pe-acolo toaletele femeilor?“. „Nu ştiu“, le răspunsese Leana, „că eu m-am pişat în grădină…“ Cea care ceruse să i se aducă pantofi de crocodil din Africa, iar vânătorii trimişi de Nea Ceaşcă constataseră că pe-acolo nici un crocodil nu purta pantofi. Leana însă fusese descoperită, cocoţată în vârful patului, de al doisprezecelea Ceauşescu, singurul care o iubise, şi care se gândise să-i dea o ocupaţie, alta decât vânzarea seminţelor de bostan, cu care se îndeletnicise în Piteştiul natal. Cum Leana fusese amorezată, înainte să-l cunoască în ilegalitate pe tânărul Nicu, de un student la chimie, ea îi ceruse, izmenindu-se, s-o facă şi pe ea chimistă, măcar că nu ştia cu ce se mănâncă asta, neavând decât cele patru clase primare. Şi soţul iubitor se puse pe treabă. O făcu şefa industriei chimice româneşti şi-i cumpără un vraf de diplome, de doctorate şi de

afilieri de la toate universităţile mai serioase din lume. Aşa încât proasta târgului se trezi peste noapte Academician Doctor Inginer Honoris Causa, aşa cum ţiganii îşi numesc copiii cu neologisme preţioase şi absurde. De-atunci încolo, nu mai fu numită-n presă decât „Savant de renume mondial“, pe când numeroşii chimişti pe care-i păstorea o numiseră în secret Codoi, după singura formulă chimică pe care savanta o ştia, cea a bioxidului de carbon. Da, ea era de vină, ea-l împingea pe şef la toate nebuniile. Apărea acum peste tot, în toate situaţiile oficiale, începuse să ţină şi ea discursuri, silabisind de pe pagini cu litere de-o şchioapă, se inventase şi pentru ea o funcţie de prim- viceprim-ministru, căpătase şi ea un birou, Cabinetul Doi, de unde ţinea-n mâinile cu pete de bătrâneţe toate firele propagandei. Sue Ellen. Şi Elena suia, stârnind valuri de ură populară, ca un Goebbels cu fustă, căci pentru români, încuiaţi în politichia lor naiv-arhetipală, şeful trebuia să fie mereu inocent (ţarul era bun, dar miniştrii îi ascundeau realitatea), iar femeia devenea un demon imediat ce părăsea cratiţa. Leana era şi mamă iubitoare (scorpia dracului!), cu un băiat golan, curvar şi bătăuş, numit — imaginaţie supremă — tot Nicu, şi o fată, Zoe, care mânca doar din farfurii de aur curat şi făcea baie-n şampanie de două ori pe zi. Copilul cel bun şi cuminte era Valentin, al doilea băiat, dar ăla nu era din sângele lor, era adoptat de la sinistraţi, de când cu inundaţiile. Neobosiţi, mânuitorii oficiali de liră, şi mai cu seamă campionul W.C. Teodosie, îi închinau şi ei poeme nesfârşite, omagii hiperbolice, în care-o zugrăveau în chip de Primăvara lui Boticelli, Madona Sixtină şi Victoria din Samothrace, pictorii îi compuneau un chip fantezist, de fecioară renascentistă, alergând fericită pe un câmp smălţat de violete, de mână cu un tânăr atletic, cu helancă pe gât, nimeni altul decât Tovarăşul Secretar General al Partidului, Comandant suprem al armatei, cap al Bisericii Ortodoxe Române, Rabin şef al comunităţii evreieşti, Arhitect general al Capitalei, Mare Maestru al Lojei Masonice, întâiul miner, agricultor, inginer, poet, metalurgist, catoptromant, sinolog, merceolog, meteorolog, urolog şi olog al ţării. Amândoi, fireşte, pe fond albastru de Voroneţ, ieşit de sub penelul maestrului Sălaşa. „E prea de tot!“, exclama indignat Costel când vedea câte-un montaj literar-muzical la televizor, în care copii transfiguraţi se adresau mamei naţiunii, accentuând patetic: „Tovaaaarăşă Elena Ceauşescu, vă mulţumim din inimă pentru

copilăria noastră fericită!“, sau când vreun actor cu uriaşe sprâncene zbârlite, demn de parc-ar fi avut un morcov în fund, recita şi el ceva despre mândrie, omenie, văpaie şi Ceauşescu Nicolae. „Nici pe vremea lui Stalin nu se făcea aşa ceva. Ăştia şi-au pierdut orice urmă de bun-simţ. Tâmpiţii! Nenorociţii!“ Televiziunea ajunsese să mai emită doar două ore pe zi, din care o oră numai despre Tovarăşul şi Tovarăşa, în paltoanele lor sinistre, tot mai diminuaţi, mai zbârciţi, cu mai multă ură, neagră, ulcerantă, adunată-n priviri. „Un bătrân şi o bătrână, două jucării stricate, merg ţinându-se de mână“, recita tatăl când îi vedea, şi-njura printre dinţi. Ei omorâseră socialismul în România. Ei îşi bătuseră joc de umanismul revoluţionar. Ei construiseră o societate bazată pe minciună şi frică, o lume ruinată, unde de ani de zile nu se mai bătuse un cui, un lagăr uriaş de muncă forţată, o gaură neagră pe harta Europei. „Costică, nu e bine“, îi zicea şi Ionel când mai trecea pe la ei. Fostul ţărănuş din Teleorman, care odată lustruise statuile oamenilor de seamă din parcurile oraşului şi urmărise, deghizat, teribila femeie-păianjen, era acum pământiu la faţă, cu porii dilataţi de atât fond de ten şi părul rărit de veşnicele peruci pe care trebuia să le poarte în diverse împrejurări ale vieţii. „Nu e bine, băiatule. Îl slujim noi pe Şeful, dar crezi că Securitatea e proşti? N-avem ochi şi noi să vedem că (apropiindu-şi buzele de urechile lui Costel) înnebuneşte pe zi ce trece? O s-ajungă să-şi pună pene-n cur şi să iasă aşa la tribună. Ne ia mama dracului, Costele. Şi noi, securiştii, suntem oameni, ne e frig şi nouă în case, apucăm şi noi greu bucata de brânză — e drept că mai pică ceva la bufetele noastre, da’ tot un drac —, ne fute şi pe noi la şedinţele de partid câte-un căcăcios de activist de ne merg fulgii. Bani — am. De ce să mă plâng? Am valută, un rulou de verzitură pus bine, că de tine nu mi-e frică să spun, câteva j’ de mii. Da’ ce fac cu ei? Pot să mă şterg cu ei la cur, că nu e nimic de cumpărat. Am fost şi eu de trei-patru ori afară, în misiune. Păi ştii cum trăieşte ăia acolo, Costele? Ca-n sânul lu’ Avram. Au tot ce le pofteşte inima: maşini, de-alea adevărate, nu Dacia noastră, case cu ţiglă nou-nouţă, televizoare Philips, videouri şi magnetofoane, şi-aruncă cu banii în toate părţile. Şi ce haleală în magazine, Costele, îţi stă mintea-n loc. Ai vrea să te repezi la rafturile alea de bunătăţi, să le răstorni peste tine şi să te tăvăleşti, aşa, pe jos cu ele. Să vezi cum lustruiesc fiecare măr din lădiţe, de-ţi faci mustaţa-n el. Să vezi

homarii şi toţi peştii după lume puşi aşa, cu gheaţă între ei… Da' să vezi curvele (acum, ca-ntre bărbaţi, până nu vine Marioara cu nechezolul), cum stau în vitrină cu ţâţele goale. Ahhh! Să le mănânci cu fulgi cu tot, nu alta. Şi ieftine, Costele, să tot fuţi, şi una pe zi dacă vrei. Şi cinematografe porno, să-şi mai clătească şi oamenii ochii… Că la noi cică doar Leana, de pizmă, pune s-o filmeze pe ascuns pe Violeta Andrei când se fute cu câte unul şi se uită la film: ia uite ce face curva, şi bărba' su ministru şi membru în CC… Aşa le taie nasul la toţi: unu' că e obez, altu' că e prost, altu' că-i însurat cu o curvă… Îţi spun eu: ce-o urâm noi pe savantă, da' ce-o urăsc ăia din conducerea partidului! Ar tăia-o fâşii cu lama dac-ar putea, atât îi umileşte. Ei, ca să mă-ntorc: crezi că ne-ar strica şi nouă să scăpăm de ăştia? De paranoic şi de ţoapă? Mai ales că ruşii îi poartă sâmbetele… Nu vezi că-i dă jos, încet-încet, pe toţi? Gorbaciov e om însemnat, n-ai văzut pata aia stacojie pe chelie? O să-i belească pe toţi, şi-i vine rândul şi şefului, cât se dă el de mare. Totu-i să nu picăm şi noi de proşti o dată cu el. De ce să mă spânzure lumea de stâlpii de neon? Ce-am făcut? Am omorât-o pe mama? Am tras şi io un pic cu urechea, ca omul, vorba aia: cu ciocanul, nicovala şi scăriţa îmi câştig şi eu fărâmiţa… Securist! Mare brânză! E şi asta o meserie, ca tractorist, strungar… Cine să-i prindă pe spioni? Cine să-i fute pe disidenţi? Sau pe ăia cu gura mare? Da' poporului noi nu i-am făcut nimic, că şi noi suntem din popor. Costică, fii atent aici (buzele se apropie de ureche mai-mai s-o atingă): noi mergem cu Ceaşcă, că ursul nu joacă de bunăvoie, da' ne uităm deja şi-n partea ailaltă. Cică şefii noştri sunt deja în contact cu câţiva oameni din partid, din ăia mai rău văzuţi, mai oameni ai ruşilor. Cică se văd prin parcuri şi discută: dom'le, ce-i de făcut? Cum scăpăm de nebun? Cum salvăm socialismul? Cică sunt în treaba asta şi nişte generali de armată. Înţelegi? Jucăm la două capete, că altfel e jale: ori ne beleşte dictatoru', ori ne belesc ăilalţi, dacă e ceva. Noi oricum trebuie să cădem în picioare, ca pisica, că dacă noi nu rezistăm, se duce dracului şandramaua, vin capitaliştii din nou!“

De-asta se temea şi Costel cel mai tare. Aveau să-l dea jos pe tiran, dar apoi? Dacă veneau iarăşi moşierii, popii, bancherii şi fabricanţii, şi-l prindeau cu carnetul de partid în buzunar? Şi cu legitimaţia de ziarist, că n-aveau ei timp să vadă că lucrase doar în agricultură… Dacă avea să se-

ntoarcă regele, cu liota lui de rubedenii, ca să-şi ceară avuţiile înapoi? Dar asta era cu neputinţă, mai curând s-ar fi întors apele Dunării înapoi şi-ar fi dispărut în crăpătura de unde ţâşniseră, din munţii Pădurea Neagră. Doar totul era legic, doar progresul omenirii nu se putea împiedica de mărunte accidente ale istoriei. Ce dacă muream de foame şi de frig pe când dictatorul îşi ridica în mijlocul oraşului distrus o casă copleşitoare? Ce dacă muriseră milioane de oameni în îndepărtata Chină pentru o himeră? Îşi schimbase pentru asta cursul fluviul Yang Tze? Era cerul mai puţin albastru peste Ucraina după ce zeci şi sute de sate crăpaseră de foame? Nu se mai dansa salsa în Cuba, nu se mai râdea fericit în Coreea de Nord? Totul avea să treacă, şi copiii românilor aveau să-l uite pe Ceauşescu după ce un alt tovarăş avea să-ndrume iarăşi naţiunea spre adevăratul comunism, cel cu faţă umană. Chiar dacă n-o să pice acum, bătrânul o mai duce cel mult zece ani, că doar nu e nemuritor…

Şi-acum, împietrit în lumina albastră a televizorului, alături de fiul său risipitor, înstrăinat cu totul, mai departe de el decât dac-ar fi locuit pe cealaltă emisferă, mânând porcii unei arte incomprehensibile şi râvnind să se-nfrupte şi el, măcar o dată, din roşcovele pe care, în lipsa mărgăritarelor, le înghiţeau animalele noroite, Costel asculta discursurile unor necunoscuţi, rostite de la balconul livid în faţa unei mări de oameni, după ce tiranul, luând cu el toate aspiraţiile şi speranţele fostului lăcătuş, dispăruse nu se ştie unde, lăsându-şi ţara şi puterea nu se ştie cui. Costel nu păstra, ca mai toţi românii, de ani de zile în frigider sticla de vin spumos Zarea, cu gândul s-o deschidă „când crapă ăla“. Ofranda lui avea să fie una sumbră, negativă, simbol apoftegmatic al irosirii unei vieţi, al morţii unei credinţe. Cu trosnet de apocalips, comunismul se prăbuşea în acea noapte în România, dispărea pur şi simplu fără urme, ca şi când n-ar fi fost. Ştiusem, ca-ntr-o străfulgerare de déjà-vu, ce avea să urmeze: tata se ridicase deodată de pe fotoliul lui şi, solemn şi hotărât cum nu-l mai văzusem niciodată, se-ndreptase către bucătărie. M-am ridicat şi eu şi l-am urmat. L-am regăsit acolo, între pereţii vopsiţi căcăniu în ulei, în faţa chiuvetei cu fundul ruginit, cu robinetele picurând posomorât. Presimţisem deja că, doar atunci când m-a văzut apărând (ca şi când ar fi avut neapărată nevoie de un alt martor în afara propriei conştiinţe, ca şi când eu aş fi fost umanitatea însăşi, în afara

căreia nici gestul cel mai patetic n-ar fi avut vreo valoare, aşa cum inşii necunoscuţi de la balconul CC-ului n-ar fi scos un cuvânt la microfoanele lor dacă piaţa ar fi fost pustie), tatăl meu a scos din buzunarul de la pijama carnetul roşu de partid, legat în pânză tare, care până atunci îşi făcuse veacul în geanta stacojie a mamei, între siguranţe, acte îngălbenite, pastile pietrificate şi poze cu emulsia plesnită. „Ducă-se dracului toate", murmură bărbatul neras, cu firele bărbii de mult cărunte, căutând dezorientat în jur. „De-acum, ce-o fi, o fi… Marioara, unde ai pus chibritele-alea?" Dar le găsi înainte să vină răspunsul din sufragerie, care nici nu mai sosi, de altfel, ca şi când universul s-ar fi redus la bucătăria aia mizeră, pe geamul de la uşa căreia se vedea, neagră ca smoala, lespedea uriaşă a Morii Dâmboviţa, cu două-trei stele firave deasupra. Lăsă carnetul de partid pe masă, aprinse un chibrit şi o mare flacără cu duhoare de sulf lumină încăperea. Apoi, cu chibritul aprins în dreapta, apucă de un colţ dreptunghiul stacojiu pe care era ştanţat PCR într-o ghirlandă aurie de lauri şi-l apropie încet de miezul de lumină. Dar flacăra ajunse la degete şi băţul carbonizat căzu în chiuvetă înainte să atingă foile ţepene dintre coperţile pânzate. Urmă al doilea chibrit, a doua izbucnire de lumină, a doua creştere a umbrelor noastre pe pereţii goi, pătaţi doar de stropii de rântaş săriţi, de trei-patru ani încoace, din tigaie. Nici acum flacăra nu atinse carnetul, ce părea înfăşurat într-un câmp magic de nepenetrat. Mâinile tatălui tremurau, şi ochii lui catifelaţi erau în lacrimi.

Când a treia flacără începu să muşte din partea de jos a micilor foi, în care erau trecute cotizaţiile lunare întărite de ştampile, ele se-nnegriră uşor pe margini, dar nu prinseră flacără. A fost nevoie de alte trei–patru beţe pentru ca filele să se consume încetişor, mocnit, milimetru cu milimetru, de parc-ar fi fost frunze devorate meticulos de omizi. Coperţile nu voiau să ardă deloc, doar poza tatălui, în interior, prinsese o crustă de scrum. Tata se-nverşună asupra lor, şi l-am văzut atunci, după mulţi ani, cum mi-l aminteam din copilărie: zeu coleric, năpraznic, congestionat, înjurând de paşti şi de toţi sfinţii, dând cu lucrurile de pământ, umflându-se până umplea încăperea într-o dezlănţuire de ură şi de frustrare. Se duse aproape toată cutia până ce un chibrit mai norocos reuşi să aprindă aripile fluturelui purpuriu, care-şi luă deodată zborul din mâinile cu degete arse şi, luminând

până la alb, până la insuportabil bucătăria, se prefăcu în câteva clipe în foi de scrum, veştejite, trosnind şi sucindu-se încă pe podea ca o vietate în agonie. Fumul era acum gros să-l tai cu cuţitul. Tuşind, tata s-a repezit la uşă şi am ieşit amândoi pe balcon, în aerul tare ca de munte. Fumul alburiu se-nălţa în valuri peste capetele noastre, de parc-ar fi ieşit dintr-un cuptor mare. Tata rămase cu capu-n palme, înlăcrimat şi tremurând ca varga în frigul iernii, dar eu îmi urmam presimţirile şi n-a fost nevoie să mă-ntorc spre sutele de ferestre ale blocului nostru ca să văd sutele de valuri de fum alburiu înălţându-se din mai toate bucătăriile, urcând spre cerul sumbru şi contopindu-se acolo, deasupra morii, a plopilor şi-a Casei Scânteii din zare într-o coloană groasă, ce se contopea la rândul ei cu altele şi altele şi altele, din toate blocurile şi din toate cartierele, până ce, ca deasupra Sodomei şi Gomorei, peste Bucureşti se-nălţă un enorm stâlp de funingine pâlpâitoare ce ajungea pân-la cer, amestecându-se cu norii de zăpadă.

Cu capu-n palme, cu coatele sprijinite pe balustrada balconului, tata părea acum un gargui fantastic pe faţada unui templu ruinat. Pe faţa sa pietrificată de deziluzie singurii vii rămăseseră ochii, frumoşii lui ochi căprui, pentru că nu erau de fapt ochii săi, ci alţii, din adâncul timpului, care urcaseră-n el, aproape vizibil, aşa cum filamentele negre din carnea străvezie a melcului se-ntind până-n vârful corniţelor fragede şi-abia acolo încep să vadă. Ca-n toate momentele de restrişte şi disperare, printre genele sale ude privea acum Witold, prinţul polon al cărui urmaş era fără s-o ştie şi a cărui poveste fantastică se-mpletea atât de straniu cu soarta fostului ucenic de la Atelierele ITB.

Nu sufla vântul, sufla amurgul. Opalul lichid şi ambra formau curenţi limpezi în spaţiul vast de peste lacul Como, răsfrângându-şi încă o dată lumina mistică în apele lui transparente până aproape de fund, dar mai stins, mai dizolvat într-o masă hialină. Era ca şi când stihia de deasupra ar fi privit ochi în ochi stihia de dedesubt, transmutând gazul trandafiriu şi luminos, încărcat de nori în continuă-nfăşurare şi desfăşurare, în sclipirea de aur dens, gelatinos, de dedesubt. În uriaşa-nserare ce se lăsase, şi care domina restul serilor anului ca bolta cea mai înaltă a catedralei din mijlocul unui oraş îndepărtat, Alpii sticleau albi-gălbui, răsfrângându-se şi ei, cu contururile lor de hârtie pliată după un savant origami, în apele aproape fără valuri. Tristeţea chinuitoare, de toamnă adâncă, atât de adâncă încât pătrundea prin corpul calos, vărsându-se în crepusculul talamic al vocilor şi amintirilor, umfla unica pânză a bărcii de pescari ce traversa lacul dinspre Cadenabbia, cu prora-ndreptată, şovăitor, către Bellagio. Pânza părea, din depărtare, o scoică dulce la pipăit, o unghiuţă cu sideful roz înaintând prin copleşitorul gol al serii. O umfla unul dintre sânii amurgului, pe când celălalt, neruşinat scăpat din orice chingă, îşi vădea, foarte jos, peste ape, areola vişinie: soarele ce se-ntingea în sclipirea efemeră de dedesubt. Păreau că navighează pe sub o mare femeie goală, înfăşurată într-un val de plete roşii, hiperabundente, sprijinită pe cearşaful boţit al Alpilor şi pe oglinda lacului Como, ce-o răsfrângea-ntunecat.

În ambele pupile ale bărbatului tânăr care, înfăşurat într-o manta căptuşită cu mătase violetă, şedea pe un butoi cu sardele, lângă pescarul ce mânuia funiile pânzei înjurând în cine ştie ce dialect piemontez, se zărea promontoriul pe care stătea căţărat, casă peste casă, ca o colonie de stridii, orăşelul Bellagio, adunat în jurul campanilei de biserică italiană ce domina stânca şi peisajul. Unghiul sub care fiecare ochi îl zărea diferea puţin de al celuilalt, aşa-ncât în zona occipitală din creierul tânărului se conturau căsuţe tridimensionale, albe şi gălbui, surprinzător de luminoase-n amurg, suind tot mai sus pe stânca împădurită, iregulară, ieşită în evidenţă pe fondul

încețoșat, albăstrui, al întinderii de peste ape, unde luna, aproape rotundă, ca o piatră de râu teșită ușor la o margine, se arăta deja galbenă, străvezie.

Bărbatul era înfiorat de răcoarea serii de toamnă. Își ținea bărbia-nfundată în gulerul înalt al cămășii, legat cu o lavalieră stacojie. Avea fața obosită și tristă. Ochii căprui erau umbriți de gene prea lungi pentru un bărbat. Când erau aplecate, aveau în forma lor arcuită ciudat ceva tulburător și pentru bărbați, și pentru femei, ca și când fiecăruia i-ar fi dezvăluit o neștiută până atunci himeră interioară. O curtezană din Lvov spusese odată, într-un salon libertin, că, făcând dragoste cu tânărul Witold, avusese senzația că sunt trei în pat, că se iubește-n același timp cu o femeie și cu un bărbat, și că niciodată nu se simțise mai fericită decât când avusese capul lui cu păr negru pana corbului, cârlionțat, între pulpe, și când simțise buzele lui sărutându-i pasionat, tandru, *femeiesc* (ăsta era cuvântul) ghiocul roz și moale, pierdut în pădurea lui de aur. Witold era frumos și absent. Între sprâncenele ferme, mai negre încă decât vițele de păr, fruntea avea săpată, din câteva cute adânci, marele Omega al melancolicilor, în dreptul glandei pineale, deschisă odinioară ca un al treilea ochi între sprâncene. „B·dz co b·dz“, murmură Witold, trăgând în piept, resemnat, aerul cafeniu. Niciodată deviza Familiei, înscrisă cu litere de bronz sub scutul heraldic, pe care cavalerul împlătoșat asalta un turn ca de șah, nu fusese mai potrivită. Fie ce-o fi. Prințul nu se simțea, nu se mai simțea o ființă omenească, încrustată în împletirea inextricabilă de destine cu care era ornată, în altorelief, placa de mormânt a istoriei, ci un ciudat instrument, coborât din altă lume, așa cum artistul pătrunde în diorama unei bătălii sângeroase ca să adauge vopsea roșie pe rana unui zuav, să aurească un epolet, să schimbe poziția unui braț de ipsos crispat pe o veche flintă adevărată. Dac-ar fi fost întrebat ce căuta acolo, în mijlocul marelui Y al lacului troienit de amurg, sclipind ca o panglică de foc între Alpii nesfârșiți, de ce el, șleahtnic polon, duce de Klevan și Zukor, părăsise fructierele încărcate de struguri și studioul de lucru din Galiția atât de îndepărtată, saloanele fremătând de nobilime, în care se exersa floreta ironiei și se urzeau conspirații contra Țarului, femeile care-ntotdeauna se culcaseră cu el, chiar și cele căsătorite, chiar și fecioarele, chiar și călugărițele (avusese *toate* femeile de pe pământ), i s-ar fi părut greu și complicat să răspundă. Fusese, firește, o succesiune de fapte

improbabile-n viaţa lui. Dar fusese şi altceva, care-i depăşea cu mult măruntul destin personal. În copilărie, la PuÓawy, oraşul încărcat de platani, micul prinţ se aşeza adesea pe pervazul ferestrei camerei sale din castelul părintesc, în braţe cu darul făcut lui, când împlinise opt ani, de celebrul său tată: marele album de litografii cu desenele anatomice ale lui Da Vinci. Răsfoia ore-n şir paginile gălbui-cafenii, privind mirifica arhitectură a corpului omenesc, oasele şi tendoanele jupuite de piele, globul ocular cu muşchii care-l rotesc în orbită, nervii secţionaţi pornind din şira spinării, dezgolită ca la peştii din farfurie, craniul în care, prin marele volet trapezoidal, se zărea misteriosul creier. Pe măsură ce seara se lăsa, galbenă ca flacăra de sodiu, culoarea paginii se confunda total cu a cerului între imemorialii platani, aşa încât cartea dispărea şi rămâneau să plutească-n aer, între degetele copilului, doar sârmele de aramă ale desenelor: un braţ fantomatic cu venele dezgolite, un stomac, o falcă fără peretele obrazului, plină de măsele inserate de-a dreptul în os. Desenul care-l fascinase întotdeauna era, fireşte, copilul ghemuit în uterul secţionat al unei femei, înconjurat de scrisul mărunt al lui Leonardo, ce nu se putea citi decât în oglindă. Fătul cu ochi înţelepţi, uranieni, cu corpul strâns împachetat ca să-ncapă în spaţiul ce-i fusese sortit, ca un creier suferind opresiunea osului dimprejur, rămânea, în clipa aceea precisă când cartea se dizolva în amurg, să leviteze în aer, în poala copilului, între pălmiţele lui ne-ncrezătoare, tridimensional şi străveziu, delimitat doar de liniile ferme, de cerneală sepia, ale desenului leonardesc. Şi adesea Witold rămânea aşa până la căderea nopţii, privindu-se ochi în ochi cu embrionul de lumină. De-atunci se gândise adeseori că şi viaţa lui era un astfel de făt, răsucit ca un vârf de ferigă în pântecul existenţei şi reluând, etapă cu etapă, istoria seculară a neamului său, vestita Familie ce condusese, în umbră sau în slavă, soarta nefericitei, martirizatei, atât de adesea sfârtecatei Polonii. Copilăria îi fusese la fel de obscură ca şi primii nobili, ruteni şi lituani, care trăiseră, luptaseră şi pieriseră prin mlaştinile din Răsărit, hăcuiţi de tătari, vânaţi de suedezi, trimişi, ca prizonieri de război, în fiordurile îndepărtatei Norvegii, unde fondaseră bisericuţe albe pe marginea unor înspăimântătoare abisuri. Adolescent, înflorise frumos şi slăvit asemeni lungului şir de Kazimierzi şi Stanislawi şi Auguşti aplecaţi asupra unor hărţi zdrenţuite în odăile lor cu

portrete bituminoase pe pereţii lambrisaţi cu piele de Córdoba. Avusese prima femeie la vârsta de cincisprezece ani, şi ţipătul clipei în care-şi aruncase sideful în receptacolul acelei servitoare uitate îl asocia cu momentul legendar, petrecut cu două sute de ani în urmă, când prinţul Kazimierz Csartarowsky, strămoşul său, fondatorul Familiei, se trezise în miez de noapte, sub baldachinul patului său, după un vis înspăimântător: un mare fluture tropical i se aşezase peste faţă, încleştându-i-o bine cu ghearele celor şase picioruşe, îşi desfăcuse trompa răsucită, tare ca sârma, ca şi când ar fi scotocit cu ea în potirul unei flori, şi-i înfipsese vârful în frunte. Adormitul simţise sonda aceea diabolică înaintându-i, scârţâind, până-n centrul creierului, şi văzuse, prin pleoapele devenite străvezii, ochii arzători ai fiarei acoperite de puf, cu antene penate şi aripi care acum obscurizau universul. Se deşteptase urlând, sculase palatu-n picioare, ceruse o oglindă şi — nu fusese un vis — în mijlocul frunţii îşi văzuse rana rotundă, cât o dâră de cariu în lemn, din care izvora încă un firişor de sânge. Nu trecu o lună şi prinţul se stinse, după o suferinţă cumplită. Medicii curţii primiră poruncă să-i deschidă craniul, şi — spune legenda — găsiră în gelatina lui sidefie o bilă de cuarţ mare cât un ochi omenesc şi grea ca plumbul, pe care fiul său o spălă el însuşi de placenta greţoasă care-i întuneca strălucirea şi nu se mai despărţi de ea niciodată. Bila de cuarţ ce scânteia ciudat, paradoxal, de parcă lumina ar fi străbătut, în interior, un traseu labirintic, răzbătând prin membrane şi microtubuli, parcursese şase generaţii până să ajungă, opacizată ca fildeşul de trecerea vremii, în palma stângă a lui Witold, unde apăsa monstruos ca o pecete nepământească. De la cincisprezece ani, de când îşi vărsase lapţii fierbinţi într-o femeie, acolo, *inter urinas et faeces*, unde minunea lua fiinţă din turpitudine, prinţul nu se mai despărţise de sfera de morfil, primită chiar în acea seară, în penumbra bibliotecii, de la tatăl său, ca şi când acesta ar fi ştiut, pe cine ştie ce cale ocultă, că foarte tânărul prinţ devenise bărbat. Ziua, în orele de linişte şi singurătate din odaia sa cu tavanul neobişnuit de înalt, se juca adesea cu sfera de cristal, plimbându-şi-o peste bărbie, buze şi nas, până îi găsea locul potrivit, deasupra îmbinării sprâncenelor. Cum stătea trântit pe pat cu faţa-n sus, în cămaşa de olandă cu guler spumos de dantelă, prinţul simţea atunci teribila greutate a bilei în frunte. Cutia craniană-i trosnea din încheieturi,

gata să-şi descleşteze suturile ca un boboc de floare. Cu ochii-nchişi, cu genele sale femeieşti arcuite delicat, lăsându-şi umbra pe obraji, tânărul avea uneori sentimentul că poate vedea prin acel ochi îngheţat, că, printr-o ciudată transsubstanţiere, globii săi oculari deveniseră de cristal, pe când sfera din frunte se încarnase, căpătând, ca-n planşele lui Leonardo, muşchi oculari, o sclerotică groasă şi gălbuie, un iris căprui, un cristalin… Pe suprafaţa sa convexă şerpuiau acum vase subţiri de sânge, roşii şi albăstrui… Un nerv livid, ca un mic cordon ombilical, îi străbătea acum fruntea şi ajungea chiar în mijlocul chiasmului optic, sub apăsarea difuză a masei cerebrale. În acele clipe de reverie, prinţul avea sentimentul că e pe partea cealaltă a lumii, în căptuşeala ei de vis şi mătase, că nu trăieşte cu adevărat, pentru sine, ci că o putere colosală şi-a strecurat în carnea lui mâna de lumină, mânuindu-l, împingându-l pe drumul predestinat, cumva contra naturii, ca în acea scamatorie în care o bilă transparentă urcă de-a lungul unor bare de ghidaj, sfidând parcă gravitaţia. Şi oare nu suntem cu toţii mânuiţi, oare spiritul ce ni se insinuează-n carne, privind cu ochii noştri, auzind cu urechile noastre, mişcându-ne muşchii şi oasele, altfel inerte ca o mână amorţită în somn, plângând cu lacrimile noastre, folosindu-ne ca pe un rând de haine, nu este o asemenea mână cu bilioane de degete, fiecare împins în bilioanele de degete de mănuşă ale trupului nostru? Ca şi când ochii noştri ar fi două găuri decupate în planul existenţei, prin care cineva ar spiona indiscret lumea noastră…

Iar maturitatea istoriei lui personale repeta şi ea filogeneza speciei aristocratice al cărei ultim reprezentant era, bâjbâirea sa oarbă, condusă de o voinţă care nu era a lui, corespunzând desăvârşit unei anumite aplecări a ramurii ducilor galiţieni către zone care depăşeau obişnuinţele lor politice şi galante. Fireşte, Familia nu stătuse niciodată departe de politica naţională, iar tatăl lui Witold, mai trebuia oare amintit, jucase un rol de seamă în revoluţia petrecută cu doar câţiva ani în urmă, însă ceea ce altădată era perceput de clanul Csartarowskylor ca, pur şi simplu, datoria lor faţă de Patrie, destinul lor de şleahtnici cu sânge albastru, se corodase de un secol încoace, devenind acum doar ceva mai mult decât păstrarea aparenţelor, „ţinerea rangului“. Dedesubt se insinuase un alt fel de datorie şi o cu totul altă loialitate. De şase generaţii, Familia se angajase — evident, nu fără

legătură cu coşmarul fluturelui şi cu bila de cleştar — într-o îndeletnicire bizară pentru un neam aristocratic şi mai ales pentru un ţinut nordic, mlăştinos, acoperit de ceţuri. Fiul lui Kazimierz, Jan, primul moştenitor al sferei, se izolase într-un pavilion de vânătoare, nu departe de Csartarowsky, oraşul de origine al Familiei, dând ordin servitorilor să lanseze zvonul că prinţul ar fi dispărut în braţele unei frumoase necunoscute şi că avea să se reîntoarcă-n lume după ce se va fi săturat de graţiile ei. Singurul care cunoştea adevărul era prietenul său cel mai bun, căruia i se îngăduise să-l viziteze, legat la ochi şi într-o trăsură închisă, pe excentricul prinţ, pe care-l găsi într-un salon rotund, sub o cupolă înaltă înconjurată de luminatoare ovale. Pereţii şi cupola erau în întregime acoperite de picturi groteşti, în culori stridente: păsări exotice, tigri cu ochi omeneşti, cameleoni fantezişti, femei goale cu sfârcuri obraznice, maşinării imposibile, demoni. Podeaua era o oglindă circulară, de zece stânjeni în diametru, în care nebunia de deasupra se prelungea în abis. Prinţul stătea fericit în mijlocul salonului, pe tălpile altui prinţ cu capul în jos, ca o figură dintr-o carte de joc, iar în jurul său se aflau, aşezate pe picioare subţiri, gingaş arcuite, patru măsuţe de palisandru, cu intarsii măiastre. Pe fiecare se afla câte-o tavă acoperită viermuitor de fluturi de mătase. Lepidopterele grase, sidefii, neputincioase să zboare, dăduseră pe dinafară şi umblau ca bete, lovindu-se una de-alta, încurcându-şi antenele penate, pe picioarele măsuţelor, pe oglinda podelei, pe redingota şi-n peruca prinţului, pe pereţii acoperiţi de desenele acelea neliniştitoare, excitante, nebuneşti, ajungând până la cupola în centrul căreia era pictată o tarantulă enormă, cu picioarele răşchirate. Prinţul Jan dăduse-n doaga viermilor de mătase şi, cu infinitezimale detalii tehnice, îi explică prietenului său ciclul reproductiv al preţiosului animal, metamorfozele şi pretenţiile sale, monomania frunzelor de dud cu care se hrănea exclusiv, ca un opioman cu bobul său dulceag izvorât din capsulele de mac. Acolo-şi petrecuse ultimele trei luni de viaţă, dormind ghemuit pe suprafaţa tare a oglinzii, tocând cot la cot cu servitorii frunze de dud, urmărind mişunarea viermilor, lăcomia lor, indolenţa lor de fiinţe artificiale, ivite pe lume şi crescute de alte fiinţe, pe care le ignorau, deşi erau gigantice şi aveau ochii aplecaţi adânc asupra lor, aşa cum ignorau şi scopul pentru care erau ţinuţi pe palme, îngrijiţi, corcoliţi şi dezmierdaţi ca nişte

prunci. Se-ncredeau pur şi simplu în bunăvoinţa zeilor ce vegheau asupra lor, zâmbitori, ce se-ngrijeau să nu le lipsească nimic, să-şi ducă viaţa lor paradisiacă până la capăt, poate până la sfârşitul timpurilor. Cum le-ar fi putut trece prin minte, cum ar fi putut ganglionul ce le ţinea loc de creier să-şi imagineze că zeii aşteptau răbdători ca viermii să se-nfăşoare-ntr-o pupă de mătase scânteietoare, că acea mătase, şi nu viaţa lor, era preţioasă pentru ei, că gogoşile în care trupurile lor vii, în transformare, visau netulburat, mandorlele în care se-nălţau către un cer interior, aveau să fie aruncate în apă clocotită? Că aveau să piară în chinuri înspăimântătoare sub ochii zâmbitori ai marilor zei, ce-nfăşurau pe mosoare saliva lor transparentă, din care aveau să-şi ţească veşminte, aruncând la gunoi, cu scârbă, leşul ce secretase firul miraculos… „Ce vor recolta, la sfârşitul timpurilor, de la noi îngerii?“ îl întrebase, gânditor, prinţul Jan pe confesorul său. În tot timpul cât durase întrevederea, scrisese mai târziu contele Voiniţky în memoriile sale, prinţul Csartarowsky se jucase cu sfera sa de cristal, plimbând-o prin tava cu fluturi viermuitori, amuzându-se să privească feţele lor blajine, cu ochi bombaţi, prin cristalul ce le mărea deodată, deformându-le fantastic. „Semănau, privite astfel, cu feţele unor deznădăjduiţi locuitori ai infernului“…

Dar dacă prinţul Jan avusese pentru viermii de mătase o pură pasiune entomologică şi refuzase cu indignare sacrificarea lor pentru firele străvezii, urmaşii săi, mult mai orientaţi în lumea reală, întemeiaseră pe mania ciudată a tatălui o neaşteptat de profitabilă afacere. Mătasea avea o căutare ce nu putea fi istovită de nimic, ca şi apetitul pentru dragoste al femeilor care-o purtau. Mătase şi perle, perle şi mătase, împrumutându-şi unele altora luciul sidefiu, dulceaţa pipăitului ce anticipa atingerea genelor una de alta, a piepturilor, a buzelor întredeschise. Bărbaţii adorau să-şi mănânce femeile prin văluri de mătase, în alcovurile lor fierbinţi. Femeile fremătau să-şi sfideze rivalele cu eşarfele şi turbanele lor de mătase, înmuiate în cele mai sclipitoare culori. Atelierul iniţial, deschis la PuÓawy, reuşi, după câteva eşecuri, să producă oarece cantităţi de fir de mătase, dar clima, posomorala eternă a cerurilor baltice, amăreala frunzei de dud în acele ţinuturi nu păreau prea prielnice întreprinderii. Familia încercă, aşadar, să-şi salveze afacerea exportând-o în diverse locuri, prin formidabila sa reţea de alianţe

politico-matrimoniale. Nicăieri creşterea viermilor de mătase nu dădu rezultate mai bune ca în Italia nordică, în câteva sate şi orăşele din jurul lacului Como, unde animalele înaripate păreau să se simtă la ele acasă. De altfel, locul era un paradis şi pentru oameni. De-a lungul apelor îngheţate se-ntindeau coaste muntoase, dominate de uriaşele, impasibilele piscuri ale Alpilor, ce pe alocuri se răsfrângeau în oglinda lacului. Pretutindeni erau risipite vilişoare vopsite cărămiziu sau nărămziu, alternând ferestre înguste, în chenare de stuc, cu apotropaice, visătoare statui. În curţile lor împrejmuite de ziduri sclipind de mica, se-nălţau spre cer fusurile negre ale chiparoşilor regali, arbori funebri, nostalgici, embleme ale Italiei septentrionale. De câte ori îşi înălţau privirile către făcliile lor încremenite, până şi ţăranii, care-n acel ţinut îi ştiau pe Dante şi pe Petrarca pe de rost, repetau un vers dintr-un poem de demult: „Poetul cântă liber despre moarte, chiparoşi, infernuri." Mici localităţi, adunate-n jurul câte unei biserici romane din bolovani nelucraţi, alternau cu grădini de măslini, cu sate pescăreşti, cu zone sterpe prin care şerpuia drumul de pe marginea lacului, îngust doar cât să treacă un car tras de bivoli. Şi fiecare bisericuţă, fiecare capelă din satele cu căsuţe albe şi ziduri tivite cu olane, pline de iederă, se mândrea cu câte-un sfânt, o madonă, o înălţare la cer, o cină de taină zugrăvită de un mare maestru de altădată. Locul acela nu era de pe faţa pământului. Era o grefă de paradis înnădită pe valea plângerii, care se prinsese şi dăduse rod. La Como, cel mai mare oraş din împrejurimi, deschiseseră polonii o mare fabrică de mătase, vestită curând în întreaga Europă. Nu de puţine ori vedeai la porţile vastelor ateliere călători sosiţi din Hamburg, din Passau, din Moscova sau din Haga, plini de praf, deşelaţi de zilele de mers cu diligenţa, aşteptând să cumpere chiar de la faţa locului, fără intermediari, vălurile de ţesătură uşoară ca un fulg, imprimată măiastru cu modele specifice locului, păsări exotice, tigri cu ochi omeneşti, cameleoni fantezişti, femei goale cu sfârcuri obraznice, maşinării imposibile, demoni… În câteva barăci se creşteau viermii, de la sămânţa sidefie până la fluturele gras ce depunea altă grămăjoară de sămânţă, în altele se aruncau pupele înfăşurate-n gogoaşa lor în cazane de apă fiartă iar apoi, cu degete gingaşe, lucrătoarele găseau capătul liber şi-ncepeau să-nşire pe papiote aţa scânteietoare, un singur firişor continuu, lung de o milă

marină. În fabrica de cărămidă se-auzea necontenit zgomotul brutal al războaielor de ţesut, şuieratul suveicilor, râsul vulgar al ţesătorilor, care-şi aruncau unul altuia înjurături pitoreşti, căci idealul arhetipal al vieţilor lor mizere era *cazzo longo, figa stretta*, şi doar cu gândul la următoarea oră petrecută-ntre pulpele femeilor lor mai aveau puterea să tot migălească printre iţele maşinăriei. În vopsitorie, în altă parte a împrejmuirii, nu se intra decât arareori şi doar cu treburi serioase, căci se lucra acolo cu acizi şi amestecuri ce puţeau a amoniac de te trăsneau. Din primele clipe când pătrundeai în acea bolgie îţi ţâşneau lacrimile în ochi, şi nu ştiai dacă din cauza iritaţiei produse de chimicale sau de mila celor vreo douăzeci de fecioare, nici una trecută de paisprezece ani, care, îmbătate de eterul vopselelor, palide ca moartea, cu ochii închişi şi cu pletele curgându-le-n valuri peste trupurile-n veşminte albe, îşi plimbau pensulele subţiri, cu păr din coadă de veveriţă, peste bucăţile de mătase crudă, prinse-n cadre de lemn, umplându-le obsesiv, ca-n transă, cu aceleaşi şi-aceleaşi modele groteşti, păsări exotice, tigri cu ochi omeneşti… În faţa lor, ca o profesoară în faţa unei clase de fete, stătea la un banc de lucru deosebit o femeie matură, planturoasă, în dessous-uri de dantelă neagră ce-i scoteau în evidenţă carnea lividă, vergeturile de pe pulpe, pieptul gras, abundent, subţioarele din care se iveau fire aurii de păr cârlionţat. Femeia avea cearcăne grele, semn de desfrânare, şi buze voluptuoase, boite din greu. Pe planşa străvezie din faţa ei desena în fiecare zi aceeaşi imagine, un păianjen negru antracit, cu o pată roşie pe pântec. Era emblema Văduvelor Negre, basmaua pe care cei mai temuţi briganzi din zonă o purtau legată pe ţeastă sau înnodată-n jurul gâtului pentru ca, în timpul raidurilor ucigaşe prin vilele din împrejurimi, să le poarte peste feţe, lăsându-şi doar ochii necruţători la vedere. Din când în când, femeia se ridica şi păşea legănat printre băncile fecioarelor străvezii, aici trecându-şi degetul cu inel din păr de mamut peste delicatele vertebre ale uneia, înfiorând-o până ce pe tot trupul pielea i se făcea de găină, acolo prinzând-o pe alta de părul inelat, silind-o să dea capul pe spate şi apropiindu-şi gura de guriţa ei de copil, până ce aceasta se deschidea şi o expresie de cumplită suferinţă se zugrăvea pe faţa celei astfel ademenite. Toţi cei din Como o ştiau pe femeia încercănată, nu era bărbat care să nu-i fi scotocit, pierdut în carnea ei

bălană, cele trei deschideri nesătule ale trupului, de obicei în compania altor tovarăşi, nopţi în şir, înnebunit de gemetele ei de scroafă imperială. Totuşi, nu era duminică în care „curva din Babilon“, cum îi ziceau cu toţii, să nu apară în aerul opalin al bisericii, în mare ţinută, cu o cruce de mărgean la gât şi o Evanghelie mică, ferecată-n argint, în mâini, şi să nu îngenuncheze acolo, în centrul navei solemne, rugându-se fierbinte. Se ridica, la capătul slujbei, purificată, cu o privire fericită de mâncătoare de opiu, şi ieşea ca o regină din construcţia strâmtă şi scundă, ascunsă, ca de multe ori în Italia, în spatele unei faţade grandioase. La curva din Babilon fusese, în dimineaţa povestirii noastre, prinţul Witold, care era muncit acum de cu totul alte gânduri.

Se-ntunecase aproape deplin. Apa lacului era acum neagră şi liniştită, pe cer luna îşi conturase bine discul tăios, numai la o margine a cerului persista o răşină vişinie. Bellagio era acum o colonie de luminiţe urcând pe o stâncă întunecată şi aruncându-se de-acolo, tremurătoare, în apele pline de licăriri. Sus, aproape de creasta dealului, se zăreau alte câteva luminiţe, izolate de cele din vale printr-o mare zonă întunecată. Ferestrele de la vila Serbelloni, îşi spusese Witold, trecându-şi neglijent degetele prin păr şi descoperind abia atunci fluturele de mătase ce i se încurcase în plete. Îl luă-n palmă şi-l ridică-n dreptul ochilor: un grăsan acoperit de puf, cu aripioare ce nu-l mai puteau susţine, tremurând uşor, lucind alburiu în întuneric. Îl lăsă să i se suie, ca o gărgăriţă, pe arătătorul ridicat în sus. Fluturele rămase acolo, ca un naufragiat pe o stâncă. Pentru el nu mai exista drum de întoarcere. „B·dz co b·dz“, râse amar Witold şi, cu două cute de cruzime neaşteptată în jurul gurii, scutură fluturele în apele îngheţate.

„Guarda, signore!“ Luntraşul îi arătă, cu un gest smucit, o stâncă rotundă care ieşea din ape doar la o aruncătură de băţ de ţărm, dar Witold avea încă privirile îndreptate spre apa neagră de lângă barcă, unde fluturele, cu aripile muiate, se îneca în tăcere. „Il sasso del pane!“ Cu două secole-n urmă, în vremea ciumei bubonice, la Bellagio se făcea pâine curată, singura din nordul văii Padului, căci peninsula era izolată şi molima nu-i atinsese pe locuitori. Pâinea pentru oraşul Varenna era lăsată pe marele bolovan ce ieşea din mare, iar neguţătorii, venind cu bărcile adânci şi-ncăpătoare pentru mărfuri, o încărcau şi lăsau tot pe stâncă, într-un vas de aramă plin

cu oţet, monedele datorate, ce se curăţau astfel de miasmele teribilei plăgi. Ţinutul producea legende şi minuni mai abundent încă decât recoltele de smochine şi portocale. Witold le culegea din pasiune artistică. Primele sale cărţi de poezii, imprimate la Cracovia, erau pline de astfel de legende versificate, cele mai multe din tezaurul de înţelepciune al locuitorilor din jurul Balticii, dar în ultimul timp, de când tânărului poet Familia îi încredinţase afacerea cu mătase din Como, imaginarul său se-ncărcase cu viziuni din splendida, însorita Italie cea plină de coloane antice, de femei frumoase şi uşoare, de îngeri. Plănuise chiar să facă o cărticică în trei părţi, fiecare legată de una dintre laturile lacului în formă de Y: Como, Lecca şi Colico, carte pe care avea s-o numească *Poemi di Lario*, după numele vechi şi adevărat al lacului. Fiecare poem avea să fie despre câte-o femeie iubită de el, în cei doi ani de când se afla aici, în sătucurile înşirate de-a lungul fiecărei laturi a apelor. Fuseseră mai bine de o sută, o sută de tunele de carne prin care-ncercase să evadeze, să treacă pe partea cealaltă, o sută de ieşiri ce nu dădeau spre nimic, ce se-nfundau înainte de a oferi cea mai mică şansă de mântuire. Cartea sa avea să fie o hartă amănunţită a acestui sistem de tunele subterane, ce toate comunicau între ele în marea stâncă a feminităţii, dar fără să se deschidă în afara ei, ci ducând, poate, toate, într-un singur loc, un singur pântec sacru în care levitează un singur ou, mandorla în care ne înălţăm către ceruri. Către acea unică perlă din unica scoică a miezului feminităţii îşi azvârlea mereu tânărul prinţ mesagerii, stropii de lichid sidefiu de la atâtea aureole strivite una-ntr-alta, dar miliardele de animalicule, toate cu un mesaj de la el tatuat în propria carne, se rătăceau pe drumuri lungi şi-nspăimântătoare, unde piereau devorate de monştri, căzând în prăpăstii, înghiţite de noianuri de ape clocotitoare. Căci femeile locului, printre cele mai dornice de-mpreunare din lume, erau şi cele mai pricepute în uciderea, încă în faşă, a speranţei de mântuire. Pe vremuri, obişnuiau să se bucure în siguranţă de plăcerile patului dând bărbaţilor aprinşi tuneluri mincinoase, gura cu buzele şi limba pricepute să mulgă laptele dens din scrotul ce le atârna flăcăilor ca un uger între pulpe, şanţul dintre sânii îngemănaţi, subţioara păroasă şi moscată. Nu de puţine ori, cu şezutul ridicat şi pieptul lipit de cearşafurile boţite, se lăsau străpunse băieţeşte, în locul de ruşine unde durerea cruntă li se schimba

deodată într-o plăcere perversă, blasfematoare, ce le făcea să ţipe ca-n chinurile iadului. De când la Como se făcea mătase, teama de a nu rămâne borţoase le părăsise însă cu desăvârşire pe ţărăncile şi lucrătoarele din împrejurimi. Fiecare avea sub pernă, acum, câte-o năframă subţire ca pânza de păianjen, dar ţesută atât de dens, că puteai duce apă în căuşul ei, fără ca vreun strop să se risipească. Nici una nu-şi mai primea iubitul în gaura ei lăsată de Dumnezeu pentru împreunare fără să-şi aşeze întâi, cu degete experte, vălul străveziu peste pubis, aşa cum statuile marilor zeiţe erau acoperite de zaimful lor înstelat. Despre ele, despre toate şi despre fiecare-n parte avea să scrie Witold în cartea pe care deja o visa, cartea în formă de Y amintind de Y-ul feminin din paranteza şoldurilor aurii, musculoase, şi de Y-ul lacului, unde Bellagio, căţărat pe micul său promontoriu, era lindicul dulce, ascuns în gluga sa trandafirie, al unei femei alpestre.

Din reveria aceasta îl deşteptă pescarul care, cu câteva manevre energice, îndrumă barca spre debarcaderul de lemn bălos, încrustat cu scoici posomorâte, spălate de micile valuri ce izbeau ritmic în pilonii bătrâni. Witold se ridică în picioare, lăsând mantaua să i se desfoaie în jurul trupului. La lumina lunii apele se dizolvau în semicercuri de aur. La capătul debarcaderului se afla un bărbat străin, fără-ndoială unul dintre Ştiutori. Deşi bănuise că va fi aşteptat, prinţul tresări cumplit la vederea lui, ca atunci când, în vis, te prăbuşeşti dintr-un turn foarte înalt. Se-ndreptă însă, pe podeaua scârţâitoare de deasupra apelor, spre bărbatul cel singuratic, cu o resemnare pe care Csartarowsky o încercaseră de mult, chiar de pe vremea prinţului Jan, căci pasiunea creşterii viermilor de mătase îi fusese stârnită acestui vlăstar pe jumătate nebun al marii Familii de către un astfel de bărbat singur, un călător, cum se numise pe sine în lipsa oricărui alt nume sau titlu. Acolo, în îndepărtatul regat al Cracoviei, prinţul Jan primise de la el primul cornet cu sămânţă: ouă gălbui, minuscule, uşoare ca boabele de mac, din care-aveau să iasă viermii cei dolofani. Bărbatul îmbrăcat în negru, cu un guler alb simplu în care sclipea un ac cu diamant, nu-i spusese nimic, dar pe cornetul răsucit, de hârtie poroasă, era un scris mărunt, ciudat, cu cerneală sepia. După ce risipise sămânţa în tăvi, pe tocătura de frunze de dud, prinţul desfăcuse conul boţit, îl întinsese cu palma pe pupitru şi-ncercase să desluşească, distrat, textul compact, aparent fără cap şi coadă,

de pe brana aceea bidimensională, la fel de străină lumii noastre ca un basm cu balauri şi inorogi. Prinţul îşi aminti vag, din lecţiile de cosmologie pe care le primise în adolescenţă de la un institutor famelic, că undele gravitaţionale ale unui corp masiv de pe o brană se pot transmite perpendicular pe brana paralelă, deschizând astfel un improbabil canal de comunicare între două lumi închise-n enigma lor. „Un corp masiv“, îşi repetă el dând de câteva ori din cap, şi gândul îl duse imediat la globul de cuarţ extras din craniul tatălui său. Şi-ntr-adevăr, numai citit prin lentila sferică, plimbată uşor, în lumina lăptoasă a dimineţii, peste rândurile cafeniu-roşietice, textul, ale cărui litere se căscau brusc în centrul bilei, ca să redevină mărunte spre marginea ei dreaptă, căpăta nu doar sens, ci, s-ar putea spune, un sens exponenţial, ca şi când din sângele stacojiu al acelui scris mărunt şi febril s-ar fi ridicat meterezele de safir ale unei lumi eterne, înfăşurate în propria ei strălucire. Era vorba, acolo, despre secta Ştiutorilor, a celor care primiseră, nu de la cineva, ci de la sine, engramată în carnea, în mintea, în memoria şi-n visele lor, vestea cea bună că universul avea să existe, că fiecare fir de praf şi fiecare fir de astru şi fiecare dinte şi fiecare frunză, şi fiecare cuvânt şi fiecare nor aveau să fie create de un demiurg ce nu exista încă, sau exista virtual, cu totul altfel decât avea el, Jan Csartarowsky, fiinţă. Totul, lumea cu densitatea ei înspăimântătoare, cu presiunea ei de miracol pe milimetru pătrat, avea să existe-ntr-o carte al cărei autor nu se născuse încă, şi care avea infime şanse statistice de-a exista. Ştiutorii erau o mamă difuză, colectivă, hotărâtă să-şi aducă fiul pe lume cu orice preţ, pentru că doar astfel fiul putea, la rândul său, în chinuri extatice, într-o bucurie atroce, să-şi nască mama.

Atunci Jan ştiu că se află într-o poveste, că viaţa lui zăludă de prinţ crud şi incult, ce se-ndrepta aparent spre o senescenţă timpurie iar apoi spre moarte şi disoluţie, a fost, în sfârşit, mântuită, fixată într-o încremenire nemuritoare. Ştia acum: oriunde avea să fie predicată evanghelia Ştiutorilor de-acum înainte, avea să se pomenească şi despre el. Căci Pia i-a supravieţuit lui Dante în versul, minunat şi indestructibil: „Sienna mi fe, disfecemi Maremma“… Fusese privit, fusese ales, existenţa lui era acum tare, şi chiar dacă n-ar fi fost decât un personaj episodic în marea poveste, apărut spre capătul ei dintr-o obscură necesitate diegetică, Jan ştia că abia

acum există cu adevărat, cum nu existau supernove, roiuri de galaxii, regi şi imperii ce nu se aflau în nici o istorisire. E ceea ce-i spusese şi fiului său, pe patul de moarte, şi ceea ce şi acesta-i şoptise fiului său, de fiecare dată când scena tragică se repeta, la treizeci de ani distanţă: „Nu uita că eşti în poveste. Joacă-ţi rolul până la capăt. Împinge-ţi mâna în mănuşa viitorului, rosteşte-ţi cuvintele pentru urechi ce încă nu există". Şi o dată cu vorbele acestea şi cu ultima suflare a muribundului, de parc-ar fi fost chiar această ultimă suflare, bila de cristal cădea din palma lividă în palma fierbinte, mai pierzând ceva din strălucirea de la-nceput.

De-a lungul celor şapte generaţii dintre strămoşul Kazimierz şi Witold, bila se opacizase văzând cu ochii. Limpede ca apa-ngheţată la început, sfera cea grea ca plumbul se aburise imperceptibil în primele decenii, devenise apoi lăptoasă şi-n cele din urmă, la capătul a două sute de ani, părea un glob de fildeş sau un ochi orb, acoperit de coaja unei cornee impenetrabile. De fiecare dată când un prinţ îşi dădea duhul, sub acelaşi baldachin din aceeaşi odaie din acelaşi palat, la scena transmiterii straniei moşteniri asistau ostaşi, valeţi, cameriste, preoţi sau simpli argaţi ce făceau focul în sobă, despre care se afla mai târziu că făceau parte din secta Ştiutorilor şi că vegheaseră ca transferul să se facă aşa cum se cuvenea. Mâna tremurătoare a muribundului ar fi putut scăpa bila pe piatra aspră a podelei, spărgând-o în mii de cioburi. Ştiutorii s-ar fi priceput, atunci, să ridice, dând timpul înapoi cu câteva clipe, cioburile risipite pe podea, să le apropie unul de altul, potrivindu-le prin infinite calcule de trigonometrie sferică aşchiile tridimensionale, ascuţite ca briciul, aducându-le atât de aproape încât interstiţiile dintre ele, subţiri ca firul de păr, să alcătuiască un circuit complex, ce transforma tehnologia în mistică pură, şi-n cele din urmă să reconstituie, netedă, compactă şi fără fisuri, sfera iniţială. Şi tot Ştiutorii s-ar fi priceput să suplinească, asemenea ventrilocilor, cuvintele ce n-ar mai fi pornit din laringele uscat al muribundului. Ei vegheau asupra afacerilor cu viermi de mătase ale Familiei, îşi infiltraseră agenţi în ateliere şi ţesătorii, se vârâseră în patul ducilor şi duceselor, schimbaseră, în creierul acestora, circuite neuronale şi influenţaseră, în trupurile lor, evoluţia gutei şi a podagrei, dăduseră ploi la timp şi patronaseră nunţi şi botezuri. Erau, într-un fel, ca o substanţă de contrast de-a lungul traiectului temporal al dinastiei

Csartarowskylor, absorbită exclusiv de ţesuturile Familiei şi lăsând restul istoriei în indecis şi livid. Ultimul vlăstar, Witold, le simţise prezenţa încă din copilărie, căci marele album anatomic nu-i ajunsese în mâini din întâmplare. Apoi, îi întâlnise-n jurul său tot mai des. Prima Ştiutoare care i se dezvăluise, privindu-l rece şi trist în ochi, într-o după-amiază mirosind proaspăt a spermă şi a femeie, fusese o ţărancă ruteană care-i vorbise deodată nu cu vocea ei alintată şi dialectală dinainte, ci cu un glas asexuat, nu auzit cu urechile, ci desenat, elastic, în spaţiul logic. Teroarea pe care-o simţise atunci se repetase de câte ori îl atingea frigul metafizic venit dinspre Ştiutori. Dar niciodată n-ar fi crezut că şi femeia care pentru el, ca pentru toţi bărbaţii din zonă, de la zece la nouăzeci de ani, era pâinea de toate zilele, căutată doar atunci când nu era altă intrare către paradis la-ndemână, Curva din Babilon, făcea cumva parte din sectă, sau era cel puţin un artefact aşezat în calea lui ca să-i schimbe traseul prin lume. De zeci de ori, întorcându-se noaptea de la ateliere, prinţul se abătuse pe la casa femeii în lenjerie neagră. Dacă era cu un bărbat, ea-l trimitea în grabă la plimbare şi-l primea pe prinţ lingându-şi buzele, de parcă ar fi adulmecat leşul cald al unui cerb abia sugrumat. Urmau ore de destrăbălare fără margini, în timpul cărora prinţul îndura, în infern, torturile unei plăceri epuizante, pe care n-o crezuse niciodată posibilă şi care apoi, când scăpa din braţele muierii, îi stârnea întotdeauna o groază şi-o remuşcare pe măsură, nu atât pentru plăcerea în sine, cât pentru că-n cursul acelor încolăciri fantastice femeia devenea adeseori bărbat şi bărbatul femeie, depăşind astfel cea mai enigmatică limită a trupului şi-a minţii noastre. Poate că era miraculos să explorezi cavernele, catacombele şi canalele de sarcopţi ale acestei lumi inepuizabile, în care-am fost aruncaţi fără să ştim de ce, în care ni s-a spus „caută!“ fără să ni se arate ce să căutăm şi „luptă!“ fără să ni se spună cum şi contra cui (singura certitudine fiind gândul că trebuie să scăpăm de aici), dar mai ciudat şi mai cutremurător era pentru un bărbat să capete deodată vulvă şi sâni şi să se lase explorat în tunelele sale ascunse de un călău întunecat, cu instrumentul de tortură în mâini, ca şi când, în plasa păianjenului, fluturele-ar înţelege deodată că are un ac cu venin şi l-ar înfige pe neaşteptate în trupul animalului păros, paralizându-l şi începând să-l sugă. În patul boţit şi ud de sudoare al Curvei din Babilon, călăul şi victima

îşi împrumutau adesea pumnalul, într-un joc psihic al emisferelor dominante şi submisive, eternul joc al minţii tânjind după plăcere.

Dar în dimineaţa aceea jocul nu se mai jucase. Prinţul se trezise dintr-un vis în care o poseda pe femeia masivă, cu fese grele, chiar în atelierul în care se vopsea mătasea. Goi, formau împreună un grup statuar modelat minuţios şi rece de lumina ce cobora din tavan, unde se aflau ferestre ovale de sticlă. Îngenuncheată în faţa lui, femeia îşi glisa buzele pline în susul şi-n josul coloanei sale de carne, mângâindu-i scrotul cu degete experte, pe când cele douăzeci de fecioare, adunate în jurul lor, priveau cu aviditate, umflându-şi nările ca să simtă mai bine mireasma de sământă crudă ce se răspândea în jurul celor doi amanţi. Când simţise că zeama fierbinte urcă irepresibil, Witold se smulsese brusc din gura femeii. Lucrătoarele aşteptau cu ochii larg deschişi, cu limbile lor neaşteptat de roşii scoase până la refuz, roua ce urma să ţâşnească din tija verticală, când Witold se trezi erect şi înnebunit de urgenţa descărcării. Visul trebuia să devină realitate, sperma reţinută, dureros, în receptaculele ei încinse trebuia revărsată în faţa acelor ochi inocenţi văzuţi în dulcea halucinaţie din zori. Nici nu mai ştia cum îşi trăsese veşmintele pe el. Lăsase neatins ligheanul în care de obicei se spăla până la brâu, ca şi trusa de curăţat dinţii, din piele de viţel, ce cuprindea o perie, un praf negru din coajă de pâine prăjită şi un mic cuţit de argint cu mânere de balenă pentru răzuit limba, şi pornise în goană spre ateliere. Ocolise ţesătoria şi intrase ca o furtună în sala în care, îşi dădu seama îndată, era aşteptat.

Fetele lăsaseră-n jos pensulele , de obicei în continuă mişcare, şi-l petreceau cu privirea cum înainta, frumos şi distrat, cu părul pana-corbului buclându-i-se pe umeri, pe culoarul dintre cele două şiruri de bănci. Curva din Babilon, în lenjeria ei de dantelă neagră, se afla acolo, în faţa băncilor, dar pe chipul ei de preoteasă a plăcerii nu mai era nici urmă de vulgară concupiscenţă. Avea de fapt celălalt chip, grav şi extatic totodată, cu ochii lucind ca ai morfinomanilor — chipul pe care-l avea duminicile, în nava tăcută a bisericii din Como. La gât, între sânii prinşi în cupele sutienului negru, purta cruciuliţa de mărgean, şi pe pupitru, în faţa ei, sclipea Evanghelia ferecată-n argint, închisă cu un cârlig, ca o lăcriţă cu un conţinut preţios.

Prinţul se opri în faţa ei, dezorientat. Testiculele îl dureau crunt, dar sexul îi atârna acum moale între pulpe, căci ochii femeii nu mai erau de târfă, ci de mamă. Impenetrabilă ca o stâncă, închisă-n sine ca şi când ochii i-ar fi basculat deodată, ca ai păpuşilor, întorcându-şi albu-n afară, Curva din Babilon arbora acum o feciorie bigotă, de fată bătrână. Witold rămase-n faţa ei multă vreme, cu mintea goală, neştiind dacă să mai rămână, dar incapabil să plece. Frunţile lor aplecate una spre cealaltă păreau două umflături sinaptice de la capătul unor neuroni ce se-mpleteau, şerpuind, cu mulţi alţii în densitatea manuscrisului, formând mereu alte şi alte conexiuni, trimiţând proiecţii corticale sau coborând în cordonul spinal, apoi în adâncul de carne al trupului, unde puneau în mişcare degetele, pleoapele şi coardele vocale ale unor fiinţe puternice şi necunoscute, aplecate asupra paginii de lumină transfinită pe care tu, acum, o citeşti.

Şi deodată, în spaţiul dintre frunţile lor, ca într-o fantă sinaptică în care s-ar elibera dopamină sau IMAO, contactul minţilor lor se produse şi prinţul primi, din cine ştie ce altă zonă a cărţii, informaţia codificată de care avea nevoie. Îi deveni limpede ca-n palmă ce avea de făcut mai departe. „Unde e cutia?“ o întrebă, iar femeia, cu o grabă fericită, arătă către Evanghelie. Abia acum observă prinţul că bucoavna sfântă avea coperţi late de fildeş bătrân şi că semăna, de fapt, cu un fel de valijoară. Femeia în dessous-uri de dantelă neagră împinse, cu unghia lăcuită a degetului mare, cârligul şi deschise capacul lăcriţei, care ivi privirii un pat de satin sidefiu, încreţit, cu scobituri de forma instrumentelor metalice care le umpleau, aşezate în aşa fel încât să ocupe spaţiul cu cât mai mare economie. Witold nu mai văzuse niciodată asemenea scule, cu căngi, vârfuri, cleşti şi ferăstraie tăiate manierist, cu un florar parcă, într-un metal strălucitor, ascuţite ca briciul, ataşate prin mici bile de rulment la mânere de metal satinat. Era cu neputinţă să-ţi dai seama la ce-ar fi putut folosi fiecare, dacă nu cumva la smuls cât mai multă durere, vie, neiertătoare, atroce, din dinţii, tendoanele şi capsulele articulare ale unor oameni reduşi la trupuri sfârtecate şi urlete animalice. Dintre cei paisprezece monştri de metal, între care o canulă pe care era gravată limpede litera P (*Peccavi*? sau mai degrabă misterioasa substanţă P?) doar unul avea o formă oarecum benignă, deşi încă deloc familiară locuitorilor acelei jumătăţi de veac al nouăsprezecelea. Prinţul,

care urmărea, în gazetele răspândite prin târguri, invenţiile ce ar fi putut îmbunătăţi meşteşugul prelucrării mătăsii, recunoscu, în patul ei de satin, maşina de tuns părul, având forma unui cleşte cu dinţi care se-ncălecau la capăt, pe care-o văzuse desenată într-un anuar publicat cu ceva vreme-n urmă la Graz. Detaşă instrumentul rece şi greu, de o perfecţiune incredibilă, din scobitura sa şi-l aşeză pe pupitru. Trecu apoi în spatele marii femei aşezate şi-i atinse cu palmele omoplaţii, simţind pielea moale, cu un strat de grăsime caldă sub ea. Îi desfăcu apoi sutienul din copci, ca şi când n-ar fi putut să-şi înceapă lucrul dacă muierea n-ar fi avut sânii goi, cu urme roşii de la cupele de dantelă, şi-ntr-adevăr abia acum, cu ţâţele ei imperiale dezvelite, trăgând molatec către pântece, efigia ei deveni limpede şi bine conturată în gloria dimineţii, coborând, ca-n visul lui Witold, din luminatoarele ovale.

Sub ochii avizi ai fecioarelor ce se strânseseră-n jurul lor, tânărul bărbat începu despuierea ţestei din faţa sa de şuviţele de păr care, unele după altele, cădeau cârlionţate pe podea. Mai întâi dezgoli ceafa, cu muşchiuleţii ei gemeni, apoi înaintă către apexul cupolei, foarte încet, împiedicându-se de mica umflătură a occiputului şi-naintând către urechi, pe care le detaşă cu-ncetul de labirintul moale, translucid şi-ncurcat, al milioanelor de fire cornoase. Încă de la ceafă, ca un picior de curcubeu sprijinit pe o culme întunecată, începu să se vadă desenul. Se contura, multicolor, tridimensional parcă, nu tatuat, ci sculptat, ai fi zis, în stânca osoasă, cu detalii la fel de precise ca şi întregul, ca şi când fiecare amănunt s-ar fi expandat brusc sub raza caldă a privirii poposite pe el. Witold împingea mai departe dinţii maşinii de tuns în părul femeii, fascinat de uimitoarea acurateţe a instrumentului: firele de păr erau parcă smulse din rădăcină, scalpul rămânând curat şi lucios ca o mare bilă de fildeş, pe care doar bosele ţestei, îndărătul urechilor mai ales, ieşeau într-un relief modelat de jocul umbrelor cu lumina. Tânărul îşi aminti că aşa se trimiteau, între împărăţiile de altădată, marile secrete ale alianţelor şi trădărilor: prin sclave tunse chilug, tatuate pe ţeastă cu teribila misivă şi lăsate apoi să le crească părul la loc. În cele din urmă erau vândute peste mări şi ţări, în umbra palatelor unde, tunse din nou, erau citite ca nişte epistole vii, apoi decapitate, şi capetele lor arse-n flăcări. Timp de mii de ani îndeletnicirea aceasta ciudată fusese transmisă

din mamă-n fiică, în fiecare generaţie fiind alese sclavele cărora le creştea cel mai repede părul, aşa încât, la capătul îndelungatei selecţii, câte un tiran dintr-o insulă pe jumătate legendară se mândrea cu mesagere al căror păr creştea în doar câteva clipe, acoperind instantaneu runele de pe cupola lor preţioasă. Mesajele urgente se puteau trimite astfel în acelaşi ceas.

Metalul maşinii de tuns era atât de ciudat! Cald şi parcă fluid, ca şi când ar fi fost de fapt argint viu ţinut în forma lui de un câmp de forţe nevăzut. Făcea ape şi clipocea, afundându-se-n şuviţele de păr. Witold nu voia să privească încă desenul. I se părea, de fapt, că nici nu mai e el cel care, ca un somnambul, scotea de sub talpa dinţată cârlionţii de păr strălucitor. Îşi amintea ca prin vis că, la o mie de pagini distanţă, mai trăise odată scena aceasta tulburătoare, sub un alt nume şi-n alte împrejurări. Pe spatele marelui covor persan se-ntindeau fibre mielinizate, încrucişându-se şi despărţindu-se, legând caseta de-aici, cu modelul ei floral sau de unicorni, cu alta, din cu totul altă zonă, comunicând cu ariile de asociere de pe altă friză, de parcă întreg covorul (OR-BIT-OR) ar fi fost un microcip conectat la univers prin sutele de picioruşe de aur, paralele, ale franjurilor de pe margini.

Părul de pe tâmple zăcea şi el, acum, pe podele, mai închis la culoare decât păruse, şi maşina trecu de centrul bolţii, coborând către frunte. Prinţul nu putu să nu vadă cu coada ochiului, exact în mijloc, labele-ntinse ale păianjenului, ce cuprindea între căngile lui toată ţeasta. Era atât de realist tatuat, încât îţi venea să-l apuci de trupul lui puternic, cu fire-nveninate de păr negru ca antracitul, şi să-l smulgi de pe ţeasta martirizată, pe care ghearele lui ar fi lăsat zgârieturi prelungi, însângerate. Ocelii mici, grupaţi câte trei în părul ca de maimuţă al fiarei, sclipeau ca nişte boabe de safir. Când şi ultimii zulufi din părul femeii căzură pe podeaua deja încărcată de şuviţe răsucite, trosnind uşor ca nişte frunze uscate, iar craniul rămase gol, cu luciul său mat de fildeş, bărbatul aplecat deasupra lui şi privindu-l de data asta direct îşi dădu seama că se-nşelase. Ceea ce luase drept tarantulă era de fapt — clar acum ca pe o hartă aeriană — promontoriul împădurit pe care se căţăra orăşelul Bellagio, iar ochişorii de safir ai marelui animal — ferestrele vilei Serbelloni, aflată mult deasupra oraşului, pe coama dealului.

Ce uimitoare privelişte! Pe oasele parietalului stâng se ridicau Alpii, înzăpeziţi şi albaştri, reflectându-şi versanţii în lacul glaciar în formă de Y, cu punctul de îmbinare al celor trei braţe exact în centrul ţestei. Pe temporalul drept se zăreau bine celelalte aşezări, de-a lungul malurilor, fiecare cu bisericuţa şi vilele sale: Varenna, Cadenabbia, Menaggio, Griante, Como cu străduţele lui rectangulare şi târgul lui de vechituri, şi se zărea-n târg o tarabă cu scule ruginite, râşniţe pietrificate şi orologii fără limbi, şi sub tarabă un câine jigărit, cu un purice plimbându-i-se-n sprânceană, şi se vedea bine cum pulsează, în trupul transparent, extraplat al puricelui, sângele său propriu, amestecat cu al câinelui, supt cu o clipă în urmă. Şi se zăreau bine fiecare val stârnit de vântul rece al toamnei pe faţa lacului şi fiecare frunză din grădinile de măslini, cu nervurile şi stomatele ei, cu moleculele răsucite de clorofilă din minusculele ei celule. Spre frunte, deasupra sprâncenelor vopsite gros cu mascara ale Curvei din Babilon, cobora ţărmul mai molatic dintre Cadenabbia şi Tremezzo, unde, în mijlocul grădinilor ei labirintice, se afla Villa Carlotta, în al cărei interior neoclasic sticlea stins grupul statuar al lui Psyche şi Cupidon. Totul, toată priveliştea aceea de vis, părea iluminat de un soare fraged matinal, de o infinită tandreţe. Artistul criptograf care tatuase scalpul femeii închipuise chiar şi norii diafani ce-şi lăsau umbra peste lacuri şi văi, şi peste orăşelele pitoreşti dintre ele. Fireşte, plimbându-şi privirea peste detaliile infinite ale gravurii, Witold descoperi şi fabrica de mătase de lângă Como, cu atelierul unde se vopseau valurile de pânză şi, printr-unul dintre luminatoare, se zări pe el însuşi, aplecat deasupra craniului ras al femeii despuiate pe jumătate, şi ştiu atunci că, de la o înălţime ce nu se poate calcula nici în mile, nici în parseci, altcineva, aplecat asupra giganticei ţeste a altei femei, îl priveşte şi pe el, încrustat în mica lui lume, şi tot astfel, la nesfârşit, în sus şi-n jos, pe o scară de o înspăimântătoare măreţie. Witold se pierdu o clipă cu totul. Nu mai ştia cine este, în şirul de prinţi privind, în şirul de odăi, şirul identic de femei cu ţeasta tatuată, din ce în ce mai uriaşe-n înalturi, din ce în ce mai minuscule în adâncuri. Dar, dincolo de plonjonul acesta metafizic în lumile telescopate din abis fără speranţă în slavă fără de margini, primi mesajul engramat pentru el: i se poruncea să meargă, în acea zi, la Villa Serbelloni, chiar dacă pentru el acolo avea să fie sfârşitul. Înainte de a-şi desprinde

privirile de pe globul hipnotic, prinţul Csartarowsky murmură ca pentru sine: „Dacă sămânţa nu moare, rămâne singură, dar dacă moare, multă roadă aduce“. Se strecurase apoi, întorcându-i spatele marii femei cu ţeasta rasă, neclintită ca de marmură pe scaunul ei, printre fetele nubile care, întoarse la băncile lor, apucaseră iar pensulele din păr de veveriţă, şi ieşise, fără o privire în urmă, sub cerul măturat melancolic de vârfurile funebrilor chiparoşi. O dată cu venirea serii, închiriase barca pescărească în care străbătuse lacul către Belaggio: „B·dz co b·dz…“

Iar acum, în noaptea deplină, urca alături de bărbatul necunoscut uliţele înguste, pieptişe, mărginite de ziduri cu iederă, care duceau spre vilă. Uliţele mergeau în zigzag, căţărându-se printre grădinile de măslini. Stânca împădurită se profila sinistră pe cerul iluminat de lună. Luminiţe de la marea construcţie dreptunghiulară apăreau şi dispăreau, pâlpâind fantomatic deasupra lor. Witold nu ajunsese niciodată până atunci în vârful promontoriului, până la faimoasa vilă. Dar ştia multe despre ea, ca şi despre alte zeci de minuni arhitectonice presărate de-a lungul lacului, fiecare cu istoria ei, structura şi decoraţiile ei interioare, unele realizate de artişti faimoşi. Villa Serbelloni fusese ridicată pe străvechi fundaţii. Pe locul ei se aflase, în adâncul insondabil al timpului, vila Tragoedia a lui Plinius cel Tânăr. Tot pe acel prag agăţat deasupra apelor îşi clădise mai târziu vestitul Stilicone fortăreaţa, după ce-i supusese pe vizigoţi. Printr-al cincisprezecelea veac, seniori italieni anonimi ridicaseră o construcţie, distrusă curând de flăcări, până când, cu vreo sută de ani în urmă, contele Alessandro Serbelloni adusese arhitecţi şi artişti din toată Italia ca să clădească o fantastică reşedinţă, una dintre cele mai mari şi mai fastuoase ale vremii. Pentru grădinile labirintice din jurul vilei au fost aduşi meşteri francezi, care-au conceput un spaţiu plin de arcane şi primejdii, dar şi de o înţelepciune secretă, cu păsări de tablă care ciripeau în copaci, stânci artificiale ce glisau pe şine, ivind grote umede, pline de insecte decolorate şi oarbe, peşti de stuc ce scoteau capul din eleştee şi te stropeau cu o alică de apă, naiade şi driade goale, voluptuoase, acoperite de cocleală verzuie. De cum intrai pe poarta proprietăţii, se povestea, pătrundeai în labirint, şi nu puteai ajunge în centrul său, la vilă, dacă nu cunoşteai dinainte parola mistică sub semnul căreia se afla întreaga alcătuire arhitectonică. Mergând

pe poteca îngustă, sucită, dintre zidurile impenetrabile de gard viu, găseai din loc în loc câte-un mic demon de aramă, înaripat, ce ţinea o literă majusculă, deformată şi buclată până la nemairecunoaştere, în gheare. Parcursul tău trebuia să treacă pe lângă aceste litere într-o ordine anume, aşa încât, însumate în minte, ele să dezvăluie cuvântul de ordine, cel mai minunat palindrom imaginat vreodată, şi care-n plus anagrama, în lungul lui şir, toate numele constelaţiilor de pe cerul nopţii:

INGIRVMIMVSNOCTEETCONSVMIMVRIGNI

Locatarii vilei şi oaspeţii uzuali, ca şi proviziile, intrau însă printr-un tunel bine păzit de sub deal, care dădea chiar în marele zid de stâncă din spatele vilei, veşnic plin de guşteri mari şi agili, încremeniţi la soare. Cum ieşeai din labirint, vedeai vila, în toată splendoarea ei neobarocă. Tencuiala ei era galbenă, virând uşor în nărămziu din cauza vechimii. Ferestrele erau încadrate de chenare şi ţinute, în părţi, ca nişte oglinzi sau nişte picturi, de statui, efebi goi, cu zâmbete distrate pe feţele lor de piatră. Un soi de liane cu flori liliachii, în ciorchini bogaţi, se căţărau până la acoperişul de ardezie, vinele lor stacojii şi albastre pulsând parcă de un sânge impetuos. În faţa intrării principale se afla o esplanadă de piatră cubică, şi scări răsucite-n ghioc, monumentale, cu balustrade dulci de porfir, duceau către poarta de fier forjat, atât de minunat lucrată cu lujeri şi cherubini, încât mulţi vizitatori veneau, o contemplau şi apoi plecau fericiţi în îndepărtatele lor ţinuturi.

Cea mai mare minune a vilei, se vorbea în ţinut, era o pictură aparţinând unui artist enigmatic şi păstrată de şirul conţilor Serbelloni, cu gelozie, într-o încăpere unde nu puteau pătrunde decât ei şi cei foarte puţini aleşi cărora ei binevoiau să le arate magnifica pânză. Nici vorbă, pe culoarele vilei, cu plafoanele zugrăvite cu mii de figuri groteşti, în culori vii, predominând galbenul, stacojiul şi azurul, se aflau destule capodopere ale unor maeştri ca Tiepolo, Rosso Fiorentino, Parmigianino şi Giorgione di Castelfranco, ca şi un cap de bătrân modelat de însuşi Michelangelo cu puţin înainte de moarte. Copii romane după statui greceşti şi sarcofage etrusce împodobeau din abundenţă marile saloane cu candelabre din sticlă veneţiană, modelată în

formă de lujeri şi petale pe insula Murano. Dar acestea erau pentru toate privirile, şi, oricât de delicioase (cum numeau aristocraţii tot ce le plăcea mai mult, de la curve la chivoturile din biserici) ar fi fost, exoterismul lor se veştejea alături de legenda fabulosului tablou central. Subiectul lui, mărimea, însuşi numele artistului şi ţara sa de baştină erau prilej de interminabile dispute. E drept, ne aflam la doar câţiva ani după revoluţie, şi Italia era-n fierberea unificării, aşa-ncât arta (cu marea excepţie a muzicii lui Verdi) nu mai stârnea patimile obişnuite. Era cu atât mai ciudat să auzi, între atâtea controverse despre Garibaldi, Gambetta şi Vittorio Emmanuele, care nu arareori se lăsau cu înjunghieri în cârciumi întunecoase, o trăncăneală neliniştită legată de misteriosul tablou, venerat de ţăranii Lombardiei cum doar o singură altă pânză mai era, mistica La Sindone, păstrată într-o biserică din Torino, giulgiul pe care se vedea, gălbui, şters şi cu contururi stranii, chipul Mântuitorului, nepictat de mâini omeneşti. Urcând, în noapte, alături de tăcutul mesager, Witold se-ntreba dacă avea să-i fie dat să zărească la vilă, fie doar şi pentru o clipă, faimoasa pictură.

Toate ferestrele clădirii erau aprinse şi se conturau limpede pe marele ei dreptunghi întunecat, ca şi când vila ar fi fost o navă străină, coborâtă de curând din ceruri pe acel vârf de deal împădurit. Călătorilor le trebuiră mai mult de două ore să străbată culoarele sinuoase ale labirintului, bâjbâind, somnambulic, după literele coclite, ce luceau stins la lumina lunii. Între timp, bolta de diamant de deasupra, încărcată de constelaţii, se rotise cu câteva grade, cu zgomot stins de roţi dinţate. Se apropia miezul nopţii. Minusculi, sub clădirea ce părea acum un templu de dimensiuni inumane, cei doi bărbaţi urcară treptele scării monumentale, răsucite, de porfir lustruit, cu balustrada încărcată absurd de statuete şi mascaroane în altorelief. Witold le privi cu uimire: fiecare dintre feţele acelea de stuc exprima o teroare fără limite, de parcă ar fi văzut ridicându-se din infern nişte spirite monstruoase, neiertătoare. „Poate că noi doi suntem acei monştri ce tulbură somnul statuilor“, gândi, cutremurat, prinţul. Se făcuse deodată frig, iar în vale, peste oglinda apelor, se lăsase ceaţa. Treptele nu se mai sfârşeau. Creşteau mereu altele, ca nişte ciuperci minerale, sub paşii lor tot mai osteniţi. Pilaştrii ce susţineau balustrada deveniseră parcă strävezii,

şi-n carnea lor se zăreau forme întunecate contractându-se şi relaxându-se lent, într-un ciudat peristaltism.

Şi deodată se găsiră în faţa porţii de fier forjat, în cuprinsul căreia entrelacs-uri şi torsuri răsucite, şi feţe de prunci încadrate de aripi, şi heruvimi cu patru chipuri, şi alegorii ale Justiţiei, Cupidităţii, Desfrâului, Feloniei, Răzbunării, şi care de foc, şi coloane încărcate de reţele şi rodii (Iachin şi Boaz), şi genii ale vânturilor şi punctelor cardinale, şi alegorii ale Paradisului şi Infernului, şi (brusc, în toată perfecţiunea reprezentării lor anatomice, izbindu-te cu forţa unei bile de tun, mulgându-ţi rinichii de adrenalină) două sexe împerecheate, adânc contopite unul cu altul, şi hărţi ale unor ţinuturi necunoscute (îndepărtata ţară Tikitan), şi fantasme şi vise şi voci ce-ţi picură uneori în lacul negru din centrul minţii, stârnind reverberaţii sub bolta craniului tău, — toate acestea şi mii de alte simboluri alcătuiau, de la distanţă, cele cincizeci şi două de zone Brodmann ale unei scoarţe cerebrale, întinse pe cadrul negru al porţii şi pe care trebuia s-o străbaţi cumva ca s-ajungi în templul interior. Cei doi stăteau ca două insecte abia vizibile în faţa marii intrări, deocamdată impenetrabilă de parcă ar fi fost un zid de negre inflorescenţe. „Urmaţi-mă, prinţe“, spuse străinul, privindu-l prima dată în ochi cu ochii săi căprui, atât de luminoşi, că păreau galbeni, de parcă bărbatul ar fi fost doar un chip zugrăvit pe perete, iar prin ochii săi perforaţi ar fi pătruns lumina unei alte lumi.

O luară spre stânga, de-a lungul porţii. După vreo cincizeci de paşi, se aflară în faţa unui chip sculptat în relief, o faţă de femeie cu gura larg deschisă, urlând de parc-ar fi ars-o de vie flăcări de o nemaipomenită violenţă. Prin acea gură care era toată doar un urlet mut pătrunseră în vintrele vilei, străbătând un culoar lung, mai întâi de metal, ce devenea cu încetul de sticlă tulbure şi rugoasă, apoi făcut dintr-un fel de gel diafan, organic, precum carnea străvezie a unei meduze. Ieşiră într-o mare sală circulară, sub un candelabru de aur, încărcat de lumânări, suspendat de o tijă nesfârşită pornind din apexul bolţii, ca un păianjen cu labele răşchirate ce-ar coborî pe firul său strălucitor din cupola ridicată la o înălţime nepământească.

Sala era vastă, cu podea dulce şi lustruită în care agate de diverse culori şi filoane minerale se îngemănau. Bolta de deasupra se sprijinea pe pilaştri

de malachită, cocliţi parcă, înşiraţi la distanţe egale în interiorul incintei rotunde. În centrul sălii, chiar sub candelabru, se afla un vas de marmură translucidă ca zahărul, cu interiorul neted, ca de mojar de porţelan. De jur-împrejurul buzei sale răsfrânte, un brâu de litere aurite refăcea marele palindrom din grădina labirintică, de parcă un al doilea cerc al unei lumi magice s-ar fi-nchis acolo:

INGIRVMIMVSNOCTEETCONSVMIMVRIGNI

Între fiecare doi pilaştri de piatră verde din jurul marii săli se afla câte-o intrare de gel hialin, limpede şi tremurător, identică aceleia prin care pătrunsese în sală Witold. Prin ele nu-ncetau să intre, din toate părţile, tineri însoţiţi, ca şi prinţul, de câte-un străin enigmatic, frate geamăn, parcă, al călăuzei acestuia. Aceiaşi ochi luminoşi, acelaşi veşmânt negru cu guler alb, acelaşi ac de diamant în cravată. Ciudatelor cupluri li se adăugau mereu nou-sosiţi, câteva sute în cele din urmă, adunaţi în jurul marii cupe din centru, cu diametrul de mărimea unui om cu braţele larg deschise. Pe cât de asemănători erau însoţitorii, pe-atât de feluriţi se arătau tinerii aduşi de ei. Hainele lor nu ţineau doar de mode şi porturi diferite, din toate colţurile lumii, ci de-a dreptul de epoci diverse, din trecut şi din viitor. Masivi sau gracili, angelici sau bestiali, bruni sau blonzi ca flacăra, înspăimântaţi sau euforici, priveau cu toţii, însetaţi, vasul de marmură, ca şi când lumea lor ar fi fost concavă, iar cupa din centru ar fi reprezentat cerul.

În capătul opus al sălii, suspendat deasupra creştetelor mulţimii, atârna pe perete, întins peste patru pilaştri şi tot atâtea intrări, un mare tablou, într-o ramă grea din lemn de măslin, sculptată exuberant. Witold uită până şi să mai respire, căci aceea era, fără-ndoială, misterioasa pânză, mândria conţilor Serbelloni, pe care atât de puţini ochi o contemplaseră vreodată. Nu-i trebui mai mult de-o privire ca să recunoască autorul — cei doi autori, mai bine zis: maniacalul în detalii Didier Barra şi dementul melancolic François de Nomé, contopiţi într-un singur nume mistic, de neuitat — ale cărui pânze extatice, muiate-n distrugere şi-n crepuscular, le privise ore-n şir la Napoli, pe culoarele reci ale pinacotecii spânzurate undeva între oraşul cu palate de turf vulcanic, având balcoanele înţesate de rufe puse la

uscat, şi conul verde întunecat, pierdut în ceţuri, al Vezuviului. Marele tablou purta toate mărcile lui Monsú Desiderio, sublimul pictor al disperării: pasta translucidă, a cărei compoziţie era o enigmă, dantela picurătoare de alburi şi galbenuri, miile de statui, coloane şi capiteluri ce ornau faţadele unor palate imposibile, amurgul excruciant, ruina. Lumina densă ca un lapte de var ce înfăşura totul în cearşafurile ei transparente, aceeaşi din pânzele lui Claude Lorrain şi-ale altor câţiva pictori din Metz ce coborâseră cândva în Italia, în căutarea nobilei Antichităţi, perla din crusta strâmbă, mizeră, a lumii noastre.

În tablou era noapte. Pe cerurile vaste de deasupra golfului răsăriseră nouă lune mari şi rotunde de sânge, mânjind valurile cu stacojiu. O barcă având un bărbat tânăr la prova înainta minusculă, alături de alte nenumărate ambarcaţii cu pânze, către un ţărm de o frumuseţe fără seamăn. Era o stâncă înaltă, cu piciorul scăldat în valuri, pe pantele de calcar ale căreia se căţărau, unele peste altele, uimitoare construcţii: bazilici, palate, temple şi monumente, cu turnuri, bolţi, galerii, coloane şi cornişe şi capiteluri şi frontoane, şi frize, şi basoreliefuri întretăindu-se, suprapunându-se, crescând unele din altele şi pictate atât de minuţios, încât puteai desluşi limpede feţele statuilor, fiecare-n parte, unghiile degetelor lor de piatră, umbra norilor peste ziduri şi grădini cu fântână în mijloc. Privindu-le avid peste capetele celor adunaţi în sală, prinţul simţea o strângere chinuitoare de inimă: ştia, fusese şi el odată acolo, pusese şi el, cândva, piciorul, demult (de fapt nu *demult*, ci *altfel*), pe acel ţărm tăcut. Străbătuse şi el galeriile şi curţile interioare ale acelor palate fragile ca de hârtie. Ştiuse întotdeauna de ce-l iubea atât de mult pe Desiderio Monsú, de ce cheltuia mai mult decât şi-ar fi permis ca să-i vadă puţinele lucrări, răspândite prin toată Italia. El şi Desiderio visau aceleaşi vise. Doar că pictorii îngemănaţi sub acest nume ştiuseră să şi le smulgă din ţeastă şi să le facă să plutească, spectral, deasupra ţesăturii unse cu ulei de in pe care pensula aproape că n-o atingea, de parcă nu o pânză era ţintuită pe cadrul de lemn, ci însăşi scoarţa cerebrală a pictorului, întinsă bine până când toate circumvoluţiile s-ar fi netezit şi harta visului, limpede ca-n palmă, i-ar fi fost revelată, într-o halucinaţie extatică, visătorului. Deasupra se arcuia, într-o anamorfoză monstruoasă, homunculul senzorial, cu buze groase, frunte îngustă şi degete

colosale, fratele nostru estropiat, ruşinea familiei, încuiat pentru totdeauna în chilia sa craniană. Era singurul curcubeu îngăduit acelei lumi de amurg.

„Bila, prinţe!“, auzi deodată o şoaptă din spatele său şi, fâstâcit ca un şcolar prins cu minţile aiurea, vârî mecanic mâna în buzunarul de la piept al jiletcii şi scoase sfera, cândva de cristal, acum acoperită de o coajă de fildeş. Înainte de a fi observat că toţi tinerii făcuseră o dată cu el acest gest, de parcă le-ar fi fost sugerat hipnotic, întinse în faţă braţul stâng, cu palma deschisă şi bila odihnindu-se, grea ca plumbul, în podul palmei. Toate mâinile, aducând ofrandele lor, convergeau acum către un bărbat masiv, apărut de cine ştie unde în mijlocul lor, total diferit de toţi ceilalţi din sală şi de o ciudăţenie nespusă. Faţa sa avea trăsături negroide, dar era total depigmentată, de parcă fantasticul personaj ar fi trăit într-o lume în care culoarea n-ar fi existat sau s-ar fi resorbit de mult în pielea lucrurilor. O cruzime înspăimântătoare i se putea citi pe faţa lividă ca burta şopârlelor, dar o cruzime senină, de teolog care a-nţeles *unde malum*. Albinosul aştepta lângă vasul central, la fel de marmoreean ca şi acesta, de parc-ar fi alcătuit împreună o fântână barocă din piaţa centrală a unui oraş de coşmar. Era complet gol, cu pectoralii puternici ca două scuturi şi cu sexul erect pe pântecul tare ca piatra, lipsit de buric. Globii ochilor celor aleşi, ca şi al treilea glob din palmele lor întinse, nu se puteau desprinde de pe trupul de fiară al Albinosului. Bărbatul începu să umble printre cei chemaţi, călcând cu tălpile goale pe podeaua lustruită, ce se aburea ca o oglindă la trecerea lui: urme de tălpi ce se resorbeau apoi, încet, în luciul agatei. Se oprea-n faţa câte unuia dintre tineri şi privea adânc în bila de sticlă din palma sa. Căuta oare ceva scris în liniile palmei? Acel M conturat cu putere, semnul celor iubiţi de destin, dilatat de lentila bilelor până la ivirea fiecărei crestături şi depuneri de mielină? Sau dimpotrivă, era căutat dinadins cineva fără destin, un W, inversul lui M, şi care acum, tocmai pentru că nu şi-a dorit-o niciodată, pentru că n-a crezut niciodată că ar fi cu putinţă, pentru că stătea într-un colţişor, bătându-se cu pumnii în piept şi murmurând: „Doamne, ai milă de sufletul meu“, fără să-ndrăznească să ridice ochii către lumină, era îndreptăţit, şi deznădejdea sa i se socotea credincioşie? Un copleşitor sentiment de predestinare îl cuprinse deodată. *Ştiu* că el este alesul, că a fost astfel dintotdeauna, că prin el avea să curgă, şi prin nimeni

altcineva, mesajul ce trebuia transmis mai departe. El, Witold Csartarowsky, care privise o dată, la fereastra patului părintesc din PuÓawy, uterul plin ochi cu trupuşorul greu, ghemuit, sferic aproape, al fătului, din desenele în sepia ale lui Leonardo, se vădea a fi acum o parte din traseu, o zonă crucială a poveştii. Prin tulpina fragedă a trupului său curgea seva ce-avea să irige uriaşa inflorescenţă a lumii, floarea-soarelui de lavă, miresme şi vânt pe faţa căreia cu toţii trăim, rotindu-ne mereu spre Dumnezeire. Într-o străfulgerare îl văzu, prin ochii catifelaţi ai urmaşului său dintr-a patra generaţie, pe cel ce avea să scrie Cartea, şi chipul subţire, cu ochi inegali şi gură tristă, sub o mustaţă firavă ai celui creat de el ca să poată fi, la rându-i, creat, o dată cu tot ce se află pe lume, îi rămase-n inimă pentru totdeauna. După acea noapte din căptuşeala realităţii, când, la vila Serbelloni, avea să inunde cu sămânţa lui un pântec nebănuit, viaţa prinţului avea să continue, cenuşie şi uscată — deşi plină de succese mondene —, până în 1865, când, la numai patruzeci şi unu de ani, avea să moară într-un spital din Alger, în urma unei mai curând banale dizenterii. Doar în câteva vise (naviga noaptea, sub nouă lune de sânge pe apele unui golf translucid, către un promontoriu plin ciucure de palate) şi în primul vers dintr-un sonet târziu al său, rămas faimos în poezia polonă („Nu sufla vântul, sufla amurgul“) avea să-şi reamintească, înnebunit de nostalgie, enigma acelei nopţi.

Albinosul trecea pe la fiecare şi privea adânc în fiecare bilă de cuarţ, ca un biolog care-ar studia micelii şi sarcopţi prin lentila microscopului său. Scutura apoi furios capul şi se-ndrepta către altă palmă întinsă. Tânărul respins păşea, dezamăgit, spre vasul din centru, unde-şi lăsa bila să cadă, cu un zgomot dulce, pe caolinul concav. Ieşea apoi, însoţit de călăuza sa, pe aceeaşi poartă prin care intrase. De-a lungul tunelului ce ducea spre grădina labirintică, schimbări stranii se petreceau în trupurile lor. Călăuza se lungea pe podeaua de piatră, devenind umbra bărbatului tânăr, iar trăsăturile acestuia din urmă se netezeau, se lustruiau cu încetul, nasul şi urechile i se retrăgeau în carnea feţei, degetele se resorbeau în palme, braţele şi picioarele intrau în trup, capul se-nfunda în cutia toracică pînă ce doar o sferă semilichidă, însoţită, pe podea, de umbra ei elipsoidală, mai levita de-a lungul pereţilor. Când ieşea din gura de fier forjat a femeii înnebunite de spaimă, sculptate pe uriaşa poartă, pieliţa sferei se rupea violent şi

conţinutul izbucnea ca un ţipăt sfâşietor, umplând golul de peste lac şi răsfrângându-se-n Alpii ce luceau stins în noapte. Apoi peste spaţiul fără margini se lăsa iarăşi tăcerea.

Pe măsură ce sala se golea, vasul rotund de sub marele candelabru se umplea cu sute de sfere scânteietoare. În fiecare dintre ele începuse să pulseze câte-un embrion transparent, hrănit cu carnea de sticlă a oului ce-l adăpostea. După ore de cercetare şi reînnoite dezamăgiri, Albinosul se găsi, într-un târziu, singur cu Witold şi cu tăcuta sa călăuză. Oprit în faţa prinţului, chipul i se destinse, şi cruzimea din trăsături i se schimbă într-un fel de voluptate supremă, a certitudinii. Apucă palma întinsă cu amândouă mâinile şi privi oul sferic, înfăşurat în sclerotica sa morfilie, cu aviditatea cu care-ar fi tras pe nară, printr-o ţeavă subţire, pulberea albă care deschide mintea ca pe-o corolă fantastică. Luă bila opacizată şi-şi atinse cu ea locul dintre sprâncene. Cu ochii-nchişi, o apăsă cu degetele puternice şi ferme până ce sfera prinse să se-nfunde în osul frunţii. Era insuportabil de privit. Pielea frunţii se sparse, devenind două pleoape groase deasupra noului ochi, ce se mai zărea la sfârşit doar ca o unghie de cornee îngălbenită, ca ochii daţi peste cap ai orbilor. Pleoapele fără gene, în cele din urmă, se descleştară, şi între ele ochiul orb se mişca deja încet în noua sa orbită, ca şi când muşchiuleţii oculari s-ar fi alcătuit deja în jurul său, prinzându-se de sclerotica tare şi de peretele de os al orbitei. Un abur uşor începu să coloreze partea din faţă a ochiului, uşor bulbucată, conturându-se lent, acolo, un iris de un albastru adânc, de piatră nestemată, înconjurând sclipitor pupila. Un ochi minunat, cum nu mai avusese vreodată o fiinţă omenească, îl aţintea acum pe Witold, deasupra pleoapelor închise ale feţei negroide, destinse acum până la un zâmbet extatic. Era singura pată de culoare de pe acel trup livid, de parcă ochiul scânteietor ar fi sorbit toţi pigmenţii statuarului personaj.

Era Ajna, ochiul lui Shiva, gândi prinţul. Ultimul foc pe drumul spre cununa de diamant, Shahasrara. Avu deodată viziunea unei coloane vertebrale de-a lungul căreia, cu un număr diferit de petale multicolore, cu străluciri şi virtuţi diferite, se-nşirau, unite-ntre ele prin trasee, fibre şi plexuri imposibil de urmărit, cele şapte atotputernice chakras, ca şapte

universuri ierarhizate, gemând de galaxii, quasari şi supernove, aprinse în noaptea fără sfârşit.

Prin portalurile hialine pătrunse-n sală un grup de fete nubile, în care Witold le recunoscu, mirat, pe lucrătoarele din atelierul de vopsit mătasea al fabricii din Como. Erau palide ca nişte insecte cavernicole şi purtau în mâini vase mari, de argilă, pline cu frunze lucioase de dud. Le răsturnară în receptacolul central, peste ouăle străvezii, şi se traseră la o parte, în veşmintele lor albe ce li se mulau pe trupurile filiforme. Ca şi când mireasma crudă a frunzelor ar fi grăbit procesul ecloziunii, în tăcerea vuitoare a sălii se auziră după o vreme mici trosnete cristaline, şi patul vegetal începu să se frământe. Viermi graşi, sticloşi, se iviră, sucindu-şi capetele oarbe, cu mandibule puternice, şi-ncepură să devoreze frunzele cu o viteză de necrezut, lăsând în urma lor doar o ferfeniţă de fibre şi nervuri prea tari ca să poată fi ingerate. În câteva minute, viermii îşi terminară festinul şi căzură într-un fel de visare. Nu-şi mai mişcau trupurile pe zecile lor de picioruşe boante. Doar lente mişcări peristaltice îi străbăteau din când în când, ca nişte mici fiori, ca nişte valuri în carnea lor gelatinoasă. După o vreme, unul câte unul, începură să-şi secrete firul strălucitor, ce le curgea dintre mandibule nu altfel decât al păianjenului din filierele sale ventrale. Era de parcă aici, în putinţa de a secreta firul mistic, s-ar fi anulat eterna opoziţie dintre păianjen şi fluture, călău şi victimă, întuneric şi lumină, rău şi bine, bărbat şi femeie, contrariile dezvăluindu-şi deodată identitatea lor mai adâncă. Sucindu-şi capetele de sute şi mii de ori, ca nişte suveici neobosite, omizile se-nconjurară de câte-o gogoaşă de mătase, pufoasă, înduioşătoare, alcătuită din câte-un singur fir lung, neîntrerupt. Cele vreo douăzeci de fete îşi umplură mâinile cu ele, ducându-le la obraji şi la buze. Părul lor lung şi uscat li se ridică în aer, trosnind uşor de la electricitatea statică a gogoşilor de mătase şi-mprăştiind în sală fulgere palide. În urma lor sala se umplu de un vag miros de ars, ca de la ciocnirea a două pietre de râu. La scurt timp, gogoşile începură să tremure între degetele gălbui, să se destrame la capete, şi din ele ieşiră sute şi mii de fluturi deodată, prea greoi, prea pufoşi şi cu aripi prea scurte ca să poată visa măcar să zboare. Vibrându-şi cu sunet înfundat aripile albe, imaculate, se risipiră viermuind pe braţele, pe veşmintele şi-n părul fecioarelor, pe feţele lor trase, pe buzele

şi pe pleoapele lor, de unde mulţi căzură pe podea, oglindindu-şi în ea pântecele umflate. Curând, întreaga sală mişuna de ei, şi un puf sidefiu strălucea în aer, făcându-l înecăcios şi aspru. Witold îi simţea forfotindu-i prin păr, dar nu îndrăznea să-i scuture de-acolo, căci ochiul albastru dintre sprâncenele bărbatului gol îl aţintea liniştit, de parcă i-ar fi spus pe propria sa limbă: „Înţelegi acum? Ţi-e limpede acum?“ Ce câmp vizual ar fi putut avea acel ochi din altă ordine-a lumii? Vedea el lucrurile aşa cum sunt, netrecute prin simţuri, neoglindite de-o conştiinţă? Putea el privi direct în spaţiul logic? Unifica el, oare, cele trei spaţii date intuiţiei noastre, al lucrurilor, al privirii şi-al minţii? Witold nu avu timp să-şi răspundă, căci nunta, nunta sa cu un pântec nebănuit, era pe cale să-nceapă, şi-ncepu aşa cum se cuvenea, cu scene de o neasemuită frumuseţe şi cruzime.

Albinosul trecea prin faţa fiecărei nubile, îi apuca în palme capul şi i se uita adânc în ochi, aşa cum privise altădată în globurile celor chemaţi şi nealeşi. În acea clipă, fiecare dintre ele-şi rotea globii oculari în sus, ca păpuşile, lăsând la vedere, între pleoape, doar o cornee gălbuie. Osul ţestei li se limpezea până devenea un clopot de sticlă sub care, umplându-l în întregime, se afla în loc de creier câte-un păianjen enorm, gras, cu blana neagră şi cu cele opt picioare musculoase chircite pe lângă pântecul gigantic. Presiunea pe care ghemul de viscere, căngi şi venin o aplica pe oasele ţestei era irepresibilă. Când cercul se-nchise şi toate fecioarele-şi iviră fiara păroasă din craniu, păianjenii-şi împinseră deodată, triumfător, labele prin oasele parietale şi cele frontale, asemenea vârfurilor unor coroane sinistre. Douăzeci de regine, astfel încoronate, vegheau acum împrejurul receptacolului din centru, încărcat de nervurile frunzelor de dud ca un pat de nuntă dintr-un templu străvechi. Hierogamia urma să se petreacă în puternicele lor strigăte: „Hymen, o, Hymeneu!“, sub ochii lor orbi şi avizi.

Călăuza lui Witold degenerase-ntre timp, dar nu până la umbră, asemenea celorlalţi, ci se chircise ca o rufă mototolită, lipită de omoplaţii prinţului, aşa încât, când se ivi, din partea opusă a încăperii, mireasa, două aripi uriaşe de fluture tropical, cu ochi de purpură şi cozi de azur şi nervuri de antracit i se desfăcură prinţului în spinare. Goală, cu părul roşu ca flacăra, cu sfârcuri minunate în centrul sânilor moi şi rotunzi, cu şolduri lăţite dulce în jurul

timidei flori sexuale, în cuibul ei de păr arămiu, o femeie tânără trecea printre cele două şiruri de regine, cu pleoapele aplecate, cu un mic zâmbet pe faţa pe care Witold o ştia prea bine, căci fata cu zulufi roşcaţi şi pistrui pe nas şi pe umerii obrajilor era Miriam, fiica bijutierului din Lezzeno, pe la prăvălia căruia prinţul trecea câteodată pentru inelele ieftine şi brăţările poleite pe care le dăruia ţărăncilor îndrăzneţe din împrejurimi. O văzuse astfel, de mai multe ori, pe fata israelitului, în ciudatul ei port (mătase verde şi albă, o perlă mare, cenuşie, legată pe frunte) şi-i plăcuse părul ei desfăcut, care lumina în dugheana giuvaergiului mai tare decât colierele, lănţişoarele şi ceasurile de buzunar, cu capacele lor de aur scrijelit. De două ori stătuseră şi de vorbă, în polonă, căci Shapirii veniseră cu toţii, de vreo două decenii, din Galiţia şi încă vorbeau acasă amestecul lor de ruteană, poloneză şi germană, de care se prinsese deja un puternic accent italienesc. Într-o zi, cu trei luni în urmă, când bătrânul, dus după treburi, îşi lăsase fiica să păzească dugheana, Witold se apropiase de ea şi-o luase după mijloc. În canţonierul său de forma lacului Como şi-a pubisului triunghiular dintre pulpele femeilor nu exista încă nici un poem despre o evreică. Îl excitau acum mirosul părului ei roşu, umbra şi intimitatea, ochii verzi, îndrăzneţi, ai fetei bijutierului. Îi strecurase un genunchi între pulpele ascunse de ţesătura grea a rochiei şi-şi apropiase gura de-a ei: „Mă iubeşti?“, dar fata se desprinsese de el împingându-l cu putere. „Nu sunt o slujnică“, îi strigase şi fugise undeva în adâncul casei.

Şi într-adevăr nu era, mai mult încă decât ştia pe atunci Witold. Căci bunicul ei fusese un ţadic faimos în Galiţia şi Lituania, urmaş direct al lui Israel Ben Eliezer, mai cunoscut sub numele de Ba'al Shem Tov, cel care putea vindeca schilozi doar cu un verset din Cartea Strălucirii şi prevestea viitorul cum de la Daniel nu mai fusese iudeu s-o facă. El răspândise între evreii polonezi, galiţieni şi ruteni hasidismul, doctrina iubirii mistice de Dumnezeu şi de oameni. Multe-ntâmplări minunate rămăseseră legate de ţadicul din Lemberg. O dată, într-un târg de vite, nişte evrei veniseră la el să se plângă că sunt deja unsprezece în orăşelul lor, dar n-au bani să-şi ridice o sinagogă. „Câţi bani vă trebuie?“ întrebase ţadicul. „Trei sute de ducaţi“, răspunseseră evreii. Atunci bunicul lui Miriam adunase negustorii şi ţăranii din târg roată în jurul lui şi strigase tare: „Vând locul meu din rai pe trei

sute de ducaţi!“ Se găsi cineva să-l cumpere, şi evreii plecară mulţumiţi, cu banii pentru clădirea sinagogii. Altă dată, la o nuntă evreiască unde taraful de lăutari nu ajunsese la timp, se rugase fierbinte până când se făcuse o minune: regele David însuşi, în toată fala sa, se arătase şi le cântase nuntaşilor toată noaptea, la vioară, nişte cântări klezmer îndrăcite. Dar ceea ce păstra ţadicul din Lemberg mai preţios în sufletul său era vechea tradiţie după care neamul i se regăsea în Tora, Cartea sfântă, între fiii lui Israel. Adesea, cu o viteză caraghioasă şi fără să greşească niciodată, înşira, cui vroia să audă, câteva sute de nume de bărbaţi, fiecare născut din cel dinaintea lui, genealogie care-l lega, în adâncul timpului, de vestitul meşter Beţaleel, fiul lui Uri, fiul lui Hur, din seminţia lui Iuda, căruia însuşi Adonai îi dăduse pricepere şi înţelepciune pentru tot soiul de lucrări în lemn, în bronz, în metale şi-n pietre de preţ. Tatăl fetei se făcuse bijutier tocmai în urma acestei minunate dezvăluiri, cu care sfântul şi hâtrul său părinte îl pisălogise toată copilăria.

De-atunci, prinţul n-o mai văzuse decât cu totul întâmplător, pe drum sau la fântână, dar de câte ori mai intrase în prăvălia bijutierului se ştia privit, şi în nări simţea vag, în penumbra plină de scânteierile briliantelor, mirosul părului de liţă învârtejită al tinerei evreice. Nu se-ndoise niciodată că fata-l iubea în secret, o şi aflase de la alţii, fără nici o mirare: *toate* femeile îl iubeau, pe când el le culegea cum ai lua neatent de pe o fructieră o piersică sau o pară. Ca să savurezi o piersică nu era nevoie să te-ndrăgosteşti mai întâi de ea. La fel de ciudat i s-ar fi părut prinţului să te topeşti de dor după nişte fese rotunde sau după gustul proaspăt al unei guri ce abia mestecase o frunză de mentă.

Aşa că abia acum o vedea cu adevărat, ca şi când Miriam ar fi fost ea însăşi numai goală, şi doar în templul rotund, de marmură, al vilei. Acum venea către el, cu umeri fragili de adolescentă, şi, ca şi când s-ar fi cunoscut dinainte de începuturile lumii, se oprise faţă-n faţă cu el, iar marele preot ihtifalic le împreunase mâinile. Ochiul din fruntea sa îşi pierduse din strălucire şi-ncepuse mişcări lente de resorbţie. Acum îşi deschisese pleoapele lui fireşti, pe când cele dumnezeieşti se-nchideau, ca o rană, peste ochiul ce se afunda tot mai mult sub osul ţestei. Pe măsură ce se retrăgea-n creier, ca o corniţă de melc, ochiul lui Shiva se micşora, ajungând întâi cât o

cireaşă, apoi cât un bob de mazăre. Navigă astfel printre cele două tractusuri olfactive până se opri în centrul craniului, în scobitura de la baza lui, unde, spânzurând de hipotalamus, avea să devină glanda pituitară, soarele interior al sexualităţii noastre. Şi marea lumină a sexului, feromonii dulci ai împreunării bărbatului cu femeia, umplură deodată sala, incendiind-o. Monsieur Monsú, albinosul, îşi recăpătă cruzimea de pe chip, iar sexul său erect, ihtifalic, curb şi încărcat de meandrele venelor, atrăgea iarăşi, prin oroarea sa ofidiană, privirile tuturor, de parcă până atunci ar fi fost obnubilat de ochiul pineal, strălucitor, din frunte.

Witold lăsă să-i cadă mantia albă, cu lunule aurii, în care se trezise deodată înfăşurat, şi rămase gol, înaripat, compact şi viril, ca o statuie de marmură vopsită-n culoarea pielii, cum se obişnuia în vechime. Îşi luă de mijloc mireasa, simţind căldura celor doi muşchi şi-a scobiturii gingaşe de deasupra feselor, şi păşiră amândoi peste buza răsfrântă a vasului din centrul sălii. Preotesele-ncoronate cu tarantule vii se apropiară până ce genunchii le atinseră peretele rece, curb, de caolin, dincolo de care, pe patul de frunze de dud ferfeniţite, nunta deja începuse. Oarbe, contemplau totuşi avid încolăcirile celor două corpuri goale, căci ochii lor întorşi înăuntru priveau direct în zona plăcerii din creierele lor încinse de voluptate.

În miezul enormei săli, sub candelabrul ce atârna sub bolta nesfârşit de înaltă, tinerii se iubeau. Îşi mâncau gurile, îşi lingeau sfârcurile, îşi strângeau gemând carnea tare a feselor. Îşi dezmierdau sexele până la umezeală şi tumefiere, le prindeau în palmă, le pătrundeau cu degetele. Se-ntorceau unul între picioarele celuilalt ca să savureze gustul dulce şi fad al labiilor umede, al anusului stelat dintre minunatele emisfere, să-şi umple gura cu vigoarea şi tandreţea inimioarei vinete de la capătul membrului pe care fata-l alinta pe toată lungimea lui cu buzele şi cu limba. Şi pe când se afundau în mireasma şi textura şi plăcerea ameţitoare a vederii testiculelor şi pubisului şi feţei interioare a pulpelor, şi clitorisului micuţ în teaca sa de pieliţă, pe când se devorau dulce cu gurile însetate, simţeau din plin, ca pe o damnare, disperarea de a nu avea destule mâini, destule buze, destulă piele, destule ramificaţii nervoase ca să-l soarbă cu totul pe celălalt, să se sature odată de pustiitoarea plăcere, de beatitudinea care, pornită din adâncul iadului nostru interior, al organelor supurânde, al intestinelor şi gonadelor,

al răului şi cruzimii şi fricii, ţâşnea deodată ca un arc voltaic spre celălalt pol, al sfinţeniei extatice, al postului şi al rugăciunii. Niciodată nu se petrecuse un salt mai îndrăzneţ şi mai fulgerător între scatologic şi escatologic. Niciodată binele şi răul nu-şi arătaseră mai limpede identitatea. Căci sfânt era să lingi cu devoţiune scrotul iubitului tău, sfânt să săruţi buzele sexuale ale femeii tale, cum ai săruta o floare sau o mânuţă de copil. Pe când zăceau invers, îmbrăţişaţi, cu gurile afundate între pulpele bărbatului şi-ale femeii iubite, o fericire fluidă şi luminoasă îi înconjura ca un cocon de mosc şi hipnoză adâncă. Bărbatul desfăcea cu gura sa aspră singura poartă spre paradis care-i era dată-n această viaţă, tunelul de carne pe care-l străbătuse el însuşi, cu decenii în urmă, înfăşurat în căiţe şi în meconiu, şi unde dorise întotdeauna să se re-ntoarcă. Îşi croia drum spre camera umedă şi caldă în care, ghemuit, visase odată, în culori puternice şi insuportabile, demoni fără chip care-i înmânau străvechi table-ale legii. La rândul ei, femeia primea-n gura caldă, rujată, tumefiată de dorinţă, capul umed al penisului, pe care-l sugea amintindu-şi sfârcul matern, din care supsese odată certitudine şi ocrotire. Binecuvântate preludii, fericite gesturi ale dragostei! Visătorie intensă lângă centrii de foc şi de gheaţă ai trupului străin şi cu atât mai dorit! Circuit al disperării şi-al bucuriei, făcut să nu poată fi în veci descris, ci numai trăit, cu sexul, inima şi mintea larg deschise!

Fluturii groşi, sidefii, risipiţi pretutindeni pâlpâiau din aripile lor atavice, cum ai bate din două pleoape rănite de lumina prea crudă. Un nor de solzişori se-adăuga atunci aerului deja lăptos al sălii circulare, prin care priveliştea înnoptată a pânzei lui Desiderio abia dacă se mai zărea. Actorii marii scene inspirau şi expirau această pastă de solzi de sidef, lumânările candelabrului o prefăceau în cenuşă, şi cenuşa la rândul ei în cenuşă. Amanţii din patul rotund aveau trupurile umede de sudoare. Se-ntorseseră acum şi se priveau în ochi. Mâinile femeii se plimbau peste şalele şi fesele iubitului ei, cuprinse între pulpele ei albe, desfăcute. Bara lui de carne îi umezea burta, îşi căuta locul în umezeala moale şi fierbinte de sub pubis, şi-n cele din urmă, fără nici un efort, alunecă pe toată lungimea în vaginul deschis ca o floare de gura-leului. Şi începură jocul cu această tijă comună, caldă şi elastică, în aceeaşi măsură ţinând de trupul lui şi al ei, pe care

corpurile glisau cu o forţă tot mai eliberată de voaluri şi suavităţi, mai dură şi mai încrâncenată, până ce din tot ritualul pubisurilor izbind unul în celălalt rămase doar căutarea sălbatică, fără limite şi oprelişti, a plăcerii, oriunde s-ar fi putut ea ascunde, în dragoste– ură şi-n puritate–abjecţie şi-n gingăşie–cruzime, şi-n tandreţe– violenţă. Întotdeauna Witold îşi silise femeia să-l privească-n ochi când ţipa sub el, dar acum nu fusese nevoie de vreo constrângere: Miriam era de-o ardoare bărbătească în acest joc în care nu mai existau stăpân şi supus, ci stăpân–supus şi supus– stăpân, într-o polarizare pâlpâitoare în care rolurile, nici măcar voite, ci dictate de iminenţa imperioasă a unei plăceri de sfârşit de lumi, se inversau de mii de ori în fiecare clipă. Acum ea avea picioarele prinse sub umerii lui, iar bărbatul, sprijinit într-un cot, îi simţea cu degetele pulpele, anusul umed, buzele cleioase ce-i umezeau penisul, pubisul năclăit de sudoare. Degetele pâlpâiau apoi peste pântec, urcau spre sâni, strângeau sfârcurile întărite, înaintau pe gâtul şi obrazul femeii ce, răsuflând fierbinte, nu-şi desprindea ochii din ochii lui, arătându-i o faţă devastată de voluptate, mai excitantă decât priveliştea dintre pulpe. Tânărul îşi reprima sperma pe care-o simţea urcându-i pe canalele inghinale, căci nu se-ndura să iasă din ţinutul scufundat mult sub faţa conştiinţei, în care-nota în curenţi de endomorfine, în lumina topită a presimţirii exploziei finale. Curgeau unul în altul, la ambele capete, într-un circuit închis, exasperant, asimptotic: el se vărsa în ea prin poarta deschisă a sexului, care e timpul; ea curgea în el prin poarta deschisă a ochilor, care e spaţiul. Ca o suveică de aur urzeau împreună gogoaşa din fire de diamant de unde-am venit şi unde ne vom întoarce.

Sub ochii orbi ai reginelor întunecate, întortocheata monogramă a celor două trupuri, încleştate acum într-unul singur, îşi înteţi unduirea dublă, controlată doar de mecanismele moi din hipotalamus. Fesele bărbatului izbeau acum ritmic, neiertător. Ouăle, vizibile prin punga lor de piele, loveau anusul şi fesele femeii, care-ncepu să scoată strigăte aspre şi îndemnuri obscene, spuse brutal, întretăiat, de buzele ei cândva de copilă, îndemnându-l pe cel de deasupra ei să nu se oprească, să meargă tot mai adânc în tunelul zvâcnind, în caverna ocrotitoare ce-l aştepta acolo, în potirul ei mistic desfăcut *inter urinas et faeces*.

Când ţipetele femeii se schimbară într-o tânguire continuă şi muşchii i se strânseră în jurul barei de carne ce-o pătrundea, bărbatul nu se mai stăpâni. Într-o contracţie în care-ncerca să-şi stoarcă întregul corp, slobozi deodată lichidul care pân-atunci nu fusese adunat doar în testicule, nici doar în prostată, nici pe canalele seminale, ci în fiecare celulă a corpului său, în creier şi-n ochi şi-n inimă şi-n maţe, şi-n schelet, şi-n glande şi pretutindeni, căci acea ţâşnitură întretăiată era esenţa concentrată a minţii, a trupului, a credinţei şi-a speranţelor sale. Crispaţi deodată, epileptoid, unul în braţele celuilalt, zvâcnind inconştienţi ca insectele unul în altul, urlând ca arşi de vii în aura ce-i destrăma, văzându-şi feţele de locuitori ai infernului prin ochii care parcă ţipau şi ei, cei doi amanţi simţeau acum cât de cumplită e fericirea, ce ucigaşă e plăcerea, cât de chinuitor e extazul. Aripile, pielea şi oasele li se dizolvară în lumina albă şi tot mai albă, până la desfacerea moleculelor în atomi şi în vid, şi până la desfiinţarea soartei lor pe pământ.

Iar acolo-n adânc, în spaţiul gelatinos dintre gland şi uter, atât de asemănător celui dintre sinapse, căci neuralul şi sexualul îşi arătau mereu şi mereu, prin nesfârşite analogii, identitatea de fond, o ploaie de aur o acoperea pe blânda Danae. Arhanghelul Gabriel, cu un crin imperial între degete, vărsa asupra Fecioarei lapţii străvezii ai Bunei Vestiri: „Bucură-te, Maria!“. Sidefiu ca de creier topit, lichidul seminal invada crevasa dintre cei doi uriaşi neuroni, ce conectaseră, copulaseră între ei pentru transmiterea unui mesaj divin. Asemeni acetilcolinei, dopaminei sau serotoninei, sperma, cu milioanele ei de fiinţe pe jumătate, având maţe de diamant şi rinichi de rubin, grăbea către receptorii postsinaptici, pe care-i ocupa, eliberând ionii de calciu şi de potasiu. O legiune de fiinţe independente, cu organe interne şi voinţă arzătoare, purtând jumătate din planul divin al bărbatului (de parcă omul ar fi o alternare de bărbaţi sau femei şi aceşti jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, spermiile şi ovulele) se-mpingea înainte, printre pieliţele vezicante, anticorpii devoratori, fierbinţeala ce le dizolva membrana capului uriaş. Levitau ca un stol de berze de sidef către marele soare ovarian, ce le venea în întâmpinare pe lujerul dulce al trompei uterine. Era ca şi când două fiinţe înaripate, dar fiecare cu jumătate de trup şi o singură aripă, ar fi tânjit, ar fi însetat după zbor. S-ar fi căutat chemotactic ca să se poată îmbrăţişa şi

astfel, jumătate de chip lângă jumătate de chip, jumătate de piept lipit de jumătate de piept, aripa stângă a ovulului lângă aripa dreaptă a spermiei, să poată construi omul întreg, bărbat şi femeie, creier şi sex, spaţiu şi timp, în miezul trandafirului cu un milion de dimensiuni al lumii. Acolo, în fisura îngustă dintre uter şi gland, se petrecea a doua nuntă, a fratelui şi-a surorii noastre estropiate, minusculi şi totuşi identici cu noi în afara infirmităţii lor monstruoase. Bărbaţi şi spermatozoizi, femei şi ovule alternau la nesfârşit pe stringul gigantic ce urca din primele celule risipite-n ocean către îngeri şi către Dumnezeire.

Nunta spermiei cu ovulul este mandala ce ne deschide-nţelegerea mântuirii. Pentru că le putem privi, de la colosala noastră-nălţime, zborul împreunat, ştim acum că la rându-ne suntem spermii, ejaculate deja de un zeu neştiut, expulzate din aparatul său de fabricat viitorul. Suntem fiinţe pe jumătate, tânjind să ne cunoaştem genitorul, grăbind cu toţii, în lumea noastră dintre uter şi gland („inter urinas et faeces“) către Portalul de unde-am venit şi unde trebuie să ne-ntoarcem. Generaţi de un zeu pentru totdeauna obscur, purtând jumătate din mesajul lui către capătul timpului, luptând contra evidenţei distrugerii, a conspiraţiei realităţii, a cinismului întoarcerii în ţărână, căutăm mereu ovulul mistic care ne-aşteaptă, catedrală de pieliţe, în zarea de aur. În crevasa dintre pământ şi soare ne-ndreptăm hipnotic spre Dumnezeu. Ne agităm codiţele vibratile în gelatina tulbure a istoriei, căutând să fim primii ce-şi vor lipi tâmpla de gigantica stea, contopindu-se cu ea şi injectându-şi în carnea ei jumătatea lor de creier. Aşteptăm acea clipă de *unio mystica* în care, în corul a miriade de glasuri, unul singur se va dizolva în triumf şi în bucurie, pe când cei ce-l urmează, distruşi de boli, de tâlhari, de incendii, de nenoroc vor cădea, paralizaţi de membranele vezicante. Căci mântuirea nu era pentru toţi, nici pentru mulţi, ci pentru unul singur, pentru cel deja mântuit, ales de la-nceput pentru asta, din miliardele pornite la drum ca să-şi lase oasele în pustie. Frate mai mic al unui zeu inomabil, avea să nască la rândul său, contopit cu icra miraculoasă, un nou gigant, o nouă viaţă, un nou cosmos fără sfârşit.

Pe când Miriam, lucioasă de sudoare, zăcea inertă cu faţa-n sus, iar prinţul, gol, cu membrul umed, se-ntorsese pe-o parte, acoperindu-şi ochii cu braţul şi simţind sub el, boţite, mirificele aripi smulse din omoplaţi, a

doua nuntă, a spermiei cu ovulul, se petrecea în adâncul femeii, sub pielea umedă, palpitândă, dintre buricul ei adâncit şi petalele moi ale vulvei, dintre care se scurgea acum un firişor sidefiu.

Contactul se produsese după voia Ştiutorilor şi mesajul era sigur, transmis deja mai departe pe căile sale genetice. Albinosul îşi aplecă, mulţumit, capul taurin şi, cu o mână puternică, o ridică pe Miriam din aşternut. Nubilele oarbe o-nconjurară, privind-o prin ocelii de safir ai fiarelor din ţeste. O-nfăşurară într-o manta de mătase uleioasă, cu ape aurii, şi-o purtară către ieşirea de sub marele tablou. Albinosul le urmă, şi Witold se trezi deodată singur în sala barocă, sub labele de aur ale candelabrului, de pe care cădeau din când în când fluturii graşi, vibrând neajutoraţi din aripi. Luă unul în palmă şi-l aduse în dreptul ochilor. Îi privi faţa impersonală, cu ochii arzători şi antene penate, cu trompa abia schiţată. Faţă de embrion sau de demon. Ar fi vrut să-şi schimbe soarta cu a lui, dar nu mai avea acum nici o soartă. „B·dz co b·dz“, şopti, şi-l aşeză uşor pe buza vasului ce servise de pat de nuntă.

Se ridică în genunchi, pe mormanul de frunze de dud hăcuite, şi rămase aşa, cu capul adânc plecat, un trup de carne cenuşie, stoarsă de mesajul ei preţios. Avea să se trezească a doua zi în patul hanului său din Cadenabbia, răvăşit de un vis atât de straniu, în care el, un principe polon îngropat sub pământul secolelor, se aflase o clipă-n focarul Ochiului atoatevăzător, în centrul Poveştii. Din tot ce se-ntâmplase în acea noapte fantastică avea să-şi amintească cel mai bine marele tablou al lui Desiderio, cu golful său străveziu sub lunele de sânge, cu barca neagră în care navigase, alături de mii de alte ambarcaţii cu pânze, spre muntele încărcat de palate. N-avea s-o revadă niciodată pe Miriam. Avea să mai trăiască încă şaisprezece ani, bătând în lung şi-n lat ţinuturile baltice, coborând an de an, împins de o irepresibilă nostalgie, către lacul Como din Alpii italieni, pe aceleaşi vremuri în care, pe altă faţă a lumii şi a poveştii, Vasili, băiatul fără umbră din neamul Badislavilor, coborât din munţii Rodopi şi trecând Dunărea pe gheaţa sub care sclipeau fluturi uriaşi, multicolori, se pregătea, fără s-o ştie încă, de întâlnirea cu Maria, sub acelaşi cer întins ca un coviltir de azur peste mări şi ţări, sub aceleaşi stele de diamant şi sub aceeaşi lună. La

Alger, pe patul de moarte, rostise, înainte de ultima suflare, un şir lung de vocabule pe care felcerii berberi le luaseră drept delir:

INGIRVMIMVSNOCTEETCONSVMIMVRIGNI

Iar Miriam, israelita, stră-stră-stră-bunica lui Mircea din partea tatălui, avea să-şi înceapă calvarul drumului către răsărit, izgonită de bijutierul din Lezzeno, ce nu putuse să creadă că nu desfrânarea, ci un vis minunat îi umflase pântecele ca o pânză de corabie. Vântul paraclet ce sufla în această pânză o împinsese către Austria, pe care-o străbătuse în zdrenţe, trecând râuri şi munţi, dormind sub poduri şi în căpiţe, apoi spre pusta ungurească. Născuse la Pécs, într-o casă arsă de foc, fără acoperiş, şi coborâse apoi, cu copilul într-un ghemotoc de cârpe, spre Banat, unde se oploşise în Budinţ, un sat de oameni blajini şi greoi la minte de pe drumul Lugojului. Chiar şi după zece ani de trăit acolo, după ce învăţase şi limba românească, Miriam era tot socotită nebună, cum avea să fie toată viaţa, fiindcă spunea tuturor că feciorul ei era fiu de prinţ şi că taică-su avea să vină într-o zi după ei şi să-i ducă-napoi în Galiţia, ţinutul îndepărtat unde curgea lapte şi miere. Femeia-şi câştigase traiul crescând viermi de mătase, meşteşug cu totul necunoscut în acele locuri, dar care se-ntinsese apoi printre acei oameni simpli, ce trăiesc din el până-n ziua de azi. Tuturor celor din neamul ei li se zisese Goangă, de la viermii pe care-i creşteau, dar Miriam îşi învăţase fiul să-şi spună după numele nobiliar al tatălui, doar că mai potrivit cu vorbirea românească. Băiatul moştenise ochii visători, cu gene lungi, ai tatălui său. Deşi se-amestecase cu cei de-un leat şi ajunsese un ţăran ca toţi ceilalţi, Ioan Goangă avea să transmită mai departe, cu sfinţenie, copiilor săi, iar aceştia copiilor lor, timp de un veac şi jumătate, până azi, povestea unei nunţi mândre întâmplate cândva într-o casă ce se rotea după soare.

A trebuit să-l iau după umeri şi să-l aduc înapoi în bucătărie. Nu-l mai atinsesem astfel niciodată, după cum nu vorbisem niciodată cu el cu adevărat. Simţeam acum cum tremura din tot trupul, nu de frigul de afară, sau nu doar din pricina lui. Am intrat din nou în sufragerie, unde singura lumină era mai departe cea albăstruie, pâlpâitoare, venită de la ecranul alb-negru al televizorului nostru Electronica. Tata s-a aşezat în capătul dinspre fereastră al mesei şi s-a cufundat, ca de obicei, cu totul în acel câmp vizual artificial, care-i ţinea loc de realitate. Mama stătea la celălalt capăt, dincolo de cuvertura stacojie peste care apăruse, de câţiva ani, o placă de sticlă groasă. Ani în şir jucaseră tabinet sau remi pe faţa aceea de masă moale, cu motive indescifrabile şi franjuri pe margini, sub becurile chioare ale lustrei, în încercări disperate de a ucide timpul. Şi când plictiseala punea capăt şi ultimei partide iar eu mă retrăgeam în camera mea ca să m-aşez cu fundul pe lada de la studio şi tălpile goale pe caloriferul cald încă în acei ani, îi auzeam cum trec la următoarea îndeletnicire, eternele socoteli din fiecare seară, cât a dat mama pe pâine — intermediară sau albă cu cartofi, căci eram prea boieri deja pentru pâinea neagră, rotundă, care ne plăcea de fapt cel mai mult, dar care-nsemna că tragem a sărăcie —, cât pe roşii, cât pe castraveţi, cât pe peşte, cât pe lapte, cât pe iaurt, cât pe chibrituri, pe albastru de rufe, pe Dero, pe tot ce aducea, zi de zi, în plasele ei de rafie, cărând uneori şi douăzeci de kilograme deodată, încât apoi o dureau mâinile de nu mai putea. „Ia uite, Mircişor“, îmi arăta, după ce trântea plasele în hol şi se sprijinea de perete. Răşchira către mine palmele, în care erau săpate urme adânci, roşii ca focul. „Bată-le Dumnezeu să le bată de plase, că m-au tăiat iar de m-au înnebunit…“ Aproape plângea de durere, ţinea minute-n şir palmele martirizate la subţiori, cu braţele-ncrucişate peste piept. Căratul de dimineaţă, socotelile de seară, pe margini de ziar, cu scrisul ei copilăresc, rămas la fel cum îl deprinsese de la învăţătorul din sat, scris înflorat pe care-l întâlneai pe spatele pozelor (cu creion chimic) şi prin actele din poşeta stacojie — şi-ntre timp spălat, frecat, făcut paturile şi adunat după toţi, pornirea tatălui la serviciu, a mea la şcoală, oalele cu mâncare („nu mai ştiu

ce să vă mai fac, îmi vine să-mi iau câmpii“) şi nerecunoştinţa şi nepăsarea tuturor, de parcă femeia asta care ne făcuse oameni, omul acesta bun şi cinstit („Mircişor, niciodată-n viaţa ta să nu iei un capăt de aţă care nu-i al tău“) şi care se lăsase pe ultimul loc, pe nici un loc de fapt, în ierarhia nevoilor familiei, fără haine de ieşit în lume, fără pantofi, nerujată şi nearanjată, renunţând până şi la colonia ei de un leu din maşinuţe de sticlă, mergând să-şi facă permanent o dată pe an, la cine ştie ce ocazii, ar fi fost doar o servitoare plătită să ne-aducă fiecăruia toate la nas, să ne spele şi să ne calce, ca noi să putem arăta onorabil în drumurile noastre prin lumea vastă, ceţoasă şi-nspăimântătoare care se-ntindea dincolo de satul ei din mijlocul Bucureştiului, cuprins între cinematografele Volga, Floreasca şi Melodia, dincolo de care nu se aventura niciodată. Găseam mereu prin sertarele de la bufet fâşiile astea rupte din marginea ziarelor, pe care erau înşirate unele sub altele „oo“, „roşi“ şi „bonboane“ şi preţurile lor, scrise-nflorat cu pixul, fără să ştiu pe-atunci că ele erau poemele mamei mele, mai inspirate, mai sfâşietoare şi spunând o poveste mai pasionată de dragoste decât scrisorile Portughezei şi decât paginile exaltate ale Sfintei Tereza. În casa noastră, mama călăuzea doi orbi, doi oameni cu inima de piatră, înstrăinaţi de ea şi fiecare de celălalt, pe care-i slujea cu o devoţiune ce-şi ajungea sieşi şi nu aştepta răspuns sau răsplată.

M-am aşezat şi eu pe canapea. La televizor era aceeaşi scenă a balconului. Cineva vorbea acolo exaltat, strâns înconjurat de alţi inşi, care păreau a-l apăra cu trupurile lor. Cum erau scăldaţi de lumina reflectoarelor televiziunii, păreau un basorelief din cele de pe soclul statuilor, care înfăţişează momentul auroral al carierei marelui om politic de deasupra, cu un porumbel zgribulit pe creştetul capului. Aproape că aţipisem, hipnotizat de repetarea continuă a aceloraşi cuvinte, de unduirea zecilor de mii de inşi din piaţa întunecată, de fantasmagoricul balet al aburului ieşit din gurile vorbitorilor, când nişte fulgere ciudate, ce iluminau piaţa, şi un fel de plesnituri simultane, care-acopereau o clipă vocile din megafoane, m-au făcut atent la ceea ce se-ntâmpla pe ecran. Noul vorbitor de la microfoane se oprise o clipă dezorientat, privise undeva dincolo de carul de reportaj şi strigase „Fraţilor, se trage! Cine trage, fraţilor?“ Camera se-ntoarse de la balconul CC-ului şi baleie peste mulţime. Oamenii urlau şi huiduiau,

uitându-se-n toate părţile. De undeva din spate se zăreau zeci de urme de foc, drepte ca nişte raze laser, îndreptate spre clădirea de marmură. Se trăgea evident cu cartuşe trasoare ce-şi lăsau fosforescenţa în aerul negru, îngheţat, al acestui decembrie. Dar oare nu se terminase totul încă de dimineaţă? Nu văzusem cu ochii mei elicopterul prezidenţial ridicându-se ca o balenă albă de pe acoperişul Comitetului Central şi cărându-l pe Ceauşescu unde-a dus mutul iapa şi surdul roata, unde şi-a înţărcat dracul copiii? Nu erau şi miliţia, şi armata cu noi, cum o tot spuseseră pe sute de voci toată ziua? Poporul era-n sărbătoare, şampania ţinută ani de zile-n toate frigiderele fusese desfăcută, pocnise, se revărsase şi se dovedise prea acră ca să se poată şi bea, torţionarii se înfrăţiseră cu victimele lor şi cântau cot la cot *Deşteaptă-te, române*, preoţii defilau la braţ cu profesoarele de ateism ştiinţific, ce-şi făceau acum cruci până-n pământ şi se rugau pentru propăşirea neamului. Ştiau cu toţii, mici şi mari, buni şi răi, toţi români mai mult sau mai puţin oneşti, că de-acum avea să curgă lapte şi miere pe tărâmul mioritic. Cine trăgea? Cine rămăsese de partea cealaltă?

Televizorul trepida pe mica servantă unde-şi făcea veacul. Deasupra lui trona o lampă cu abajur care nu funcţionase niciodată. Pe ecran era din nou balconul măturat de reflectoare, în care revoluţionarii palizi ca nişte insecte cavernicole se strânseseră şi mai mult unii în alţii, ca şi când li s-ar fi făcut deodată teribil de frig. Totuşi, omul care vorbea la microfoane, cu o privire fanatică, nu-şi încetase nici o clipă potopul de vorbe, vorbe, vorbe, nici măcar când oamenii începură să cadă în piaţa întunecată, ca seceraţi de o mână nevăzută. Un băiat tânăr aici, cu tâmpla zdrobită de-un glonte tras de foarte aproape, un bărbat matur acolo, o fată în capătul celălalt. Mulţimea fierbea şi se zbătea ca posedată, cei din margini o luau la fugă şi se pierdeau în întuneric, megafoanele bubuiau precum cele de dimineaţă, din maşina blindată: „Staţi pe loc! Staţi pe loc! Să le arătăm sceleraţilor care trag că nu ne e frică de ei, tovarăşi! Pardon, domnilor! Cetăţeni, în fine… Fraţilor, iată dovada că suntem de neînvins, că de-acum nimic nu ne mai poate atinge.“ Şi vorbitorul vârî ciobăneşte două degete-n gură şi şuieră lung, cu jale, de pica frunza pe jos. Atunci, uitată de dimineaţă-ntr-un colţ al pieţei, stând pe vine sprijinită cu spatele de un zid, Revoluţia română sări deodată-n picioare, îşi netezi cu palmele, speriată, fota, îşi îndreptă pe umeri ia şi la

gât salba de ducaţi şi se repezi, cu paşi de elefant ce zguduiau macadamul, către balcon, croindu-şi calea printre cetăţenii înspăimântaţi, care-i veneau până la genunchi. Vai de cei ce nu se feriseră la timp de vajnicele opinci! Erau striviţi şi tăvăliţi fără milă, amestecaţi cu noaptea tot mai rece din piaţă. Ajunsă-n faţă, juna femeie, frumuseţe ochioasă şi sprâncenată tipic românească, acoperi cu pieptul ei întreg balconul, astfel că nici un glonţ nu-l nimeri, în noaptea aceea tragică, pe vreunul dintre revoluţionari. Multe ore fără sfârşit aceştia se perindară la microfon, uitându-se-ntre omoplaţii mândrei femei şi perorând cu tot mai mult curaj, pe când trasoarele izbeau pretutindeni în jur pe faţada mutilată a mohorâtei clădiri.

„Doamne, Costele, ce mai e şi asta?“ Mama încremenise în scaunul ei. „Cine-or fi ăştia care trag?“ Tata era alb ca varul. Se uita spre ecran părând că nu înţelege. „E reacţiunea, domnule“, zise într-un târziu. „Sunt oamenii lui Ceauşescu, gărzile lui. Orfanii ăia de la leagănele de copii. Au ieşit din găurile lor să-l apere pe taică-su.“ „Aoleu! Şi dacă bătrânu’ vine-napoi? Doamne, Doamne, ce-o mai fi şi cu noi! Io credeam că l-a luat naiba de tot, da’ uite…“ „Dacă vine, ne omoară pe toţi. Paştele şi dumnezeii mă-sii, m-am găsit eu să-mi ard carnetul de partid, nu puteam să-l ascund dracului undeva“…

Ceauşescu se întoarce. Gărzile lui negre, adolescenţi spălaţi pe creier, fără mamă şi fără tată, cu Şeful şi Leana drept idoli, pun stăpânire pe situaţie. Teroarea se dezlănţuie. Gările şi aeroporturile sunt blocate. Posturile de radio şi televiziune sunt ale lor. E proclamată starea de urgenţă. Trupele negre patrulează pe străzi. Rotweillerii sfâşie pe oricine-ntâlnesc. Oamenii tremură prin case, nu-ndrăznesc să se mai arate. La radio, la televizor, la maşinile de scris, la fiarele de călcat, la plitele de aragaz vorbeşte Ceauşescu, cu o privire de fiară. Dacă deschizi frigiderul, dai de capul lui Ceauşescu, pe o farfurie de tort, vorbindu-ţi la nesfârşit. Din pereţi, din tavan, din podele se deschid ecrane din care vorbeşte Ceauşescu. Uşile apartamentelor sunt sparte-n plină noapte cu lovituri de bocanc şi năvălesc înăuntru mascaţi şi câini în lesă, care-i smulg de sub plapumă pe femeia-n cămaşă de noapte, cu moaţele-n cap, şi pe bărbatul cu ciorap de damă peste părul dat pe spate şi uns cu ulei de nucă. Ea vrea să spună ceva şi primeşte o palmă grea peste gură, care-o aruncă la loc în aşternut. Un

câine sare peste ea, mârâind, saliva i se scurge de pe limbă, femeia leşină. Bărbatul în pijama clipeşte rar, orbit de lanterna de vânătoare. „Carnetul de partid! Prezintă imediat carnetul de partid!“ „N-n-n-u-l mai am…L-am…“ Gura nu-l mai ascultă, genunchii i se moaie, cade pe covor şi e imediat înşfăcat, târât în dubă, dus pe un stadion cu luminile de nocturnă aprinse orbitor şi aşezat în şirul miilor de inşi în pijamale păziţi de gărzile cu automate. Sunt împuşcaţi pe rând, unii în faţa celorlalţi. Bărbatu-şi aşteaptă rândul, e al cincilea, apoi al patrulea, al treilea, al doilea… Adolescentul cu pistol în mână, care n-are habar că pe lume există mila, dragostea, prietenia, se apropie de el, îi propteşte ţeava rece în frunte, omul strânge ochii şi ţeasta-i explodează în aşchii de os. Creier şi sânge mânjesc gazonul pe câţiva metri în jur.

Îi las acolo, topiţi în penumbră, la capetele opuse ale mesei, sculptaţi în contraste violente de alternarea de lumină şi întuneric izvorâte din ecranul televizorului, ce le scoate-n evidenţă spaima din ochi, crisparea degetelor pe sticla lucioasă, neputinţa şi deznădejdea celor ce, după ce-au parcurs labirintul vieţii, plin de cotituri, de suişuri şi coborâri, de-ngustări şi de desfaceri deodată ale perspectivelor în imense grote de lavă şi diamant, în grădini de trandafiri şi-n abatoare pestilenţiale, după ce au râs şi au plâns, au suferit şi au produs suferinţă, după ce şi-au zdrelit pielea şi carnea împingându-se prin tunele tot mai înguste, sarcopţi ai scabiei din pielea lui Dumnezeu, se văd deodată în odaia finală, de unde nu mai există întoarcere. Ştiau deja că vor rămâne etern acolo, în sufrageria lor cu ferestre dând spre balcon şi spre moară, înconjuraţi de canapea, de bufetul cu vitrină plină de „găini“, de ceasul deşteptător rusesc în formă de glob aurit, de tablourile cu flori, de covorul persan tocit la margini, de lustra ciobită cu becuri slabe şi prăfoase, uitându-se la nesfârşit în falsul glob de cristal, falsa fereastră către lume, profetul mincinos ce-i spăla în lumină albastră, în flux şi reflux, ca pe nişte stânci de la ţărmul mării. Înfăşuraţi în ecuaţii Beckenstein, stăteau acolo, nici vii, nici morţi, de parcă sufrageria n-ar fi fost reală, ci doar o amintire a altcuiva, dintr-o altă lume. Mama şi tata. Cei doi oameni care mi-au dat viaţă.

Merg în camera mea, cu nimic mai reală. Pe pereţii întunecaţi s-au înmulţit alge băloase, ce fac din loc în loc un fel de gâlci scufundate în

gelatină. Aerul e greu respirabil de la sporii ciupercilor, crescute în pâlcuri pe mobilierul putred. Recamierul străvechi are o mare gaură necrozată chiar în mijloc, prin care se văd arcurile de aramă, acoperite de sare. La marea fereastră triplă pâlpâie Bucureştiul, mai intens acum de când geamurile s-au spart şi doar câteva cioburi triunghiulare se mai ţin în cercevelele încrustate cu cuiburi de scoici. Merg să-mi sprijin tâmpla de rama ferestrei, lăsând ca marea lumină a zăpezii să mi se aştearnă, ea însăşi ca o zăpadă foşnitoare, pe faţă. Oraşul e-ntunecat şi sumbru, ferestrele sunt oarbe, copacii desfrunziţi, scheletici, conturaţi cu margini de zăpadă. Doar cerul e roşu şi luminos. De foarte departe, dinspre centru, se aud împuşcături de armă, strigăte şi alte zgomote indistincte. Acolo mor oameni, fără să ştie de ce, şi cu fiecare se-nchide câte-un ochi cu care cineva priveşte spre lume. Rămân mult timp la fereastră, simţind cristalele de zăpadă pe buze, pe gât şi pe mâini. Sus în cer, suprapus pe lumina roşiatică, de zăpadă şi de război, pluteşte nemişcat aparatul cu heruvimi. Deasupra întinderii de safir, asemenea cerului în curăţia sa, se află un tron de asemenea de safir, pe care e aşezat cineva cu înfăţişarea unui om. „Maran atha!“, şoptesc. Vino, Doamne, lumea e coaptă pentru tine! Nu mai avem unde merge. Ne însurăm şi ne măritām. Bem şi ne veselim, căci mâine vom muri. Mâine se va rupe funia de argint, mâine se va sparge ulciorul de aur. Şi vom afla cu toţii cum arată lumea când n-o vede nimeni, când nu pătrunde în tine, Doamne, prin nările şi prin limba noastră, prin ochii şi prin urechile noastre, prin vârful cu şanţuri şi creste papilare al degetelor noastre.

Mă-ntorc, îngheţat, în sufragerie. Trec pe lângă Babelul manuscrisului meu, ce mai are doar câteva pagini până la cer. Mucezeala macrameului de pe masă, a cutiilor de conserve cu plante de aloe şi asparagus l-a atacat şi pe el. Licheni gălbui se-ntind pe marginile înnegrite ale foilor. Dar, chiar dacă toată celuloza lor s-ar necroza şi s-ar mânca, ar rămâne holografic în aer literele indestructibile. Televizorul nu mai emite imagini. Pe ecran e un zgomot alb, sute şi mii de purici alergând haotic pe sticla luminoasă, scoţând un fâşîit puternic. La cele două capete ale mesei, mama şi tata au feţele-ndreptate una spre alta, şi le-au crescut aripi. Aripi cenuşii, puternice, cu pene uscate şi bine reliefate în lumina egală. Acoperă cu ele placa de sticlă sub care se află meandrele cuverturii pluşate. Stau aşa, încremeniţi,

privindu-se drept în faţă altfel decât s-au privit vreodată Costel şi Marioara, căci acum dintre ei, de deasupra capacului ispăşirii, se auzea un glas puternic, nu de femeie, nici de bărbat, o şoaptă imperioasă cum sunt cele care-ţi inundă creierul, câteodată, înainte de a adormi. „Mircea“, suna cuvântul mistic, auzit de mine nu cu urechile, ci cu zona auditivă din adâncul encefalului meu. „Mircea, Mircea, Mircea, Mircea, Mircea“…

„Artefactele“, spunea Herman, iar eu, chiar dacă pângărit (fie şi numai în intenţie, fie şi numai în simbol, dar în orice caz pângărit, pângărit, damnat o dată pentru totdeauna de Dan Nebunul într-o zi pe care n-aveam s-o uit niciodată, la vârsta de şapte ani, când abia deschisesem ochii în lume, la doar un an după ce ne mutaserăm în blocul din Ştefan cel Mare, la doar câteva luni după ce ieşisem prima dată singur în spatele blocului, minuscul în acel imens spaţiu vuitor dintre bloc, moară şi fabrica de pâine Pionierul, vegheat de la înălţimea a cinci etaje de capul mamei, pierdut în nori de parcă cerul s-ar fi deschis şi chipul femeii-Dumnezeu ar fi strălucit deodată în crucea bolţii, aducând linişte şi certitudine în spaţiul acela unde nu mai călcase picior de om şi unde capcane monstruoase pândeau la tot pasul; la câteva zile doar după ce-i întâlnisem acolo, în labirintul şanţurilor pentru ţevi de canalizare în care coboram, cu pistolul meu cu apă de doi lei, murdărindu-mi hăinuţele şi trăgând în nări cu spaimă şi voluptate mirosul de pământ, de rădăcini, de nimfe de cărăbuş din care se scurge un lapte ciudat, pe ceilalţi copii, pe Mimi şi pe fratele lui, Lumpă cel plin de muci, pe Marţaganul şi pe sora lui, Silvia, pângărită apoi şi ea, nu doar în intenţie, nici doar în simbol, de Dan Nebunul, căruia toţi îi ziceau încă de pe-atunci Mendebilul fiindcă se suia pe terasă pe la Scara Unu, singurul loc unde terasa era descuiată — dar cine s-ar fi încumetat măcar să se gândească să intre în cumplitul templu întunecat al Scării Unu? — şi ne striga deodată de sus, de pe streaşina blocului, de pe acoperişul lumii, şi când toţi ne uitam către el, rupându-ne gâturile şi aproape orbind de la soarele negru ce-l aureola, el se prefăcea că se-aruncă de pe bloc, se-nclina către abis şi-şi rotea braţele urlând de o spaimă prefăcută, pe când noi toţi urlam de o spaimă adevărată; pe Vova şi Paul Smirnoff, care mâncau fluturi şi visau la vapoare „cât trei blocuri unul peste altul“ şi având o mie de elice, pe Simfonia-n Do Major şi sora lui Mona, rea ca o pisică sălbatică, pe Nicuşor cel cu ochelarii rotunzi, pe băieţelul cu un picior într-o complicată proteză de metal, ce avusese poliomielită şi, probabil, o dată cu muşchii piciorului îşi pierduse atunci şi numele, pe sinistrul Luţă şi pe visătorul Lucian, ce-

avea să-mi devină prietenul cel mai bun, cel ce numea furnicile „ciocoi“ şi le strivea cu talpa tenisului de câte ori le vedea, şi care-n schimb iubea caii, caii cu corn în frunte, caii alergând liberi, înfăşuraţi în brocart înflorat, pe câmpuri pline de brânduşe de toamnă, în fine pe Jean de la etajul şapte care spunea cele mai haioase bancuri, care spusese de fapt primul banc pe care-l auzisem vreodată, cel cu „Unu-doi, unu-doi, a căzut vreun om la voi?“ „Trei-patru, trei-patru, pălăria şi căcatu'“, la care toţi copiii râseseră, iar eu nu înţelesesem de ce trebuia să râd, şi totuşi râsesem şi eu, ca să nu se supere pe mine ceilalţi copii; la câteva ore după ce, atunci, în ziua aceea tristă de august, în dimineaţa rece în care-i trezise zgomotul celor ce mergeau la defilare împânzind şoseaua cu pâlcurile lor vesele, cu placardele lor ţinute deocamdată neglijent pe umeri, cu florile de hârtie şi paletele pe care scria PCR, cu portretele Lui şi-ale Ei, Dan Nebunul îi adunase pe toţi în jurul său promiţându-le c-o să le arate ceva frumos şi-i dusese în faţa unei uşi de lângă Scara Cinci, din spatele blocului, o uşă de tablă vopsită cenuşiu despre care copiii crezuseră pân-atunci că e de la depozitul de mobilă, dar nu era, ci de la ea porneau nişte trepte care duceau la subsolul blocului, unde era o măţărie de ţevi ce alergau de-a lungul unor culoare nesfârşite, şi-n capătul lor o sală a cazanelor, iar apoi, în cel mai întunecat şi mai secret ungher, o cameră a fochistului, goală şi cu un singur geam ce-o lumina, oblic, de la o nemăsurată înălţime, şi-acolo Dan Nebunul ne arătase un fel de scamatorie: cum cocoşelul lui de băieţel de opt ani se întăreşte, o bucată de carne violacee i se dezveleşte-n vârf şi deodată din pantalonaşii lui verzi de joacă, aidoma alor noştri, se ridică o bară de carne obraznică, un fel de coadă groasă pe care, altfel decât alte animale, Dan Nebunul o purta în faţă şi ne-o arăta cu mândrie, privindu-ne ciudat, într-un fel care-ţi făcea frică), confuz, îngreţoşat şi încă tremurând de oroare, venisem, totuşi, după ce la masa de prânz nu mâncasem nimic, la obişnuita întâlnire cu Herman, pe treptele reci dintre etajul şapte şi opt, căci eram deja hotărât să uit tot, cât mai repede cu putinţă, să lipesc un petic artificial, decupat de aiurea, peste cel mai cumplit dezastru al vieţii mele, iar acum îl ascultam ca-n vis pe gârbovul cu ochi albaştri, încă atât de tânăr pe-atunci, vorbindu-mi despre mistică şi tehnologie ca şi când pe lume n-ar exista monştri, seducători, disoluţie şi pustiu, ca şi când băieţei violaţi sufleteşte, schilodiţi pe viaţă ar

trăi doar foarte, foarte departe, în locuri despre care ştim cu toţii că nu sunt adevărate: în televizor, în vise, la radio, în poveşti.

„Artefactele“, spunea Herman, „arată, oriunde ar străluci ele, în pământul orb şi fără memorie, în istoria haotică asemenea straturilor geologice, în anomie şi absurd şi inexprimabil, că nu e nici o diferenţă între manipularea materiei şi cea a sufletului, că tehnologia e mistică pentru cei ce n-o înţeleg, iar mistica e o tehnologie încă necunoscută. Încă nu ştim ce semnificaţie au legile fizicii, de ce sunt ele aceleaşi peste tot, oricât de departe am privi în acest univers, după cum nu ştim de ce există spaţiul logic, în care doi plus doi fac întotdeauna patru, în trecut şi-n viitor, în grosimea lumii sau a propriului nostru creier. Dar am învăţat să ne strecurăm printre plinurile şi golurile acestei lumi, iar faptul că suntem aici, dintr-o bucată cu universul, că eu am un laringe ce emite sunete solidar cu cohleea ta, care le primeşte, că stăm pe o treaptă de ciment care-a fost cândva nisip pe malul unei mări şi va deveni ruină şi praf în doar câteva decenii, arată că nici nu putea fi altfel. Suntem copii ai acestui univers, avem cu toţii o dată de naştere comună, acum cincisprezece miliarde de ani. Dacă ne scormonim adânc în memorie, dincolo de prima copilărie (din scoarţa cerebrală), de naştere (talamusul), de concepţie (ganglionii bazali), de apariţia mamiferelor (măduva spinală) şi de cea a vieţii (nervii periferici), ne scufundăm curând în somatic, în muşchii şi tendoanele şi organele interne şi prapurul şi maţele materiei, aşa încât cu toţii ne amintim, prin însăşi forma corpului nostru, de munţii şi oceanele primordiale, de formarea sistemelor solare din stropi de magmă topită, de naşterea stelelor. Pentru că am ochi şi mâini şi testicule, pentru că limfa şi sângele curg, supuse gravitaţiei, prin furtunurile arterelor şi venelor mele, pentru că sunt, întreg, un motor ce se-nfăşoară pe un fir de materie, înghiţind hrană şi eliminând fecale, şi prin asta întreţinând rotirea sutelor de miliarde de titireze şi sfârleze ce mă alcătuiesc, îmi amintesc, de parc-a fost ieri, faza inflaţionară a cosmosului, clopoţelul de aur pe care fiecare dintre noi l-a ţinut o dată-ntre degete şi care, prin grosimea branelor şi-a dimensiunilor, a fazelor şi-a uraganelor, a timpului cu săgeata sa probabilistică a sunat şi sună mereu în miezul minţii noastre cu un sunet de aur. Pentru că sunt din aceeaşi substanţă cu treapta pe care stau, cu aerul din jurul meu, pentru că sunt gol pe dinăuntru ca un tub prin care curge

cosmosul, pentru că nu e nici o graniţă între mine şi tine, pentru că sufletul meu e o grimasă a trupului meu, aşa cum zâmbetul e o grimasă a buzelor (sufletul e zâmbetul trupului meu), pentru că acum cincizeci de ani eram împrăştiat pe suprafaţa pământului, într-o petală de floare, într-o ureche de porc, într-un ovul de femeie, într-un ţurţure de gheaţă, iar peste cincizeci de ani voi fi la fel de risipit în ţărâna şi vântul şi carnea acestui binecuvântat pământ, pentru că toţi şi tot ce se vede suntem doar momente de închegare, mistic-tehnologică, a unei pulberi de ecuaţii, a unei însumări de istorii posibile, pentru că port clipă de clipă, în mintea, creierul, carnea, materia mea memoria fiecărui eveniment întâmplat vreodată, de la clipa de-acum, când te privesc, Mircea, la clipa când, la scara Planck, adevăratul atom, cea mai mică unitate de spaţiu şi timp, aflat la o temperatură şi densitate infinite, şi-a-nceput expansiunea, pentru că suntem holograme ale adevăratei lumi, ce păstrează o dimensiune-n plus faţă de noi, pentru că Platon a avut dreptate: suntem umbre ale adevăratei lumi, pentru toate astea şi pentru nenumărate alte «pentru că», fiecare dintre noi poate spune, o dată cu boaba de rouă, firul de iarbă şi supergalaxia, o dată cu eonii şi lumile lumilor, cu lumina din lumină: «Sunt Totul! Sunt cel care sunt, etern, neschimbător, desăvârşit. Sunt Unul».“

Stăteam prostiţi în jurul lui, acolo,-n camera fochistului, între pereţii ăia zgrunţuroşi şi-nnegriţi ca de păcură, pe podeaua aspră şi plină de moloz, acolo unde, aveam să aflu mai târziu, Mendebilul avea s-o aducă şi pe Silvia, singură de data aceea, şi aveau să se dezbrace amândoi şi el avea să-i vâre bara lui de carne în păsărică, şi avea să curgă sânge, şi-apoi el avea s-o aducă de multe ori acolo, sau pe scările întunecate ale blocului, între paliere, sau în liftul oprit între etaje, la Scara Trei, şi-avea s-o ameninţe c-o spune părinţilor, şi ea avea să-l lase, cu lacrimile şiroind pe obraji, să-i bage iarăşi şi iarăşi cocoşelul lui tare în păsărică, până-ntr-o zi când, în mijlocul copiilor, el îi şoptise iar la ureche să vină cu el ca să facă porcării, iar ea strigase, roşie ca focul „NU!“, şi din clipa aceea *nu* rămăsese, chiar dacă el avea s-o spună la cine voia, la părinţi sau la şcoală, chiar dac-aveau s-o trimită la şcoala de corecţie. O, fireşte că ştiam pe-atunci cu toţii despre secretul oamenilor mari, citisem de-atâtea ori doar, pe pereţi, PULĂ + PIZDĂ = FUT, cântaserăm, rânjind, cântecele „cu prostii“: „Moşule,

mânca-te-ar boala, / mi-ai făcut pizda cât oala, / şi pizdicul cât ibricul, / să încapă inamicul“, ştiam până şi că înşişi mama şi tata făceau prostii câteodată, pentru că numai aşa se nasc copiii, îi scoate femeia dintre picioarele ei: „după nouă luni jumate / iese turcul din cetate, / ras, tuns şi frumos/ ca din pizda mă-sii scos“. Iar de bancuri, aveau grijă Mimi, Lumpă şi mai ales Jean de la etajul şapte să ni le spună pe cele mai scârboase. În toate, bărbaţii aveau „puli“ foarte lungi, uneori de metri întregi, le purtau încolăcite-n jurul trupurilor, pe sub balonzaid, şi uneori „li se scula“ atât de tare, că puteau străbate toată grosimea Pământului, ca a mortului ăluia căruia-i tot creştea chestia încât ieşea din mormânt, aşa c-au trebuit să-l îngroape cu faţa-n jos, iar după o vreme au primit o telegramă din Australia: „Opriţi sondajul că ne stricaţi pavajul!“ Dar toate bancurile şi cântecelele astea erau doar aşa, ca să râdem, şi tot ce se-ntâmpla-n ele era ca după un geam de sticlă, în lumea oamenilor mari şi poate nici acolo. Iar acum între noi stătea un copil de vârsta noastră, cu pantalonii-n vine şi cu o pulă-n loc de ţumburuşele noastre cu moţ în vârf, pe unde făceam pipi şi care câteodată ne usturau rău. Nu degeaba i se zicea Dan Nebunul, Anormalul, Mendebilul. Ne-am fi putut aştepta de-acum de la el la orice: să scoată deodată o limbă de zece metri lungime, să-i iasă ochii lui albastru-cenuşii din orbite şi să ni se lipească de trupuri ca nişte ventuze, să se prefacă-ntr-un zid de carne şi pantalonaşi de joacă la intrarea în camera fochistului şi să nu mai putem ieşi de-acolo niciodată… Îi priveam tubul tare, roşcat, care-i stătea ţeapăn în faţă şi nu ne mai venea deloc să râdem, ca la bancuri, pentru că oamenii ăia cu puli înfăşurate în jurul trupurilor erau departe, în lumea oamenilor mari: ce, parcă noi ascultam vreodată ce vorbeau ei, la masă, când le veneau musafiri? Parc-ar fi vorbit în altă limbă, pe când noi ne făceam de lucru cu sifoanele, pe sub masă. Acum ne era ruşine şi frică, de parcă tăticul fiecăruia dintre noi ne-ar fi dus la subsol şi ne-ar fi arătat… Nu, nici nu ne puteam gândi la asta. Era de parcă tigrul de la grădina zoologică n-ar mai fi fost în cuşcă, ci lângă noi, de parcă furtuna cumplită de la televizor ar fi răbufnit prin ecran şi ne-ar fi umplut părul de zăpadă. Pe rând, fără o vorbă, i-am întors spatele lui Dan Nebunul şi-am ieşit din cameră şi, pe când rătăceam pe lângă cazanele ruginite şi ţevile cu manometre şi robinete, l-am auzit strigând după noi, dar noi nu ne-am oprit,

ci am ieşit afară, pe uşiţa de tablă, şi n-am vorbit despre ce văzusem: nici nu ne-am mai privit în ochi toată dimineaţa. Noroc că era 23 August şi ne puteam gândi la altceva: aveam de cerşit de la trecători steguleţe roşii şi tricolore de hârtie, ghirlande de flori, pancarte cu PCR…

„Dar priveşte artefactele, Mircea. Vertebrele sticloase ale altei lumi ieşite din cenuşa plicticoasă, leneşă, falsă a istoriei, aşa cum ne-am construit-o noi. Ieri le-am privit ca mistică, şi încă ezităm să le numim, azi, tehnologie. Trebuie să fii orb ca să nu poţi citi, azi, aceste litere. Să nu înţelegi ce-nseamnă baghetele magice, scufiile ce te fac nevăzut, globurile de cristal ce-ţi arată lumi îndepărtate. Să nu crezi că vimanas, maşinile zburătoare, au străbătut cândva cu adevărat cerul, de unde-au aruncat, într-un cumplit război între zei, un singur proiectil în care era concentrată puterea întregului univers. Zeii există, Mircea, ei sunt strămoşii, verii sau poate urmaşii noştri din stele.

Gyges, un cioban din Elada, era cu turma lui de capre pe-un povârniş muntos, când s-a produs un cutremur şi pământul s-a despicat. Tânărul păstor a coborât în crăpătură şi-a găsit acolo un cal de metal, cu ferestre de-a lungul său, prin care se vedeau oameni mai înalţi decât cei obişnuiţi şi complet goi, morţi cu toţii. Ciobanul a scos un inel din degetul unuia, l-a pus în propriul lui deget, şi curând a observat că, dacă-i întorcea piatra spre interior, devenea invizibil. Profitând de inel şi de puterea sa magică, Gyges a devenit rege, un rege atestat de oarba, leneşa noastră istorie. *Ce* era acel «cal» de metal, Mircea? Ce tehnologie înaltă, din altă lume, era cuprinsă-n acel inel?

Sau citeşte povestea altui rege, Numa Pompilius, urmaşul lui Romulus, cel care, asemeni lui Moise, coborâse cu un coşuleţ pe râu şi care, tot asemenea lui Moise, fusese în cele din urmă răpit la ceruri şi nu mai fusese văzut niciodată. În timpul domniei lui Numa căzuse din cer un scut de aramă ce-avea să fie numit Ancilia, nu rotund, ci cu o formă sinuoasă, curbiliniară, şi cu extremităţile răsucite una spre alta. Cu ajutorul Anciliei, Pompilius Numa a vindecat o cumplită ciumă şi a domnit apoi, dând legi şi făcând minuni, putând stârni trăsnetul, înspăimântându-şi supuşii cu voci şi vedenii. Legile cultului său interziceau orice imagine a lui Dumnezeu, pictată sau cioplită, folosirea sângelui la sacrificii, şi întreţineau un foc

nestins în templu, iniţiat cu ajutorul unei oglinzi concave. Regele se întâlnea din când în când cu zei şi sibile care-i transmiteau, «faţă către faţă, cum vorbeşte un om cu prietenul său», cum ar zice autorul *Pentateucului*, instrucţiunile lor. Se-ntâlneau oare, în acele vremuri protoistorice, Romulus şi Numa, în Italia, şi Moise, în Egipt şi-n pustia Sinai, cu aceeaşi putere necunoscută, umblând pe nori şi presărând pământul cu artefacte miraculoase şi vrăji teribile?

Mircea, trebuie să renunţăm la istorie, ca la o poveste infatuată, seacă şi tristă. Nu-i adevărat că suntem în centrul istoriei, cum nu suntem nici în centrul sistemului solar, nici al galaxiei. Cum galaxia noastră e un fir de pulbere într-o aglomerare fractalică de roiuri de galaxii. Am fost altoiţi pe pământ de o putere necunoscută, ce la sfârşitul timpurilor va veni să-şi secere aria. *Ce* va recolta ea de la noi, *ce* este roada pe care-o aducem, unul treizeci de boabe, altul cincizeci, altul o sută? În epoca de răcire şi-ndepărtare a galaxiilor unele de celelalte (epoca de gheaţă, cumplitule Horbiger) s-au format miliarde de lumi locuite, şi suflul lor tehnologico-mistic, aura lor de inteligenţă supraumană ne-a atins şi pe noi, cum atingem uneori, din greşeală, cu talpa, un muşuroi minuscul de furnici. Pe când, închişi într-o coajă de nucă, ne credeam stăpânii universului, am auzit trosnetul înfricoşător al cojii lemnoase ce ne-nconjoară şi, prin crăpături, am văzut faţa Celui ce va culege miezul în formă de creier, ce va muşca din creierul nostru solipsist şi trufaş, Mircea. Iar acel trosnet de sfârşit de lumi este Biblia, cartea Întâlnirii."

Ce ştiam eu despre Biblie? Auzisem doar de cartea asta neagră, dar în blocul nostru n-o avea nimeni. În blocul nostru locuiau doar miliţieni, securişti (tata lui Luci era securist şi avea un frumos păr ondulat), activişti sau ziarişti ca tata, şi nici unul n-avea voie să meargă la biserică sau să citească aiureli bisericeşti. Noi nu-l primeam nici pe popă când venea cu botezul şi nu credeam în Cristos şi Maica Domnului şi îngerii din icoanele de hârtie, încadrate în rame de sticlă pisată, de pe peretele casei lui tataie, de la Tântava. Când mergeam pe-acolo şi mă suiam în patul acoperit cu cergi aspre şi cu perne umplute cu paie, mă uitam pe toate pozele alea cu sfinţi şi îngeri care nici nu existau. Dumnezeu, cum era desenat acolo, semăna cu Moş Gerilă, doar că avea o carte mare deschisă înainte. „Ei, mamă, cine ştie

ce-o fi şi ce n-o fi? Parcă s-a-ntors cineva de pe lumea cealaltă să spună ce e pe-acolo!“, îmi spunea mama dac-o întrebam ce era cu icoanele alea. Tot la Tântava fusesem şi la biserică, la botezul unei verişoare de-a mea, ascunsă toată într-o plăpumioară de satin roz, cu o căciuliţă roz pe cap şi cu o mare fundă roşie pleoştită pe căciuliţă. Şi-mi dăduseră şi mie o cruce mică de metal cu fundiţă roz să mi-o pun în piept. În biserică, ţăranii de la Tântava stăteau mai mult în genunchi, dar eu stăteam pe vine şi mă pufnea râsul când mă uitam la popă, în odăjdiile lui şi tot dând din cădelniţă (ştiam deja de la tata că e un parazit care nu vrea să muncească), la dascălul care mai adăuga pe ici-colo câte-un „Doamne miluieşte“ („popa prinde peşte“, îi şopteam mamei la ureche, şi ea, îngenuncheată, se uita la mine cu buzele strânse, m-ar fi pocnit dacă nu eram în biserică, unde nu era voie să baţi copiii: „Las’ că vezi tu acasă! Crăpare-ar fierea-n tine de obraznic ce eşti!“), la toţi sfinţii de pe pereţii înguşti şi afumaţi, nişte oameni bătrâni, bărboşi, înfăşuraţi în cearşafuri şi având în jurul capului câte-o farfurie galbenă. Apoi popa apucase bebeluşul dezbrăcat, îl băgase-n apă cu mâinile lui păroase ca de maimuţă şi-l scosese mai mult mort decât viu, orăcăind din răsputeri, şi asta fusese tot. Ieşisem încet, călcându-ne pe picioare, cum ai ieşi de la cinematograf.

Pentru cine vorbea, deci, Herman? Chiar şi dac-aş fi fost liniştit, cum eram de multe ori, şi bucuros să-mi regăsesc prietenul, beţivul cu ochi albaştri pe care lumea-l compătimea („Ce băiat bun, dragă, şi uite-l cum arată la nici treizeci de ani: gârbovit ca un boşorog! Şi ce politicos: «Săru’mâna, tanti, ce mai faceţi? ce face soţul?», şi curat… Şi uite-l că trăieşte din pensia maică-sii, mai mare ruşinea. Ţţţţ, ce face băutura din om…“), şi pe care-l iubeam pentru că ştia atât de multe lucruri, şi o dată-mi salvase viaţa, şi altă dată mi se arătase schimbat la faţă şi-nfăşurat în icoana nepieritoare a lumii, tot n-aş fi putut înţelege mai mult de a zecea parte din ce-mi spunea, aşa cum, când răsfoiam, în Floreasca, la geamul vilei, cartea cu Saltan, o-nţelegeam ca pe o poveste cu împăraţi galbeni sau roşii de pe o lume cu munţi de sticlă şi văi ale aducerii-aminte, şi nu ca pe istoria lui Saladin, a cruciaţilor şi-a eliberării Palestinei, ea însăşi devenită legendară, deformată-n grosimea timpului. Dar în acea după-amiază sufletul meu era mânjit şi răvăşit, şi abia dacă fragmente fără sens din discursul lui Herman

mai ajungeau pân-la mine, strecurându-se-n conştiinţa mea parcă nu prin timpane, ci printre genele ude, jignite de moarte, înfricoşate de moarte. Chinul, chinul fără limite al vieţii mele!

Căci după ce stătuserăm vreo două ore în faţa blocului, uitându-ne după noul tramvai silenţios ce tocmai fusese pus în circulaţie, hlizindu-ne la Nenea Căţelu, ce ieşea din când în când din curtea lui răpănoasă de vizavi, cu o plasă-n mână, ca să intre apoi la loc, aşteptând să se-ntoarcă lumea de la defilare ca să mai adunăm steguleţe, se arătase-ntre noi Dan Nebunul, mâncând seminţe şi scuipând cojile pe jos. O vreme-am stat cu toţii uitându-ne după maşini. Vova, care era mai mare, ştia toate mărcile, şi distingea încă din capătul şoselei un Wartburg de o Skodă sau de un Ficăţel 600. Aşteptam să treacă vreunul din cele câteva Buick-uri negre care circulau în oraş, dar zile-n şir nu se arăta nici unul. Curgeau în schimb Trabanturile, Ceicile şi Pobedele, care erau plevuşcă, nu contau. Dac-ajungeai să vezi primul un Buick, înaintea tuturor, erai un erou între copii toată ziua. Dar pentru mine toate maşinile erau la fel. „Buicku', Buicku'", strigase deodată Lumpă, pe care nu-l credea nimeni, că prea era cretin. „Pe mă-ta Buick!", spusese Luţă dispreţuitor „Mănânci căcat!". Dar copiii nu-şi permiteau să nu verifice năzărirea lui Lumpă, căci poate de data aia aschimodia mucoasă fusese pe fază, aşa c-o luaseră la fugă spre capătul blocului, spre Scara Opt, care se mărginea cu Aleea Circului, dând peste oameni şi urlând „Buicku'! Buicku'!" Am rămas singur atunci cu Anormalul. În cursul vieţii mele de mai târziu am învăţat toate mărcile de maşini. Am ieşit serile în faţa blocului din Ştefan cel Mare, sub cerurile de flacără care numai acolo erau posibile, în momentele în care se aprindeau, trandafirii, luminile de pe stâlpii dintre şinele de tramvai. Pe fiecare dintre ei era crucificat câte-un Crist obosit, cu capul încoronat cu spini, căzut cu bărbia în piept. Şirul de Crişti înălţaţi pe cruce se-ntindea până în zarea galbenă unde şoseaua făcea o curbă şi se dizolva în lumină. Priveam maşinile care treceau şi făceam eforturi disperate să le memorez mărcile şi modelele, căci, dac-aş fi ştiut în acea dementă zi de 23 August 1963 diferenţa dintre o Warsawa şi un Buick, n-aş fi rămas singur cu Mendebilul şi n-aş fi fost atras de el în cuibul de harpie mânjit de fecale şi presărat cu mandibule şi vertebre şi oase iliace sfărâmate. N-aş fi-ntâlnit acolo, prima

dată, ca un aconto metafizico-sadico-scatologico-pustiitor, spectrul lui Victor care avea să vină.

„Enoch povesteşte că Veghetorii, oastea lui Dumnezeu, au privit către fiicele pământului şi le-au găsit frumoase. În frunte cu Semyaza, au coborât din ceruri şi s-au împreunat cu ele. I-au învăţat pe oameni meşteşugurile, între care magia, şi-au avut fii şi fiice. Urmaşii lor au fost nimiciţi însă de pe pământ de Cel Bătrân de zile, iar îngerii rebeli au fost înlănţuiţi. E o parte din istoria noastră pe care istoricii o resping, căci pentru ei minunile nu-nseamnă încă tehnologie, şi omul e singur în univers. Apocrifa lui Enoch povesteşte însă prima-ncercare de contopire a două specii gânditoare, a două umanităţi. Curăţat de scorii, de adăugări şi greşeli de transcriere, miezul cărţii lui Enoch trebuie luat literal. Căci Enoch a umblat cu Dumnezeu şi ştie mai bine.

Şi-apoi Pentateucul. Cred în el literal. Nimic din psihologia constructorului de mituri nu se regăseşte aici. Citeşte cu ochii tăi, cu tot ce ştii azi despre lume. Deschide ochii asupra Bibliei, Mircea, căci ea n-are nimic de-a face cu miturile, bisericile şi icoanele, cu orbii care călăuzesc alţi orbi cântând şi cădelniţând în biserică. Cred literal în binecuvântarea lui Avram, în alegerea seminţiei sale dintre toate neamurile de pe pământ. Cred că Iacov a văzut la Betel îngerii suind şi coborând pe o scară. Cred că în drumul său a trecut pe lângă tabăra îngerilor la Mabanaim, că apoi, la trecerea Iabocului, un Om s-a luptat cu el toată noaptea. Ce-a însemnat lupta lui Iacob cu îngerul? De ce în timpul ei i s-a scrântit încheietura coapsei? De ce îngerii, din timp în timp, «se luptau» cu oamenii aleşi chiar de ei? Căci s-au luptat, tot astfel, mult mai târziu, şi cu Moise, chiar înainte ca acesta să-şi înceapă misiunea de a călăuzi poporul ales în pustie: într-o noapte, Domnul a vrut să-l omoare, iar Sefora a tăiat prepuţul pruncului lor şi i l-a aruncat la picioare, spunând «Tu eşti un soţ de sânge pentru mine». Oare Domnul chiar s-a luptat cu ei, chiar a vrut să-i ucidă? Sau să-i schimbe-n unelte mai bune pentru căile sale necunoscute? Căci tot astfel l-a schimbat mai târziu pe Saul, când l-a ales împărat: «Şi Duhul Domnului va veni peste tine, vei proroci cu ei şi vei fi schimbat în alt om». Iar pentru lucrările Cortului întâlnirii din pustie a fost, la fel, schimbat un iudeu ales să le îndeplinească, Beţaleel, şi care-a fost «umplut cu Duhul lui Dumnezeu, în

înţelepciune, pricepere şi cunoştinţă în tot felul de lucrări. I-a dat putere să inventeze lucruri de artă, să lucreze în aur, în argint şi în bronz, să taie pietre şi să le monteze…». Cred în epopeea poporului lui Israel, cred că el este un popor ales, construit, am spune noi azi, prin inginerie genetică şi socială de o colosală putere nepământească, pentru o finalitate necunoscută, străină poate eticii omeneşti. Văd în ea nu o putere mistică, magică sau religioasă, ci una tehnologică, inteligibilă, adică, ochilor care vor să vadă şi urechilor care vor să audă. E-adevărat, în parte faptele sunt obscurizate de perifrazele celor ce nu puteau înţelege (*ce* sunt «capacul ispăşirii», «luminile şi desăvârşirile», «slava lui Dumnezeu», «stâlpul de foc», «Sfânta Sfintelor», «carele şi oastea lui Dumnezeu», *ce* sunt îngerii, *ce* e Duhul, ce-nseamnă, în limba Evangheliilor, credinţa care mută munţii din loc?) şi-n parte de nivelul nostru tehnologic, care-ar fi mistică, de asemeni, pentru cei ce-şi îndemnau vitele în pustia Sinai, dar care e altfel şi nu atât de uluitoare precum cea stăpânită de YHWH şi de poporul său stelar. Am putea trimite azi, ca să călăuzim un milion de iudei în deşert, un stâlp de nor ce-ar deveni noaptea un stâlp de foc, dar n-am putea despărţi apele Mării Roşii şi n-am putea-mprăştia mană în jurul taberei din pustie, boabe cu gust de miere care să hrănească un milion de guri. Magia noastră nu e atât de înaltă. Putem însă-nţelege artefacte precum chivotul, cu îngerii săi întorşi cu feţele spre capac, şi dintre care se auzea vocea lui Dumnezeu. Putem simţi că templul lui Solomon, casa-n care Iehova dorea să se odihnească-n întuneric deplin, era servit de o tehnologie complexă, nu atât de ermetică pe cât s-ar părea: *ce* sunt coloanele din pridvor, Iachin şi Boaz, *ce* e «marea» parabolică de pe acoperiş, la ce serveau toate acele lucrături de metal? Poporul trebuia să vină an de an ca să-şi spună dorinţele şi plângerile în faţa templului din Ierusalim, şi nu pe înălţimi sau sub copaci, căci doar acolo Dumnezeu îi putea auzi şi vedea. Cred în marea-ntâlnire a poporului cu Dumnezeul său, coborât ca un nor gros, cu fulgere, tunete şi cutremur, pe vârful muntelui Sinai, în sunet de trâmbiţe, şi cred că mulţimea înspăimântată a auzit rostindu-se, cu o voce de tunet, cele zece porunci. Cred că Moise a primit, pe munte, direct de la Dumnezeu planul amănunţit al Cortului întâlnirii, cu chivotul, drugii săi poleiţi şi prinşi în verigi, acoperământul de piele de viţel de mare, masa, sfeşnicul şi altarul, şi că acest om, singurul care-a stat faţă-n

faţă cu Dumnezeu, la uşa cortului, «cum vorbeşte un om cu prietenul său», s-a-ntors la iudeii răzvrătiţi cu tablele Legii sub braţ şi faţa strălucitoare. Cred că Moise şi cei şaptezeci de bătrâni l-au văzut pe Dumnezeu, de departe, pe munte, şi că El era o fiinţă concretă, alcătuită din materie ca şi ei: «Ei au văzut pe Dumnezeul lui Israel; sub picioarele Lui era un fel de lucrare de safir străveziu, întocmai ca cerul în curăţia lui. El nu Şi-a întors mâna împotriva aleşilor fiilor lui Israel. Ei au văzut pe Dumnezeu, şi au mâncat, şi au băut». Tronul lui Dumnezeu se afla deasupra unei bolţi străvezii. Aparatul ceresc, ce se tot iveşte deasupra geografiei sălbatice, măreţe şi abstruse a Orientului Apropiat din acele vremi, de la mâlul verde dintre Tigru şi Eufrat până la cel mai sfânt râuleţ din lume, Iordanul cel binecuvântat de popoare, e cel mai bine înfăţişat de Iezechiel, un exilat la apa Babilonului. Ascultă descrierea asta, Mircea. O vei întâlni interpretată mistic în Dante, citită alegoric de interpreţii Evangheliilor, dar tu admiră precizia inginerească a descrierii acestui aparat zburător în atmosferă, în ciuda neputinţei lui Iezechiel de a înfăţişa ceva încă nemaivăzut de ochi omeneşti şi nedetectat de tiparele limbajului său. Ce intenţie religioasă, ce imaginar mistic sau simbolic, exersat în combinarea părţilor de animale-ntre ele şi în umanizarea Soarelui şi-a Lunii ar fi putut duce la această epură de desenator tehnic din cartea lui Iezechiel, pe care el o numeşte Slava lui Dumnezeu: «M-am uitat şi, iată, a venit de la miazănoapte un vânt năprasnic, un nor gros şi un snop de foc, care răspândea de jur-împrejur o lumină strălucitoare, din mijlocul căreia sclipea ceva ca un metal incandescent în mijlocul focului. Tot în mijloc se mai vedeau nişte figuri, ca patru făpturi vii, a căror înfăţişare era asemănătoare unui om. Fiecare avea patru feţe şi fiecare din ele avea patru aripi. Picioarele lor erau drepte şi talpa picioarelor lor era ca a piciorului unui viţel; şi scânteiau ca bronzul lustruit. Sub aripi, de cele patru părţi ale lor, aveau nişte mâini de om; şi toate patru aveau feţe şi aripi. Aripile lor se atingeau una de alta. Şi, când mergeau, nu se întorceau în nici o parte, ci toate mergeau drept înainte. Feţele lor semănau cu faţa unui om; la dreapta lor, toate patru aveau câte o faţă de leu; la stânga lor, toate patru aveau câte o faţă de bou; şi toate patru aveau câte o faţă de vultur. Aşa erau feţele lor. Aripile fiecăreia erau întinse în sus, aşa că două dintre aripile lor ajungeau la cele învecinate, iar două le

acopereau trupurile. Fiecare mergea drept înainte, şi anume încotro le mâna duhul să meargă, într-acolo mergeau; iar în mersul lor nu se-ntorceau în nici o parte. În ce priveşte asemănarea acestor făpturi vii, aspectul lor era ca nişte cărbuni de foc aprinşi; şi ceva ca nişte torţe umblau încoace şi-ncolo printre aceste făpturi vii; focul acesta arunca o lumină strălucitoare şi din el ieşeau fulgere. Făpturile vii alergau şi se întorceau ca fulgerul. Mă uitam la aceste făpturi vii, şi iată că pe pământ, pe lângă făpturile vii, era o roată la fiecare din cele patru feţe ale lor. Înfăţişarea acestor roţi şi materialul din care erau făcute păreau de crisolit şi toate patru aveau aceeaşi întocmire. Înfăţişarea şi întocmirea lor erau de aşa fel, încât fiecare roată părea că este în mijlocul altei roţi. Când mergeau, alergau pe toate cele patru laturi ale lor şi nu se-nvârteau deloc în timpul mersului. Aveau nişte obezi de o înălţime înspăimântătoare şi pe obezile lor cele patru roţi erau pline cu ochi de jur-împrejur. Când mergeau făpturile vii, mergeau şi roţile pe lângă ele; şi când se ridicau făpturile vii de pe pământ, se ridicau şi roţile. Oriîncotro mergea duhul, acolo mergeau încotro voia duhul; şi împreună cu ele se ridicau şi roţile, căci duhul făpturilor vii era în roţi. Când mergeau făpturile vii, mergeau şi roţile; când se opreau ele, se opreau şi roţile; când se ridicau de pe pământ, se ridicau şi roţile; căci duhul făpturilor vii era în roţi. Deasupra capetelor făpturilor vii era ceva ca o întindere a cerului, care semăna cu cristalul strălucitor şi se întindea sus, peste capetele lor. Sub întinderea aceasta, aripile lor stăteau drepte, una spre alta; şi mai aveau fiecare câte două aripi, care le acopereau trupurile pe o parte şi pe cealaltă parte. Când umblau, am auzit vâjâitul aripilor lor, ca vâjâitul unor ape mari şi ca glasul Celui Atotputernic, un vuiet tumultuos, ca al unei oştiri; iar când se opreau, îşi lăsau aripile în jos. Şi era o voce care venea de deasupra cerului întins peste capetele lor; iar când se opreau, îşi lăsau aripile în jos. Deasupra întinderii care era peste capetele lor era ceva ca o piatră de safir, asemenea unui scaun de domnie; pe această asemănare de scaun de domnie se vedea ca un chip de om, care stătea pe el. Am mai văzut iarăşi o lucire de bronz lustruit ca nişte foc, înăuntru, de jur-împrejur; de la chipul şalelor lui până sus şi de la chipul şalelor lui până jos, am văzut ca un fel de foc, şi de jur-împrejur era înconjurat cu o lumină strălucitoare. Ca înfăţişarea curcubeului care stă în nor într-o zi de ploaie, aşa era şi înfăţişarea acestei lumini

strălucitoare care-l înconjura. Aceasta era înfăţişarea slavei Domnului. Când am văzut-o, am căzut cu faţa la pământ şi am auzit glasul Unuia care vorbea.“

Ca de obicei, Herman vorbea de parcă ar fi citit şi citea de parcă ar fi fost el însuşi Ezechiel, aşezat la masa lui de cedru şi străduindu-se să găsească cuvinte pentru inomabil, rătăcit în eterna confuzie dintre descripţie şi povestire, dar nu şi-n cea dintre real şi simbolic, căci nu despre atributele lui Dumnezeu voia el să vorbească, ci, buimăcit încă de fantastica viziune, încerca să lege la un loc obiecte recognoscibile şi relaţii irecognoscibile într-un întreg ce putea să zboare. „Păi cred că era un fel de elicopter“, am spus eu, de la-nălţimea celor şapte ani ai mei, nepăsători de vreo încărcătură estetică, simbolică sau ornamentală, aşa cum, la biserică, nu-nţelegeam de ce cuvintele din cartea sfântă trebuiau cântate pe nas în aşa fel că nu le mai puteai înţelege, şi trebuia să fac un efort foarte mare ca să pricep despre ce era, de fapt, vorba. Dar în acea după-amiază luarea-aminte la vorbele lui Herman sau la orice altceva pe lume îmi era nu îngreunată, ci imposibilă, căci era permanent vătuită cu altă luare-aminte, la rândul ei imposibilă, nu pentru că n-aş fi putut să-mi ascult, să-mi miros şi să-mi pipăi coşmarul interior, ci fiindcă el îmi devenise deja inanalizabil, aşa cum o durere cumplită şterge contururile lumii şi ale propriei tale minţi. Intolerabilul nu poate fi gândit, căci el distruge gândirea înainte ca ea să se poată naşte. În infern nu poţi vedea, nici simţi, nici gândi. Nu poţi să fii, poţi doar să urli. Totul urla în mine, îl percepeam pe prietenul meu prin urletul blocului din Ştefan cel Mare, monolit barbar sub urletul cerurilor bucureştene vaste şi prăfoase.

Căci Dan Nebunul mă luase de mână şi se uitase la mine ciudat, nu ca un copil, dar nici ca un om mare. Privirea lui de atunci era, asemeni vedeniei lui Ezechiel, o realitate din altă lume, pătrunsă deodată în lumea mea pe care-o crezusem până atunci impenetrabilă. Şoseaua era pustie, maşinile foarte rare. Vizavi, centrul de pâine, care serile devenea atât de misterios, era închis, posac, proptit de vilişoara roz de alături. „Hai la mine să ne jucăm“, îmi spusese, şi-mi venise imediat în minte mama lui, foarte tânără, înaltă aproape până la tavan, şi care ultima dată când fuseserăm, Luci şi eu, pe la Dan, ne deschisese complet dezbrăcată şi aşa rămăsese tot timpul cât

noi ne jucaserăm cu băiatul ei, lăsându-ne să-i privim ţâţele şi „pizda“ — deja ştiam din bancuri numele acelei crăpături păroase dintre picioarele femeilor — şi purtându-se ca şi când ar fi fost în capot: ne adusese prăjiturele pe o farfurie, râsese cu noi, ne ajutase să facem un castel din piese de ARCO… Şi Dan Nebunul nu zicea nimic, nu-i era ruşine de mama lui, despre care o auzisem pe mama că era „o putoare“, şi care totuşi mirosea frumos, a parfum, nu a rântaş ca mama şi ca mamele tuturor celorlalţi copii. Cum Mendebilul avea jucării frumoase, rachete cu piatră de brichetă, care scoteau scântei pe coadă, pistoale de cowboy şi maşinuţe, am trecut peste uitătura lui ciudată şi, trăgându-mi mâna dintr-a lui (noi, băieţii, ne luam mai mult după umăr când mergeam împreună, pe Aleea Circului, de pildă, lălăind şi hăhăind), ne-am întors amândoi în gang şi am intrat în holul scării trei, acolo unde mai stăteau Luţă şi Nicuşor. Faptul că Scara Trei semăna cu Scara Patru de vizavi, unde locuiam eu, nu mă liniştea deloc, dimpotrivă. Aş fi preferat să fie complet diferită. Când intrai, puteai crede că eşti pe scara ta, şi deodată te izbea faptul că marele panou cu cutii de scrisori era altfel, că uşa liftului era diferită şi străină, că, urcând, ajungeai pe paliere total nefamiliare, ce puteau fi la kilometri distanţă într-un bloc întins în toate părţile la infinit, şi de unde nu mai ştiai drumul către casă. Explorarea marelui bloc, cu cele opt scări ale lui (între care irespirabila, ceţoasa, îndepărtata Scară Unu) a fost pentru mine o saga mai măreaţă decât toate călătoriile pe care-aveam să le fac vreodată, în cursul tot mai cenuşiu al vieţii mele, la fel de chinuitoare şi de fantastică precum coborârea mea, cu şapte ani în urmă, prin tunelul de carne martirizată ce dădea către lume.

Am intrat în holul unde odată, în mijlocul copiilor, Dan îi şoptise ceva Silviei la ureche, iar ea ţipase, roşie şi deodată acoperită de sudoare: „NU!“, şi am luat-o pe scări, în întuneric aproape deplin, până la primul etaj, care nu semăna cu nici un altul, pentru că ţevi groase, ca nişte vine pe încheietura mâinii, alergau de-a lungul pereţilor, şi, prins de ele, un contor mare era vopsit în stacojiu, părând mai degrabă un organ ciudat dintr-un trup de fiinţă necunoscută. Se vedea limpede, în penumbră, cum ţevile şi acel ficat sau splină zvâcneau moale din când în când, de parc-ar fi fost străbătute de un lichid gros. Pe palier mirosea a fiertură de varză. Dan

descuiase şi intrasem la el în casă. Mama lui dormea pe sofa, în sufragerie, acoperită cu un cearşaf. Măcar nu mai trebuia s-o văd între picioare, cum mă temusem. Am trecut pe lângă ea şi am mers în camera cealaltă, a lui Dan, unde era şi acum o harababură de jucării. O vreme ne-am jucat cu un trenuleţ de lemn, dar copilul voinic care nu-mi fusese niciodată prieten, fiindcă nu era prieten cu nimeni, toţi se temeau de nebuniile lui, continua să tacă şi să se uite la mine într-un fel care mă stânjenea. Nu se juca mai deloc, cum fac oamenii mari când trebuie să aibă grijă de un copil şi se plictisesc, şi-l lasă doar pe el să se joace, iar ei mai zic şi ei câte ceva din când în când. Şi deodată, înainte de a se-ntâmpla orice, mi s-a făcut frică, mi-a trecut prin cap că Nebunul a-ncuiat uşa, mi-am imaginat că suntem doar noi doi, într-o singură cameră încuiată, pierdută undeva pe miile de culoare ale blocului nesfârşit, cu sute şi sute de paliere, cu uşi numerotate şi guri de apă şi ghivece de lemn cu plante de mult uscate, cu frig şi tăcere întreruptă doar de urletul miilor de lifturi, glisând încet în puţurile lor. M-am ridicat şi i-am zis: „Mă duc la mine acasă“. „Nu, mai stai“, a strigat el, şi a venit lângă mine. Stăteam acum în picioare, faţă-n faţă. M-a luat iarăşi de mână şi mi-a zis: „Hai să te-nvăţ ceva frumos“.

„Citeşte cu ochii tăi, judecă liber, cu mintea ta. Ce se-ntâmplă-n *Pentateuc* n-are nici o legătură cu nici o biserică şi nici o religie de pe pământ. De fapt, *nu este* o religie, nu are nimic din arhetipalul ei, din apelul ei la subconştient. E întâlnirea dintre două civilizaţii, ca întâlnirea dintre mayaşi şi spanioli, şi istoricii, inclusiv ai religiilor, ar fi trebuit deja să înţeleagă ceva, să studieze ceva măcar din psihologia, dacă nu din tehnologia celor pogorâţi din ceruri, enigmatici şi distanţi, ca să cultive o enigmă pe pământ. Un popor ceresc, Yahveh şi vestitorii săi, confiscă un popor pământesc, primitiv ca toate celelalte, un neam de păstori pe care-l curăţă, printr-o selecţie atentă, de-a lungul multor generaţii, de scoriile gândirii magice, de idolii săi, de copacii şi înălţimile unde se-nchina, ca să-l instruiască într-un sistem de practici de neînţeles, mai bine zis de-nţeles greşit, căci tehnologia superioară e mistică pentru noi. Putem înţelege acum de ce apropierea de chivot era extrem de periculoasă, de ce Uza a fost rupt în bucăţi când l-a sprijinit ca să nu cadă din car, de ce trebuia acoperit cu piei de viţel de mare şi transportat cu drugi de lemn. De ce toţi cei ce

priviseră-n el au fost loviţi cu ciumă şi bube la şezut. Putem înţelege de ce leviţii, şi mai ales marele preot, purtau o-mbrăcăminte specială, de in, când îşi făceau slujba în Cortul întâlnirii. De ce îşi semnalau intrarea prin sunete de clopoţel «ca să nu moară», de ce mureau când nu respectau regulile, aducând, de pildă, în cădelniţe foc străin, necerut de Domnul. Ne-nchipuim cum ieşea, din când în când, un foc de la Domnul, mistuind zeci de mii de iudei. Dar cine era şi cum gândea Domnul? E ciudat, Mircea, că nu avem nici până azi o etologie cerească. Cum gândeşte o fiinţă care îţi interzice să fierbi iedul în laptele mamei sale sau să iei de pe creangă — deodată — şi pasărea, şi puii ei, care-ţi porunceşte să-ţi iubeşti aproapele ca pe tine însuţi, dar care, în schimb, îţi cere să nimiceşti cetăţile pe care ţi le dă în mână, trecând prin sabie bărbaţii, femeile, copiii şi vitele până la ultimul suflet? Care îţi ucide ţie, popor ales, în repetate rânduri, mii şi mii de suflete, ameninţând să te prăpădească cu totul? Nu vreau să spun că totul e limpede, dimpotrivă, unele lucruri sunt nespus de stranii în cărţile lui Moise, Mircea. Dar faptul că ne depăşesc puterea de-nţelegere, pentru că avem aici o tehnologie, o etologie, o psihologie şi (cum ai să vezi) o sociologie străine, nu trebuie să ne-mpiedice să încercăm măcar să-nţelegem. Căci altfel ce sens ar avea cerinţa să-l cauţi pe Domnul şi promisiunea că astfel îl vei găsi? De ce ne-ar fi lăsat Isus minunatele cuvinte «Cere şi ţi se va da. Bate şi ţi se va deschide. Caută şi vei găsi»?

Preoţii aleşi să-l slujească pe Domnul se aflau permanent în pericol de moarte. Aveau haine pe care le-mbrăcau numai la intrarea în cort, şi le scoteau la ieşire. Marele preot purta efodul ce avea pe piept un alt artefact cu totul misterios, numit Urim şi Tummim, prin care se puneau întrebări Domnului iar el răspundea (sau, uneori, nu dădea răspuns). *Ce* erau Urim şi Tummim, pe care iudeii le-au folosit până la David? Preoţii mâncau în cort, la o masă specială, pâini făcute anume şi anumite părţi din darurile aduse de popor. Cortul se afla mereu sub nor, adică sub Îngerul lui Dumnezeu, care-l umplea cu slava lui. Sufereau pâinile o influenţă venită de deasupra lor? Ce însemna binecuvântarea Domnului, venită peste hrana sau casa câte unui iudeu? De ce preoţii erau raşi în cap şi unşi cu ulei, cum erau şi regii în devenire? De ce trebuiau să fie raşi pe tot corpul şi mereu proaspăt îmbăiaţi? Nenumăratele jertfiri de animale sunt numite «de un miros plăcut

Domnului», şi, într-un loc, «hrana Domnului». Cum putea fi fumul ridicat din grăsimea mieilor şi iezilor hrana lui Dumnezeu? Nimic nu mi se pare aici direct religios, mi se pare mai curând îmbrăcarea unor reguli de neînţeles în arome magice, pentru că alt limbaj şi altă interpretare nu erau posibile pe atunci, şi-n bună parte nici până azi. Sunt apoi reguli împotriva contaminării. Cine nu le respectă este distrus fără milă, automat ai zice. Câtă vreme Domnul locuieşte în mijlocul poporului său, nenorocirile abundă, pier împreună cei loiali şi cei răzvrătiţi, vinovaţii şi nevinovaţii. Nici un fel de etică sau de simbolism mai înalt nu pot fi discernute în intenţiile naratorului. Moise e, fireşte, prietenul lui Dumnezeu, cum fusese Enoch odinioară, dar nu e mai aproape de El, nu-l înţelege şi cere mereu să-i vadă Faţa.

Şi sunt apoi cei treizeci şi opt de ani din deşert, cuprinşi într-o singură pagină a Cărţii sfinte. Cine va înţelege ce s-a petrecut cu adevărat în acei ani, în care un milion de oameni însoţiţi de vite s-au învârtit în jurul muntelui Hor, timp în care s-au hrănit exclusiv cu mană şi hainele de pe ei nu s-au învechit şi încălţările nu s-au rupt, va avea-n mână cheia destinului nostru pe Pământ şi-n Ierusalimul ceresc ce ne-a fost făgăduit. Care a fost adevărata motivaţie a anilor pierduţi în deşert (şi pierduţi în povestea care-i căptuşeşte şi-n care, la porunca Domnului, Moise a notat doar locurile unde iudeii şi-au aşezat tabăra)? Cred literal în acest exod, în faptul că un popor întreg a rătăcit în pustie, ziua sub nor, noaptea sub lumina acestuia. Dar nu cred că ei n-au intrat în ţara făgăduită din cauza popoarelor puternice de acolo. Mai curând au rămas în pustiu ca să mănânce mană şi ceva din ei să se schimbe. Un fel de eugenie divină, un fel de inginerie genetică şi socială. Anii aceia au trecut ca-n vis. O generaţie-ntreagă şi-a lăsat atunci oasele în pustie. Cei care-au ieşit la liman erau tinerii lui Iosua, care, când au trecut Iordanul, erau cu toţii necircumcişi. *De ce* nu fuseseră circumcişi în pustie, Mircea? Orice nou-născut de parte masculină trebuia circumcis într-a opta zi a vieţii. Era cu neputinţă ca, în pustie, cu Domnul, cu Moise şi Aron, cu leviţii de faţă, această poruncă majoră să nu fie respectată.

Nimeni n-a supravieţuit ca să spună povestea acelor ani. Moise a murit pe muntele Nebo şi a fost îngropat de Domnul în vale, dar mormântul nu i s-a găsit niciodată. Marele iudeu (sau egiptean?) avea să mai apară o dată în

Evanghelii, după multe sute de ani, când s-a ivit din Slava lui Dumnezeu pe muntele Tabor, alături de Ilie, ca să vegheze Schimbarea la Faţă a lui Isus. De ce Ioan, cel ce netezise căile Mântuitorului, seamănă izbitor cu Ilie Tisbitul, iar Elisei, învăţăcelul său, atât de mult cu Isus? Ce e cu toţi aceşti oameni care, de la Enoh încoace, umblă cu Dumnezeu şi reapar, din timp în timp, pe canavaua vremurilor şi-a faptelor din marea Poveste?“

Dar sub marea Poveste erau micile, mizerabilele, ruşinoasele, chinuitoarele, jalnicele noastre poveşti, aşa cum o durere de dinţi ce te trezeşte în miez de noapte e pentru tine mai intolerabilă decât căsăpirea a neamuri întregi, căci „O, inimă, ce-nseamnă mări de sânge?“. Dan Nebunul mă ţinea de mână, acolo, în camera aceea străină, în zona aceea care mârâia ca un câine stârnit, şi-mi căuta privirea rânjind neruşinat. Nu era cu putinţă o astfel de expresie pe-o faţă de copil. Mendebilul nu era un copil ca mine, ca Luci, ca Sandu, nici măcar un copil ca Mimi cel ţigănos, care-njura şi flegma tot timpul, nici măcar un copil ca Luţă. Poate că de vină era „putoarea“ de maică-sa, sau poate scamatoria lui cu cocoşelul ce i se umfla până la mărimea unei „puli“, aşa cum ni-l pusese sub ochi, mai devreme, în dimineaţa aceea. Mi-era tot mai frică. Mi se năzărise, pe când mă ţintuia cu ochii lui reci, că Dan Nebunul nici nu locuia acolo, că noaptea el şi mama lui coborau în maţele blocului, printre cazanele centralei de încălzire care stăteau acolo, trântiţi pe burtă ca nişte scroafe gigantice, că înaintau de-a lungul ţevilor de pe pereţi şi că se culcau în camera cea mai afundă, cea mai secretă, camera fochistului, că mama lui Dan se-mperechea acolo cu fochistul roşu, fantastic, sub ochii băiatului ei, pe când umbra flăcărilor din cuptoare dansa pe pereţi cu sălbăticie, şi-apoi dormeau cu toţii acolo, claie peste grămadă, pe o saltea putredă, roasă de şobolani.

Camera se-nfăşurase strâns în jurul nostru, jucăriile mă-nghionteau şi mă zgâriau, lustra din tavan îmi făcea ţeasta ţăndări, geamurile, prin care se vedea colosalul zid de cărămidă al morii Dâmboviţa, mă sufocau ca o pungă de plastic trasă peste cap. Şi-atunci Dan, un copil de opt ani, mă-ntrebase ceva simplu şi înspăimântător, o întrebare uitată de mine cu disperare, chiar în acea seară, când am udat cu lacrimi codiţele mele de când eram foarte mic, şi care totuşi mi-a străbătut, ca un vuiet ameninţător, întreaga viaţă, strâmbându-i contururile, rupându-i anevrismele, inundându-i creierul cu

cheaguri cleioase de sânge, ficatul cu carcinoame monstruoase, risipite curând în fiecare celulă a trupului minţii mele. Mi-au trebuit decenii să reconstitui ce s-a petrecut atunci, în camera sufocantă de la Scara Trei, înlăturând amintiri-paravan, coşmaruri schimonosite, izbucniri mincinoase-n memorie, şi mai ales copleşitorul sentiment de vină şi de ruşine care mă tortura de câte ori mă apropiam de zona infectată de pe pielea, din carnea şi din oasele mele. Poate că nesfârşitul, ilizibilul meu manuscris nu-i decât o perlă cenuşie, depusă strat peste strat de sidef între valvele minţii mele, ca să pot tolera grăunţa străină, cu muchii tăioase, pătrunsă acolo, şi pe care substanţa străvezie o-nconjoară şi o-mblânzeşte.

„Vrei să ne futem în cur?“ mă-ntrebase atunci Dan Nebunul şi, în acelaşi timp, îşi lăsase-n jos bretelele spielhosenilor săi cu imprimeuri, apoi şi-i trăsese-n jos, până la glezne, lăsându-şi la vedere sexul de neprivit, ca al oamenilor mari, ca al beţivilor care făceau pipi pe garduri. „Uite, te las pe tine întâi“, adăugase, prinzându-mi din nou mâna şi-ncercând să mi-o tragă spre bara lui de carne. A urmat una dintre clipele cele mai lungi trăite de mine vreodată. Mi-am amintit, fulgerător, din bancuri şi din pălăvrăgeala copiilor. Homosexualii. Poponarii. Curiştii. „Mircişor, să nu cumva să te duci nicăieri cu un om străin. Să fugi dacă-ţi dă o bomboană sau o ciocolată ca să te duci cu el. Să vii şi să-mi spui imediat.“ Unii oameni nu şi-o băgau în gaura femeilor, ci în fundul altor bărbaţi. Erau cei mai răi dintre toţi, căci oamenii mari făceau prostii cu nevestele lor ca să aibă copii, dar poponarii şi-o băgau acolo, în caca, pe unde trăgeai pârţuri, de unde-ţi ieşeau, câteodată, când te mânca, viermişorii. Erau porci tăvălindu-se în lături. Se aşezau lângă tine, la film, şi-ţi puneau mâna pe picior, te trezeai cu ei la closet, când făceai pipi, că încearcă să te-mbrăţişeze pe la spate, îi recunoşteai după pielea maro a feţei şi după transpiraţia palmelor. Când dădeai mâna cu vreunul, îţi desena un triunghi în palmă cu degetul arătător. Când vreunul se lua de tine, trebuia să-l joci în picioare, să-l baţi până se cacă pe el, zicea Mimi, de care se luaseră câţiva. Era rău la băile publice sau în taberele de copii, unde se făcea duş împreună. Dacă-ţi scăpa săpunul, nu trebuia cu nici un preţ să te apleci, căci dacă era un poponar pe-acolo şi făcea şi el duş, ţi-ar fi înfipt-o imediat, ţi-ar fi spart rozeta. Poponarii, curiştii nenorociţi, nu erau oameni, ci un fel de demoni care nu se gândeau

decât cum să ţi-o bage. Când se-ntâlneau mai mulţi, zicea Jean de la şapte, şi-o băgau fiecare-n fundul celuilalt, făcând până la urmă un cerc: „Strângeţi hora, nu fiţi hoţi, / Să avem un cur cu toţi“… Cică la un closet public un tip şi-a dat pantalonii jos să se pişe, şi tocmai atunci a trecut pe-acolo un homosexual, care i-a înfipt-o numaidecât şi a fugit. Supărat rău, tipul a luat-o la fugă după el, pân-a ajuns într-o pădure. Acolo i-a pierdut urma, dar a văzut un om stând în pragul unei colibe. „Hei, n-ai văzut pe-aici un poponar fugind?“ a întrebat tipul. „Nu, zice omul, dar poate l-o fi văzut nevastă-mea: Ioaneee!“ Fiindcă şi ăla era tot un poponar. Printre români erau mai mulţi homosexuali decât în toate celelalte popoare, fiindcă toate se născuseră din Adam şi Eva, numai noi din Decebal şi Traian. Şi noroiu-ăsta gros, de caca şi pipi, de hârtie de ziar boţită, cu care te-ai şters la fund, de muşte verzi roind şi de viermi graşi suindu-se pe pereţii unui closet de ţară, din fundul curţii, unde-ţi venea să verşi de cum ţi-aruncai ochii în gaura aia puturoasă şi colcăitoare, se ridica, încet, în camera lui Dan, acoperind mobilele şi jucăriile, îngropându-ne până la glezne, până la genunchi, până la brâu, încât fundul gras al Nebunului nici nu se mai vedea, şi-apoi urcându-ne, caca şi pipi amestecate, din zeci de funduri şi puli, şi pizde, şi maţe, până la gât, până peste gură, peste nări, peste ochi, până la tavan, dospind acolo o veşnicie şi păstrându-ne vii, înotând, zbătându-ne, înghiţind materia aia imundă.

M-am întors şi-am luat-o la fugă cum nu mai fugisem în viaţa mea. M-am împiedicat de bicicleta de lemn şi-am căzut, ţipând, pe covor. M-am ridicat şi-am izbit uşa cu tot trupul, disperat să nu fie cumva încuiată, dar nu era. Am trecut în fugă prin sufragerie, unde mama lui Dan se ridicase în capul oaselor pe sofa şi stătea aşa, cu ţâţele goale, cu enorme areole stacojii în jurul sfârcurilor, cu rujul întins pe bărbie şi pe pernă. Am fugit prin hol auzind, din fundul apartamentului, vocile celor doi, suprapuse şi totuşi distincte ca nişte scrâşnete de şuruburi ruginite: „Stai, stai, că am glumit!“, „Dănuţ, ce mi-ai promis tu? *Ce* mi-ai promis?“, şi-apoi m-am aruncat pe uşa de la intrare, încercând s-o deschid cu forţa invers decât se deschidea ea. Şi-am scăpat din casa lui Dan Nebunul, dar am fugit şi mai repede prin întunericul de pe palier. Am sărit câte două trepte pe scară, ţinându-mă de balustrada de lemn, am străbătut pe sub gang distanţa dintre cele două scări

şi-am urcat în fugă cele cinci etaje de până la noi. Mi-a deschis mama, dar am trecut în fugă de ea şi nu m-am oprit până-n patul meu din camera din faţă, unde m-am trântit, trăgând peste mine cearşafuri şi pături, vârându-mi capul sub pernă. Am stat acolo, tremurând, zgâlţâind patul, fără să fiu în stare să gândesc ceva sau să-mi dau seama măcar ce-mi zicea mama, o vreme pe care n-o pot măsura. Poate că mai sunt tot acolo şi-acum. Când m-am ridicat, mama era lângă mine, aşezată pe pat, deformată toată de lacrimile mele, curgând o dată cu ele pe parchet. Nici nu mai ştiu ce i-am spus, că am căzut, că m-am lovit… N-am mâncat atunci, la prânz, şi săptămâni întregi mirosul veşnicelor ei ciorbe şi ciulamale mi-a făcut o scârbă totală. Şi, cu toate că-n seara acelei zile cumplite de 23 August am reuşit să uit, tăind din altă parte a minţii mele o grefă de piele umedă şi lipind-o peste purulenţa aia, cam după o lună am început să visez, noapte de noapte, acelaşi vis în care Dan Nebunul mă urmărea prin miliardul de camere răvăşite ale apartamentului său. Şi-n vis striga ceva, dar vocea lui era acoperită de-un huruit înspăimântător, ca de cutremur, şi mă trezeam urlând, noapte de noapte, şi-ai mei veneau să-mi vegheze teroarea fără sfârşit. Urmase o toamnă cu ploi, continue, zi şi noapte, iar eu mergeam deja la şcoală, în fiecare dimineaţă, înfruntând vremea rea, de mână cu mama. În iarnă, visele s-au estompat şi au dispărut. Au dispărut şi Dan Nebunul cu putoarea de maică-sa, de parcă şi-ar fi făcut datoria pe lume şi-acum se puteau muta definitiv sub talpa uriaşă a blocului, bântuind printre ţevile căptuşite cu vată de sticlă şi şobolani de la subsol.

„Artefactele“, repeta gânditor Herman. Mărturiile pe care le ignorăm fiindcă le credem vrăjitorie şi mit. Toiagul care, ţinut întins, câştigă bătăliile, desparte apele, ucide prin molimi cumplite. Îngerii morţii trecând prin Egipt, cu instrumentele lor de nimicire în mâini, şi ucigând toţi întâii născuţi, de la al oii şi-al caprei la al soţiei lui Faraon. Îngerul de lângă aria lui Ornan Iebusitul, stând între pământ şi cer, cu sabia scoasă şi-ndreptată împotriva Ierusalimului bântuit de ciumă. Ce scene, ce scene fantastice de-a lungul cărţii sfinte! Ce logică ciudată, ce psihologie străină şi totuşi familiară nouă, celor de-acum! De ce trebuia legănată sau ridicată jertfa adusă în faţa Domnului, de parc-ar fi trebuit atrasă atenţia cuiva asupra ei? Ce-nseamnă că Domnul a blestemat o cetate, aşa încât tot cuprinsul ei, de la

locuitori la obiecte, trebuia nimicit? Iată cum află iudeii hoţul mantiei blestemate din cetatea Ai: „Căci aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: «În mijlocul tău este un lucru blestemat, Israele; nu vei putea să rezişti vrăjmaşilor tăi, până nu veţi scoate lucrul blestemat din mijlocul vostru. Să vă apropiaţi mâine dimineaţă după seminţiile voastre; şi seminţia pe care Domnul o va arăta se va apropia pe familii; şi familia pe care Domnul o va arăta se va apropia pe case; şi casa pe care Domnul o va arăta se va apropia pe bărbaţi. Cine va fi arătat că a luat din ce era blestemat va fi ars în foc, el şi tot ce este al lui…» De-aici se vede cum cartografia Domnul poporul său, dar din ce urmează nu înţelegem cum, prin ce semne arăta Domnul seminţia, casa şi pe cel vinovat. «Decontaminarea» taberei evreilor e atroce: «Iosua şi tot Israelul împreună cu el au luat pe Acan, argintul, mantaua, bara de aur, pe fiii şi fiicele lui Acan, boii lui, măgarii, oile, cortul lui şi tot ce era al lui; şi i-au suit în Valea Acor… Şi tot poporul i-a ucis cu pietre. I-au ars în foc şi i-au ucis cu pietre şi au ridicat peste Acan un mormânt mare de pietre care se vede până în această zi.» Aceeaşi logică nespus de stranie pentru acele vremuri reiese şi din povestea celor şaptezeci de bătrâni aleşi de Moise să-mpartă cu el povara conducerii poporului prin pustie: «Şi Domnul S-a coborât în nor şi a vorbit lui Moise, a luat din duhul care era peste el şi l-a pus peste cei şaptezeci de bărbaţi bătrâni. Şi îndată ce duhul s-a aşezat peste ei, au prorocit; dar după-aceea n-au mai prorocit. Doi bărbaţi, unul numit Eldad şi altul Medad, rămăseseră în tabără, şi Duhul s-a aşezat peste ei; căci erau dintre cei care fuseseră înscrişi, dar nu s-au dus la cort. Şi ei au proorocit în tabără.» Duhul, prin urmare, n-a coborât peste grupul adunat în faţa Cortului întâlnirii, ci peste cei «înscrişi», oriunde ar fi fost ei. Nu e asta minunat, Mircea?

Prin Duhul, vântul paraclet, Domnul poate influenţa psihic oamenii, până la totala lor transformare. Când se pogoară asupra lor, cum s-a-ntâmplat într-a cincizecea zi de la Înălţarea lui Isus, oamenii prorocesc şi vorbesc în alte limbi. «Deodată a venit din cer un sunet ca vâjâitul unui vânt puternic şi a umplut toată casa unde stăteau ei. Nişte limbi ca de foc au fost văzute împărţindu-se printre ei şi s-au aşezat pe fiecare dintre ei. Şi toţi au fost umpluţi cu Duh Sfânt şi au început să vorbească în alte limbi, după cum le da duhul să vorbească.» Nu mă-ndoiesc de întâmplarea asta, Mircea, cred în

ea literal, cred că Duhul lui Iehova a coborât de multe ori asupra oamenilor, ridicându-i dintre semenii lor şi făcându-i părtaşi la cea mai mare poveste spusă vreodată. Cred că profeţii şi Isus, şi apostolii au avut din plin acest dar, plătit de multe ori cu suferinţă şi umilire: «Şi ca să nu mă umflu de mândrie din cauza strălucirii acestor descoperiri, mi-a fost pus un ţepuş în carne, un sol al Satanei, ca să mă pălmuiască, pentru ca să nu mă îngâmf. De trei ori am rugat pe Domnul să-l depărteze de la mine. Şi El mi-a zis: «Harul Meu îţi este de ajuns; căci puterea Mea în slăbiciune se desăvârşeşte.» Cred că şi alţii, mult mai târziu, au avut parte de influenţa Duhului. Ce stranie prima amintire a lui Da Vinci: la vârsta de doi ani, în coşuleţul său lăsat de Caterina pe pajişte, copilul a fost umbrit de o mare pasăre. Aceasta i-a deschis gura cu coada. Leonardo, stângaci şi scriind în oglindă, cu o inteligenţă desăvârşită, nu în felul oamenilor, ci al zeilor, cu o putere de invenţie de neînţeles, mi-a părut totdeauna un om modificat, folosit pentru cine ştie ce lucrare divină. Melancolic şi singuratic, practic asexuat, autor de maşinării rupte de orice tradiţie şi orice putinţă de a fi puse-n aplicare, mi s-a părut întotdeauna însufleţit de duhul lui Beţaleel şi-al constructorilor marelui Templu unde Iehova voia să trăiască în întuneric deplin.

Artefactele, între care marele artefact al Bibliei însăşi, unde tehnologia scriiturii şi scriitura miracolului şi miracolul tehnologiei trec dintr-una-ntr-alta asemenea celor trei roţi care sunt una singură în paradisul dantesc, ne arată o altă istorie şi-un alt destin pentru bietul fir de praf pe care ne ducem viaţa, mult mai densă şi mai adevărată decât hronicul a şapte-opt mii de ani omenesc-prea-omeneşti, din care a fost golit cu grijă orice conţinut achiropoietic. Dar Biblia este achiropoietică, Mircea, şi la fel povestea vimanelor, a anciliei, a calului de fier şi-a inelului lui Gyges. Pentru că ignorăm povestea spusă de artefacte, aceste fisuri fatale în istoria searbădă a umanităţii, am ajuns să ne-nchinăm idolilor, ca păgânii, să ne rugăm unei fiinţe despre care nu ştim nimic, nici măcar dacă are aparat auditiv sculptat în osul temporal, ca să ne-audă ruga. Preoţii noştri mimează, îmbrăcaţi absurd şi fastuos, slujba din Cortul întâlnirii, într-o lume de simulacre şi cartoane: icoane de carton, biserici de carton, predici de carton, butaforie înzorzonată ce imită realităţi niciodată-nţelese. «Căci voi vă-nchinaţi la ce

nu cunoaşteţi, dar noi ne-nchinăm la ce cunoaştem», le spun evreii idolatrilor, şi au în parte dreptate: ei văzuseră, văzuseră cu ochii lor Slava lui Dumnezeu, stâlpul de foc, chivotul, ei întrebau pe Urim şi Tummim dacă să se urce să ia o cetate sau să aştepte, ei se spălau înainte de a intra în cort «ca să nu moară», ei îl văzuseră pe Dumnezeu pe tronul său de deasupra cupolei de safir, ei se-ntâlniseră adesea cu îngerii, ei fuseseră arşi în focul ieşit de la Domnul, loviţi cu lepră şi ciumă şi bube la şezut de Domnul, ei văzuseră norul coborând la uşa Cortului întâlnirii şi pe Moise vorbind cu Domnul «faţă către faţă, cum vorbeşte un om cu prietenul lui». Ei pieriseră cu toţii, până la ultimul om, o generaţie-ntreagă, în pustie, după ce văzuseră (cu ochii lor, Mircea: miracole tehnologice produse de o tehnologie miraculoasă) cum se despart apele Mării şi-ale Iordanului, cum ţâşneşte apă din stâncă şi cum în jurul taberei se formează mana, asemenea bobiţelor de coriandru, având gust de prăjitură cu miere. Au văzut şi au consemnat, dar nu pentru ei înşişi, ci pentru mai târziu, pentru vremurile ce-aveau să vină, căci ei nu aveau, în mintea şi-n limba lor de păstori, loc pentru spectacolul miraculos, înfricoşător, chinuitor care-i smulsese de la oalele cu carne din Egipt ca să-i extermine în pustie. Dar care era sensul legăturii lor cu Iehova, ce-nsemna ca ei să-i slujească, în cort sau în templu, de ce Iehova alesese micul neam semit ca să-l transforme într-un popor de sfinţi: «Acum, dacă veţi asculta glasul Meu şi dacă veţi ţine legământul Meu, veţi fi ai mei dintre toate popoarele, căci tot pământul este al Meu. Îmi veţi fi o împărăţie de preoţi şi un popor sfânt»; care erau planurile şi căile Domnului — toate acestea le erau, până şi lui Moise şi Aron, obscure, căci nici ei nu ajungeau cu adevărat până la Domnul, ci primeau doar, de sus, ca să transmită poporului, sentinţele sale. Prin ei, avem o imagine fragmentară şi deformată a faptelor, totuşi nu imposibil de refăcut, în parte cel puţin. E ca şi când entitatea numită Domnul ar fi alcătuită din două laturi: una umană, uneori minunat de umană, vădită în legi în favoarea văduvei şi-a orfanului, a străinului şi-a animalelor, în grija părintească cu care poporul lui Israel e condus spre ţara făgăduinţei. Alta îndepărtată, străină, teribilă, fără milă, care distruge în mod reflex tot ceea ce nu e sfânt, ce nu corespunde unor reguli şi structuri neînţelese de mintea omenească. Fiii lui Aron, care-au adus în faţa Domnului foc străin, necerut de acesta, au fost ucişi pe loc nu

ca şi când ar fi comis un păcat, o greşeală morală, ci ca şi când ar fi atins un fir electric neizolat. E ca şi când fiinţe umane, care din vremuri străvechi au umblat cu Dumnezeu — Enoh, Lameh, Noe, patriarhi ce nu păreau să mai îmbătrânească, aşa cum timpul nu părea să curgă peste Moise şi poporul său — au fost folosiţi ca intermediari, ca experţi pentru psihologia popoarelor pământului, ca însoţitori ai unor entităţi năpraznice venite din alte lumi: norul, Îngerul Domnului, Slava, mai curând aparate decât fiinţe, sau o combinaţie de fiinţă şi aparat de un fel necunoscut şi neînţeles.

Prin Enoh, Mircea, aruncăm o privire asupra Ierusalimului ceresc, a Împărăţiei ce va să vină (dintre noi, din noi sau de deasupra noastră? sau e cu totul acelaşi lucru?). Căci Enoh a umblat cu Domnul trei sute de ani şi-a fost răpit la ceruri asemenea lui Romulus, lui Ilie Tisbitul şi lui Isus. Şi-a fost dus într-un fantastic palat ceresc, alcătuit din cristal şi înconjurat de limbi de foc. Şi în centrul uriaşei săli cu ziduri străvezii se afla un tron aşezat pe roţi şi pe heruvimi, de sub care curgeau râuri de foc. Cel Bătrân de zile stătea pe tron, înconjurat de flăcări, într-un veşmânt mai alb ca zăpada, iar înaintea sa stăteau de zece mii de ori zece mii de sfinţi ai lui Dumnezeu, ca o imensă colonie de albine cereşti, înconjurând enigmatica, emblematica, grandioasa matcă. Nemuritori, glorioşi, masculini, dar asexuaţi (sau refuzându-li-se sexul, motiv de cădere şi damnare eternă), alergând nevăzuţi pe pământ şi în ceruri ca să ducă la-ndeplinire voia Stăpânului, arătându-se pe câmpurile de luptă ca să pună-nvălmăşeală în rândul duşmanilor lui Israel, în Sodoma ca s-o nimicească prin foc şi pucioasă căzută din cer, în faţa unor femei, sterpe sau fecioare, ca să le vestească rodnicia prin Duhul, în faţa unor plugari ca să-i anunţe că vor fi împăraţi şi-a unor păstori ca să-i înştiinţeze că s-a născut Mesia, Vestitorii, Veghetorii sau Îngerii, întotdeauna arătându-se la faţă ca nişte tineri în veşmânt alb, de multe ori cu unelte de nimicire în mâini, mâncând şi bând uneori, alteori refuzând hrana, apărând şi dispărând, suindu-se în flăcările altarului, par uneori fiinţe trupeşti şi reale, alteori doar nişte halucinaţii ciudate. Cum sunt ei cu adevărat, sub măştile impersonale şi impenetrabile (uşor ironice câteodată?) nu putem şti, căci din istoria minunată de pe muntele Tabor aflăm că faţa celor cereşti se putea schimba cu desăvârşire. Mesia, cum e prevestit de Isaia în cea mai inspirată pagină a sa, e descris ca fiind tulburător de străin:

«atât de desfigurată îi era faţa şi atât de mult se deosebea înfăţişarea Lui de cea a fiilor oamenilor»… De asemenea, nu putem şti ce erau heruvimii, ce era Duhul, ce-nseamnă credinţa fără-ndoială, ce este mântuirea. Dar cel mai mare, mai intolerabil, mai tantalic mister rămâne viitorul nostru în această altfel de istorie, în care nu suntem, în coaja noastră de nucă, prinţii universului şi nici, în uterul nostru, embrioni singuratici şi visători. Ne-am născut deja şi ne vedem înconjuraţi de fiinţe mai mari şi mai înţelepte ca noi, dar şi pierdute-n gânduri şi rituri de neînţeles. Pentru Iezechiel, viitorul poporului ales era limpede: răpit în Slavă şi depus pe vârful unui munte înalt, un Vestitor îi arată modelul cetăţii sfinte, Noul Ierusalim, ce-avea să fie în cele din urmă numită «Domnul este acolo». În mijlocul unei riguroase zidiri geometrice, în Templul său sacru, Iehova avea să domnească etern asupra unei lumi paradisiace, înconjurat de cele douăsprezece seminţii ale lui Israel. E viziunea ce serveşte de-ncununare a *Vechiului Testament*, în care totul vorbeşte despre aici, acum, pe pământ. Domnul coboară din cerul său ca să trăiască în mijlocul poporului ales. Acesta nu aspiră la ceruri, nici la viaţa veşnică, ci doar la sfinţirea prin îndeplinirea cerinţelor Domnului, la respectarea şi adorarea Legii. Dar Evangheliile spun o altă poveste."

Nu-l mai puteam auzi, după cum nu-l putusem asculta pân-atunci. Eram împietrit în suferinţa şi jignirea mea, de care cel mai bun prieten al meu era atât de departe. Eu eram de jos, el era de sus, el venea din vii, eu din morţi. Niciodată două voci nu fuseseră mai incompatibile şi mai străine. Apăsam, în acelaşi timp, repetat, disperat, până la nebunie, pe clapa cea mai din stânga şi pe cea mai din dreapta a claviaturii de pian, încropind acordul dezacordat al schizofreniei şi al demenţei. Pe măsură ce el vorbea, asemenea lui Irod odinioară, cu glas de om, şi nu de Dumnezeu, îndrăzneţ şi blasfemator, riscând să fie devorat de viermi, lapidat, ars pe rug, şters de pe faţa pământului, iar eu vorbeam în acelaşi timp, întretăiat şi fără şir, bâlbâindu-mă şi bâiguind, simţindu-mă deja devorat de viermi, lapidat, ars pe rug, şters de pe faţa pământului, pe măsură ce, în penumbra verzuie a după-amiezei, faţa lui devenea tot mai străvezie iar a mea de consistenţa şi culoarea pământului plin de pupe, râme şi rădăcini, ne simţeam tot mai mult doi tovarăşi de bolgie într-un infern infinit, mistuiţi în focul comun al destinului nostru. Înainte să mergem fiecare acasă la el, Herman s-a întors

şi, cu un efort teribil, şi-a ridicat puţin mai mult ca de obicei chipul desfigurat către mine. Şi cei mai frumoşi ochi albaştri pe care i-am văzut vreodată m-au privit nepământesc şi senin.

Partea a treia

Până la Crăciun, peste Bucureşti mai ninsese o singură dată. Se petrecuse la înserare, când marile clădiri zigzagate din centru se profilau, negre ca antracitul, pe dungile de aur, sânge şi otravă ale orizontului, încă fluorescente-n întunecime. Câteva reclame străvechi, de pe vârful blocurilor interbelice, care altădată se aprindeau şi se stingeau magic, cu verdele şi roşul lor, în marea fereastră triplă prin care, în pijamaua mea rufoasă, putredă de prea mult purtat şi prea multe spălări, şi cu picioarele goale pe calorifer, contemplam, la şaisprezece ani, cel mai frumos peisaj din lume, oraşul meu scânteind din milioane de ferestre în care se răsfrângea curcubeul, se profilau acum, mute, pe neliniştea amurgului, nemaiamintindu-şi nici ele ce-nsemnau GALLUS, HARDMUTH, QUILIBREX şi alte sigle mânjite de neon, pe care orăşenii anilor '60 se obişnuiseră să le aibă mereu deasupra, mereu reflectate în coaja de sticlă a ochilor lor, aprinzându-se şi stingându-se, aprinzându-se şi stingându-se, verzi şi roşii, acolo. Era ca şi când Bucureştiul ar fi fost un uriaş preparat anatomic, un animal livid cu pielea escoriată, cu coastele trepanate, cu prapurul secţionat şi ţintuit în lături cu mici bolduri de insectar, lăsându-şi organele interne la vedere, iar reclamele ar fi reprezentat numele sistemelor şi aparatelor, ale venelor şi-ale ganglionilor dezgoliţi indiscret privirii mele şi-ale tuturor celorlalţi oameni singuri ce, de la ferestrele lor, contemplau oraşul.

Din ce nebunească singurătate, din ce destin de netrăit se-ntruchipase acel fulg de zăpadă ce căzuse, sclipind în amurg, peste oraşul pustiu? Căci în seara aceea, printre ultimele ale Anului Domnului 1989, căzuse peste Bucureşti un singur fulg de zăpadă, cu diametrul de aproape treizeci de kilometri, acoperindu-l în întregime, ca un gigantic milieu de cristal, cu boarea lui îngheţată. Coborâse ore-n şir, ca o diafană pânză de păianjen, din norii galben-întunecaţi, miraculos de simetric, înduioşător de pufos, cu faţetele ácelor de gheaţă sclipind la răstimpuri ca diamantele şi cu golurile octogonale, triunghiulare, rombice, icosaedrice îngemănându-se şi despărţindu-se, fractalic, pe uriaşa roată de brumă. După o plutire legănată,

maiestuoasă deasupra acoperişurilor pline de antene şi-a plopilor dezgoliţi, tot mai negri pe orizontul sângeriu, fulgul se aşternu lin peste construcţii şi străzi, şine ferate şi centrale termice, şcoli, muzee, depozite şi întreprinderi, marginile sale de gheaţă şi vânt depăşind considerabil şoseaua de centură şi înglobând comunele din apropiere. Pentru o noapte, nefericitul oraş al ruinelor şi-al singurătăţii deveni, astfel, cel mai luminos oraş de pe pământ, depăşind cu mult iluminaţiile fastuoase ale Parisului, Berlinului sau New Yorkului, ce se pregătiseră de tot mai improbabila (pe măsură ce manuscrisul meu substituie, încetul cu încetul, lumea) trecere în noul an. Cristalele lungi ale fulgului de zăpadă se-ntindeau acum curbate de propria lor greutate, între vârful cu stea roşie al Casei Scânteii, macaralele din jurul colosalei Case a Poporului, instalaţia de nocturnă (ruginită de nefolosinţă) a Stadionului 23 August, ciupercile alarmei antiaeriene de pe vârful magazinului Victoria, coşurile parabolice ale termocentralei din Titan, terasa cochetă a blocului turn, antenele şi radarele de pe Palatul Telefoanelor, cupola de plexiglas de peste cartierul Floreasca, urcând pe faţade şi coborând pe asfalt, între blocuri, îndoind vârful arborilor şi tabla automobilelor parcate pe prima bandă a carosabilului, luminând ca ziua în jur şi iradiind un frig de crăpau pietrele. În noaptea albă ce se lăsase, oamenii încotoşmănaţi, cu veşnicele lor cojoace şi cu căciulile ruseşti legate sub bărbie, umblau de colo-colo ca năucii, ici trecând pe dedesubtul, colo escaladând drugii de gheaţă poliedrică ai marelui fulg. După miezul nopţii, grupurile strânse pe la colţuri, care comentau situaţia, începură să se retragă în holul blocurilor unde era la fel de frig — răsuflarea fiecăruia îi ieşea din gură ca un fum alburiu şi învârtejit, de parcă ar fi fost ciudaţi balauri ai gheţurilor, iar vitrinele de sticlă ale holurilor se umpleau până sus de fantasmagorice flori de gheaţă —, dar unde se simţeau mai la adăpost de asaltul teroriştilor şi-al statuilor, unii mai feroce ca alţii. În cele din urmă se afundară cu toţii şi mai mult în inima muşuroaielor lor de beton prefabricat, în apartamentele cu neveste şi televizoare, unde-şi petrecură restul nopţii înghiţind puricii albaştri şi mincinoşi, hrana lor principală de câteva zile încoace. Câtă vreme televizorul duduia, cât timp familiile erau strânse, cu căţel şi purcel, în jurul acelor şeminee electronice, cu puterea lor magică de convingere, nici frigul şi nici foamea nu mai erau de temut pentru

bucureşteni, care, în avântul revoluţionar ce-i cuprinsese, renunţaseră până şi la bucuria săracului, călărirea frugală a nevestei deşelate de munca de peste zi şi leşinate de somn. Televizorul le era de-acum singurul partener de conversaţie, de viaţă, de sex, focul la care-şi încălzeau inimile cenuşii ca şi pereţii-ntre care bălteau. „Ăl bătrân ne mânca zilele, ăştia de-acum ne mănâncă nopţile“, glumeau ei, fermecaţi de zâmbetul larg, mai larg ca viaţa, mai larg ca diagonala televizorului, al noului locuitor din acvariul albăstrui, în care nea Ceaşcă dăduse din gură şi mişcase din opercule atâta vreme.

Aşa că spre zori oraşul rămase pustiu, tatuat cu aţele strălucitoare ale fulgului celest, îmbrăcate parcă în tubuleţe de lumină pufoasă. Extrem de rar mai trecea câte-un taxi. La gurile de metrou ieşea din când în când câte-un revoluţionar în şubă să facă pipi, dar, văzând că jetul îi îngheaţă instantaneu sub forma unei tije curbe şi galbene, fugea repede înăuntru ca să se sloboadă în şanţul cu şinele de metrou. Câte un câine vagabond, ghemuit peste un canal din care ieşeau aburi, tresărea din somn la câte-o împuşcătură îndepărtată. În acea linişte spectrală, în pieţele publice, în parcuri, pe faţadele clădirilor, în adâncul îngheţat al muzeelor, statuile începură să coboare de pe soclurile lor.

Erau sute, poate chiar mii de statui, de marmură şi de bronz, de piatră ieftină şi de ghips şi mai ieftin. Erau voievozi călări, boieri şi politicieni, artişti de geniu omagiaţi de conştiinţa vinovată a poporului, ce-i aşezase pe piedestaluri ca să-i poată uita mai bine. Erau muze planturoase, cu şunci de aramă, erau fecioare din fântâni, cu feţe coclite, erau figuri alegorice cu ţâţe mari şi câte-un corn al abundenţei cărat în braţe, din care curgeau mere, struguri şi cireşe de ghips. Erau îngeraşi cu nasul ciobit de sub frontoanele vulgare ale caselor negustoreşti, erau atlaşi cocârjaţi de balcoanele pe care se săturaseră să le mai susţină. Erau marii estropiaţi ai recunoştinţei naţionale, inventatorii, aviatorii, muzicienii şi poeţii cu membrele smulse, reduşi la câte-un bust îngheţând prin parcuri. Erau muncitorii şi ţăranii vremurilor noi, dârji şi musculoşi, privind către viitor cu ochi de alamă lustruită. Un popor întreg, cel mai chinuit de pe lume, constrâns să-ndure închistarea-n bobul de chihlimbar al istoriei vreme de secole sau decenii, anchilozat în mijlocul anotimpurilor, neprivit de nimeni, neiubit de nimeni, ocolit de circulaţie, renovat din an în paşte, uitat la înălţimi de unde nici nu

se mai zărea (oricum nu-l privea nimeni, niciodată), luptând cu intemperiile, între care cea mai cumplită era vuietul timpului, timpul curgând în jurul lor cu sute de kilometri pe oră, smulgându-le degetele de ipsos, ciobindu-le faldurile şi pletele scoase, înghiocat, din daltă, lustruindu-le pielea lor groasă de aramă, un popor din care fiecare cetăţean era cu mult mai vestit decât orice ins ce făcea pipi pe soclul său, poporul statuilor simţise şi el, sub crusta sa minerală, ceva din agitaţia revoluţiei şi hotărâse să se deştepte, la rândul său, din amorţire.

Căci lumea care trecea zilnic, pe jos sau în troleibuze, prin piaţa Universităţii habar n-avea că marile statui din staţie erau vii. Că sub coaja lor de calcar sau bronz se ascundea un schelet acoperit de muşchi striaţi, mustind de sânge, că-n toracele lor plămânii se sufocau, fremătând după aer, că o inimă de cinci ori mai mare ca a oricărui om zvâcnea înnebunită, trimiţând un sânge fierbinte-n artere. Că sub cuşma domnească a lui Mihai Viteazul, în adâncul ţestei sale, un creier cât al unui delfin îşi amintea şi visa. Nimeni nu-nţelegea chinul teribil cu care C.A. Rosetti îndura, pe scaunul său îngheţat, un supliciu cu mult mai îngrozitor decât al lui Gheorghe Doja. Dumnezeule, cine, chiar având urechi de liliac, ar fi auzit, şi, dac-ar fi auzit, cine-ar fi putut să-ndure urletele de disperare ale acestui popor condamnat la paralizie eternă? Era ca şi când iadul şi-ar fi-ntins un pseudopod pe pământ, l-ar fi ramificat până sub fiecare soclu de statuie şi şi-ar fi injectat acolo, sub nesimţirea metalului şi a pietrei, corpurile vii, de carne, sânge, nervi şi intestine, ale damnaţilor săi. Fiecare dintre ei un pachet conştient şi sensibil, dar cu totul neputincios, ca fluturii înfăşuraţi strâns în plasă de păianjen şi ca lăcustele paralizate de viespi şi aduse în cuib, lângă larvele ucigaşe. Imortalizate-n poziţii eroice şi absurde, de la gigantica statuie-a lui Lenin din faţa Casei Scânteii şi până la măruntele nimfe din Herăstrău, toate ţipau, neomenesc, din laringe sângerânde, la gândul că într-o zi o fiinţă oribilă, de neimaginat, avea să treacă de la una la alta, să-şi înfigă un ac prin crusta lor de calcar şi să le sugă, lăsând statuia goală pe dinăuntru ca o imago.

În noaptea ultimei zăpezi din acel an — şi din acest univers — statuile şi-au deschis, deodată, ochii lipsiţi de gene, clipind în lumina ireală a fulgului de zăpadă. Încetul cu încetul, crusta lor neiertătoare păru să se moaie,

hainele lor de piatră părură să devină flexibile ca o cocă întărită. Neîncrezător, Constantin Brâncoveanu îşi suci capul dintr-o parte-ntr-alta. Un înger din cimitirul Ghencea îşi desprinse din zidul cavoului aripa de plumb şi-şi zbârli penele grele în aer. Figura înaripată de pe Statuia Aviatorilor îşi lăsă, obosită, braţele-n jos. Pe faţada Facultăţii de Drept filozofii greci se-ntindeau şi căscau de le trosneau fălcile. Eroii sanitari ieşiră şi ei din destinul lor împietrit, încercând altă creodă în nesfârşita întretăiere de lumi în centrul cărora se construieşte, mereu cu o margine translucid-tremurătoare, realitatea. Dar realitatea era coşmarul visat de statui în somnul lor cel mai adânc, şi de care ar fi dat orice să scape pentru totdeauna. Începură apoi, în toate colţurile oraşului, să coboare de pe stâlpii lor unde, Simioni famelici, înţepeniseră secole sau decenii, de pe faţadele spectrale, din stuc gălbui şi fărâmicios, cu mişcări lente şi prudente de alpinişti, înspăimântate că ar putea cădea şi-ar crăpa pe asfalt în bucăţi de tors, în felii de braţe, în cioburi de craniu. Se ciocniră-n muzee de licărirea stinsă a vitrinelor înnoptate, dibuiră uşile de ieşire, le sparseră cu umerii lor de piatră lustruită şi se văzură deodată la larg, în pieţe pustii, pe macadamul care tremura de greutatea stângace a paşilor lor. Se adunară pe cartiere, în pâlcuri eteroclite şi, pe urmele mulţimilor ce umpluseră marile artere cu câteva zile-n urmă, o luară şi ele către centru printre aceleaşi şiruri de case negustoreşti, pline de jeg şi de crăpături, cu cartoane-n ferestre şi cu balcoanele prăbuşite în lipsa musculoşilor atlaşi ce se alăturaseră tristului popor mineral. Trecură şi ele pe lângă inscripţiile inepte, dar uriaşe de pe pereţi, JOS CISMARU şi JOS CEUŞESCU, gândindu-se la cum trebuiau să se simtă cei cinci-şase Ceauşeşti de bronz care li se alăturaseră, ieşind din cine ştie ce nişe văruite cu grijă, şi faţă de care nimeni nu simţea vreo ranchiună. De pe fiecare străduţă laterală mai sosea şchiopătând câte-un Vasile Lascăr, însoţit de muza ce-i întindea de-atâta vreme pana, câte-un Enescu insomniac, câte-un Caragiale ţanţoş, lustruit de vânturile iernii. Soseau, din cartierele îndepărtate, cu tramvaiele de noapte ce avansau lent, legănându-se, din staţie-n staţie, tot felul de Victorii ale socialismului, de ţărănci cu secera şi muncitori cu ciocanul. Soldaţii de la Mărăşeşti, mai îndrăzneţi, veneau pe tampoane, scârbiţi de veşnica ţigară pe care copiii derbedei îi sileau s-o ţină-n colţul gurii. Se adunară în cele din urmă în Piaţa

Universităţii, unde strânseră rândurile în jurul colosalului Lenin de aramă, ce ieşea dintre celelalte statui ca un Moloch încins la roşu, ce-şi aştepta jertfele cuvenite. În depărtare, Intercontinentalul se ridica asemenea unui menhir mut şi întunecat, iar pe cer, sub norii de zăpadă, Slava lui Dumnezeu strălucea ca o stea de diamant. Coborâse mult, în ultimul timp, din adâncul bolţii, aşa-ncât feţele de om, de taur, de vultur şi de leu ale celor patru heruvimi se puteau acum distinge, lucind fosforescent în beznă, alături de roţile pline de ochi de sub bolta de safir. Cel ce, pe tronul său de piatră străvezie aşezat deasupra bolţii, aducea la înfăţişare cu un chip omenesc, se apleca uneori, de parc-ar fi vrut să vadă mai bine, prin peretele de sticlă, mitingul statuilor din piaţa centrală a oraşului.

Cu o mână-n buzunarul pantalonilor, cu silueta avântată, aplecată-nainte, cu chipul său de calmuc primejdios de convingător ridicat încă o dată deasupra mulţimilor, deşi acum n-avea o tribună la dispoziţie şi nu se adresa matrozilor entuziaşti, Lenin îşi regăsise discursul fluent, persuasiv şi nervos din vremurile de altădată. Începu prin a le zugrăvi statuilor, ce erau acum numai urechi, paradoxul tragic al existenţei lor pe pământ: deşi faimoşi, cunoscuţi până şi de copii, studiaţi în manuale, colecţie de celebrităţi care doar în almanahul din Gotha se mai întâlneşte, deşi bărbaţi vestiţi ai neamului, fala ştiinţelor şi artelor, simboluri alegorice dintre cele mai sugestive, oamenii de piatră şi de metal erau, de fapt, martirii umanităţii. Pişaţi de câini, găinăţaţi de păsări, uitaţi cu desăvârşire de cei vii, ei formau acum o ceată jalnică de *dei otiosi*, recunoscuţi de toţi, în bătaie de joc, parcă, şi nerespectaţi de nimeni, neiubiţi, nebăgaţi în seamă, neconsultaţi în treburile publice. „Să vă spună domnul Kogălniceanu, aici de faţă, de câte ori a fost invitat la Sfatul Popular, deşi e la doi paşi de el, ca să fie întrebat ce părere are despre sistematizarea oraşului, despre rectificarea albiei Dâmboviţei, despre atâtea treburi obşteşti în care cuvântul lui de fost aghiotant domnesc, arhitect al Independenţei, s-ar fi dovedit extrem de preţios. Câţi dintre dumneavoastră aţi fost numiţi şefi de birou, directori de întreprinderi sau măcar responsabili de aprozar? Cum se face că n-aveţi încă un sindicat care să vă apere drepturile? Ia spune, domnule Ceauşescu, cu cine-ai votat la ultimele alegeri? Cum, n-ai votat? Să ridice mâna cine dintre dumneavoastră a votat! Nimeni? Nici o mână ridicată? Dar mi se pare

halucinant, chiar şi pentru un regim comunist. Să nu spuneţi că n-aveţi nici buletine, că nu sunteţi înscrişi la starea civilă, că nu vi se permite să naşteţi şi nici măcar să muriţi. Păi asta şi pisicilor li se dă voie! Ştiţi ce sunteţi, atunci, doamnelor şi domnilor? Nu sunteţi sclavi, sunteţi sclavii sclavilor, gunoiul gunoaielor în societate! Nici măcar în cele mai barbare dintre cetăţi nu s-a văzut asemenea discriminare, asemenea sadism, asemenea dispreţ pentru nişte cetăţeni loiali, pe deasupra cu certificate de voievozi, poeţi, eroi şi chiar sfinţi. Până când le vom mai înnobila oraşele, până când vom mai veghea, senini şi curaţi ca lacrima, peste viermuielile citadine care, fără noi la răspântii, nu sunt decât simple muşuroaie? Până când ne vom mai accepta, resemnaţi, soarta de paralitici sublimi, de infirmi celebri, de mutilaţi venerabili? Nobili cetăţeni, arătaţi-vă rănile! Le-aţi căpătat în lupta cu timpul şi cu istoria. Cine v-a plâns vreodată pentru lipsa de braţe, pentru degetele, nasurile şi bărbiile ciobite? Unii dintre voi sunt doar capete sau doar busturi. Ce soldaţi ai vreunui neam au mai fost atât de crud ciopârţiţi? Şi ce neam a pus vreodată ciozvârte de oameni pe socluri, în parcurile municipale, să sperie îndrăgostiţii cu urletul lor mut, cu sângele curgând din arterele sfârtecate? Să ridice mâna cine-a fost spitalizat vreodată pentru jalnica lui stare, cine-a primit cărucior cu rotile (dumneata, Eminescu? Cum, nici măcar dumneata, poetul naţional?), cine-a primit bilet la Govora sau la Călimăneşti. Iarăşi nimeni? Nimeni, mereu şi mereu? Dar şi cerşetorii sunt adunaţi din boschete, în nopţile friguroase de iarnă, ca să nu înţepenească, să nu ajungă ca unul din noi. Ce-i de făcut? Aţi auzit, la picioarele voastre, oamenii vorbind despre libertate şi democraţie. I-aţi văzut adunându-se în pieţe şi cerându-şi drepturile. Aţi vegheat peste mulţimile ce se tălăzuiau în zidurile Comitetului Central, aţi simţit fluturarea steagurilor tricolore, cu stema decupată, şi vuietul elicopterului alb ce şi-a luat zborul de pe acoperiş. Fraţilor, şi noi suntem români! Da, chiar şi dumneata, Beethoven, chiar şi dumneata, Lamartine! Noi aici am deschis ochii pe lume şi altă patrie nu cunoaştem. În piepturile noastre de aramă bate o inimă caldă, românească! Prieteni, şi pentru noi e «acum ori niciodată»! Am scăpat şi noi de tiranul care-a-ngropat pe maidan, în spatele Casei Scânteii, pe fratele nostru Carol I, pe fratele nostru Ferdinand. Uitaţi-i acum în rândul nostru, noroiţi, dar dornici de o viaţă demnă, civilizată.

Proclam aici, în faţa tuturor, sfârşitul unei epoci de sclavie şi zorii libertăţii de mult promise!“

Piaţa se zgudui de urale. Balconul de la Facultatea de Geologie căzu într-o rână şi ciubucăriile de stuc de pe bătrâna faţadă se desprinseră şi se sparseră-n ţăndări pe asfalt. Porumbeii ce-şi făceau veacul pe ghizdul fântânii arteziene în care apa nu cursese niciodată îşi luară deodată zborul speriaţi, lăsând peste creştetele de var şi de bronz o rafală de găinaţuri. Lenin rămase o vreme gânditor, cu ochii aţintiţi în zare, spre Magheru, unde jardinierele de la restaurantul Flora, folosite cu câteva nopţi în urmă ca baricade, încă blocau o parte din drum. În dreptul Interului staţionau tanchete şi amfibii kaki, aduse să lupte contra teroriştilor ce ieşiseră de pretutindeni, ca şobolanii, din găurile lor, ca să-şi apere Conducătorul. Imensul fulg de zăpadă, cu ochiurile lui geometrice, aranjate după modelul sitei lui Sierpinski, îşi răşchira pe tot cerul dantelăria de brumă. Apoi, marele om de aramă îşi aplecă, obidit, bărbia, în piept.

„Din păcate, prieteni, trebuie să privim realitatea în faţă: suntem obosiţi, bolnavi, ruinaţi. Ne-au spălat ploile şi ne-au lins vânturile. Eu… v-aş fi călăuzit în asaltul final, căci pentru mine un Palat de Iarnă în plus sau în minus nu contează prea tare, dar… (aici statuia se gârbovi şi şiruri de metal topit îi brăzdară obrajii) …sunt compromis, fraţilor, capitaliştii m-au demonizat cu desăvârşire…“ Lenin se zguduia de plâns, sprijinit de peretele Universităţii, astfel că tot mai multe ghirlande şi mascaroane de ghips i se spărgeau în spinare. Clădirea întreagă vibra, de altfel, periculos. Într-unul dintre turnuleţele de tablă ce priveau către piaţă, un terorist în costum negru, de tanchist, şi cu cagulă pe faţă, tresări în somn, strângându-şi mai tare la piept pistolul automat. Nu era drept! Programu-ncepea abia la şapte dimineaţa. Scoase capul pe ferestruica rotundă şi contemplă o vreme, plictisit, marea de statui. Ce mai vor şi căcănarii ăştia plini de găinaţ? Trase cagula peste cap şi rămase, zbârlit, în vântul nopţii, ca o figură alegorică nemulţumită şi ciufută. Generalul Tudor, tătucul lor, nu le zisese nimic despre statui. Prin urmare, ele nu existau. Scuipă cu precizie-n noapte, şi urmări scuipatul până ce el ateriză, la fix, pe sânul rotund al muzei lui Vasile Lascăr. Închise ferestruica şi se ghemui la loc, cu AKM-ul între genunchi, pe mormanul de tratate de mineralogie din colţul debaralei.

„Nu!“, se auzi, de undeva, din spate, un strigăt de protest. „Nu, tovarăşe Lenin! Noi te iubim şi te urmăm până la capăt! Ce-ar fi orice revoluţie de pe pământ fără figura ta luminoasă? Fără ochii tăi ageri aţintiţi în zare? Fără fruntea ta de…“ Dar Lenin îl opri cu un gest scurt: „Mulţumesc, stimate Dobrogeanu-Gherea. Vă mulţumesc, prieteni. Dar să nu ne-mbătăm cu apă rece. În halu-n care-am ajuns n-o să facem nimic de unii singuri. Avem nevoie de un om, de un om viu, acoperit de piele, cu ochi organici şi strălucitori, cu reflexe rapide. Creierele noastre s-au sclerozat de nefolosinţă şi judecata ne e şovăielnică. Ne trebuie un lider viu, pe care să-l putem urma din tot sufletul, orbeşte, un iubitor de statui, un ocrotitor al poporului nostru nefericit. Ştiu că mă înţelegeţi, ştiu că în mintea voastră se-nfiripează acum acelaşi nume nobil, că acelaşi chip sacru v-a apărut, tuturor, în faţa ochilor. Căci, de-a lungul tristelor vremuri prin care-am navigat, fiecare pe stâlpul propriei infamii, n-am găsit nici compasiune, nici grijă părintească, nici admiraţie adevărată decât la o singură fiinţă din neamul coloidal şi veşnic mişcător al cetăţenilor acestui oraş. Au trecut decenii de-atunci, dar cine dintre voi a putut uita figura celui care, proptindu-şi modesta scară de umerii noştri, cu peria muiată-n găletuşa de tablă legată la brâu, ne-a spălat şi frecat luni în şir, îndepărtând de pe buclele noastre lichenii şi găinaţul pietrificat, lustruindu-ne, uneori cu mâneca proprie, corneele de alamă dintre pleoape, îndepărtând cocleala de pe şalele surorilor noastre din fântâni? Cu trecerea timpului, numele, simplu şi cinstit, al singurului om care ne-a iubit vreodată, s-a ridicat la dimensiunile mitului. Ştiu că vă stă, acum, tuturor pe buze, că abia aşteptaţi să-l rostiţi. Nobili prieteni, în prima noapte a dezrobirii noastre nimic nu vă mai opreşte să-l strigaţi în faţa lumii întregi!“

Statuile prinseră să se frământe. Memoria nu era punctul lor cel mai tare, şi cu toate acestea numele drag al binefăcătorului le ţâşni tuturor, deodată, din piepturi. „Ionel!“, strigase cu dragoste Mihai Viteazul. „Ionel“, şoptise pătimaş Maica Smara. „Ionel!“ îşi uniseră vocile eroii sanitari. „Ionel“, murmuraseră melodios naiadele şi gorgonele. „Ionel“, rostise grav Ceauşescu. „Ionel, Ionel!“ reluară toate statuile. „El să ne călăuzească, el să ne arate calea! El să ne restaureze, să ne împrospăteze, să ne polizeze! El să ne arate Ţara Făgăduinţei!“ În entuziasmul lor fără margini, statuile se

ciocneau una de alta, presărându-şi falangele degetelor pe macadam, ivindu-şi din pulpa spartă câte o bucată de fier ruginit, spărgându-şi coafurile scoase cu atâta migală din daltă de vreun meşter străvechi.

„Da, Ionel“, rosti şi Lenin, surâzător, după ce le făcu semn să facă linişte. „El e cel care ne trebuie. Dar nu mai ştim nimic de soarta lui din acea zi nefastă când l-am aşteptat în zadar, în înserarea înmiresmată, de primăvară, să-şi arate făptura, cu scara lui dragă, cu găletuşa lui de tablă, printre salcâmii înfloriţi… Spre ce altă nobilă îndeletnicire l-o fi purtat destinul? Ce inimi frânte o fi tămăduit de-atunci? Începeţi să-l căutaţi mai întâi prin spitale, căci am bănuiala că s-a făcut doctor fără arginţi, sau prin mânăstiri… Nu mai pierdeţi nici o clipă. Împrăştiaţi-vă prin toate cartierele, scotociţi toate apartamentele, coborâţi în toate pivniţele şi urcaţi în toate podurile şi să nu vă-ntoarceţi, la noapte, tot aici, în piaţa dezrobirii noastre, fără bărbatul nostru providenţial!“ Lenin se aşeză, frânt de oboseală, pe trotuar, blocându-l până la bulevard cu picioarele lui de aramă. Calcula-n gând cât îi lua drumul până la Casa Scânteii. Tânjea după somnul lui de frumuseţe din sala linotipurilor. Statuile începură, pâlcuri-pâlcuri, să iasă din piaţă, bătându-se pe umeri şi sporovăind cu gravitate, dar cum ieşiră de sub ochii lui Lenin, de care se temeau grozav cu toţii, nu mai ştiură cum s-ajungă mai repede prin parcuri şi prin boscheţi, în Cişmigiu, la Kogălniceanu, la Unirii, ca să se-ncleşteze lubrici unii de alţii, să ridice neruşinat fustele de piatră, pline de cute, ale muzelor, dezvelindu-le fesele rotunde, să le trântească pe pământul îngheţat şi să le pătrundă cu falusurile de metal, să aşeze naiadele, stătute de atâta vreme, în genunchi în faţa şliţurilor de marmură pe care le descheiau cu degete verzulii, să se-ncalece şi să geamă într-o orgie deşănţată, fără limite, căci nu se ştia dacă a doua zi n-aveau să-ncremenească iar, de data asta pentru totdeauna, pe soclurile, în fântânile şi-n muzeele lor, tânjind după mişcare şi viaţă, urlând cu laringele lor de carne vie, închistat într-o coajă de bronz, privind degeaba spre cer prin lentilele oarbe, opace, ale irişilor de marmură dintre pleoape. Până spre dimineaţă, bărbaţii celebri ai neamului, cu hainele într-o totală dezordine, cu grozave falusuri întărâtate, şi-au risipit sămânţa de cuarţ lichid în vagine de porfir şi de onix, între labii de bronz şi de ghips, pe ţâţe de piatră şi de calcar patinat de vechime. Apoi, împiedicându-se-n pantalonii cu falduri

ţepene, în pantofii metalici, modelaţi grosolan, cuprinşi de o cumplită tristeţe post-coitum, au pornit radial pe străzile urbei în căutarea singurului prieten de pe această lume. Din vreme-n vreme traversau, clipocind şi fleoşcăind prin apa murdară, pârâiaşe întinse de-a lungul străzilor şi trotuarelor: atât mai rămăsese din giganticul fulg de zăpadă, topit de razele calde, orbitoare, ale noii dimineţi.

„O, inimă, ce-nseamnă mări de sânge?“ De ce sunt aici, în staţia de metrou, tolănit pe şuba asta umezită de propria mea răsuflare, puţind a oaie şi a şosete murdare? Cine mai sunt? Ce înseamnă că sunt? Ce mai înseamnă numele meu? Am scris toată noaptea, la lumina chioară a becurilor, în urletul metrourilor ce vin şi pleacă acolo, în subteranele lor. De ce-am părăsit subteranele mele, grotele mele cu melancolice flori de mină, menite nici unui ochi de pe lume? Odată scriam pe ambele părţi ale foii deodată, căci eram dublu şi, clipă de clipă, îmi sprijineam vârful pixului de vârful pixului celuilalt, care scria pe dedesubt, care desena şi el, în acelaşi timp cu mine, aceleaşi bucle fantaste, fără ca prin asta să scrie acelaşi text, dimpotrivă, negând clipă de clipă textul meu, căci el scria de la dreapta la stânga, cu litere întoarse invers, ca o misă pe dos şi o batjocorire a manuscrisului meu mult prea grav, atât de grav şi de singur şi de trist, încât ameninţa să sfârtece cu desăvârşire lumea. Stângaci şi de neînţeles, genial şi dement, Lionardo străin de lumea noastră, cel ce scria din grosimea manuscrisului meu, de sub membrana vascularizată a paginii, salva însă totul prin straniul său număr de circ. Asemenea celui ce ţinea-n rotire continuă, pe vârful unui băţ de bambus, farfuria chinezească, sprijinea şi el, pe vârful pixului său, trasând la nesfârşit buclele literelor sale întoarse, lumea mea, lumea exterioară şi plată, care rezistă doar prin iluzie şi mişcare, căci nici un univers nu există dacă nu e dublat de o scriitură. Fiecare atom se sprijină pe un vârf de pix, fiecare floare-nfloreşte din seva ce curge prin tija unui pix ce scrie, febril, sub pământ. Sorii sunt plini de aceeaşi substanţă chimică şi albastră, părul şi ochii şi gurile râzătoare ne sunt desenate, pe partea cealaltă a manuscrisului, de copii puşi pe mâzgăleală. Nici un lucru nu există până nu e descris. La scara Planck buclele, matricele şi conectorii sunt litere ce scriu un text mărunt şi compact care, privit de la mare-nălţime, are formă de literă şi se uneşte cu alte bilioane de litere pentru ca, de la o altă mare-nălţime, să formeze o altă literă uriaşă. Texte în texte, texte scriind texte, formând, în cele din urmă, textura colosală a lumii noastre, căci existenţa şi textul, faţa şi reversul,

spaţiul şi timpul, creierul şi sexul, trecutul şi viitorul formează Minunea în care agonizăm, orbiţi de atâta frumuseţe, şi-al cărei nume ar putea fi Texistenţa. Manuscrisul meu este lumea, şi nu există galaxie şi petală de muşeţel şi geană a ta, chiar a ta, care citeşti şi respiri peste pagina cărţii acesteia ilizibile, care să nu fie scrise aici, cu buclele duble ale vântului, soarelui, norilor şi-ale literelor ce le hrănesc şi susţin. Atinge cu degetul centrul acestei pagini şi vei vedea cum pornesc, din acel punct, unde circulare, cum pagina se limpezeşte şi cum îţi vezi în ea geamăna din manuscris, brunetă şi cu cearcăne ca şi tine, obosită şi ea de parcurgerea-n sens invers a vieţii şi-a cărţii voastre comune.

Fără acest boustrophedon simultan n-aş fi putut scrie niciodată nimic, căci pixul meu, nesprijinit pe vârful celuilalt pix, s-ar fi afundat în substanţa cerebrală a paginii, în infinitatea porilor şi-a cavernelor ei pline de glucide, limfă şi sânge, şi asta face acum, când celălalt nu mai e, când scrisul meu nu mai e scris, când literele mele sunt vene încolăcite şi neuroni ramificaţi, când am căzut în galeriile de sarcopţi ale istoriei. Căci asta e istoria, scrisul fără scris, trăirea fără trăire, rătăcirea prin tunelele cârtiţei şi prin ţărâna secolelor. Ce-nseamnă pentru mine mări de sânge, cranii despicate, păduri de ruguri şi de hoituri trase în ţeapă, popoare exterminate până la ultimul prunc, semne mari în ceruri, războaie şi veşti de războaie, cutremure şi foamete, potop şi îngheţ etern? Patruzeci de mii de morţi la Timişoara. Trei milioane de morţi în China (fără ca marele fluviu Yang Tze să-şi schimbe cursul). Pământul distrus printr-un cataclism pe care cei din Orion nu-l percep. Universul stingându-se cu încetul, ultimul proton dezagregându-se lent. Ce sunt toate astea în afara Poveştii ce le descrie şi le întemeiază?

Am căzut în pielea ulcerată a paginii. Nu mai scriu cu adevărat. Foile astea sunt jurnalul fără sens al rătăcirii mele. Ele nu mai spun povestea lui Mircea, ci doar istoria sa de om prăbuşit în istorie. Ca într-un film absurd, fără cap şi coadă (vieţile noastre sunt absurde, fără cap şi coadă), mă arată umblând printr-un oraş de clădiri vechi, în ruine, nerenovate şi neîntreţinute de dinainte de război, locuite de vagabonzi ce fac focul direct pe vechiul parchet al vechilor saloane. Pe şosele cu pietrele smulse, cu canalele desfundate, printre maşini cu caroseriile ruginite. Mă arată oprindu-mă lângă grupuri de oameni ce comentează ultimele evenimente. Bătînd cu

palma, roşii de indignare, în ziarele cu citate dintr-un mare cotidian francez. „Porcii, porci ordinari!“, auzi de pretutindeni. Cică revoluţia noastră e doar un trucaj de televiziune. Cică a fost umflată de propagandă. Cică n-au fost patruzeci de mii de morţi la Timişoara. Cică femeia cu pântecul spintecat şi legat cu sfoară şi cu pruncul pus pe piept e o contrafacere. Cică n-a fost revoluţie, ci lovitură de stat. Cum, dom'le, păi am fost chiar io acolo când a fugit Ceauşescu. Cum pot porcii ăştia să mintă cu atâta neruşinare? Când ei, occidentalii, ne-au vândut la Yalta. Când ei l-au plimbat pe nea Ceaşcă-n trăsură şi l-au pupat în cur de l-au îmbălat. Câtă neruşinare! Ce sfruntată politică antiromânească! Ce-au făcut mizerabilii ăştia, dom'le, când noi muream de foame, când mâncam salam cu soia, când nebunul ne dărâma satele şi bisericile? Acum, când l-am dat jos, ne pângăresc revoluţia? Păi cre' şi io, nu le convine că mămăliga a explodat, că scoatem şi noi capu'n lume. Ştii dumneata cum lucrează lobby-ul maghiar? Ăştia sunt peste tot, dom'le, îşi picură otrava răbdător, pe lângă toate parlamentele, aşteaptă să se coacă condiţiile să ne ia Ardealul. Şi franţujii, englejii, nemţii le cântă în strună, i-au îmbrobodit pe toţi. Aşa a fost mereu, suntem un popor martir, înconjurat de duşmani. Occidentalilor ce le pasă? Au de toate, sunt ghiftuiţi, dă-i dracului. Crezi că nu mai pot ei de mila noastră? Franţujii au fost căcănari de când se ştiu. Dacă nu erau americanii, acum ar fi fost republică sovietică. Ba chiar i-ar fi primit pe ruşi cu urale, atât de tâmpiţi sunt, atât i-a orbit stângismul. Nemţii? Au rămas hitlerişti, dă-i în mă-sa şi pe ei! Ţara untului. Cică s-a făcut acolo denazificarea. Ai timp să-i crezi? Le-au spânzurat americanii şi evreii câţiva capi, da'-n rest îşi mănâncă şi-acum bine mersi cârnaţii şi varza şi ne dau nouă lecţii de democraţie. Unde erau ei acum fără planu' Marshall? Într-un căcat cât ei de mare. Mai mâncau şi-acum, din trei în trei zile, câte-un cartofior fiert, dacă-l găseau şi p-ăla. Unde erau acum occidentalii dacă nu-i apăram noi, cu piepturile noastre, de turci şi de tătari? Au stat la căldurică în tot Evu' Mediu, că muream noi pentru ei la Călugăreni şi la Podu' Înalt. Acum se laudă cu catedralele şi cu cultura lor. Dar nu ştiu că e plătită cu jertfa noastră milenară. Că de asta am fost buni noi în istorie: să apărăm fundul altora. Dom'le, în Ardeal eram optzeci la sută din populaţie, şi nu aveam nici un drept. Bozgorii, secuii şi saşii, sau ce-or mai fi fost, nici nu ne recunoşteau ca popor, deşi trăiau din

sudoarea noastră. Toată Budapesta e făcută de şerbii români, cu spinările lor. Regii lor cei mai mari au fost români ca noi, Matei Corvin şi Iancu de Hunedoara. Pe Mihai Viteazul ni l-au omorât cu securea. Şi-acum îşi râd în pumni, vezi-Doamne, ei sunt civilizaţi şi noi primitivi… Să vedeţi dacă n-or să-nceapă vânduţii ăştia de bozgori ai noştri ceva ca la sârbi, să ceară independenţa… Numai să-i pună dracu, că văd ei după aia. Suntem oricum de trei ori mai mulţi ca ei. Da, dar Europa o să fie de partea lor. Şi una-două te trezeşti fără Transilvania. Unde avem toate drepturile, că noi am fost primii acolo, Glad, Gelu şi Menumorut, domnule! Ăştilalţi sunt huni, tătari, d-ăia de mănâncă carne de sub şaua calului, ce să caute ei în Europa? Să se ducă-n pusta mamei lor cu ceardaşul şi papricaşul lor cu tot! Bozgorii şi ţiganii sunt nenorocirea neamului românesc, canceru' nostru naţional. Cum n-a mai trăit Antonescu să-i trimită pe toţi peste Nistru, la Bug, acolo, unde le e locu'? Bine-a zis cine-a zis: „Unde eşti tu, Ţepeş Doamne, să ne scapi neamul de lepre şi de lichele…“

Şi-acum vine toţi nemernicii ăştia să ne spună că nu e revoluţie în România? Când moare lumea pe stradă? Teroriştii ce căcat sunt, după mintea lor? De ce a ieşit armata cu tancuri şi tunuri ca să tragă-n ei? I-a arătat şi la televizor: unu' avea pe el trei uniforme: de tanchist (combinezon d-ăla negru), de militar de armată şi de… cum îi zice? De gărzi patriotice, da… A mai arătat şi o femeie… tot în uniformă militară. O ţineau cu mâinile-n sus, cu faţa la zid, şi am auzit cu urechile mele cum ţipa: „Să fiu predată armatei, să fiu predată armatei!“ Pe mai mulţi i-a prins lumea, i-a rupt în bucăţi pe loc, i-a călcat în picioare… Ce să-i mai judece, când i-a găsit furişându-se prin poduri cu automatul în mâini… Da, şi s-a mai dat la televizor dintr-un salon de spital. Era legaţi acolo de paturi vreo douăzeci de handralăi, drogaţi, dom'le, de nu-ţi vine să crezi. Urlau, vorbeau în dodii, făceau spume la gură… Sunt copiii lui Ceauşescu, crescuţi prin orfelinate, nenorociţii de ei. Fanatici, dragă, gata să moară pentru tăticu'. Şi pentru coana Leana. Unde-or mai fi ei acum. Cre' c-au plecat din ţară, prin Libia, pe la pretinu' Ghadaffi… Că n-au reuşit să-i prindă. Eu am văzut un terorist d-ăştia cu ochii mei. Era în turnuleţu' dinspre bulevard al Institutului Ion Mincu, ăla de arhitectură… ăla de lângă blocul Dunărea, domnule. Se mişca acolo, se ascundea, mai scotea capul… Era tot în negru şi din când în când

trăgea câte-un glonţ din mitralieră. Eu eram lângă Inter. Şi să vedeţi, a venit un camion de militari. Răcani, domnule, se vedea de la o poştă — că eu am fost ofiţer —, nici nu ştia cu ce parte se ţine puşca în faţă. În cinci minute au ciuruit faţada clădirii, ba încă au lovit şi blocul, vai de mama lor… Or fi omorât oameni în case. Cred că râdea teroristu' şi cu curu' de ei. Că ăştia-s antrenaţi, nene, nu aşa, trage şi de la şold, trage din orice poziţie. Nu te joci, nu aduci copii de la ţară, abia intraţi pe poarta unităţii militare, ca să se lupte cu ei. Ştiţi ce-o să se-ntâmple? Or să se împuşte-ntre ei, asta o să se-ntâmple. Şi-or să omoare oameni nevinovaţi. Stai în casa ta, citeşti ziarul şi te trezeşti cu un glonţ în cap… Păi asta-i treabă? Da' n-au unităţi antitero? N-au uslaşi? Dacă n-or fi chiar ăştia pe post de terorişti, mai ştii păcatu'?

Nuuu, vedeţi-vă de treabă! Teroriştii sunt străini, domnule, cum mă vezi şi cum te văd. De nişte rase necunoscute, parcă arabi, parcă asiatici… Vorbesc stricat româneşte. Or fi libieni, sirieni, palestinieni, dracu' ştie, tot felul de lifte, că i-a adus Ceauşescu cu cârdul de pe unde-a fost, din Africa, de pe la arabi, cică să-i facă doctori. Aiurea, să le ia bănuţii! Ce, învăţau ăştia ceva la facultate? Toţi treceau examenele cu dolari, tăticule, bani împinşi la greu. Şi luau fetele noastre frumoase, nu ca năsoasele lor de le e şi ruşine să le-arate lumii, le ţin sub feregea… Le luau şi le duceau în ţările lor, neveste, cică, cu alte cinci-şase în harem… Sau negrii. Se mănâncă unii pe alţii prin junglă şi vin la noi să se facă doctori… De s-a umplut România de negrişori, mai mare râsu'. Vezi pe câte unu' la şcoală, că-l cheamă Georgică, l-a făcut şi pe el pionier, da' el e negru ca tăciunele şi creţ ca oaia. Că mă-sii i-a plăcut sula neagră, vorba aia: „Frunză verde de cicoare, / Badea-al meu e de culoare"… Vezi pe stradă, dragă, câte-o stricată la braţ cu un negrotei, nici nu se ascunde măcar, nu i-ar fi ruşine obrazului… Crezi că se mărită cu ei, sau cu arăboii ăştia, din dragoste? Asta să i-o spună lu' mutu. Se vând pe bani, fete tinere şi fără minte, la nenorociţii ăştia de le-a ţâşnit petrol lângă cort. Şi-acum ne mai şi omoară pe stradă, că aşa merităm. Ce le-a mai căutat Nea Nicu-n coarne, ce de şanţuri a făcut umblând pe la ei, pe-acolo, unde-a-nţărcat mutul iapa… Ce tabere de antrenament le-a făcut aici, la noi, în Făgăraşi, ca să poată să belească mai bine femei şi copii cu bombele lor… Că cică sunt patrioooţi… militaaaanţi… luptători pentru

libertaate… frontul de eliberare a pizdei mă-sii… Aiurea: bandiţi, dom'le, care omoară oamenii ca pe nişte pui de găină. Ăştia-s teroriştii noştri.

Nu, or fi şi d'ăştia, da' grosu' e români. Am auzit io că la Casa Scânteii controlu' de la intrare a prins azi-dimineaţă o babă bătrână, de ziceai că-i bunicuţa din poveste. Şi ce să vezi, dragă, avea legată la gât, între sâni, o grenadă uite-atât de mare… Da, am auzit şi io! Şi la gura de metrou, la Timpuri Noi, cică vine o femeie cu un landou cu gemeni. Doi băieţei frumoşi cu suzetele în guriţe. Noroc că a fost băiatu' de-acolo vigilent. A controlat-o pe mămică, nimic: Sfânta Paraschiva, nu alta. Şi când îi dă prin minte să caute sub sugari. Mare-i grădina lui Dumnezeu: landoul era plin de benzi de mitralieră, cu cartuşe de-alea mari, de nu-ţi venea să crezi… Doamne, Dumnezeule, cât de vicleni pot să fie! Securişti, ce mai, l-ar spânzura şi pe ta-su dacă ar avea ordin.

Da' de cazu' ăleia ai auzit? Aia de la Otopeni. Vine cică o fufă să ia avionu', să se ducă la dracu-n paşte, nu ştiu unde. Şi vrea să treacă, aşa, niznai, fâţâind din fund, prin cordonul de revoluţionari. Da' nu i-a mers, că a pus ochii pe ea o fată de-a noastră, zdravănă şi vigilentă, care-a dus-o într-o cameră separată şi-a despuiat-o cum a făcut-o mă-sa. Şi nu i-a găsit nimic. Era să-i dea drumu' să plece, când un maior, care se uita şi el, îşi mai clătea ochii, a văzut că din păsărica fufei ieşea aşa, o aţişoară. Şi-au tras de ea şi-au scos de-acolo ceva ca un pliculeţ de ceai. Doaaaamne! Ştiţi ce-avea acolo? Nitroglicerină, domnule! De-ajuns să arunce un avion în aer. Fiare cu chip de om, nu alta… Bărbaţii împuşcă oameni pe străzi şi în case (că cică la Sibiu sunt şi-acolo morţi să umpli un cimitir întreg), iar femeile, pe care nu le bănuieşte nimeni, le aduce provizii, muniţie, droguri… Sunt bine organizaţi, profesionişti, ce mai…

Şi mai sunt şi de alt fel. Cică s-a umplut ţara, de când cu Timişoara, de maşini cu numere ruseşti şi ungureşti. Turişti, pasămite. Cică se opresc şi filmează, întreabă oamenii… La ruşi nu le convine să ne scape din gheară, că deja le-a dus Gorbaciov de râpă şandramaua. Bine-ar fi să se facă şi la noi o perestroika din aia, ca la ei, să mai poată şi omu' să deschidă gura, să-şi spună păsurile… s-o ducem şi noi mai bine. Perestroika pă dracu'. Ursu' nu joacă de bunăvoie. Neamul rusesc e blestemat, mereu o să fie o adunătură de mujici morţi de beţi şi descreieraţi. Credeţi că a dat, aşa,

deodată, democraţia în ei? Nu de asta au făcut ei ce-au făcut, deschiderea de-acum. Să poată ei, ar beli şi acum toată lumea. Doar că n-au mai făcut faţă cu cursa înarmărilor, asta i-a terminat. Când au auzit de războiul stelelor, au ştiut că i-au futut americanii. Toate rachetele şi pararachetele lor erau bune de fier vechi. Că de-acum degeaba le trimiteau la Washington sau la New York, că le distrugeau ăştia cu sateliţii lor cu lasere, cu chestii… De-aia s-au muiat ei aşa, nu că n-ar mai pune şi-acuma un ţar în vârf şi nu ne-ar mai regula încă cincizeci de ani. Ce să aştepţi de la ei? Calmuci, cazaci, tătari… Davai ceas, davai soţia, haraşo tovărăşia… Ăsta-i rusu' şi aşa o să rămână câtu-i veacul… De la el nu trebuie să aştepţi omenie. Dacă n-or fi şi ruşi, şi bozgori printre terorişti, să-mi zici mie cuţu… Stai lângă unu' în staţie, şi el te împuşcă prin buzunarul paltonului, de la juma' de metru… Ca să zică căcăcioşii ăştia de occidentali că nu e revoluţie, că e manipulare la televizor…

Rătăcesc prin oraşul paralizat de terorişti. Din clădirile distruse de salve de tun se ridică un fum gros. Focuri de armă răsună între blocurile de beton cu un ecou sec, care-ţi sfredeleşte creierul. În pieţe, tancurile rulează, apocaliptic, pe şinele lor, se opresc, rotesc turela câteva grade şi lovesc în plin vreo faţadă de clădire veche, bogat ornamentată. Dinapoia lor, soldaţi cu căşti de război trag şi ei ca disperaţii cu echipamentul din dotare. De undeva de deasupra se aud zgomote puternice de elicopter. E ca-n Beirut, sunt, parcă, imagini televizate din zonele de conflict, ce par întotdeauna îndepărtate şi fără legătură cu viaţa noastră: planeta străină din televizor. Oamenii se aţin pe la colţuri, o iau la fugă când gloanţele încep să mături pieţele, se regrupează pe celălalt trotuar… Trec de la unii la alţii, acelaşi discurs, aceeaşi pălăvrăgeală, aceleaşi zvonuri… Câte-o femeie cu doi copii agăţaţi în poală aduce soldaţilor de mâncare: cârnaţi, tobă, o bucată de brânză, o sticlă de vin cu un cocean îndesat pe post de dop — suntem în preajma Crăciunului.

Ajung la Izvor. În stânga mea, enormă ca o piramidă din pânză de păianjen, se umflă şi se dezumflă Casa Poporului. Domus Aurea. Cea mai mare construcţie de pe pământ. Palatul Dragonului dispărut fără urmă. Mă ciocnesc, uitându-mă peste umăr la inumanul, obtuzul, melancolicul mausoleu, de un ofiţer în uniformă, cu arma cu pat rabatabil agăţată de

umăr. În jurul lui sunt câţiva tineri nebărbieriţi, cu ochii-nfundaţi în orbite, aproape pieriţi de foame, cum trebuie să arăt şi eu. E nevoie de voluntari pentru staţia de metrou. Nu trece nimeni necontrolat. Voi sta aici cât e nevoie, zile, săptămâni, luni. Ni se dau şube groase, pe care să dormim, chiar acolo, jos, lângă aparatele de taxare. Vom acţiona în schimburi: unii dorm (da, chiar acolo, pe şubele aliniate una lângă alta, în văzul lumii care ia metroul), alţii controlează. Merg cu ei, aş merge cu oricine, oriunde. Sunt pe partea greşită-a oglinzii. Îmi iau imediat postu-n primire. Controlez o turmă-ncotoşmănată de iarnă, înfăşurată-n broboade şi căciuli de blană, în cojoace şi paltoane grele. Oameni obosiţi şi derutaţi, verzui la faţă, împinşi de nevoie să iasă la cumpărături, în oraş. Ce dement poate bănui în ei terorişti? Cine şi-i poate închipui pe oamenii ăştia munciţi, înfometaţi, chinuiţi, ţinuţi de zeci de ani într-o cuşcă mare cât ţara, cu obrajii supţi din lipsa dinţilor, cu ochii tulburi uitându-se-n plasele altora, cu păduchi în cap de la lipsa apei calde, ca fiind securiştii, arabii, orfanii lui Ceauşescu, înarmaţi până-n dinţi pe dedesubtul ţoalelor lor lăbărţate? Un popor de terorişti, cu emiţătoare în dinţii cariaţi, încinşi cu benzi de mitralieră pe sub şube, cu boxuri în mănuşile de lână, cu pistoale la subţiori, cu câte-un tub de dinamită în anusuri şi-n vagine, toţi grăbindu-se să prindă ultimele metrouri, toţi vârând în aparate monedele de un leu, trecând printre barele rotative şi-apoi răspândindu-se-n Bucureştiul ruinat ca să ucidă şi să tortureze… Pipăi ore-n şir necunoscuţi şi necunoscute, întrebându-mă cum arată lumea văzută prin ochii lor, cum ar putea să mă doară durerea lor de măsele. Mi se aduce ceva de mâncare, şi o fată bondoacă se propteşte în locul meu, în dreptul aparatelor de taxare. Mă trântesc pe şubă şi-ncep instantaneu să scriu, aşa cum ai spune „adormi instantaneu“…

„Tovarăşi, dictatorul a fost prins“, îngăimă soldatul cu ochi halucinaţi, după care îşi dădu sufletul cu un horcăit la picioarele Omului-cu-două-mame. Parcursese distanţa Târgovişte–Bucureşti alergând prin gerul pustiitor al nopţii, în numai două ore şi jumătate. E drept, ultimii optzeci de kilometri fuseseră pe autostradă. Omul-cu-două-mame îl întoarse cu piciorul, se aplecă peste el şi-i puse o oglinjoară în dreptul gurii. Oglinjoara nu se aburi, şi nici buzele din dreptunghiul ei nu se deschiseră ca să spună mai mult. „Scalpel“, ceru rece, profesional. Omul-fără-gât se repezi să-i înmâneze scula argintie, pe când ceilalţi făcură cerc în jurul mortului, pe faţa-nnegrită a căruia se vedea încă tortura orelor de alergare. Omul-cu-două-mame-i deschise centura, îi debutonă vestonul şi cămaşa de dedesubt şi dădu la iveală un pântec păros, cu buricul legat cu sfoară. Fără nici o ezitare, îl secţionă din coşul pieptului până la rădăcina sulii, apoi, cu o dibăcie neaşteptată, de parlagiu cu mare experienţă, scoase din carcasa ciudat de curată prapurul plin de organe interne. Nu cursese aproape nici un strop de sânge. Cu sacul organic în braţe, înconjurat de un damf de rahat atât de dens că era aproape vizibil, chirurgul improvizat înaintă pe covorul persan din sala de şedinţe a Comitetului Central până la masa lungă, de stejar lustruit, din mijloc, pe luciul căreia depuse preţioasele măţării. Toţi revoluţionarii erau numai ochi. Încă trei–patru fulgerări ale scalpelului, ca într-un număr de magie, şi prapurul se desfăcu simetric, ca nişte petale de floare, lăsând la vedere ficatul, fierea, splina şi maţele sidefii, pe care Omul-cu-două-mame le întinse ca pe o planşă de anatomie şi se aplecă adânc deasupra lor. Ţinându-se cu mâinile de nasuri, ca nişte studenţi la medicină când fac prima dată cunoştinţă cu sala de disecţii, aleşii păstrau o tăcere respectuoasă. „Priviţi cum se oglindesc constelaţiile în măruntaiele Soldatului Necunoscut. Cât de limpede prevestesc viitorul spre care se-ndreaptă, ca o săgeată mereu ascendentă, istoria binecuvântatului nostru neam. Priviţi aici, la-nceputul colonului, orânduirea comunei primitive, tovarăşi. Gânditorul de la Hamangia. La ce credeţi că se gândea el, dacă nu la sămânţa lui, ce-avea să umple teritoriul dintre Nistru şi Tisa, Ţara

Făgăduinţei, unde curge lapte şi miere. Ceramica de Cucuteni, unică în lume prin combinaţia ei de culori, iniţial roşu, galben şi albastru, alterate însă de trecerea vremii. Dacă urcăm mai sus de-a lungul maţului gros, dăm — cam prin zona aceasta — de perioada sclavagistă. Aici avem războaiele dintre daci şi romani. Dacii erau un popor întins în toată Europa: nu se numesc germanii Deutsch şi olandezii Dutch? Erau cei mai civilizaţi inşi de pe vremea aia. Altarul de la Sarmizegetusa arată echinocţiile şi solstiţiile mai precis decât Stonehenge şi alte *no names*. Toate limbile, inclusiv latina, se trăgeau din limba dacă. De-asta-i o mare greşeală să credem că mai păstrăm din această adevărată limbă a îngerilor doar cuvintele bine cunoscute brânză, miel şi viezure. În realitate, orice cuvânt românesc, bine cercetat, îşi vădeşte o origine dacică. Să luăm unul la-ntâmplare, primul care ne vine-n minte. «Securitate», bineînţeles, iubiţi camarazi. Nu sunt lingvist, dar ştiu până şi copiii că acest cuvânt, drag fiecărui bun român, e unul străvechi, în care recunoaştem rădăcina «secure» («skulë» în albaneză). Iar securea a fost, din Cnossos şi până în Ultima Thule, simbolul peşterilor, labirinturilor, secretelor mistice. Radicalul *skr din «secure» poate fi urmărit în cuvinte ca «secret», «obscur», ca şi, nu fără legătură, în «scrâşnet» şi «scrot». Toate trimit la legenda fantastică a băieţilor cu ochi albaştri care, de la primul Dekeneu şi până azi, au vegheat asupra destinului poporului român, purtându-l prin arcanele istoriei cu dragostea cu care un părinte-şi îndrumă fiul. Priviţi acum aici, unde intestinul gros se îmbină cu intestinul subţire. De-aici începe cea mai glorioasă epocă a poporului nostru, perioada medievală. Căci Ştefan cel Mare, mărunt de statură dar mare figură este cel care, inspirat de Duhul Sfânt (căci a fost sfânt el însuşi: după fiecare bătălie a ridicat câte-o biserică, nu că ar fi un lucru bun, tovarăşi, dar să privim faptele în contextul istoric de-atunci), a rostit o zicală nemuritoare, ce i-a servit drept deviză, şi care-apoi s-a dovedit o lege-a pământului pentru toţi voievozii ce i-au urmat: «În duşmani cu hula, în popor cu sula!» Nu-i de mirare că toţi moldovenii de azi îi seamănă ca două picături de apă: pitici, peltici şi degrabă vărsători de sânge nevinovat. Apoi, Mihai Viteazul. A avut, ce-i drept, neclarităţi ideologice, i-a legat pe ţărani de glie, dar a şi unit cele trei ţări româneşti, cum mai târziu, în mod simbolic, istoricii au unit trei bucăţi de hârtie ca să alcătuiască faimoasa lui

frază-testament: «Pohta ce-am pohtit: Moldova, Ardealul, Ţara Românească». În semn de răsplată pentru faptele lui de vitejie, românii i-au aşezat capul pe trupul călare al Ioanei d'Arc, ce-ndreaptă coada spre magazinul de sticlărie din Piaţa Universităţii. Şi-n fine Vlad Ţepeş, nedreptăţitul domnitor, luptător pentru libertate, denigrat de niscai cronici germane şi falsificat de Bram Stoker sub chipul lui Dracula, cu care, în afară de câteva mici obiceiuri proaste ce trebuie privite-n context, n-are nimic, dar absolut nimic de-a face. De-asta cel mai mare poet naţional îl invocă cu atâta drag, propunând o soluţie ieftină şi comodă de a scăpa de clasa politică din vremea sa.

Şi au urmat anii grei ai regimului burghezo-moşieresc, tovarăşi (am sărit puţin, ca să vin la cestiune), în care exploatarea omului de către om a atins cote de neîndurat. Iată fierea, sub zodia lui Marte, a fabricanţilor de armament, a lipitorilor satului, a popilor şi regilor, a aşilor şi-a valeţilor, a reginelor şi-a decarilor, cetăţeni! A urmat crunta cizmă a hitlerismului, Antonescu şi legionarii, apoi eliberarea ţării de către Armata Roşie, orice s-ar zice, prietenă, că doar era de stânga. Şi comuniştii, ce luptaseră în ilegalitate, sabotând trenuri şi împrăştiind manifeste — credeţi-mă că le-a fost greu, că din vreo nouă sute de inşi, trei sferturi erau la puşcărie iar ceilalţi la închisoare —, s-au trezit deodată cu frumoasa noastră patrie în poale. Vedeţi pancreasul soldatului, uşor mănat de băutură? E epoca socialismului pe care nemernicul dictator l-a întinat prin practicile sale mârşave. Dar va primi de-acuma răsplata, căci iată-l aici, proptit de peretele neted al ficatului ca de-un perete de cazarmă. Parcă aud rafala plutonului de execuţie care va răzbuna genocidul contra poporului român (ce cifră propuneţi să avansăm? Vreo 60 000 de morţi, aşa, pentru început, credeţi c-ajunge?), ruinarea economiei naţionale, cultul personalităţii şi mai ales încăpăţânarea prostească de a tăinui până la capăt numerele de cont din băncile elveţiene unde-şi ţinea modestele economii… Şi fiindcă veni vorba despre viitor, tovarăşi, să secţionăm acum intestinul Soldatului Necunoscut, ca să putem…"

Operaţia nu fu însă dusă până la capăt, căci revoluţionarii, gata oricum să-şi verse maţele de duhoare, protestară vehement, sub pretextul că e mai bine să nu ştii ce urmează, ca să nu te influenţeze. Mai bine să se aşeze la

masă şi să sărbătorească aşa cum se cuvine victoria fără putinţă de-ndoială a revoluţiei poporului român împotriva dictaturii. Omul-cu-două-mame oftă resemnat. El, personal, nu era un gurmand. În tinereţe, specialităţile locale din oraşul său dunărean îl ispitiseră un pic, dar acum nici măcar bogatele feluri de mâncare ce le erau aduse de la bufetul partidului, pe când femeile de serviciu cărau leşul şi măruntaiele soldatului din sală, nu-l mai ispiteau. Nu trecură nici câteva minute, şi revoluţionarii se aşezară în jurul mesei, cojind de zor, în aşteptarea bucatelor mai consistente, portocalele care zăceau pretutindeni, în mormane, de n-aveai loc să te mişti de ele. Într-adevăr, cu câteva zile-n urmă, când poporul luase cu asalt clădirea singuratică a Comitetului Central şi pătrunsese pe porţile lui enigmatice, marea surpriză fusese că toate birourile, sălile de conferinţe, culoarele, debaralele şi chiar closetele în care oamenii muncii intraseră erau pline ochi, uneori chiar până la tavan, cu portocale, mai întregi sau mai strivite, de parcă nea Ceaşcă ar fi adunat aici, din toată ţara, toate aceste minuni exotice pe care copiii le visau de cum dădea zăpada şi pentru care părinţii stăteau la cozi de kilometri întregi. În rafturile bibliotecilor, în locul *Operelor* în coperţi roşii la care te-ai fi aşteptat erau portocale; în fişetele de metal, dosarele cadriştilor dispăruseră, şi-n locul lor erau portocale; portretele Tovarăşului de pe pereţi abia se mai zăreau de după grămezile de portocale! Acum, femeile de serviciu se strecurau cu greu printre fructele rotunde ca să aducă tăvile cu sărmăluţe, cârnaţi, carne prăjită-n untură, sticlele cu ţuică şi damigenele cu vin, îndesate cu câte-un cocean, platourile de lemn pe care aburea mămăliguţa. Cei vreo treizeci de aleşi ai istoriei se repeziră pe mâncare şi mai ales pe băutură cu o poftă sănătoasă, şi timp de vreun ceas puţine vorbe memorabile fură pronunţate de marii bărbaţi, ocupaţi cu contractarea şi relaxarea muşchilor maseteri. Să profităm de acest interval tăcut şi să aruncăm o privire mai pătrunzătoare asupra eroilor din basorelieful istoric desfăşurat în faţa noastră. Cine sunt aceşti oameni pe care, în dimineaţa de neuitat a fugii tiranului, însăşi Revoluţia română i-a ales din mulţime, i-a apucat delicat de mijloc cu degetele ei feciorelnice şi i-a depus în balconul Comitetului Central al Partidului, apărându-i apoi cu pieptul ei încărcat de salbe contra tirului primilor terorişti? După ce criterii i-a ales frumoasa româncă din masa gregară a oamenilor muncii? Le-a putut

ea citi-n ochi un curaj, un patriotism, un avânt revoluţionar mai mare decât al celorlalţi? Împrăştiau ei feromonii unei bărbăţii prodigioase? Ce talente şi virtuţi copleşitoare-i îndreptăţiseră să ia în mâini, la vreme de război, în zgomot de elicoptere, în bubuit de tunuri, în urlete de agonie, în fumuri urcând de pe miile de terase şi acoperişuri ale Capitalei, frâiele pitoreştii ţări dintre Dunăre, Carpaţi şi mare? Să-i privim mai bine pe bărbaţii neamului, fără-ndoială meniţi să dea mâine numele străzilor, ale liceelor şi-ale caselor de cultură şi să-ncremenească, nemuritori, pe piedestalele lor de granit, în centrul pieţelor şi în parcurile municipale. Ei, dar sunt figuri notorii! Şi un copil, de fapt mai ales un copil, i-ar recunoaşte. Cum i-ai putea lua drept altcineva pe iluzionistul Farfarelli, pe maestrul prezentator Cărbuneanu, chiar dacă fără fracul şi papionul din arenă, pe clovnul Bombonel, pe omul-orchestră şi pe dresorul de tigri, pe scuipătorul de foc şi pe circarul de purici, pe bărbatul cu barbă (singurul din lumea circului mondial, unde femeile cu barbă se călcau pe picioare şi nu mai atrăgeau publicul), pe faimosul Om-cu-două-mame, pe celebrul Lupoi, pricoliciul mirobolant, pe Omul-fără-gât, pe Zburătorii de la trapez… Ce să mai vorbim, era aici, în veşminte modeste, fără fardurile şi perucile lor stridente, fără ţipetele şi tumbele lor, fără spoturile roz-violet-aurii ale reflectoarelor, aproape toată trupa Circului de Stat bucureştean, cu forţoşii, saltimbancii, prestidigitatorii, măscăricii, jonglerii atât de îndrăgiţi de cei mici, dar şi de părinţii lor, care-i duceau sâmbătă de sâmbătă să vadă, la matineu, căţeii dresaţi şi scălâmbăielile lui Bombonel. Ce onorabili păreau acum, demachiaţi cu grijă de roşeaţa de pe nasuri şi din obraji, unde tenul le era plin de pori dilataţi, în surtucuri asemănătoare, cu cravate negre, late doar de-un deget la gât! Câtă demnitate se citea-n ochii mâncătorului de foc de altădată, care acum înfuleca, la metru, cârnăciorii picanţi, asezonându-i cu murături şi multă udeală! Nobilul nucleu de disidenţi şi opozanţi ai regimului, marginalizaţi de tiran sub ciuperca albastră a Circului, se ridicase pe valul entuziasmului popular şi, în cele din urmă, luase puterea printr-un truc simplu şi eficient, pus la cale de multă vreme, în şedinţe conspirative. Printre piticele sovietice, ucigaşii în serie americani, canibalii inuiţi, oamenii cu două mame olteniţeni, gemenii siamezi şi alţi monştri ce defilau între numerele spectacolelor de circ, o achiziţie recentă, mult îndrăgită de publicul

spectator, era Fata-cu-picioare-lungi, care-şi merita fără-ndoială numele, căci picioarele ei erau de două ori mai lungi decât Gina Lollobrigida întreagă, de la creştet la tălpi, şi la fel de lungi îi erau şi trupul, şi braţele, şi întreaga ei făptură minunată şi paradisiacă. Era adusă, de obicei, în arenă, pe un piedestal mobil, pe roţi poleite cu auriu, tras din greu de ceilalţi monştri înhămaţi la marea statuie. Căci pe soclu se înălţa, nemişcată, într-o atitudine graţioasă şi cu braţele încremenite într-o mudră mistică, o statuie caldă, voluptuoasă, ce umplea cupola plină de sfori şi trapeze cum umplu Venerele baroce nişele lor acoperite de evantaiul scoicilor de mare. Era Fata-cu-picioare-lungi, înaltă de aproape zece metri, complet goală, vopsită-n alb din cap până-n picioare, cu o diademă de briliante pe creştet. Tăticii care umpleau până la refuz sala, de ajunseseră mai mulţi chiar decât copiii, nu-şi puteau desprinde privirile de pe globurile molatice, cu sfârcuri întărite de frig, ale sânilor, de pe şoldurile arcuite şi mai ales de pe pubisul ras cu grijă, sub care se zăreau bine, de dedesubt, încreţitura delicată şi-un început de petale roze ale florii ascunse-ntre pulpe. Ideea de a o costuma pe gingaşa fată în Revoluţia română îi venise secretarului de partid al Circului pe când răsfoia, plictisit, Dicţionarul enciclopedic român, cine ştie cum ajuns în biroul lui, încadrat de un volum de versuri patriotice şi altul din scrierile lui Gheorghiu-Dej. În dicţionaru-ăsta erau şi ilustraţii cu picturi celebre, între care câteva nuduri, foarte apreciate în acea epocă-n care revistele pornografice lipseau cu desăvârşire. Oamenii cumpărau, pentru recluziunile lor secrete la closet, albume de artă şi se frecau în grabă, trăgând cu urechea dacă nu vine nevasta, holbându-se la Maja Desnuda, la Olympia sau la Venus ieşind din spuma mării a lui Boticelli. Între *Oţelarii* lui Catargi şi un masiv Sadoveanu pictat de Iser, dăduse de faimosul tablou al *României revoluţionare*, emblema cea mai cunoscută şi mai venerată a poporului nostru. Nici bietul Cărbuneanu, nici muncitorul care admira, în avântata figură a femeii cu ie, salbe şi tricolor, frumuseţea românească cea mai autentică (româncele erau, se ştia, cele mai frumoase femei din lume) nu aveau de unde să ştie că modelul care pozase pentru tablou era Mary Grant, jumătate irlandeză, jumătate franţuzoaică, şi că pictorul atât de patriot nu fusese nici el român de-al nostru, ca bradul, ci un evreu ungur de la Budapesta… Croitoresele şi recuziterii Circului munciseră zile-ntregi, în

cea mai mare conspirativitate, ca să reproducă identic frumosul costum naţional al celei din tablou, dar la o scară uriaşă, iar când frumoasa gigantă îşi puse ia şi fota şi-şi prinse la gât salba de ducaţi, efectul depăşi orice aşteptări. Era chiar Revoluţia împielițată, mai bine nici nu se putea! Pe ea aveau s-o urmeze românii, uniţi în cuget şi-n simţiri, în ochii ei curaţi şi luminoşi aveau să-şi citească destinul. Iar ei, colegii de slujbă, aveau să fie răsplătiţi pentru felul în care-o înnobilaseră, transformând-o-n istorie pură, prin neînsemnatul serviciu de a le facilita pătrunderea în fortăreaţa sumbră a Comitetului Central, înaintea altor obraznici. Omul-cu-două-mame le explicase tuturor că, o dată intraţi în măruntaiele de piatră ale înspăimântătoarei clădiri, tot restul venea de la sine. Şi-ntr-adevăr, construcţia asta neoclasică, mai curând urâtă şi anonimă, păzită de miliţieni nervoşi şi de marele gol al pieţei dimprejur, în care nu călca picior de om, dădea fiori trecătorilor. Gândul că ai putea pătrunde vreodată în templul suprem al puterii era inconcevabil şi nebunesc. Cică într-o cârciumă, spunea bancul, stăteau la palavre un englez, un american şi-un român. Vorbeau despre cât de multă libertate e-n ţara lor. „Păi, eu pot oricând s-o înjur de mamă pe regină şi nu păţesc nimic“, zice englezul. „Iar eu mă piş oricând pe Casa Albă“, se laudă şi americanul. Românul nu se lasă nici el mai prejos: „Şi eu mă cac în faţa Comitetului Central de câte ori trec pe-acolo“. Mai beau ei ce mai beau şi-i apucă remuşcările pentru minciunile trase. „E drept, eu o-njur pe regină de mamă, dar când o fac mă-nchid în closet şi nu mă aude nimeni“, spune englezul. „Şi eu mă piş, într-adevăr, pe Casa Albă, dar mă furişez noaptea, fac un ţâş repede şi-o iau la fugă“, îngaimă roşind şi americanul. Românul îşi ia şi el seama: „E drept că mă cac în faţa Comitetului Central de câte ori trec pe-acolo, dar nu-mi dau pantalonii jos…“

După marea scenă-a balconului, răguşiţi de discursurile înflăcărate, revoluţionarii reintraseră în clădire şi, conduşi mereu de neobositul Om-cu-două-mame, care mai fusese pe-acolo în timpul celui de-al unsprezecelea Ceauşescu, reuşiră să evite numeroasele arcane ale construcţiei, podele care se surpau brusc, lăsând nechemaţii să se prăbuşească în ţepuşe de fier, micelii otrăvitoare, blesteme scrise cu litere chirilice pe pragul de sus al uşilor şi, trecând pe lângă schelete care întindeau în zadar, de după gratii,

mâna după ulciorul cu apă, poposiră-n fine în sala de unde se conducea ţara. Ferestre panoramice şi un tablou de comandă cu nenumărate monitoare şi butoane colorate ocupau partea din faţă a sălii. Tot acolo se aflau şi o timonă marinărească, o mare busolă orizontală, un binoclu şi mai multe aparate bizare, între care olteniţeanul recunoscu un sextant şi-un astrolab. Omul-cu-două-mame nu pierdu nici o clipă. Se repezi la cârma rămasă de izbelişte şi-i dădu o elegantă mişcare de rotaţie. Toţi văzură pe ferestre cum ţara, periculos înclinată pe-o copastie după fuga precedentului cârmaci, se redresează cu încetul. Când situaţia păru stabilizată şi turbulenţele se răriră, un stol de stewardese îmbrăcate-n uniforme albastre le aduse tăviţele cu mâncare şi-i întrebară dacă doresc cafea sau ceai. O dată cu ele intrară-n sala de comandă doi generali acoperiţi de decoraţii, care discutară-ndelung cu comitetul revoluţionar situaţia. Se cunoşteau de mult, conspiraseră împreună la menajeria circului, acoperiţi de răgetele tigrilor şi sfada maimuţelor, aşa că acum mâinile lor strânse-ndelung consfinţeau înţelegeri de mult parafate. Erau şi ei cu trup şi suflet de partea revoluţiei. Plănuiau modificări majore în noua eră: miliţia avea să se numească de-aici înainte poliţie, ca-n jocurile copiilor şi-n filmele cu gangsteri, iar populara Securitate avea să-şi schimbe şi ea numele, devenind un simplu şi democratic serviciu de informaţii. Se spera ca, în mod magic, numele să influenţeze lucrul denumit, aşa cum se schimbă numele copilului grav bolnav pentru ca moartea să nu-l mai recunoască. De altfel, Securitatea nici nu existase, era mai degrabă un mit, nu-i aşa, domnilor… Ca şi Partidul Comunist, de altfel, care se dizolvase discret, peste noapte, de parcă nici n-ar fi fost. Băieţii cu ochi albaştri şi cei din Primăverii aveau să devină capitalişti onorabili, oameni de afaceri prosperi, care creează locuri de muncă şi slujesc mai departe, cu devotament, poporul român. Se conveni ca, de bunăvoie şi nesilite de nimeni, trupele de securitate să depună armele în mâinile armatei, în schimbul uitării creştineşti a micilor păcate de altădată, justificate de un fierbinte patriotism. Podeaua se clătina lent, ciucurii de cristal ai candelabrelor clincheteau genuin, decoraţiile scoteau şi ele mici zgomote de trianglu, iar revoluţionarii îşi terminau meschina gustare, grăbindu-se să ia în mâini ministerele şi celelalte instituţii. Câţiva mai slabi de înger, apucaţi de rău de mare, părăsiră corabia pentru

totdeauna. Rămase doar o mână de eroi neînfricaţi, între care se remarcau Bărbatul-cu-barbă, în cămaşă verde şi centură diagonală, cel care, veşnic nehotărât între cele două mari tentaţii ale vieţii lui, metafizica şi clitorisul, se decisese să le uite o vreme pentru onoarea de a fi bodyguardul comitetului revoluţionar; Lupoiul, un ins mărunt, în uniformă militară, reprezentând alegoric Armata; Omul-fără-gât, june frumos în armura unui pulover inexpugnabil; şi, ultimul de pe listă, cu voia dumneavoastră, celebrul Om-cu-două-mame, dintre care una la antipozi, maestrul combinaţiilor politice şi-al jocului pe dreapta şi pe stânga al cârmei. Concentraţi asupra muncii lor, rotind potenţiometre, urmărind ecrane pe care pulsul naţiunii abia dacă se mai zărea, rostind în tuburi acustice de aramă comenzi nazalizate, cei din sală păreau stăpâni pe situaţie. Cu toate acestea, mai simţeau câteva mici strângeri de inimă. Mai întâi, ce era cu ăl bătrân? Le era şi acum o frică animalică de el. Duminicile, pe la prânz, se dădea un film cu cowboy, *Bonanza*, unde puteai vedea un tată pitic, hirsut şi cu glas piţigăiat care una-două-şi scotea cureaua de la nădragi şi-i croia pe cei patru fii ai săi, de două ori mai mari şi mai laţi în spete ca el, de le mergeau fulgii. La fel era şi cu ei. Chiar şi fugit cine ştie pe unde (că de scăpat n-avea cum să scape), Nea Nicu le dădea fiori pe şira spinării. Îi ziceau acum Odiosul, Tiranul, şi-i scriau numele cu c mic, dar dacă s-ar fi-ntors n-ar fi ştiut dacă să fugă rupând pământul din calea lui sau să stea pe loc şi să-i pupe smeriţi tălpile. Aşa că Şeful trebuia belit până nu-i belea el pe ei, aici era care pe care. Vestea capturării lui şi-a Leanei pe undeva pe lângă Târgovişte le picase, de aceea, grozav de bine. „Da' acum ce facem cu el, că la cât de proşti sunt românii, ăştia-s în stare să-l mai voteze o dată, doar aşa, că li s-a format mâna. La prima lipsă de săpun sau de cartofi pe piaţă o să-şi aducă aminte de el. Şi-o să-l vezi iar, tată, ales democratic, cu topuzul şi eşarfa tricoloră, de n-o să mai aibă ce să-i facă nici Europa, nici America. Iar pe noi, vai de capul nostru, plutonul de execuţie ne mănâncă…" Pe Omul-fără-gât, ce din acest motiv ştia că nu va atârna în ştreang niciodată, dar se temea grozav de gloanţe, îl apucă un tremurat nervos în colţul gurii: „Îi facem proces, mama lui de dictator nenorocit, acolo-n cazarmă, cu uşile-nchise. Îl acuzăm că şi-a regulat mama, că a ascuns soarele şi luna de pe cer, că a mănat recoltele şi a stârpit vacile, doar

să scăpăm o dată de el… Şi-apoi…“ Vru să facă un gest la gât: hârşti!, dar îşi luă seama. „Apoi ce-o să facem, şefule?“ Olteniţeanul îi privi cu ochii săi oţeliţi, ce contrastau ciudat cu zâmbetul de clovn pe care şi-l punea, profesional, la televizor şi la mitinguri, şi se cufundă-n meditaţie. Tăcerea era deplină. Doar ţara scârţâia din încheieturi, clătinându-se lin de pe-un bord pe altul. Văzută de la fereastra panoramică, părea unul dintre acele şabloane de plastic, pentru uz şcolar, în care oraşele mari arătau ca nişte găuri. Şeful necontestat al revoluţiei trecu de la unul la altul, bâţâind din cap şi privindu-i în ochi. Rosti apoi vorbele ce-aveau să rămână adânc întipărite în sufletele tuturor: „Voi nu ştiţi nimic; nici nu vă gândiţi că este în folosul vostru să moară un singur om pentru popor şi să nu piară tot poporul.“ Fiind mare preot în acel an, Omul-cu-două-mame profeţea. Şi-atunci, cu douăzeci şi patru de ore înainte de eveniment, sub hipnoza adâncă a ochilor de oţel, întreg comitetul revoluţionar avu aceeaşi viziune.

Lumina e mizerabilă, camera de filmat e din cele de acum două’j de ani, un betacam cu peliculă expirată. În semiîntunericul unei încăperi cazone stau la o măsuţă, diminuaţi, smochiniţi, cu ochii speriaţi ai unora care visează cu ochii deschişi, un moş şi-o babă, în paltoane, el cu căciulă de astrahan, ea cu broboadă pe cap. Ar putea fi doi ţărani bătrâni, şlefuiţi de intemperii, aplecând adânc, la Angelus, capetele în ţărână. Inima le ticăie ca la păsările prinse-n pumn. Se aud voci ale unor oameni invizibili, spirite poate, ce-i interoghează la intrarea în infern. Aici omul se dezbracă de orice avere şi orice fală. Aici apari gol, cu sufletu-n palme, gata să-l dai înapoi Celui de la care l-ai primit cu împrumut. Judecătorii ţi-l aşază pe-un taler al balanţei, iar de celălalt se agaţă draci roşii, cu limbile atârnând. Din când în când, bătrânul îşi aşază palma, liniştitor, pe mâna bătrânei. Niciodată, nici un om de pe pământ n-a atins o asemenea degradare a trupului, o asemenea trădare perfidă şi rea a cărnii: ochi lăcrimoşi, riduri ca nişte tatuaje, oase de cretă fărâmicioasă. O singurătate de fiară, un luciu de nebunie animă ochii vâjului bătrân care-şi ridică genele cu toiagul. „Nu răspund decât în faţa Marii Adunări Naţionale“, rosteşte tărăgănat şi mecanic, din când în când, şi-apoi tace iar. Ca un papagal decrepit, cu penele smulse. Ei îi fug ochii ca unei vulpi încolţite. Filmul continuă ore-n şir, Stixul, în fereastra din fundal, curge domol, cu crestele valurilor însângerate, bătrâneii se fac tot mai mici

şi mai jalnici, sunt deja morţi, sunt morţi de decenii fără s-o ştie, au putrezit acolo-n palatele lor cu robinete de aur, rupţi de lume, de raţiune, de orice umanitate, făcând răul nepăsători, ca puştii ce ard cu lupa capul muştelor şi nivelează muşuroaiele cu talpa tenisului, guvernând peste România fantastică din mintea lor, un ţinut unde curge lapte şi miere, o livadă pârguită la soarele blând al comunismului. Aducând fericirea unui popor ce-i adoră, construind pentru el ctitorii ce-aveau să-nfrunte secolele. Poporu-i iubea şi-acum şi avea să-i scoată din necazu-ăsta şi să-i instaleze iar în înaltele lăcaşuri. Poeţii aveau să-i cânte iar în stihuri nemuritoare şi pictorii să-i înfăţişeze aşa cum se vedeau singuri în vis, maiestate şi lady, tineri şi frumoşi, alergând de mână pe-o pajişte smălţată de flori. Trădătorii de neam şi ţară, demonii invizibili ce-i acuzau absurd de ruinarea economiei naţionale şi de genocid prin foame şi frig împotriva propriului lor popor aveau să fie distruşi, iar agenturilor străine avea să li se dea peste labe. Condamnarea la moarte în numele poporului român, în acea zi de Crăciun cu zăpada aproape topită, ei ridicaţi în picioare cu forţa de nişte soldaţi încă mai speriaţi, apoi mâinile legate la spate brutal, cu sfoară de împachetat, li se părură la fel de derizorii ca întregul coşmar în care pluteau între viaţă şi moarte. Filmul nu arăta cum fuseseră târâţi în spatele clădirii date cu var din mărunta şi banala unitate militară, cum fuseseră proptiţi acolo, de zid, cum armele răcanilor amărâţi, înnebuniţi de spaimă — îi împuşcau pe Tovarăşul şi pe Tovarăşa ce le zâmbiseră părinteşte din tablouri, în clasele de şcoală — se încărcau cu zgomot metalic, cum se-ndreptaseră cu ţevile-nainte, cum ea leşinase şi se năruise pe-o parte ca un sac, cum el strigase ceva absurd ca să rămână-n Istorie („Trăiască Partidul Comunist Român“? „Trăiască socialismul şi comunismul în lume“?), cum salvele îi făcuseră ciur şi cum se lăsaseră să alunece pe tencuiala mânjită de sânge. Poporului din faţa televizoarelor avea să i se dea o singură dovadă că Dictatorul nu mai este, că au scăpat de tiran pentru totdeauna: o poză voalată cu un bătrân întins pe pământ, cu căciula din cap căzută.

Cutremuraţi, revoluţionarii se priviră palizi unii pe alţii. Era bine ca noua eră din istoria patriei să-nceapă aşa, cu două cadavre de boşorogi, pline de urină şi sânge? Şi tocmai de Crăciun, când, vorba-aceea, sufletul omului se înalţă, când pruncul umanităţii se naşte-n iesle, în aburul din nările vitelor

cu ochi omeneşti? Se-ntorseseră abătuţi cu toţii-n sala de şedinţe, unde-i găsise Soldatul Necunoscut ca să le dea, cu limbă de moarte, vestea cea bună şi unde acum se desfăşura un chef sardanapalic.

„Victorie, fraţilor, victorie deplină!“, urlă îmblânzitorul de purici, făcând cu degetele semnul încornorării. Aceleaşi coarne se-nălţară de peste tot, deasupra fripturilor şi sarmalelor, aceleaşi guri ce încă mai mestecau şoriciul dulce al urechii de porc repetară strigătul triumfal. Turcul Danyiel Yusuf, acelaşi care, în vâltoarea revoluţiei, condusese maşina cu megafoane, ridică paharul de pe buza căruia se scurgea spuma şampaniei de Jidvei, roşie ca sângele: „Trăiască Revoluţia română! Trăiască poporul nostru eroic! Trăiască Comitetul Revoluţionar!“ Şi-apoi, dintr-o singură mişcare, întorcându-se către Omul-cu-două-mame, ce stătea modest în capul mesei: „Să ne trăiţi şi dumneavoastră, preaiubit conducător. Cunoaştem cu toţii trecutul dumneavoastră revoluţionar. Ştim cum v-aţi infiltrat în conducerea fostului partid comunist ca să-l subminaţi din interior. Cum aţi fost secretar judeţean şi-aţi cârmuit cu înţelepciune, graţie studiilor făcute în citadela ştiinţelor şi artelor universale, Moscova cea vestită, până când aţi fost marginalizat de odiosul tiran şi trimis în exil ca director de editură… Fiindcă lumina vine de la răsărit şi inima bate-n piept în partea stângă, aşteptăm de-acum de la dumneavoastră, comunist, e-adevărat, dar cu faţă umană, indicaţii preţioase… În numele colegilor mei, vă invit să ne luminaţi. Am luat puterea, dar greul abia începe. Ce-i de făcut, tovarăşi, domnilor, sau cum să vă mai spun?“ Olteniţeanul era acum în centrul atenţiei. Cu ochii aprinşi de băutură, revoluţionarii îl aplaudară, ridicaţi în picioare, minute-ntregi. „Păi eu aş zice să înfiinţăm mai întâi Frontul Supravieţuirii Noastre“, rosti el simplu când uralele se potoliră. „Dup-aia, să trimitem câţiva băieţi pe terasele blocurilor, să tragă un glonţ din când în când… aşa… în aer sau pe asfalt… Împuşcăm cu asta mai mulţi iepuri deodată. Mai întâi, avem şi noi timp să respirăm, să ne organizăm, să vedem care-i treaba. Că, mai ştii păcatul, or fi avut şi alţii ideea noastră, şi mâine-poimâine te pomeneşti cu boşorogii-ăia care-au zăcut prin închisori fiindc-au fost duşmani ai poporului, ţărăniştii, legionarii, liberalii, tot un drac, că fac şi ei vreun Front ca al nostru… Sau, Doamne fereşte, vorba ateistului, vine regele înapoi, ăla urecheatu’, ăla de-a plecat din ţară cu şaişpe vagoane

de bogăţii, şi-şi cere Peleşu' înapoi. Aşa, n-or să aibă curaj. Înţelegeţi? Ăştia trag, nimeni nu ştie cine sunt, băgăm armata pe ei, dăm totu' la televizor şi cu asta mai răsuflăm şi noi vreo săptămână-două. Şi ne prezentăm la alegeri de unii singuri, ce să facem, dacă nu s-a mai oferit nimeni… Şi-apoi, gândiţi-vă la Europa, stimaţi tovarăşi. Oamenii ăştia aşteaptă ceva de la revoluţiile din Est, că doar n-au dat banii de pomană! Vouă v-a plăcut ce-au făcut redegiştii, că au mâzgălit un zid şi dup-aia l-au dat jos? Sau cehii, polonejii şi ungurii, acelaşi spectacol jalnic, fără tensiune, fără suspans, că au trebuit, disperaţi, să se prefacă că-l bat pe unu' de-al lor ca să aibă şi ei ce da la televizor? Păi ce revoluţii au fost alea, fără ghilotină, fără procese marţiale, fără baricade, fără asalturi, fără morţi şi răniţi? Arătaţi-mi şi mie o filă glorioasă de istorie adevărată în care să nu fi curs şuvoaie de sânge. Asta vor telespectatorii să vadă şi asta o să le dăm. Mai sânge, mai cerneală roşie, mai de-a binelea, mai trucaje, că nu degeaba avem între noi iluzionişti şi scamatori de nivel mondial. Vom prezenta, deci, lumii prima revoluţie televizată-n direct, la ore de maximă audienţă, tovarăşi! Vor curge lacrimi de simpatie mai ceva ca la filmele indiene. Că occidentalii-ăştia-s naivi şi buni la suflet. Şi să vedeţi ce-o să curgă apoi tirurile cu ajutoare, pături, saltele, haine de-alea la mâna a doua, mai o conservă, mai o ciocolată, să avem şi noi ce da la popor, ca să nu zică c-au schimbat-o pe Tanda cu Manda. Credeţi c-au făcut ei ditamai revoluţia pentru că nu le plăcea politica partidului? Să vă spun eu de ce s-au deranjat: pentru telemea, tovarăşi. Între noi ne putem permite să spunem şi adevăruri dureroase. Dacă Odiosul le dădea păpică, nu cădea-n veci de veci. Aşa că să luăm aminte… şi, apropo, poftă bună, dragi concetăţeni!"

Modestia şi simplitatea noului lider, zâmbăreţ ca un şef de sală al unui restaurant simandicos, cuceri inimile tuturor. Urmară toasturi nesfârşite, veselie simplă, câmpenească, iar după vreo două ceasuri chermeza se destrămă într-un haos de lălăieli bahice surprinzătoare pentru un grup cu o conştiinţă revoluţionară atât de înaltă. Proaspeţii stăpâni ai plaiurilor româneşti îşi aminteau cântecele patriotice de pe vremuri şi le urlau în derâdere, făcând un haz nebun de *Partidul, Ceauşescu, România*, de „Cincinalu-n patru ani şi jumătate", de „Magistrala albastră", unii mai bătrâni de vechile imnuri tărăgănate, ce-aminteau de Edecarii de pe Volga:

Privesc din Doftana prin gratii de fier sau *Partid, făgaş al biruinţei*, pentru ca-n cele din urmă râuleţele sonore din diversele capete ale mesei să se unească într-un înflăcărat *Pui de lei*, al cărui prim vers, cu o jubilare de şcolari mucaliţi, îl schimbaseră în *Erori au fost, erori sunt încă*… La desert avură lichioruri dulci, sticlind opalin în păhăruţe, al căror alcool subtil le dizolvă şi ultima urmă de raţiune. „După aşa un ospăţ pe vremea mea se mergea la femei", oftă, cu cravata desfăcută şi cămaşa descheiată până la buric, maestrul Cărbuneanu, cu gândul la nenumăratele funduri de călăreţe de circ, trapeziste sclipind de paiete, înghiţitoare de săbii şi pitice acrobate (ah, neuitata gruzină Katarina! şoldurile alea-nguste de fetiţă de zece ani, ţipetele ei de muiere coaptă şi dulce!) pe care le călărise de-a lungul anilor, ani îndepărtaţi şi fantaşti din care rămăseseră doar filmele vechi şi sfârşeala nostalgiei. „Păi, hai la femei, fraţilor!" strigă entuziast turcul Yusuf, rânjind cu mutra lui de infractor de drept comun. Dar de unde femei? Cele ce căraseră-n sală tăvile cu fripturi şi castroanele cu ciorbă de burtă se făcuseră nevăzute prin cotloanele clădirii, stewardesele albastre îşi luaseră zborul, rămăseseră ei, o ciurdă de bărbaţi încinşi, dezmăţaţi, gata să-şi verse, din disperare, lapţii la closet, unul câte unul… Nu putuse şi Revoluţia română să înşface din mulţime şi niscai muieri, aşa, mai focoase, să îngroaşe comitetul revoluţionar? Că doar pe vremea lui Ceaşcă femeile erau egale cu bărbaţii, era algoritmul, tovarăşi, atât la sută primăriţe, atât la sută deputate, atât la sută secretare de partid… Se umpluse schema, sub coana Leana, de Tamare, Suzane, Alexandrine, toate croite după chipul şi asemănarea Savantei, toate apărându-şi ruşinea cu poşetuţa, fumând ţigări proaste şi înjurând ca birjarii pe oricine le strica tihna şi lustruirea unghiilor în birourile lor somptuoase de pe la ministerele mărginaşe: cultură, învăţământ, chestii de-astea, că doar nu puneai proastele târgului să-ţi ruineze economia… E drept că erau urâte ca porcii şi excitante ca nişte coşuri cu rufe murdare, dar, la o adică, după un chef bine stropit, ar fi mers şi de-alde ele, cu o faţă de pernă aruncată în cap… În dezumflarea generală, în mintea Lupoiului, oprimată sub chipiul cu care dormea şi noaptea, se făcu deodată o lumină intensă, dulce şi ameţitoare. „Bă băieţi, de ce suntem noi proşti? Stăm aici ca ciobanii ăia din vârful muntelui, cu mătărângile până la genunchi, da' fără picior de muiere-mprejur… Păi nu vă gândiţi că e

cu noi cea mai faină ştorfuliţă de pe pământ? Ia aduceţi-vă aminte: care-s cele mai mari ţâţe pe care le-aţi văzut vreodată? Ei, acum v-aţi prins?“ Oameni cu frica lui Dumnezeu, revoluţionarii nu se prindeau. Fiecare, în aburii denşi ai beţiei, încerca să-şi aducă aminte ţâţele din viaţa lor, pere, mere, gutui şi banane, mari ca dovlecii şi mici cât alunele, tari ca granitul şi moi ca balega, morfolite şi frământate ca aluatul, cu singurul rezultat al unei erecţii generale, imperioase, ce se cerea rezolvată cât mai urgent. Subit, pe toţi îi apucară durerile de burtă şi se ridicară pe jumătate din faţa mormanelor de farfurii cu mâncare ca să ajungă mai repede în refugiul salvator. Dar Lupoiul continuă, învăluit în fumul galben din sală: „Păi dacă nu v-aţi prins, vă spun io, da’ mă lăsaţi primu’, corect? Ce ziceţi de frumoasa noastră colegă, Fata-cu-picioare-lungi? Aţi uitat-o ca pământul. Bine-a zis cine-a zis: facerea de bine e futere de mamă… Păi e frumos, măi băieţi? Ia hai să-i facem o vizită, aşa, cu toţii, să vedem ce mai face, cum o mai duce…“

Mesenilor le căzu falca. Adică cum, să reguleze femeia uriaşă? Şi-a pierdut minţile vârcolacul? Marea statuie goală, văruită-n alb, de sub cupola Circului de Stat se estompase cu totul în mintea lor, gonită de imaginea avântată a româncuţei în ie cusută cu arnici, cu patosul revoluţionar zugrăvit în ochii focoşi, negri ca mura, cu tricolorul fluturându-i, ca o maramă de borangic, în urmă. Cum i-ar fi putut uita pasul legănat, boiul ei dulce de ţărăncuţă, clinchetul ducaţilor de aur din salbă? Gingăşia degetelor cu care-i apucase de mijloc ca să-i înalţe-n balconul Patriei? Cum să te gândeşti la necuviinţe, ba să te mai şi freci în faţa picturii lui Rosenthal? Un murmur de dezaprobare izbucni, ca un foc de paie, din zecile de piepturi în care bătea, totuşi, o inimă română. Dar tot ca un foc de paie se stinse la prima suflare de vânt. Căci inima ca inima, dar ce te făceai cu ditai ştanga ţeapănă pe burtă, care nu ştie carte şi, blestemata, n-are pic de patriotism? Ca un câine în lesă, te târăşte acolo unde-l duce pe el mirosul, la căţele, în rahat, după pisici, nu unde-ai vrea tu să mergi. Şi, pe deasupra, ce bărbat nu visează să escaladeze colinele şi să pătrundă-n grotele unei femei uriaşe? Nu ieşiseră toţi, cândva, din Peştera Muierii? Nu-şi doreau toţi să se reîntoarcă acolo, mereu şi mereu? Iată de ce, după dezaprobarea generală a vorbelor nesocotitului pricolici ce întina uniforma militară, se auziră, după

o vreme, pe ici-colo, din spatele câte unei stive de sarmale, glasuri care o dădeau cotită, că, adică, fuseseră măgari şi mocârţani că n-o chemaseră şi pe colega lor de la Circ la festin, să ia şi ea o-mbucătură, acolo… E-adevărat, dincolo de holul de marmură al CC-ului nu-ncăpuse, dar, oricum, ei ar fi trebuit s-o invite, aşa, formal. Acum, ca nişte buni camarazi, însufleţiţi de aceleaşi idealuri, n-ar fi frumos să-i ducă ceva, un cârnăcior, o sărmăluţă, un pahar de vin, că tare urât trebuie să-i fie acolo-n hol, sărăcuţa?… La astfel de vorbe-nţelepte se uniră cu toţii şi, răsturnând scaunele, trăgând după ei şervetele din poală, se ridicară clătinându-se şi se-ndreptară spre ieşire, lăsând în urma lor panorama dezolantă a resturilor unui ospăţ apocaliptic.

Când, după o rătăcire de vreo jumătate de ceas prin încăperile clădirii, urcând şi coborând etaje, greşind culoare, împiedicându-se de marginea covoarelor groase şi speriindu-se, la fiecare pas, de portretele Tovarăşului ce atârnau încă pe toţi pereţii, ivindu-se mustrător când te aşteptai mai puţin, revoluţionarii ajunseră în capul scărilor de marmură, translucidă ca zahărul, ce coborau spre marele hol central, o privelişte uluitoare le tăie respiraţia. Se opriră cu toţii, mai curând intimidaţi decât aţâţaţi, mai curând răvăşiţi decât stârniţi, redeveniţi copii asemenea tuturor bărbaţilor când se văd deodată, pe neaşteptate, în faţa Porţilor Paradisului, a trandafirului mistic pe care, fără s-o ştie, îl caută mereu şi mereu. Fata-cu-picioare-lungi era-ntinsă pe podeaua dulce, cadrilată şi străvezie, şi dormea acoperindu-şi ochii cu braţul. Părul ei răsfirat, cu cârlionţi scânteietori, acoperea jumătate din sală. Genunchii-i ţinea ridicaţi şi puţin daţi în lături, căci picioarele, dezvelite acuma cu totul sub fota ce i se ridicase spre mijloc, nu mai încăpuseră-n holul ce părea că o-nconjoară strâns, ca un cavou de marmură îngheţată. Toate trăsăturile tinerei femei i se zăreau într-un racursi minunat, ce-şi trimitea liniile de fugă spre adâncul sălii, către ieşirea principală, pe jumătate acoperită acum de spuma borangicului tricolor. Ducaţii aşezaţi în semicercuri largi pe pieptul iei cu râuri de arnici roşu ca focul sticleau stins în lumina mohorâtă. Unii erau întorşi în sus sau stăteau pe-o muchie, aşa cum vântul întoarce pe dos penele moi de pe pieptul păsărilor de mare. În inocenţa somnului de după o zi atât de agitată, Revoluţia prezenta pigmeilor opriţi, cu gurile căscate, în capul scărilor, gingăşia suplă a pulpelor de

femeie, cu acele rotunjimi satinate, grăsoase şi totuşi ferme, acea sugestie de obrăjor de copil, dar şi acea linie nervoasă şi picantă prelungită tot mai sus, către magia adâncă a feselor şi a perineului. Ca nişte linii de ghidaj, pulpele desfăcute ale femeii conduc degetele înfiorate, fără putinţă de greşeală, către fluturele sexual de la-mbinarea lor, cu aripile lui molatice şi trandafirii, solzate mărunt şi răspândind feromonii irezistibili ai fericirii. Între pulpele prelungi ale adormitei, ceata de zavragii contempla cea mai frumoasă vulvă ce se arătase vreodată ochilor bărbăteşti, uşor întredeschisă de cei doi muşchi reliefaţi pe interiorul coapsei. Buzele acelea verticale dintre reliefurile rase cu grijă ale pubisului (pe vârful căruia, rebel şi cârlionţat, persista un smoc strălucitor) erau înalte cât un stat de om. Se deschideau încreţite şi-ntunecate pe margini, lăsând între ele o geană de culoarea vinului, cu o anatomie internă umedă şi complicată. Deasupra, ca o cheie de boltă, se zărea sub gluga sa de pieliţă clitorisul micuţ, peste care se arcuia, auriu şi pufos, pubisul dezvelit al fetei. Totul lumina, totul chema, în penumbra feselor o steluţă striată se reliefa, adâncită pe pielea cafenie dimprejur. „Băi, să n-am parte…“, rosti unul dintre eroi, scăpând coşul cu pâine pe care-l dusese pân-atunci în braţe. „Uite-o cum stă, mama ei de borfelină…“ Coborâră ameţiţi, împiedicându-se, treptele şi-naintară între picioarele femeii, ridicate deasupra capetelor lor ca două arcuri de pod. Fără o vorbă, palizi şi grăbiţi, îşi desfăcură curelele şi-şi lăsară pantalonii în vine. „Fraţilor, care o-ncepe? Care-i dă ce-i trebuie vagaboandei ăsteia nenorocite?“ Se-mbrânciră şi se certară câteva minute, priviţi de ochiul calm dintre enormele pulpe. S-ar fi-ncăierat de-a binelea dacă Omul-cu-două-mame, mereu la datorie, nu şi-ar fi adus aminte de lista Comitetului, pe care-o avea-n buzunar. „Mergem în ordinea de pe listă, tovarăşi.“ Se-ncolonară în şir indian, ultimii fiind siliţi să urce câteva trepte ale scării, iar primul de pe listă, un Marţian care la circ cobora dintr-o farfurie zburătoare de poleială verde, se apropie, înnebunit de dorinţă, de uriaşul portal al frumoasei adormite. Se contopi cu el în întregime, de parcă ar fi luat în braţe o femeie goală şi caldă, şi, după câteva minute de zvâcnete mecanice în carnea aceea învăluitoare şi umedă care-l înglobase până la urmă cu totul, se prăbuşi pe podea gâfâind, cu ochii daţi peste cap. Îl urmă al doilea de pe listă, apoi al treilea. Ore şi ore-n şir masculii pitici asaltară matca gigantă,

roiră în jurul florii ei de carne şi miere cu o voinţă de profanare ce nu mai cunoştea limite. Pierzându-şi răbdarea, ieşiră din rând şi-o escaladară, agăţându-se de ie, de salbe, de creţurile fotei, migrându-i libidinoşi pe sâni şi pe gât, înmuindu-i veşmintele cu saliva şi snaga lor. Îi pătrundeau pe sub mânecile bufante şi leşinau ameţiţi de mireasma de mosc a subţiorilor ei, unde pielea făcea pliuri calde şi moi. Se târau pe sub pânza aspră a iei ca să găsească mameloanele ca nişte dude, ridicate de răcoarea din sală, să le-mbrăţişeze şi să le muşte cu patimă. Şi-ar mai fi ţinut-o ei toată noaptea într-o destrăbălare şi-un crailâc dacă deodată, la un zgomot neaşteptat venit din piaţă (tancurile trăgeau în plin în faţada Muzeului de Artă, unde teroriştii se baricadaseră şi dădeau foc, din răutate, operelor marilor maeştri), tânăra femeie nu s-ar fi trezit cu un oftat prelung. Cei ce mişunau pe corpul ei statuar se aruncară în disperare pe podeaua de piatră şi-o luară la fugă, şonticăind, prin unghere, ca nişte gândaci de bucătărie speriaţi de-o rază bruscă de lumină. Fata se ridică-n capul oaselor, se-ntinse şi căscă de-i trosniră fălcile, apoi îşi trase, cuviincioasă, fota în jos, acoperindu-şi picioarele. Rămase o clipă cu ochii-n gol, încercând să-şi aducă aminte unde se afla, ce se-ntâmpla, poate chiar cine era ea însăşi. Din colţuri, zeci de ochi o pândeau vinovaţi. În cele din urmă, fata se răsuci spre marea poartă a intrării principale, pe unde ieşi-n patru labe, aşa cum şi intrase. Eroii de după stâlpii şi treptele de marmură îi auziră multă vreme paşii greoi în piaţă, ca nişte modice cutremure de pământ. Prin porţile lăsate vraişte se vedea cerul incendiat al serii: ardea Muzeul de Artă. Împuşcături şi tiruri de artilerie răsunau cu ecou percutant în golul uriaş al pieţei. Goliţi de vlagă, bărbaţii providenţiali îşi încheiară aglomerata şi agitata zi trântindu-se acolo unde se aflau şi cufundându-se într-un somn greu, bântuit de coşmaruri. Spre dimineaţă îi deşteptă ţipătul jalnic al unui coleg mai tânăr, care se ridicase-n şezut şi privea-n jur cu ochi rătăciţi: „Doamne, ce-am făcut! Am futut Revoluţia română!“ „Taci, bă, dracu’“, îi aruncă altul. „Ai visat! Acuma culcă-te la loc!“ Şi toţi îşi reluară horăiala.

Scriu furios, sprijinit într-un cot, în lumina pământie a staţiei de metrou, sfâşii adesea cu pixul foaia fragilă, sprijinită pe alte foi, aşa-ncât prin fantele triunghiulare pot zări câteodată literele de pe fila precedentă, cum prin rupturile zilei de azi aş putea zări, şi zăresc, în izbucniri bruşte de memorie incandescentă, faptele zilei de ieri, căci în creierul nostru zilele nu se depun strat peste strat, ca un manuscris buretos, ca un jurnal cu lacune şi pete al vieţilor noastre, ci trăiesc simultan, orbitor, în toate timpurile deodată, aşa cum ar trebui să trăiască şi paginile cărţii mele ilizibile şi monstruoase. Dar numai creierul se percepe simultan pe sine însuşi, acest ghemotoc de hârtie de sub ţeastă, de hârtie scrisă nu doar de la stânga la dreapta, ci şi invers, şi în diagonală, şi-n profunzime, în care fiecare literă se leagă prin mii de dendrite de toate celelalte, în aşa fel încât timpul fiecărei direcţii de lectură se-nsumează cu toate celelalte într-o explozie atemporală. Când stelele se vor stinge şi timpul nu va mai fi, pe firmament vor străluci mai departe creierele, în constelaţii nemuritoare, de la creierul muştei la al peştelui şi al vulpii, de la creierul uman la cel îngeresc, şi până la supernova totalizantă a minţii Dumnezeirii. Doar în aceste noduri de lumi se-ncrucişează toate timpurile. Doar în creier, singurul organ al trupului nostru total lipsit de durere, ideea morţii se dizolvă cu desăvârşire.

Căci dacă în timpul real, ce vuieşte în jurul nostru ca un disc abraziv, diminuându-ne, smulgând aşchii din noi, înspăimântându-ne de moarte cu urletul lui de fiară, noi ne naştem, ne dezvoltăm şi pierim pentru totdeauna, şi lumea însăşi piere, şi nimicul hidos, de neconceput, inomabilul şi intolerabilul se înstăpânesc, ere după ere, eoni după eoni, yugas şi kalpas în eternitate, în altfel de timpuri, privite cu alţi ochi, de parcă timpul s-ar schimba-n spaţiu, spaţiul în lumină şi lumina în alt fel de timp, nimic nu piere cu adevărat, pentru că tot ce-a apucat să existe va exista întotdeauna în Minunea vieţii şi-a respiraţiei şi-a conştiinţei, în trandafirul mistic cu un infinit de petale pe care ni l-ai întins cândva, cu degetele Tale de lumină-ngheţată. Viaţa ţi se încheie şi agonia vine, şi pleoapele ţi se-nchid şi inima se opreşte. Şi trupul tău, pe care-l puteai mânui ca pe-o marionetă, intră în

putrefacţie şi devine pământ. Dar şterge-ţi lacrimile care-ţi şiroiesc pe obraji când te trezeşti în miez de noapte cu gândul că vei muri şi nu vei mai fi niciodată. Eşti o fiinţă alungită, ce-ncepe cu concepţia ta şi se termină cu moartea, aşa cum începi de la tălpi şi te termini în creştet. Faptul că te termini în creştet înseamnă oare că nu mai exişti? Eşti ca o carte care-ncepe cu prima pagină şi se termină cu ultima. Sfârşitul cărţii înseamnă distrugerea ei? De fapt, trăieşti o viaţă perpendiculară pe corpul tău, o viaţă cu o dimensiune în plus. Eşti toată istoria ta deodată, aşa cum trupul tău nu înaintează dinspre tălpi spre creştet, ci e dat tot deodată. Eşti destinul tău, perpendicular pe viaţa ta, strălucitor şi nemuritor în eternitate. Această fiinţă alungită, de lumină de aur, străbate membrana lumii noastre perpendicular, aşa încât mai întâi pătrunde în ea capătul tău ascuţit, ovulul abia fecundat, ce se continuă cu fătul tot mai durduliu în pântecele matern, cu adolescentul şi adultul, ce fac breşe tot mai mari, de forma trupului tău, în membrană, ca să se-ncheie cu diminuarea bătrâneţii şi moartea ta punctiformă, căci suntem toţi fusuri ce străbat maiestuos, în stoluri ca de păsări oceanice, membrana fiinţei. Ca să putem înainta uşor, avem o formă ontodinamică, de delfini metafizici. Începem cu concepţia şi ne terminăm cu moartea adevăratului nostru trup, perpendicular pe viaţa noastră din membrana lumii. Toţi până la unul vom pieri, cum toate cărţile se termină, dar toţi suntem întregi şi vii în Akasia, cum poţi oricând scoate o carte din raft, o poţi deschide oriunde şi-o poţi reciti, deşi ea a fost de mult terminată.

Va veni şi sfârşitul lumii, aşa cum scrie în Evanghelii şi-n tratatele ştiinţifice, soarele se va stinge şi puterile cerului vor fi clătinate. Vor fi cutremure şi potopuri. O groază nesfârşită şi-o beznă adâncă vor coborî peste oameni. Mulţi vor fugi în munţi ca să-şi scape viaţa, mulţi îşi vor da duhul de spaimă. Apoi firul de praf pe care-au zâmbit, au muncit, au iubit şi au plâns va fi distrus pentru totdeauna. Copiii cerurilor se vor arăta, atunci, pe nori, şi vor înălţa între ei pe cei ce vor chema numele Domnului. Din doi oameni ce dorm într-un pat, unul va fi luat, altul va fi lăsat. Din două femei găsite pe câmp, una va fi luată, alta lăsată. Unde va fi cadavrul, acolo se vor aduna vulturii. Dar sfârşitul lumii nu trebuie să ne înspăimânte.

Chiar dacă fiii cerului nu se vor arăta în acea zi a urii ca să ne răpească spre un pământ nou şi-un cer nou, chiar dacă, păgâni şi-mpietriţi la suflet,

nu-i vom recunoaşte şi vom fugi din faţa lor în peşterile unde vom muri de groază şi cutremurare, căci cel ce caută să-şi scape viaţa o va pierde, iar cel ce o pierde o va câştiga, apocalipsa nu va însemna şi sfârşitul. Ca şi lumea noastră, Biblia-ncepe cu Geneza şi se încheie cu Apocalipsa. Ar fi trebuit să nu fie aşa? Am fi vrut o carte care să continue la nesfârşit, un infinit de pagini legate-ntre coperţi din piele de viţel? Biblia continuă cu adevărat la nesfârşit, deşi are un final şi deşi finalul e o catastrofă. Oricând noi, care trăim perpendicular pe filele ei, o putem deschide şi reciti. Apocalipsa, capitolul final, nu înseamnă distrugerea Bibliei, ci încununarea, rotunjirea, completarea minunii ei. Orice lume trebuie să se distrugă ca să fie completă, cum orice om trebuie să piară la vârsta de optzeci de ani, cât le e dat celor mai tari pe pământ, şi să se termine la înălţimea de un metru şi şaptezeci. Nu are sens să vrei nesfârşirea în timpul nostru real, cum n-are sens să-ţi doreşti mere nesfârşit de mari, femei nesfârşit de înalte şi cărţi cu un număr de pagini fără sfârşit. În fiecare clipă a vieţii noastre suntem secţiuni fine, de tomograf, ale adevăratului nostru trup, care e simultan şi mirific, cuprinzând cele trei dimensiuni plus timpul. Acest obiect care trăieşte în hipertimp e cel ce cu adevărat există pe lume. Ochiul căprui şi blând al Dumnezeirii ne vede doar aşa, simultani, înmărmuriţi într-o zare de diamant, neschimbători deşi cuprindem în trupul nostru schimbarea, şi privindu-ne pe noi se priveşte pe sine însuşi, căci noi, împletirea destinelor noastre de lumină de aur, formăm câmpul său vizual, unificat în fine cu câmpul logic. Căci ochiul lui Dumnezeu este însuşi văzul, şi urechea sa e auzul şi creierul său este hiperlumea înfăşurată în foiţa străvezie a lumii noastre, coborâtă peste ea ca o pleoapă.

Zâmbesc, şi zâmbetul meu luminează o fâşie de lume. Ating petala de trandafir şi vibraţia se propagă până la galaxia vecină. Ţin în palma albastră un nor, aud, cu cohleea mea sidefie, murmurul grav al infradimineţii, acutele ultraserii. Soarele se roteşte ameţitor în jurul ţestei mele, înfăşurându-o în firele lui de aur. Voyeur al fiinţei, privesc coapsele ei prelungi prin orificiile pielii mele. Mi s-a dat să exist, să fiu etern, să fiu Totul! Slăvit să fiu eu însumi! Nesfârşită fie gloria mea!

Urlu, şi urletul meu sfârtecă ugerul stelelor. Nasc, şi fetusul meu e un boţ de carne însângerată. Sunt lepra toamnei şi cancerul primăverii, mă-nfăşor

într-o trenă de ulceraţii. Luna, cu uterul ei plin de dinţi, îmi zdrobeşte vertebrele. În jurul meu, spaţiul e de piatră şi timpul de sulf. Damnat, damnat etern, mă mistui în iadul tău! Zdrobit, zdrobit etern, vărs lacrimi în poala ta!

Sunt bărbat şi femeie, copil şi bătrân, criminal şi ascet, fiară şi înger. Sunt creier care ejaculează şi testicule gânditoare. Sunt sfera ce-nconjoară sfera ta mult mai densă, de parcă bila ta de cristal ar fi-nvelită în coajă de portocală. Cioplesc timpul, îl transform în statuete de timp lustruit, şi-mbătrânesc o dată cu trecerea copacilor şi a ploii. Mi s-a dat să exist, să fiinţez
în Minune.

Scriu furios în staţia de metrou, la Tunari. Nu sunt în toate minţile. Pe măsură ce scriu, măduva îmi scade în şira spinării. Asta am fost toată viaţa, un instrument de scris în mâna Ta. Pe care-ai să-l arunci când nu mai poate-nnegri pagini cu spermă, sânge şi lacrimi. M-ai strivit pe pagină, încet-încet, m-ai stors de puteri şi de sevă. Ai scris cu neuronii mei, ai format bucle din venele mele. M-ai proiectat întreg în cartea asta ilizibilă, în care Mircea scrie despre Mircea, care scrie despre Mircea, ca şi cum organele lor ar fi interconectate într-o dializă stranie, în care sângele şi pasta de pix s-ar filtra prin porozitatea paginii, ar trece din unu-ntr-altul până n-ai mai şti dacă Mircea din Solitude, aplecat asupra paginii sale de caiet în studioul de la parter, îl umbreşte pe Mircea din staţia de metrou, care-l umbreşte pe Mircea din manuscrisul viu şi viermuitor, absurd şi ilizibil, geamăn şi totuşi altul decât cartea pe care-o ţii în mână acum, sau dacă nu cumva, dimpotrivă, Mircea din manuscris se proiectează, enorm, pe ecranul celuilalt manuscris, pentru ca umbra umbrei să fie bărbatul de cincizeci de ani ce scrie zilnic, ca o insectă, în caiet, având pe fereastră silueta castelului baroc peste care plutesc norii primăvăratici, într-un manuscris cu litere de rădăcini şi diacritice de vânt, tot mai destrămat pe măsură ce se-apropie de sfârşit, căci trecutul e totul iar viitorul este nimic.

Mă-ntrerup des din scris, de câte ori se-aude vuietul câte unei garnituri de metrou. Atunci ne ridicăm cu toţii, ameţiţi de somn şi neraşi şi puţind a transpiraţie acră şi formăm un lanţ de netrecut în faţa barelor glisante, aşa cum, când eram copii, jucam Ţară, ţară, vrem ostaşi. Dar nimeni nu-

ndrăznea să se repeadă acum în şirul nostru ca să ne desfacă mâinile strâns îngemănate, fiindcă unii dintre noi purtau la vedere AKM-uri cu ţeavă neagră şi pat rabatabil, care aveau în încărcătorul curb muniţie de război. Sute de arme fuseseră distribuite voluntarilor pe o simplă semnătură: na şi ţie, na şi ţie, trei–patru încărcătoare pline… Trage în tot ce mişcă! Aşa se face că, pentru o simplă părere, fuseseră ciuruite automobile şi tramvaie şi se luaseră la ţintă trecători nevinovaţi. De câte ori opresc metrourile în staţie şi se aude vocea neplăcută, bărbătească, impersonală: „Atenţiune, se-nchid uşile. Urmează staţia Bucur-Obor, cu peronul pe partea dreaptă“, ne pregătim să facem faţă turmei de paltoane ponosite şi fulare deşirate, polipului de feţe galbene ce urcă din infern. După ce trec, înghesuindu-se, printre bare, îi luăm în primire de-a valma, bărbaţi, femei şi copii, ne strecurăm mâinile între nasturii cojocului, pe mânecile mirosind a lână, pe sub puloverele decolorate. Le pipăim coastele, şalele, fesele, sânii chiar, fără ca nimeni să protesteze, căci sunt pipăiţi astfel de cincizeci de ani, scormoniţi în cutele memoriei, în buzunarele minţii, în rect, ca să nu ascundă acolo grăunţe de aur din mină, în vagin, ca să nu lepede embrionul abia format, în ficaţii şi rinichii distruşi de foame, poluare şi ger, în stomacurile cu ulcere duse pe picioare timp de decenii. Sunt obişnuiţi să se supună-n tăcere miliţienilor care-i legitimează prin parcuri, când ies cu iubitele la plimbare, şi securistului care-i întreabă de vreun vecin. Cu mâinile-n lături, cu ochii goi, se lasă dezbrăcaţi de intimitate, căci nu mai au de mult nici onoare şi nici pudoare, nu le-a mai rămas nimic decât sufletul din ei. Le scoatem de prin buzunare bani de necrezut de mototoliţi şi mânjiţi, nişte zdrenţe de hârtie scămoasă, batiste pline de muci, coji de seminţe, buletine cu poze decolorate, care-ar putea fi oricine, dar nici o grenadă, nici un pistol, nici un cartuş, nici un emiţător. Teroriştii nu merg cu metroul. La alte staţii îi controlează pe cei ce intră, noi, pe cei ce ies. Nici unii nu ştim de ceilalţi şi, dac-am găsi în plasa vreunei băbuţe o mitralieră, n-am şti cui să raportăm şi ce să facem cu ea.

Cu câteva ore-n urmă am găsit totuşi ceva, un lucruşor cilindric, tare şi lucios care, pipăit printr-un buzunar, ar fi putut fi o ţeavă de armă sau un cartuş mare. Îl ţin chiar acum în palma stângă, cu sentimentul ciudat şi ameţitor cu care-mi mângâiam altădată codiţele decolorate pe care le ţinea

mama într-un plic îngălbenit, propriile mele codiţe de la câţiva ani, legate cu elastic, perişor crescut din pielea capului meu şi rămas apoi pe loc, moale, într-o împletitură destrămată, pe când eu şi lumea ne-am schimbat. E la fel cu fiola asta pântecoasă şi rece, cu ţumburuşuri sticloase la capete, fosilă din altă vreme şi din alt creier, adânc îngropat în creierul meu de acum, şi care nu poate fi decât una dintre zecile de fiole găsite de mine pe la paisprezece ani într-o cutie de carton din servanta părinţilor mei: aliniate, scânteietoare, pline cu un lichid galben în care înotau fiinţe vii: viermi delicaţi, cu franjuri de culoarea amurgului, spermii enorme ale vreunui animal gigant, embrioni străvezii, reptile şi chiar vaporaşul de la etajul casei în formă de U din Silistra… Niciodată nu ştiusem cine lua, în secret, acest fantastic medicament, dar din clipa în care-am descoperit fiolele — de-a lungul fiecăreia scria, cu litere albastre, QUILIBREX —, am fost împietrit de bănuiala că, de-a lungul nopţilor fierbinţi bucureştene, copleşiţi de lună, părinţii mei, care se prefăcuseră că dorm, se ridicau încet, ca nişte spirite străvezii, din paturile lor, nu ca să facă dragoste, cum ştiam că se-ntâmplă după ce eu adormeam, ci pentru un alt ritual, la fel de monstruos: mergeau la fereastră şi, în lumina reclamelor de neon ce se aprindeau şi se stingeau, vopsindu-le feţele-n verde, roşu şi indigo, înălţau până-n dreptul ochilor fiola strălucitoare, verificau claritatea lichidului şi vivacitatea axolotului din el, cu mânuţele lui străvezii de copil, apoi retezau cu un mic ferăstrău unul dintre capetele cilindrului, care curând se desfăcea cu un pocnet. Rămânea o margine ovală şi tăioasă, arzând în lumina de lună. Cu acest Graal înfăşurat în curcubeu între degete, mama se-apropia de patul în care dormeam, cu faţa-n sus şi cu pleoapele zbătându-mi-se, şi se aşeza pe el, privindu-mi enigmatic faţa subţire. Apoi îmi desfăcea delicat buzele şi-mi turna printre ele lichidul ce se scurgea din fiolă ca o gelatină scânteietoare, ca un şir de briliante moi, ducând cu el fiinţa vie ce trebuia să-mi ajungă, pe căile aferente ale cordonului medular şi-ale punţii, în *locus cœruleus*, peştera comorilor din carnea sidefie a minţii mele. Mă priveau apoi, îmbrăţişaţi şi zâmbind, cu sentimentul împlinirii unei obscure datorii. Apoi, printr-un canal necunoscut, poate prin însăşi contopirea lor în patul din sufragerie, prin îmbinarea sexelor lor, cum ai pune-n contact două fire electrice sau doi neuroni, raportau fapta lor Ştiutorilor. Iar Ştiutorii, aplecaţi deasupra lumii

ca peste o tablă de şah, zâmbeau sau se încruntau, după cum speranţa lor că le va fi dat cândva să existe în manuscrisul copilului ce dormea mai departe, cu buzele umede de la lichidul uleios, creştea sau scădea, cum pâlpâie flăcăruia într-o lampă veche de ţară.

Am găsit fiola de Quilibrex la o femeie între două vârste, cu forme lăţite şi dizgraţioase, cu o broboadă peste părul aproape de tot cărunt. Trăgea după ea, pe trepte în sus, un copil saşiu, ce se tot uita după chioşcurile cu dulciuri. Nefardate şi chinuite, muncitoare, bucătărese şi spălătorese, femei de serviciu şi dădace-n acelaşi timp, toate femeile Bucureştiului erau la fel. Uitate, înnegrite şi triste ca şi oraşul în care se mişcau, năuce, între cozi, fabrică şi casă, fără să ştie care din locurile astea era mai rău. Ajunsă sus, pe ultima treaptă a scării ce ieşea de pe peron, femeia se oprise deodată, smucindu-şi de mână băieţelul. Mă privise o vreme tăcută, apoi se-ndreptase direct spre mine. Întinsese şi ea mâinile-n lături, ca toţi ceilalţi, dar ochii ei gravi şi lăcrămoşi se fixară în ochii mei, şi nu clipiră nici când, foarte neplăcut surprins, pipăisem într-un buzunar de la piept al taiorului pe care-l purta acel obiect ce putea fi un cartuş mare sau o ţeavă de pistol. Dumnezeule, dădusem de-o teroristă. Ce era acum de făcut? Trebuia s-o reţin, s-o leg, să-i chem şi pe ceilalţi şi să-ncercăm să-l contactăm pe ofiţerul care, de fapt, dispăruse înainte să ne spună măcar cum îl cheamă şi ce-i cu el? Sau poate era mai bine să-i confisc arma şi s-o las naibii să se ducă? Fără s-o privesc, am vârât mâna-n buzunarul femeii şi-am scos fiola. Abia atunci, încremenit de uimire, m-am uitat prima dată la ea.

Femeia era numai ochi şi zâmbea chinuit. Era ca şi când un peisaj după bătălie ar fi putut să zâmbească. Doar ochii, căprui şi limpezi, îi rămăseseră neatinşi. Fiecare striaţie a irişilor lor, sub coaja scânteietoare, era ca fibrele cărnii de portocală. „Mă mai ţii minte?“ îmi murmură cu un surâs ca o tăietură de operaţie. „Mă mai ţii minte, Mircea?“ Se agăţă de braţul meu şi îmi căută ochii cu şi mai mare disperare, ca un spectru rătăcitor ce nu mai trăieşte în memoria nimănui. Faţa ei nu-mi spunea totuşi nimic, îmi era atât de străină încât o clipă m-am temut că mecanismul care recunoaşte, în mintea mea, feţele (a gândacului de bucătărie, a scatiului, a heruvimului, a mamei, a mea în oglindă, a viperei, a lui Herman) se defectase şi cea mai tulburătoare dintre bolile psihice, teribila prosopagnozie, îmi bântuia acum

creierul. Dac-aş fi-nchis ochii şi-aş fi pipăit-o doar cu degetele, trecându-mi-le peste şuviţele aspre ieşite de sub broboadă, peste cearcănele adânci, peste buzele strânse, peste cutele gâtului, poate că din memoria mea s-ar fi desprins un nume şi o bucată de lume, ca o banchiză plutind pe ape, cu noi doi privindu-ne-n ochi şi cu două-trei case sub ceruri vechi. Femeia îmi spuse: „Sunt Carla“, şi, cum tot nu înţelegeam, dintr-o dată se schimbă la faţă. Cu o forţă nebănuită, ne-mbrânci deodată în lături, pe mine şi pe copilul ce-ncepuse să smiorcăie şi, în spaţiul gol pe care-l inventase în jurul ei, ca şi când trupul ei încă tânăr ar fi radiat împrejur, ca o rochie de mireasă, un câmp cu neputinţă de străbătut (pe când revoluţionarii se ridicaseră de pe mantalele lor şi se apropiaseră neliniştiţi), începu o pantomimă tragică şi măreaţă ca spectacolul sardonic al nebuniei. Îşi azvârli pe jos broboada smulsă de pe cap, şi pletele de meduză i se risipiră în jur, umplând holul cu o lumină căruntă. Îşi smulse de pe ea paltonul bărbătesc, ponosit şi cu buzunarele rupte. Holbă ochii ca şi când ar fi văzut în faţa ei îngerul morţii, cu torţa sa întoarsă. Apoi, gemând şi terminându-şi geamătul într-un urlet ce nu era nici de om, nici de fiară, un urlet de păianjen însoţit de jeturi de venin, femeia îşi duse degetele răşchirate spre piept, scormoni acolo-ntre coaste şi smulse, aproape vizibil, inima din băierile ei, întinzându-ne-o, aburindă, pe palme. Prinse a se roti apoi uşor pe călcâie, cu gesturi stranii şi profund simbolice (deşi profund obscure) ale braţelor, cu o mimică vie şi paradoxală, rostind un discurs ce nu mai răsunase pe pământ de când, în grosimea timpului, două fetiţe inventaseră o limbă necunoscută, ce-n loc de cuvinte avea suspine, ţipete de plăcere, horcăieli de agonie, degete pătrunse-ntre buze, corpuri brusc frânte din şale, flori sfârtecate petală cu petală, furnici lăsate să se plimbe pe braţul bronzat… Şi, din timp în timp, ca o verificare fatică a canalului acestei false comunicări (ce nu excludea o hiperînţelegere şi-o metaintuiţie, căci zbârlirea părului pe braţe şi groaza ce-ţi acoperea fruntea de sudoare la contemplarea dansului de-o monstruoasă graţie al fetelor însemnau receptarea, nu prin cohlee, nici prin retină, ci direct prin neuronii fremătători ai minţii tale, care şiroiau de serotonină) ca un nume de zeu sau de patrie-ndepărtată, din gura femeii se strecura afară, nu ca un cuvânt modelat de laringe şi limbă şi dinţi şi buze, ci ca pietrele scumpe ce curgeau din gura prinţesei fermecate de câte ori

începea să vorbească, vocabula sacră Tikitan, rostită cu o voluptate care atingea orgasmul şi leşinul. Nici o femeie, niciodată, nu ţipase sub un bărbat vreo obscenitate dulce şi pătimaşă cu atâta fervoare, ardoare, devoţiune şi adoraţie. „Tikitan!“, trebuie să fi urlat, şuierat, gâfâit, mârâit, proclamat fecioara umbrită de zeu, în odaia din turnul cel mai înalt, unde avea loc hierogamia. „Tikitan!“, trebuie să fi rostit cel care, cu degetele însângerate, a suit o stâncă până la cer şi, ajuns sus, i s-a deschis deodată o privelişte copleşitoare: Ţara Făgăduinţei, regatul unde curge lapte şi miere. „Tikitan“, bunăvestea femeia care, în staţia de metrou de la Tunari, înconjurată de o lume sălbatică şi tristă, dansa până la ţăndărirea vertebrelor, până la smulgerea tendoanelor şi la ruperea venelor din creierul ei tumefiat. Ştiam acum cine era, îmi aminteam de Carla şi de Bambina, fetiţele cele rele din spitalul unde stătusem o săptămână, fără să ştiu de ce (de ce-mi făcea mama baie-n hipermanganatul violet, de ce-mi dădeau Quilibrex? De ce nu-mi vorbeau despre Victor?). Îmi aduceam aminte salonul cu tavan ameţitor de înalt, pătuţurile în care dormeam, zidurile în care toată dimineaţa fetiţele băteau cu papucul. Îmi aminteam limbile lor scoase afară din răsputeri către mine, aruncarea periuţei mele de dinţi în oala cu pipi. Cum mă zgâriau şi mă îmbrânceau, dar mai ales cum dansau, subţiri şi dezbrăcate de tot, cu păsăricile ca nişte liniuţe fine între picioare şi cu bănuţii stacojii de pe piept la fel ca ai mei. Ştiu cum vorbeau în tikitană, limba străveche a tuturor copiilor, cea în care frăţiorii gemeni, îmbrăţişaţi în uter, îşi şoptesc la urechile translucide, cea în care fetuşii singuratici scrijelesc cu unghia, pe peretele uterului, mesaje pentru fraţii mai mici, ce-aveau să stea şi ei acolo, aşa cum hăinuţele fratelui mai mare sunt purtate de ceilalţi până se spălăcesc de tot… Pe măsură ce creşteau, uitau cu toţii străvechea limbă a acelei patrii mai bune, Regatul de unde toţi am venit şi unde tânjim să ne-ntoarcem, şi numai o pulbere de aluzii degradate, cum miturile trec în poveşti şi idolii devin păpuşi mâzgălite cu pixul, mai amintea, asemenea ruinelor, de megalopolisul de altădată: „An-tan-tikitan, / Se-ver căpitan“, murmurau copiii la numărătoare, şi-apoi aruncau ciobul strălucitor în căsuţele de şotron ce-i purtau în iad şi în ceruri.

Îmi aminteam acum, privind dansul nebunesc al femeii, ce aduna tot mai multă lume în jur („săraca, şi-a pierdut minţile… vai de copilaşu-ăsta, cu o

mamă nebună"…), de serile în care mă aplecam asupra trupuşoarelor cafenii ale celor două fetiţe, de curiozitatea temătoare cu care le contemplam fanta purpurie dintre pulpe, atât de luminoasă, încât mi se părea că trupul lor era plin de o substanţă roşu-aprinsă, care le ţine umflată pielea caldă şi mătăsoasă. De dezamăgirea că viermişorul meu, în loc să le facă invidioase, le stârnea râsete dispreţuitoare. De frica să nu ne prindă asistenta cea înaltă şi blondă care veghea, la masa de seară, să mâncăm până la ultima bucăţică meduza tremurătoare, vie din farfuriile care, sub globul sferic din tavan, străluceau pe margini ca aurul. În fine, îmi aminteam de sosirea nopţii în salonul acelui spital imens, când ne căţăram în pătuţurile noastre ca de jucărie, ridicam peretele lor mobil cu gratii de lemn şi deodată lumina se stingea şi trupuşorul mi se ghemuia sub pledul fierbinte, şi mă prăbuşeam ca un meteorit incandescent în miezul întunecimii. Oricât de nemăsurate ar fi fost zilele în regatul fabulos al vârstei de cinci ani, când lumea vuieşte încă în jurul tău ca un ocean de flăcări şi sticliri, nopţile erau şi mai adânci, şi durau mereu câte-o eternitate întreagă. Cât de mult iubeam noaptea, cât mă liniştea, ca un sân plin de lapte, pietroiul greu al lunii din geamul uriaş şi scânteietor al salonului, cât îmi plăcea să-nchid pleoapele şi să-mi rotesc globii oculari către interiorul ţestei mele, ca să pot zări blânda şi adevărata lumină ce-mi izvora din hipotalamus… Adormeam într-o mireasmă de medicamente şi regina-nopţii, fericit că mă aflu pe treapta de sus a întunecimii. Niciodată nu-mi doream să urmeze încă o zi. Preferam să încep să lipăi, cu tălpiţele goale, prin marele meu palat interior, minuscul pe pardoseala sa lucioasă şi mozaicată, deschizând uşi şi coborând paliere, străbătând logii muiate-n lumină de lună, urcând în turnuri cu spiralate trepte interioare. A mea era lumea de sidef şi fildeş din craniul meu. De sus, din turnurile ce se-nălţau, răsfrânte-n oglinda podelei, vedeam fluturele albastru electric al osului etmoid, ce-şi întindea aripile până la marginile ceţoase ale sălii. În centru, arzând ca un briliant, se afla-ntotdeauna un mormânt de cristal.

Carla se prăbuşi, cenuşie la faţă, în braţele celor din jur, de parcă ar fi rămas doar coaja dansului eliberat brusc, ca un jet de purpură exuberantă, din burduful unui corp diform. Copilul ei urât şi mucos i se ţinea strâns de rochie, zbierând cât îl ţinea gura. Doi soldaţi improvizaţi, în şube şi cu

AKM-urile în spate, îi târâră afară, spre ieşire. Spitalul de Urgenţă era la doi paşi. Trebuiau doar să oprească o maşină. În staţie se făcu iarăşi linişte, şi revoluţionarii, bărbaţi şi femei tinere, cu oboseala şi foamea şi neliniştea acelor zile stranii în ochi, se-ntoarseră în culcuşurile lor aşternute sub casele de bilete, ca să citească vreun ziar sau o carte, sau să înfulece repede, cu lingura, dintr-o conservă de cârnaţi cu fasole de mult sleită. Mi-am scos şi eu teancul de hârtii îngălbenite de sub pernă, câte-am putut apuca din enormul vraf de pe masa din Ştefan cel Mare ultima dată când am trecut pe-acolo. Hârtii mâzgălite în stânga, hârtii albe în dreapta, de parc-aş fi avut sub planeta umbrită a feţei mele un fluture alb, cu o singură aripă tatuată. Ţineam fiola de Quilibrex, mare şi cilindrică asemenea unui penis în erecţie (căci în somnul paradoxal, indiferent de conţinutul visului, penisul ne e întotdeauna erect), în palma dreaptă. Priveam din când în când scolopendra palidă, cu sute de picioare, din lichidul scânteietor. Până la urmă m-am dedat unui joc bizar. Am aşezat fiola pe manuscris, rostogolind-o încet în josul ultimei pagini scrise. Literele de dedesubt, cu buclele lor baroce, se dilatau deodată sub lentila magnifiantă, aşa încât puteam zări acum procesele ascunse din fiecare duct grafic, peştişorii cu voal din curba ascendentă a literei „a“ coborând pâlpâitor prin microtubulii codiţei, adunându-se în câte-o vezică de pieliţă ce se unea maiestuos, ca un balon stratosferic, cu umflătura sinaptică a literei, ce se rupea deodată spre exterior. Şi peştii cu ochi strălucitori şi rotunzi ţâşneau deodată în vidul dintre litere, se zvârcoleau spasmodic acolo, din portocalie-strălucitoare pielea li se făcea lividă, o mulţime mureau şi se dizolvau în celuloza aspră a paginii, dar dacă măcar unul singur atingea sinapsa literei următoare, ea se deschidea şi-l îngloba în apele ei gelatinoase, şi peştele cu pântece umflat elibera în tubul noii litere o mulţime de peştişori coloraţi, şi procesul mergea mai departe, din literă-n literă, din cuvânt în cuvânt, gonit din urmă de suflul triumfător al credinţei. Înviam şi mueam cu fiecare dintre peştişorii transmiţători, eram fiecare dintre ei, îmi împingeam suflul meu paraclet prin tot manuscrisul, pentru ca el să rămână viu ca o floare sau ca o minte. În cele din urmă am luat un cuţit de la cel ce zăcea lângă mine şi-am tăiat o dâră albă la capătul fiolei. Cu muchia cuţitului, am lovit brusc ţumburuşul, care-a zburat cât colo, lăsând în sticlă o spărtură ovală, cu

margini tăioase şi fine. Mi-am îndesat, pentru orice eventualitate, manuscrisul pe sub haine, răcoros pe pieptul gol, uşor iritant pe sfârcuri, şi-am mai privit o dată, în lumina pământie a becurilor, lichidul gălbui în care plutea, ca un exponat de la Antipa, scolopendra. Am dus apoi fiola la gură şi i-am înghiţit conţinutul până la fund. Am simţit zbaterea animalului tare ca sârma-n stomac, apoi un urlet galben, distrugător, mi-a explodat ţeasta în ţăndări.

În sfânta zi de Crăciun, soarele a ieşit din nori cu o putere năprasnică, soare tânăr de primăvară, storcând umbre lungi din clădirile şuie ale oraşului, de parcă fiecare dintre ele ar fi fost limba de cărămidă şi ciment a unui gnomon uriaş. Norii tiviţi cu dantele de aur încremeniseră pe boltă, şi mâzga lor tulbure se întregea, clipă de clipă, cu ofranda fumurilor ce se ridicau din clădirile lovite de tunuri şi din mormanele de cauciucuri incendiate la periferii. Cerul, în jurul acestor corăbii legănătoare, era de un azur adânc şi pur, străbătut de raze curcubeene, sau măcar aşa îl vedeau, printre genele pline de praf, locuitorii tristei bolgii. Aşa trebuie că privesc, în infern, damnaţii goi, strânşi unu-n altul, către paradisul arcuit deasupra iazurilor de foc şi pucioasă, cu genele strânse de strălucirea Dumnezeirii.

Pe terasele blocurilor interbelice din Centru, ciupercile alarmei antiaeriene şi antenele televizoarelor rugineau împreună, deasupra marilor volume de tencuială spartă şi coşcovită. Un cenuşiu murdar învăluia cel mai urât oraş de pe faţa pământului. Livizi ca termitele ce ies din crăpăturile menhirului lor, bucureştenii, încotoşmănaţi la fel ca-n zilele de pâclă şi vijelie — e soare cu dinţi, ziceau —, se înghesuiau la coadă la centrele de umplut sifoane şi la centrele de pâine. Mireasma de sarmale urca spre ceruri de pe fiecare fereastră de bucătărie, întredeschisă ca să iasă aburul din oalele puse pe foc. La toate pick-upurile străvechi se puseseră, încă din zori, plăci cu colinde religioase, că doar acum era libertate. La televizoare se transmitea slujba de la Mitropolie. Văzută de la-nălţimea Slavei lui Dumnezeu, care ardea acum în soare ca o piatră nestemată, Dâmboviţa părea o sârmă de foc ce tăia oraşul în două. Pe malul ei, pe un deal de pământ negru cu smocuri de iarbă rebelă, se ridica, scânteind din mii de ferestre, edificiul monstruos al Casei Poporului, asemeni unui gigantic Sfinx de marmură ce domina, distant şi fantasmagoric, oraşul. În zare se-nghesuiau, tot mai diminuate de depărtare, cartierele muncitoreşti, talmeş-balmeş de blocuri şi crengi negre de arbori, cu turla de tablă a câte unei biserici ivindu-se printre balcoane închise cu geam. În toată întinderea aceea de moloz, maidane, lacuri ca nişte stomacuri dând unul într-altul şi

lucind orbitor, parcuri despuiate, străzi fără circulaţie, pieţe pustii cu tancuri şi amfibii staţionate oblic, câteva clădiri deveniseră, peste noapte, cu totul şi cu totul de aur, de parcă oraşul ar fi fost o gură cu măsele stricate, mâncate până la rădăcină, şi totuşi câţiva dinţi ar fi avut coroane din metal galben strălucitor, cum poartă uneori, din fudulie, chiar ţiganii cei mai săraci. În Colentina, mai sus puţin de marea biserică Sf. Dumitru, pe partea fabricii de săpun Stela şi-a ţesătoriei Suveica (fostă Donca Simo), se făcea la dreapta strada Pâncota, ce se numise mai demult Silistra. Spre capul străzii, o casă de raport în formă de U, a cărei curte era ocupată aproape în întregime de un Mercedes din anii ’70, se poleise miraculos peste noapte. Locatarii ei, lume amestecată şi măruntă, se treziseră în paturi de aur la sunetul unor deşteptătoare de aur, şi priviseră prin ferestre cu tocăria de aur azurul dumnezeiesc al dimineţii. Ieşiseră-n prag uluiţi, la parter şi la etajul cu galerie de lemn, şi zidurile dărăpănate erau de aur, lădiţele oleandrilor — de aur, gardul dinspre stradă de aur şi numărul casei, 66, din acelaşi aur de 18 carate. Până şi Mercedesul care zăcea pe cauciucurile lui dezumflate, şi care nu mai ieşise din curte de un deceniu, era acum cu totul şi cu totul de aur.

Miracolul se produsese şi-n cartierul Floreasca, unde toţi salcâmii erau în floare sub uriaşa cupolă de sticlă şi unde copiii ieşiseră deja să joace fotbal doar în şort şi maieuţ, pe străzile liniştite. Un bloc de patru etaje de lângă marele garaj de autobuze se aurise şi el de sus până jos, iar ceva mai încolo, dincolo de cinema Floreasca, pe strada Puccini, o vilişoară dintr-un şir cochet de clădiri identice, cu acoperişuri ţuguiate de ardezie, era şi ea poleită cu aur şi-şi reflecta lumina strălucitoare în construcţia galbenă de vizavi. Crângul de forsythia, cu florile sale galbene în formă de degeţele, pălise acum, invidios, în mult mai sclipitoarea lumină. Pe un pervaz de la parter, o carte deschisă, cu filele răsfirate în zefirul verii eterne, avea şi ea fiecare pagină din foiţă fină de aur. În fine, pe şoseaua Ştefan cel Mare, între Circul de Stat şi stadionul Dinamo, un bloc nesfârşit de lung, cu opt scări, cu mai multe ganguri pe stâlpi cenuşii şi cu vitrinele magazinelor şi firmelor încărcate de televizoare defecte, electrocasnice, mobilă şi furouri de damă se scălda acum şi el în aur topit, arzând nebuneşte în soare. Lumea de vizavi se adunase să-l contemple şi striga către cei ce ieşiseră în balcoane, cu fesuri pe cap, încă nedumeriţi de ce, în apartamentele lor

înguste şi prost împărţite, fierul de călcat devenise de aur, chiuveta şi closetul de aur, prizele de aur şi, în general, totul, de la chibrite la calorifere, de la ziduri la mobile, se-mbrăcase-n acelaşi metal onctuos. Pe terasă, coloanele Iachin şi Boaz, marea de bronz de pe spinarea celor doisprezece tauri şi toate uneltele aferente: cenuşare, vătraie, cărucioare, scânteiau şi ele din răsputeri. Fără-ndoială, coloanele emiteau mesaje, ca nişte pânze volatile de păianjen, spre aparatul cu heruvimi al Slavei, iar urechea mării de bronz (acum transmutat în aur irecuzabil) recepta poruncile Celui ce semăna cu un chip de om, cum stătea aşezat pe tronul său de safir.

Ştirea se dăduse la televizor, dar fusese repede înghiţită de zvonurile despre prinderea cuplului prezidenţial, deja unanim cunoscut sub numele de Odiosul şi Sinistra, de parc-ar fi fost o firmă a vreunei prăvălii. De altfel, în studioul Televiziunii Române Libere, cum se numea acum (toate instituţiile statului, toate ziarele, centrele de învăţământ, spitalele, gările, creşele şi grădiniţele, teatrele şi alimentarele îşi adăugaseră la nomenclatură cuvântul „liber“, ca să se deosebească de omoloagele lor din trecut, aservite dictatorului şi clicii sale, aşa încât auzeai la tot pasul de ziariştii liberi, savanţii liberi, inginerii liberi, până şi de hingherii, căcănarii şi curvele libere, cu steagul găurit atârnat la intrarea sediilor, pe maşinile de ecarisaj şi de curăţenie publică, şi cusut discret pe bikiniul de mătase purtat de „liftierele“ de la Inter), era o vânzoleală ce nu s-a văzut. Soboare de preoţi, şi ei cât se poate de liberi, cădelniţând prin unghere, cântăreţi faimoşi de muzică populară, boxeri medaliaţi la mondiale, ţărani în costum naţional ostentativ, în braţe cu colaci uriaşi, abia scoşi din cuptor, securişti care cădeau în genunchi ca ruşii păcătoşi la răspântii şi mărturiseau, vărsând lacrimi de crocodil, că au ascultat telefoanele, membri ai fostului CC arestaţi, deja în zeghe, cu lanţuri la mâini şi bilă de fier la picioare, târându-se în şiruri jalnice spre ocnele de sare, militari care se acuzau reciproc că au tras la Timişoara, yoghini ce promiteau să-mprăştie vibraţii pozitive peste România, frizeri, homosexuali, strungari, copii, babe, scafandri, pitici, musulmani, pedichiuriste, fiecare vorbind câte-un minut, însufleţit, în faţa camerei de luat vederi, fiecare garantând, în numele tagmei sale, adoptarea entuziastă a idealurilor libertăţii şi democraţiei, fiecare ivind, ca melcii, corniţe din degetele mâinii drepte. „Trăiască Frontul Supravieţuirii Noastre!

Jos dictatura!“ — erau cuvintele de încheiere ale oratorilor, rostite din zori până noaptea târziu, întrerupte doar de bileţele aduse-n redacţie de câte-un porumbel călător sau aruncate cu praştia din curtea Televiziunii, pe care crainicii, aceiaşi care, ţepeni de parc-ar fi înghiţit un vătrai, vorbiseră altădată despre genialul conducător, despre marele cârmaci, le desfăceau înfriguraţi ca să citească din ele că la Sibiu mii de oameni au fost împuşcaţi în propriile case, că la Cluj au fost prinşi trei sute de terorişti deghizaţi în urşi carpatini, că la Vaslui era revoluţie…

Aşa încât nişte biete construcţii bucureştene care se transmutaseră-n aur curat nu prea erau o ştire, mai ales că nimeni nu-nţelegea legătura dintre ele. Maestrul iluzionist Farfarelli, cu ochii cârpiţi după dezmăţul din noaptea trecută, fu introdus în studio ca să dea o explicaţie fenomenului, dar, clătinându-se evident şi cu limba împleticită, nu reuşi să spună decât că nu era mare brânză şi că el însuşi ar putea să facă scamatoria asta oricând. Atâţia bani să aibă stimaţii telespectatori câte femei tăiase el cu ferăstrăul şi câte ceasuri şterpelise de la încheietura celor cu care dădea mâna-n arenă! Până şi crainicul cu înfăţişare de ulceros, şi mai acrit acum după ce, în aceeaşi dimineaţă, un actor îi dăruise, în direct, un sul de hârtie igienică, să-şi şteargă buzele de cât rahat mâncase sub nea Nicu, îl flitui scârbit şi chemă-n locul lui, în studioul neîncăpător, un grup de popi cu bărboaie pân-la pământ şi cu enorme cruci de abanos la gât, care-ncepură să cânte, acompaniaţi discret de un acordeonist tuciuriu, şlagărul zilei: „O, ce veste minunată / La Târgovişte se-arată: / Cei doi scelerați / Au fost împuşcaţi / De-un pluton de îîîîîîîîngeeeeeri…“ Milioanele de locuitori ai oraşului, care nu-şi mai dezlipeau ochii din ecran, murmurau şi ei minunatul colind, simţindu-se înălţaţi şi purificaţi. Ce minune că tocmai în ziua naşterii Domnului gloanţele de aramă plutiseră tăcute spre moşul şi baba din poveste, le pătrunseseră, înşurubându-se-ncet, prin paltoanele grele, le pătrunseseră în torace şi cranii, le rupseseră jugulare şi nervi, le revărsaseră vezicile urinare, le-mprăştiaseră creierii pe zid, le spărseseră dinţii şi le sfârtecaseră faringele, le terciuiseră câte-un ochi şi le smulseseră câte-un smoc de păr însângerat, că tocmai în ziua sfântă zidul din spatele cazărmii rămăsese pătat de sânge, arătând vesel şi festiv ca o planşă Rorschach în soarele orbitor al primăverii timpurii! Încă nu ştiau că în mijlocul lor, într-o

imensă cavernă de cristal, se născuse în dimineaţa aceea un prunc miraculos, ca să-i mântuiască pe toţi, chiar şi pe vameşi şi păcătoşi, de va fi fost cu putinţă, după spusele profetului Isaia: „Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat şi domnia va fi pe umărul lui; îl vor numi «Minunat, Sfătuitor, Dumnezeu puternic, Părintele Veşniciei, Prinţ al păcii». El va face ca domnia Lui să crească şi o pace fără sfârşit va da scaunului de domnie al lui David şi împărăţiei lui, o va întări şi o va sprijini prin judecată şi cu dreptate, de acum şi-n veci de veci: iată ce va face râvna Domnului oştirilor".

Căci cu o seară-n urmă, într-un spital de la o margine îndepărtată de oraş, un mare bolnav se ridicase din patul său şi umblase. În boxa lui tăcută de parcă s-ar fi aflat la milioane de parseci sub pământ, plină de aparatură electronică stranie şi de neînţeles — nave străine căzuseră din cer prin Siberia şi Urali şi fuseseră cărate-n laboratoare unde fiecare bucăţică a lor fusese supusă unei inginerii inversate, în care cauza devenea efect şi obiectul involua spre teorie şi lege fizică —, bolnavul deschisese brusc ochii de azur, se ridicase-n capul oaselor pe patul boţit, rămăsese o vreme aşa, cu faţa-ntoarsă spre mozaicul podelei, cocârjat tragic, nu ca un bătrân cu vertebrele cefei anchilozate, ci ca un animal din altă specie, cu altă anatomie, şi-apoi, în tăcere şi singurătate ţiuitoare, se ridicase hotărât şi pornise spre uşă. Sub becul pâlpâitor în cuşca sa de sârmă, ţeasta rasă şi tatuată cu linii roşii, albastre şi violete ce delimitau zonele Brodmann de pe emisferele sale cerebrale lucea mat şi neliniştitor. Liniile aveau viaţa lor, se mişcau, se-ncălecau şi se depărtau, alcătuiau fractali în formă de ferigă răsucită ce se topeau în alţi fractali, cu insula de azur de o puritate ce te făcea să plângi şi cu, din loc în loc, spoturi galbene ca flacăra de sodiu. Desluşeai în încâlceala lor aparent haotică piste de aeroport, alergând de la frunte până la ceafă, şi simboluri ciudate, constelaţiile, probabil: o maimuţă cu coada spiralată, un păianjen de o sinistră simetrie, o faţă de sfinx, cumva simiană, identică celei din Cydonia… Bluza de pijama a omului durerii avea la spate nenumărate perforaţii întărite cu inele de metal, prin care ieşeau, izvorând desigur din acel trup martirizat, cabluri de toate grosimile, ce se-mpleteau cu cel mult mai gros ieşit direct din ceafă, conectat la zona din bulb numită *locus cœruleus*, şi-apoi pătrundeau într-un tub gofrat gros şi

cenuşiu, al cărui capăt se pierdea în peretele din spate al încăperii. Fiinţa gârbovă înaintă pas cu pas, cu tălpile goale, pe mozaicul dulce al rezervei, până ce cablurile o opriră cu-o zmucitură bruscă. Atunci rămase o clipă pe loc, închise ochii şi-şi adună puterile. Porni înainte fără efort evident, ca un cal de povară care trage un car uriaş, tuburile se-ncordară la maximum şi-n cele din urmă, cu un trosnet de sfârşit de lume, cablul cel gros ca o anacondă se smulse din perete, lăsând să se târască pe podea sute de capete colorate, din care picura un lichid galben scânteietor.

Bolnavul o luă de-a lungul nesfârşitelor culoare, pustii de parcă umanitatea n-ar fi fost creată încă, sau n-ar fi ajuns încă pe acele meleaguri. Tubul gofrat i se târa-n urmă ca o coadă de animal preistoric. După un timp nesfârşit, ajunse la ieşire şi, deschizând uşa de sticlă, fu învăluit de amurgul galben de iarnă, rece şi trist. O luă de-a lungul şoselei îngheţate, imun la intemperii, la rafalele de vânt, la tristeţea sfâşietoare a acelor ţinuturi, călcând cu tălpile goale pe asfaltul plin de noroi pietrificat. Câmpia, cât vezi cu ochii, păstra încă urme de zăpadă. Ne aflam în infern? Zeul singurătăţii înainta mecanic prin vuietul nopţii, despărţind cu ţeasta sa aplecată curenţii reci ai adâncului. În urma trenei sale de fire încolăcite rămânea o dâră fluorescentă, de aceeaşi culoare cu dunga de lumină ce mai rămăsese departe, în zare. Trecu pe lângă o casă dărăpănată, cu geamurile acoperite cu ziare. Pe balconul ei strâmb, rufele puse la uscat erau ţepene şi pufoase de chiciură. Dinăuntru se auzea o lălăială posomorâtă. Trecu apoi pe lângă două cotarle încălecate. Speriat de silueta celui ce înainta pe drumul fără întoarcere, câinele căzu de pe căţea, dar rămase înfipt în ea cu de-a sila. Stăteau aşa, spate-n spate, scheunând sub cerul nesfârşit. Apoi, căţeaua o luă la fugă, opintindu-se nebuneşte, târându-şi partenerul căzut pe spate, cu labele ţepene, peste şosea. Dispărură în noapte, îmbârligate grotesc, fără trecut, fără viitor, fără fiinţă.

Silueta lividă înainta către oraş, din care, spre miezul nopţii, se iviră primele case, apoi contururile negre ale blocurilor muncitoreşti. Frigul se făcuse amar, rafalele de vânt negru depuseseră pe ţeasta omului suferinţei o brumă groasă, sub care tatuajul dantelat dispăruse cu totul. Bruma-i acoperise şi genele, şi pijamaua de spital, şi împletitura de tuburi. Cum se face că mergea încă, trosnind cu tălpile pojghiţa de gheaţă a bălţilor,

clătinându-se la fiecare turbion al curenţilor de aer arctic ce se-nfăşurau şi se desfăşurau sub norii sumbri ai nopţii?

Curând, păşea printre blocuri ostile şi tăcute, ruine ale unei civilizaţii de beton. Nici un pom, nici un leagăn între ele, doar, din loc în loc, negre ca nişte animale la pândă, cutii de gunoi revărsate, puţind chiar şi pe acea vreme de iarnă. Duhoarea leşinătoare, de cadavru, era singurul colind pe care-l ştiau, şi pe care-l înălţau în cor, între blocuri, în noaptea sfântă. Bătătoare ruginite, strâmbe de câţi copii le-ncălecau de dimineaţă până seara, ridicau ţevi patetice către cer.

Spre zori, bolnavul ajunse în centru. Aici apărură primii oameni, cum ai spune „primii oameni de pe pământ“: ţigănci bătrâne împingând tomberonul de-a lungul bordurilor, taximetrişti urduroşi, vagabonzi înfăşuraţi în cârpe, ieşind pe jumătate din guri aburinde de canal. Cele patru statui din faţa Universităţii dispăruseră cu desăvârşire. Rămăseseră doar soclurile lor înalte, ca nişte menhiri enigmatici. Balcoanele clădirilor vechi, cu ghirlande de stuc, se prăbuşiseră şi zăceau în ţăndări pe trotuare, căci atlaşii ce le sprijiniseră, încordându-şi muşchii de piatră, îşi părăsiseră şi ei postul, mâhniţi de nerecunoştinţa celor vii. Între ferestre, unde odată zâmbiseră ştirb driade goale, gorgone cu şerpi în păr şi himere cu nasul ciobit, mai luceau acum, palid, doar siluetele lor, prin care se vădea cărămida zidurilor. Unde dispăruse tot acest popor de bărbaţi iluştri, îngeraşi, alegorii şi muze? Câte-un troleu aproape gol înainta leneş prin noapte, cu coarnele sale asemenea unor antene lungi de coleopteră.

Te-ai fi aşteptat ca evadatul metafizic să adune în jurul său puţinii trecători, să stârnească mirarea şi mila vânzătoarelor de bilete, ce tremurau, cu trei pulovere pe sub palton, în cutiile lor de tablă-ngheţată. Dar bucureştenii nu se mai mirau de nimic şi nu mai ştiau ce e mila. Ochii lor cu lacrimi de ger nu mai vedeau, urechile nu mai auzeau, şi inima le era împietrită. Fiecare pentru el, pentru nevasta şi copiii lui, restul puteau să crape la marginea drumului. Aşa-l păcăliseră pe nea Ceaşcă, aşa-i supravieţuiseră coanei Leana. Cozile, crăpelniţa, norma la fabrică. Nimic altceva nu avea strop de realitate, nici cât un vis, nici cât o dorinţă nesăbuită… Aşa încât, în piaţa pustie a Universităţii, bolnavul doar în pijama şi-n picioarele goale ce mergea orbeşte-nainte întâmpină doar priviri

plictisite. Nu era metroul înţesat de idioţi dezbrăcaţi, de ţigănuşi fără ghete, de falşi epileptici ce se prăbuşeau deodată, cu spume la gură, şi după-aia cereau bani de medicamente? Nu umblau printre picioarele oamenilor, în pasaj, oribili mutilaţi fără membre, cu bucăţi de anvelopă cusute pe cioturi? Nu erau turme de băbuţe cerşetoare, plasate strategic în calea trecătorilor, orbi care deschideau ochii cum se dădeau jos din tramvai, copii de la orfelinat ce-ţi smulgeau lănţişorul de la gât?

Se revărsa de ziuă când, de pe cheiul Dâmboviţei, marele gârbovit, cu faţa acum ţepoasă şi cenuşie, de bătrân uitat de Dumnezeu, zări în sfârşit locul spre care grăbise întreaga noapte, cel ce i se arătase în vise şi viziuni, cel către care pruncul dolofan, gata să se ivească pe lume, îl călăuzise în mod misterios, aşa cum homunculul de sub bolta craniului ţine hăţurile celor trei cai de la troica fiinţei noastre: raţiunea, pasiunea şi impulsurile obscure. Înălţată pe biuta sa de pământ se ridica spre văzduhul negru silueta cenuşie a Casei Poporului, cu labele ei de leu, cu cefalotoracele ei ornamentat absurd (coloane cu stil neidentificabil, porticuri cu împletituri baroce, feronerie Art Nouveau), cu trufia ei capaneică, enormitatea ei marţiană, melancolia ei ucigaşă. Imposibilă himeră, devoratoare de spaţii şi de istorie, mâncătoare de creier uman, violatoare de nori, Casa Poporului se prăbuşise-n mijlocul Bucureştiului ca o bucată enormă de grindină şi rămăsese înfiptă în trupul-martir al acestui oraş al ruinelor, corp străin, blestemat, respins de sistemul imunitar al străvechii urbe.

Spre grotele ei de marmură torturată, spre măruntaiele ei de stejar şi de alabastru se îndrepta acum, ca un mare preot către templul său, omul durerii, născut pentru durere. Căci chinurile facerii începuseră, şi pruncu-şi croia deja calea spre lumea albă.

Tucanii scoteau cârâituri ciudate în labirintul verde al junglei nicaraguane. Maimuţe minuscule cu ochi uriaşi apucau câte-o floare de guyaba cu mânuţele lor de om şi-i devorau cu poftă miezul impregnat de nectar. Câte-un şarpe de sticlă, verde ca iarba crudă, rămânea nemişcat ca un lujer între ciorchinii de banană, pândind vreun colibri neatent. În ochii lui fără pleoape, aflaţi sub aceeaşi coajă străvezie ca întregul trup, se reflecta jungla, amestec turbulent de verde şi albastru, în care… iată… câteva siluete mişcătoare, cafenii, se desluşesc înaintând pe cărarea traversată de furnici roşii, în şiruri nesfîrşite. Sunt figuri umane, şapte sau opt bărbaţi în uniforme militare de camuflaj, cu AKM-uri în bandulieră, înaintând prudent prin infernul verde. Cel care deschide drumul retează lianele cu o macetă ce seamănă mai mult a cuţit de măcelar. Bărbaţii sunt întunecaţi la faţă, neobişnuit de virili, cu muşchii puternic reliefaţi prin uniformele impregnate de sudoare. După steaua roşie cusută pe bonete, după pletele negre, după mândria şi nobleţea zugrăvite pe acele feţe-ncruntate de luptători îi recunoşti imediat pe sandinişti, legendarii apărători ai libertăţii, comuniştii care, în doi-trei ani, aveau să-l dea jos pe sângerosul dictator Somoza şi să aducă paradisul terestru pe îngusta fâşie centramericană. Deocamdată însă tiranul e puternic şi primejdios ca o pumă, iar ei îndură în junglă privaţiuni de nedescris. Grupa de partizani care tocmai străbate jungla s-a hrănit, de o săptămână-ncoace, doar cu şopârle şi maimuţe urlătoare. De luni de zile flăcăii n-au mai văzut o muiere, iar serile, în bivuacul lor, îşi curăţă arma şi-şi povestesc, melancolic, dragostele trecute. Ay, ay, ay, încep să cânte tânguitor, pe când stelele apar printre ramuri şi luna tropicală, rotundă ca un şold de fecioară, le stârneşte un dor nemărginit…

„Silencio!“ şopteşte deodată şeful grupei, făcând un semn cu mâna ridicată. Până şi maimuţele şi papagalii încremenesc, zgomotul unei cascade îndepărtate-ncetează şi, în tăcerea deplină, se aude-ntr-un tufiş din apropiere trosnetul unei crenguţe. Cu o disciplină militară perfectă, sandiniştii învăluie locul, somează, trag câteva cartuşe în aer şi, deodată, din tufiş iese

o femeie, purtând pe umăr o bazooka uriaşă. Dezolată, aruncă jos, la picioare, arma teribilă, pentru care nu mai are, din păcate, muniţie. Sandiniştii o privesc uluiţi. E fără-ndoială o reprezentantă a clasei nobiliare, una dintre amazoanele care, pe plantaţiile de cafea sau de cauciuc, treceau mândre, călare, printre ţărani şi le croiau din când în când câte-o cravaşă pe spinare. Era îmbrăcată într-o bluză spumoasă de dantelă, care-i vădea despicătura sânilor, şi-n pantaloni de călărie, ce-i scoteau în relief pulpele minunat strunjite şi fundul tare, de femeie bine hrănită. Purta cizme până la genunchi, cu tocuri neverosimil de înalte şi de subţiri.

Când văzu că bărbaţii, azvârlind şi ei pistoalele-mitralieră, se apropie de ea proferând cuvinte obscene şi descheindu-se la curele, femeia cu bucle roşcate sticlind în penumbra junglei îi fulgeră cu ochii ei aprigi, sfidându-i. Mai apucă să strige o dată „Que viva Somoza, el Padre de la Patria!“ înainte de a fi apucată de hoarda aceea de flăcăi stătuţi, care o mâncau din ochi, de a fi despuiată din câteva smucituri, trântită la pământ, silită să desfacă picioarele şi înfiptă temeinic de caporal, pe când ceilalţi, ce iviseră nişte ştăngi enorme, cum ea nu mai văzuse niciodată, se-ngrămădiră în jurul feţei ei, silind-o să le înghită câte una şi câte două, şi… „ah! aaaah! trage-mi-o, Ionele, dă-mi-o mai tare, iubitule, ia-mă pe la spate, scumpule! Ah! Aaaaaah!“

Estera, care jumătate de oră îi şoptise lui Ionel la ureche, tot mai înfierbântată, scenariul ăsta ţăcănit, stătea acum în patru labe în patul conjugal, doar într-un furouaş roz ce i se adunase-n jurul mijlocului, şi gemea, pătrunsă de securistul gol, cu pieptul păros şi faţa congestionată. Nu mai era femeia de odinioară. Ţâţele scoase din cupele furoului îi atârnau acum până către cearşaf, pântecul îi era umflat de parcă stătea să nască, pe fundul mare şi greoi îi apăruseră vergeturi dizgraţioase. Dar cine se-nfruptase o dată din fructul roşcat, cu miros iute, al sexului ei nu-l mai uita, era de-ajuns să-i simtă aroma exotică şi umezeala ca restul să nu mai conteze. „A muerte las Sandinistas!“ urla câteodată, pentru culoare locală, iar bietul Ionel, în lipsă de alte cunoştinţe de spaniolă, îi ţinea isonul cu câte un „Olé!“ nu prea convins. „Şi-acum, în popou, scumpule“, gâfâi femeia, care-şi termina întotdeauna ritualul amoros cu chinul dulce al sodomizării, care pe Ionel nu-l prea distra (trebuia să se spele după aceea în loc să se

prăbuşească direct în somn, cum ar fi vrut), dar cu nebuna n-aveai loc de-ntors. Aşa că şi-o scoase cuminte din lăcaşul licit şi intră adânc în cel ilicit, la fel de larg ca şi primul de atâta folosire. Tocmai pompa ultimii stropi de snagă („fraţilor, suntem pierduţi! am dat de căcat!“) în tunelul acela fierbinte, când se opri deodată contrariat. Să fi izbit el atât de tare în fundu-ăla fleşcăit? Parcă se zguduia toată casa! Fără nici o-ndoială ceşcuţele zdrăngăneau în vitrină şi ciucurii de cristal ai lustrei clinchetau ca la balamuc… „Aoleu! Cutremur!“ răcni înăbuşit securistul şi se smulse din împerechere cu părul măciucă în vârful capului. „Repede, sub tocul uşii!“ strigă şi Emilia, şi o zbughi din pat cu o vioiciune de care n-ai fi crezut-o în stare. Se opriră amândoi în cadrul uşii celei mai apropiate, albi ca varul la faţă şi clănţănind din dinţi. „Doamne, ai milă, Doamne, iartă-mă“, bâlbâia tovarăşa Stănilă, făcându-şi cruci după cruci, căci cu cutremurele nu era de glumit. Nenorocitu-ăsta de oraş, pe lângă toate celelalte, mai fusese blagoslovit şi cu cutremurele. Toţi aveau proaspăt în minte prăpădul din ’77, unii şi pe cel din ’40, iar acum, când mai toate clădirile erau nişte ruine sinistre, Doamne fereşte de unul nou! Ar fi căzut jumătate din Bucureşti la prima scuturare. Cu doisprezece ani în urmă, la nouă seara, Ionel era-n misiune pe la Braşov (nu’ş ce guri sparte se oploşiseră la Tractorul), iar Estera îşi adusese acasă un prieten, ofiţer tânăr, aşa, mai mult să treacă timpul. Erau tocmai în toiul unei… hm!… discuţii înfierbântate, când deodată-l vede pe ţicnit cum sare de pe ea, se repede la baie, smulge uşa din ţâţâni şi, gol cum era, se întinde-n cadă şi pune uşa deasupra… Asta-nainte ca femeia să fi simţit vreun cutremur în afară de cel intim şi bine-venit. După minutul nesfârşit de zguduiri înspăimântătoare, îl dăduse afară-n şuturi pe ofiţeraşul cel poltron şi fugise repede la Partid. N-avea să uite niciodată oraşul fumegător, blocurile vechi prăbuşite, mormanele de moloz, oamenii alergând în toate părţile ca nişte furnici înnebunite, maşinile răsturnate, cadavrul de la universitate, cu creierii-mprăştiaţi pe asfalt de la o ţiglă căzută, cerurile roşii ca flacăra… Melancolia vuitoare a nenorocirii, ce loveşte pe neaşteptate şi de care n-ai cum să scapi. Ţi-ai găsit însă tragedie în urbea de pe Dâmboviţa! După doar două zile apăruseră bancurile, direct dintre ruine, direct din trupurile strivite ale celor o mie de nefericiţi prinşi între dărâmături. Pe Doina Badea, când o scoseseră din moloz, o mai

recunoscuseră, cică, doar după voce, iar pe Toma Caragiu îl scosese de sub ruine Toma Macaragiu… Coana Leana-i trimisese, cică, şefului, plecat undeva-n străinătate, la dracu-n praznic, o telegramă cu un singur cuvânt: VRANCEA („Vino-Repede-Acasă-Nicule-Capitala-Este-Avariată), la care nea Nicu-i răspunsese şi el doar PCR (Potop, Cutremur sau Ruşi?). CC, transmisese, în fine, Lenuţa (Cutremur Catastrofal)… După vreo câteva luni, bucureştenii traumatizaţi începuseră să viseze, noapte de noapte, numai cutremure. Dacă trecea vreun camion mai greu şi se zgâlţâia puţin podeaua, mai ales la etajele de sus, le sărea inima şi li se tăiau picioarele. Chiar şi acum, după mai bine de un deceniu, cutremurul din ’77 era coşmarul celor două milioane de oameni care ştiau că n-au nici o şansă să scape din coteţele lor din prefabricate.

Ionel şi Emilia nu locuiau într-un astfel de coteţ, slavă Domnului, ci într-o vilişoară cochetă şi bine construită, că altfel nimeni nu s-ar mai fi făcut securist şi activist de partid în ţara românească, dar însă totuşi… Dacă se dărâma şi hardughia lor? Ajungea să cadă pe ei dulapul masiv de mahon sculptat, sau candelabrul din tavan. Nu era glumă. Zgâlţâielile deveneau clipă de clipă mai puternice, şi… ce fel de cutremur o fi fost şi ăsta?… veneau parcă dintr-o singură direcţie, de parc-ar fi fost paşii unei fiinţe colosale. Parcă paşii-ăştia străbăteau curtea din faţa casei, parcă se apropiau de uşa de la intrare… „Ionele, pistolu’“, gâfâi femeia, leoarcă de sudoare. Dar până să fugă maiorul la birou, unde-şi ţinea pistolul Carpaţi din dotare, uşa zbură-n ţăndări, ca-n filme, şi-acum paşii se auzeau mai aproape, în sufrageria de la parter, apoi pe scara interioară… Erau fără-ndoială paşi de gigant, de fiinţă din altă lume. Cei doi se lăsară în fund, pe pragul uşii, înnebuniţi de spaimă, incapabili să se gândească la ceva, reduşi la scâncetul neajutorat al unui copil rătăcit în întuneric. Acum, când se auzea din holul care dădea spre dormitoare, zgomotul era colosal, asurzitor, apocaliptic. Pân-aici le fusese. Monstrul se oprise-n prag, de cealaltă parte a uşii. Respira greu, cu un şuier metalic. Omuleţii trandafirii o luară la fugă în patru labe şi se ascunseră sub masă. Nu mai raţionau. Se ţineau în braţe, obraz schimonosit lângă obraz şi urlau cât îi ţineau puterile.

Deodată, şi uşa dormitorului zbură de perete, făcându-se numai aşchii. Pe sub ciucurii cuverturii de pe masă se văzură gigantice ghete de bronz.

Ghetele-naintară încet, făcând podeaua să se-ndoaie şi să geamă, şi se opriră în faţa mesei, care deodată se prăbuşi într-o parte, lăsând cuplul adamic descoperit şi fără apărare, ca doi pui golaşi de cârtiţă în fundul unei galerii surpate. Şi ochilor dilataţi de o groază animalică li se arătă, lăsată pe un genunchi şi cu faţa aplecată spre ei, o statuie de bronz, un chip bine cunoscut, căci îl vedeau aproape zilnic, în picioare, pe soclul său dintre şinele tramvaielor 5 şi 16, undeva pe Galaţi, înconjurat de un institut de cercetări, o alimentară veche şi un centru de recrutare. O muză coclită şi planturoasă, aşezată pe treptele soclului, îi întindea bătrânelului cam zaharisit pana, ca să mai scrie, pasă-mi-te, şi-n trista lui stare actuală, opere nemuritoare. Era Vasile Lascăr. Nimeni nu mai ştia cine fusese şi ce făcuse. Devenise pur şi simplu numele unui loc. „A băgat ulei la Vasile Lascăr“, „Ne-ntâlnim la Vasile Lascăr“, „Coborâţi în staţie la Vasile Lascăr.“ Iar acum Vasile Lascăr însuşi le pătrunsese prin efracţie în vilă şi, de două ori mai masiv ca un bărbat obişnuit (că doar era unul dintre bărbaţii iluştri ai neamului), umplea dormitorul aproape în întregime. Deşi cu totul de bronz, cu haine largi şi lavalieră din acelaşi metal rugos, înnegrit de fumul miilor de basculante, Dacii, Trabanturi, betoniere ce se scurgeau zilnic în jurul insulei de secol al XIX-lea alegoric, statuia zâmbea fericită, clipind rar din pleoapele fără gene. Doar nu era puţin lucru: din miile de bărbaţi şi femei de aramă, piatră, ipsos sau stuc ce se răspândiseră în tot oraşul, într-o razie care-i scosese din minţi pe bucureştenii încă treji la acea oră târzie, el fusese singurul care, întâmplare sau fler, îl descoperise, iată, pe binefăcătorul neamului cel veşnic încremenit, ba pe deasupra şi pe femela sa drăgălaşă. Prin misteriosul sistem de comunicare al tuturor statuilor din lume, fără de care ar fi murit a doua oară de plictiseală — aşa mai schimbau o vorbă, jucau la nesfârşit fazanul pe filme, îşi aminteau de războaiele şi revoluţiile din secolele lor de mult apuse, făceau propuneri obraznice, bârfeau, schimbau reţete culinare —, îşi anunţase imediat confraţii de marea descoperire, aşa încât, când ieşi din vilă cu Ionel pe-un umăr şi Estera pe celălalt, cu paltoanele aruncate pe ei la repezeală şi câte-o căciulă îndesată pe sprâncene, o mare de statui îi primi cu aclamaţii asurzitoare. Cele întregi purtau în braţe busturile marilor mutilaţi, cele călări primiseră pe crupa armăsarului încă trei-patru naiade goale, îngeraşii şi cherubinii mişunau

peste tot, sâcâindu-i pe cei mari şi mâncând câte-o palmă îndesată la fund… Leul din Militari mârâia înfundat, gata să se dea la oricine se apropia prea tare… În fruntea lor se afla, ca-ntotdeauna, tovarăşul Lenin, care profită şi de această ocazie ca să ţină un discurs. În numele poporului glorios al statuilor, le ură maiorului Stănilă şi Doamnei sale un călduros bun-venit în mijlocul lor. Evocă scenele petrecute cu trei decenii în urmă, când tânărul, pe atunci, erou se apropiase cu drag, înţelegere şi o perie de scânduri de năpăstuiţii soartei, îi frecase şi-i ferchezuise în fiecare zi, cutreierând parcurile pline de forsythia şi căţărându-se curajos pe soclurile ameţitoare. Reaminti tuturor vorbele bune pe care inimosul Ionel le găsise pentru fiecare, bătaia prietenească a palmei sale pe obrajii de granit ai lui Cervantes, Heliade, Neculuţă, Nagy Imre, Bălcescu, Puşkin, glaspapirul cu care râcâise lichenii din sprâncenele lui Maxim Gorki. Şi iată, se reîntâlneau acum, în împrejurări istorice, când obositul, ciobitul, nerenovatul popor hotărâse să-şi scuture lanţurile şi să-şi ia soarta în propriile mâini. Căderea dictatorului şi energia românilor în mijlocul cărora-şi duceau şi ei viaţa, minoritate etnică loială şi muncitoare, le arătase şi lor calea spre libertate. „Dragul nostru Mare Prieten, te implorăm cu toţii, în aceste momente solemne, să ne fii cârmaci şi inspirator, căci un creier de materie vie e-ntotdeauna mai bun decât unul de ipsos. Du-ne, de-acum, spre libertate sau spre moarte. Oriunde vei merge, te vom urma, orice vei cere, îţi vom dărui. Primeşte deocamdată din partea noastră dovada învestirii supreme.“ Şi Lenin, cu degetele sale butucănoase, smulse laurii de pe fruntea unui Vergilius cam meschin, ce-şi ducea viaţa ascuns într-un coclaur al parcului Plumbuita, privind toată ziua cum spală ţigăncile preşuri de-a dreptul în lac, şi-o aşeză delicat peste căciula de astrahan a maiorului. Toate statuile făcură o plecăciune adâncă.

„Zi şi tu ceva“, şuieră de pe umărul drept al lui Vasile Lascăr tovarăşa Stănilă. Total aiurit, maiorul tresări ca dintr-un vis, deschise gura şi rămase aşa, transformat şi el, parcă, în om de piatră, de gerul amar de la patru dimineaţa. Tăcerea adâncă, respectuoasă, a tribului adunat în faţa sa îl ajută să se reculeagă un pic. Dacă visa, oricum era totuna. Un discurs în plus sau în minus nu mai conta. Aşa că până la urmă, bâlbâindu-se şi dând din mâini, le mulţumi statuilor pentru cinstea ce i-o făceau, şi de care el, un simplu

ofiţer, nu era deloc demn. Cel mai bine ar fi fost de-acum să meargă ele liniştite, fiecare pe soclul său, ca în oraş să se instaureze iarăşi pacea şi liniştea, fiindcă, nu-i aşa… ordinea … disciplina… datoria care- vasăzică…

Dar statuile, surescitate, nu voiau pacea şi ordinea. Li se urâse de ele. Să le arate Binefăcătorul unde să meargă pentru ca, departe de ochii duşmanului, să poată conspira-n linişte. Ionel se gândi ce se gândi, estimă-n minte numărul indivizilor minerali, volumul lor, înălţimea considerabilă a unora dintre ei, şi imediat se lumină. Nu exista decât o singură soluţie raţională. Păi s-o ia-ncetişor pe cheiul Dâmboviţei spre Casa Poporului. Era loc acolo berechet, nu doar pentru ăştia cu nasul spart din Bucureşti, ci pentru toate statuile din lume, pentru Colosul din Rodos însuşi, pentru Statuia Libertăţii chiar, dac-ar fi binevoit să le tragă, asemeni reginei din Saba, o vizită tovărăşească. Gândul ascuns al maiorului era să scape de arătările acelea, să le-ncuie cumva în marele edificiu şi s-o şteargă, cu Estera lui cu tot, lăsându-i pe alţii — că doar aveam acum un comitet revoluţionar recunoscut şi de armată, şi de Interne, şi de popor… să-şi bată capul cu zavergiii ăştia de tuci. Pentru că după orice revoluţie urmează o acalmie, o aşezare, elementele anarhice şi turbulente trebuie reprimate cu asprime. Zâmbind mieros, ca unor copii, maiorul Stănilă le arătă, întinzând mâna dreaptă spre orizont, Calea mântuirii, şi marşul poporului paralitic, reînsufleţit ca de o injecţie cu L-Dopa, începu în ordine şi disciplină. Înainte ca primele maşini cu sticle de lapte şi primele tomberoane de gunoi să fi ieşit pe traseu, înainte ca în depourile de tramvaie să se aprindă luminile, înainte ca vrăbiile să se fi trezit pe crengile pomilor de la Universitate, statuile străbătuseră mare parte din drum şi treceau acum pe podul Ştirbei-Vodă, în grupuri mici, ca nu cumva arcul de beton să se frângă şi ele să ajungă, morman de cioburi de caolin, pe albia secată a râului. În faţa lor, enormă ca un transatlantic eşuat pe uscat, se ridica pe valul ei de pământ Casa Poporului, a cărei mărime de necuprins în priviri, nici măcar în ochii cu bulbuci de piatră ai statuilor, le tăie tuturor răsuflarea. Era Malperthuis, era cetatea Dite, ridicată pentru demoni şi zei păgâni, pentru titani şi pentru refaimi. Treptele ei de cedru erau mai înalte ca un stat de om. Coloanele ei canelate erau groase cât o bazilică. Turnurile ei, fiecare cât un oraş, sfâşiau norii, răneau pieliţa fină, ca de gălbenuş, a lunii.

Fără o vorbă se-ndreptară cu toţii către construcţia cea mai gigantică, mai străină şi mai tristă din lume.

De fapt, Casa Poporului nu era o clădire, era toate clădirile la un loc, din toate timpurile şi de pe toate continentele. În trupul de mamut al himerei ceauşiste recunoşteai Universitatea Lomonosov, Farul din Alexandria, Empire State Building, ziguratele şi piramidele, Reichstagul, Turnul Babel, până şi construcţiile ciclopice din largul insulelor Canare, vestigii ale Atlantidei, până şi imenşii cilindri de granit de la Tiahuanaco, până şi construcţiile din Cydonia, Faţa, Fortăreaţa şi Piramida, căci tot ce-nălţase vreodată trufia omenească sau îngerească, deşertăciunea cochiliilor ce durează o clipă, adăpostind creierul moale al umanităţii, ca să zacă apoi, făcute ţăndări, alături de miliarde de alte cochilii pe ţărmul oceanului uriaş, se regăseau aici, în mastaba presărată de ferestre din pustiul central al unui oraş ruinat. Munţi fuseseră despuiaţi de marmură şi de piatră, râuri fuseseră dragate de nisip, filoane de fier şi de aur fuseseră golite până la ultimul gram de minereu. Zeci de mii de sclavi trudiseră ani în şir pe megaşantierul noului faraon, amestecând betonul cu oase şi sânge, îngropându-şi umbra la temelia monstruoasei monastiri.

La-nceput, oraşului i se decupase o tonsură franciscană pe creştet. Cartiere liniştite, de vilişoare negustoreşti, locuite de un popor gălbui şi trandafiriu de cherubini de stuc, fuseseră rase de pe faţa pământului. Bisericuţele pitoreşti fuseseră puse pe roate şi, tramvaie metafizice, conduse de vatmani cu cruci de aur la gât şi bărbi pân'la pământ, se deplasaseră clopoţind cu sute de metri mai spre marginea pustiului mocirlos, ca să fie-ncadrate-ntre blocuri mult mai înalte decât bietele lor turle de tablă. Pe uriaşa suprafaţă de pământ mâlos, amestecat cu dărâmături şi fiare contorsionate, rămăseseră stăpâne buldozerele şi basculantele. Noaptea, câinii de curte, rămaşi fără stăpâni, urlau la lună, apoi se adunau în haite, cu ochii sticlind de foame şi nebunie, şi atacau cartierele de blocuri dimprejur. Cum nici oamenii n-aveau ce mânca, în cele din urmă câinii piereau cu sutele, încât marele şantier era plin de hoituri împuţite, din care alţi câini trăgeau maţele afară.

Spaţiul astfel curăţat de excavatoare pe şenile şi de basculante, ce lucrau şi noaptea, la lumina farurilor, se zbicise de vânturile primăverii şi se umpluse de praf, gros până la glezne, încât locul unde se înălţase pân-atunci cartierul Uranus ajunsese un deşert demn de planeta ce-i dăduse numele. În ţărâna asta ce amintea de Bărăganul din jurul oraşului se săpară cele mai adânci fundaţii posibile pe scoarţa terestră. Groapa în care trebuia aşezată construcţia nu avea fund, era ca hăul Tartarului. Nimeni nu ştia câte etaje subterane urma să aibă colosul. Dar, oricât de impresionantă avea să fie partea de la suprafaţă, ceea ce nu se vedea trebuia să fie de nouă ori mai mare, după logica aisbergurilor şi a tiranilor ce visau la lumea adâncurilor populată de peşti stranii, pe trei sferturi guri cu dinţi uriaşi. Subteran, subteran era cuvântul de ordine, insecta oarbă trebuia să aibă galerii unde să se ascundă când era hăituită, unde să-şi lase ponta, unde să-şi sfâşie încetul cu încetul rivalii. Se construise deci mai întâi o clădire inversată, ce-nainta, etaj cu etaj, spre fundul lumii, ce comunica prin mii de tunele cu toate instituţiile importante ale statului, ce-avea propria linie de metrou care-o lega cu clădirea CC-ului, propriile birouri, dormitoare, uzine electrice, closete, instalaţii de purificare a aerului, apei şi ideilor, totul în jurul unui buncăr subteran din plumb masiv, cu pereţii de zece metri grosime, imun la explozii nucleare, la SIDA, la cancer, la bătrâneţe şi moarte, la amintiri neplăcute şi la remuşcări, garantat că va supravieţui intact până şi Judecăţii de Apoi, dacă se va dovedi că marii clasici ai marxism-leninismului se înşelaseră în privinţa religiei. O sută de mii de muncitori, în marea lor majoritate militari în termen, lucraseră la megalopolisul subteran, labirint de micelii deasupra cărora trebuia să se ridice hribul melancolic al Casei Poporului. Deşi Securitatea mişuna peste tot şi-i ameninţa cu moartea lor şi a familiilor dacă suflă vreo vorbă, câţiva împătimiţi ai coniacului Tomis, ai whisky-ului Ceres şi-ai băuturii ciudat numite „Covagin“ (ceea ce voia să însemne „gin Covasna“) se scăpaseră prin cârciumi sordide despre minunăţiile zărite acolo, în subteran. Unii vorbeau despre mii de etaje pe care le coborai spre miezul de foc al Pământului, unde Şeful construise o enormă termocentrală bazată pe folosirea lavei din subteran, alţii despre un gigantic mausoleu de marmură înflorată unde, sub bolta iluminată de candelabre, se afla un lac verde, de o limpezime şi-o strălucire nemaivăzute,

ca de smarald topit. Iar în mijlocul lacului, pe-o insulă presărată cu chiparoşi funerari, s-ar fi aflat două morminte alăturate, cu enorme şi grele plăci de porfir deasupra, unde aveau să fie-nmormântaţi El şi Ea când le va suna ceasul… În fine, alţi beţivani şopteau despre faimoasele cristale smulse din adâncul munţilor Carpaţi, singurul loc unde se găseau, şi care făceau din România centrul energetic al planetei. Dăruite românilor de enigmaticii băieţi cu ochii albaştri, cristalele fuseseră adunate într-o sală sferică de sub Casa Poporului, de unde emanau o influenţă binefăcătoare asupra ogoarelor patriei, aducând ploi la timp şi roade grele pe ramuri, belşug şi binecuvântare în turme, înţelegere şi voie bună în case, exact până la hotarele ţării, nici un centimetru mai mult, căci ar fi fost păcat ca duşmanii şi veneticii să se bucure şi ei de emanaţia miraculoasă. Nimeni n-ar fi putut spune ce era adevărat şi ce erau doar vorbe de clacă, fiindcă nici măcar cei două sute de arhitecţi ce trudiseră la planşete, supravegheaţi de ochiul fardat în culori pastelate al unei domnişoare abia ieşite de pe băncile facultăţii, şi care fusese aşezată în fruntea lor, umbla vorba, fiindcă la orice idee grandomană a lui nea Ceaşcă, ea răspundea imediat: „E prea modest, tovarăşe Secretar General, dumneavoastră meritaţi ceva de zece ori mai mare“, nici măcar ei nu îşi cunoşteau decât bucăţica pe care-o proiectaseră.

Subteranul rămânea obscur, cum se cuvine oricărei catacombe, în schimb se ştiau ceva mai multe lucruri concrete, vizibile şi de pe Lună, despre clădirea de la suprafaţă, care timp de cinci ani se tot înălţase, înconjurată de macarale uriaşe, în pustiul din miezul oraşului. Terminată, Casa Poporului avea să fie cea mai mare clădire din lume ca volum, cu cei două milioane şi jumătate de metri cubi ai săi doar deasupra pământului, şi, cu cei aproape jumătate de milion de metri pătraţi construiţi, a doua din lume ca suprafaţă, după Pentagon. Menhirul de marmură în formă de leu trântit pe labe avea douăzeci şi unu de corpuri de clădire ridicate pe şase niveluri până la înălţimea de o sută de metri. În interior, era străbătută de un coridor de dimensiuni faraonice: două sute cincizeci de metri lungime şi un plafon ridicat până la şaisprezece metri înălţime. Toată clădirea, care costase peste două miliarde de dolari, era placată cu marmură de Ruşchiţa. Interioarele: săli de conferinţe, săli de ceremonii, birouri gigantice, culoare nesfârşite, fuseseră decorate de armate de sculptori, pictori, lucrători în fier şi în sticlă,

în aşa fel încât, măcar la prima vedere, să umbrească Templul lui Solomon, Taj Mahalul, Escorialul, Grădinile Semiramidei şi palatele regilor Franţei. Lambriuri de lemn preţios, statui cu ochi orbi, coloane cu capiteluri de-un stil nemaivăzut şi de neuitat, scări înghiocate, scări cu trepte dulci de mărgean, scări monumentale cu balustrade lustruite de onix şi de agat, candelabre cu milioane de flori gingaşe de sticlă colorată, covoare în care te-nfundai pân-la genunchi, vitralii cu scene confuze şi alegorii de neînţeles, tablouri de maeştri uitaţi — această nouă Domus Aurea le avea pe toate, de zece, de o sută de ori mai multe, mai mari, mai scumpe decât orice alt monument de grandoare şi parafrenie al lumii. Printre nenumărate alte instituţii, Casa Poporului adăpostea cele trei instanţe supreme ale puterii, Preşedinţia, Consiliul de Miniştri şi Consiliul de Stat. Fiecăreia îi fusese atribuit un corp de clădire separat. Fiecare era construită în jurul a câte două cabinete, al Lui şi al Ei, mari cât nişte săli de sport, cu plafoane casetate, tocărie de abanos la uşi şi ferestre, birouri sculptate, enorme ca nişte tancuri, de după care coana Leana şi Nea Nicu abia dacă se mai zăreau. Fiecare birou avea propriul ascensor, care-i putea duce pe cei doi cetăţeni ai Patriei în buncărul subteran în doar şase minute. În schimb, pentru nevoile fireşti, ei trebuiau să iasă din cabinete şi să parcurgă mai mult de o sută de metri de coridor până la closetele turceşti, singurele agreate, căci cei doi, veniţi de la ţară, erau obişnuiţi să meargă-n fundul grădinii şi să se pună pe vine acolo. Closetul în apartament li se păruse-ntotdeauna o oroare. În plus, nu admiseseră nici o ţeavă de apă sau canalizare în preajma cabinetelor, de teamă ca nu cumva vreuna să se spargă, să-i inunde, să-i întrerupă din lucru…

O dată cu moartea Cizmarului şi-a Savantei, în dimineaţa de Crăciun din ultimul an al omului pe Pământ, monumentul nebuniei absolute rămăsese un cenotaf pustiu, cu porţile date-n lături, cu vântul îngheţat al iernii lingând coloanele de malachită, înfiorând covoarele şi făcând să clinchetească miliardele de flori străvezii ale candelabrelor. Singuratică şi posomorâtă pe valul său de pământ, Casa Poporului, ce nu fusese niciodată nici casă, nici a poporului, îşi aştepta ceasul astral, cel pentru care fusese de fapt ridicată, căci nici tiranul, nici arhitecta ce încă se juca în secret cu păpuşile, nici muncitorii ce cădeau zilnic de pe schele, rupându-şi oasele în

cofrajele de beton şi înfigându-se-n ţepele fiarelor din subsoluri, nu bănuiseră vreodată că monumentul megalitic din Dealul Spirii nu fusese ridicat întru glorificarea primului Preşedinte al ţării şi nici ca un dar preţios făcut poporului care murea de foame în jurul său, ci dintr-o necesitate diegetică a cărţii care curgea-n acea lume, ce la rândul ei curgea-n carte, fără să ştii unde se termină lumea şi unde-ncepe cartea, căci erau mereu împreună, una căptuşeala celeilalte, cartealume şi lumeacarte, cimentul făcut din litere făcute din ciment făcut din litere făcute din ciment şi tot astfel la nesfârşit… Ca o ultimă cupolă a catedralei, ca un ultim ochi de azur de pe aripa dreaptă a fluturelui ce-o locuieşte, umplând-o cu totul, Casa Poporului fusese ridicată de un popor de acarieni ca să adăpostească Finalul.

Căci ce putea să-nsemne, dacă nu apropierea Sfârşitului (cuprinde-ntre degetele tale cu unghii lăcuite grosimea cărţii până la coperta finală: doar doi milimetri mai sunt de scanat din marele fluture ce, acum, când scriu în solitudinea de la Solitude, mă umbreşte cu aripile lui întinse-n tot studioul; îi simt cele şase gheare ca nişte peceţi de foc, înfipte în coastele mele, iar trompa lui curbă, ca un ac strâmb de seringă, îmi suge creierul), faptul că Slava lui Dumnezeu, ce-a planat peste lumeacarte din prima ei clipă, a coborât deodată dintre nori şi s-a oprit doar la vreo sută de metri de acoperişurile încă în lucru ale enormei clădiri, chiar deasupra ei? Ce poate fi acel con de lumină blândă şi aurie izbucnit deodată dintre heruvimi, tăcut şi năprasnic ca pe drumul Damascului, şi care a-nvăluit construcţia în întregime? Şi de ce, străbătute de valurile de neutrini aurii, zidurile au devenit lăptoase, tulburi şi fantomatice, de parcă nu balastul din basculante, nisipul şi varul şi niturile de fier şi plăcile de travertin s-ar fi îngrămădit ca să zidească piramida ceauşistă, ci epúrele de pe planşele arhitecţilor, cu volume sugerate prin perspective, linii punctate, cifre şi litere, măsurători de unghiuri, elevaţii trasate cu tuş pe hârtia de calc şi pe cea milimetrică… În cele din urmă, după limpeziri succesive, construcţia a devenit cu totul şi cu totul de cuarţ. Cuarţ de stâncă, tare ca diamantul, limpede şi scânteietor ca apa-ngheţată, împrăştiind sclipiri şi curcubee peste Bucureşti. Nenumăratele coloane ale faţadei erau acum de cuarţ, zidurile şi ferestrele erau de cuarţ, enormele uşi, rampele de acces, scările exterioare — numai cuarţ turnat,

modelat în forme lustruite, cu ciudate răsuciri ale luminii în ele. Prin ziduri se vedeau, ca prin carnea meduzelor, organele interne ale clădirii, scările înghiocate, coridoarele şi sălile şi plafoanele de vitraliu, cioplite şi ele, parcă, în acelaşi monolit de cuarţ orbitor. Sătul de miliardele sale de rotiri inutile în jurul bilei de lavă a soarelui, pământul deschisese un ochi cu pupila scânteietoare, ce putea fi văzut acum nu doar de pe lună, ci din adâncul adâncului pulberii de galaxii ce, suspendate coloidal, alcătuiau câmpul gnostic, vizual şi logic al lumii, etern şi indestructibil, căci după ce fiecare grăunte de materie va pieri, după ce nici o minte şi nici un ochi nu vor mai da seamă despre lume, vor continua să dăinuie, indestructibile, tautologice, neschimbătoare vocabulele „şi", „nici" „sau", „dacă" şi „deci", care sunt limbajul Dumnezeirii.

Către acest gigantic dom de cristal se-ndreptau acum, dinspre intrările sale din est şi din vest, Herman, omul durerii, grăbit să-şi nască pruncul din ţeasta atrasă ca un fruct greu spre pământ, şi poporul statuilor, ce-şi presăra înaintarea cu falange şi bucăţele de falduri, ţăndări de ipsos şi praf de stuc. Aveau să pătrundă-n acelaşi timp în măţăria diamantină, să rătăcească printre curbe dulci şi sticloase ce le reflectau chipurile, să ia în picioare covoarele stufoase, ca să se-ntâlnească în cele din urmă în marea sală de ceremonii din centrul clădirii.

Dar Evangheliile spun o cu totul altă poveste, care, dacă izvorăşte din cea veche prin Isaia şi ceilalţi profeţi, o transfigurează totuşi cu desăvârşire. Iehova n-a mai coborât să locuiască în mijlocul poporului său, ci a-nălţat, dintre oameni, un Fiu spre care toţi să-şi îndrepte ochii, asemenea şarpelui de aramă la care priveau, ca să nu moară, evreii muşcaţi de şerpi în pustie. A fost o schimbare de plan după un mare eşec, sau o continuare, dinspre pământ spre cer, a căilor Domnului? Popor îndărătnic, cu ceafa înţepenită, s-au arătat evreii de neîmblânzit — mereu întorcându-se la înălţimile şi copacii lor sacri, mereu preacurvind cu Baali şi cu Astartee, mereu luându-şi soaţe dintre fiicele amoriţilor şi-ale iebusiţilor, mereu făcând ce este rău înaintea Domnului —, sau, dimpotrivă, a lucrat în ei acea influenţă mistico-tehnologică la care, mâncând numai mană şi iluminaţi de razele antiseptice coborâte din stâlpul de foc de deasupra, au fost supuşi, timp de treizeci şi opt de ani, în pustie, timp în care hainele nu s-au rupt pe ei şi curelele încălţărilor nu s-au învechit, şi bolile omeneşti le-au fost străine? Au fost, mai cu seamă, fiii lui Levi, preoţii, cei ce mâncau jertfele aduse prin legănare şi înălţare şi pâinile de pe masa din locul sfânt al cortului întâlnirii, însămânţaţi cu sămânţa de foc a Dumnezeirii? Cu craniile rase şi unse cu ulei, cu veşminte de in, imaculate, respectând cu stricteţe reguli ce par mai degrabă practice decât simbolice sau ritualice, leviţii au fost primul cerc din jurul enigmaticului chivot, şi cei mai supuşi binecuvântării sale. Au fost evreii plămada ce-avea să dospească întreg aluatul? A fost sădită în genele lor sămânţa mântuirii, măruntă ca un bob de muştar, dar din care-avea să crească un copac uriaş, încât păsările cerului să-şi poată face cuibul pe ramurile lui? A fost mintea lor modificată, ca a meşterului Beţaleel, încât să poată gândi cu o putere îngerească şi să construiască aparate miraculoase? „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gândeam ca un copil; când am devenit matur, am terminat cu ce era copilăresc. Acum vedem ca într-o oglindă în chip întunecat, dar atunci vom vedea faţă în faţă; acum cunosc în parte, atunci voi cunoaşte deplin"… Cum gândesc îngerii, dacă noi gândim ca nişte copii faţă de ei? Nu cumva atunci, în pustia din

jurul muntelui Hor, s-a petrecut o uriaşă acţiune eugenetică? Nu cumva un popor de pe pământ a primit atunci, alături de multe suferinţe, un dar ceresc? Nu cumva sămânţa, prin amestecuri îndelungate de popoare, s-a răspândit în toată lumea, cum dospeala face să crească aluatul? Poate că Ierusalimul ceresc curge deja prin vinele noastre, poate că Duhul Sfânt ne iluminează deja lobul frontal, poate că Pământul *devine* , pe zi ce trece, împărăţia lui Dumnezeu… Întâi evreul, apoi grecul, întâi credinciosul, apoi barbarul, ne transformăm cu toţii, treptat, în îngeri. Iar când schimbarea va fi desăvârşită, Semănătorii vor veni să strângă recolta. Atunci grâul va străluci asemenea soarelui şi nu se va mai deosebi de secerători. Toţi se vor recunoaşte drept Fii şi îndreptăţiţi ai Domnului. Toţi vor fi plini de credinţă, cel mai enigmatic cuvânt din toate religiile, căci doar credinţa, fără fapte, te poate duce la mântuire, doar credinţa îţi dă puterea să porunceşti lumii materiale cum porunceşti braţelor tale să se mişte, aşa că dacă ai credinţă cât un bob de muştar poţi porunci muntelui să se prăbuşească în mare, poţi umbla pe ape, poţi înmulţi vinul, pâinea şi peştii: ajunge doar să crezi fără-ndoială că un lucru se va-ntâmpla, ca el să se-ntâmple cu adevărat. Peste toată făptura are să se verse atunci Duhul Domnului şi-n toate inimile are să fie scrijelită Legea sa. Nemuritori, eterni, extinşi până la limitele spaţiilor, timpurilor şi dimensiunilor lumii, crăpându-le spre alte universuri, din inimile noastre izvorând apă vie, aveam să Te cunoaştem atunci pe deplin, cum şi Tu ne-ai cunoscut deplin.

Dar oare — se-ntreabă mintea noastră rămasă la mijloc între fiară şi înger — nu creştem şi noi plante şi animale, nu le-am domesticit prin selectare îndelungată şi atentă, alegând nu atributele cele mai bune pentru ele, ci acelea de care aveam noi nevoie? Nu creştem oaia pentru lâna ei şi porcul pentru carnea lui, şi viermele de mătase pentru firul lui strălucitor? În Evanghelii suntem numiţi recoltă şi turmă, supuse planurilor de neînţeles ale Celor pentru care trăim. Suntem oale de lut pe roata olarului, menite, unele, pentru slavă, altele pentru ocară. Nu avem cuvânt în faţa Celui pe care nu-l putem înţelege. Goi şi buboşi pe mormanul nostru de gunoi, scărpinându-ne cu un ciob, n-avem decât să lăudăm numele Celui ce ne dă sau ne ia totul după propria-i voie. Cum să nu ne temem că nu însemnăm nimic în ochii Veghetorilor? Că, după ce ei vor recolta roada seminţei sădite

în noi, ne vor azvârli în foc ca pe cei netrebnici? Noi creştem viermi de mătase, îi îngrijim şi-i hrănim, îi privim cu un zâmbet părintesc şi apoi, când şi-au înconjurat trupul cu gogoaşa cea preţioasă, îi azvârlim, cu acelaşi zâmbet luminos, în cazanul cu apă clocotită, unde e plânsul şi scrâşnitul dinţilor. Apoi, după ce le-am luat firul preţios, aruncăm micuţele cadavre la gunoi. *Ce* vor recolta de la noi îngerii, la sfârşitul timpurilor? Ce-avem noi de preţ pentru trupurile lor plămădite din apă şi duh?

Şi, chiar dacă n-ar fi aşa, oare mântuirea va salva memoria, gândurile şi fiinţa noastră? Vom fi tot noi cei reînviaţi, dacă va fi o-nviere? La ce mi-ar folosi viaţa eternă dacă mi-aş pierde amintirile? Dacă reflexele trupului meu de carne vor fi abolite? La ce mi-ar folosi să fiu o conştiinţă universală dacă neuronii din ţeasta mea, cei care spun „eu“ şi care îmi construiesc câmpul vizual, acolo în creier, vor fi distruşi pentru totdeauna? N-ar fi ca şi când mi-aş face iluzia că după ce voi muri voi mai vedea totuşi lumea prin ochii fiului meu? Evangheliile vorbesc despre o înviere. Isus îi spune lui Nicodim, în cea mai mistică pagină a Scripturilor, într-o noapte de taină şi revelaţie: „Adevărat, adevărat îţi spun, că dacă un om nu este născut din apă şi din Duh, nu poate să intre în împărăţia lui Dumnezeu“. Pavel vorbeşte şi el despre trupurile cereşti în care oamenii vor renaşte: „Dar va zice cineva: «Cum înviază morţii?» Nebun ce eşti! Ce semeni tu nu este adus la viaţă dacă nu moare mai întâi. Şi ce semeni, semeni nu trupul care va fi, ci doar un grăunte, fie de grâu, fie de altă sământă. Apoi Dumnezeu îi dă un trup, după cum voieşte… sunt trupuri cereşti şi trupuri pământeşti; dar una este slava celor cereşti şi alta a celor pământeşti… Aşa este şi învierea morţilor. Trupul este semănat în putrezire şi înviază în neputrezire… este semănat trup natural şi înviază trup duhovnicesc.“ Cei înviaţi vor fi lipsiţi de sex. Este preţul nemuririi: „Fiii veacului acestuia se însoară şi se mărită; dar cei găsiţi vrednici să aibă parte de veacul acela şi de învierea dintre cei morţi nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita; pentru că nici nu vor mai putea muri, căci vor fi ca îngerii. Şi ei sunt fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai învierii.“ Vom mai fi, deci, noi înşine, cei reînviaţi, ne vom mai aduce aminte de cei pe care i-am iubit? Eul nostru va mai fi acelaşi eu, inima noastră va mai fi aceeaşi? Îşi mai aminteşte trupul de oul de la-nceput şi

planta de sămânţă? *Cine* e Dumnezeu, *cine* vom deveni după ce viaţa noastră în lume va ajunge la capăt?

Isus s-a născut dintr-o fecioară din poporul evreu, vizitată de un arhanghel. Fecioarele şi femeile sterpe nasc adesea în Biblie. Fără-ndoială Mântuitorul nu e decât aparent numai om. Pe muntele Tabor se transfigurează, sub nor, şi vorbeşte cu Moise şi Ilie în faţa celor trei ucenici somnolenţi. El vine de sus, oamenii vin de jos. Ei sînt din lumea asta, El nu este din lumea asta. Între Fiii lui Dumnezeu şi oameni e o uriaşă distanţă ierarhică: „Dintre cei născuţi din femeie — spune Isus despre Ioan Botezătorul — nu este nici unul mai mare decât Ioan. Totuşi cel mai mic în împărăţia lui Dumnezeu este mai mare decât el." Asemenea profeţilor, şi Isus — pentru care toţi oamenii sunt la fel, săraci sau bogaţi, evrei sau samariteni, femei sau bărbaţi — vorbeşte despre sfârşitul catastrofic al lumii, pe care-l crede foarte apropiat: „Adevărat vă spun că nu va trece generaţia aceasta până ce nu se vor împlini toate acestea." Pământul avea să piară într-o cumplită zi a urii: „Când veţi auzi de războaie şi de răscoale, să nu vă înspăimântaţi, căci întâi trebuie să se întâmple toate aceste lucruri". Dar sfârşitul nu va fi îndată. „Apoi", le-a zis El, „un neam se va scula împotriva altui neam şi o împărăţie împotriva altei împărăţii. Pe alocuri vor fi mari cutremure de pământ, foamete şi epidemii; şi vor fi arătări înspăimântătoare şi semne mari din cer… Vor fi semne în soare, în lună şi în stele. Şi pe pământ va fi strâmtoare printre popoare, care nu vor şti ce să facă la auzul urletului mării şi al valurilor. Oamenii îşi vor da sufletul de groază, în aşteptarea celor ce vor veni pe pământ, căci puterile cerurilor vor fi zguduite. Atunci vor vedea pe Fiul Omului venind pe un nor, cu putere şi cu mare slavă. Când vor începe să se întâmple aceste lucruri, să vă uitaţi în sus şi să vă ridicaţi capetele, pentru că răscumpărarea voastră se apropie". Pentru Isus, mântuirea se făcea prin răpirea la cer, după criterii ştiute doar de îngeri, şi nu era decât pentru aleşi: „Atunci El va trimite pe îngerii Săi şi va aduna pe cei aleşi din cele patru vânturi, de la marginea pământului până la marginea cerului." „Cum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi la venirea Fiului Omului. Căci aşa cum era în zilele dinainte de potop, când mâncau şi beau, se însurau şi se măritau, până când a intrat Noe în corabie şi n-au ştiut nimic, până când a venit potopul şi i-a luat pe toţi, tot aşa va fi şi la venirea

Fiului Omului. Atunci, doi vor fi la câmp: unul va fi luat şi altul va fi lăsat. Două femei vor măcina la moară: una va fi luată şi alta va fi lăsată.“ Cine vor fi aleşii şi care este îndreptăţirea lor? Este criteriul alegerii unul etic, izvorât din libertatea omului de a alege între bine şi rău, sau e un criteriu străin de mintea şi interesele omeneşti? Nu ni se spune în ce fel suntem buni şi eligibili pentru Dumnezeu, ni se cere doar să veghem. Pentru Isus, morţii nu învie, iar cei vii nu se schimbă la faţă. Când se vor naşte ei din nou — cel ce ară pe câmp sau femeia de la moară — din apă şi Duh? Pe pământ? În nor? Ajunşi în împărăţie, pe un pământ nou, sub un cer nou? Apostolul Pavel e fie mai informat, fie mai indiscret, pentru că, în prima epistolă către Corinteni, dezvăluie enigma învierii finale, care devine o resurecţie a întregii umanităţi: „Iată, vă spun o taină: nu toţi vom adormi, dar toţi vom fi schimbaţi, într-o clipită, într-o clipeală din ochi, la cea din urmă trâmbiţă. Căci trâmbiţa va suna, morţii vor învia nesupuşi putrezimii şi noi vom fi schimbaţi. Căci trebuie ca ceea ce este supus putrezirii să se îmbrace în neputrezire şi ceea ce este muritor să se îmbrace în nemurire“…

Caut, sperând că voi găsi, bat sperând că mi se va deschide, cer sperând că mi se va da. Cu ganglionul meu cerebral, ca de râmă, încerc să-nţeleg minunea gândirii Tale. Universul roieşte în jurul meu, meschin precum câmpul senzorial al furnicii. Nu văd mai departe de quasarii aproape lipiţi de pielea mea. Nu gândesc mai departe de spaţiul logic al minţii mele. Credinţa abia îmi ajunge să-mi ţină pielea umflată, să-mi mişte membrele. Cu spaimă şi cutremurare, cu sânge, pastă de pix şi serotonină pe palmele-ntinse, din adâncul manuscrisului meu strig către Tine, Doamne, te chem şi te-ndemn să cobori către noi: „Maran atha!“

Noapte de vară, rafale negre de vânt izbucnind din când în când ca o emoţie copleşitoare. Locuri şi timpuri răvăşite şi fluturând în vântul întunecimii. Nu am substanţă, nici chip. Trupul mi s-a dus de pe suflet ca noroiul sub un jet de apă. Levitez printr-un oraş spectral, decorat excesiv cu mascaroane de stuc, îngeraşi bucălaţi cu capete de muscă şi capete de şerpi, şi capete de păianjeni. Nici o clădire nu e întreagă. Zidurile livide au crăpături căscate până-n inima casei, calcane prăbuşite ivesc paturi de fier şi dulapuri albe, cu seringi ciudate-n vitrine. Platani uriaşi foşnesc în vântul canicular, de-a lungul drumului cu care începe totul, întotdeauna. Drumul ce coteşte la stânga, de-a lungul cheiului cu apă neagră, scânteietoare de la becurile portocalii. Câini galbeni, ciudat de umani, mă-nsoţesc, alergând tăcuţi la o palmă deasupra pământului. Esplanada se-ntinde cât vezi cu ochii. Deasupra, pe cerul nopţii, ard miliarde de sori punctiformi. Privind în sus, mi se adună toţi în pupile. Levitez de-a lungul şinelor de tramvai, ce strălucesc şi ele sub becurile livide.

E un cartier în care n-am mai fost niciodată, şi pe care totuşi îl ştiu atât de bine, încât fiecare clădire de pe colţul vreunei străzi şi fiecare statuie din vreun părcuşor întunecat îmi confirmă că sunt pe drumul cel bun. Către răspunsul spre care nu se-ndreaptă nici o-ntrebare.

Vine tramvaiul, opreşte-n plină stradă în dreptul meu. E 26, cel care ocoleşte tot oraşul. Urc, fără să mi se pară ciudat că n-are, de fapt, vagoane, ci doar şasiuri pe care sunt montate scaunele. Remorca din spate are în plus un fel de macara care seamănă cu o spânzurătoare de metal. Mă-ndrept către Silvia, dar mai e mult până-n camera ei subterană. Tramvaiul porneşte în noapte, luminând şinele cu singurul lui far, vântul îmi flutură părul şi hainele deşi nu ştiu să le am, e doar senzaţia de pâlpâire şi zbatere… Pe scaune mai sunt călători, privind şi ei, fermecaţi, oraşul străveziu prin care călătorim, perspectivele lui ameţitoare. Sunt magazine puternic luminate, colonade, palate spectrale cu ceasuri în câte-un turn, faţade incredibil de opulente, o viermuială de alegorii de neînţeles… Străzi perpendiculare, cu capetele pierdute în noapte… Depăşim o clădire cu ferestre rotunde,

decorată cu uriaşe păsări împăiate, sticleţi şi scatii cât un stat de om, şi deodată suntem la marginea dinspre nord a oraşului, unde staţiile devin rare şi şinele se-nfundă în iarba neagră a unui parc nesfârşit. Coborâm cu toţii în staţia finală, cu inima strânsă de depărtare şi singurătate. Trecem pe lângă un bazin dreptunghiular cu apă neagră, abia vizibil în noapte. M-aplec deasupra apei şi mă văd în luciul ei de onix: în fiecare oglindă e Victor, fratele-ntunecat, care urmează să se arate.

Trec pe lângă o casă izolată în câmp, cu o fereastră deschisă. Mă opresc sub ea şi ascult murmurul ce vine din odaia luminată. Sunt voci, de bărbat şi de femeie, e un fir subţire de muzică. Şi deodată mă copleşeşte o dorinţă năprasnică de a fi acolo, cu ei, de a mai vedea o dată acea cameră dragă în care, cândva… Intrarea casei e după colţ, unde noaptea este totală. Nici stelele nu se mai văd în umbra solemnă a casei. Deschid o poartă neagră, de fier forjat, şi intru în bezna-ngheţată a holului. Am mai fost aici, ştiu orientarea fiecărui culoar, a fiecărei uşi. Ştiu mozaicul de pe perete, ibricul fumegător care nu se vede acum decât ca o fantomă albăstruie. Nu mă interesează nici o altă uşă, o deschid imediat pe cea albă, de lemn canelat, nemaipomenit de înaltă, din dreapta mea.

Camera e albă, largă şi mai ales neobişnuit de înaltă. Tavanul e ornat cu delicate reliefuri, albe ca şi pereţii, ca şi mobilele stil. E o masă-n mijloc, cu pahare strălucitoare, din cele cu picior înalt şi subţire. Sunt şi farfurii goale de porţelan. La masă stau, faţă-n faţă, mama şi tata, tineri şi frumoşi, îmbrăcaţi atât de minunat, că ai fi putut să nu-i recunoşti din cauza hainelor. Mama e-ntr-o rochie albastră de satin, tata e-ntr-un costum verde-nchis, de asemenea de satin. De parc-ar fi-nfăşuraţi în poleiala unor enorme bomboane de salon. Se-ntorc către mine, zâmbitori şi solidari. Prin fereastra deschisă intră-n cameră roiuri de insecte verzi, fragile şi străvezii, care dau roate-n lumină şi cad deodată, grele ca nişte seminţe de grâu, pe olanda feţei de masă. Mişună pretutindeni în încăpere. La colţuri s-au troienit în valuri fojgăitoare. Părul părinţilor mei e plin de ele.

Urc cu greutate pe scaun. Totul e prea înalt, prea masiv pentru trupuşorul şi membrele mele. Ridic capul deasupra mesei, lângă şoldul albastru al mamei. „Mircişor, s-a răcit mâncarea“, îmi şopteşte. „Unde-ai fost pân-acum?“ Se ridică şi merge la chiuveta pe care doar acum o remarc. Pe un

fund de lemn e un peşte mare, întunecat şi bălos, cu ochiul holbat, din cei cărora-mi plăcea să le deschid gura cu degetul. Mama ia un cuţit şi deodată despică burta alburie a peştelui. Scotoceşte cu degetele prin măţăria însângerată, smulge băşica sidefie — două burdufuri ţuguiate, pline de sânge — şi-o pune pe farfuria curată. Mi-o aşază în faţă, între furculiţa şi cuţitul neobişnuit de strălucitoare: „Hai, papă! Să nu rămână nimic.“ Băşica îmi face greaţă. „Nu-mi place“, strig schimonosindu-mă tot. „Ei, fir-ar să fie“, insistă mama, uitându-se urât la mine. „Aia nu, aia nu, ce vrei să-ţi dau, mierte fierte, scoici prăjite? Mănâncă ce este în farfurie!“ „Nu vreau“, spun, şi un val de groază mă copleşeşte, căci deodată amândoi se ridică de pe scaune, vin spre mine, mă apucă şi încearcă să mă silească să mănânc. Urlu disperat, mă trântesc pe podea, mă las greu ca un bolovan în mâinile lor… M-au încolţit, tata mă ţine strâns, mama se apropie cu o lingură uriaşă în care luceşte, cu sângele închegat pe ea, băşica sidefie. Tata mă prinde de nas, simt pe buze presiunea marginii reci a lingurii. Descleştez dinţii, mi se-ndeasă pe gât mizeria aia care pute oribil a peşte stricat, acum e în mine, de undeva apare un enorm pahar cu apă, „bea“, îmi spune tata, înghit ca disperatul şi sunt deodată eliberat, plâns şi plin de transpiraţie, suspinând umilit în colţul camerei mari cât un hangar… Ei îşi apropie feţele de-a mea, staniolurile foşnesc uşor pe ei, mama îmi şterge lacrimile, îmi uguie ceva la ureche… Pe şoldul ei fusta albastră crapă cu un trosnet metalic şi văd deodată fluturele, pata de lupus eritematos, stacojie pe pielea palidă a trupului ei. Mama îmi urmăreşte privirea şi-şi acoperă pata cu ambele mâini, cu degetele răşchirate şi tremurătoare. Îi tremură şi buzele, tata o ia după umeri, are pe cap eternul lui ciorap de damă, în contrast ciudat cu eleganţa costumului lucitor. „Ei, vezi că n-ai murit? Aşa se înghite la masă: dă-l pe gât, că nu-i atât…“

„…Şi fiindc-ai fost cuminte…“ Mama şi-a regăsit siguranţa. Sunt acum, îmbrăţişaţi, o fiinţă cu două capete, ca acei bebeluşi lipiţi, în borcanele groase de la Muzeul Antipa. „Fiindc-ai fost cuminte, vino, Mircişor, să vezi ce ţi-am cumpărat…“ Se desprind, sunt iarăşi doi, capetele le plutesc enorm de sus, lângă tavan, mă iau de mânuţe şi ieşim toţi trei într-un holişor. Pe o măsuţă ca de telefon, sub un clopot de sticlă, e o cheie albastră. Mama ridică clopotul şi-mi pune cheia în mână. E o cheiţă cu fluture, din cele

pentru jucării. Femeia se ghemuieşte şi mă priveşte adânc în ochi: „Mircişor! Mircişor, ştii tu de la ce e cheiţa asta?“ Niciodată nu i-au strălucit ochii atât de tare. Ia de pe un scaun poşeta ei stacojie, cu solzişori, de când era domnişoară, în care ţinuse dintotdeauna acte îngălbenite, chitanţe, pliculeţe cu pastile expirate, poze cu emulsia crăpată, siguranţe de la radio şi alte mărunţişuri, şi unde o dată dădusem peste codiţele mele de când eram mic. „Descuie, puişor“, îmi zâmbeşte grav şi enigmatic, şi abia acum observ că geanta are un orificiu pe măsura cheiţei mele. O dragoste nesfârşită pentru femeia din faţa mea mă străbate deodată. Se ridică şi-i vin iar până la brâu, îmi frec iar buclele de taiorul ei de staniol sfâşiat. Vâr cheiţa-n încuietoare, o rotesc şi poşeta se deschide. În penumbra ei umedă e un fetus ghemuit şi străveziu, cu ochiul întunecat. „Ăsta eşti tu când erai mic“, chicoteşte mama, arătându-mi-l cu degetul cum mi-ar arăta într-o fotografie. Unghia arătătorului ei e ruptă şi înnegrită, unghie de muncitoare.

Ne-ntoarcem în cameră, părinţii se reaşază la masă. Din difuzorul primitiv, de plastic cafeniu, de deasupra uşii se aude un cântecel străvechi: „Intră luna pe fereastră, / Intră-n odăiţa noastră…“ Îi las acolo, fermecaţi de cântecul tinereţii lor, şi ies la joacă. Cobor ca de obicei, încălecând pervazul ferestrei, pe care odată stăteam la soare răsfoind cartea mea cu aventurile prinţului Saltan, şi când ating cu talpa sândăluţei dalele de ciment se face deodată lumină, lumină de zi, multicoloră, pastelată şi binecuvântată lumină, filtrată prin trandafirii uriaşi, cu frunzele lor străvezii, prin steluţele de forsythia, prin mireasma grea a salcâmilor. Fericit, înaintez prin vara topită, sub bolta de azur încărcată de norişori. În zare, munţii de sticlă sclipesc nebuneşte, schimbându-şi mereu culorile asemenea unor spinări de cameleoni. Ies pe stradă, o iau pe lângă vila galbenă de vizavi şi mă-ndrept spre groapa ţiganilor, din capăt. Când eram foarte mic, tata mă dusese o dată de mânuţă acolo, şi era o vale adâncă, de iarbă, acoperită de corturi din care ieşea fum… Şi un ţigan bătrân făcea inele de argint, aşezat turceşte pe pământ. Acum ţiganii nu mai erau. Valea era plină de maci vineţi, maci de haşiş, ameţitori şi atât de veninos parfumaţi, că păsările nu treceau pe deasupra. Am intrat în vale, m-am afundat pân-la brâu, apoi până la piept între florile cărnoase, am stors cu degetele lapţii din capsulele lor cât nişte capete de copii. Era Valea Uitării prin care toţi trecem la porţile Raiului,

urmând cărarea somnului şi-a reveriei. Am sorbit endomorfina învârtoşată ce picura din acele ţeste, am zâmbit ca un Buddha cu buzele-ncălecate, cu pleoapele-nchise, cu globii ochilor întorşi către izvorul interior al plăcerii. Şi deodată culorile explodează şi miresmele devin dureroase ca nişte săbii, şi-n luciul săbiilor îmi văd faţa, şi sunt bălai şi am ochii albaştri, şi fiecare ochi al meu e bolta de azur al unei lumi fericite. Am soarele-n piept, luna-n spate şi doi luceferi pe umeri. Carnea trupului meu e fragedă ca a mărului. Cobor în vale, tot mai adânc, petalele de mac m-au îngropat acuma cu totul şi se-nalţă-n soare deasupra capului meu. Sunt bălţat tot în culorile lor ameţitoare.

În partea cea mai afundă a văii, între macii crescuţi ca arborii, se deschide un luminiş. În mijloc se ridică o casă de ţară, veche şi părăginită. E casa lui tataie de la Tântava. Recunosc imediat gutuii şi corcoduşii din curte, găinile ce scurmă după râme prin iarbă, cuptorul de lut şi hambarul. Peste ferestrele mici ale casei se apleacă ramurile unui păr cu pere coapte. Multe pere mălăieţe, putrede şi strivite, zac sub el, mirosind a fruct şi a ţuică. Uşa casei e întredeschisă, cum tataie n-o lăsa niciodată. Şiţa de lemn de pe acoperiş e-nnegrită de ploi. Fermecat, intru în tindă. Recunosc totul, odăile cu miros de oaie şi de icoană: pământ pe jos, proaspăt stropit şi măturat, marame de borangic pe pereţi… În stânga, camera de oaspeţi, cu lada în care tataie ţinea cărticelele din colecţia „Traista cu poveşti“, primite rest de la coperativă, cu căciulile şi cojoacele atârnate în grindă. Îmi amintesc cum dormeam acolo, pe perne umplute cu paie, şi cum dimineţile eram numai o băşică de la sutele de purici care mă năpădeau. În dreapta, odaia de zi, cu pereţii acoperiţi de icoane în rame de sticlă pisată şi colorată-n roşu şi albastru, de poze vechi cu soldaţi şi ţărănci… Radioul străvechi, care nu mersese niciodată, şi masa cu saltar în care tataie-şi ţinea ochelarii livizi… Aerul întunecat şi verde de la frunzişul părului, grinzile crăpate şi date cu gaz, miros de gaz, var şi sfinţenie, nuci şi rachiu, miros de casă de om, de singurul fel de casă în care omul ar trebui să trăiască.

Scara strâmbă, meşterită din proptele de lemn, lustruită de-atâta folosire, duce în pod. Mă sui cu grijă şi-mi ridic capul deasupra podelei de scânduri a podului. O coloană de lumină orbitoare coboară oblic din luminator şi face să danseze în raza ei transparentă miliarde de fire de praf. Restul e

penumbră cu cioburi de oale şi vechituri. O roată de păianjen uriaşă, cu animalul gras în mijloc, scânteiază-n soare, prinsă-ntre doi căpriori. Dincolo de pânză o zăresc, iată, pe mama, o ţărancă tânără, cu broboadă pe cap. Adună nişte nuci în poală, le aruncă pe cele-nnegrite sau găunoase. Mă ridic mai sus pe scară şi acum m-a zărit şi ea. Dar apleacă repede privirile şi-şi face de lucru mai departe cu nucile. „Mamă, îi spun, ştii de ce am venit." „Da", spune mama cu ochii-n pământ, „ţi s-a făcut dor să-ţi mai dau o dată ţâţă." „Aşa e, mamă, dar vreau să mi-o dai acum pe sub talpa casei. Fă-mi te rog voia asta." Mama se ridică, ţinându-şi cu mâna colţul poalelor pline cu nuci. Cobor, mă urmează şi ea, lasă nucile să duruie într-un coş de lângă găleata cu apă din tindă, acoperită mereu cu un capac de lemn. Pe la toate colţurile sunt pânze groase, învălătucite, de păianjen, pline de labe încremenite la pândă. Ieşim în faţa casei, în soarele spelb al amiezei. Cu degetul mic de la mâna stângă ridic casa, smulgând-o din temelie, şi mama se vâră în crăpătura de umbră de-acolo. Un şarpe de casă, cu burta galbenă, se strecoară moale pe lângă ea. Mama se desface la piept, scoate ţâţa şi-i îndreaptă sfârcul, pe care luceşte un strop de lapte, spre mine. Dar eu las talpa casei, încetişor, pe sânul cu vinişoare albăstrii. Femeia geme de durere în sălaşul ei mirosind a pământ. „Mamă, spune drept, am mai avut eu un frate?" „N-ai mai avut, dragul mamii…" Las casa mai jos, strivind mai mult ţâţa cea albă. „Eu ştiu că am avut, dar vreau să aud asta din gura ta." „Nu, dragul mamii, de unde să mai ai?", strigă femeia înlăcrimată. „Şi dă-mi drumul, puiul meu drag, că mă taie la inimă…" Las şi mai jos casa, şi deodată mama strigă, nu ca şi când de durere ar fi spus drept, ci de parc-abia atunci şi-ar fi adus aminte: „Da! Da, Mircişor, ai avut… ai avut un frate geamăn, aţi fost doi în pântecul meu, doi feţi cu părul de aur… I-am promis asta lui tată-tău, când ne-am cununat, şi m-am ţinut de cuvânt!" „Şi ce s-a făcut cu fratele meu?" „Nu ştiu, nu ştiu!" strigă mama izbucnind în şiroaie de lacrimi. O las să iasă şi-i spun privind-o ţintă-n ochii rătăciţi: „Află că nu vei mai avea parte de mine până nu-mi găsesc fratele. Să-mi faci o lipie frământată cu lapte din ţâţele tale, că eu de-amu plec la drum." Cu lipia-n traistă dus am fost, horind şi doinind, printre tulpinile cleioase, străvezii în lumină, ale macilor uriaşi. Deasupra mea, norii se-mpleteau şi se despleteau pe cerul ca lacrima.

Curând am ieşit din codrul de maci şi-am purces pe-o cărăruie ce şerpuia printr-un smârc încărcat de roua-cerului. Florile carnivore ardeau în soare din miile lor de stropi limpezi, ce se lipeau de trupul oricărei lighioane, fie pasăre, peşte sau om, care-ar fi trecut pe-acolo, sugându-i bujorii din obraji şi măduva din ciolane. Împletite cu ele, erau fire gălbui de volbură şi muscariţe uriaşe, cu fălcile deschise. Cele mai mari erau de un stat de om, şi Doamne fereşte să le fi atins. Te înhăţau într-o clipă şi între dinţii lor încleştaţi îţi lăsai oasele. Aburi otrăvitori se-nălţau din smârcul cu ochiuri azurii de apă limpede. În zare, munţii de sticlă se străvedeau printr-o pâclă verzuie. În tăcerea ce se lăsase am auzit deodată un strigăt de ajutor şi m-am îndreptat într-acolo, ferindu-mă cu scârbă de cleiul florilor de roua-cerului. Printre dinţii celei mai mari şi mai grozave muscariţe din întreg smârcul am zărit un bătrân cu carnea multicoloră, cu ochi schimbători ca luciul penelor de scatiu, cu barba făcând ape ca o oglindă. Balaurul verde îl apucase şi nu-l mai lăsa. I-am spart temniţa ca de păstaie şi l-am scos de-acolo pe vâjul ce abia mai avea suflet în el. Drept răsplată că i-am scăpat viaţa, Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase, căci el era, m-a luat cu el către muntele de sticlă unde-şi avea sălaşul împăratul şerpilor, şi la poalele căruia am ajuns într-un târziu. În miezul cărnii de cleştar a uriaşului munte se zărea, încolăcită, o scolopendră cu mii de picioare, care-l umplea cu totul, cum umple pruncul pântecul mamei. Vâjul bătrân pocni dintr-un bici, şi într-o clipită ne-am pomenit pe vârful muntelui. De-acolo, ne-am făcut ochii roată peste întreaga împărăţie. Şi totul era ca o aripă de fluture fermecat, cu munţi şi iezere şi luminişuri, şi văi cu flori, şi râuri cu apă de aur topit, şi un soare ca o naramză într-o parte a bolţii, şi luna de argint-viu în cealaltă, frate şi soră alergându-se veşnic şi neprinzându-se niciodată. Până-n capătul vederii se-ntindea floarea cea dulce a ţării Tikitan, cu petalele răşchirate în cele patru zări ca o inimă purpurie. Pe vârful muntelui de sticlă vremea nu vremuia. Acolo, într-un palat ce se rotea după soare, locuia împăratul şerpilor, ce-avea obicei să dăruiască puţinilor călători ce se-ncumetau până la el orice i-ar fi cerut aceştia. „O să-ţi arate comoara lui de nestemate şi de icusari, dar tu să nu ceri nimic alta decât mărgica de după măseaua lui din fundul gurii", mă sfătuieşte Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase. Trupul şarpelui te înmărmurea, acoperit cum era numai de solzi de sticlă. Auzind de mărgică,

m-a înghiţit de mânie, dar m-a scuipat îndată la loc de zece ori mai zdravăn, mai mândru şi mai arătos de cum fusesem. Mărgica era cât bulbucul unui ochi de om şi străvezie ca de cleştar. Căzut într-un fel de amorţeală, mi-am plimbat-o, rostogolind-o, peste gât, bărbie, buze şi şaua nasului, pân-am oprit-o, îngheţată ca apa din fântână, între sprâncene. „Ajna“, şopteşte Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase, „ultimul mas către Shahasrara…“ „Mărgeaua o să-ţi împlinească de-amu orice dorinţă“, adăugă el şi se făcu nevăzut.

Şi-am început să-mi doresc, şi lumea fără de margini a fost deodată în palmele mele. Cât ai clipi, s-au aşternut mese-ntinse, cu fel şi fel de bucate, cu băuturi dulci şi înşelătoare, cu zâne-n veşminte de borangic ce mănveleau în părul lor aspru şi-nmiresmat. Din cele patru zări împăraţii au venit să mi se-nchine. Îngeri coborând din ceruri, în rochiile lor albe, suflând în trâmbiţe de argint, strigau de-a pururea: „Sfânt! Sfânt! Sfânt!“ În cupe de aur canelat, încrustate cu strâmbe mărgăritare, se clătina apa vie mulsă din creierii celor adormiţi: ambrozie şi nectar, hidromel şi mescalină, opiu şi enkefaline, ce-ţi deschideau ochii sufletului, de stăteai la masă cu Dumnezeu. Era atâta fericire în mine, că pielea-mi crăpa şi oasele mi se făceau ţăndări, şi cu un urlet de flacără galbenă izbucneam deodată liber ca pasărea-n lume. Pe noul meu trup născut din apă şi duh, topit în bucuria pe care omul o simte doar când îşi varsă lapţii-n muierea lui, stelele sclipeau ca firele de nisip, şi norii mi se-ncurcau ca păpădia în gene. Secat la inimă de bucurie, împietrit de mândreţea-n mii de chipuri a raiului celui lumesc, mă răsuceam ca un bujor de foc într-un vifor de-ncântec.

Pocnind din bici, mă coboram uneori din vârful muntelui de sticlă ca să-mi cercetez împărăţia. Străbăteam ţinuturi ridate ca pielea dulce de la subţioara femeilor, coboram în peşteri unde era mai lumină decât afară de la miriadele de flori de mină ce irizau curcubeean. Rătăceam pe căile aferente ale sistemului dopaminergic din tegmentumul ventral, acolo unde orice stimulare electrică generează plăcere fără sfârşit. Într-unul dintre nucleii hipotalamici am coborât pe-o vale de muşeţel, m-am scufundat în florile mirositoare, pline de buburuze, până când nimic din bucuria mea n-a mai izbucnit în afară. M-am întins acolo, strivind sub mine bumbii groşi, plini de polen, şi frunzele crude, şi am ştiut că sunt în Valea Aducerii-aminte,

căci s-au ivit deodată în jurul meu Mia-Gulia-linge-farfuria şi frati-su, cum ne jucam prin noroi şi băltoace în faţa curţii cu oleandri de pe Silistra, şi am ţinut iarăşi între degete clopoţelul cel auriu. Mi-am văzut iar feţişoara de copil de doi ani în băltoaca de culoarea cafelei cu lapte, şi peste feţişoara mea treceau norii de furtună ai acelei primăveri, la fel de-nvechiţi în amintire ca şi codiţele mele palide, în geanta stacojie a mamei. Şi-am scăpat iar, ca atunci, clopoţelul în baltă, am vârât degetele în apa murdară şi le-am scos albe şi goale, iar clopoţelul, rămas pentru totdeauna în carnea tremurătoare a minţii mele, ca o schijă-n trupul unui veteran de război, mai sună şi azi, uneori, când mă trezesc în miez de noapte, cu acelaşi sunet dulce care mi-a străbătut viaţa ca o sârmă de aur: cling! Şi-am revăzut păunul şi păuniţa, închişi după un gard de plasă în curtea în formă de U, al doilea uter în care-am zăcut în beatitudinea şi norocul promise de ursitoare, i-am revăzut pe Nenea Nicu Bă şi pe Coca şi pe Ma'am Catana, şi pe cei doi oameni tineri şi nesfârşit de înalţi care mă suceau şi mă răsuceau şi mă aruncau de la unul la altul în penumbra odăii cu ciment pe jos, în care pielea mea strălucea ca luna şi ca soarele, şi când m-am ridicat din muşeţelul strivit, cu tot trupul mirosind a fraged şi-a dulce-acrişor, mama era alături de mine, în pat, unde-mi pusese un vraf de perne ca să stau „ca boierii“, şi lumina pestriţă a curţii, cu vacarmul şi harababura ei de mahala, intra pe fereastră. Mama ţinea-n braţe oglinda pe care-o luase din cui, din perete, pătată şi cu argintul mâncat, cu zone prin care vedeam trupul ei, amestecate cu zone în care-mi vedeam feţişoara, şi eu mă priveam în oglindă şi-i râdeam chipului meu, şi-ntindeam mânuţele spre apa ei adâncă, şi din adânc chipul meu întindea mânuţele către mine. Oglinda punea o mare lumină peste masa pe care trona fierul de călcat cu cărbuni şi peste maşina de gătit ruginită. „Mircişor“, îmi spune mama, „ia uite ce-am păţit, m-am tăiat în muchia oglinzii, bat-o Dumnezeu s-o bată…“ Mă uit cum picură sângele din degetul mamei şi-mi spun că acum ştiu cu ce e ea plină pe dinăuntru, şi sângele alunecă pe pătura de pe pat, ţârâie pe duşmea, şiroieşte de-a curmezişul odăii şi iese pe sub uşă. „Ia-te după dâra de sânge“, îmi zice femeia tânără, cu genele muiate de lacrimi, şi mă-mpinge uşurel spre marginea patului.

…Şi m-am luat după dâra de sânge ce străbătuse curtea pavată, şerpuise printre oleandrii ce miroseau leşinător, muiase tălpile bătrânului Catana ce se sorea pe o treaptă din faţa odăii sale, cu barba şi albăstrimea în ochi a bunului Dumnezeu, şi ieşise din curte, înaintând pe mijlocul străzii ce ducea spre lumea largă. Urmărind-o cu ochii, am trecut pe lângă alimentara scundă şi-ntunecoasă, pe lângă casa cu pari plini de globuri colorate în curte, pe lângă dărăpănătura în care nu mai locuia nimeni, până am ajuns la o răspântie. Şi acolo, pe marginea drumului ce se-nfunda în zare şi părăsea pentru totdeauna Povestea, am găsit o porumbiţă, o rujă şi o năframă. Porumbiţa era veselă, ruja-nflorită şi năframa întreagă, semn că fratele meu, undeva pe lume, trăieşte.

Deşi curva de viaţă în care m-am pomenit — diavolul ştie că n-am vrut-o — a fost pentru mine un rahat fără margini, prima mea amintire nu e urâtă. Stau pe un pat, într-o cameră strâmtă, şi o femeie-mi ţine-n faţă o oglindă. De asta şi ştiu cum arătam pe-atunci: un mucos ce rânjea şi-ntindea mâinile ca să m-apuce, ca şi când de la-nceput aş fi vrut să mă sugrum de unul singur. Mai păstrez în plicul plin de jeg şi de sânge, că l-am purtat la piept în Djibouti şi la Kolowezi şi în Africa Centrală, şi în Liban, şi în Guyana Franceză, o jumătate de fotografie foarte veche. Nu ştiu de ce o tot car cu mine şi n-am ştiut niciodată de ce e ruptă. M-am obişnuit să cred că e talismanul meu, Baraka mea, şi că, dacă doar o zi n-aş avea-o-n buzunarul de la piept, iadul s-ar arunca deodată asupra mea, şi eu ştiu ce e iadul. Dar nici nu-mi închipui cum s-ar putea să n-o port, cum nu-mi imaginez cum ar fi să îmi uit o dată acasă osul frunţii şi să ies aşa, cu creierul descoperit, să se plimbe pe el muştele… În poza care a fost ruptă nu prin tăiere, nici prin sfâşiere, ci prin îndoire tenace, până ce smalţul a plesnit şi hârtia s-a uzat, e copilul din oglindă, ţinut în braţe de aceeaşi femeie slabă şi sărac îmbrăcată. Ruptura pozei i-a retezat un cot, şi din ciotul plin de vene smulse, nervi şi fibre musculare a curs întotdeauna un sânge negricios, ce s-a amestecat cu al meu. Şi cu asta s-a dus dracului toată acea cameră şi femeia, şi copilul şi burta aia de lumină gri în care am fost vărsat şi care m-a vărsat apoi şi ea în curva de viaţă, de parcă două burţi au fost borţoase cu mine una după alta, şi din ultima burtă aş fi apucat să smulg, înainte să ies cu capu-n faţă plin de rahat şi de spumă, amuleta mea tâmpită şi de neînţeles: o poză ruptă, cu un copil şi-o femeie.

A fost apoi altă femeie în viaţa mea plină de femei şi cadavre, şi cel mai adesea de cadavre de femei. O curvă cu beretă roz, de parc-ai vedea o aură-n jurul capului unei târâturi goale, pe când ţi-o suge îngenuncheată. Ha, ar fi de fapt cum nu se poate mai potrivit, căci niciodată femeile n-arată mai smerite decât când şi-o înfundă toată în gât, privind în sus către tine cu ochi lucioşi de adoraţie. Îmi amintesc ca prin vis: plutesc în braţele ei, părul îi miroase a scorţişoară, pe lângă noi trece un oraş de vânt gălbui, care se

întoarce uneori în unghiuri drepte şi uneori chiar o ia înapoi. Nu pot să explic. Dar intrăm apoi într-o casă străină, cu acoperiş ţuguiat, de care-aveam să văd apoi cu miile şi milioanele, până la vomă, că după aceea mi-am dat seama că era o casă flamandă acolo unde n-ar fi trebuit să fie aşa ceva, şi-n casa aia un boşorog împăia tarantule şi călugăriţe şi ploşniţe ale cerealelor mari cât palma. Era cumătrul Monsú, pe care l-am cunoscut prea bine dup-aia, că doar am lucrat în branşă. Avea moşul fantezia nevinovată să căsăpească femei ca să le smulgă din carne oasele şoldurilor, să le cureţe, să le usuce şi să le vopsească cu spray-uri pentru automobile, maniacul dracului, ca să le facă să semene cu fluturii. De câte ori nu ne-am fumat ţigările mai târziu sub peretele lui plin de fluturi, citind plăcuţele de sub fiecare, cu numele donatoarei: Carrie, Petra, Gertie, Ans, Joke… Ne scoteam apoi animalele din pantaloni şi ni le frecam închipuindu-ne curviştinele alea vii şi în pielea goală, până ce scuipam din noi o flegmă ce le păta osemintele. La-nceput abia dacă aveam zece ani. Ambiţia mea era ca snaga să-mi ajungă până la fluturele Cocăi — aşa se numea femeia —, fiindcă era mai sus şi mai frumos colorat decât celelalte, sau aşa mi se părea mie. De fapt, nu erau toate colorate, unele erau negre şi-şi întindeau aripile ca nişte lilieci blestemaţi, că moşul zicea că el nu le pictează la întâmplare, ci după cele zece planşe ale testului Rorschach, pe care mi l-au făcut şi mie porcii de doctori de o mie de ori, mai ales după ce au găsit pisicile alea uriaşe în care era o plăcere să baţi cuie: intrau în ele uşor ca într-un măr fraged, şi zbierau ca opărite, de mai mare dragul. Ce tare mă distram cu dobitocii ăia în halate albe. „Ce vezi aici, băieţel?“, îmi spuneau. Erau nişte pete de cerneală, dar eu răspundeam ca să-mi bat joc de ei: degete tăiate, maţe smulse din burtă, ochi scoşi, atârnând de firişorul lor, vertebre dislocate cu cleştele de la locul lor, creier strivit pe foaie… Jeturi de sânge şi vomitură. Gândaci storciţi, cochilii de melc izbite de-o piatră, cu fiinţa băloasă din ele tremurând printre ţăndări… Pizde, chiar aşa le spuneam în faţă, privindu-i cu ochişorii mei nevinovaţi, pizde cu buzele desfăcute… Doctorii mă priveau grav, nu ziceau nimic, dar vedeam, chiar vedeam cum cuvintele mele îi rănesc, de parcă ar fi fost ţurţuri de gheaţă ce li se-nfigeau pe sub piele. Tremurau când îmi făceau testu-ăsta.

Dar pe-atunci nu-l cunoşteam pe cumătrul Monsú, că doar nu mă ştiam nici pe mine prea bine. Coca mă purta în braţe printr-o sală ciudată, apoi intraserăm nu ştiu cum în altă sală, care putea fi şi sub cerul gol, aşa era de mare, cât un milion de hangare pentru rachete din cele de la Kourou, doar că în loc de rachetele alea de rahat ale tâmpiţilor de franţuji erau mii şi mii de scaune dentare, fiecare cu instrumentele lui de tortură, freza şi bormaşina şi tăviţa cu ace şi căngi şi oglinjoare, şi marea farfurie plină de becuri de deasupra, dar becurile erau stinse, şi Coca le aprindea doar pe cele pe lângă care trecea, aşa că-n urma noastră rămânea un traseu întortocheat de lumini, care văzut de foarte sus însemna ceva, un scris sau un semn, fiindcă Monsieur Monsú mi-a spus mai târziu că în viaţa mea nimic nu este întâmplător şi că Prinţul acestei lumi e aplecat mereu peste mine, şi că nici un fir din cap nu mi se clatină fără voia lui. Aşa că Prinţul acestei lumi — pe care după aceea l-am cunoscut bine şi mi-a fost frică de el — citea probabil ceea ce Coca scria aprinzând becurile de la scaunele dentare, şi era, cred, mulţumit de acel mesaj, căci altfel, în pizda mă-sii, şi-ar fi lăsat deodată laba neagră, cu gheare uriaşe, să cadă peste noi, făcându-ne terci printre zeci de scaune dentare turtite şi ele.

Şi de-acolo am ieşit într-un oraş despre care ştiu acum că era Amsterdamul, şi am plutit printre casele-alea flamande, de-a lungul canalelor, pân-am ajuns în cartierul despre care-am aflat mai târziu că i se spunea „cel roşu“, pe străzile şi-n paturile şi-n vitrinele şi-n magazinele deocheate ale căruia mi-am petrecut copilăria şi adolescenţa până la şaptesprezece ani, când m-am înrolat în Legiunea Străină. Dacă nu m-aş fi înrolat în Legiunea Străină aş fi şi acum la puşcărie, cum am stat mai tot timpul, la-nceput la cele pentru copii, numite cămine, apoi la cele adevărate, pentru cei ce jefuiau, tăiau cu cuţitul sau aveau femei fără să le ceară voie şi fără să le plătească.

Fiindcă nu eram ca toţi ceilalţi. Fiindcă mi-au zis de la-nceput Omul Negru. Fiindcă nu aveam încă patru ani când a-nceput să mă intereseze durerea. Mai întîi, femeia cu care stăteam a-ncercat să-mi explice, dar eu nu-nţelegeam, de ce nu trebuie să bagi mâna-n foc şi de ce nu-i bine să-ţi vâri o andrea în podul palmei şi s-o scoţi pe cealaltă parte, de vreme ce era atât de distractiv să vezi cum trupul ţi se transformă, cum din răni curge

sânge şi din foc pielea iese neagră şi uscată, şi-ncepe să pută a porc pârlit. Nici azi nu pot pricepe ce-i cu urletele şi răcnetele şi zvârcolirile şi spaimele care-i apucă pe oameni de câte ori pielea le crapă sau oasele li se rup, fiindcă doctorii şi-au dat seama până la urmă că eu nu simt niciodată vreo durere, căci am o boală rară care mi-a făcut pielea oarbă. „E orb la suferinţă“, zicea unul din deştepţii ăia, „Bâjbâie printr-o lume a durerii. Ar trebui să poarte baston alb, ar trebui să cerşească la poarta unei biserici“… Dac-o-mpungeam cu un ac pe femeia care mă-ngrijea, sărea-n sus caraghios şi zbiera ca o nebună, dar dacă mă-mpungeam eu, vârful intra cuminte în piele de parcă l-aş fi băgat într-o coală de hârtie.

Hoaşca mă lua cu ea în fiecare zi la „fabrica“ ei, unde muncea de se spetea, căci avea până la zece clienţi pe zi, şi cu nici unul n-o scotea la capăt prea repede, căci numai până strângi curelele alea, până-i atârni greutăţile-alea de vârful sulii, până-i agăţi în tavan lanţul legat de belciugele petrecute prin sfârcuri, şi-apoi trage-i la bice pe spinare, suceşte la testicule, arde fesele cu ţigara, târăşte-i peste tot după tine, în patru labe şi cu zgardă la gât ca nişte javre nenorocite, apoi şuturi în cur cu cizmele tale de hitleristă şi tot ce mai vrea clientul — care-n cele din urmă vrea adânc şi fără milă cu o coadă de mătură sau dracu mai ştie cu ce —, asta ia timp, iar eu în vremea asta, pe scăunelul meu, mă jucam cu maşinuţele şi cu pistoalele mele, căci baba n-avea voie să mă scape din ochi, cât despre grădiniţă nici nu putea fi vorba, fiindcă din prima zi îi bătusem pe surinamezii ăia mici de sunase apa-n ei, şi mă dăduseră afară.

Baba nici nu era chiar atât de babă, avea vreo cincizeci de ani şi-i stătea încă bine în toată pielea aia neagră, cu ţinte, care-i lăsa afară ţâţele, încă tari, dar cu pielea parcă argăsită, de parc-ar fi fost şi ele parte din costumul ei de îmblânzitoare de bărbaţi şi de femei şi de diavoli şi de tot ce se mai prezenta în atelierul ei capitonat şi cu bec roşu la intrare ca să simtă plăcerea întunecată a suferinţei, pentru care i-am invidiat întotdeauna, căci e greu să te descurci în lume când nu te doare nimic. „Doar creierul nu simte, la oamenii normali, nici un fel de durere“, mai scosese din el unul dintre tipii-ăia cu testele şi planşele lor cu fluturi de cerneală, „fiindcă el este stăpânul durerii“. Cum adică, mă-ntrebam încă de pe-atunci, dobitocul vrea să spună că orbii sunt stăpânii vederii? Că din ei izvorăşte văzul în lume?

Dar mi-a plăcut cum sună: stăpânul durerii, şi-n sinea mea mi-am zis astfel şi-mi zic până azi, fiindcă Omul Negru, cum mi-a rămas numele din ziua aia când cu surinamezii, nu-mi place, am văzut prea mulţi negri la viaţa mea. Pielea mea e oarbă la durere şi melanină ca foaia de hârtie.

Adesea veneau la fabrică şi femei, care se lăsau să li se bage o bilă roşie-n gură, legată cu-o cureluşă, şi purtau şi ele zgarda obligatorie în jurul gâtului. Erau atârnate-ntr-un harnaşament complicat, ca nişte muşte prinse-ntr-o plasă de păianjen, şi se bălăngăneau aşa, agăţate de tavan, până soseau negrii-ăia cu ştoiurile până la genunchi, care le prelucrau cu orele. Făceau o gălăgie de sfârşit de lume pentru o plată mizerabilă, care abia le ajungea să-şi mai bage ceva *shit* în vână. După aia le dădea jos, zăpăcite şi-mpleticite, cu ochii daţi peste cap, şi trebuia să le iau eu de mână şi să le duc unde-şi lăsaseră ţoalele scumpe şi parfumate şi bijuteriile şi caniche-ul legat de ţeava de la calorifer, şi să le-ajut să-şi tragă chiloţii pe ele, iar dup-aia mă-ntorceam în salon, atent să nu calc pe stropii de snagă ce se scurseseră din găurile lor nenorocite pe drum.

Locuiam în aceeaşi clădire cu bordelul, la etajul cel mai de sus. N-aveam mamă şi tată, doar pe hoaşca aia care-mi dădea de mâncare. Când am făcut şase ani, mi-am făcut rost singur de o mamă, că doar nu era să aştept de la alţii. Baba mă trezea-n fiecare noapte ca să mă-ntoarcă de pe-o parte pe alta, ca să nu-mi amorţească oasele. Cică oamenii normali se-ntorc singuri. Şi-n noaptea când urma să fac şase ani, după ce femeia m-a zgâlţâit, n-am mai putut să dorm şi am umblat prin odaie, scotocind prin sertare ca să treacă timpul până dimineaţa. Şi-ntr-un sertar am găsit o cutie pe care era desenată o femeie cu gura căscată. Şi-n cutie era mama mea, pe care apoi am cărat-o cu mine peste tot, am târât-o prin toate campaniile Legiunii, fiindcă nici ea nu putea simţi nici o durere, aşa că n-avea sens s-o împung sau s-o ard, şi, cu toate că avea trei găuri căscate şi venise şi cu lubrifiant la pachet, nu am intrat în ea niciodată din acelaşi motiv. Când am umflat-o şi-am văzut că e mai mare ca mine şi că are un păr lung şi mătăsos, şi că nu ţipă când o trag de el, şi că nu i se umflă ochii când o izbesc din toate puterile, şi că sub ochi nu are orificii pentru lacrimi, şi că sfârcurile nu-i sunt perforate pentru lapte, când am ştiut că e goală pe dinăuntru, aşa că nimeni n-o poate măcelări ca să smulgă din ea vreun fluture iliac, am înţeles că era mama, şi

de-atunci am dormit mereu cu ea-n pat, îmbrăţişaţi, şi n-am mai avut nevoie de nimeni altcineva pe pământ. Mă gândeam ce n-ar da toţi mucoşii să-şi poată dezumfla şi împacheta mamele ziua, ca să scape de tâmpitele lor guiţături moraliste, şi să le umfle iarăşi noaptea, ca să le simtă alături pielea de plastic şi să se-nfăşoare în părul lor artificial şi să adoarmă fără frică de Prinţul acestei lumi, căci Prinţul acestei lumi nu vine când dormi cu o mamă.

De când am început să dorm cu mama, care-şi ţinea mâinile afară din plapumă, îndoite ca ale unei păpuşi, am început să călătoresc Acolo. Mă deşteptam singur în miez de noapte. Lumina lunii bătea peste ochii deschişi şi gura căscată a mamei. Atunci ea părea că ţipă de groază. Ştiam de pe-atunci că frica nu e legată de durere, că poţi să-nnebuneşti de frică şi dacă nervii din pielea ta sunt atît de atrofiaţi, că dacă te-ar tăia cu ferăstrău-n două te-ai uita la tine amuzat ca la o scamatorie de bâlci. Femeilor de cauciuc le e frică noaptea. Urlă inaudibil, ca liliecii, cu ochii dilataţi de teroare. Căci n-au în ele sânge, ci duh, şi numai duhul contează, carnea e cu totul nefolositoare. Doar sufletul poate fi torturat într-adevăr. Când sfâşii o râmă în două, se zvârcoleşte furios, dar n-o doare. Ce doare e piciorul pe care nu-l mai ai.

Mă ridicam din pat şi coboram scara spre „fabrică“. Intram în atelierul durerii sexuale, pentru care atâţia plătesc bani buni, apoi deschideam un chepeng în podea şi coboram spre adâncul lumii. Erau întâi fundaţiile, sistemul de canalizare unde rătăceam pe marginea unor şuvoaie de rahaţi şi urină şi prezervative pline, înnodate, şi hârtie igienică fleşcăită, era apoi, deschis într-unul din pereţii inelelor de beton, tunelul secret pe care-l descoperisem cu vreun an în urmă, şi-n bezna căruia înaintasem tot mai mult, oblic în jos, tot mai strâmtorat de gofrajul lui de sfinctere vii, pulsatile. Desfăceam cu trupul meu cavităţi virtuale, ce se strângeau la loc după trecerea mea, şi care-mi umpleau pielea de băşici ce trebuie să fi usturat teribil. Mă retrăgeam din tunel, înspăimântat, dar în nopţile următoare mă regăseam în bezna lui umedă, înaintând şi mai adânc, până când am rupt deodată către lumile din adâncuri şi am ajuns Acolo, în locul unde împuţitul de doctor din Hol-Hol, care ronţăia atâta chinină că ajunsese uscat ca o scoarţă de copac, spunea că se află centrul durerii din creier,

„acolo, în cortexul parieto-insular, deasupra iadului din talamus. Căci iadul şi paradisul sunt la jumătate de centimetru unul de altul în miezul creierului, şi-s atât de legate prin proiecţii sinaptice, încât nu te poţi îndoi că raiul e luminat de flăcările infernului, umbrit la rândul lui de pădurea de axoni plini ochi de dopamină din paradis“. Deştept mai era, cu păsăreasca lui. Spunea mai bine vietnamezul, înainte să-i băgăm capul în cuşca cu şobolani: „În miezul lui Yin e Yang şi-n miezul lui Yang e Yin şi moartea e-n miezul vieţii şi viaţa e-n miezul morţii, aşa că n-are de ce să-mi fie frică de voi“. Dar i-a fost, până şi lui, frică, fiindcă nervii lui nu erau morţi în piele, şi şobolanii muşcă rău de nas, de pleoape, de buze şi de obraji.

Tunelul se lărgea pe un fel de palier de spital, ce mergea de jur-împrejurul unui gol nemaipomenit de adânc, căci erau sute şi mii de astfel de etaje, care dădeau unele spre celelalte prin scări de ciment, astfel că puteai umbla ani în şir în sus şi-n jos pe culoarele alea tăcute. Erau uşi albe, la distanţe egale, iar între uşi erau banchete cafenii, cu picioare metalice, tari şi incomode, mirosind a plastic ordinar. Uşile erau încuiate, dar dacă lipeai urechea de ele auzeai câte-un susur de apă lăsată să curgă-n chiuvetă, un geamăt de femeie în pragul orgasmului, vâjâitul unei freze dentare. Sau o tăcere oarbă, de zid plin, sau un ţiuit asemenea celui din urechi. Şi este o uşă, pe unul dintre miliardele de paliere, pe care mă străduiesc s-o uit, fiindcă, lipindu-mi urechea de ea, am auzit, nu de după lemnul vopsit al uşii, ci în centrul ţestei mele, de parcă ţeasta mea ar fi fost un clopot şi auzul s-ar fi născut în inima lui, o şoaptă fără sex, fără vârstă, fără sunet chiar, şi care mă chema blând dintr-un loc ce nu poate să existe. „Victor“, am auzit, şi cred că atunci am simţit ce trebuie să simtă cei ce cunosc durerea, fiindcă eram chemat, şi cel mai groaznic lucru de pe lume e să fii chemat, iar apoi un coşmar e să fii ales. De câte ori nu m-am trezit în miez de noapte, acoperit de sudoare, şi n-am urlat pereţilor şi lunii pline: „Nu mă mai chema pe nume! Lasă-mă dracului în pace!“ Cei care-şi vând sufletul Satanei o fac pentru ca ochiul Domnului să nu se oprească asupra lor, să nu devină o sculă în mâna urzitorului de planuri ce nu pot fi înţelese. Căci Domnul te poate alege ca să fii Iuda sau Antihristul în vicleimul său ce nu ţine seama de chipul omului. Domnul te poate meni iadului veşnic pentru că are nevoie acolo de cineva care urlă, pentru ca tabloul să fie măreţ şi

edificator. Un popă îmi spunea în Djibouti, când zăceam rănit şi scobeam cu degetul după glonţ în gaura aia din plămânul drept: „Olarul face din acelaşi lut oale pentru ruşine şi oale pentru slavă. Unii din noi suntem sortiţi iadului încă din prima clipă a lumii, alţii bucuriei eterne. Eşti ca o furnică-ntr-o boabă de chihlimbar: paralizat în propriul tău destin. Dacă e să ucizi, Domnul îţi pune gândul uciderii-n minte şi cuţitul în mână. Dacă e să te căieşti, Domnul îţi formează lacrima-n colţul ochilor. Dacă eşti bun, Domnul te-a făcut bun, ca să se slăvească în tine. Dacă eşti rău, Domnul te-a făcut rău, tot pentru slava sa. Dar de-ar fi să ard la nesfârşit în fundul cel mai adânc al iadului, pe când toţi ceilalţi ar trăi fericirea în paradis, tot aş striga din adâncul temniţei mele: «Slăvit să fii, Doamne, pentru că ai făcut singura minune posibilă acum şi de-a pururea: lumea!»“ Nenorocitul, l-au mâncat sălbaticii pe care voia să-i convertească în Ciad, am auzit că i-au smuls ficatul încă de când era viu şi că l-au prăjit sub ochii lui ce mai erau capabili să vadă „singura minune posibilă“. Ce surpriză pentru un om ce se crede drept şi nepătat, ce-şi justifică grijuliu răul făcut de-a lungul vieţii, să afle că a fost totuşi menit căsăpirii şi torturii pentru că Domnului i-a plăcut să-i facă asta, ca o mică înfloritură de sânge pe canavaua sa cerească…

Aşa că după o vreme n-am mai rătăcit pe culoarele acelui dispensar nesfârşit, căci mi-era groază de uşile albe şi de şoapta din craniul meu (de ce ţi-e frică dacă nu te poate durea nimic, întreabă proştii), ci am mers către puţul din mijloc şi i-am încălecat balustrada de ciment rece şi, fiindcă n-am ştiut niciodată ce e răul de înălţime şi pot trece prăpăstii pe punţi cât un fir de păr, şi fiindcă ruperea oaselor nu-mi evocă decât un trosnet interesant, mi-am dat drumul în gol ca să văd ce e acolo jos, fiindcă şi-aşa nu mă mai distra cine ştie ce să tot dau foc câinilor şi să tai labele şoarecilor ca să-i văd cum îşi schimbă inexplicabil comportamentul. De pe atunci minunea de căcat a vieţii mi se părea o glumă proastă.

Şi chiar că era amuzant să te duci aşa în jos, de-a berbeleacul prin aer, şi etajele alea să zboare în jurul tău, mai ales că trupul meu nu rămânea la fel, ci se schimba pe măsură ce cădeam prin hău, din degete îmi ieşeau gheare, în gură-mi creşteau colţi ca de câine turbat, membrane negre ca smoala îmi ţâşneau din subţiori şi mi se-ntindeau în aer, deveneam un diavol şi nu era rău deloc, căci o energie fără margini începea să-mi clocotească-n piept, un

fel de furie a pielii şi-a cărnii. În lipsă de altcineva, mă sfâşiam pe mine însumi, şi fâşii de piele şi ciozvârte de falange se răsuceau după mine în vârtejul tunelului, şi un jet de sânge, atât de puternic încât părea că el mă-mpinge-nainte în ghinturile acelei ţevi, îmi rămânea în urmă. Alteori mă schimbam în salamandră sau în păianjen, sau într-o fiinţă care nu are şi nu poate avea un nume, dacă nu cumva numele ei era Victor, omorâtorul.

Şi cădeam din cer, şi tot cerul era de fapt o flacără înteţită, vuitoare, ce izbucnea din nenumărate guri de vulcan. Şi sub mine era o viermuială atât de mare, încât de câte ori m-am prăbuşit peste magma aia, am căzut peste un diavol sau peste-un damnat. Dintre vulcani se ridicau piscuri colosale de gheaţă, ce nu se topeau în vâlvătaia aceea. Şi cum atingeam fundul, mă puneam pe treabă, şi a fost un bun exerciţiu pentru mai târziu, căci ştiu acum ce leziune duce la urletul cel mai neomenesc, ce răsucire-a încheieturilor, ce castrare, ce răstignire, ce eventraţie, ce jupuire, ce strivire, ce biciuire, ce privare de gingaşele organe ale văzului, auzului şi gustului duc la zvârcolirile cele mai patetice. Ce m-aş fi făcut în Africa, în Indochina şi-n Liban fără stadiul ăsta? Căci ai multă libertate când eşti un diavol, şi o mulţime de satisfacţii. Animale de experienţă sunt câte vrei. Poţi inventa mereu altceva, poţi să-ţi verşi furia, extazul furiei turbate, asupra miilor de trupuri goale ce te privesc cu ochi dilataţi de groază. Din ţeasta fiecăruia, am văzut mai târziu, iese câte-o canulă ce trebuie să le pătrundă adânc în creier. E fixată cu plastic dentar pe craniile chele, şi din ea porneşte un tub ce intră undeva sub pământul acoperit de cărbuni aprinşi. Aşa că toţi atârnă ca nişte fructe de-un peţiol, şi pe când retezi sâni şi sfâşii obraji şi străpungi născătoare cu ştanga ta ascuţită şi-i despici în două cu ghearele enorme, şi-i otrăveşti cu chelicerii însângeraţi (se refac cu încetul: e de mirare cum li se-nchid rănile şi trupurile redevin întregi, pline, albe ca nişte larve, gata de noi chinuri, noi zbateri şi noi zbierete), ai putea vedea prin tubuşoarele străvezii cum se scurg stropi de lichid incolor, strălucitor ca diamantele, cum boabele astea de rouă dispar în pământ, unde probabil că se unesc cu miliardele într-o singură conductă ce pătrunde-ntr-un agregat colosal, ce ocupă singur ochiul central al planetei, întunecatul Nifesima. Mai târziu, la staţia spaţială din Guyana Franceză, pe când frecam menta pe lângă sulele alea pe care le lansau pe orbită, olandezul tatuat pe mâini de sus până jos

mi-a spus că durerea e o mare necunoscută (mie-mi spunea?) şi că el a fost pasionat de problema asta şi-a studiat, şi că şi azi îşi crestează braţele cu briceagul ca să savureze un anume fel de durere, şi se arde cu ţigara pe sfârcurile pieptului ca să se bucure de o cu totul altfel de suferinţă, şi că pe când era însurat aducea bărbaţi şi-o silea pe nevastă să se reguleze cu ei sub ochii lui, fiindcă o iubea şi asta-i provoca o suferinţă fără de margini, care-l aducea la extaz. A şi omorât-o după aceea, din gelozie (sau ca să sufere de remuşcări, alt fel interesant de durere?). Şi dementu-ăsta, care nu era prost deloc, spunea că în creier există un centru al suferinţei, şi că există substanţe secretate de el, între care misterioasa substanţă P, mediatorul durerii între nervi şi celulele din creier. Când ne doare ceva, un dinte sau o amintire, sau o rană sau o insultă, creierul secretă substanţa P, şi ea inundă grupul de celule care-şi spun „eu“ şi reţeaua de neuroni ce-şi zice „Dumnezeire“. Şi înspăimântătoarea, insuportabila durere paralizează trupul şi sufletul. Eu cred ce spunea olandezul, fiindcă şi psihiatrii din Amsterdam spuneau la fel, şi mă-ntreb acum dacă nu cumva tot infernul nu e decât o fermă ce mulge creierele de substanţa P, smulgându-le-o prin torturi fără putinţă de-nchipuire, dacă nu ăsta e rostul omului pe lume, să-şi dea recolta de lichid al durerii îngerilor ne-ndurători, dacă nu cumva toţi oamenii de pe pământ — în afara celor ca mine — sunt conectaţi la agregatul din adânc, dându-şi obolul când plâng şi când ţipă, când se izbesc cu palmele peste obraji. Nu cumva Nero şi Heliogabalus şi Hitler şi Genghis-Han, şi Gilles de Rais şi khmerii roşii şi toţi demonii ce-au incendiat vreodată lumea sunt briciul cu care Dumnezeu rade popoarele, uneltele lui, coase ce seceră cranii umane mustinde de substanţa P? N-au fost Auschwitzul şi Hiroshima şi Ypres şi coasta Normandiei şi lagărele Indochinei teascuri de strivit strugurii ţestelor şi de stors mustul înspumat al substanţei durerii? Căci popa din iadul din Djibouti, ce-şi ţinea slujbele în bordeluri şi-n temniţe şi-n satele sălbaticilor şi oriunde dădea de păcătoşi — şi unde nu erau păcătoşii în păcătosul de pământ şi-n păcătoasa de apă, şi-n păcătosul de aer şi-n păcătosul de foc? —, răcnea câteodată de-ai fi zis că-l ardeau cu fierul roşu la tălpi: „Eu singur am călcat în teasc şi nici un om dintre popoare nu era cu Mine; i-am călcat astfel în mânia mea şi i-am zdrobit în furia mea; aşa că sângele lor a ţâşnit pe veşmintele Mele şi Mi-

am mânjit toate hainele cu el“. Nebunul mergea pe câmpul de luptă şi se tăvălea şi el în sângele cadavrelor, încât până şi crucea pe care o-ntindea prostituatelor s-o sărute era plină de sânge…

Petreceam multă vreme acolo, noapte de noapte, desenând harta durerii omeneşti pe pielea aceea fremătătoare, acoperită de vulcani şi gheţari, injectându-mi în centrul inimii hormonii cumpliţi ai ororii. Cel mai teribil lucru e că acolo nu se putea muri. Sub umbra palidă a unui gheţar era o uriaşă pânză de păianjen, învălătucită şi groasă, din miezul căreia ieşeau veşnic labele negre, articulate, ale unui păianjen cât un elefant, cu ochi sclipitori în blana mânjită de sânge. În plasă se zbăteau înnebuniţi condamnaţii, vii şi conştienţi, ce nu-şi puteau lua ochii de la fiara care ţâşnea deodată din cuibul ei şi-şi înfigea căngile-n trupul martirizat. Apoi îl dizolva pe dinăuntru, îi lichefia stomacul, rinichii, vertebrele, lăsând întreg doar creierul în ţeastă, şi sugea lichidul acela gros, cu burta lipită de pielea cenuşie a victimei. Şi-apoi se retrăgea, însângerat, în cuibul său de plasă lipicioasă şi străvezie, iar sub pielea celui martirizat organele se refăceau şi el redevenea, în câteva minute, trupul în zbatere, conştiinţa înnebunită ce anticipa oroarea şi ştia că ea se va repeta la nesfârşit, ere după ere şi eoni după eoni, sau mai bine zis că totul avea să dureze o singură clipă de groază şi durere fără limite, o clipă întinsă pe toată suprafaţa a ce numim timp şi eternitate. Altundeva, un trup era zidit într-un bloc masiv de cristal, ca o insectă în chihlimbar, într-o poziţie imposibil contorsionată, cu spinarea frântă şi membrele răşchirate, şi stătea încleştat acolo, viu şi lucid, ştiind că nu zile, nici ani, nici decenii nu va rămâne astfel, ci pentru totdeauna, fără nici o speranţă de slobozire. Şi o femeie era violată de demoni şi-apoi pântecul i se umfla şi năştea, şi pruncul îi era sfârtecat în faţa ochilor, şi-apoi reîncepea totul. Şi un bărbat era închis într-o odaie fără uşi şi fără ferestre, ca o bulă de aer într-un perete gros de miliarde de kilometri, de-ai fi putut zice că de fapt tot universul e plin şi compact în afara acelei inexplicabile fisuri, şi faţă-n faţă cu el e un demon ucigaş, şi sunt doar ei doi, etern faţă-n faţă, şi demonul nu poate fi înduplecat, nici mituit, nici ucis, căci e de o forţă a urii de neînfrânt. Şi demonul aşteaptă să ţi se refacă oasele rupte, să-ţi crească la loc carnea sfâşiată, să-ţi înmugurească alţi ochi, altă limbă, alte degete pentru ca ele să poată fi smulse din nou, şi doar

creierul, singurul organ pe care degeaba l-ai terciui, căci e complet lipsit de senzori ai durerii, să le rămână-ntreg, ca să simtă până-n ultimul său neuron nebunia groazei fără sfârşit. Fiecare martir avea propria lui tortură, fiecare era muls de scânteietoarea substanţă P cu o altfel de mulgătoare, singurul mijloc de schingiuire comun fiind cutremurătoarea, intolerabila şi insuportabila certitudine că nu vor vedea niciodată faţa lui Dumnezeu, care este speranţa.

La-nceput crezusem că aveam să rămân şi eu acolo, etern, ca demon ce serveşte şi el căile ascunse ale Celui veşnic, mai cu seamă că arătam ca unul dintre ei şi nu eram mai puţin turbat şi îmbătat de puterea asupra trupurilor damnate. Dar, după un timp, îmi reluam înfăţişarea umană, fragilă şi albă-n mijlocul focului vuitor, iar milioanele de diavoli, disperaţi că mă puteau tăia fâşii, mă puteau carboniza sau îngheţa până-n măduva spinării fără să vadă o lacrimă în ochii mei imuni la durere, căci iadul n-are putere asupra mea, mă apucau şi mă azvârleau în focul celui mai apropiat vulcan, ce mă proiecta spre bolta lumii de dedesubt. Eram din nou sorbit în rectul prin care venisem şi nimeream iar pe palierele tăcute din jurul lui, şi, o dată ajuns acolo, mă grăbeam să regăsesc drumul spre casă, căci mamei trebuie să-i fi fost urât singură-n pat în odaia noastră din cartierul roşu amsterdamez. Curând eram iar în braţele ei de păpuşă, singurele care m-au ocrotit şi alintat vreodată în curva de viaţă ce mi s-a dat, fără ca eu s-o cer, pe lumea asta.

Fireşte că după acele nopţi zilele-mi erau plicticoase şi sărace-n emoţii, şi că oricât aş fi bătut, ucis şi violat (şi o făceam de la şapte ani), mireasma entuziastă a crimei îmi părea abia un iz de rahat scormonit din plictis şi melancolie. Căci plictiseala mă chinuia mai tare decât ar fi putut-o face focul sau gheaţa, mă crucifica zilnic pe sistemul ei de coordonate tâmpit şi mereu acelaşi. Am încercat să beau şi n-am făcut decât să-mi vărs maţele, mi-am vârât *shit* în vână şi m-am simţit ca după un ceai de măceşe, am tras pe nări până mi-am perforat septul, cu singurul rezultat că am strănutat zile-n şir. Am avut milioane de târfe, în masa lor colcăitoare de ţâţe, cururi şi vulve m-am simţit o clipă ca Acolo, am răpit şi-am supus ororilor sexuale fete nevinovate ca îngerii, am fost stăpânul lor absolut, cu menhirul puterii ţeapăn şi mereu gata să sfâşie. A fost ceva mai bine, când ţipau (şi ţipau ca

din gură de şarpe) simţeam în mine un fel de răcoare, pe care-apoi am căutat-o mereu, dar nu era ce-mi trebuia cu adevărat. Am exersat sodomia, minciuna, ura, dispreţul, mânia, trufia, şantajul, blasfemia, teroarea, cupiditatea, hoţia, proxenetismul, viclenia, am furat agoniseala orbului, am călcat în picioare văduva şi orfanul. Până la şaptesprezece ani eram căutat de poliţie, de bande, de detectivi şi de vânătorii de recompense, aşa că nu-mi mai rămânea nici un loc pe pământ unde să-mi ascund trupul binecuvântat, ce nu simte durerea, şi pe mama (de care nu m-am mai despărţit niciodată şi-o am şi acuma în rucsac), în afară, fireşte, de Legiunea Străină unde, când semnezi primul angajament pe cinci ani, nu te-ntreabă nimeni cine eşti şi nu-ţi caută nimeni sângele de pe palme. Aşa am ajuns la baza de la Castelnaudary, în Regimentul Străin nr. 4, unde mi-am făcut ucenicia de legionar, unde-am aflat prima dată despre armata de descreieraţi sublimi forjată-n Algeria, în luptele cu sfântul islamului, Abd-El-Kader, şi-acoperită de glorie şi infamie la Mascara, Antagh, Sidi-Bel-Abbes, în Crimeea, Italia şi Mexic, până la cea mai glorioasă bătălie din istoria omenirii, cea de la Camerone, unde câteva zeci de legionari bolnavi de dizenterie au pierit până la unul în înfruntarea cu mii de cavalerişti mexicani. De cum eram înrolaţi, după primele şuturi în cur şi paturi de armă-n figură, eram puşi să-nvăţăm pe de rost *Le Récit du Combat de Camerone*, biblia şi codul nostru de onoare. Pentru mine, ce nu ştiam decât să sfâşii şi să sugrum, şi care dădusem foc bordelului unde mi-am trăit copilăria, arzând tot: pe babă în cizmele ei de piele, pe clienta ei cu dildo-ul încă atârnându-i dintre picioare, pe cele vreo cinci fete din vitrinele de dedesubt, *Le Récit* a fost abecedarul, atlasul şi cartea mea de istorie. Căpitanul ce ni-l vâra-n cap cu înjurături în care iadul se amesteca cu cerul şi curvele cu sfintele, şi care ne lipea palme răsunătoare pe obraji la orice bâlbâire, era unul Frédéric Sauber-Hall, care nu ne-a spus niciodată că lumea-l ştia sub alt nume ca scriitor, şi oricum n-ar fi avut rost să ne spună, căci eram doar nişte răcani care nu mai voiau decât să moară în gloria derizorie a vreunei mlaştini din Indochina. Dar el ne tot citea, când se sătura de şmotru, dintr-un poet care-o lăsase baltă cu poezia ca să se facă negustor de sclavi şi de arme în Africa Neagră, şi Rimbaud semăna cu mine, căci trăise şi el un anotimp în infern şi încercase toate otrăvurile sublime de pe

pământ. „Qu'est-ce pour nous, mon cœur, que les nappes de sang“, recita patetic Frédéric, şi cuvintele astea mi-au rămas săpate adânc în minte. Legiunea, ne spunea căpitanul, luptase-n toate războaiele disperate de pe planetă, căutându-şi parcă înadins propria nenorocire, băieţii pieriseră cu miile în acte imbecile de bravadă din nordul îndepărtat, unde luptaseră dincolo de Cercul Polar, la Bjerknik, sub magicele aurore boreale, până-n Vietnamul plin de cuşti de bambus şi şobolani, unde suferiseră cumplitele umilinţe de la Cao-Bang şi Dong-Khe. Vânaseră berberii ce se ascundeau printre dunele Algeriei şi Tunisiei, şi care-i jupuiau de vii pe legionarii ce le cădeau în mâini, lăsându-i să se zvârcolească-n nisipurile incandescente (în schimb, legionarii le sfărâmau fiecare încheietură a membrelor cu focuri de armă când îi prindeau, căci războiul nu e pentru copii şi femei), apoi se mutaseră în Ciad şi în Djibouti, unde semibrigada a XIII-a se încâlcise într-un oraş ce consta doar din baruri şi bordeluri, ridicat ca o Fata Morgana în deşert numai şi numai pentru Legiune… Un desfrâu fără margini se dezlănţuise în acea oază de pierzanie, soldaţii se duceau în grup la negrese şi nu alegeau, le călăreau la comun, adormeau peste ele, le scăldau în absint şi-n vin de palmier, ca fesele lor şi vulvele lor negre ca ale iepelor să lucească la lumina şovăitoare-a făcliilor. Totul durase până când somalezele bestiale, cu dinţi de prădător, le căsăpiseră pe gingaşele etiopience şi ridicaseră din trupurile lor o movilă în putrefacţie. După 1975 nu mai era nevoie să ne povestească nimic Blaise Cendrars (alias căpitanul Frédéric), căci trăiserăm totul pe pielea noastră. Camarazii mei — pe pielea lor plină de terminaţii nervoase, eu pe pielea mea de azbest incoruptibil. Am cunoscut, sub ceruri caniculare, înspăimântătoarea *la pelote*, tortura preferată a sergenţilor Legiunii, am mers kilometri-n genunchi, prin nisipul incendiat, cu raniţa plină tot de nisip, zeci de kilograme de povară. Ne-am târât pe burtă pe stânci, striviţi de uriaşe legături de lemne de foc. Am frecat podeaua dormitoarelor cu periuţele de dinţi şi-am făcut şi refăcut paturile de sute de ori pe zi, îndurând zbierete animalice şi lovituri. Totul pentru „Onoare şi Fidelitate“, deviza noastră sacră. Am luptat în Zair cu katanganii rebeli şi-am văzut cu ochii mei cum Bokassa s-a încoronat singur ca împărat în Africa Centrală, cum la televiziunea imperială apărea doar el însuşi cântând la acordeon, cum a obligat şcolarii să se-mbrace în uniforme

ce costau mii de dolari, căci erau făcute la fabricile lui, şi cum pe cei care n-au avut bani pentru ele i-a adunat în puşcării, unde gărzile imperiale i-au violat luni în şir şi-apoi i-au masacrat pe toţi. Între ei cobora adesea însuşi împăratul, cu hlamidă şi coroană pe cap, ca să-şi aleagă băieţelul cel mai fraged şi mai curat. Noi numeam ţara aia halucinantă „Bokassaland“…

În Liban am însoţit Regimentul 2 Paraşutişti. Am plecat din Corsica, am făcut o escală în Cipru şi-am fost aruncaţi deasupra patriei nefericite a cedrilor, în care un oraş ce fusese o minune a lumii era acum cea mai sinistră colecţie de ruine. Am luat parte la Operaţiunea „Balena Ucigaşă“, ce-ncerca să-i despartă pe palestinieni şi evrei dintr-o încăierare sângeroasă, plină de episoade teroriste. Sute de femei şi copii au fost masacraţi peste noapte în taberele de refugiaţi. Ai noştri erau sfârtecaţi şi ei, de-o parte şi de alta a liniei verzi, de maşinile-capcană şi de minele îngropate-n ţărână. În Liban ucideam tot ce prindeam, creştini, arabi şi evrei. Întâi trăgeam, apoi întrebam. Întâi tăiam beregata şi-apoi căutam în buzunar portofelul cu poza nevestei şi a copiilor. Când Gemayel a fost asasinat, ne-au retras şi pe noi din nebunia libaneză, căci nu exista nici o soluţie. Cele trei neamuri ce credeau în acelaşi Dumnezeu aveau să se măcelărească până la coborârea Lui pe pământ. Întorşi în Franţa, am defilat cu Regimentul 2 pe sub Arcul de Triumf şi l-am văzut în tribună pe Mitterrand. Mi-am cumpărat atunci de la Paris poeziile lui Rimbaud şi-am găsit în ele versul pe care-l recita căpitanul Frédéric şi multe alte lucruri vrednice de atenţie, între care poemul *H* care cred că înseamnă Homosexualitate sau Heroină, şi versul în care frumuseţea este amară. Am ţinut mereu cartea asta în raniţă, împachetată în mama, şi cu toate astea s-a rupt de atâtea furtuni de nisip şi s-a muiat pe margini de spermă, sânge, bale, dracu' mai ştie de ce, încât azi mi-e greu să mai citesc părţi ale ei, noroc că le ştiu pe de rost. Curva de viaţă nu cruţă nici cărţile cele mai sfinte.

Pe când eram în Liban şi citeam din cartea cu poezii a lui Rimbaud despre poeţii de şapte ani, am început să mă gândesc mai mult la Baraka şi la acea femeie din mintea mea care ţinea o oglindă şi-mi arăta-n ea propria mea faţă, aşa credeam încă pe-atunci. Pentru cine n-a fost înrolat niciodată în Legiune cred că ar trebui să spun că Baraka e un talisman care te apără de gloanţe. Fiecare legionar are câte unul, şi am văzut cu ochii mei cele mai

curioase Baraka, şi cu cât erau mai ciudate, cu atât te apărau mai bine, căci căpitanul Frédéric, care scria cărţi sub numele de Blaise Cendrars, ne spunea că ele sunt obiecte venite din a patra dimensiune, şi că astfel pot curba spaţiul în jurul nostru (şi că unele curbează şi timpul, deşi e greu sănţelegi cum se poate asta), iar gloanţele duşmane urmează aceste linii curbe şi ne ocolesc, în loc să ne intre de-a dreptul în trupuri. Am văzut, în campaniile mele, Barakas de toate soiurile: schelete de broască ferecate în argint şi purtate la gât, bile de cristal în care se vedea un oraş zidit pe nori, cărţi de joc în care valetul avea dedesubt nu un alt valet, ci o damă, medalioane cu flocii vreunei târfe, bucăţi tatuate de piele de om, flacoane cu lacrimile unui sfânt martirizat, discuri de ebonită cu vocea lui Gandhi, filacterii ce-aveau în interior desene pornografice (un dement sirian le purta mereu pe frunte), monede cu chipul împăratului Heliogabalus pe-o faţă şi pe cealaltă cu amprenta degetului său gros, o hârtie cu un vers italian care mi-a plăcut — „Poetul cântă liber despre moarte, chiparoşi şi infernuri“ —, un bob de muştar din care-avea să iasă un arbore atât de mare, încât păsările cerului îşi puteau face cuib în ramurile sale, un inel din păr de mamut, sfârcul mumificat al uneia dintre cele unsprezece mii de fecioare, un fenakistoscop, un futac de bronz, un iadeş — mă rog, ce-au putut şi camarazii mei să-şi cumpere de la negustorii ce ne-nsoţeau peste tot, ca şi târfele, lăudându-şi marfa şi scuipând într-o parte o zeamă cafenie de la tutunul de mestecat. Când vreun camarad era împuşcat, Baraka lui dispărea prima, căci faptul că omul murise nu dovedea că talismanul n-avea puteri miraculoase, ci că uneori se gândea-n altă parte… Îl vedeai purtat la gât de altcineva, cu aceeaşi credinţă-ncăpăţânată, până crăpa şi el prin cine ştie ce mlaştini. Dar Baraka mea nu era de la negustori. Crescusem cu ea, de parcar fi ieşit o dată cu mine din burta muierii care m-a făcut. Atât aveam din epoca aia pe care n-o puteam plasa nicăieri în afurisita mea de viaţă, decât aşa, „foarte demult“, sau, cum am auzit spunându-se, „într-o viaţă anterioară“: o amintire şi-o poză. În amândouă, aceeaşi femeie străină, altfel decât toate celelalte cu care-am avut vreodată de-a face.

Şi, fiindcă lucrurile astea au început să mă obsedeze în Liban, m-am întors la Amsterdam ca să dau de urma femeii din poză şi să ştiu ce-a fost cu mine, cine-a fost mama mea de dinaintea femeii de cauciuc care mi-e

mamă. Căci în Legiune îmbătrâneşti repede şi te pensionezi înainte de patruzeci de ani, aşa că pe mai toţi camarazii-i apucă nebunii din astea senile. Bineînţeles că m-am întors cu paşaport fals, că doar eram cunoscut ca un cal breaz în cartierul roşu, ba chiar mi-am lăsat şi barbă, şi chiar din prima seară am ajuns pe cheiul Kaisergracht-ului, cu nebunia de lumini de la spectacolele erotice reflectându-se-n undele negre ale apelor şi cu femeile în chiloţi şi sutiene fluorescente sprijinite cu palmele de vitrina căsuţelor lor de sticlă. Unii-şi aduc aminte, din copilărie, de brazii de Crăciun şi de primul trenuleţ ce aleargă pe şine, eu îmi amintesc numai curve, travestiţi şi harnaşamente de piele bătute în ţinte. Am regulat la curve bătrâne de mi se făcuse şi scârbă în perioada când m-am întors la Amsterdam, doar ca să le pot întreba dacă-şi aduc aminte de una, Coca, ce-şi făcuse şi ea meseria în cartier, şi până la urmă am găsit o babă burtoasă şi fleşcăită care mi-a zis că da, Coca era o străină, abia o rupea pe flamandă. Am întrebat-o ce neam era, şi baba mi-a spus că-şi aminteşte, fiindcă românce aproape că nu existau pe-atunci pe piaţă: Coca venea dintr-o ţară din est, despre care nimeni nu ştia nimic, şi pe care imediat mi-am pus în gând s-o găsesc şi să merg acolo cu prima ocazie. Ţării îi zicea România şi nu se ştia mare lucru despre ea (avea să-mi spună colonelul nostru, pe care l-am întrebat aşa… alene, ca să nu mă bănuiască de ceva) pentru că era o închisoare comunistă împuţită condusă de un dement, şi nimeni nu putea intra şi ieşi de-acolo. De-atunci mi-a intrat în cap că s-ar putea să fiu român şi m-am apucat să citesc ce mi-a căzut în mâini despre ţara aia nenorocită, tocmai potrivită să mă nasc eu în ea. Primul lucru pe care l-am aflat a fost că era ţara lui Dracula, şi-atunci chiar că n-am mai avut nici o-ndoială, căci pe Dracula îl văzusem mereu ca pe-un fel de bunic al meu pentru care aveam cel mai mare respect.

Cât am frecat menta la Kourou, unde chipurile protejam rachetele spaţiale franţuzeşti ce se lansau de-acolo, din Guyana franceză, dar mai mult îi vânam pe sălbaticii aborigeni Saramancas, Boeschs şi Bonis şi le regulam femeile cu „şorţ sexual“, cu labii, adică, de peste şapte centimetri lungime, am tot citit despre România, care este o ţară destul de mare, lipită de ruşi, cu munţi în care încă mai mişună urşii şi lupii şi cu oameni primitivi, păstori şi culegători, care s-au luptat din vremuri străvechi cu

turcii. Am citit despre Bucureşti, capitala lor, că i-a pus piatra de temelie însuşi Dracula, care când se supăra trăgea în ţeapă până la douăzeci de mii de oameni şi mânca sub trupurile lor în putrefacţie, imagine ce mi-era familiară din drumurile mele de fiecare noapte Acolo. Am văzut într-un ziar o caricatură cu preşedintele lor de azi, care avea şi el colţi de vampir, dovadă că se trăgea din faimosul conte din Transilvania. Pe măsură ce citeam, ţara asta de care nici n-auzisem pân-atunci îmi plăcea tot mai mult. Căci acolo, din câte ziceau ziarele, bisericile erau dărâmate, copiii din orfelinate mureau de SIDA, de foame şi roşi de şobolani, satele erau nivelate cu excavatoarele şi oamenii erau mutaţi într-un fel de combinate avicole sau puşcării sau dracu' mai ştie, cutiuţe de beton în care n-ai loc să te învârţi… Era un fel de Bokassaland foarte pe gustul meu. Începeam să fiu de-a dreptul mândru de originea mea deocamdată doar presupusă, dar care-avea să mi se confirme curând, căci nimic nu e-ntâmplător în curva asta de viaţă.

A fost greu să ajung prima dată în Bucureşti, pentru că se intra greu în ţară şi românii erau suspicioşi, dar faima Legiunii e-aşa de mare, că găseşti aici orice specie de prădător ţi-ai putea imagina, şi bătrânul Benjamin s-a bucurat când m-a auzit că vreau să merg în România, fiindcă el şi alţi câţiva din Regimentul 2 se duceau acolo de câte ori luau permisie, căci România era un fel de Thailanda pentru băieţei, îi luai din gară, îi duceai la hotel, îi spălai şi erau ai tăi zile-n şir, câte doi–trei deodată, nu se supărau dacă-i şi filmai, iar miliţia lor era atât de coruptă, că erau în stare chiar curcanii să ţi-i aducă pe micii vagabonzi de urechi dacă-i plăteai. Distracţia era aproape gratuită, şi-n afară de asta mulţi făcuseră bani cu filmele cu băieţei. Aşa că am mers în ţara mea de origine cu Benjamin, în toamna lui '87, şi băieţeii erau într-adevăr o minune dacă reuşeai să-i speli ca lumea, mai ales pe dinţi, căci duhneau a adeziv de-ţi pierea orice chef, şi în afară de asta furau orice găseau şi cărau în găurile lor, fiindcă trăiau mai mult prin canale. Atunci n-am făcut nimic o vreme, mult timp nu mi-a trecut ceva mai deştept prin cap decât să arăt în gară jumătatea aia de poză, gândindu-mă că poate-o recunoştea cineva pe femeie, dar Bucureştiul are două milioane de locuitori şi doar printr-un noroc chior aş fi reuşit. Dar după o săptămână mi-am adus aminte numele întreg al curvei care m-a răpit şi m-a adus la Amsterdam, şi

Benjamin s-a dus la primărie, fiindcă de când cu băieţeii vorbea şi el limba românilor, care mie-mi suna cam ca portugheza, şi-a întrebat acolo de această Coca, şi a aflat ultima adresă unde locuise înainte să dispară fără urmă, în 1959, mi se pare, ceea ce corespundea cu datele mele, căci Albinosul îşi completase cam pe-atunci peretele de insectar în faţa căruia am stat apoi de-atâtea ori la taclale. Chiar a doua zi am mers la faţa locului şi-am nimerit pe o străduţă noroioasă, care avea toate casele de pe partea stângă dărâmate. Acolo erau gropi mari şi deja se turnaseră fundaţiile unor blocuri din cele de care oraşu-ăla mizer şi înghesuit e plin, dar partea dreaptă era încă neatinsă, cu case de periferie după garduri putrede de lemn, cu o clădire sinistră în care era un fel de magazin alimentar întunecos, cu o altă dărăpănătură în mijlocul unui maidan şi, spre capătul străzii, dincolo de care era câmpul şi un triaj de cale ferată, casa asta. Când m-am aflat în faţa ei, am simţit o lovitură în inimă, căci mi se pare că inima mea e îmbrăcată într-o piele care ştie mai multe decât cea care mă înveleşte cu totul. Am rămas încremenit în faţa acelei case de raport, cu trei aripi, cu etaj înconjurat de o galerie şi cu o curte pavată cu ciment ocupată aproape în întregime de un Mercedes vechi. Cei vreo şapte-opt oleandri în ghivece de lemn miroseau cum n-am crezut că pot mirosi nişte inflorescenţe vreodată. Casa părea ruinată şi pustie. Mai ales la etaj ferestrele erau acoperite cu ziare îngălbenite, şi un oblon desprins dintr-o balama scârţâia în vânt. Am intrat cu sentimentul că am greşit drumul şi că am luat-o invers, către propriul meu creier. Pe toţi dracii, n-am mai simţit aşa ceva niciodată. Ştiam cumva toată clădirea aia, îmi aminteam un vapor, undeva la etaj, şi vedeam un om în maieu, cu păr pe piept, şi-o femeie care-mi întindea un biscuit. Dar parcă amintirile astea erau în carnea şi-n sângele meu, căci nu erau chiar imagini, ci un fel de emoţii, nişte reflexe ale muşchilor şi-ale încheieturilor. Îmi aminteam mişcările mele de-atunci, de parcă undeva s-ar fi înregistrat nu filmul, ci mişcările aparatului de filmare, şi-acum mişcările astea ţi se proiectează pe ecranul trupului tău… Nu, nu se poate spune… Am intrat, şi casa urla, vuia, era parcă vie. Am ştiut unde locuisem: era în aripa din stânga, uşa din capăt era încă stacojie, aşa cum *ştiam* că trebuia să fie. Din aripa cealaltă a ieşit o fată care m-a-ntrebat ceva şi i-am răspuns în franceză, la care ea s-a luminat, căci avea atât de rar ocazia să exerseze

limba, şi când i-am spus că sunt regizor de film şi că-mi place locaţia aia, s-a bucurat şi mai mult. Am intrat într-o cameră ciudată, plină de carpete şi bibelouri, şi păpuşi cu rochii de buret, şi fulgi vopsiţi în vaze, de parcă timpul nu mai trecuse de o sută de ani pe-acolo, şi în fundul camerei, grasă ca un păianjen, era o babă cu barbă şi mustăţi, care fusese proprietăreasa întregii clădiri, fata era nepoată-sa… N-a trebuit decât s-o las pe babă să vorbească, oricum asta făcea toată ziua în afară de faptul că făcea pe ea şi că nu mai era-n toate minţile, căci, după ce şi-a bălăcărit bărbatul fiindcă-şi băgase toţi banii într-un cavou de care pân-la urmă nici n-a mai avut parte, i-a luat pe toţi foştii locatari la rând, şi-a-njurat-o pe Coca fiindcă era o târâtură, şi pe alta că fusese hoaţă de buzunare, pe unul că era beţiv şi pe mai toţi că erau ţigani… Fata mi-a adus o băutură din vişine şi vorbea franţuzeşte destul de bine. După vreo oră, m-am gândit că aşa nu ajung nicăieri, şi am riscat să scot fotografia, Baraka, deşi dacă s-ar fi speriat ar fi chemat miliţia, fiindcă românii oricum trebuie să raporteze orice contact cu străinii. Baba şi-a pus doi ochelari unii peste alţii şi s-a uitat, şi-a recunoscut-o imediat pe femeie, pe care-a numit-o Marioara, iar copilului din braţele Marioarei i-a zis Mircişor. La-nceput am crezut că ăsta era numele meu adevărat, dar în cele din urmă baba, după o grămadă de ocoluri tâmpite, a ajuns în adâncul poveştii, şi-am fost uluit să aflu că am avut un frate geamăn, numit Mircea, şi că mă cheamă într-adevăr Victor, şi că am fost furat chiar de-acolo, de pe strada Silistra, înainte să împlinesc un an şi jumătate. Iar Marioara şi Mircea şi cel care a fost tatăl meu, Costel, au mai locuit acolo încă vreo doi ani, după care au plecat şi ei în altă parte. Atunci mi-am dat seama că în prima mea amintire nu există nici o oglindă: femeia care m-a născut îl ţinea atunci în braţe pe fratele meu geamăn. Le-am lăsat câţiva franci mototoliţi pe masă şi-am plecat repede, fiindcă acum aveam la ce să mă gândesc.

M-am întors la hotel şi l-am găsit pe Benjamin cu băieţii. Cât nu-i punea cu fundu-n sus, avea grijă de ei, îi cicălea şi-i dădăcea ca o muiere isterică. M-a întrebat imediat ce era cu mine, fiindcă la viaţa mea am torturat, am omorât şi am violat şi-am dat foc, şi nopţile mi le-am petrecut toate-n iad, şi pe Prinţul acestei lumi l-am văzut adeseori şi mi-a fost frică de el, dar nimeni nu mi-a spus cum să suport ideea că am avut un frate geamăn şi cum

să mă uit în ochii lui dacă trăieşte şi-l găsesc undeva în lume. Deodată m-am simţit rupt în două, ca poza aia nenorocită, şi am ştiut că sunt în stare să distrug lumea ca să-l găsesc. Mi-a trecut deodată prin minte că poate dacă-l reîntâlnesc pielea mea o să devină sensibilă ca a tuturor şi că-mi va fi dată şi mie, ca oricărui om, fericirea de a cunoaşte durerea. Poate că el plecase cu durerea mea, poate că pielea lui o simţea dublu, poate că el simţise adânc toate rănile mele, de pe piele şi de pe creier, la fel de oarbe, căpătate de-a lungul mărilor de sânge-ale vieţii mele. Pân-atunci trăisem în disperare şi melancolie. De-acum ştiam că trăiesc ca să-l găsesc pe Mircea.

După doi ani am auzit că în România e revoluţie, nici nu se putea ocazie mai bună. Mi-am luat concediu şi-am sosit la Bucureşti chiar în ziua fugii dictatorului. Aş fi venit aici chiar şi dacă n-ar fi trebuit să-mi găsesc fratele geamăn, căci am căutat mereu zonele în care se-ntâmplă ceva interesant. A fost floare la ureche să fac rost de-o armă, un AKM cu pat rabatabil, de la o patrulă ce umbla brambura pe maidane pustii, şi-apoi, câteva zile, a fost distracţie. N-am irosit nici un glonţ. Mă tăvăleam de râs pe acoperişul meu, sau în podul pustiu al vreunei case nerenovate, când vedeam printr-o fereastră cum nevasta îi toarnă supa-n farfurie unui ins căruia chiar în acea clipă îi explodează ţeasta, de-o umple de mizerie pe biata femeie de sus până jos. Sau cum, într-un grup de soldaţi care fumează sprijiniţi de tancuri, unul cade brusc, de parc-ar fi avut boala aia caraghioasă a somnului, şi-apoi ţin-te rafale de mitralieră şi salve de tun trase prosteşte, până se duce dracului faţada aia veche şi frumoasă… Pe seară băteam străzile în speranţa c-o să dau de bărbatul care seamănă cu mine, cu şanse aproape zero să-l găsesc, dar nu chiar zero, căci într-un film din cele ce ni se dădeau în unitate şi-n campanii o italiancă se duce să-şi caute bărbatul dispărut în Rusia şi-l vede pe stradă într-un orăşel îndepărtat. Aşa că n-am pierdut cu totul speranţa. Mâine am de gând să mă distrez niţel în Casa Poporului, pentru că am auzit multe despre ea, dar de văzut n-am văzut-o niciodată, şi cum m-aş simţi când mă-ntorc la Castelnaudary, la cassoulet-ul nostru de toate zilele, şi camarazii-au să mă-ntrebe dac-am văzut palatul nebunului, care cică e cea mai mare clădire din lume, şi eu aş răspunde că n-am fost să-l văd, acum, când intrarea în clădire e vraişte şi-n sălile-alea mişună prăzile cele mai uşoare pe care le poţi găsi în curva asta de viaţă?

Poporul eteroclit al statuilor pătrunse în giganticul diamant ce domina acum Bucureştiul cu o strălucire din altă lume. Marea lumină pătrunsese deodată în mii de bucătării şi dormitoare din blocurile oraşului, de la cele vechi din centru până la cuştile de beton din cartierele cele mai îndepărtate. Locatarii fuseseră atât de uimiţi de flăcările acelea de gheaţă şi curcubeu, că-şi lăsaseră până şi televizoarele şi ieşiseră pe balcoane ca să vadă de unde vine ceea ce la-nceput au luat drept o năpraznică explozie termonucleară. Şi-au tras la repezeală paltoanele, fularele şi căciulile pe ei şi-au luat-o la fugă spre Centru, încărcând troleele până la refuz, înghesuindu-se câte şase vecini într-o Dacie sau mergând pur şi simplu pe jos, în coloane ce se-ngroşau pe parcurs, de parcă ar fi izbucnit o nouă revoluţie şi lumea s-ar fi-ngrămădit să dea jos un nou dictator. În răstimp de numai o oră, zecile de mii de blocuri din prefabricate au rămas pustii, cu televizoarele mergând pentru nimeni. Până şi bolnavii cronici din spitale, cei care se puteau deplasa până la chioşcul de ziare, s-au înfăşurat în halate şi-au luat-o, în cârje, în cărucioare sau şonticăind sub soarele îngheţat de decembrie către coloana de lumină ce se ridica peste acoperişuri şi crengi desfrunzite, undeva departe, în miezul Capitalei. Au rămas în case doar paraliticii, muribunzii şi morţii proaspeţi, întinşi pe masa din sufragerie. Toţi ceilalţi se aflau, după o oră, buluciţi pe esplanada enormă din jurul Casei Poporului, două milioane de oameni adunaţi la cel mai mare miting care s-a văzut pe pământ vreodată. Tăcuţi, cu inimile arse de-o fantastică presimţire, nu-şi puteau desprinde privirile de pe uriaşele faţade de cristal şi de pe aparatul de zbor de deasupra, ai cărui heruvimi îşi înfoiaseră maiestuos aripile. De sub el izvora cea mai blândă şi mai transparentă şi mai aurie lumină pe care ochii omeneşti o puteau zări, mai fermecătoare decât o-nserare de vară indiană, mai liniştitoare decât curgerea norilor în Ruysdael… Lumina cea lină se revărsa peste clădirea de briliant ce-o răsfrângea pe toate feţele, pe milioanele de obraji cenuşii de femei şi bărbaţi şi sugari şi bătrâni adunaţi în jurul Minunii.

Statuile pătrunseră pe porţile larg deschise şi umplură faraonicul coridor principal de zgomotul de şteampuri al tălpilor lor de marmură şi aramă. Priveau uimite-mprejur, la fastuoasele decoraţiuni, la entrelacs-urile vinciene, la naiadele cu sânii goi ce susţineau câte-un portic, la coloanele groase ce sprijineau la o înălţime exorbitantă tavanul casetat. Totul devenise acum de cristal. În comparaţie cu străvezimea cleştarului, trupurile lor de ghips şi metal păreau şi mai jalnice, şi mai grosolane. Lenin nu se putu stăpâni şi, uitându-se numai pe sus, gata să se-mpiedice-n covoare la fiecare pas, exclamă cu mândrie: „Iată ce miracole poate face Omul, tovarăşi! Tot ce vedeţi e rezultatul muncii pline de abnegaţie a poporului român! Nu degeaba am spus eu odată că omul e cel mai preţios capital… Sau parcă a spus-o Marx, mă rog, e totuna…“ „Mai tăceţi din gură, tovarăşe Lenin“, se amestecă Davila. „Putem să admirăm interioarele astea şi fără să fim otrăviţi de ideologie…“ Înaintau încet către inima clădirii, ca o procesiune de preoţi ai unui cult ciudat într-un templu construit la dimensiuni inumane. Pe umerii lui Lenin, Ionel şi Emilia începuseră să se simtă la largul lor. Obrajii de piatră nu-i mai înspăimântau, nasurile ciobite şi palmele cu degete lipsă le stârneau o compasiune vagă. Se şi vedeau regele şi regina acestui neam pitoresc şi inofensiv, pe care l-ar fi cârmuit de-aici înainte cu înţelepciune. În definitiv, în lume trebuie să fi fost milioane de statui exploatate crunt de capitaliştii ce le înălţaseră. Emilia visa deja la o Internaţională care să reunească giganţi de talia lui Kim Ir Sen şi-a preşedinţilor săpaţi în munte şi pitici ca Mannenken Pis sau statuetele de Tanagra, şi care să se întrunească sub înaltul patronaj al noului cuplu domnitor, ea şi Ionel, mult mai inteligent, în definitiv, şi mai reprezentativ pentru lupta de clasă decât Peronii sau Ceauşeştii, căci în definitiv erau mai mult decât două făpturi omeneşti: erau două embleme nepieritoare: Activista şi Securistul, mintea care ordonă şi braţul care execută… În cele din urmă, îşi ducea Emilia gândul mai departe, Ionel s-ar fi putut estompa, ar fi putut rămâne un fel de prinţ consort decorativ, că tot nu era bun de nimic, dacă n-ar fi fost ea ar fi rămas ţărănuşul de la coada vacii. Aşa că ea, Emilia, mai mult ca sigur că avea să domnească de una singură, Regina Statuilor de pe întreg pământul, pe un tron înălţat în palma lui Kim Ir Sen, cu sânii goi ieşind dintre coliere de perle şi având legat pe frunte cel mai

strălucitor diamant descoperit vreodată… Iar dacă Statuia Libertăţii şi alte fufe ca ea s-ar fi obrăznicit vreodată, Emilia avea să trimită împotriva lor câteva divizii de excavatoare şi basculante, ca nici un grăunte de moloz să nu mai rămână din ele… Şi statuile, bine îndrumate, organizate cumsecade — că doar nu fusese ea preşedinta BOB-ului pe Universitate atâta vreme de pomană —, aveau în cele din urmă să-i supună şi pe muritori sub acelaşi papuc ţesut cu fire de aur, căci în definitiv ce altceva erau oamenii decât carne care-nvelea câte-o statuie interioară de calcar? Prin urmare, n-aveau să treacă nici cinci ani şi tovarăşa Emilia, avatarul fostei Ester, avea să fie numită de toată suflarea Împărăteasa Universului… Un val de excitaţie umedă o străbătu dintr-o dată. Se vedea-n chip de matcă eternă a lumii, fecundată în permanenţă de milioane de bărbătuşi, care mai de care mai dotat şi mai impetuos… Femeia întinse braţul înainte, ca un războinic barbar călare pe ceafa unui elefant, şi dădu un ţipăt poruncitor. Dar strigătul de triumf îi îngheţă în gâtlej în clipa când coridorul, urcând uşor spre adâncul clădirii, se revărsă în perspectivele ameţitoare ale nebuneştii, fantasticei, inexprimabilei săli centrale.

Ochiul uman nu poate cuprinde, creierul nu poate-nţelege şi inima nu poate accepta dimensiuni ce n-au legătură cu cele ale trupului omenesc. Parsecii şi eonii rămân doar cuvinte, ca nişte uşi închise îndărătul cărora e doar zid. Ce poate fi o scară a cărei fiecare treaptă ar fi înaltă cât un bloc cu zece etaje? Când trăieşti o clipă care, iată, a şi trecut, ce sunt pentru tine erele geologice, yugas, kalpas şi alţi monştri ai nesfârşirii? Sala centrală a Casei Poporului era mai vastă decât clădirea însăşi, ca şi când cele şapte dimensiuni suplimentare ale lumii, strâns înfăşurate la scara Planck, ar fi explodat în interiorul mamutului arhitectural, deschizându-se acolo ca un ghemotoc de origami azvârlit în apă şi alcătuind Fluturele, faimoasa figură topologică a lui René Thom. Sala se afla acolo unde-ar fi trebuit să fie curtea interioară a clădirii, şi deasupra ei se-nălţa o boltă uriaşă, transparentizată de lumina aurie a heruvimilor. Chiar şi aşa, se mai puteau zări, la o înălţime ce-ţi tăia răsuflarea, picturile alegorice care împodobeau cupola, şi care reluau, obsesiv, întortocheat, fractalic şi fantast, toate imaginile şi toate personajele din această carte ilizibilă, această carte… Fiecare punct de pe imensa hartă concavă era toate punctele, fiecare faţă —

toate feţele, fiecare comisură a buzelor vreunei figuri pictate devenea un Bethleem şi fiecare sclipire din ochii păstorilor veniţi să adore Pruncul de lumină era o galaxie îndepărtată, şi cupola nesfârşit de înaltă era o proiecţie emisferică a tuturor propoziţiilor adevărate şi false înlănţuite în spaţiul logic al minţii, conectate printr-un mecanism teribil de complicat la lumea aşa cum este ea, cu văzutele şi nevăzutele ei. În apexul bolţii se afla o deschidere circulară, umplută aproape în întregime de aparatul cu heruvimi de deasupra.

Sutele, miile de statui înaintau, ca nişte fire de praf, sub cupola îndepărtată, păşind pe o podea dulce, cadrilată de dalele de porfir şi de malachită. Sala rotundă era atât de mare, încât capătul ei opus se pierdea în ceţuri albăstrui şi cobora, precum catargele corăbiilor, sub curbura Pământului. De jur-împrejurul ei se-nălţau statui ce aduceau sângele-n obraji nefericiţilor acarieni ce-naintau pe oglinda sălii: nici măcar matahala de bronz a lui Lenin, ca să nu mai vorbim de Kogălniceanu, Spiru Haret sau Mihai Viteazul, nu ajungea cu creştetul măcar până la unghiile de la picioare ale titanilor ce-nconjurau, în număr de doisprezece, hala monstruoasă. Giganţii păreau a fi nu de marmură, nici de aramă, ci dintr-o carne verzuie şi suferindă, ce exhiba infirmităţi şi boli cumplite. Unul avea testicule enorme, coborâte până la pământ, altuia palmele chircite-i creşteau de-a dreptul din umeri. Unul avea capul aşezat pe un torace ghebos în faţă şi-n spate, altuia un chist hidatic îi bomba pântecul într-o parte. Hernii şi boli de piele, buze de iepure şi sechele de poliomielită, malformaţii şi amputări îi schimbau într-un atlas al suferinţei omeneşti cu neputinţă de suportat. Între degetele de la picioare aveau porţi monumentale ce dădeau în tuneluri enigmatice şi tăcute.

Ai fi zis că s-au scurs săptămâni până ce cortegiul a ajuns în mijlocul sălii şi a-nconjurat din toate părţile sarcofagul de cristal în care pulsa o nimfă lăptoasă de mărimea unui om. Pleoapele uriaşe ale acelei fiinţe erau închise, schiţa unei trompe spiralate se desena deja în pielea străvezie ca a melcilor, organe ciudate glisau peristaltic sub crusta palidă ce-i învelea trupul. De-o parte şi de alta a toracelui de insectă, şase muguri embrionari începuseră deja să-şi dezvolte articulaţiile. Lenin îngenunche şi se aplecă spre pământ de parcă s-ar fi prosternat în faţa sarcofagului tăiat în cristal de

stâncă şi-a singuraticului său locuitor. În realitate, voia doar să scape de povara celor doi muritori cocoţaţi pe umerii săi, căci nopţile dormite în sala linotipurilor din Casa Scânteii, ca să nu mai vorbim de crivăţul şi vijelia fiecărei ierni înfruntate pe soclul său megalitic, îi vârâseră-n oase un reumatism ce-l chinuia ca pe hoţii de cai. De fier să fi fost — iar el, vai, nu era decât de aramă —, şi tot te-ar fi doborât. Statuile interpretară însă altfel gestul său şi, socotind, cu encefalele lor de mult pietrificate, că aşa se cuvine, se prosternară şi ele, ridicându-se şi plecându-se la pământ cu fundu-n sus şi palmele-ntinse, în faţa mormântului solitar.

Ionel şi Emilia făcură câteva mişcări de dezmorţire şi, uitând o clipă de misia lor istorică, se-ndreptară curioşi spre sarcofag. Era un bloc de cuarţ fără ornamente, cu muchii tăioase tivite de curcubee, înconjurat în partea de sus de o friză de litere drepte, turnate-n aceeaşi substanţă dură şi limpede, aşa că se puteau citi doar după subtilele lor jocuri de umbre şi reflexii. Aplecându-se, îşi arătară unul altuia inscripţia, care-ar fi putut fi importantă în vreun fel, dar care, când o buchisiră literă cu literă, se dovedi o înşiruire absurdă:

INGIRVMIMVSNOCTEETCONSVMIMVRIGNI

O notară totuşi pe-o hârtiuţă din buzunarul de la palton, căci Stănilă, ce dusese tava prin mai multe departamente ale Securităţii, ştia câte ceva despre codurile secrete.

Începuseră, sub preşedinţia Emiliei (care se aşezase comod, cu picioarele sub ea, pe mormânt), şedinţa de constituire a Partidului Popular al Statuilor Bucureştene (PPSB) şi erau pe cale de-a alege un comitet director, când una dintre nimfele negricioase din Herăstrău, de la Expoflora, pe care n-o interesa politica şi care, de plictiseală, căsca ochii pe pereţi la sexele colosale, necircumcise, ale titanilor, observă o mişcare pe vasta câmpie cadrilată a podelei. Era atât de departe, încât nu puteai spune deocamdată dacă era om, fiară sau cine ştie ce maşinărie, dar fără-ndoială că se-ndrepta chiar spre ei, venind dinspre intrarea diametral opusă a colosalei clădiri. „Teroriştii!“ scoase ea un strigăt gâtuit de spaimă, şi, din aproape-n aproape, ca un val de adrenalină, o spaimă animalică-i cuprinse pe bărbaţii celebri.

Teroriști însemna gloanțe, și gloanțe însemnau stuc sfărâmat, bucăți de tors și de brațe explodate în nori de moloz. Nimeni nu făcuse vreodată bilanțul statuilor căzute-n războaie, sparte-n mii de cioburi la bombardamente, desfigurate de schije, nimeni nu se-ntrebase câte femei și câți bărbați de bronz se lichefiaseră la Hiroshima… La fiecare revoluție, statuile vechiului regim erau executate fără milă, ca o profanare a mormintelor și valorilor, ca și când ele ar fi fost butașii din care-ar fi putut crește noi mlădițe periculoase. Când o nouă religie era impusă cu spada, Dumnezeii de piatră și lemn ai vechii credințe erau iarăși primii care se prăbușeau, cu fața-n jos și brațele retezate pe prag. Nu era de mirare că, în încremenirea lor chinuitoare, statuile căpătaseră o frică endemică, de popor ales și persecutat, și că inima le tresărea la orice zvon, la orice mișcare… Punctul mișcător ce înainta către ei putea fi un tanc, la urma urmei, dintre cele ce, desfășurate pe străzile orașului, trăgeau salve prostești în fațadele blocurilor la cea mai mică năzărire. Sau un terorist în combinezon negru și cu cagulă sinistră pe cap. Sau stafia dictatorului mort de câteva ore doar, venită să-și mai viziteze o dată palatul, înainte de-a porni către veșnicie. Așa că Lenin se-ntinse la pământ, cum îi ordonase tovarășa Emilia, și ceilalți se adăpostiră în spatele trupului său mătăhălos. Cu fiecare clipă, conturul dușmanului potențial se contura mai clar în aerul fumuriu, rotitor, chinuitor de nostalgic al sălii.

Era Marele Bolnav, gravid cu pruncul din țeastă, mai aplecat spre pământ ca oricând de povara lui prețioasă, înaintând orbește spre mormântul din centru, de parcă i-ar fi curs prin vene monopolii unui magnet tăiat în două și arătând către o singură direcție. Pășea rar și obosit pe dalele lustruite ce-i reflectau chipul, nu sub forma unui bătrân gheboșat, ci a unui arhanghel de lumină triumfătoare. Era atât de infim sub uriașa boltă translucidă, încât îi trebuiră parcă secole până ajunse în mijloc, exact sub proiecția luminatorului din apexul bolții, prin care se zărea, de dedesubt, aparatul cu heruvimi și roți încărcate cu ochi. Titanii de pe marginea colosalei rotonde și-l treceau unii altora din privirile lor lenevoase, ca de fetuși prezervați în formol. Herman nu-și încetini înaintarea nici când, în locul sarcofagului ce scânteia-n harta lui interioară, zări doar o statuie de bronz înnegrit, prăbușită pe-o rână. Ca o insectă oarbă, ținu drumul drept, și ar fi încercat poate să escaladeze costumul de metal al revoluționarului rus dacă golemul

nu s-ar fi ridicat în genunchi, răsuflând uşurat, o dată cu poporul de statui pe care schimbarea sa de poziţie îl revelă. „Cine-o mai fi şi boschetaru-ăsta?“ se-ntrebă Ionel, gândindu-se că parcă l-ar fi ştiut de undeva. În orice caz, n-ar fi trebuit să dea drumu-n Casa Poporului, care, nu-i aşa…, la toţi vagabonzii. Dar, cum statuile păreau să-l recunoască şi ele pe Herman (că nu degeaba dormise el veri întregi la picioarele lui C.A. Rosetti, printre sticle de votcă risipite în iarbă), colonelul se trase într-o parte, lângă roşcata lui, aşteptând resemnat fie să se trezească din acel ciudat coşmar, fie să domnească mai departe („maiestate, maiestate…“) peste neamul decrepit al statuilor.

Gemând şi răsuflând greu, omul durerii aruncă oamenilor celebri o privire rătăcită. Trecu apoi printre ei şi, în faţa paralelipipedului scânteietor în care se desluşea o pupă în plină metamorfoză, se lăsă, încet, în genunchi. Îşi lăsă capul greu, ras până la scalpul fremătând de tatuaje multicolore, pe suprafaţa tare de cuarţ, şi faţa sa fu învelită de curcubeele pufoase izvorâte din muchiile ei. În tăcerea absolută din bazilica de zece ori mai mare ca Sfânta Sofia se auzi atunci un trosnet slab, ca de ou care crapă. Statuile făcură un cerc strâns şi curios în jurul celui prăbuşit pe mormânt, astfel încât sute de ochi minerali putură vedea ce se-ntâmplă. Singurii ochi organici găsiră atunci clipa prielnică evadării. Ţinându-se de mână, Emilia şi Ionel îşi aruncară o privire scurtă şi-o luară la goană, şchiopătând şi gâfâind — vai, nu mai erau nici ei tineri — către îndepărtatele ţinuturi ale ieşirii. Ionel avea încă pe creştet laurii lui Vergilius, dar nebunia imperială îi părăsise pe amândoi, căci simţeau sfârşitul Poveştii aproape. Învierea avea să-i prindă undeva, pe culoarul faraonic, încă alergând, şi-avea să-i umple de teroare, căci la mizeria şi ticăloşia lor de demoni meschini, de Iude de doi bani, de călăi derizorii, viaţa de apoi nu putea fi, pentru ei, decât Gheena.

Plesnise una dintre suturile craniului lui Herman, unul dintre cele patru râuri cu meandre nenumărate (Styxul, Acheronul, Phlegetonul şi Cocytul) ce şerpuiesc de-a lungul fiecărei ţeste de muritor. Sub presiunea cărniţei dulci dinăuntru, plesniră curând şi celelalte, asemenea petalelor unui boboc ce se descleiază. Frontalul, occipitalul şi cele două parietale prinseră să se-ndepărteze, încetişor, cum se dislocă bazinul femeilor care nasc. Faţa lui

Herman era acum cenuşie de suferinţă, ochii săi albaştri dispăruseră, daţi peste cap ca ai păpuşilor, lăsând vederii doar coracoida îngălbenită. Trupul îi era străbătut de spasme ca ale unui epileptic. Vârful petalelor osoase sfâşie scalpul şi se ivi prin el ca nişte lame late de pumnal: Herman urlă ca o fiară, ca o fiinţă din altă lume, care n-ar urla cu laringele, ci cu un organ straniu, ce l-ar fi străbătut în întregime, îndeplinind funcţia vitală a urletului. La acest ţipăt care nu era de vertebrat, ci mai curând de larvă ucigaşă, de mascul de călugăriţă devorat de viu, statuile pleznira, şi din crăpăturile lor începu să şiroiască un sânge purpuriu, strălucitor, ce li se prelingea pe membrele de piatră şi băltea pe podeaua lustruită a sălii. Consternaţi, livizi de durere şi disperare, răşchirându-şi palmele străpunse în inutile gesturi de apărare, Puşkin şi Lermontov, Olga Bancic şi Brâncoveanu, aviatorii şi eroii sanitari, maica Smara şi Kogălniceanu, Ceauşeştii şi amoraşii, gorgonele, atlaşii, naiadele din fântâni şiroiau acuma de sânge.

Şi pruncul ghemuit în ţeasta lui Herman se ridică deodată-n picioare, sfâşiind ce mai rămăsese din pieliţa tatuată a scalpului. Era cel mai voinic şi mai dolofan băieţel ce se poate închipui, cu uriaşi ochi albaştri şi cu un zâmbet ce lumina totul în jur. Se-ntinse lenevos, cu tălpiţele lipite de cristalul rece, înconjurate de vinişoarele albastre ale efectului Kirilian. Tot trupuşorul lui sidefiu, umbrit cu un roz palid, îi era-nconjurat de aceeaşi boare albăstrie, cu structura delicată a fulgului de zăpadă. Alături, ţeasta deschisă ca o floare a marelui suferind revela, pe fundul ei, osul etmoid din baza craniului, în formă de fluture tropical, colorat de asemenea într-un albastru electric sclipitor. Copilul privi în sus, întinzând mânuţele către bolta gigantică şi, cu o voce de copoţel auriu, strigă deodată, în liniştea desăvârşită: „Ava!“ Şi-atunci, pe neaşteptate, titanii din jurul sălii ridicară şi ei ochii umflaţi de suferinţă şi strigară spre marele luminator, cu voci de stihii şi de tunet: „Ava!“ La vibraţia de cutremur a strigătelor din adânc, învelişul mineral al statuilor plesni cu desăvârşire, şi ceea ce fusese-ntotdeauna-n interior, fiinţa chinuită, condamnată la încremenire eternă, rămase-n picioare, străvezie, lividă şi informă, acoperită cu o pieliţă de sticlă moale. Şi larvele-ncepură să se zbată, dansând parcă pe o muzică inaudibilă, până când şi această piele crăpă şi din ea se târâră afară, prin

spărtura de deasupra, fluturi vii, umezi încă şi cu aripile chircite, în care pântecele pompa deja un lichid răcoros. În câteva minute, aripile erau desfăşurate şi ţepene, şi sala se umplu de fluturi uriaşi, zburând zigzagat pe sub bolta celei mai mari voliere de pe pământ. Se umpluse aerul de ambră al sălii de dâre de azur şi de naramză, de vişiniu şi de violet, de lumină exuberantă şi umbre catifelate. Pe podea, în jurul sarcofagului de cuarţ şi de curcubee, mai zăceau acum doar cruste informe de metal, ghips şi marmură, risipite şi reflectându-se-n pardoseala cea dulce a încăperii. Pruncul coborî de pe capacul mormântului şi întinse o mânuţă spre marele paralelipiped. Sticla lui începu atunci să clocotească, asemenea apei puse pe foc, cu mii de bule furioase urcând spre suprafaţă. Încet, se evaporă, colţurile şi muchiile se erodară, şi-n cele din urmă, levitând la jumătate de metru de podea, rămase în aer doar marea nimfă cu pleoapele-nchise peste ochi enormi şi cu umflături stranii în pielea lăptoasă. Podeaua o reflecta atât de precis, încât nu mai ştiai de ce parte-a oglinzii te afli. Copilul se-apropie şi-o atinse cu degeţelele, şi la acest contact mai uşor decât al unei petale căzând pe faţa unui lac nimfa se-nfioră toată, se ghemui şi se răsuci în sine, se zbătu înspăimântător, căutând parcă un punct de sprijin, se umflă până ce stomatele de pe margini începură să se sfâşie şi plezni brusc pe-o parte, lăsând să iasă-n lumină, înmiind-o cu strălucirea blănii ei mai albe ca laptele, cea mai minunată molie albă, cu ochi de purpură arzătoare şi trompă răsucită-n arcuşor de ceas, cel mai frumos şi mai înduioşător animal zărit vreodată pe lume, având ceva din blândeţea mieilor şi din pufoşenia puilor de bufniţă, dar şi mişcările precise ale insectelor în zborul lor automat peste cupe de crini. Cele şase picioare articulate erau şi ele-mblănite până la gheruţele ce se sprijineau acum pe podeaua rece. Din creştet, doi lungi piepţeni penaţi adulmecau aerul în căutarea feromonilor ameţitori ai Dumnezeirii. Copilaşul urcă în spinarea marelui fluture, şi acesta-şi amestecă zborul cu forfota multicoloră, de pădure tropicală, din gigantica volieră. Molia strălucea ca un fulger de zăpadă, aşa că roatele ei largi, tot mai sus spre apexul bolţii, puteau fi văzute cu limpezime, dar nici un ochi omenesc nu se mai afla, ca să le privească, în construcţia monumentală de diamant topit. După sute de rotiri, molia se-nălţă prin luminator, şi milioanele de locuitori ai oraşului, ce aşteptau cu răsuflarea

tăiată, pe jumătate morţi de spaimă, derularea evenimentelor, o putură zări deodată, ridicându-se din vârful halucinantei construcţii cum sufletul se înalţă, prin fontanelă, din cadavrul inert. Atunci două milioane de laringe eliberară deodată un strigăt, ca-n faţa Ierihonului, şi se auzi distinct cum pereţii de cristal ai Casei Poporului plesnesc în milioane de crăpături zigzagate. Fluturele lopăta acum în jurul Slavei lui Dumnezeu, de care se prinse bine, cu gheruţele, într-un târziu. Pruncul păşi pe aripa moliei şi se aşeză pe tronul cel larg de deasupra lucrării de safir, la dreapta Tatălui. Cu o mânuţă ridicată deasupra mării de oameni, binecuvânta.

Şi-atunci se auzi glasul trâmbiţei. Răsuna cu putere, cu sunet de argint, de parcă un arhanghel şi-ar fi umflat obrajii suflând în goarna strălucitoare. Cu glasul ei se-amesteca un alt glas, la fel de răsunător, ce părea când o voce de bărbat, când un bubuit îndepărtat de tunet primăvăratic. Oamenii tremurau înnebuniţi de groază. Un uşor cutremur de pământ îi clătină, sporind panica şi deznădejdea. Şi deodată, într-o clipită de ochi, fură cu toţii schimbaţi. Dispărură brusc din hainele lor grele şi unsuroase de iarnă, ce se prăbuşiră mormane la pământ, paltoane şi fulare şi căciuli ruseşti şi broboade, ca să se ivească din nou, perfecţi şi minunaţi, goi şi iradiind bucurie, toţi în vârstă de treizeci de ani, renăscuţi din apă şi duh sfânt. Insensibili la frigul iernii, la rafalele îngheţate de vânt, se priveau cu uimire, bărbatul şi femeia lui, părinţii şi copiii deodată deveniţi oameni mari, bătrânii întineriţi, schilozii împiciorongiţi, bolnavii lecuiţi, fetuşii din pântecele gravidelor privindu-şi în ochi mamele de aceeaşi vârstă cu ei. Prin piepturile lor străvezii li se zăreau inimile înconjurate de raze, devenite izvor de apă vie. Cuprinşi de beatitudine, în trupurile lor astrale, priveau cu toţii spre cer, căci timpul, iată, venise şi Tatăl, tronând maiestuos alături de Fiu, îi atrăgea pe toţi către el cu aceeaşi putere cu care scotea din muguri frunzele fragede şi din tulpini florile multicolore. Ochii minţii, acoperiţi de pleoape groase pân-atunci, de cupiditate, rapacitate, preacurvie, minciună şi deşertăciune omenească, li se deschiseră, şi putură atunci zări pe toată întinderea cerului caii şi carele lui Iehova, discuri translucide asemenea meduzelor, sute şi mii de discuri, căci unde era cadavrul, acolo se adunaseră vulturii. Din ele, peste fiecare cap de bărbat sau femeie pogorî câte-o limbă de foc, şi marea de fiinţe goale şi fericite începu să grăiască în limbi omeneşti şi îngereşti, şi pe când

profeţeau începură să se-nalţe, uşori ca puful de păpădie, la ceruri, îndreptându-se pâlcuri-pâlcuri către mandorlele de lumină ce-i aşteptau pe bolta de azur şi de foc. Pătrundeau acolo, cu sutele, în câte-o meduză aeriană, unde capul li se-nconjura de câte-o aureolă strivită în cele ale celor din preajmă. Curând, imensul spaţiu din jurul Casei Poporului rămase pustiu. Din blocurile umede şi cenuşii din zare se mai înălţa câte-un trup singuratic: al paraliticilor şi muribunzilor uitaţi în apartamente.

Trâmbiţa suna mai departe, cu mare putere, în discurile de vid şi lumină cei renăscuţi cântau, pe când heruvimii, ce stătuseră pân-atunci cu două aripi ridicate ţeapăn în sus şi cu celelalte acoperindu-şi trupul, se puseră deodată-n mişcare. Cu ceva ce aducea a mâini omeneşti, luară dintre roţi cărbuni aprinşi şi se risipiră cu ei deasupra cartierelor. În zbor, aripile lor făceau un vuiet ca de ape mari sau ca de mari mulţimi alergând. Scăpară cărbunii peste Dămăroaia şi Pajura, peste Crângaşi şi Militari, peste Rahova şi Balta Albă, peste Dudeşti şi Berceni, şi peste blocurile muncitoreşti înghesuite şi triste plouă deodată foc şi pucioasă. Un fum gros şi negru, ca de cuptor aprins, se ridică din oraşul himeric, din care curând rămase doar un câmp acoperit de ruine. Doar giganticul edificiu de cristal din Dealu Spirii şi, miraculos, Floreasca, sub clopotul ei de sticlă, rămaseră în picioare în mijlocul unui pustiu de moloz şi fiare răsucite, plesnite şi ele, însă, asemenea domului din miezul Hiroshimei şi bisericii retezate din Berlin, mărturii ale ruinei şi dezolării. Focuri răzleţe, unde fuseseră benzinăriile şi conductele de gaze, izbucneau din când în când printre ruine, sufocate curând de sulful gros, topit, ce se-ntindea peste vasta pustietate.

Apoi heruvimii reveniră sub bolta de safir, aidoma cerului în curăţia ei, şi Slava lui Dumnezeu se-nălţă, scânteind în soare, către vârful bolţii cereşti. O urmară miile de capsule pline de sporii vieţii, pâlpâind în văzduh ca o mireasmă, părăsind leagănul omenirii ca pe o floare sortită veştejirii şi răspândindu-se, împinsă de vântul solar, dincolo de centurile Van Allen, prin spaţiul negru, îngheţat şi tăcut, în căutarea unor pământuri noi şi ceruri noi, pregătite din vreme, pentru ei, de Cel Veşnic. Se-ndepărtară, se micşorară pe boltă ca un vânt ce-ar purta grăunciori de polen, şi curând cerul fu la fel de gol şi dezolat ca şi pământul. Ultima seară de pe pământ coborî, cu amurgul ei galben, peste o lume la fel de pustie ca orice loc în

care n-a călcat încă picior de om, ca orice ţinut ce nu şi-a inventat încă un ochi şi un creier.

M-am trezit, ghemuit cu genunchii la gură, pe o suprafaţă tare şi colţuroasă, învelit în cerul de foc al amurgului. Am ridicat capul, şi primul lucru pe care l-am zărit a fost manuscrisul, teancul de foi scorojite, pătate, cu miezul putred, năpădit de urechelniţe. Se prăbuşise pe-o rână, lângă mine, şi literele de pe ultimele pagini păreau, pe filele roze în înserare, negre ca nişte sârme împletite ciudat. Ţărâna groasă de pe tot acel câmp îi îngropase primele sute de pagini, aşa-ncât un alt fel de turn al dezolării se-nălţa strâmb printre ruinele dimprejur.

Căci abia când m-am ridicat în picioare, întrebându-mă dacă nu cumva visez mai departe, deformat pervers, visul cu ţara Tikitan, am putut contempla dezastrul copleşitor al lumii mele. Ca nişte bucăţi de măsele stricate, din ţărâna universală a acelui maidan se ridicau din loc în loc bucăţi fumegătoare de zid, câte-un colţ de casă veche, câte-o faţadă prin geamurile căreia se vedea cerul. Betoane cu fiare strâmbe ieşind din ele ca nişte mâini răşchirate zăceau în dezordine, îngropate-n mormanele de praf. Carcase strivite de automobil, asemenea unor gândaci izbiţi cu papucul, zăceau cu roţile-n sus, reflectând norii. Ruinele se-ntindeau, pe coline, până la capătul privirii. Doar în faţa mea, peste Dâmboviţa evaporată, mai sfida cerul Babelul Casei Poporului, prefăcut de cine ştie ce cataclism în cristal. În seara nesfârşit de melancolică prăbuşită peste lume, clădirea părea o eprubetă plină de sânge. Am început să păşesc către ea într-o singurătate ce-ţi sfâşia inima, întrebându-mă dacă n-am rămas singurul om de pe pământ. „Apoi un neam se va scula împotriva altui neam“, îmi suna-n minte, „şi o împărăţie împotriva altei împărăţii. Pe alocuri vor fi mari cutremure de pământ, foamete şi epidemii; şi vor fi arătări înspăimântătoare şi semne mari din cer… Vor fi semne în soare, în lună şi în stele. Şi pe pământ va fi strâmtoare printre popoare, care nu vor şti ce să facă la auzul urletului mării şi-al valurilor. Oamenii-şi vor da sufletul de groază, în aşteptarea celor ce vor veni pe pământ, căci puterile cerurilor vor fi zguduite.“ Se împliniseră toate acestea cât zăcusem acolo, la gura de metrou, înveninat de căngile scolopendrei? Otrava ei îmi omora încă neuronii din creier, din care muşca,

întinsă-n canalul vertebrelor mele, ca din burta moale a unei prăzi. Cu picioarele îngropate-n ţărână până la glezne, înaintam, dezgropând din când în când câte-un cercel, câte-un bilet de autobuz, câte-o napolitană în învelişul ei de plastic imprimat… Am trecut peste podul Izvor şi-am pătruns în pustiul dezolat unde fusese parcul. Vântul urla, îşi schimba direcţia des, mătura ţărâna, ducea cu el ziare şi pungi goale, părul îmi izbea furios tâmplele şi ochii, dar nu simţeam frigul, ce trebuie să fi fost crunt. Mormane de haine şi ghete scâlciate zăceau pe toată întinderea, ca pe rampele unui lagăr de exterminare. Am trecut printre ele cutremurat: unde erau acum acei oameni, unde pierise viaţa acelui oraş mizer şi chinuitor, şi totuşi atât de omenesc în agitaţia lui fără sfârşit? Dispăruseră şcolarii şi muncitoarele din ţesătorii, pensionarii cârcotaşi, fără dinţi, numiţi „şoimii cozilor“, fetele frumoase ce munceau în picioare, opt ore pe zi, în patiserii sau în ateliere murdare, făcând varice şi, la salariu, luându-şi de fiecare dată câte-un ciorap sau o bluziţă… Nu mai erau vânzătorii de loz în plic şi şoferii de basculantă, nici taximetriştii neraşi şi obraznici. Pieriseră strungarii şi sculer-matriţerii, macaragiii şi merceologii, cântăreţele de muzică uşoară şi crainicele de televiziune. Nu se mai auzeau televizoarele perorând prin apartamente. Îmi imaginam, fără ca măcar o lacrimă să mi se formeze în ochii uscaţi, Londra şi New Yorkul, Sidney-ul şi Berlinul, şi Parisul, şi Praga şi Johannesburgul şi Moscova arzând. New Dehli transformat în ruine. Montevideo şi Québecul şi Roma şi Hong-Kongul şi Ciudad de Mexico rase de pe faţa pământului. Pustiu şi ruine, adăpost pentru arici şi pentru bufniţă. Pământul ajuns ca un proverb şi ca o pildă vie între lumile celelalte. Şi o singură fortăreaţă de cuarţ rămasă-n picioare, plesnită şi ea, cu o parte din boltă prăbuşită-năuntru, totuşi cruţată, pentru că acolo trebuia să se-ntâmple Finalul. Al lumii şi al Poveştii, căci fără poveste nu poate exista o lume. Cu fiecare larvă trichophoră ce piere în balta ei tulbure dispare o lume. Cu fiecare spermie ce nu găseşte ovulul moare un univers. Cu fiecare dintre miliardele de fiinţe umane ce se sting în fiecare generaţie, hecatombă cumplită şi de neînţeles, căci timpul, marele exterminator, nu lasă răniţi, nici nu eliberează ostatici, lumea piere încă o dată. Sfârşitul lumii vine de bilioane de ori simultan, în fiecare clipă, în fiecare loc unde-un licăr de conştiinţă a sclipit în noaptea fără dimensiuni şi

fără sfârşit, cu fiecare neuron, cu fiecare ochi, cu fiecare mişcare. Când pier o floare sau o muscă, dispare o lume care nici măcar n-a ştiut că, o clipă, a existat. Când moare un fetus avortat şi aruncat între lături şi gunoaie, se stinge un cosmos smochinit înainte să fi putut fiinţa. Apocalipsa e banală şi cotidiană ca şi geneza în această lume ce le amestecă în fiecare clipă, genezo-apocalipsă sau apocalipsogeneză desfăcută pe-o tijă neuronală. Dar adevărata lume trăieşte-ntre prima şi ultima foaie scrisă cu pixul, adevăratul cosmos se deschide-n mâinile tale, între coperţile acestei cărţi. Donjon derizoriu, prăbuşit pe-o rână în molozul sfârşitului de civilizaţii şi lumi, manuscrisul meu e căptuşeala realităţii, cu neputinţă de desprins de ea, căci faţa şi căptuşeala sunt una, şi e cu neputinţă de distins punctul în care, rotite în a patra dimensiune, lumea curge-n text şi textul în lume. Apocalipsa nu e niciodată finalul. Ea precedă finalul, căci e sfârşitul *unei* lumi, nu al lumii în întregul ei miraculos. E stingerea *unei* scântei a conştiinţei, şi nu al conştiinţei copleşitoare ce susţine, pe spatele covorului universal, arhitectura fragilă de spaţii şi timpuri întreţesute. Mereu am ştiut că ziua urii nu e sfârşitul, ci mai curând un nou început, că oamenii sunt, la polul animal al fiinţei, neuronii unui creier disipat în locuri şi epoci eteroclite sau, la polul vegetal, spermatozoizii unei diaspore celeste. Că toţi, cei buni şi cei răi, cei translucizi şi cei opaci la lumina Dumnezeirii, vor fi salvaţi, căci puful lor de păpădie trebuie să umple universul. Am ştiut că însuşi Iehova şi imperiul său mistico-tehnologic sunt ţesute în împletitura de coarde şi brane a lumii, sunt parte din modelul din covor. Aşa-ncât, chiar dacă el poate aduce stingerea lumii, apocalipsa lui va fi şi ea un desen în aceeaşi ţesătură mundană, un alt izvod, necesar şi totuşi aleatoriu, o altă activare a unei reţele din aceeaşi gigantică scoarţă cerebrală. Chiar trecută prin foc şi sabie, umanitatea nu piere în teribila zi. Chiar explodând într-un cataclism cum nu s-a văzut de la-nceputul lumii şi până azi, firul de praf pe care trăim nu va dispărea, căci el nu e doar sfârşitul său tragic şi măreţ, ci întreaga istorie care i-a precedat dezastrul. Tot ce-a avut vreodată fiinţă are fiinţă etern, căci faţa nevăzută-a covorului, cu împletitura ei inextricabilă de cauze şi efecte, e ferită etern de distrugere, de vreme ce distrugerea nu e mai mult decât un desen din covor. Apocalipsa stinge aici un soare şi distruge acolo un univers, dar ţesătura lumilor, textila lor, textura lor, textul lor rămâne

întreagă şi vie. Sfârşitul lumii precede finalul ei, căci finalul înseamnă ultima copertă ce se închide uşor peste ultima filă. El nu distruge textul, ci îl delimitează, îl curbează-n sine, îl face rotund şi întreg ca o vietate, un obiect limitat dar fără margini pe care mintea ta, venind din a patra dimensiune, îl poate cuprinde în întregime, se poate contopi cu el şi pot zămisli împreună un copil minunat, având buzele mele şi ochii tăi, zâmbetul meu şi glasul tău, nebunia mea şi melancolia ta, chiar a ta, cea care te-ndrepţi acum spre finalul acestei lumi ce s-ar putea numi

ORBITOR

Aveam să intru prin poarta de sud a marelui diamant. Aveam să urc pân-acolo treptele întunecate, pe când amurgul se-ngroşase ca păcura şi doar o geană de lumină tulbure, calcifiată, se mai întindea pe orizont. Vastă, melancolică, disperată-nserare! Mare moartă, mare de sânge şi bitum acoperind Sodoma! Şi eu, urcând trepte nesfârşite, împingându-mi părul prin salinitatea ei, prin chimismul ei neprielnic vieţii. Privind coloanele împietrite ale clădirii ridicându-se deasupra mea ca nişte cromozomi uriaşi, păşind printre ele fără speranţă şi fără iluzii, dar mai cu seamă fără viitor, căci în lumea mea de încâlciri obscure în noapte, de bătălii fără nume sub ţărâna secolelor, trecutul e totul şi viitorul este nimic. Am trecut aproape cu totul prin membrana tridimensională a lumii. Străbaterea ei a durat treizeci şi patru de ani. Curând, motorul fotonic al agoniei mele avea să-şi arate duzele-ncinse în lume. Nevăzut, dar bănuit în pielea timpului perpendicular, el mă-mpinsese prin membrană încă de când vârful siluetei mele ontodinamice, ovulul fecundat, străpunsese panglica lată a lumii, în dreptul unui uter cu buza răsfrântă ca un potir. Mă propulsase prin viaţă jetul de sânge şi lacrimi al agoniei. Cu trupul meu tot mai masiv, întâi ghemuit într-un pântec, apoi ieşit în mediul coroziv al lumii şi-ntinzându-se prin brana ei an de an, tot mai înalt şi mai zvelt, am modelat cu fiecare clipă o siluetă, un diapozitiv, un preparat microtomic dintr-o peliculă ce, derulată rapid pentru un ochi din afara lumii, a fost tragicul, derizoriul film al vieţii mele. De câte ori, în miez de noapte, nu m-am trezit acoperit de sudoare, n-am sărit în capul oaselor şi n-am strigat în chinul terorii şi agoniei: nu-mi lua viaţa,

Doamne, nu mă face să dispar, Doamne! Nu stinge lumina, Doamne! Nu-mi da veşnicia în care n-am să mai simt nimic, niciodată, n-am să mai gândesc, n-am să mai văd şi n-am să mai pipăi. Omoară-mă pentru eoni întregi, pentru yugas şi kalpas, pentru milioane de milioane de veşnicii, dar fă-mă apoi să mă trezesc, să fiu eu însumi din nou. De câte ori n-am luat-o la fugă prin casa goală, urlând şi gemând, şi izbindu-mă cu palmele peste faţă, şi rupând perdelele de la geamuri şi tăvălindu-mă pe podea, zvârcolindu-mă ca o râmă strivită. Nu vreau să mor, Doamne, depărtează de la mine paharul ăsta! Să fie cum vrei tu, nu cum vreau eu, dar, dacă e cu putinţă, îndepărtează de la buzele mele paharul ăsta! Dar paharul, plin ochi de otrava substanţei P (de la panică, de la patimă, de la Patmos) este singurul Graal ce ni s-a dat în această lume. Căci, altfel, ce-ar avea de recoltat din ţestele şi măduva noastră îngerii?

Gemând şi brobonindu-ne cu o sudoare de sânge-n această lume, nava corpului nostru, levitând prin ea, transversal, alături de toate lucrurile ce se ivesc şi dispar, dar nu pier, ci-şi continuă drumul solemn dincolo de membrana lumii, e totuşi nespus de senină. De-a lungul ei, etapele vieţii noastre adevărate sunt simultane şi indestructibile: viaţa de fetus, copilăria, adolescenţa, maturitatea şi-apoi bătrâneţea şi motorul final al agoniei şi morţii sunt doar zone diferit colorate pe fuselajul corpului nostru crescut în timp, ce cuprinde istoria noastră-n istoria multidimensională a lumii. În miezul nostru suntem nemuritori, pentru că ne-am întâmplat o clipă pe lume. Vom exista veşnic pentru că, o clipă, am existat. Carnea noastră înspăimântată nu ştie asta, dar o află târziu, prin pătimire şi dezamăgire, prin cercetare şi har, prin post şi rugăciune, grupul de neuroni care, în craniul nostru, alcătuiesc homunculul ce-şi zice „eu“.

Intru prin poarta înaltă de zeci de metri de la sudul construcţiei. Până şi balamalele ei sunt de cristal. Levitez, halucinat, pe dalele de malachită şi porfir, atât de lustruite, că-mi văd, sub tălpi, imaginea-n racursi. Culoarul e mai scurt şi nu atât de înalt precum cel ce străbate clădirea de la est la vest, dar gigantismul său e la fel de monstruos şi pervers. Pe pereţii de cuarţ întrerupţi de semicoloane monumentale, de bolţi şi arcuri de cerc aruncate peste spaţii nemăsurate, sunt basoreliefuri, frize şi ornamente de neînţeles. Dacă le-ai urmări în logica lor paranoică, ceva-n mintea ta ar plesni. Din loc

în loc răsar din pereţi mâini întinse, cu degetele răşchirate spasmodic, feţe fără ochi, cu dinţii dezveliţi într-un efort sardonic de a-ţi comunica ura, spaima, disperarea şi extazul înfiorător al nebuniei. De-o parte şi de alta sunt bolţi adânci, ce dau în tuneluri inextricabile. Ca nişte galerii de sarcopţi, ele se ramifică în derma străvezie-a pământului, alcătuind miceliul infernal din care s-a-nălţat marea ciupercă.

Ştiu că dinspre nord are să vină Victor. Mi-o spune scolopendra ce-mi muşcă din creier. De-asta înaintez atât de încet, de-asta, dac-ar fi cu putinţă, m-aş întoarce şi mi-aş duce restul vieţii printre ruine. Mi-e frică de ochii lui, care m-au privit odată în ochi, de fâlfâitul aripii lui în oglindă. Totuşi înaintez către el şi, ca un fluture prins în plasa păianjenului, simt prin podea vibraţiile îndepărtate ale paşilor lui. Ne vom întâlni, inevitabil, în centrul sălii enorme, doi acarieni atraşi chemotactic unul de boarea chimico-metafizică a celuilalt, înaintând lent pe colosala oglindă, sub cupola acum ruinată.

Am fost un om care-a trăit pe pământ. Am văzut lumina, am perceput culorile. Am transmis muşchilor mei semnale electrice, şi ei s-au pus în mişcare. Mi-am şlefuit cu migală statuia interioară de calcar: vertebrele, claviculele, coastele, ţeasta, oasele şoldurilor, oasele braţelor şi picioarelor. În craniul meu a pătruns, de pe faţa cealaltă a lumii, un strop de Dumnezeire. Ce-am făcut cu el? Cât am înţeles din viaţă prin harul lui? Am gândit şi-am ejaculat, am dormit şi-am visat, am zâmbit şi am suspinat. Am trăit durerea cruntă şi extazul bucuriei fără sfârşit. Dar cât am pierdut prin faptul că mi s-au dat doar cinci simţuri? Aş fi putut avea miliarde, câte un simţ special pentru fiecare clipă a vieţii şi pentru fiecare obiect de pe lume. Ce s-a-ntâmplat cu simţul vomero-nazal, cu linia laterală, cu palpii din picioarele muştei, cu detectorul de infraroşii din nările crotalului? De ce nu pot auzi ultrasunetele, de ce nu înţeleg ultraviaţa?

Mi s-a dat să văd lumina, dar dincoace de roşu şi dincolo de violet am fost orb ca o stâncă. Mi-a fost sortit să am inimă, dar n-am putut percepe cu ea infrainfernul şi ultraparadisul. În cochilia craniului am adăpostit cel mai complicat nod gordian împletit vreodată, dar mi-a fost tăiat dintr-o lovitură de spada paralogică-a revelaţiei. Am fost o amibă ce s-a străduit din

răsputeri să gândească uman, un om ce s-a străduit să gândească dumnezeiesc. Doamne, ai milă de sufletul meu!

Am trăit un moment pe pământ. Cât o fulgerare de băţ de chibrit, adăpostit de vânt în nişte palme gigantice. De ce nu m-am întins de-a lungul întregii istorii? De ce nu-mi amintesc Big Bang-ul şi faza inflaţionară, de ce nu mai ţin minte cum s-au format galaxiile? Unde-am fost când nu exista nici o inteligenţă în univers? De ce nu ştiu cum arată lucrurile când nu le vede nimeni? Cum e posibil să fiu învelit în piele? De ce e creierul meu învelit în cosmos?

Uit de la mână pân-la-gură. Nu ţin minte nici măcar ce-am făcut în triasic, jurasic şi cretacic. Nu ştiu unde-am fost cu patruzeci de mii de ani în urmă. Memoria mea de lungă durată e dusă. Scleroza mea metafizică e fatală. Sunt asemeni bolnavilor care-ţi dau bună ziua de zece ori pe zi, care ţin minte doar ultimele trei minute din viaţă. Ce s-a-ntâmplat cu hipocampul meu? Unde mi s-au scurs amintirile? Am ajuns ca nici viaţa din uter să nu mi-o mai amintesc!

Şi totuşi, ce minune c-am existat! Cum ar fi fost să nu mă fi născut niciodată? Sau să fi fost un vierme pe fundul oceanului, un virus într-o celulă infestată? Cum ar fi fost să nu-ţi fi putut spune ţie, care citeşti acum rândurile astea: am trăit. Mai trăiesc încă. Sunt lângă tine, sunt în tine, sunt în mintea şi-n inima ta. Nu pot vedea razele X şi razele gamma, nu pot auzi ce aud liliecii, nu simt freamătul viu al universului, nu-nţeleg mireasma de trandafir a minţii, nu pot face ca muntele să se arunce în mare. Dar îmi pot mişca degetele şi pot vedea albastrul şi verdele, şi pot auzi şoapta unor buze dragi. Nu-mi amintesc faţa lui Artaxerxes, dar n-am s-o uit niciodată pe cea a lui Nenea Nicu Bă. N-am trăit decât o clipă, dar de-ajuns ca să pot spune: am trăit.

Mă-ndrept către marea sală din centru. Deja îi percep vuietul, deja îi simt fremătarea. Când perspectiva se lărgeşte, intru deodată în aerul opalin, plin de fluturi. Căci fluturii, spuneau elinii, sunt adevăratul simbol al sufletului. Şi Duhul sfânt, pogorât asupra Celui ce stătea până la genunchi în apa Iordanului, primind botezul lui Ioan, a fost neîndoielnic în formă de fluture. Şi marea pasăre coborâtă asupra lui Leonardo avea aripi multicolore, antene şi trompă în formă de arcuşor de ceas.

Deasupra, bolta gigantică-i sfărâmată. Un sfert din ea s-a prăbuşit pe podea şi s-a prefăcut în ţăndări. Iar ţăndările bolţii s-au amestecat cu stucul şi bronzul şi lutul şi arama statuilor sfărâmate. Şi pereţii colosalei clădiri au crăpat, s-au calcifiat asemenea mărgăritarelor bolnave. În ziduri sunt crăpături mai late ca un trup de om. Coloanele gigantice sunt plesnite, bucăţi de capitel şi fragmente de arcuri de cristal s-au prăbuşit şi ele din înalt la strigătul celor născuţi a doua oară. Prin marea spărtură de deasupra se zăreşte universala-nserare.

Fluturii, cei mai mulţi cu trupurile mai mari de un stat de om, cu aripi de metri întregi, se împing, în zborul lor haotic, tot mai sus, încât, înainte ca eu să fi ajuns la jumătatea distanţei până în centru, s-au mai zărit doar ca nişte pâlpâiri ale aerului, ca o spumă ce se ridică tot mai sus într-un vas de cristal, lăsând lichidul de pe fund limpede şi scânteietor. În cele din urmă valurile de lepidoptere s-au scurs prin spărtura din apexul bolţii, umplând înserarea. S-au topit apoi, peste ruinele fostului oraş, în purpura tandră a asfinţitului. Pe marginea sălii, la distanţe incomensurabile între ele, statuile bolnave îmi urmăreau înaintarea din priviri, mă treceau unele altora asemenea unor paralitici ce nu-şi mai pot mişca decât ochii. Îi zăream distinct doar pe cei mai apropiaţi dintre titani. Ceilalţi se estompau în ceaţa albăstruie a depărtării.

Şi deodată nu am mai fost singur. Sau, mai curând, deodată singurătatea mea a crescut până dincolo de pragul ei de percepţie, aşa cum frumuseţea, când creşte de nestăvilit, ajunge să sfâşie. Căci din tunelele adânci ce se deschideau între degetele de la picioare ale giganţilor cu pielea verzuie, cu hernii şi monstruoase malformaţii, se revărsau acum în miezul lumii şi-al minţii nenumărate fiinţe omeneşti, ale căror chipuri ce mi-au bântuit viaţa, visele, amintirile şi halucinaţiile le desluşeam pe măsură ce se-apropiau. Feţe, de om şi de axolot şi de muscă şi de arhanghel, protuberanţe pe care se-ngrămădesc analizatorii, îndreptaţi cu toţii-nainte: ochi, urechi, nări, limbă şi degete, ca nişte tentacule cu care pipăim spaţiul. Pe când, în partea de jos a simetriei noastre de larve livide, testicule şi ovare ne ancorează puternic în timp. Şi e doar forţa reactivă a dejecţiilor ce ne izbucnesc din partea de jos: spermă, urină, fecale, sânge menstrual — ceea ce ne-mpinge, nave cereşti, înainte. I-am văzut, înaintând către mine şi spre centrul sălii-n

acelaşi timp, pe Mama şi Tata, în floarea tinereţii lor, în haine de sărbătoare, cu ochi strălucitori şi uzi de lacrimi, pe Vasilica şi Cedric, pe Ma'am Catana şi pe Catana bătrânul, cu barba lui lungă şi-ngălbenită ca a bunului Dumnezeu. Pe Coca, aureolată de bascul ei frez şi fardată puţin ţipător, pe Victoriţa, hoaţa de buzunare, şi pe Nenea Nicu Bă, şi pe toţi muncitorii şi ţigăncile şi gospodinele din Silistra, aducând în păr mireasmă de oleandri şi de chiftele. Pe toţi cei ce — în vis? în amintire? nu ştiu, Domnul ştie — mă purtau din braţe-n braţe în curtea casei în formă de U ce-şi întindea câmpul magnetic pe trei sferturi din lume. Din altă ieşire glisau pe gheaţa străvezie a podelei vreo zece sănii trase de cai, adăpostind în ele rămăşiţa neamului Badislavilor. Sub ele, malachitul şi porfirul îşi difuzau culorile până la cafeniul magic al marelui fluviu Dunav, în coaja de sticlă a căruia erau încrustaţi fluturi şi somni, deopotrivă de uriaşi. Prin alte arcuri de triumf şi porţi împodobite de sărbătoare intrau în sală copiii din spatele blocului din Ştefan cel Mare, râzând şi agitând flori artificiale de la defilare: Mimi şi Lumpă, Florin şi Dan Nebunul, Vova şi Paul Smirnoff, Luci, Silvia cu privirea ei de martiră ce-şi duce sânii retezaţi pe-o tavă de argint, Iolanda şi Mona cea rea ca o pisică sălbatică. Veneau spre mijlocul sălii Ionel şi Estera lui, pistruiată şi piperată, venea Yoga Omul Şarpe, cu turbanul său cu briliant cât un ou de porumbel, venea piticul cu gura crâmpoţită şi roşie văzut cândva într-un troleu, venea şi pufoasa, somnolenta, nelumeasca Soile, rotindu-şi trupul plin de aluniţe ca pe harta sferei cereşti. De peste mări şi ţări se arătau privirii locuitorii din New Orleans, Melanie, Vevé, Cecilia cu evantaiul ei de sidef, Monsieur Monsú şi Fra Armando, ce purtau în procesiune o mare, străveche păpuşă voodoo plină de cuie ruginite. Venea, pipăind podeaua cu bastonul său alb, maseurul orb de la spitalul Colentina, masiv şi impenetrabil. Venea, purtându-şi încă echipamentul de zbor, pilotul Charlie Klosowsky, cel care, excitat de feromonii ucenicelor de la croitorie, azvârlise peste atelierul din inima Bucureştiului o bombă care-l prefăcuse-n ruine. Venea marea liftieră cu un fluture ca o lebădă-n braţe.

Ce popor pestriţ şi ciudat! Ce anatomii şi psihologii paradoxale! Se formaseră undeva în corpul neuronal, atârnaseră, pupe informe, de mitocondrii, glisaseră apoi, ghidaţi de membrane şi microtubuli, prin axon, până la sinapsa sticloasă din capăt, ce făcea contact cu marea sală. Acolo, în

vezicule fluturătoare, căpătaseră chip şi nume, primiseră un loc şi o funcţie în marea Poveste, în afara căreia totul e praf şi pulbere. Nu doar Swan era Ştiutor, nu numai Monsieur Monsú: toţi ştiau. Toţi îşi îmbinaseră soarta compact şi complicat ca un embrion într-un pântec. Iniţial identici, se diferenţiaseră după poziţia lor faţă de cel ce avea să-i creeze, susţinându-i unul un fir de păr, altul o vibraţie a unei corzi din laringe, unul o clipire de pleoape, altul o globulă albă, unul un nor, altul un curcubeu… Mircea avea să scrie cartea. Avea, adică, să creeze lumea. O singură greşeală, a unui singur Ştiutor, şi cartea n-avea să mai fie scrisă, sau ar fi fost ratată, sau zeci de personaje ar fi-ncetat să existe. Căci o bătaie de aripă a unui fluture din Colorado provoca un taifun în Antile. Mama fusese o Ştiutoare, tatăl un Ştiutor, Coca o Ştiutoare, un trecător văzut din tramvai şi nerevăzut niciodată — un Ştiutor, în universala conspiraţie a Cărţii ce se scria singură, continuu şi neîncetat. Veziculele neuronale se contopiseră cu membrana sinapsei şi se rupseseră apoi, eliberându-şi neurotransmiţătorii în marea sală.

Se apropia de mine Mioara Mironescu, încă purtând pe deget inelul din păr de mamut şi fredonând, calină, *Zaraza*. Pluteau spre centrul sălii Maarten, pe patinele sale strălucitoare, şi Bertine, încă deghizat în Pallas Athena. Din partea opusă veneau încet, îmbrăţişaţi, prinţul Witold Csartarowsky şi cea cu care celebrase o nuntă mistică, gingaşa evreică Miriam. În spatele lor, Curva din Babilon îşi conducea cohorta de fecioare clorotice. Dintre degetele cu unghii pietrificate ale titanului cu buză de iepure pătrunseră-n sală şi demonii meschini: securiştii, activiştii de partid şi barzii vremurilor noi, roind ca trântorii-n jurul cuplului prezidenţial: Cizmarul şi Savanta, ce purtau ultima-mbrăcăminte în care fuseseră văzuţi, paltoane groase, căciulă de oaie şi broboadă. Cei doi bătrâni păşeau ticăit, braţ la braţ, urmaţi de voievozii neamului ce-şi zdrăngăneau blazaţi săbiile pe podeaua lustruită.

Din cel mai îndepărtat ţinut venea Herman, tânăr şi frumos ca un înger cu gâtul frânt, având de-o parte şi de alta pe cei doi pictori geniali şi demenţi ce prevestiseră ruina lumilor şi care alcătuiau împreună enigma Desiderio Monsú. Era o trinitate melancolică, sfâşietor de măreaţă: la stânga François de Nomé, adevăratul vizionar, imenşi ochi căprui pe un craniu ras şi pudrat

cu alb, ca şi întreg corpul său de statuie, pe care doar sfârcurile şi glandul îşi păstrau rozul vânăt al cărnii, la mijloc Herman, stăpânul viselor, iar la dreapta Didier Barra, maestrul vedutelor şi-al priveliştilor întinse, un moşneag cu ochii licărind în amurg. În sala ruinată nu se găsea nici un tablou de Desiderio Monsú, căci sala însăşi era tabloul. Poporul de acarieni ce umplea întinderea nesfârşită de sub cupola-n ruine fusese pictat cu migală de Desiderio Monsú. Pereţii cu profiluri şi colonade ai ruinei de cristal erau pictaţi în pastă transparentă de Desiderio Monsú. Podeaua cadrilată, limpede-n centru şi întunecându-se spre ceţoasele depărtări fusese zugrăvită de Desiderio Monsú. Umbrele şi reflexiile personajelor minuscule erau opera lui Desiderio Monsú. Stacojiul de rană al serii de deasupra cupolei sparte fusese-ntins pe cer de penelul mistic al lui Desiderio Monsú.

Sala deveni astfel Cartea. Simultană, compactă, palpabilă-n miliardul ei de petale, ca o floare de lotus deschisă-n oceanul de hidrargir al tăcerii. Diversă şi unică, transcendentă şi imanentă, scatologică şi escatologică, ilizibilă şi totuşi de la sine-nţeleasă, cum e orice obiect de pe această lume căptuşită de carte, căptuşită de lume, căptuşită de carte, ca o suveică de aur glisând continuu între poli: viaţă-moarte, real-ireal, întuneric-lumină, creier-sex, bărbat-femeie, viitor-trecut, fluture-păianjen, scriere-trăire, ţesând şi destrămând la nesfârşit Minunea. Minunea faptului că te-am trăit, viaţă, că te-am cunoscut, dragoste, că te-am văzut, lumină, că te-am pipăit, perete aspru, că te-am pronunţat, cuvânt.

Îi ştiam pe toţi, fiecare fusese conectat la viaţa mea, doar o clipă, doar o atingere, doar un impuls decisiv. Fiecare-avusese fiinţă doar pentru acel gest şi dispăruse apoi în inomabil. Alţii mă-nfăşuraseră ani sau decenii în fibrele lor, mă hrăniseră şi mă informaseră, injectaseră-n mine imagini şi gânduri ce se contopiseră cu carnea mea. Câţi erau? Atâţia câţi apăruseră-n carte, fie şi doar într-un rând, într-o paranteză a ei. Iată, unul din ei se-ntrupează acum, în chiar fraza asta, şi tot în fraza asta aş putea aduce în sală alte câteva milioane. Curând, erau cu toţii prezenţi, căci din ceţoasele depărtări se arătaseră şi cei ultraîndepărtaţi: tataie, Badislav Dumitru, cel de la care, se zice, moştenisem zgârcenia şi-ncăpăţânarea, sosea singuratic, în hainele lui ţărăneşti, cu papornița-n mână. Tuns foarte scurt şi complet cărunt, cu ochii scurşi de culoare ai celui ce privise prea mult în zare, avea pe faţă

dârzenia unui neam slav ce nu se dă uşor desprins de pe binecuvântatul pământ. După el, la mare depărtare, păşea Badislav Vasile, căpitanul de pompieri, în uniforma sa de mare ceremonie, înconjurat de chlaştii bărboşi, cu cruci tatuate între sprâncene. Cele mai de pe urmă, căci paşii de pitice nu le ajutau în marşul spre inima lumii, sosiră în gigantica arenă, ca să salute publicul şi să-şi împrăştie-n aer sclipirea paietelor multicolore, acrobatele rusoaice, împrumutate o stagiune de Circul de Stat bucureştean, Nadia, Pomona, Kimbalé, Soniecika, Leila, Marfenka şi diabolica Aculina, care acum, făcând roata şi îndoindu-şi incredibil spinările flexibile în cascade de salturi mortale, îşi luară locul în nesfârşita şi pestriţa formaţie. Între ele, fetiţă-femeie şi curvă inocentă, strălucea Katarina, care-l purta-n braţe pe Kotofei Ivanovici, puiul de panteră.

Se strânseseră toţi, ca un iris multicolor, în jurul pupilei din centru. Eram acum unul dintre ei, cu nimic mai real sau mai fantomatic, căci trăiam cu toţii un continuum realitate-halucinaţie-vis-amintire ce ne făcea imprecişi, translucizi şi totuşi concreţi ca nişte piese de şah din care s-ar fi desprins valuri de fotoni şi miresme. Şi-atunci rumoarea din gigantica sală, care crescuse şi scăzuse-n intensitate de zeci de ori pân-atunci, de parcă o orchestră-şi încercase îndelung instrumentele, începu treptat să se stingă. Agitaţia fremătătoarei mulţimi se domoli şi-n cele din urmă o mare tăcere umplu aerul gros, de ambră lichidă, al sălii. Uimiţi, am văzut atunci că titanii, care pân-atunci vegheaseră nemişcaţi, cu grimasele lor de cumplită suferinţă pe feţele monstruoase, se-ntorseseră acum, ca la un semn, către intrarea dinspre miazănoapte a sălii, acolo unde se desfăcea celălalt coridor. Întinseseră, rugători, mâinile către acea geană îndepărtată de lumină stacojie, descleştaseră gurile şi strigau inaudibil, pe cine ştie ce limbă necunoscută („Papé Satan, papé Satan, aleppe!“), infra sau ultra- cuvinte. Privind în sus, la o enormă înălţime, am văzut atunci că titanul cel mai apropiat avea pictată pe cerul gurii, vizibil acum în urlet, marea frescă a Capelei Sixtine, cu toate detaliile şi culorile şi personajele ei. Licărea acolo, multicoloră, între măselele mari ca gheţarii. Le-am urmat cu toţii privirile, întorşi la rândul nostru spre nord, într-o aşteptare-ncordată ce deveni curând insuportabilă.

Aerul mirosea a descărcare electrică. Zecile de mii de personaje priveau toate către un singur punct, adânc pierdut în ceţurile depărtării. Victor înainta acolo, încă nevăzut (dar ce e văzul faţă de halucinanta limpezime a presimţirii?), cu o armă în mâini, şi bocancii lui militari, atingând tălpile celuilalt Victor, răsfrânt de oglinda podelei, scoteau un zgomot înăbuşit, de pâslă. Vânătoarea fusese nenorocoasă, căci pe neaşteptate vânatul îşi luase zborul spre un cer nou şi-un pământ nou. Vânătorul, Nimrod ce supravieţuieşte în noi oricât l-am înveli în al şaselea strat cortical şi oricât de departe-am împinge *imitatio Cristi*, păşea elastic şi relaxat, privind giganticele arcade şi porticuri ce se bolteau peste el, cu populaţia lor de picturi străvezii de neînţeles. Simţul vomero-nazal, cu care percepea prada reală şi cea sexuală, nu-i aducea deocamdată nici un gust excitant pe mucoasa palatului. În rucsacul cazon de pe umeri îşi purta mama, cu pielea ei fină de cauciuc, cu părul ei sclipitor de mătase. Înfăşurat în mama, volumaşul cu poezii de Rimbaud avea paginile scorojite şi pătate de toate umorile trupului nostru de viermi ai pământului, sudoare, sânge, lacrimi, spermă, urină. În mintea lui Victor răsuna acum un poem pe care-l citise şi-l răscitise din carte, încât nu doar că-l ştia pe dinafară, dar i se şi lipise, ca o mantra, de respiraţie: „H“. H de la himeră, de la heroină, de la halucinaţie. Şuierul gutural al beregăţilor noastre. Heliogabalus, Hitler, Himmler, Horbiger. Le Horla. Holocaustul. Toate silniciile adunate-n horcăitul de sugrumat al literei H. La Amsterdam auzise de-atâtea ori pruncii din cărucioare scoţând deodată, în mijlocul gunguritului lor angelic, sunetul diavolesc. H-ul olandez, ce concentra-n el un continent de oroare. Când fusese răpit, abia începuse să spună câteva vorbe în limba străveche, mitică, de dinainte de-nceputul vorbirii, ce se vorbea acolo, în casa în formă de U din Silistra: „mama“, „apă“, „papa“, „vreau“, „dă-mi“, iar apoi, dintr-o dată, h-ul uvular, flamand, de fiinţă în agonie, pe care-l siliseră să-l înveţe, şi pe care curând îl pronunţa cu ferocitate, ca o marcă a noului său destin de fiară apocaliptică.

Înainta pe culoarul ruinatei clădiri, prin zidurile căreia se zărea cum piere lumina, şi deodată perspectivele se vărsară în sala care, prin neomenescul proporţiilor ei, îi aminti limpede de lumea de-Acolo. Privi cu mirare către coloşii de carne bolnavă dimprejur: îi ştia din Giudecca, din lumea gheţii

cumplite, în care osândiţii erau încrustaţi ca peştii în sticla groasă a râurilor. Aici nu erau vulcani şi nici menhire transparente şi strălucitoare, dar, în ultradepărtare, acolo unde povestea aproape că înceta, al milionulea simţ al ucigaşului desluşi o adunare de fiinţe vii, cu nervii copţi pentru durere. Victor scoase un strigăt înăbuşit, de plăcere viscerală şi, strângând mai puternic patul AKM-ului în mâini, se-ndreptă cu pas grăbit spre zona iluminată stins de apexul cupolei. Pusta de malachit şi porfir, întinsă până la orizont şi urmând curbura Pământului, răsuna acum de tălpile canelate-ale bocancilor militari.

Punctul abia vizibil din zare, de sub arcurile monumentale de cristal ce susţineau bolta, creştea cu încetineala cu care, nopţi de-a rândul, se-ngroaşă unghiuţa lunii pe cerul văratic. Cât un fir de praf mai întâi, apoi cât o căpuşă de sub aripa unei vrăbii moarte, ajunsese acum de dimensiunea unui păianjen ale cărui membre abia se desluşesc de trupul întunecat. Ceaţa depărtării, aceeaşi care, după spusele lui Leonardo, schimbă culoarea munţilor, îl colora într-un stacojiu prăfos, într-un ghem de posibilităţi, într-o mâzgăleală de traiectorii incerte. Curând, poporul Cărţii desluşi silueta unui bărbat în costum de camuflaj, cu o armă în mână, ce venea direct înspre ei, cu graţia periculoasă a celor ce fac din crimă o artă subtilă. Singurătatea lui era covârşitoare, stârnea deodată frica şi mila. Cum se-apropia de grupul miilor de personaje strânse compact într-un fel de solidaritate de turmă în faţa prădătorului (masculii în faţă, femelele şi puii în cercul din mijloc), părea un spermatozoid ce se-ndreaptă către un gigantic ovar. Curând, cele două celule gonadice aveau să se contopească, să-şi împreuneze zestrea genetică, metafizică, religioasă, astrală într-un ou nemaivăzut, cu fantastice aripi interioare. Deasupra capetelor tuturor se zări, o clipă, privind prin bolta sfărâmată, uriaşul ochi căprui al celui care, în singurătatea din Solitude, scria febril ultimele pagini ale cărţii. O mână colosală, din altă dimensiune, îndepărtă un ciob din cupolă, ce ameninţa să se prăbuşească şi să primejduiască Finalul.

O mişcare de învăluire ca fluturarea clopotului unei meduze mă aduse în mijlocul mulţimii. Ştiutorii mă protejau până-n ultima clipă. Ceasul lor interior ticăia nebuneşte, pe măsură ce fiara se-apropia. Deodată, titanii din jurul sălii se smulseră din lanţurile lor nevăzute şi, din toate părţile deodată,

păşiră, târându-şi diformităţile groteşti, spre mijlocul sălii. Se lăsară-n genunchi în jurul grupului de personaje spre care se-ndrepta acum Victor, şi-şi aplecară capetele mult spre podea, până ce capetele lor se lipiră unul de altul, deasupra mării de liliputani. Douăzeci şi patru de ochi alcătuiau acum o centură continuă a privirii, ca un inel magic deasupra marii scene.

Bărbatul în ţinută militară se zărea bine acum. Părea să nu-i pese de mulţimea pestriţă strânsă în mijlocul sălii ca un roi în jurul mătcii preţioase. Când ajunse la două sute de metri depărtare, duse arma la ochi şi trase în plin. Dar spaţiul din acel centru de univers îşi schimbase proprietăţile. Glontele porni pe un milion de traiectorii deodată, mai intens sau mai sticlos desenate în aer, pe creode ramificate, pe o-ncrengătură de probabilităţi. Diferenţe de fază cuantică îl disipară în aer, vârtejuri de paradoxuri îl întoarseră-n ţeava pistolului-mitralieră sau îl înfundară iar în pământul de unde fusese cândva extrasă arama lui. Ţâşnite din ţeava fierbinte, traiectoriile stocastice, virtuale, se-ntinseră înainte ca o plurală, himerică, multiramificată coadă de păun, al cărei suflu final, albastru electric şi răcoros, îi mângâie ca o boare pe cei din faţă. După ce goli rapid un încărcător întreg, cu efectul unor feerice focuri de artificii, Victor înţelese deodată că vânătoarea a luat sfârşit. În singurul fel în care se sfârşesc vânătorile în curva de viaţă ce ni s-a dat. Aruncă arma pe dalele lustruite, ciobindu-le. Apoi înaintă, încet de data asta şi şovăitor, printre doi titani prosternaţi, cu pielea verzuie a celor ce-şi trec sângele prin complicate aparate de dializă. Ajunse în faţa primului rând de personaje. Moş Babuc părea acolo o stană de piatră, o forţă cruntă, hotărâtă, de netrecut. Toţi ochii se-ndreptaseră, uluiţi, spre faţa lui Victor, spre care priveam şi eu, peste marea de umeri şi capete. Era o faţă impresionantă şi de neuitat, subţire ca o lamă, cu ochii făcând cearcăne violete dedesubt. Câteva fire de mustaţă făceau şi mai evidentă asimetria gurii, care era de fapt asimetria întregii feţe. Dacă unei fotografii a lui i-ai fi acoperit jumătatea dreaptă a feţei, ai fi avut imaginea unui tânăr deschis şi voluntar, cu trăsături aproape frumoase. Cealaltă jumătate, însă, surprindea şi înspăimânta: ochiul era aici mort şi gura tragică, şi lipsa de speranţă se întindea pe întreaga piele a obrazului ca o eczemă.

Tataie nu putu suporta privirea aceea, care semăna atât de mult cu a lui Mircea, dar care, cu cât semăna mai mult, cu atât era de fapt mai diferită, ca mâna dreaptă şi cea stângă şi ca două feţe-n oglindă. Plecând pleoapele, se dădu la o parte. La fel făcură şi cei din spatele său, aşa încât Victor, care acum *ştia*, de parcă din clipa aceea când arma n-a mai putut răni ar fi primit şi el botezul de Ştiutor (Victor, fantoma ce-a bântuit, de la primul ei rând, această carte ilizibilă, stafia ce noapte de noapte a coborât şi-a urcat nesfârşitele paliere ale minţii mele, făcându-mă să urlu de o groază vecină cu nebunia), înaintă din ce în ce mai adânc în nucleul compact de capete şi de trupuri, carne din carnea mea, ce se-nchidea-n urma lui cu un freamăt de buze şi pleoape. Şi-l treceau din priviri în priviri, de parcă ochii lor ar fi fost nişte cili vibratili ce-mping inexorabil spermatozoidul spre miezul soarelui ovarian. Fiara cu chipul meu se apropia tot mai mult, urma să ne-nfruntăm acolo, în centru, unde mă aflam acum numai eu, cu inima îngheţată, ascultând reverberaţia paşilor grei, de bocanc militar, pe dalele dulci ale podelei. Mai avea sute de metri până să ne-aflăm faţă-n faţă, căci roiul din jurul meu era uriaş şi compact: fiecare ins apărut într-un sfert de frază ca să facă, în manuscrisul meu, un sfert de gest era acolo, străveziu, dar complet, ca un peşte abisal, ca o larvă într-o apă călduţă… Mai erau minute lungi până ce răsuflarea sa avea să pătrundă-n plămânii mei, şi fotonii ce izbeau pielea mea aveau să mă picteze pe retinele lui, şi totuşi parcă era deja-n faţa mea, parcă întreaga viaţă stătuserăm faţă-n faţă, cum te priveşti dimineaţa-n oglindă şi o clipă nu vezi pe nimeni, iar apoi, de departe, apare şi chipul tău, şi-apoi se sincronizează cu mişcările tale, stângaci şi neconvingător, necrezând nici el în marea înşelătorie, încercând să-şi ascundă bătăile inimii ce răsună în partea dreaptă a pieptului său şi aluniţa din stânga mărului lui Adam, care pe pielea ta, revelator şi acuzator, e în dreapta… Încercând să te facă să uiţi că gândeşte, vorbeşte şi calculează cu emisfera dreaptă a creierului şi că percepe spaţiul, muzica şi poezia cu cea stângă. Că în genomul său spirala de ADN e levogiră iar aminoacizii sunt dextrogiri, pe când într-al tău este invers. Că e un străin, un spectru din altă lume, că diferenţele dintre voi sunt mai stranii decât cele dintre bărbat şi femeie, dintre criminal şi sfânt, dintre cei vii şi cei morţi. Că sunteţi ca două mănuşi, identice şi totuşi imposibil de pus pe aceeaşi mână. Că aţi putea

deveni identici doar dacă unul dintre voi, înălţat deodată de Duhul Sfânt, s-ar putea ridica perpendicular pe spaţiul şi timpul lumii sale şi s-ar roti în a patra dimensiune. Simetria rămânea cea mai tulburătoare iluzie de pe lume, vrăjitoria cea mai adâncă a minţii noastre. Ea crea pretutindeni fluturi, fluturi cu aripi identice şi neasemănătoare. Orice oglindă era un fluture, muchia ei de sticlă era corpul, iar cele două lumi, fiecare virtuală pentru cealaltă, căci realitatea nu e datul cel mai simplu, ci constructul cel mai complex al minţii, — aripile întinse multicolor, de-a curmezişul lumii. Emisferele cerebrale erau un fluture, boţit şi-nghesuit sub ţeastă, dar care odată avea s-o sfărâme şi să-şi întindă aripile triumfător. Femeia şi bărbatul închipuiau împreună un fluture tandru şi seducător, de-o parte şi de alta a umanităţii noastre virtuale. Binele şi răul erau fluturi despărţiţi de axa de simetrie a unei săbii atât de ascuţite, că tăişul ei se despica permanent pe el însuşi. Sufletul omenesc este copilul simetriei, al acestei vrăji care, asemenea cărnii dulci a tulpinei de lotus, asemenea somei, asemenea apelor râului Lethe, ne face să zâmbim fericiţi, uitând neantul. Victor venea-ncet către mine din adâncul oglinzii şi, când ultimii interpuşi se dădură în lături, pe neaşteptate ne-am găsit faţă-n faţă.

Şi deodată Victor simţi, în toată fiinţa lui, o durere copleşitoare, de parcă nervii săi amorţiţi, atrofiaţi de un fantastic cataclism psihic, s-ar fi deschis deodată într-un milion de trandafiri albi, înrouraţi. O, fericire nemaivăzută a suferinţei! Parcă, orb fiind de când se ştia, i se deschiseseră brusc ochii, şi o cascadă de lumină pură, intensă, albă ca heroina, îi îngheţase instantaneu creierul. Vederea fratelui său, pe care pân-atunci îl privise doar *per specula in enigmate*, şi pe care acum îl zărea faţă către faţă, îl secase la inimă. Victor nu ştia ce sunt boabele de apă ce i se formau în colţul ochilor, nu-nţelegea tremurul buzelor sale şi căldura chinuitoare din coşul pieptului, nu pricepea de ce trebuia să respire acum mai adânc şi mai repede. Valuri de adrenalină, niciodată pân-atunci secretată de suprarenalele sale, îl făceau să suspine, să hohotească fericit în chinul fără margini al suferinţei pure. Vizibil prin carnea sa străvezie, se activau acum, deasupra diafragmei de diamant, chakrele superioare ale corpului său ceresc, chircite pân-atunci şi frigide: Anhata, sediul sentimentelor, sticlind tandru între omoplaţi, Visuddha cea cu şaisprezece limbi de perlă şi foc, iluminând vertebrele

gâtului, şi, între sprâncene, acolo unde, odată, glanda pineală se deschidea între pleoape groase, lăsând la vedere scânteierea irisului său albastru, Ajna cea cu trei focuri întinse spre cele trei dimensiuni ale spaţiului şi minţii, ale polului animal al magicei noastre simetrii.

Eu însumi, fascinat şi încremenit ca fluturele ce priveşte păianjenu-n ochi, ca victima ce-şi priveşte călăul, mă transformam cu încetul. Chakrele ce-mi fuseseră întotdeauna negate mi se descleiau fierbinte sub diafragmă, la polul vegetal al fiinţei, în împărăţia atemporală a timpului nesfârşit: Muladhara, şarpele încolăcit pe osul sacru, care, cu cele patru lumini ale sale, inervează lingamul viril şi dulcele yoni dintre pulpele fecioarelor; Svadisthana, regina rinichilor şi-a vezicii, locul voinţei şi-al vitalităţii; Manipura, floarea cu zece petale din plexul solar, stăpâna labirintului nostru interior de intestine şi organe secretoare. Le simţeam acum pe toate trei, arzându-mi sub diafragmă, umplându-mi trupul de cruzime, forţă şi dorinţă, senzaţii de neînţeles, nemaisimţite de mine vreodată.

Abia acum eram completi amândoi şi, între zecile de mii de petale ale lumii noastre, eram capabili să construim împreună — să revelăm? să conjurăm? să ni-l reamintim? să-l visăm? să-l trăim, pur şi simplu, cum l-am trăit dintotdeauna şi-l vom trăi etern? — misticul, nepământescul, ultradumnezeiescul Shahasrara, diamant al unei lumi de diamant, scânteind orbitor deasupra simetriei noastre de larve spaţio-temporale, înălţându-ne, transversal pe lumea noastră, în adâncul adevăratei lumi, din care, ca nişte corăbii, am răsărit ca să străpungem membrana fragilă a universului. Shahasrara nu era un lucru ce strălucea, era o ruptură-n covor, în ţesătura iluziei, prin care pătrundea lumina orbitoare de dincolo. Era floarea de neprivit înălţată din humusul creierului nostru, a cărui încordare supremă străpunge până la urmă peretele infinit de gros al realităţii.

Victor mă privea cu faţa scăldată în lacrimi. Treizeci şi trei de ani trecuseră de Atunci. Îşi descheie încet vestonul la piept şi scoase, din buzunarul din dreapta, Baraka: poza alb-negru, boţită şi pătată, din adâncul unei imposibile copilării. Mi-o ridică-n faţa ochilor, şi era acolo mama, ţinându-mă-n braţe, în decorul mizer al odăiţei de pe Silistra, şi eu, la vârsta de un an şi jumătate, cu o căciuliţă trasă bine peste urechi, zâmbeam şi-ntindeam mânuţele către cineva care nu se vedea în poză, căci poza era

ruptă pe din două, şi smalţul ei de azotat de argint era plesnit, şi zimţii ei de pe margini, ca de timbru, erau cenuşii şi-ndoiţi. Am scos şi eu, din dreptul inimii, cealaltă jumătate a pozei, cea care stătuse atâta vreme în poşeta stacojie a mamei, laolaltă cu codiţele mele de când eram copil, şi i-am arătat-o celui care stătea-n faţa mea, dincolo de suprafaţa tulbure a oglinzii, şi el s-a văzut atunci, în braţele tatălui nostru, pentru prima dată pe el însuşi: râzând fericit şi-ntinzând mânuţele către cineva care nu era-n jumătatea aceea de fotografie. Şi-apoi, extrem de încet, ezitant şi învingând parcă o formidabilă forţă de repulsie, am apropiat jumătăţile una de alta. Când ele, în cele din urmă, s-au lipit exact pe linia de mijloc, poporul Cărţii s-a-ngrămădit în jurul nostru să vadă mai bine Minunea.

Maria-i făcuse bărbatului ei doi feţi cu stea în frunte. Era frumoasă mai presus de cuvinte când îi alăpta pe-amândoi, ţinându-i în poală şi luminându-i cu blânda, căpruia lumină a ochilor ei. Copiii, goi-goluţi, căci vara adusese o căldură binecuvântată, făcând oleandrii din curte să înnebunească de-a binelea cu mireasma lor, se jucau unul cu mânuţele celuilalt, privindu-se mereu în ochi şi hohotind ca nişte mici gnomi. Apucau apoi iarăşi sânul cu gurguiul de culoarea inflorescenţelor de oleandru, pe vârful căruia apărea mereu un strop strălucitor de lapte. Nimeni nu-i putea deosebi pe Mircişor de Victoraş. Fiecare gropiţă din cot, fiecare cută de pe burtică, fiecare crăpătură de pe buze era la fel. Ochii lor uriaşi străluceau la fel, vocile lor, când abia începuseră să lege primele cuvinte, le legau la fel. Doar Maria-i ştia şi nu-i încurca niciodată, căci era de-ajuns să-nchidă ochii şi să-şi plimbe degetele străvezii peste creştetul lor ca să ştie cu certitudine care era soarele şi care era luna. Îi schimba, îi alinta, îşi făcea de lucru cu ei în fiecare zi, chiar şi când amesteca-n veşnicele ei tocăniţe, chiar şi când călca vrafuri de rufe; îi scotea afară, de mânuţă, să păşească stângaci prin curtea pavată cu cărămidă, le arăta păunul şi păuniţa, îi apăra de căţeluşul Gioni, îi punea să miroasă florile. Ce adânc cer văratic se-nălţa deasupra mahalalei, ce virginală şi miraculoasă era lumea! Şi mama, zeiţa acelui templu în formă de U, colcăind de-o umanitate hirsută, se înălţa acolo, între ei, iluminată de tinereţe şi fericire. Era din nou fluturiţă, avea din nou două aripi imense întinse peste lume, pe Mircea şi pe Victor, băieţeii ei minunaţi, cum nu erau alţii pe lume. Şi când tata venea seara acasă, mirosind a

unsoare de motor, un băiat şi el, cu părul dat pe spate şi uns cu ulei de nucă, se jucau multă vreme-mpreună, şi el le cânta cu accentul lui bănăţean. Apoi mâncau la lumina becului chior, învelit într-un ziar, şi se culcau cu toţii-n acelaşi pat, cu Mircişor (sau poate Victoraş) lângă mama, şi Victoraş (sau poate Mircişor) lângă tata, şi lumina se stingea, şi câinii lătrau departe, noaptea întreagă.

Şi Mircea, şi Victor, privindu-se faţă-n faţă în mijlocul universului, înconjuraţi de toţi cei ce trăiseră vreodată pe această lume, ştiură că acele zile, acele fermecate zile fuseseră Shahasrara, singura dată oamenilor, îngerilor şi zeilor, Shahasrara aşezată ca o diademă de diamant pe creştetele noastre, luminându-ne şi mântuindu-ne, aducându-ne dintr-o lume abia presimţită adevărata, pura şi nestăvilita fericire. Şi poza străveche, decupată din acea lume, martoră a ei şi cale către ea, străluci deodată cu o forţă distrugătoare, topind totul în jur, volatilizând personajele iluzorii ale cărţii ce tocmai se termina, zburând în ţăndări edificiul de cristal, spulberând pământul, constelaţiile şi galaxiile ultraîndepărtate, anihilând structura spaţiului, a timpului şi-a cauzalităţii, aşa încât faţa cealaltă-a covorului, doar conştiinţă şi numai lumină, izbucni şi se reinstală acolo unde fusese întotdeauna, acolo unde n-avuseserăm ochi de văzut ca s-o vedem şi urechi de auzit ca s-o auzim, nu în afară, ci-n interior, nu în jurul ţestei, ci înăuntrul ei, într-o lume densă, într-o lumină densă, arzând orbitor, orbitor, orbitor…

SFÂRŞITUL VOLUMULUI AL TREILEA

SFÂRŞITUL CĂRŢII